Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, *Κυριακή 5 Ιουνίου 2022 • Έτος 14ο • Αρ. φύλλου 717* | Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα | www.kathimerini.com.cy | €2,90

Τέλος και οι υπηρεσίες σε Ρώσους

Η Κύπρος αντιμετωπίζει τις απαγορεύσεις της Ε.Ε. στην παροχή λογιστικής και συμβουλευτικής στήριξης

Το έκτο πακέτο κυρώσεων έχει σημαντικές επιπτώσεις για την Κύπρο, καθώς η Ε.Ε. βάζει τέλος στις λογιστικές, ελεγκτικές και συμβουλευτικές υπηρεσίες σε ρωσική κυβέρνηση και ιδιώτες, αλλά και στην ασφάλιση θαλάσσιας μεταφοράς ρωσικού πετρελαίου σε τρίτες χώρες. Το σκεπτικό της απόφασης είναι πως οι υπηρεσίες αυτές είναι εξαιρετικά εξειδικευμένες, κάτι που σημαίνει πως οι επηρεαζόμενοι θα δυσκολευτούν να βρουν εναλλακτικές σε χώρες πέραν των G7. Στην αρχική πρόταση της Κομισιόν υπήρχε και πρόταση για οριζόντια απαγόρευση των αγοραπωλησιών από Ρώσους, ωστόσο η Κύπρος είχε εκφράσει αντιρρήσεις με το επιχείρημα πως ένα τέτοιο μέτρο θα έπρεπε να είναι πιο στοχευμένο, ώστε να μην επηρεάζει Ρώσους πολίτες που δεν σχετίζονται με το Κρεμλίνο ή με την εισβολή στην Ουκρανία. **Σελ. 5**

- **Μεταξύ των 65 φυσικών και 18 νομικών προσώπων που προστίθενται στον κατάλογο των κυρώσεων βρίσκεται και πρόσωπο με κυπριακό ενδιαφέρον.**

Περιβάλλον: Οπισθεν ολοταχώς

Μισό αιώνα από τη Διάσκεψη της Στοκχόλμης, την πρώτη διεθνή σύνοδο κορυφής με αντικείμενο την προστασία του περιβάλλοντος, και ο πόλεμος στην Ουκρανία έχει επισκιάσει κάθε ενδιαφέρον για την οικολογική κρίση. Οι αντίπαλοι της προστασίας του περιβάλλοντος έχουν βρει το τέλειο πρόσχημα. Πρόεδροι και πρωθυπουργοί που εξελέγησαν με περιβαλλοντική πλατφόρμα, πολιτικές ηγεσίες που θα έπρεπε να εστιάζουν την προσοχή και τις δυνάμεις τους στην ανάπτυξη ενός νέου μοντέλου, αφιερώνουν όλο τους το ενδιαφέρον στη διαχείριση του πολέμου στην Ουκρανία και των επιπτώσεών του για την οικονομία και την κοινωνία. **Σελ. 23**

Νέα δεινά για το ΠΟΠ χαλλούμι

Στον Πρόεδρο αύριο οι τυροκόμοι

Οκτώ μήνες μετά την κατοχύρωσή του ως ΠΟΠ, το χαλλούμι παραμένει μια ανοικτή πληγή για την κυβέρνηση. Ούτε η γνωμάτευση της Νομικής Υπηρεσίας ξεκλειδώνει την παραγωγή ΠΟΠ. Συνάντηση αύριο του Προέδρου Αναστασιάδη με τον Σύνδεσμο Τυροκόμων. **Οικονομική, σελ. 3**

Η ακρίβεια βάζει φωτιά στην τσέπη

Προς τα 2 ευρώ το λίτρο η βενζίνη - Αύξηση τιμών σε ρεύμα και αγαθά

Σφίγγει η θηλειά της ακρίβειας για τους καταναλωτές, οι οποίοι βλέπουν το πορτοφόλι τους να αδειάζει εξαιτίας των συνεχών αυξήσεων των τιμών καυσίμων, του ρεύματος και βασικών ειδών πρώτης ανάγκης. Εκτιμάται ότι η τιμή της βενζίνης 95 οκτανίων σε διάστημα τριών εβδομάδων από τώρα θα φτάσει στα 2 ευρώ το λίτρο, ενώ αυξημένοι αναμένονται και οι λογαριασμοί ρεύματος. Συγκριτικά με τον Μάιο του 2021, τα τελευταία στοιχεία δείχνουν πως οι μεγαλύτερες μεταβολές παρατηρήθηκαν στις κατηγορίες Στέγαση, Ύδρευση, Ηλεκτρισμός και Υγραέριο (22,3%), Μεταφορές (20,0%), Τρόφιμα και μη Αλκοολούχα Ποτά (8,6%). **Οικονομική, σελ. 3**

ΝΟΥΜΠΑΡ ΑΦΕΓΙΑΝ

Σύντομα διαθέσιμο το εμβόλιο ευρύτερης κάλυψης

Ο Νούμπαρ Αφέγιαν, ιδρυτής της Moderna, μιλάει στην «Κ» για τις προκλήσεις της επιστήμης σε καιρό πανδημίας και για τη Flagship Pioneering με προϊόντα βιοτεχνολογίας. Ανάμεσά τους και η Moderna, που το φθινόπωρο αναμένεται να έχει έτοιμο προς διάθεση ένα νέο, ανασχεδιασμένο, εμβόλιο κατά της COVID-19. **Σελ. 20**

ΠΡΟΕΔΡΙΚΕΣ

Πίσω από τα σενάρια των ανατροπών

Ο προεκλογικός προβλέπεται μακρύς, όμως μεγάλο ερώτημα είναι αν ο χρόνος μπορεί να ανατρέψει τα δεδομένα. Ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ έχει να διαχειριστεί ένα κόμμα διασπασμένο, ενώ ο Νίκος Χριστοδουλίδης την απειρία του και τη χαλαρή ψήφο. **Σελ. 7**

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ

Η αντιπολίτευση έφαγε γκολ από τα αποδυτήρια

Ίσως να έπρεπε να είχα δημοσιοποιήσει νωρίτερα αυτά που έβλεπα να συμβαίνουν στην ΕΔΕΚ, λέει στην «Κ» ο Δημήτρης Παπαδάκης. Επικρίνει την αντιπολίτευση που δεν κατάφερε να καταλήξει σε κοινό υποψήφιο. **Σελ. 8**

ΚΥΠΡΟΣ

Κοινός πόνος για ένα Τ/κ και ένα Ε/κ

Ο κοινοτάρχης της κατεχόμενης κοινότητας του Νέου Χωρίου Κυθρέας Χρ. Λαμπρίας και ο συγχωριανός του Halil Tahiroglu μιλάνε στην «Κ» για τις απώλειές τους. **Σελ. 10**

ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΑ

Προετοιμασμένη για όλα η Αθήνα

Στην Αθήνα εξετάζονται με προσοχή και σχολαστικότητα όλα τα δεδομένα που καταφθάνουν από την Τουρκία και είναι προετοιμασμένη ακόμα και για το πιο ακραίο σενάριο στο Αιγαίο. **Σελ. 19**

ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ

Το έκτο πακέτο και οι προεκτάσεις

Σε αχαρτογράφητα νερά βρίσκεται η οικονομία κάποιων από τα κράτη μέλη της Ε.Ε. μετά και τις επιβεβλημένες κυρώσεις κατά της Ρωσίας. Πλέον, σπάει ρεκόρ το πετρέλαιο υπό το φως του έκτου πακέτου κυρώσεων και εγείρονται ερωτήματα για την επόμενη μέρα. **Σελ. 4**

ΚΥΠΡΙΑΚΟ

Η Λευκωσία στη μέγγενη των ελληνοτουρκικών

Ενόσω ο Ερντογάν παίζει διπλωματικά ρέστα σε όλο το εύρος των ανοικτών ζητημάτων με τη Δύση, η Λευκωσία ανησυχεί για περαιτέρω επιπλοκές στο Κυπριακό από ένα «θερμό καλοκαίρι» στα ελληνοτουρκικά. **Σελ. 6**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Οι κυρώσεις μας αφορούν

Το έκτο πακέτο κυρώσεων εναντίον της Ρωσίας θα έχει σημαντικές επιπτώσεις για την Κύπρο, αφού επιβάλλει διάφορες απαγορεύσεις στο λεγόμενο consulting, συνεπώς θα επηρεαστούν οι σχετικές εταιρίες που απευθύνονται κυρίως σε Ρώσους που δραστηριοποιούνται στη χώρα και συνακόλουθα και άλλοι τομείς της οικονομίας εν γένει. Προκειμένου λοιπόν να απορροφηθούν όσο το δυνατόν περισσότεροι κραδασμοί θα πρέπει οι αρμόδιες αρχές της Δημοκρατίας να καταρτίσουν σοβαρό πλάνο διαχείρισης των προβλημάτων που θα φέρει στην οικονομία της χώρας αυτή η απαγόρευση. Στις δύσκολες εποχές, απαιτούνται σοβαρά και στοχευμένα μέτρα.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΧΑΜΠΗΣ Ο ΧΑΡΑΚΤΗΣ

Εμέναν η καρκιά μου εχτύπαν στην Κύπρον

Ο Χαμπής ο χαράκτης μιλάει στην «Κ» με αφορμή την έκθεση για τα πρώτα χρόνια δημιουργίας του. Μια συνέντευξη από καρδιάς, από έναν καλλιτέχνη που δίνει αφειδώλευτα στην τέχνη, στην πατρίδα του, στους μαθητές του, γιατί ακριβώς ξέρει να παίζει δίκαια. Άλλωστε η χαρακτική είναι το παιξίμι του. **Ζωή, σελ. 4, 5**

ΕΚΘΕΣΗ

Πλάσματα: Ψηφιακή Τέχνη

Η Ειρήνη Μιρένα Παπαδημητρίου, επιμελήτρια της έκθεσης «Πλάσματα» της Στέγης στο Πεδίον του Αρεως, μιλάει στην «Κ» και λέει πως η έκθεση μιλάει για σώματα και πλάσματα ως μέρος μιας μεγαλύτερης, πλανητικής οντότητας, που απειλείται από περιβαλλοντική καταστροφή. **Ζωή, σελ. 1**

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / *Γράφει ο* **ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Πού πάμε;

Κατ' αρχάς και μόνο το γεγονός ότι η αγέλαστη Φώφη Κούταλου ήταν μέσα στην καλή χαρά πρέπει να πιστωθεί στον υποψήφιο για την προεδρία Γιώργο Κολοκασίδη. Ο οποίος, ως φύσει αισιόδοξος πολιτικός που δεν τον λυγίζουν οι επαναλαμβανόμενες εκλογικές αποτυχίες, κάλεσε τον λαό να τον ακολουθήσει στο ρηξικέλευθο εγχείρημα (#πάμε!), διακηρύσσοντας μάλιστα εντελώς ανερυθρίαστα: «Είμαστε η πλειοψηφία».

«Πάμε κοπέλες, απόψε πάμε για τρέλες, τ' αγέρι πρίμα...». Με αυτό το τραγούδι της Πρωτοψάλτη, απηύθυνε η Φώφη Κούταλου στο καρέ την πρόσκληση για συστράτευση. «Πού να πάμε με τον Κολοκασίδη, μάνα μου; Στο άγνωστο με βάρκα την ελπίδα;» πρόταξε τη φωνή της λογικής η Καλαμαρού. «Ο Γιώργος Κολοκασίδης ζητά καθαρή εντολή!» αντεπιτέθηκε η Φώφη. «Όταν ξεπεράσει το σύνδρομο του πολιτικού μικρομεγαλισμού, να πάμε να το συζητήσουμε» έκλεισε το θέμα η Ιουλία.

«Κλαίνε οι χήρες, κλαίνε και οι παντρεμένες» εξεμάνη η Θεοπίστη Θεοδούλου, η οποία ως εν δυνάμει ψηφοφόρος της ΔΗΠΑ, είχε τα δικά της ζόρια να διαχειριστεί. Το καρφί του Άγγελου Βότση για τον Καρογιάν, ότι δεν τιμά τον «λόον του αδρώπου», άναψε φωτιές ανάμεσα στα ορφανά του ΔΗΚΟ. «Σαν να μην μας έφτανε που δεν έχουμε μούτρα να εμφανιστούμε στις Φιλοπτώχους, ανέλαβε και ο Τρυφωνίδης να μας δώσει την χαριστική βολή» ολοφυρόταν η Θεοπίστη. Ο πληθωρικός Αλέκος, αν και ήταν αυτήκοος μάρτυρας της δέσμευσης Καρογιάν προς το αρφούιν του, ψέλλισε κάτι του τύπου «εγώ έχω το δίκιο μου κι εσύ τον κόσμο όλο», τσιτώνοντας κι άλλο το έτσι κι αλλιώς τσιτωμένο Κέντρο.

«Αυτούς πάει να φορτωθεί ο υποψήφιος της καρδιάς σας; Από τη μια τη χαμένη πολιτική τιμή του Καρογιάν και από την άλλη τις υστερίες του Κουλία για το ΓεΣΥ; Αυτά δεν είναι βαρίδια, μάνα μου, είναι κοτρόνες στο λαιμό!» άρπαξε την ευκαιρία η ακραιφνής συναγερμική Καλαμαρού. Η οποία ακόμα προσπαθεί να χωνέψει ότι ο Χριστοδουλίδης πέρασε κάτω από το ραντάρ της Πινδάρου, ταξίδεψε με μυστικότητα στην Ελλάδα και συναντήθηκε με τον περιφερειάρχη Απόστολο Τζιτζικώστα. «Αν το μάθαινε ο Φούλλης, θα ζήταγε από τον Μητσοτάκη να του απαγορεύσει μέχρι και την είσοδο στον Λευκό Πύργο» σάρκασε η Ιουλία, συμπληρώνοντας δειλά «Chapeau, Νίκο» ως ένδειξη εκτίμησης για την προνοητικότητα του τέως ΥΠΕΞ.

Η Ρενέ Κυπαρίσσι πάλι, αν και εν ενεργεία ΔΗΚΟϊκιά, δεν έδειξε να συγκινείται από τις ειδικές αποστολές του Χριστοδουλίδη. «Εδώ έχουμε θέματα που βράζουν και χύνονται. Η συνάντηση με τον Τζιτζικώστα, πιστέψτε με, δεν είναι ένα από αυτά». «Τουτέστιν;» αντέδρασε εν χορώ το καρέ. «Τουτέστιν, είπαμε να βγούμε μια νύχτα κι εμείς σαν άνθρωποι και έπεσαν επάνω μας τα ταγάρια να μας φάνε» ξέσπασε η Ρενέ, κοιτώντας με νόημα την αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού.

«Πέσαμε θύματα λαϊκής υστερίας» αποφάνθηκε η Κυπαρίσσι, όταν με βαριά καρδιά αποφάσισε να μην καταβάλει τα 700 ευρώ για μια θέση στο Zone A του Nammos. «Γιατί δεν κλείνεις στο Zone B που είναι μόνο 500 ευρώ το κεφάλι;» την ενθάρρυνε η Ιουλία, η οποία μπορεί να μην είναι φαν του Ρέμου πλην όμως συμπάσχει με τα βάσανα των πλουσίων της βραχονησίδας. «Και να μας πιάσει στο στόμα της η Ακατανόμαστη; Όχι αγάπη μου, αν είναι να μας ξεφτιλίσουν οι σοσιαλιτέ, καλύτερα να μας φάει ο καύσωνας της Λευκωσίας» ξέσπασε η Ρενέ.

Είναι κάποιες φορές που ξαφνικά ένα φωτάκι αχνοφέγγει (sic) στο βάθος του τούνελ. Αυτό συνέβη όταν ακούστηκε η φωνή της Ελλούς από το μέσα δωμάτιο –την ώρα που σιδέρωνε της ήρθε πως ημέρωνε στα γόνατα λιοντάρι– προτείνοντας μια αληθινή εξτραβαγκάντζα. «Να πάτε στη Γιορτή του Παλουζέ στον Άγιο Αμβρόσιο, με 20 ευρώ την κκελλέν να ακούσετε τον Γιώργο Τσαλίκη». Η Μαργαρίτα Πεύκου Hazelwood τη σιγοντάρισε, λέγοντας πως «αν η αστική Λευκωσία δεν έχει χάσει το χιούμορ της, ιδού η ευκαιρία για ένα λαμπερό αντι-πάρτι». «Πού πάμε;» έθεσε το φιλοσοφικό ερώτημα η Ιουλία, στη σκέψη των αδελφών Δημητρίου να πατάνε με τα Christian Louboutin τους τα τιμημένα χώματα της κυπριακής υπαίθρου.

«Πού πάμε;» επανέλαβε την κραυγή απόγνωσης η Καλαμαρού, καθώς η φωτογραφία του Μαυρίκιου και της Ιλάειρας με το ζεύγος Αναστασιάδη κυκλοφορούσε από χέρι σε χέρι. «Είναι σκληρό να είσαι συναγερμικά στις μέρες μας» την παρηγόρησε η Ιουλία, παρατηρώντας το τεκμήριο του αισθητικού εγκλήματος. Όχι τόσο για το στιλιστικό υπερθέαμα, όσο για την ανάρτηση του εξωστρεφούς Μαυρίκιου: «Συνάντηση κορυφής απόψε ο νονός μου, πρόεδρος της Κύπρου μας γνωρίζει την Ιλάειρα. Δώσαμε το πρώτο προσκλητήριο. Επόμενη συνάντηση ο γάμος μας τον Αύγουστο». «Ιστορίες του χωρκού» ακούστηκε η Ελλού από το μέσα δωμάτιο και οι κυρίες υπερθεμάτισαν τραγουδώντας: «Την ώρα που σιδέρωνε της ήρθε πως ξημέρωνε και σφύριζε καράβι».

«Πού πάμε;» ψιθύρισε συντετριμμένη και η Κουλλίτσα Κυριακού, καθώς βρέθηκε αντιμέτωπη με την εναλλακτική αριστερή υποψηφιότητα του Χαράλαμπου Αριστοτέλους. «Πρόκειται για ένα εκρηκτικό πακέτο: ΕΔΟΝ, Θύρα 9 και ΟΜΟΝΟΙΑ 29Μ, μαζί με τολμηρές ενδυματολογικές επιλογές όπως ρεντικότες, παπιγιόν και γιλέκα, συν τον θαυμασμό του για τον Ρε Αλέξης» ενημέρωσε την ομήγυρη η πιο ψύχραιμη Ιουλία. Άλαλα τα χείλη των χαρτοπαικτριών! «To be continued» υποσχέθηκε η ηγερία της αγγλόφωνης δεξιάς, κηρύσσοντας έτσι τη λήξη του διευρυμένου καρέ.

stavros.christodoulou@gmail.com

Το κάλεσμα του Γιώργου Κολοκασίδη για ένα προεκλογικό ταξίδι με βάρκα την ελπίδα, προκάλεσε τρικυμία στο καρέ με κυρίαρχο το υπαρξιακό ερώτημα «πού πάμε;».

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πρίν στην «Κ»
5.6.1932

ΜΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗ: Η παγκόσμιος οικονομική συνδιάσκεψις ευρίσκεται ακόμη εις την προκαταρκτικήν φάσιν της, εξαρτωμένη αμεσώτατα από τας διεξαγομένας κατ' αυτάς συνεννοήσεις εν Ρώμη, εν Παρισίοις και εις τας άλλας μεγάλας πρωτευούσας. Αναμφιβόλως όμως αποτελεί γεγονός άξιον ιδιαιτέρας προσοχής η επελθούσα επί των γενικών γραμμών αγγλοαμερικανική συμφωνία διά μίαν διεθνή εξέτασιν των προβλημάτων των πιστώσεων και των τιμών, διά μιας εξελέγξεως της διεθνούς προσφοράς και ζητήσεως, ιδίως καθ' όσον αφορά τας πρώτας ύλας. Ανεκοινώθη πράγματι επισήμως ότι η αμερικανική κυβέρνησις απήντησεν εις την Μεγάλην Βρεττανίαν, διά του κ. Μέλλον [φωτ.], ότι αποδίδει πραγματικήν σπουδαιότητα εις την σύγκλησιν μιας διεθνούς οικονομικής συνδιασκέψεως, διά την μελέτην της σταθεροποιήσεως των τιμών των ειδών πρώτης ανάγκης, προσθέτουσα ότι η βρεττανική Κυβέρνησις πρέπει να ζητήση και τας γνώμας της Γαλλίας, της Ιταλίας και των άλλων Δυνάμεων επί του προκειμένου.

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΟ: Πληροφορούμεθα ότι η ανάμιξις των στρατιωτικών παραγόντων εις το ζήτημα της ανατροπής της Κυβερνήσεως Παπαναστασίου υπήρξε η κυριωτέρα αφορμή των τελευταίων πολιτικών γεγονότων. Ο αρχηγός της πλειοψηφίας, εν συνεννοήσει μετά των παραγόντων τούτων, εσκηνοθέτησε την εν τη Βουλή διαφωνίαν διά ν' αποκρύψη την εκδηλωθείσαν εκ μέρους των στρατιωτικών αντίδρασιν και καταδίκην της Κυβερνήσεως Παπαναστασίου. Τούτο καταφαίνεται και εκ του γεγονότος ότι την πρωΐαν της Παρασκευής ο κ. Πλαστήρας δεχθείς εις την οικίαν του το Δ. Συμβούλιον των Ελλήνων Υπηκόων, παρόντων των κ.κ. Βαρβαρέσου, Π. Αργυροπούλου και Οθωναίου, εδήλωσε προς τα μέλη αυτού ότι πολύ αργά ήλθον προς αυτόν διά να μεσολαβήση προς την Κυβέρνησιν Παπαναστασίου, διότι την κυβέρνησιν αυτήν «την διώχνουμε σήμερον» και συνεπώς πάσα παρέμβασις αυτού είνε περιττή.

ΣΤΑΘΕΡΑ ΒΗΜΑΤΑ ΠΙΣΩ / *Γράφει* **Ο ΣΠΟΝΔΟΦΟΡΟΣ**

Με άριστα το 10

1 Στην καθημερινότητα. Συγκάλεσε λέει ο Healthy Αγαπούλας Πρόεδρος Εθνικό Συμβούλιο για την οικονομική κρίση. Καλά ποιο είναι το νέο δεδομένο δηλαδή από την πρώτη ημέρα που ανέλαβε, την 1η Μαρτίου 2013;

2 Στο γούρι. Αν το επίθετό του ήταν Μητσοτάκης, ας πούμε, με αυτά που περάσαμε επί προεδρίας του Αγαπούλα Πρόεδρου, θα είχε γίνει meme σε παγκόσμιο trending. Κούρεμα, εισβολή στην ΑΟΖ, Βαρώσι, πανδημία, πόλεμοι, καταποντισμοί, φωτιές και λαύρες. Αγαπούλα.

3 Στις επιτυχίες. Όμως ο αγαπούλας Πρόεδρος έκανε και πολλά καλά εν μέσω την γκαντεμιάς: Πύργοι, ΓεΣΥ, Υφυπουργεία, χαλλούμι.

4 Στο επίτευγμα. Για το χαλλούμι «μεγάλο βούκκο φάε, μεγάλα λόγια μην πεις» μου είπε σε άψογα γαλλικά ο Μπαστιάν, ο Σεφ του ICON, που ξέρει καλά το decision making της χώρας.

5 Στη δύναμη. Έτσι κι αλλιώς στη χώρα του ήλιου και της Αφροδίτης τρεις δυνάμεις είναι ανίκητες τα τελευταία τριάντα χρόνια. Οι developer, οι λογιστές και οι αγελαδοτρόφοι.

«Η πολυτέλεια πρέπει να είναι άνετη, αλλιώς δεν είναι πολυτέλεια» Coco Chanel.

6 Στο κυνήγι. Μετά την αποπομπή Φλέσσα, θείο βρέφος υποψήφιο για πρόεδρος ψάχνει για επικοινωνιολόγο. Τα προσόντα που ζητούμε: Ψηλός, λεπτός, ξανθός γαλανομάτης, Κύπριος. Να μιλά γλυκά του Γιάννου Χαραλαμπίδη και του Πιμπίση και να αντιγράφει μόνο από αυτούς.

7 Στην οργάνωση. Την ίδια ώρα η Συκιά του Μαύρου από την Αργάκα ψάχνει επικοινωνιολόγο που να μπορεί να συντονίσει τους επικοινωνιολόγους του. Άκουσε τις προσευχές του ο Θεός και απάντησε: «Έχουν και τα θαύματα τα όριά τους».

8 Στα θερμά. Επίκειται λέει θερμό επεισόδιο μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας. Όποιος δεν μπορεί να δείρει τον γάιδαρο δέρνει το σαμάρι. Παροιμία που θα ταιριάζει στο φετινό κυπριακό καλοκαίρι.

9 Στο τέλος. Μετά την «ολοκλήρωση» της RCB, αναίμακτα για το σύστημα, ο πιο περιζήτητος γαμπρός, διοικητής της Κεντρικής, ολοκλήρωσε και την εκκαθάριση του πτώματος της Λαϊκής. Έτσι τελείωσε ακόμη ένα πάρτι λογιστών και δικηγόρων. Μπας και να τον σκεφτόμασταν για Πρόεδρο;

10 Στο κίνητρο. Αν είχατε απορία γιατί σφάζονται στη Δεξιά ποιος θα είναι ο επόμενος πρόεδρος, τώρα γνωρίζετε μετά την αποκάλυψη της «Κ» αυτής της βδομάδας. Ο αγαπούλας Πρόεδρος είναι τόσο χαρούμενος που θα τον διαδεχθεί στο Προεδρικό ένα από τα τρία του πνευματικά τέκνα που παράγγειλε ένα (μεταχειρισμένο) Glulfstream V ως προίκα για τις μετακινήσεις του επόμενου ένοικου. Σημείωση: Το Glulfstream jet του Μητσοτάκη που θα δοθεί δωρεάν (;) στην Κύπρο, είναι εφοδιασμένο με σύστημα αντιπυραυλικής προστασίας. Glory days.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: Δημητρης Λοττιδης · Διευθύντρια: Μαρινα Οικονομιδου · Σύμβουλος Εκδοσης: Αλκης Ανδρεου
Υπεύθυνος Υλης: Αποστολος Κουρουπακης · Υπεύθυνος Ατελιέ: Παντελης Δαμιανου

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: Αλεξης Παπαχελας · Διεύθυνση συντάξεως: Κωστης Φαφουτης - Νοτης Παπαδοπουλος

Wi-Fi
onboard

Καλωσορίζουμε μια νεο εποχή.
Το Wi-Fi έφτασε!

Το Wi-Fi onboard έρχεται στο νεο στόλο μας
και αλλάζει τα δεδομένα. Ολοένα και περισσότερα
αεροσκάφη μας θα διαθέτουν Wi-Fi,
για να είστε συνδεδεμένοι στο internet καθ' όλη
τη διάρκεια της πτήσης σας και να κάνετε
το ταξίδι σας ακόμη πιο απολαυστικό.

A STAR ALLIANCE MEMBER

AEGEAN

aegeanair.com

Οι κυρώσεις της Ε.Ε. κατά της Ρωσίας αποδεικνύονται αναποτελεσματικές, τουλάχιστον βραχυπρόθεσμα, καθώς όχι μόνο δεν έχουν αποδώσει τους στόχους που φέρονται να υπηρετούν, αλλά η Μόσχα έχει κατορθώσει να αυξήσει τα κέρδη της, κατά 20% σε σχέση με το 2021, σύμφωνα με το Bloomberg.

Μαύρα σύννεφα για την Κύπρο

Σε αχαρτογράφητα νερά η οικονομία Ε.Ε. – Σπάει ρεκόρ το πετρέλαιο υπό το φως του έκτου πακέτου κυρώσεων

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Μαύρα σύννεφα συγκεντρώνονται στην Ε.Ε. και σε κράτη-μέλη, περιλαμβανομένης και της Κύπρου, ως αποτέλεσμα της «πολιτικής συμφωνίας» για το έκτο πακέτο κυρώσεων κατά της Ρωσίας. Ελάχιστες ώρες μετά την «πολιτική συμφωνία» της έκτακτης Συνόδου Κορυφής, για εμπάργκο στο ρωσικό πετρέλαιο που διοχετεύεται στην Ε.Ε. διά θαλάσσης, το αργό πετρέλαιο Μπρεντ έσπασε νέο ρεκόρ τριμηνίας (από τον Μάρτιο), σκαρφαλώνοντας στα 123 δολάρια το βαρέλι και ενισχύοντας το ράλι των τιμών παγκοσμίως, ως επίσης και την αντίστοιχη «κούρσα» του πληθωρισμού. Τα νέα οικονομικά δεδομένα επηρεάζουν εκ των πραγμάτων και την Κύπρο, η οποία σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ» είχε «διακοσμητική παρουσία» στην πρόσφατη Σύνοδο Κορυφής (βλέπε πιο κάτω), καθώς «ήταν εκτός των παρασκηνιακών συζητήσεων» που καθόρισαν την «πολιτική συμφωνία».

Οι αναντίλεκτα επιβεβλημένες κυρώσεις, λόγω της ρωσικής εισβολής και των εγκλημάτων πολέμου στην Ουκρανία, οι οποίες επιφέρουν τεράστιες επιπτώσεις στην οικονομίες κρατών-μελών, μεταξύ αυτών και της Κύπρου, εξακολουθούν να είναι ραμμένες προς όφελος μεγάλων κρατών-μελών, όπως η Γερμανία

Τα νέα οικονομικά δεδομένα επηρεάζουν εκ των πραγμάτων και την Κύπρο, η οποία σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ» είχε «διακοσμητική παρουσία» στην πρόσφατη Σύνοδο Κορυφής.

και η Ιταλία, που συνεχίζουν να υποδέχονται ρωσικό φυσικό αέριο, γεμίζοντας τις τσέπες του Βλαντιμίρ Πούτιν και προσφέροντας σωσίβιο στο ρωσικό ρούβλι. Η Ρωσία εξακολουθεί σήμερα να παράσχει το 40% του φυσικού αερίου ως επίσης και το 27% του πετρελαίου της Ε.Ε., ενώ τα ποσά που εισρέουν στην Μόσχα υπερβαίνουν τα 400 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως. Σε επίπεδο πληρωμών, από τις 24 Φεβρουαρίου, η Ε.Ε. έχει πληρώσει τον Βλαντιμίρ Πούτιν 60 περίπου δισεκατομμύρια ευρώ. Σύμφωνα με το CREA (Centre for Research on Energy and Clean Air), περισσότερα από 31 δισ. καταβλήθηκαν για την αγορά πετρελαίου, 26 και πλέον δισ. για φυσικό αέριο και 1,5 περίπου δισ. ευρώ για την αγορά άνθρακα.

Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», ο υπέτης της Ουκρανίας Ζελένσκι είχε επισημάνει προς τους «27» της Ε.Ε, στο πλαίσιο τηλεδιάσκεψης στην έκτακτη Σύνοδο Κορυφής, ότι η Κοινότητα συνεχίζει εν μέσω του πολέμου, να πριμοδοτεί τον Πούτιν με ένα δισεκατομμύριο ευρώ την ημέρα, με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Είναι γεγονός ότι το ρωσικό φυσικό αέριο συνεχίζει να διοχετεύεται στην Ε.Ε., κυρίως για να μην διαταραχθεί η βιομηχανία της Γερμανίας και η ήδη ταλαιπωρημένη οικονομία της Ιταλίας. Κάτι που ενισχύει τον ρωσικό κολοσσό Gazprom, ως επίσης και την τράπεζά του, Gazprombank, η οποία παραμένει αλώβητη και δεν περιλαμβάνεται για ευνόητους λόγους στις κυρώσεις της Ε.Ε.

Ως εκ τούτων, οι κυρώσεις που πρότεινε η Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, σε συνεννόηση με τις ΗΠΑ, τη Βρετανία, τον Καναδά, τη Γερμανία και τη Γαλλία, και ενέκριναν όλα τα κράτη-μέλη της Ε.Ε., εστιάζονται αποκλειστικά στο ρωσικό πετρέλαιο. Και δη μόνο σε αυτό που παρέχεται διά θαλάσσης και αποτελεί το 66% του ρωσικού πετρελαίου που συνολικά διατίθεται προς την Ε.Ε. Κι αυτό, γιατί η Ουγγαρία κατά κύριο λόγο, ως επίσης η Σλοβακία και η Τσεχία, λειτούργησαν αποτρεπτικά στην προσπάθεια περίληψης στο έκτο πακέτο κυρώσεων και του ρωσικού πετρελαίου, το οποίο διατίθεται μέσω αγωγών, προς την Ε.Ε.

Ο εθνικιστής, Ούγγρος πρωθυπουργός, Βίκτορ Όρμπαν, ο οποίος δικαίως έχει επανειλημμένα επικριθεί για απαράδεκτες και αντιευρωπαϊκές συμπεριφορές σε ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μεταναστών, ως επίσης και κράτους δικαίου, κατάφερε να διασφαλίσει τα συμφέροντα της χώρας του. Κάτι που του αναγνωρίζεται, παρά το αρνητικότατό του προφίλ. Έμεινε όρθιος εναντίον σχεδόν όλων, επιστρατεύοντας αριθμούς που όπως υποστήριξε καταδεικνύουν ότι η Ουγγαρία επρόκειτο να υποστεί οικονομική καταστροφή εάν σταματούσε να ρέει το ρωσικό πετρέλαιο μέσω του αγωγού Druzhba, υποστηρίζοντας μάλιστα ότι το κόστος απεξάρτησης της χώρας του από τη ρωσική ενέργεια και της υιοθέτησης εναλλακτικών πηγών, κυμαίνετο μεταξύ 15-18 δισεκατομμυρίων ευρώ. Εμφανίστηκε δε έτοιμος να κάνει την «υπέρβασή» του, προχωρώντας σε απεξάρτηση από τη Ρωσία, εάν η Ε.Ε. έβαζε το χέρι στην τσέπη και ικανοποιούσε τις οικονομικές απαιτήσεις που συνεπάγεται μια τέτοια εξέλιξη, στη βάση πάντα των προαναφερθέντων υπολογισμών της Βουδαπέστης.

Ως αποτέλεσμα, οι Βρυξέλλες, με τις πλάτες του Βερολίνου και του Παρισιού, συμφώνησαν να εξαιρέσουν από το εμπάργκο το ρωσικό πετρέλαιο που διοχετεύεται με αγωγούς στην Ε.Ε.

Η «τουριστική συμπεριφορά» της Λευκωσίας

Η «πολιτική συμφωνία» για εμπάργκο στο ρωσικό πετρέλαιο που διοχετεύεται στην Ε.Ε. διά θαλάσσης, προκάλεσε ήδη αναταράξεις στις οικονομίες όλων των κρατών-μελών. Και εδώ ακριβώς βρίσκεται η ευθύνη της Κομισιόν που προτείνει κυρώσεις στη βάση των παροτρύνσεων των ΗΠΑ, αλλά και η ευθύνη κρατών-μελών, περιλαμβανομένης και της Κύπρου, τα οποία δεν τόλμησαν να προβάλουν ενστάσεις, επί όσων δρομολογήθηκαν στην πρόσφατη Σύνοδο Κορυφής.

Αν και η Λευκωσία προσπάθησε να υποβαθμίσει την «πολιτική συμφωνία», του έκτακτου Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, υποστηρίζοντας (Κ.Ε. Μάριος Πελεκάνος) ότι δεν αλλάζει τίποτα, και ότι οι εισαγωγές ρωσικού πετρελαίου στην Κύπρο είναι μηδαμινές έως ανύπαρκτες, η ανάγνωση αυτή είναι προφανώς αποπροσανατολιστική και υποτιμητική της νοημοσύνης όλων. Και δεν αντέχει σε ιδιαίτερη κριτική, καθώς είναι τοις πάσι γνωστόν, ότι η πολιτική συμφωνία των «27» από μόνη της, για εμπάργκο στο 66% του ρωσικού πετρελαίου που διατίθεται προς την Ε.Ε, ενισχύει εκ των πραγμάτων το ράλι των τιμών, οι οποίες ήταν ήδη δυσβάστακτες για τον Κύπριο καταναλωτή, με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Όχι μόνο για το γέμισμα του ρεζερβουάρ ενός αυτοκινήτου και για τις τιμές του ηλεκτρικού ρεύματος, αλλά για όλα τα βασικά καταναλωτικά αγαθά. Ο πληθωρισμός στη Γερμανία (που αποτελεί πυξίδα για την Ε.Ε.) έφτασε τον Μάιο το 8,7%, ενώ στην Κύπρο διαμορφώθηκε σύμφωνα με τη Στατιστική Υπηρεσία στο 9,1%, ψηλότερα από τον μέσο όρο της ευρωζώνης.

Ξένοι διπλωματικοί κύκλοι με άριστη γνώση των συζητήσεων, έλεγαν στην «Κ» ότι «η Κύπρος έμεινε εκτός των διαβουλεύσεων που εκτυλίχθηκαν στο παρασκήνιο», της έκτακτης Συνόδου Κορυφής κατατάσσοντάς την «στην πλειοψηφία των κρατών-μελών» που είχαν «μάλλον τουριστική συμπεριφορά στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο» και «απλώς παρασύρθηκαν από το ρεύμα», αφού «δεν τα έπαιρνε να προβάλουν ενστάσεις».

Σημειώνεται ότι ανάλογη στάση είχε τηρήσει η Κύπρος και σε προηγούμενα πακέτα κυρώσεων, όπως και κατά το κλείσιμο του εναερίου χώρου της Ε.Ε σε ρωσικά αεροσκάφη. Η Λευκωσία είχε δώσει μεν την έγκρισή της, αλλά είχε υποβάλει τότε μονομερή δήλωση επιφύλαξης, η οποία ωστόσο είναι αμφιβόλου νομικής υπόστασης. Σε κάθε περίπτωση, το γεγονός ότι ένα κράτος-μέλος που βασίζεται κατ΄εξοχήν στον τουρισμό και σε Ρώσους τουρίστες, συναίνεσε στο κλείσιμο του εναερίου του χώρου, χωρίς να διασφαλίσει κάποιου είδους στήριξη από τις Βρυξέλλες και από την Ε.Ε. γενικότερα, δημιουργεί την εικόνα μιας χώρας χωρίς στρατηγική και διεκδικητική πολιτική.

Ο πληθωρισμός στη Γερμανία (που αποτελεί πυξίδα για την Ε.Ε.) έφτασε τον Μάιο το 8,7%, ενώ στην Κύπρο διαμορφώθηκε σύμφωνα με τη Στατιστική Υπηρεσία στο 9,1%, ψηλότερα από τον μέσο όρο της ευρωζώνης.

Αν και η επιβολή κυρώσεων προς τη Ρωσία, είναι όχι μόνο κατανοητή, αλλά και επιβεβλημένη, λόγω των εγκλημάτων πολέμου στην Ουκρανία, η πολιτική που ακολουθεί η Λευκωσία, χωρίς να διασφαλίσει τα συμφέροντά της, στα έξι πακέτα κυρώσεων της Ε.Ε, είναι εκ των πραγμάτων προβληματική. Αφενός, γιατί άλλες χώρες, όπως η Ουγγαρία, η Τσεχία και η Σλοβακία, έχουν διεκδικήσει και διασφαλίσει την κάλυψη δικών τους συμφερόντων, ενώ η Γερμανία, η Ιταλία, η Ολλανδία και άλλα κράτη, καλύπτονται από τις προτάσεις της Κομισιόν. Και αφετέρου, γιατί το κόστος που καλούνται να καταβάλουν η Κύπρος και κάποια άλλα κράτη-μέλη, στο πλαίσιο των κυρώσεων κατά της Ρωσίας, είναι δυσβάστακτο, χωρίς μάλιστα καμιά «καταπραϋντική» πρόβλεψη από τις Βρυξέλλες.

Χρεοκοπημένη, με ισχυρότερο νόμισμα!

Δεν είναι τυχαίο ότι το ρούβλι, το οποίο βρισκόταν σε ελεύθερη πτώση στην αρχή της εισβολής της Ρωσίας στην Ουκρανία, έχει πλέον ανακάμψει και θεωρείται το νόμισμα με την καλύτερη επίδοση στον κόσμο.

Οι κυρώσεις της Ε.Ε. κατά της Ρωσίας αποδεικνύονται αναποτελεσματικές, τουλάχιστον βραχυπρόθεσμα, καθώς όχι μόνο δεν έχουν αποδώσει τους στόχους που φέρονται να υπηρετούν, αλλά η Μόσχα έχει κατορθώσει να αυξήσει τα κέρδη της, κατά 20% σε σχέση με το 2021, σύμφωνα με το Bloomberg. Αξιοποιεί άλλες αγορές, κυρίως στην Ασία, οι οποίες δεν συμμετέχουν στις κυρώσεις για την εισβολή στην Ουκρανία, γεγονός που καθιστά σαφές ότι οι ευρωπαϊκές κυρώσεις είναι εκ των πραγμάτων καταδικασμένες να επιφέρουν ουσιαστικές συνέπειες, στην ίδια την Ε.Ε., με βάση τα υφιστάμενα δεδομένα. Δεν είναι τυχαίο ότι το ρούβλι, το οποίο βρισκόταν σε ελεύθερη πτώση στην αρχή της εισβολής της Ρωσίας στην Ουκρανία, συνεπεία των πρώτων κυρώσεων που είχαν επιβληθεί, έχει πλέον ανακάμψει και θεωρείται το νόμισμα με την καλύτερη επίδοση στον κόσμο!

Την ίδια ώρα πάντως, η χώρα βρίσκεται επισήμως σε καθεστώς χρεοκοπίας, όπως αποφάσισε η Επιτροπή Πιστωτικών Παραγώγων, με τις θετικές ψήφους των Goldman Sachs, Bank of America, JPMorgan Chase & Co., Pacific Investment Management και Elliot Management και την διαφωνία της τράπεζας Citi, για ένα χρέος 1,9 δισ. δολαρίων. Η Μόσχα υποστηρίζει ήδη ότι δεν πρόκειται περί χρεοκοπίας εφόσον διαθέτει τους πόρους για να εξυπηρετήσει το χρέος της, σημειώνοντας όμως ότι δεν υπάρχει δυνατότητα αναδιάρθρωσης καθώς οι κυρώσεις δεν επιτρέπουν σε κανέναν να συνεργαστεί με τις ρωσικές αρχές. Οι Financial Times, υπογραμμίζουν ότι η Ρωσία έχει βεβαρημένο παρελθόν από την πλέον μακροσκελή περίοδο χρεοκοπίας, υπενθυμίζοντας ότι με την Οκτωβριανή Επανάσταση, αρνήθηκε να εξυπηρετήσει το χρέος της τσαρικής Ρωσίας και παρέμεινε έτσι σε καθεστώς χρεοκοπίας μέχρι την κατάρρευση της Σοβιετικής Ενωσης. Η Ρωσία αποφάσισε να αποπληρώσει αυτό το χρέος μόλις το 1996.

Παρά την τεχνική χρεοκοπία στην οποία επισήμως βρίσκεται σήμερα η Ρωσία, καταγράφει τεράστια κέρδη, καθώς έχει ήδη στραφεί στην Κίνα και την Ινδία, διαθέτοντας μεγάλες ποσότητες πετρελαίου και αφετέρου γιατί συνεχίζει να διαθέτει σιτηρά, σε πολύ υψηλότερες τιμές, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τα ταμεία του Βλαντιμίρ Πούτιν. Ομοίως και στο ζήτημα του χάλυβα και του άνθρακα, με τις εξαγωγές να υπερδιπλασιάζονται προς την αγορά της Κίνας, κάνοντας νέο ρεκόρ, το τρίτο συνεχόμενο κατά τους τρεις μήνες του πολέμου…

Σε ό,τι αφορά στην ενέργεια, η Ινδία φέρεται να αγόρασε περισσότερα από 40 εκατομμύρια βαρέλια ρωσικού πετρελαίου μέσα σε τρεις μήνες, ενώ όλο το 2021 είχε αγοράσει μόλις 12 εκατομμύρια βαρέλια. Οι εκτιμήσεις μάλιστα της Διεθνούς Οργάνωσης Ενέργειας, είναι αποκαλυπτικές, καθώς επισημαίνει ότι τα έσοδα της Ρωσίας από τις εξαγωγές πετρελαίου είναι αυξημένα κατά 50% το 2022, σε σύγκριση με την αντίστοιχη περυσινή περίοδο.

Τέλος στο consulting για τους Ρώσους

Η Ευρωπαϊκή Ένωση βάζει τέλος στις λογιστικές, ελεγκτικές και συμβουλευτικές υπηρεσίες σε ρωσική κυβέρνηση και ιδιώτες

Του ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες,
ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Ενώ η μάχη του Βίκτορ Ορμπάν με τους 26 εταίρους του και την Ευρωπαϊκή Ένωση, αρχικά λόγω της εξάρτησης της χώρας από τους ρωσικούς αγωγούς, και στη συνέχεια για την εξαίρεση του Πατριάρχη Κύριλλου από τις κυρώσεις κατά της Ρωσίας για την εισβολή στην Ουκρανία, μονοπωλούσε το παγκόσμιο ενδιαφέρον, η κυπριακή διάσταση των κυρώσεων δεν απασχολούσε ιδιαίτερα τους τίτλους στις Βρυξέλλες ούτε και στη Λευκωσία. Κι αυτό γιατί στο διάστημα που μεσολάβησε της ανακοίνωσης από την Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν των προτεινόμενων κυρώσεων και της κουτσουρεμένης έγκρισής τους έναν μήνα παρά μία ημέρα μετά,

Απαγορεύσεις στην παροχή λογιστικών και ελεγκτικών υπηρεσιών και άλλων υπηρεσιών σε ρωσική κυβέρνηση και σε νομικά πρόσωπα με έδρα τη Ρωσία.

Πρόταση της Κομισιόν υπήρχε και πρόταση για οριζόντια απαγόρευση των αγοραπωλησιών από Ρώσους, ωστόσο η Κύπρος είχε εκφράσει αντιρρήσεις με το επιχείρημα πως ένα τέτοιο μέτρο θα αποτελούσε διάκριση και πως θα έπρεπε να είναι πιο στοχευμένο.

είχαν ληφθεί υπόψη και απαντηθεί οι ανησυχίες της Λευκωσίας για την προτεινόμενη απαγόρευση της μεταφοράς ρωσικού πετρελαίου με πλοία με σημαία της Ε.Ε. σε τρίτες χώρες.

Το έκτο πακέτο μέτρων εξακολουθεί ωστόσο να έχει σημαντικές επιπτώσεις για την Κύπρο, ή τουλάχιστον για το οικοσύστημα των συμβουλευτικών, λογιστικών και άλλων υπηρεσιών κυρίως σε Ρώσους που δραστηριοποιούνται στη χώρα. Ακόμα, μπορεί σκάφη με σημαία της Ε.Ε. να δικαιούνται επί του παρόντος να μεταφέρουν ρωσικό πετρέλαιο σε τρίτα κράτη, όμως στο εξής απαγορεύεται σε εταιρείες στην Ε.Ε. η παροχή υπηρεσιών ασφάλισης θαλασσίων μεταφορών ρωσικών πετρελαϊκών προϊόντων.

Παράλληλα, εκτός από την αφαίρεση της πρόνοιας για τα πλοία με σημαία της Ε.Ε., η Κύπρος πέτυχε και την αφαίρεση πρότασης για οριζόντια απαγόρευση στις αγοραπωλησίες ακινήτων για Ρώσους πολίτες, κάτι που θεωρήθηκε πως θα έπληττε απλούς Ρώσους πολίτες και θα έβαζε την ίδια την Κύπρο σε νομικές περιπέτειες.

Τέλος οι υπηρεσίες

Η απόφαση για τα μέτρα «επιβάλλει απαγορεύσεις στην παροχή λογιστικών υπηρεσιών, ελεγκτικών υπηρεσιών, υπηρεσιών τήρησης λογιστικών βιβλίων και παροχής φορολογικών συμβουλών, καθώς και υπηρεσιών παροχής επιχειρηματικών και συμβουλών σε θέματα διοίκησης και υπηρεσιών δημοσίων σχέσεων» στη ρωσική κυβέρνηση και σε νομικά πρόσωπα με έδρα τη Ρωσία (άρθρο 23 του κανονισμού 2022/879). Το σκεπτικό της απόφασης, σύμφωνα με κοινοτικό αξιωματούχο που ενημέρωσε τον Τύπο στις Βρυξέλλες, είναι πως οι υπηρεσίες αυτές είναι εξαιρετικά εξειδικευμένες, κάτι που σημαίνει πως οι επηρεαζόμενοι θα δυσκολευτούν να βρουν εναλλακτικές σε χώρες πέραν των G7.

Η πρώτη ομάδα υπηρεσιών που αναφέρεται καλύπτει «την καταχώριση εμπορικών συναλλαγών για επιχειρήσεις και λοιπούς φορείς, τις υπηρεσίες ελέγχου λογιστικών αρχείων και χρηματοοικονομικών καταστάσεων, τις υπηρεσίες φορολογικού προγραμματισμού και παροχής φοροτεχνικών συμβουλών και τη συμπλήρωση φορολογικών εγγράφων», ενώ η δεύτερη ομάδα καλύπτει «υπηρεσίες παροχής συμβουλών, καθοδήγησης και λειτουργικής υποστήριξης που παρέχονται προς τις επιχειρήσεις για την επιχειρηματική πολιτική και στρατηγική, καθώς και για τον συνολικό προγραμματισμό, τη διάρθρωση και τον έλεγχο ενός φορέα». Στην απαγόρευση περιλαμβάνονται και «τα τέλη διαχείρισης και ο διαχειριστικός έλεγχος, η παροχή συμβουλών για τη διαχείριση της αγοράς, των ανθρώπινων πόρων, της παραγωγής και των προγραμμάτων και υπηρεσίες παροχής συμβουλών, καθοδήγησης και λειτουργικής υποστήριξης για τη βελτίωση της εικόνας των πελατών και των σχέσεών τους με το ευρύ κοινό και άλλους φορείς» (άρθρο 26 του ίδιου κανονισμού).

Στο κείμενο των κυρώσεων διευκρινίζεται ακόμα πως απαγορεύεται η «ασφάλιση και αντασφάλιση θαλάσσιας μεταφοράς τέτοιων αγαθών σε τρίτες χώρες», εννοώντας αργού πετρελαίου και προϊόντων πετρελαίου (άρθρο 15 του κανονισμού 2022/879). Και σε αυτό το θέμα, όπως σημείωσαν κοινοτικοί αξιωματούχοι, στόχος είναι να δυσκολευτούν οι επηρεαζόμενοι να βρουν εναλλακτικές αντίστοιχες υπηρεσίες από χώρες εκτός της Ε.Ε. Ωστόσο, προνοείται μια μεταβατική περίοδος έξι μηνών ώστε να υπάρξει συντονισμός με τις χώρες των G7, όπου υπάρχουν εταιρείες στις οποίες η Ρωσία θα μπορούσε να στραφεί. Ορισμένες από τις μεγαλύτερες εταιρείες που ασφαλίζουν, ή αντασφαλίζουν, θαλάσσιες μεταφορές πετρελαίου βρίσκονται πάντως στην Ευρώπη, τόνισαν οι ίδιοι αξιωματούχοι.

Γλίτωσαν τα ακίνητα

Σύμφωνα με ασφαλείς πηγές, στην αρχική πρόταση της Κομισιόν υπήρχε και πρόταση για οριζόντια απαγόρευση των αγοραπωλησιών από Ρώσους, ωστόσο η Κύπρος είχε εκφράσει αντιρρήσεις με το επιχείρημα πως ένα τέτοιο μέτρο θα αποτελούσε διάκριση και πως θα έπρεπε να είναι πιο στοχευμένο ώστε να μην επηρεάζει Ρώσους πολίτες που δεν σχετίζονται με το Κρεμλίνο ή με την εισβολή στην Ουκρανία.

Η προσέγγιση της κυπριακής πλευράς στο θέμα ήταν πως χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή καθώς, σε αντίθεση με τις ονομαστικές στοχευμένες κυρώσεις τις οποίες οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να προσβάλουν μόνο σε επίπεδο Ε.Ε., τέτοια μέτρα θα μπορούσαν να προσβληθούν στα εθνικά δικαστήρια, αφήνοντας τις εθνικές αρχές –και την Κύπρο– εκτεθειμένες.

Το ότι το ζήτημα αυτό ηγέρθη από την Κύπρο σαφώς και σχετίζεται και με τις επιπτώσεις ενός τέτοιου μέτρου στην αγορά ακινήτων στην Κύπρο, όμως διπλωματικές πηγές επισημαίνουν πως η αντίρρηση της Λευκωσίας αφορούσε πρωτίστως το κατά πόσο ένα τέτοιο μέτρο θα μπορούσε να σταθεί στο δικαστήριο. Οι ίδιες πηγές επεσήμαναν πως η Κύπρος έχει δεχθεί μέτρα στο παρελθόν που επηρεάζουν την οικονομία της, όπως αυτά που επηρεάζουν τον τουρισμό. Ακόμα ένα παράδειγμα ήταν πως σε αυτό το πακέτο υπήρχαν νομικά θέματα σε σχέση με πρόνοιες για τα καταπιστεύματα, τα οποία ζητήματα είχαν να κάνουν με ομάδα χωρών που διέπονται από το Κοινό Δίκαιο. Τα ζητήματα αυτά αντιμετωπίστηκαν επιτυχώς και η απαγόρευση σχετικών υπηρεσιών παρέμεινε στο πακέτο.

Οι «κυπριακές» μετοχές της κ. Μορντάσοβα

Μεταξύ των 65 φυσικών και 18 νομικών προσώπων που προστίθενται στον κατάλογο των κυρώσεων βρίσκεται και η Μαρίνα Μορντάσοβα, σύζυγος του Αλεξέι Μορντάσοφ, προέδρου της επενδυτικής εταιρείας Severgroup. Η περίπτωση της κ. Μορντάσοβα έχει κυπριακό ενδιαφέρον καθώς, όπως σημειώνεται στο σκεπτικό της συμπερίληψής της στις κυρώσεις, ο κ. Μορντάσοφ «έχει μεταβιβάσει στη σύζυγό του, Marina Μορντάσοβα, τις μετοχές που διέθετε στον ταξιδιωτικό κολοσσό TUI και στην εταιρεία χρυσού Nordgold, αξίας άνω του 1,5 δισεκατομμυρίου ευρώ, μέσω διαφόρων υπερακτίων εταιρειών, συμπεριλαμβανομένων των Unifirm Limited, Ondero Limited και Ranel Assets Limited, οι οποίες ανήκουν στη Μαρίνα Μορντάσοβα ή ελέγχονται από αυτήν». Σύμφωνα πάντα με το βιογραφικό της κ. Μορντάσοβα όπως καταγράφεται στο σκεπτικό της συμπερίληψής της στις κυρώσεις, μια από τις εταιρείες που αναφέρονται, η Unifirm Limited, έχει την έδρα της στην Κύπρο. Στην Κύπρο έχει την έδρα της και η εταιρεία Rayglow Limited, η οποία σύμφωνα με επίσημη ανακοίνωση της TUI ημερομηνίας 4ης Μαρτίου 2022, πώλησε τις μετοχές της Unifirm Limited που κατείχε στην εταιρεία Ondero Limited, εταιρεία που σύμφωνα με την Κομισιόν επίσης συνδέεται με την κ. Μορντάσοβα και έχει έδρα τις Βρετανικές Παρθένες Νήσους. Σύμφωνα με την ίδια ανακοίνωση από την εταιρεία, η Unifirm Limited πώλησε μέρος των μετοχών που είχε στην TUI στην Severgroup (4,13% των μετοχών της TUI), με το μερίδιο της Unifirm στην TUI να μειώνεται στο 29,87%. Όλες οι πιο πάνω συναλλαγές έγιναν στις 28 Φεβρουαρίου του 2022, σύμφωνα με την ανακοίνωση.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ**

Απαντήστε κύριοι της κυβέρνησης!

Γύρω από το θέμα της εμπορίας καυσίμων, των λιανικών τιμών πώλησής τους, καθώς και για την ύπαρξη ή όχι προσυνεννόησης στον καθορισμό τους, εδώ και πολλά χρόνια γίνεται μεγάλη συζήτηση εντός και εκτός της Βουλής. Σημειώνουμε ότι η Επιτροπή Ανταγωνισμού δύο φορές (το 2009 και το 2017) διαπίστωσε ότι υπάρχει προσυνεννόηση (καρτέλ) μεταξύ των εταιρειών πετρελαιοειδών, αλλά προφανώς τα μεγάλα συμφέροντα και τα πολλά εκατομμύρια κέρδη που διακυβεύονται, εμπόδισαν τόσο την περαιτέρω διερεύνηση του θέματος όσο και τη λήψη διορθωτικών μέτρων. Το ΑΚΕΛ πολλές φορές ήγειρε τα διάφορα ζητήματα, αλλά ποτέ δεν έλαβε σαφείς και τεκμηριωμένες απαντήσεις από την κυβέρνηση και τα αρμόδια υπουργεία. Τα ήγειρε εκ νέου και τώρα στην Επιτροπή Οικονομικών της Βουλής, με αφορμή την Πρόταση Νόμου που έχουμε καταθέσει για τερματισμό της διπλής φορολογίας στα καύσιμα. Εν αναμονή των απαντήσεων από τα αρμόδια υπουργεία και υπηρεσίες, και έχοντας την πεποίθηση ότι το πέπλο ύποπτης σιωπής πρέπει να ανασηκωθεί, απευθύνω και δημόσια τα συγκεκριμένα ερωτήματα. Οι πολίτες, οι οποίοι φορτώνονται ένα δυσβάστακτο βάρος εξαιτίας των συνεχών αυξήσεων στα καύσιμα, έχουν δικαίωμα να γνωρίζουν τι πραγματικά συμβαίνει.

Ο Νόμος για έκδοση πλαφόν στα καύσιμα περιλαμβάνει μόνο την αισχροκέρδεια, την οποία η κυβέρνηση ποτέ δεν διαπιστώνει.

Οι κυβερνώντες λοιπόν οφείλουν να απαντήσουν:

1) Πώς γίνεται οι λιανικές τιμές των υγρών καυσίμων στην Κύπρο αμέσως να αυξάνονται ακόμα και στις πιο ανεπαίσθητες αυξήσεις των τιμών διεθνώς, ενώ όταν μειώνονται οι τιμές διεθνώς η μείωση να γίνεται με χρονοκαθυστέρηση;

2) Από τον περασμένο Μάρτιο μέχρι τον Μάιο, οι διεθνείς τιμές πετρελαίου μειώθηκαν περίπου κατά είκοσι δολάρια το βαρέλι. Στην Κύπρο όμως οι λιανικές τιμές αυξάνονται συνεχώς και έφτασαν σε πρωτόγνωρα επίπεδα ακόμα και μετά τη μείωση που αποφασίστηκε από τη Βουλή τον περασμένο Μάρτιο. Πώς και γιατί συμβαίνει αυτό;

3) Βάσει ποιων κριτηρίων και ποιων συγκεκριμένων δεδομένων η κυβέρνηση καταλήγει στο συμπέρασμα ότι δεν υπάρχει αισχροκέρδεια στις λιανικές τιμές καυσίμων; Πώς γίνεται η Επιτροπή Ανταγωνισμού να διαπιστώνει οριζόντιο και κάθετο καρτέλ (αποφάσεις 2009 και 2017 αντίστοιχα) και η κυβέρνηση να σφυρίζει αδιάφορα; Για την ιστορία αναφέρω ότι η απόφαση του 2009 για οριζόντιο καρτέλ έπεσε για διαδικαστικούς λόγους και όχι για λόγους ουσίας.

4) Γιατί η κυβέρνηση αρνείται να δημοσιοποιήσει –ή έστω να δώσει στη Βουλή– τη μελέτη που έχει εκπονήσει το 2015 για την αγορά καυσίμων στην Κύπρο; Μήπως γιατί στη μελέτη διαπιστώνεται έλλειψη συνθηκών ανταγωνισμού;

5) Πώς διασφαλίζονται οι συνθήκες υγιούς ανταγωνισμού, όταν οι εταιρείες πετρελαιοειδών στην Κύπρο εισάγουν διυλισμένα προϊόντα μόνο από ένα διυλιστήριο;

6) Αν δεν υπάρχει προσυνεννόηση στον καθορισμό της τιμής, όπως ισχυρίζεται η κυβέρνηση, πώς είναι δυνατόν να αυξάνονται ταυτόχρονα και ομοιόμορφα οι τιμές των εταιρειών καυσίμων μέσα σε μία νύκτα;

7) Ποιος είναι ο μέσος όρος του ποσοστού κέρδους των εταιρειών πετρελαιοειδών στην Κύπρο; Πώς τοποθετείται η κυβέρνηση στη θέση ότι πρέπει να φορολογηθούν τα υπερκέρδη των εταιρειών για να βοηθηθούν ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, όπως έκαναν άλλα ευρωπαϊκά κράτη;

8) Ποια είναι η θέση της κυβέρνησης στην Πρόταση Νόμου του ΑΚΕΛ για διεύρυνση των λόγων έκδοσης πλαφόν στα καύσιμα ώστε να ισχύει ό,τι ακριβώς ισχύει με τον Νόμο για τα βασικά αγαθά; Οι καταναλωτές είναι καλό να γνωρίζουν ότι ο Νόμος για πλαφόν σε βασικά αγαθά προβλέπει ότι πλαφόν μπορεί να εκδοθεί και για λόγους προστασίας των καταναλωτών όταν υπάρχουν ειδικές συνθήκες (αυτό ακριβώς που συμβαίνει σήμερα), ενώ ο Νόμος για έκδοση πλαφόν στα καύσιμα περιλαμβάνει μόνο την αισχροκέρδεια, την οποία η κυβέρνηση ποτέ δεν διαπιστώνει.

9) Γιατί η κυβέρνηση δεν διεκδίκησε εξαιρέσεις από την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως παραδέχτηκαν οι λειτουργοί του υπουργείου Οικονομικών στη Βουλή, για να αντιμετωπιστεί η ακρίβεια στα καύσιμα και στον ηλεκτρισμό, όπως έπραξαν και πέτυχαν άλλα κράτη μέλη;

Γιατί δεν αξιοποίησε τα εργαλεία που έχει δώσει η Κομισιόν για στήριξη των καταναλωτών στις συνθήκες ακρίβειας και πληθωρισμού;

10) Πόσα επιπλέον έσοδα έχει το κράτος από τις αυξημένες τιμές λιανικής πώλησης στα καύσιμα; Γι' αυτό το θέμα η κυβέρνηση δεν έχει δώσει ποτέ κανένα στοιχείο. Αναφέρεται μόνο στη δημοσιονομική επίπτωση από μείωση φορολογιών.

11) Πόσες είναι οι υπολογιζόμενες απώλειες εσόδων από το γεγονός ότι χιλιάδες Ελληνοκύπριοι προμηθεύονται καύσιμα από τα Κατεχόμενα λόγω του γεγονότος ότι οι τιμές των καυσίμων είναι πολύ πιο χαμηλές;

Το ΑΚΕΛ έχει την πεποίθηση ότι δυνατότητες και περιθώρια για λήψη μέτρων που να ανακουφίζουν τα νοικοκυριά και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις υπάρχουν. Αυτό που δεν υπάρχει είναι η πολιτική βούληση από μέρους της κυβέρνησης να σχεδιάσει μια γενικότερη στρατηγική αντιμετώπισης της ακρίβειας και του πληθωρισμού. Το ΑΚΕΛ δεν απευθύνει μόνο ερωτήματα, δίνει και εμπεριστατωμένες απαντήσεις. Η πρόσκληση – πρόκληση στην κυβέρνηση είναι να βγει επιτέλους από το καβούκι της και να αφουγκραστεί την αγωνία των πολιτών που δοκιμάζονται από την ακρίβεια.

Ο κ. Στέφανος Στεφάνου είναι γενικός γραμματέας του ΑΚΕΛ.

Παιχνίδια εντάσεων από Ερντογάν

Πώς η Κύπρος αναμένεται να επηρεαστεί από περαιτέρω όξυνση των ε/τ σχέσεων

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Στις ανησυχίες της Λευκωσίας έρχονται να προστεθούν και οι τυχόν επιπλοκές από ένα «θερμό καλοκαίρι» στα ελληνοτουρκικά ζητήματα.

Ο Τούρκος πρόεδρος Ταγίπ Ερντογάν παίζει διπλωματικά ρέστα σε όλο το εύρος των ανοικτών ζητημάτων με τη Δύση με φόντο τις εκλογές στην Τουρκία.

Ο πόλεμος στην Ουκρανία δείχνει να έχει εισέλθει σε μια κρίσιμη καμπή στα ανατολικά, που σε συνδυασμό με το αποτύπωμα που αφήνει στο υποσύστημα της Ανατολικής Μεσογείου, λειτουργεί επιταχυντικά για τις εξελίξεις στην περιοχή. Στο τρίγωνο Αθήνας - Άγκυρας - Λευκωσίας η κατάσταση δείχνει να επανέρχεται στη ρητορική εντάσεων της περιόδου 2018-2020, ιδίως μετά τη σπουδή του Τούρκου Προέδρου, Ταγίπ Ερντογάν, να προβεί σε ένα νέο γύρο προβολής ισχύος επίκεντρο του οποίου –πέραν μιας ενδεχόμενης νέα εισβολής στη βόρεια Συρία– φαίνεται να αποτελεί και η Ελλάδα. Οι δηλώσεις τόσο του Ερντογάν την επομένη της επίσκεψης του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη στις ΗΠΑ όσο και του Τούρκου ΥΠΕΞ Μεβλούτ Τσαβούσογλου που σε υψηλούς τόνους επανέφερε το ζήτημα της παρουσίας στρατιωτικών δυνάμεων σε ελληνικά νησιά, δημιουργούν εύλογη ανησυχία στην Αθήνα, που δείχνει να εισέρχεται σε ένα «tit for tat» σε διπλωματικό επίπεδο στον νέο γύρο αντιπαραθέσεων που εγκαινιάζει η Άγκυρα.

Κι ενώ όλα αυτά δείχνουν να συμβαίνουν σε ένα timing που τόσο τα ΜΟΕ και εν γένει η αναζήτηση φόρμουλας επανεκκίνησης με κάποιο τρόπο των συνομιλιών στο Κυπριακό, όσο και ο τρόπος με τον οποίο η Άγκυρα ενσωματώνει τα Κατεχόμενα με το νέο οικονομικό «πρωτόκολλο», το κρίσιμο ερώτημα που προκύπτει είναι αν η Λευκωσία θα έβγαινε ζημιωμένη από ένα ενδεχόμενο ελληνοτουρκικό «διπλωματικό τετακέ». Δεδομένου κι ενός νέου γύρου τετελεσμένων σε Βαρώσι και κυπριακή ΑΟΖ (σε ενδεχόμενο νέων τουρκικών έκνομων γεωτρήσεων).

Η έντονη διπλωματική δραστηριότητα Αθήνας και Λευκωσίας την περασμένη εβδομάδα στις Βρυξέλλες, με φόντο τη Σύνοδο της Ε.Ε. για το Ουκρανικό, προσέγγισε τη νέα ρητορική Ερντογάν συγκροτημένα αλλά και σε υψηλούς τόνους. Η Αθήνα ενέπλεξε τόσο το Βερολίνο όσο και Ευρωπαίους ηγέτες, διά της παρουσίας Μητσοτάκη στη Σύνοδο του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος (ΕΡΡ), απαντώντας ουσιαστικά και έντονα στις αναθεωρητικές κινήσεις της Άγκυρας, που εδώ και καιρό έχει προετοιμάσει νομικά τις αξιώσεις της στο Αιγαίο με αναφορές στη Συνθήκη της Λωζάνης και τη Συνθήκη Ειρήνης των Παρισίων (1947) με επιστολή στον ΟΗΕ (στην οποία η Αθήνα απάντησε καταρρίπτοντας τις τουρκικές αξιώσεις). Ο Έλληνας πρωθυπουργός, συναντώντας τον Γερμανό καγκελάριο Όλαφ Σολτς, αναφέρθηκε εκτενώς στο αναθεωρητικό πλαίσιο της «Γαλάζιας Πατρίδας» που προτάσσει τα τελευταία χρόνια η τουρκική πλευρά ημιεπίσημα και γνωστοποίησε έναντι Ευρωπαίων αρχηγών πως κάθε κίνηση της Τουρκίας σε επίπεδο πρόταξης στρατιωτικής ισχύος θα λάβει αποφασιστική απάντηση. Η αλήθεια είναι πως η Αθήνα, στην παρούσα συγκυρία, σταθμίζει τρεις βασικές παραμέτρους:

• Το αν η νέα ρητορική Ερντογάν στοχεύει κυρίως στο εσωτερικό ακροατήριο λόγω της μακράς προεκλογικής περιόδου στη χώρα και του χρονισμού του μεγάλου bargaining με τη Δύση λόγω του Ουκρανικού, της ενταξιακής πορείας στο ΝΑΤΟ Σουηδίας και Φινλανδίας και του Κουρδικού.

• Το αν στοχεύει όντως σε κάτι τέτοιο πώς και γιατί θα μπορούσαν να υπάρξουν, μετά τις εκλογές στην Τουρκία, προϋποθέσεις επανέναρξης του ελληνοτουρκικού διαλόγου, καθώς και επανεκκίνησης του Κυπριακού και

• Το αν το ρίσκο διαπραγματευτικά και διπλωματικά που έχει πάρει η Τουρκία του Ερντογάν θα οδηγούσε, όντως, στο αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα σε σοβαρές κινήσεις κλιμάκωσης στην περιοχή με το ερώτημα εδώ να κινείται μεταξύ του πώς χειρίζεσαι, δυνητικά, μια κρίση και πώς προσπαθείς να αποκλιμακώσεις.

Το τελευταίο ερώτημα δείχνει να απασχολεί, σύμφωνα με πηγές της «Κ», την Αθήνα όχι μόνο σε σχέση με τους συνήθεις τρόπους που η Τουρκία κινείται στην περιοχή (παραβιάσεις εναέριου χώρου, εργαλειοποίηση με υβριδικούς τρόπους του προσφυγικού, αποστολή ερευνητικών σκαφών, κ.λπ.) αλλά και ως προς το ενδεχόμενο της αποστολής ερευνητικής πλατφόρμας (γεωτρύπανου) σε περιοχή της ελληνικής υφαλοκρηπίδας (π.χ. νοτίως της Κρήτης ή στο σύμπλεγμα του Καστελόριζου) που θα αμφισβητούσε απευθείας την ελληνική κυριαρχία ή τη συμφωνία οριοθέτησης θαλασσίων ζωνών Ελλάδας - Αιγύπτου. Μια «κυπριακή» στιγμή αντίστοιχη της εικόνας στην κυπριακή ΑΟΖ την περίοδο Μαΐου 2019 - Ιουλίου 2020 που στην περίπτωση ωστόσο της Ελλάδας, λόγω παρουσίας ναυτικών δυνάμεων, θα δημιουργούσε συνθήκες αντιπαράθεσης και κρίση με στρατιωτικό αποτύπωμα (stand-off). Κι εν γένει διλήμματα μιας και στην περίπτωση της Κύπρου δεν υπήρξε άμεσο κόστος για την Τουρκία μέσω κυρώσεων όπως αποδείχθηκε στη συνέχεια.

Ο αντίκτυπος στην Κύπρο και το Ουκρανικό

Ο πόλεμος στην Ουκρανία επιτάχυνε πολλές τάσεις όσον αφορά τον εξωτερικό προσανατολισμό κρατών της Ε.Ε. αλλά υπήρξε και ενδεικτικός για τη στάση που τήρησαν Ελλάδα και Κύπρος.

Η Λευκωσία κινήθηκε εξίσου υποστηρικτικά, σε πολιτικό επίπεδο κι εντός Ε.Ε., προς την Ουκρανία αλλά χωρίς εκ των πραγμάτων να μπορεί να ακολουθήσει την Αθήνα λόγω του ρόλου της Μόσχας στο Κυπριακό.

Στις ανησυχίες της Λευκωσίας, που στο περιθώριο της Συνόδου την περασμένη Τρίτη στις Βρυξέλλες επικοινώνησε διά του ΠτΔ εκ νέου το ζήτημα της επανέναρξης του διαλόγου στο Κυπριακό, έρχονται να προστεθούν και οι τυχόν επιπλοκές από ένα «θερμό καλοκαίρι» στα ελληνοτουρκικά. Στο worst case scenario ενός νέου γύρου εντάσεων Ελλάδας – Τουρκίας, στη συγκυρία του συνεχιζόμενου πολέμου στην Ουκρανία, η Λευκωσία δεν θα ήθελε να βρεθεί σε δύσκολη θέση όπου:

• Η ήδη ισχνή και εκ προοιμίου απορριπτέα από τον Τουρκοκύπριο ηγέτη Ερσίν Τατάρ πρωτοβουλία για τα ΜΟΕ να βρεθεί στο κενό.

• Ένας αναθεωρητικός γύρος προβολής ισχύος στον θαλάσσιο χώρο της Ανατολικής Μεσογείου εκ μέρους της Τουρκίας να εστιάσει στην επανάληψη της περιόδου 2018-2020 στην κυπριακή ΑΟΖ, σε μια περίοδο που παράλληλα ή αμέσως μετά από ένταση Αθήνα και Άγκυρα θα αποκλιμακώνουν όπως συνηθίζουν να κάνουν μέσω των δικών τους μηχανισμών (π.χ. του ΝΑΤΟ).

• Η κακή εξέλιξη των πραγμάτων θα οδηγούσε σε πιο σύνθετα ζητήματα χειρισμών λόγω των ιδιαιτέρων συνθηκών στην Κύπρο (ντε φάκτο κατοχή, διαφορετικός τρόπος αντιμετώπισης της εργαλειοποίησης προσφυγικού, τετελεσμένα Βαρώσι, κ.ά.). Καλώς ή κακώς μια κρίση με όρους στρατιωτικής αντιπαράθεσης σημαίνει άλλα πράγματα στο Αιγαίο ή στον Έβρο κι άλλα στην Κύπρο (π.χ. η διάσταση της Πράσινης Γραμμής).

Βέβαια, τόσο σε Αθήνα όσο και σε Λευκωσία, δεν κυριαρχεί τόσο η πρόσληψη του «η Κύπρος θα την πληρώσει» όσο η ρεαλιστική διαπίστωση πως στην τρέχουσα περίοδο και μέχρι τις εκλογές τουλάχιστον στην Τουρκία, δύσκολα θα υπάρξει πραγματική επανεκκίνηση των συνομιλιών, προοπτική που μάλλον δείχνει προς την κατεύθυνση ότι «τα πράγματα μπορεί να χειροτερέψουν πριν βελτιωθούν» στο Κυπριακό. Ιδίως αν η ένταση εκ μέρους της Τουρκίας συντηρηθεί και μετά τις τουρκικές εκλογές ή αν η όλη προσέγγιση Ερντογάν με τη Δύση δεν δουλέψει ως προς τις επιδιωκόμενες συναλλαγές που η Άγκυρα επιχειρεί σε όλο το εύρος (ΝΑΤΟ, Κουρδικό, σχέσεις με ΗΠΑ, σεγγισης που απορρέει από το νατοϊκό της DNA, την αναβάθμιση του ρόλου της στην περιοχή από τις ΗΠΑ αλλά και τη μείωση της εξάρτησης –παρούσας κυρίως στις δεκαετίες του ’90 και 2000– της ρωσικής επιρροής τόσο σε διπλωματικό επίπεδο (στήριξη Ουκρανίας με αποστολή οπλισμού, «κομβοποίηση» της Αλεξανδρούπολης ως σημείου στήριξης της δυτικής βοήθειας προς την Ουκρανία, κ.ο.κ.) όσο και σε σχέση με το εξοπλιστικό της πρόγραμμα και την τελική φάση απορωσοποίησης πτυχών του (π.χ. η ανακοίνωση για αντικατάσταση των ρωσικών ΤΟΜΑ ΒΜΡ με γερμανικά Marder). Η Λευκωσία κινήθηκε εξίσου υποστηρικτικά, σε πολιτικό επίπεδο κι εντός Ε.Ε., προς την Ουκρανία αλλά χωρίς εκ των πραγμάτων να μπορεί να ακολουθήσει την Αθήνα λόγω του ρόλου της Μόσχας στο Κυπριακό με συγκεκριμένο μάλιστα, διαχρονικά, αποτύπωμα ως προς τη διάσταση του Συμβουλίου Ασφάλειας του ΟΗΕ. Ο πόλεμος στην Ουκρανία συνεπώς αναδεικνύει αυτή την ανακολουθία που προκύπτει οργανικά μεταξύ Αθήνας και Λευκωσίας που με φόντο τον τουρκικό αναθεωρητισμό αλλά και την προβληματική εντός ΝΑΤΟ στάση της Τουρκίας τα τελευταία χρόνια αναδεικνύει την αρχή δυναμικών για δύο ποιοτικά χαρακτηριστικά:

• Το πώς το Κυπριακό και τα ελληνοτουρκικά, που παραδοσιακά η Τουρκία τα έβλεπε ως ζητήματα «πακετοποίησης» σε διπλωματικό επίπεδο, έχουν πλέον διαφορετικές πορείες και δεν συνδέονται άρρηκτα ως προς τις εκβάσεις των (π.χ. ένα breakthrough στη μία περίπτωση δεν ισοδυναμεί απαραίτητα σε βελτίωση του άλλου ζητήματος ή άμεσο επηρεασμό του ή το αντίστροφο) και

• Πώς το Κυπριακό, είτε βελτιωθούν οι σχέσεις Ελλάδας - Τουρκίας είτε οξυνθούν, τίθεται πλέον ως ένα ζήτημα το οποίο δεν έχει τους μηχανισμούς αποκλιμάκωσης (ή βελτίωσης ως προς τη διάσταση των συνομιλιών) που προσφέρονται στην περίπτωση Αθήνας - Άγκυρας. Πτυχή που και η πρώτη έχει εμπεδώσει, ιδίως μετά το Κραν Μοντάνα αλλά και πτυχή που αν τα πράγματα εξελιχθούν προς το κακό σενάριο στην περίπτωση του Κυπριακού (π.χ. μια σειρά αναγνωρίσεων της «ΤΔΒΚ» τα επόμενα χρόνια ή μια προσπάθεια προσάρτησης των Κατεχομένων με θεσμικό τρόπο από την Άγκυρα) δεν προσφέρει στην Αθήνα πολλές επιλογές δράσης

Το σενάριο της ανατροπής

Πόσο μπορούν τα μαθηματικά του σήμερα να αλλάξουν τη θέση Αβέρωφ και Νίκου

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

«Δεν θα αντικαταστήσουμε τις εκλογές με τις δημοσκοπήσεις, ούτε τους πολίτες με τους δημοσκόπους» έλεγε στην «Κ» την περασμένη βδομάδα ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ, όταν κλήθηκε να σχολιάσει τα χαμηλά ποσοστά που καταγράφει επί του παρόντος. Και εκαλείτο να τα σχολιάσει καθώς αυτά τα χαμηλά ποσοστά και η αδυναμία συσπείρωσης του ΔΗΣΥ αποτελούν την φανερή πλέον πληγή της υποψηφιότητας του Αβέρωφ Νεοφύτου. Αντιθέτως, οι δημοσκοπήσεις, στην ολότητά τους, αποτελούν προς το παρόν το δυνατό χαρτί του Νίκου Χριστοδουλίδη. Οι δημοσκοπήσεις σίγουρα δεν αντικαθιστούν τις εκλογές, ο χρόνος είναι ακόμα μακρύς μέχρι την κάλπη, όμως όλα τα επιτελεία γνωρίζουν καλά πως οι δημοσκοπήσεις επηρεάζουν και την κοινή γνώμη, ιδιαίτερα όταν οι διαφορές είναι μεγάλες μεταξύ υποψηφίων. Το ερώτημα είναι κατά πόσο υπάρχει πιθανότητα να υπάρξουν ανατροπές της παρούσας κατάστασης, με τον Νίκο Χριστοδουλίδη να έρχεται με διαφορά πρώτος σε δημοτικότητα, ενώ ο Αβέρωφ Νεοφύτου κινδυνεύει να χάσει ακόμα και το εισιτήριο του β΄ γύρου. Τόσες ανατροπές που να αλλάξει άρδην το παιχνίδι.

Ο Αβέρωφ Νεοφύτου δίνει έμφαση στην ικανότητά του να κυβερνήσει, όμως τα χαμηλά ποσοστά και η αδυναμία συσπείρωσης του ΔΗΣΥ προκαλούν περαιτέρω εκνευρισμό στο επιτελείο.

Ο Νίκος Χριστοδουλίδης έχει να αντιμετωπίσει δύο σημαντικά ζητήματα που ενδεχομένως να του στοιχίσουν τη νίκη, τον κίνδυνο χαλαρής ψήφου και την απειρία στη διεξαγωγή εκλογών.

Άλλο ο Κασουλίδης

«Δείτε τι έγινε στην περίπτωση Κασουλίδη» λένε στελέχη της Πινδάρου, όταν προκύπτει στη συζήτηση η χαμηλή δημοτικότητα του Αβέρωφ Νεοφύτου. Και αναφέρεται η περίπτωση Κασουλίδη, καθώς ο ίδιος παρουσιαζόταν τρίτος στις πλείστες των δημοσκοπήσεων και κατάφερε να τερματίσει πρώτος την πρώτη Κυριακή. Η διαφορά στην περίπτωση Κασουλίδη με αυτήν του Αβέρωφ Νεοφύτου είναι πως ο υπουργός Εξωτερικών δεν είχε τον φόβο συσπείρωσης του Δημοκρατικού Συναγερμού, καθώς αυτή ήταν δεδομένη. Είχε να αντιμετωπίσει δύο δυνατά ονόματα της πολιτικής: τον υφιστάμενο Πρόεδρο της Δημοκρατίας που είχε ταυτιστεί με την απόρριψη του Σχεδίου Ανάν και τον δημοφιλέστερο τότε πολιτικό και δεύτερο τη τάξει, Δημήτρη Χριστόφια. Ο Αβέρωφ Νεοφύτου αυτή τη στιγμή είναι ο πιο έμπειρος πολιτικά υποψήφιος και ο μόνος από τους αντιπάλους που έχει δώσει σωρεία εκλογικών μαχών και που στην ουσία ξέρει να κάνει εκλογές. Έχει, ωστόσο, να χειριστεί τη χαμηλή δημοτικότητά του ακόμη και εντός του κόμματός του. Είναι προσωπικό το ζήτημα ή φαινόμενο των καιρών δεδομένου ότι μία μεγάλη πλειοψηφία αποστρέφεται τα κόμματα και τους αρχηγούς τους; Αυτό δεν έχει απαντηθεί, ωστόσο, πολλοί αναλυτές εκτιμούν πως η ψήφος Χριστοδουλίδη είναι εν πολλοίς ψήφος διαμαρτυρίας απέναντι στον Αβέρωφ Νεοφύτου. Όσο κι αν κάποιοι θυμούνται την υποψηφιότητα Μαρκίδη στην περίπτωση Χριστοδουλίδη και κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου για ένα déjà vu διάσπασης, οι συγκρίσεις είναι ατυχείς και αχρείαστες. Άλλα τα μεγέθη των κομμάτων, άλλα τα μεγέθη και οι θέσεις των υποψηφίων και σίγουρα άλλες οι συγκυρίες.

> *Η παρουσία ανεξάρτητων υποψηφιοτήτων, όπως οι Κολοκασίδης, Χριστοφίδης και Δημητριάδης, λειτουργεί ευνοϊκά για την υποψηφιότητα Νεοφύτου.*

Καταστατικό και πολιτικό

Αυτό βεβαίως που ξεκίνησε να μπαίνει κάτω ως απορία είναι με ποια δεδομένα αποφασίστηκε η υποψηφιότητα Αβέρωφ Νεοφύτου. Προφανώς και είναι δικαίωμά του, βάσει καταστατικού. Το ερώτημα μπαίνει καθαρά με πολιτικούς όρους. Όλοι ανεξαιρέτως οι υποψήφιοι είχαν διενεργήσει πληθώρα δημοσκοπήσεων προτού να κατέλθουν στη μάχη. Σύμφωνα με στελέχη του ΔΗΚΟ, ο Τάσσος Παπαδόπουλος είχε προχωρήσει σε σειρά δημοσκοπήσεων προτού κατέλθει υποψήφιος, το ίδιο συνέβη και στην περίπτωση του Δημήτρη Χριστόφια το 2008, καθώς δημοσκόπηση που παρουσιάστηκε στη Γραμματεία του κόμματος ήταν εκείνη που έπαιξε σημαντικό ρόλο στο να κατέλθει απέναντι από τον Τάσσο Παπαδόπουλο. Τα ευρήματα των δημοσκοπήσεων ήταν εκείνα που απέτρεψαν τον Νίκο Αναστασιάδη το 2008, βάζοντας τον δημοφιλή βάσει κατάταξης στις ευρωεκλογές Ιωάννη Κασουλίδη και οι δημοσκοπήσεις ήταν εκείνες που τον έσπρωξαν στο να κατέβει το 2013.

Ο Αβέρωφ Νεοφύτου ήταν σίγουρος πως θα ανατρέψει την κακή εικόνα των δημοσκοπήσεων. Αυτό είπε άλλωστε όταν του παρουσιάστηκαν οι πρώτες που έδειχναν τον Νίκο Χριστοδουλίδη να κόβει με διαφορά πρώτος το νήμα. Και δεν είναι καθόλου τυχαίο, αν λάβει κανείς υπόψη, πως ο συναγερμικός πρόεδρος έλαβε μέρος σε σειρά εκλογικών αναμετρήσεων, βλέποντας τον ΔΗΣΥ να κινδυνεύει να χάσει την πρώτη θέση, αν ληφθούν υπόψη οι εκτιμήσεις που είχε στις τελευταίες βουλευτικές εκλογές και κατάφερε να κόψει πρώτος το νήμα, αφήνοντας κατά πολύ πίσω τους υπόλοιπους της αντιπολίτευσης. Αυτό σε συνδυασμό με τον «μαγικό» τρόπο που κατάφερε να εκλέξει την Αννίτα Δημητρίου στην προεδρία της Βουλής, σπάζοντας παράλληλα το μέτωπο που επιχειρούσε να δημιουργηθεί στην αντιπολίτευση, ήταν οι κύριοι λόγοι που τον έπεισαν πως μπορεί να ανατρέψει τα δεδομένα.

Το αφήγημα και τα όπλα

Ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ θα δώσει έμφαση στο ότι ο ίδιος μπορεί να κυβερνήσει. Ότι δηλαδή είχε να χειριστεί μία σειρά κρίσεων, μέσω της πολιτικής του εμπειρίας και των γνωριμιών του διεθνώς. Το πολιτικό του βάρος φρόντισε να το ενισχύσει τη βδομάδα που πέρασε στο συνέδριο του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος στην Ολλανδία με συναντήσεις και επαφές με μία σειρά ευρωπαίων αξιωματούχων, αλλά και με τις επαφές του στο συνέδριο της Νέας Δημοκρατίας, όταν ο αντιπρόεδρος της Κομισιόν Μαργαρίτης Σχοινάς του υποσχέθηκε στήριξη. Ο Αβέρωφ Νεοφύτου θα δώσει και την αίσθηση ότι είναι ο άνθρωπος που μπορεί να προσφέρει λύσεις σε δύσκολα ζητήματα.

Το πόσο μπορούν αυτά να πείσουν είναι ένα ζήτημα που συζητείται εντόνως. Η κυπριακή κοινωνία και η εκλογική συμπεριφορά επηρεάζονται άρδην, όταν υπάρχουν κρίσεις, επιζητώντας ασφάλεια και όχι περιπέτειες. Στο ενδεχόμενο συνεπώς που συνεχίσει η ακρίβεια και προκληθεί μία νέα οικονομική στενότητα, το πλάνο Αβέρωφ μπορεί να επηρεάσει μία σημαντική μερίδα της κοινωνίας. Σίγουρα πάντως τα περί ρωσικής απειλής που επιχειρήθηκαν αρχικά, σε συνδυασμό με το ότι φωτογραφήθηκε ο Νίκος Χριστοδουλίδης ως ο δούρειος ίππος της Ρωσίας φαίνεται να μην κερδίζει έδαφος, αν ληφθούν υπόψη δημοσκοπήσεις που θέλουν μία μεγάλη μερίδα των Κυπρίων να μη βλέπει τόσο αρνητικά τη Ρωσία, ούτε να της αποδίδει την πλήρη ευθύνη για το Ουκρανικό. Ζήτημα βεβαίως είναι αν δημιουργηθεί μία νέα κρίση στην περιοχή και τεθεί θέμα επίλυσης του Κυπριακού. Εκεί θα διαφανεί αν οι πολίτες εμπιστεύονται τον πρόεδρο του ΔΗΣΥ να ηγείται της νέας διαδικασίας.

Πέραν όμως των ποιοτικών χαρακτηριστικών που θα βγουν μπροστά, πρώτο πλάνο θα δοθεί έμφαση στον κομματικό πατριωτισμό. Ο Αβέρωφ Νεοφύτου βγαίνει ξεκάθαρα ως ο μοναδικός υποψήφιος της Δεξιάς. Αυτός είναι και ο λόγος που επιχειρείται συντεταγμένα να αποδοθεί στον Νίκο Χριστοδουλίδη ο χαρακτηρισμός του υποψηφίου του ΔΗΚΟ. Θεωρείται πως αυτό θα πείσει τους συναγερμικούς να επιστρέψουν στο σπίτι τους. Και τα περί δούρειου ίππου της Ρωσίας, αλλά και ο χαρακτηρισμός υποψηφίου του ΔΗΚΟ, είναι η αρχή καθώς στελέχη του ΔΗΣΥ παραδέχονται πως ο πόλεμος με τον Νίκο Χριστοδουλίδη τώρα αρχίζει. Ερώτημα είναι αν η πολιτική της αποδόμησης του αντιπάλου, η κατασκευή του εχθρού ως προεκλογική στρατηγική θα βοηθήσει τον Αβέρωφ Νεοφύτου ή αν θα ενισχύσει τη συμπάθεια προς το πρόσωπο του Νίκου Χριστοδουλίδη.

Τα μαθηματικά

Σύμφωνα με εκτιμήσεις δημοσκόπων, για να μπορέσει ο Αβέρωφ Νεοφύτου να πάει στον β΄ γύρο θα πρέπει να μπορέσει να μαζέψει το 75% του κόμματος, φτάνοντας έτσι στο 22%. Με αυτόν τον τρόπο ίσως να καταφέρει να κερδίσει το εισιτήριο για τη δεύτερη Κυριακή. Υπάρχει η φημολογία στο παρασκήνιο πως ο Αβέρωφ Νεοφύτου βρίσκεται κοντά σε στελέχη του ενδιάμεσου χώρου που θα λειτουργήσουν τελικά ως δούρειοι ίπποι για την εκλογή του. Τα πάντα ωστόσο θα εξαρτηθούν από το τι θα κάνουν οι ανθυποψήφιοί του. Το γεγονός ότι στην κούρσα μπαίνουν ανεξάρτητοι υποψήφιοι όπως οι Αχιλλέας Δημητριάδης, Κωνσταντίνος Χριστοφίδης και Γιώργος Κολοκασίδης που φιλοδοξούν να λάβουν κάπου στο 5-7%, δεικνύει πως οι ανατροπές για το ποιος θα περάσει και ποιος όχι είναι δεδομένες. Ακόμα και η παρουσία του προέδρου του ΕΛΑΜ Χρίστου Χρίστου έχει τη δική της σημασία. Όλες αυτές οι υποψηφιότητες σίγουρα δεν πλήττουν τον Αβέρωφ Νεοφύτου του οποίου επί του παρόντος η ψήφος είναι αρκετά σκληρή. Μπορούν να πλήξουν βεβαίως ο Αχιλλέας Δημητριάδης την υποψηφιότητα Μαυρογιάννη και οι άλλοι τρεις σίγουρα την υποψηφιότητα Χριστοδουλίδη, η οποία παρουσιάζεται αντισυστημική και ανεξάρτητη. Το ερώτημα είναι κατά πόσο αυτό είναι αρκετό για τον Αβέρωφ Νεοφύτου. Και σίγουρα κατά πόσο υπάρχει και μυστική ψήφος υπέρ του Νίκου Χριστοδουλίδη, αν λάβουμε υπόψη το κυνηγητό που επικρατεί πλέον στην επιστροφή των συναγερμικών ψηφοφόρων.

Ο Νίκος Αναστασιάδης έχει ξεκαθαρίσει πως στηρίζει Αβέρωφ Νεοφύτου, όμως στο παρασκήνιο λέγεται πως περιμένει να δει πως θα κινηθούν οι δημοσκοπήσεις

Δελφίνοι και Πρόεδρος

Τα μαθηματικά και σίγουρα το σενάριο απόσυρσης Αβέρωφ Νεοφύτου δεν βοηθάνε την κατάσταση και την παράσταση νίκης – στην οποία επικρατεί επί του παρόντος ο συναγερμικός πρόεδρος. Ο ίδιος έχει ξεκαθαρίσει πως δεν υπάρχει plan b στον ΔΗΣΥ και θεωρεί πως υπάρχουν σκοπιμότητες πίσω από την ανακίνηση ενός τέτοιου σεναρίου. Βεβαίως όλα αυτά δεν αποτελούν αποκυήματα της φαντασίας, αν λάβει υπόψη πως στο παρασκήνιο είχε διαβουλευθεί –έστω και για λόγους τακτικισμού– με κόμματα του κεντρώου χώρου για να βρεθεί μία κοινή υποψηφιότητα, για το 2023. Τα περί απόσυρσης Αβέρωφ, σε συνδυασμό με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας που έστω κι αν έδωσε πλήρη στήριξη στον συναγερμικό πρόεδρο στο Συνέδριο του ΔΗΣΥ, στο παρασκήνιο δεν άλλαξε καθόλου το λεκτικό του για τον Νίκο Χριστοδουλίδη, προκαλεί δυσφορία και εντάσεις στο επιτελείο του Αβέρωφ Νεοφύτου. Ενόχληση έχει προκαλέσει και στον Αβέρωφ Νεοφύτου η όλη συζήτηση για την επόμενη μέρα στον ΔΗΣΥ. Η «Κ» είχε άλλωστε αποκαλύψει πως γίνονται συζητήσεις στο παρασκήνιο, ωστόσο το δεδηλωμένο πλέον ενδιαφέρον πολλών έχει συζητηθεί εντός του κόμματος ότι θα πλήξει περαιτέρω την εικόνα του Αβέρωφ Νεοφύτου, καθώς στέλνεται το μήνυμα πως οι συναγερμικοί περί άλλα τυρβάζουν. Και για να μην υπάρξει ο ανάλογος εφησυχασμός ο Αβέρωφ Νεοφύτου έχει φροντίσει να διαμηνύσει πως δεν πρόκειται να φύγει αν δεν εκλεγεί. Ένας μοχλός πίεσης δηλαδή σε όσους ενδιαφέρονται –και βλέπουν τον χρόνο να μετρά αντίστροφα εναντίον τους– να κινηθούν πιο έντονα για την εκλογή του.

Τα μαθηματικά και οι εκτιμήσεις

Σύμφωνα με εκτιμήσεις δημοσκόπων, για να μπορέσει ο Αβέρωφ Νεοφύτου να πάει στον β΄ γύρο θα πρέπει να μπορέσει να μαζέψει το 75% του κόμματος, φτάνοντας έτσι στο 22%. Με αυτόν τον τρόπο ίσως να καταφέρει να κερδίσει το εισιτήριο για τη δεύτερη Κυριακή. Υπάρχει η φημολογία στο παρασκήνιο πως ο Αβέρωφ Νεοφύτου βρίσκεται κοντά σε στελέχη του ενδιάμεσου χώρου που θα λειτουργήσουν τελικά ως δούρειοι ίπποι για την εκλογή του. Τα πάντα ωστόσο θα εξαρτηθούν από το τι θα κάνουν οι ανθυποψήφιοί του. Το γεγονός ότι στην κούρσα μπαίνουν ανεξάρτητοι υποψήφιοι όπως οι Αχιλλέας Δημητριάδης, Κωνσταντίνος Χριστοφίδης και Γιώργος Κολοκασίδης που φιλοδοξούν να λάβουν κάπου στο 5-7%, δεικνύει πως οι ανατροπές για το ποιος θα περάσει και ποιος όχι είναι δεδομένες. Ακόμα και η παρουσία του προέδρου του ΕΛΑΜ Χρίστου Χρίστου έχει τη δική της σημασία. Όλες αυτές οι υποψηφιότητες σίγουρα δεν πλήττουν τον Αβέρωφ Νεοφύτου του οποίου επί του παρόντος η ψήφος είναι αρκετά σκληρή. Μπορούν να πλήξουν βεβαίως ο Αχιλλέας Δημητριάδης την υποψηφιότητα Μαυρογιάννη και οι άλλοι τρεις σίγουρα την υποψηφιότητα Χριστοδουλίδη, η οποία παρουσιάζεται αντισυστημική και ανεξάρτητη. Το ερώτημα είναι κατά πόσο αυτό είναι αρκετό για τον Αβέρωφ Νεοφύτου. Και σίγουρα κατά πόσο υπάρχει και μυστική ψήφος υπέρ του Νίκου Χριστοδουλίδη, αν λάβουμε υπόψη το κυνηγητό που επικρατεί πλέον στην επιστροφή των συναγερμικών ψηφοφόρων.

Απειρος υποψήφιος

Μπορούν όλες αυτές οι κινήσεις του ΔΗΣΥ να κάμψουν τη δυναμική του Νίκου Χριστοδουλίδη; Η δημοτικότητα του τέως υπουργού Εξωτερικών δεν αμφισβητείται, ωστόσο ο ίδιος έχει να αντιμετωπίσει δύο σημαντικά ζητήματα που ενδεχομένως να του στοιχίσουν τη νίκη:

- τον κίνδυνο χαλαρής ψήφου και
- την απειρία στη διεξαγωγή εκλογών.

Το μεγάλο ερώτημα που θα πρέπει να διαφανεί είναι αν η ψήφος στον Νίκο Χριστοδουλίδη είναι πραγματικά ψήφος εμπιστοσύνης στον ίδιο ή αντίδρασης απέναντι στον Αβέρωφ Νεοφύτου. Αν ισχύει το δεύτερο σε μεγάλο βαθμό και αν συνεχίσει η πλήρης ταύτισή του με τον Νίκο Αναστασιάδη, ίσως οδηγήσει μία μερίδα των ψηφοφόρων σε επιλογές όπως αυτή του τέως Πρύτανη, του Γιώργου Κολοκασίδη και γιατί όχι και του Χρίστου Χρίστου. Σε αντίθεση με τον Αβέρωφ Νεοφύτου του οποίου η ψήφος είναι σκληρή – πρόσωπα που σίγουρα θα κατέλθουν στην κάλπη– ο ίδιος θα πρέπει να βρει τον τρόπο να μετουσιώσει τη δημοτικότητά του σε ψήφο εμπιστοσύνης στην κάλπη. Γι' αυτό ακριβώς τον λόγο σημαντική είναι η σωστή οργανωτική δομή, να έχει το επιτελείο ένα οργανωτικό κόκαλο. Πέραν της καλής οργανωτικής δομής, το επιτελείο του Νίκου Χριστοδουλίδη θα πρέπει να στελεχωθεί με πρόσωπα που έχουν ανάλογη εμπειρία στη διεξαγωγή εκλογών. Γιατί εκτός του Βασίλη Πάλμα, κανείς άλλος δεν έχει εμπλακεί σε προεκλογικό, είτε σε υψηλό είτε σε χαμηλό επίπεδο.

Η αδυναμία, φάνηκε άλλωστε από τη στιγμή που η πρώτη του παρουσία προκάλεσε σωρεία αντιδράσεων. Όχι μόνο εξαιτίας των πολλών κοινών σημείων με την ομιλία του Ιωάννη Κασουλίδη το 2008 αλλά και όσων ακολούθησαν της εξαγγελίας. Πλέον ο Νίκος Χριστοδουλίδης και παρά τις δηλώσεις του αντιλαμβάνεται τα περί μη διεφθαρμένης κυβέρνησης, τις δηλώσεις του για τη συναγερμική του ταυτότητα θέλει τη στήριξη του ΔΗΚΟ που θα επιβεβαιωθεί στα μέσα του Ιούνη, καθώς αυτό θα του διασφαλίσει το οργανωτικό κόκαλο που διαθέτει ένα κόμμα. Το ερώτημα είναι κατά πόσο ο χαρακτηρισμός του «υποψήφιου του ενδιάμεσου χώρου» μπορεί να λειτουργήσει υπέρ της υποψηφιότητάς του ή αν αρχίσει να λειτουργεί εναντίον του. Όπως άλλωστε έγινε και με όσους αποτέλεσαν τον υποψήφιο του ενδιάμεσου χώρου.

Η αντιπολίτευση έφαγε γκολ από τα αποδυτήρια

Δυστυχώς δεν κατάφερε να καταλήξει σε κοινό υποψήφιο απέναντι στους κυβερνώντες λέει ο Δημήτρης Παπαδάκης

Η τωρινή ηγεσία της ΕΔΕΚ αντιπαλεύεται τη μεγαλύτερη κοινωνική μεταρρύθμιση στη χώρα, το ΓεΣΥ, για να εξυπηρετηθούν τα προσωπικά συμφέροντα του προέδρου της.

Συνέντευξη στην
ΟΡΙΑΝΑ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

«Η λογική την οποία ακολουθεί ο Μ. Σιζόπουλος και οι λίγοι που του έχουν απομείνει έχουν οδηγήσει την ΕΔΕΚ σε κοινωνική απομόνωση. Δεν μπορεί να θεωρείται νόμιμη η διεξαγωγή του συνεδρίου. Προφανώς μπορεί να «παιχτεί» η επόμενη πράξη στα Δικαστήρια, αλλά εμείς θεωρούμε ότι πρέπει να δοθεί πολιτική λύση λέει σε συνέντευξή του στην «Κ» ο ευρωβουλευτής Δημήτρης Παπαδάκης. Προσθέτει ότι θα υπάρξουν πιέσεις και πολιτικές εκδηλώσεις, που θα καταδείξουν αυτή την αποφασιστικότητα και απαίτηση για αποκατάσταση της δημοκρατίας στην ΕΔΕΚ. Στο ερώτημα αν τον ενδιαφέρει η προεδρία του κόμματος απαντά ότι πρώτιστος στόχος είναι να αποκατασταθεί η νομιμότητα αλλά μελλοντικά τίποτα δεν μπορεί να αποκλειστεί.

–Πώς κρίνετε τα όσα εξελίσσονται στην ΕΔΕΚ τα τελευταία δύο χρόνια, δηλαδή από τότε που σας διέγραψαν μέχρι και σήμερα;

–Δυστυχώς, η σημερινή ηγεσία της ΕΔΕΚ δεν μπορεί να διαδραματίσει κανένα ρόλο σε παρεμβάσεις και πολιτικές συζητήσεις, όπως αρμόζει σε ένα σοσιαλιστικό κόμμα. Η λογική την οποία ακολουθεί ο Μ. Σιζόπουλος και οι λίγοι που του έχουν απομείνει έχουν οδηγήσει το κόμμα σε κοινωνική απομόνωση, καθώς στα μάτια του κόσμου έχει πλέον ταυτιστεί με την εξυπηρέτηση προσωπικών συμφερόντων και σκοπιμοτήτων και όχι με το κοινό καλό, προκαλώντας έτσι την απαξίωση από την ίδια την κοινωνία.

–Η δική σας ευθύνη μέχρι πού φτάνει;

–Έκρουα τον κώδωνα του κινδύνου σε συνεδριάσεις της Κεντρικής Επιτροπής, κατ' επανάληψη, από το 2017. Όφειλα αρχικά να τα θέσω εντός των συλλογικών οργάνων του κόμματος. Προειδοποίησα για εκτροπή από τις βασικές αρχές λειτουργίας του. Τοποθετήθηκα απέναντι στο φαινόμενο του παραγοντισμού. Καταδίκασα τη στάση του προέδρου που δεν παρέδιδε το μητρώο μελών στον καθ' ύλην αρμόδιο. Συναντήθηκα μαζί του επανειλημμένα και έθεσα τα κακώς έχοντα, τόσο στον ίδιο όσο και στα συλλογικά όργανα. Καμία αντίδραση δεν υπήρξε. Όταν το 2018 ξεκίνησε ένας κύκλος παραιτήσεων σημαντικών στελεχών, τοποθετήθηκα τότε δημόσια και κάλεσα τον πρόεδρο να αλλάξει στάση και συμπεριφορά και αυτός απάντησε ότι «όποιου δεν του αρέσει να πάρει το καπελάκι του και να φύγει».

–Εξαντλήσατε λοιπόν όλα τα περιθώρια;

–Σε απόλυτο βαθμό. Αν επικρίνω σε κάτι τον εαυτό μου, είναι ότι έκανα περισσότερη υπομονή και ίσως να έπρεπε να είχα δημοσιοποιήσει νωρίτερα αυτά που έβλεπα να συμβαίνουν στο κόμμα.

> *Αν επικρίνω σε κάτι τον εαυτό μου, είναι ότι έκανα περισσότερη υπομονή και ίσως να έπρεπε να είχα δημοσιοποιήσει νωρίτερα αυτά που έβλεπα να συμβαίνουν στο κόμμα.*

–Μετά τη διαγραφή σας θεωρείτε ακόμη τον εαυτό σας μέλος της ΕΔΕΚ; Εντάσσεστε πλέον ξεκάθαρα στην ομάδα διάσωσης του κόμματος;

–Δεν μπορεί κανένας να μου αφαιρέσει την ιδιότητα του ΕΔΕΚίτη. Είμαι ο ευρωβουλευτής του κόσμου της ΕΔΕΚ. Παρά τον ανήθικο πόλεμο που δέχτηκα από την ηγεσία, ο κόσμος με στηρίζει. Ήμουν και είμαι πιστός στις αρχές του κόμματος. Συμπορεύομαι με όλους τους συναγωνιστές που θέλουν να το σώσουν. Με όλους αυτούς που θέλουν να του δώσουν πίσω τη χαμένη του αξιοπρέπεια και αίγλη. Να γίνει το κόμμα πρωταγωνιστής των εξελίξεων και όχι ένας κομπάρσος του περιθωρίου. Προσδοκώ ότι ο κόσμος της ΕΔΕΚ θα αποκαταστήσει την τάξη. Δεν ζητάμε κάτι παράλογο. Απαιτούμε την πραγματοποίηση ενός δημοκρατικού συνεδρίου, με βάση το μητρώο μελών του 2017.

–Σε περίπτωση που δεν εισακουστεί η πρότασή σας, η επόμενη πράξη θα παιχτεί στα δικαστήρια;

–Κατ' αρχάς υπάρχει παραβίαση αποφάσεων Δικαστηρίου. Έχει ληφθεί απόφαση ότι δεν μπορεί να ολοκληρωθεί ένα συνέδριο, χωρίς την επαρχιακή διάσκεψη Λευκωσίας, η οποία κρίθηκε παράνομη από το Δικαστήριο. Δεν μπορεί να θεωρείται νόμιμη η διεξαγωγή του συνεδρίου. Προφανώς μπορεί να «παιχτεί» η επόμενη πράξη στα Δικαστήρια, αλλά εμείς, πάνω από όλα, θεωρούμε ότι πρέπει να δοθεί πολιτική λύση. Και αυτή η λύση είναι ένα καθαρό συνέδριο όπου ο καθένας θα μπορεί να επιλέξει ελεύθερα τον νέο πρόεδρο του κόμματος.

–Θα επιμείνω σε σχέση με τη λύση που μπορεί να δοθεί μιας και ο κ. Σιζόπουλος μετά και από την έκκληση της ομάδας είπε ότι όποιος επιθυμεί μπορεί να τοποθετηθεί ενώπιον των συλλογικών οργάνων του κόμματος.

–Όπως ανάφερα και προηγουμένως, είχαν υπάρξει πάρα πολλές τοποθετήσεις στα συλλογικά όργανα, παλαιότερα, από αρκετούς συναγωνιστές, αλλά δεν υπήρξε καμία αντίδραση και καμία ενέργεια για να αντιμετωπιστούν τα οποιαδήποτε προβλήματα. Αυτή τη στιγμή δεν υπάρχουν συλλογικά όργανα, είναι παράνομα. Ό,τι παρουσιάζεται σήμερα, ό,τι εκπροσωπεί την ΕΔΕΚ, είναι άνομα σώματα, χωρίς πολιτική και νομική υπόσταση. Προήλθαν μέσα από μηχανορραφίες και προσπάθειες να ξεγελαστεί η δικαιοσύνη. Η διαδικασία που ακολουθήθηκε εντός της ΕΔΕΚ αποτελεί ντροπή και κατάντια για τη δημοκρατία της χώρας και αναμένω από τις αρμόδιες αρχές του κράτους να παρέμβουν σε όλα αυτά που συμβαίνουν.

–Πώς μπορεί να γίνει αυτό;

–Η Γενική Εισαγγελία θα πρέπει αυτεπάγγελτα να παρέμβει στον βαθμό που την αφορά όπως και ο γενικός ελεγκτής, όσον αφορά το ζήτημα των οικονομικών της ΕΔΕΚ. Τα κόμματα λαμβάνουν κρατική χορηγία και θα έπρεπε να ελέγχονται για τη χρήση της.

Πολιτικές εκδηλώσεις...

–Και μέχρι τότε θα είστε απλοί παρατηρητές των κινήσεων του Μαρίνου Σιζόπουλου;

–Το κύμα μεγαλώνει και η συνεννόηση βρίσκει ανταπόκριση και συντονισμό. Δεν είναι πλέον μόνα τους τα 607 μέλη της Ομάδας για τη Σωτηρία και την Αναδιοργάνωση της ΕΔΕΚ. Είναι οι βουλευτές του Κόμματος, ο ευρωβουλευτής, ιστορικά και ιδρυτικά στελέχη αλλά και οι εκατοντάδες συναγωνιστές που επιθυμούν άμεσα την αποκατάσταση της δημοκρατίας στην ΕΔΕΚ. Θα υπάρξουν πιέσεις και πολιτικές εκδηλώσεις, που θα επιδείξουν αυτή την αποφασιστικότητα και απαίτηση.

–Με τους βουλευτές του κόμματος, με τους οποίους έχετε χρόνια να μιλήσετε, ποια είναι σήμερα η σχέση σας;

–Υπάρχει συντονισμός και κοινός στόχος, παρόλες τις διαφορές που μπορεί να υπάρχουν, από διαδικασίες του παρελθόντος. Το σημαντικό αυτή τη στιγμή είναι να αποκατασταθεί η τάξη στο κόμμα και όταν λειτουργήσει ξανά δημοκρατικά, μέσα στο πλαίσιο του διαλόγου, μπορούμε να ανταλλάξουμε, τόσο απόψεις όσο και επιχειρήματα. Αυτή την ώρα υπάρχει μια ευρύτερη συνεννόηση και ο στόχος είναι η πραγματοποίηση ενός δημοκρατικού συνεδρίου.

–Η προεδρία της ΕΔΕΚ σας ενδιαφέρει;

–Πρώτιστος στόχος είναι να αποκατασταθεί η νομιμότητα στο κόμμα και τα υπόλοιπα ακολουθούν.

–Μελλοντικά θα βλέπατε αυτή την εξέλιξη;

–Τίποτα δεν μπορεί να αποκλειστεί.

–Συμφωνείτε με τον πρόεδρο του κόμματος ότι είναι καλύτερα να πάτε με τον υποψήφιο που υποστηρίζει το ΔΗΚΟ που όπως όλα δείχνουν θα είναι ο Νίκος Χριστοδουλίδης;

–Δεν πρόκειται να μπω σε λογικές τακτικισμού, ούτε να σχολιάσω συγκεκριμένες υποψηφιότητες, σε αυτή τη φάση. Το κόμμα για να είναι αξιόπιστο στην κοινωνία πρέπει πρώτα να λειτουργήσει στη βάση των δημοκρατικών αρχών του. Πώς μπορεί να αποταθεί στην ίδια την κοινωνία, όταν είναι σε διάσταση με τη συντριπτική πλειοψηφία των μελών που αυτοαποκαλείται ηγεσία;

–Εσείς με ποιον από τους υποψήφιους προέδρους βρίσκεστε πιο κοντά;

–Θα τοποθετηθώ δημόσια την ώρα που πρέπει. Αυτή τη στιγμή προέχει να αποκατασταθεί η νομιμότητα στο κόμμα. Δεν είναι προσωπικό το ζήτημα. Δυστυχώς όμως η αντιπολίτευση έφαγε γκολ από τα αποδυτήρια, μη καταφέρνοντας να καταλήξει σε κοινό υποψήφιο, απέναντι από το κυβερνητικό στρατόπεδο. Από εκεί και πέρα αναμένω να δω και τις θέσεις όλων των υποψήφιων και θα πάρω θέση όταν πρέπει.

–Και επειδή υπάρχουν υποψήφιοι που μιλούν για αλλαγή στην Κύπρο κάνοντας αναφορά και στα φαινόμενα διαφθοράς, ποια είναι η εικόνα της χώρας που αποκομίζετε εσείς σε ευρωπαϊκό επίπεδο;

–Δυστυχώς η εικόνα της Κύπρου είναι βαθιά λαβωμένη λόγω των χρυσών διαβατηρίων. Έχει πληγεί η αξιοπιστία της χώρας γι' αυτό θα πρέπει και σε πρακτικό επίπεδο να υπάρξουν βελτιώσεις, όπως για παράδειγμα ο χρόνος απόδοσης της δικαιοσύνης.

Πρέπει να γίνουν θεσμικές αλλαγές σε νοοτροπίες και συμπεριφορές. Σε σχέση με τα κοινωνικά ζητήματα, συγκριτικά και με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, την κυπριακή κοινωνία διακατέχει ένας ιδιότυπος συντηρητισμός. Όποιο θέμα και αν προκύψει, μπαίνουμε πίσω από χαρακώματα. Δεν υπάρχει εποικοδομητικός διάλογος και η κοινωνία συνήθως διχάζεται.

–Μήπως και οι πολιτικοί μας αναγκαστικά παραμένετε συντηρητικοί γιατί τρέμετε το πολιτικό κόστος;

–Προφανώς. Υπάρχει ο φόβος να μην κακοφανιστούν οι ψηφοφόροι. Όμως με αυτό το τρόπο, η κοινωνία μας δεν μπορεί να πάει μπροστά. Θα πρέπει να λαμβάνουμε σοβαρά υπόψη πώς σκέφτεται η κοινωνία σήμερα, τους προβληματισμούς, να μελετήσουμε σοβαρά τις θέσεις των νέων και όχι μόνο, να τους καλούμε να συμμετέχουν ενεργά σε εκλογικές διαδικασίες και ουσιαστικά να τους δώσουμε φωνή.

–Ίσως και αυτό να είναι πρόβλημα και της ΕΔΕΚ, ενός σοσιαλιστικού κόμματος που σε πολλά ζητήματα επιδεικνύει έναν δυσανάλογο και αταίριαστο συντηρητισμό;

–Αναλογιστείτε ότι η τωρινή ηγεσία της ΕΔΕΚ αντιπαλεύεται τη μεγαλύτερη κοινωνική μεταρρύθμιση στη χώρα, το ΓεΣΥ, για να εξυπηρετηθούν τα προσωπικά συμφέροντα του προέδρου της. Σαφώς και υπάρχει πρόβλημα!

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΝΤΕΛΙΔΗ**

Βεβαιότητες και αβεβαιότητες των εκλογών

Στις τρεις τελευταίες προεδρικές εκλογές το ΑΚΕΛ δεν επεδίωκε, ούτε και τώρα επιδιώκει τη νίκη και την ανάδειξη δικού του ΠτΔ ή ανάδειξή του σε συνεργασία με άλλο κόμμα. Το «βαθύ κόμμα», λοιπόν, αποφάσισε το ΑΚΕΛ να περιοριστεί στη θέση της αντιπολίτευσης με μόνο στόχο τη συσπείρωση των οπαδών του και τη διατήρηση ή/και αύξηση των ποσοστών του. Το 2013 μπορούσε να στηρίξει την υποψηφιότητα Γιώργου Λιλλίκκα, που ανήκε στις Νέες Δυνάμεις του ΑΚΕΛ και σε συνεργασία με το ΔΗΚΟ και την ΕΔΕΚ να κερδίσουν τις προεδρικές εκλογές και να συγκυβερνήσουν. Το ίδιο και το 2018. Θα μπορούσε να στηρίξει την υποψηφιότητα Νικόλα Παπαδόπουλου και σε συνεργασία με τα κόμματα του κεντρώου χώρου να τον αναδείξει ΠτΔ και να συγκυβερνήσει με τις δυνάμεις του κέντρου. Και οι δυο υποψήφιοι του κέντρου είχαν εκλεξιμότητα και μεγάλη πιθανότητα να κερδίσουν τις εκλογές με αντίπαλο τον Νίκο Αναστασιάδη.

Και στις δυο αυτές αναμετρήσεις το ΑΚΕΛ δεν μπορούσε να στηρίξει υποψήφιο, που θα ακολουθούσε την πολιτική Τάσσου Παπαδόπουλου στο Κυπριακό. Η γραμμή που χάραξε το βαθύ κόμμα, ήταν ακριβώς αντίθετη. Αυτό φαίνεται από τις υποχωρήσεις και τις συγκλίσεις Χριστόφια - Ταλάτ τις οποίες αποδέχτηκε και ο ΔΗΣΥ και από τις συγκλίσεις Αναστασιάδη – Ερογλου, τις οποίες αποδέχεται και επιδιώκει και το ΑΚΕΛ. Σ΄αυτές προστέθηκε τώρα και το πλαίσιο Γκουτέρες, που αποτελεί ευαγγέλιο της λύσης και το οποίο το ΑΚΕΛ αποδέχεται να υπογραφεί ως ενδιάμεση συμφωνία, που θα στερήσει από το λαό το δικαίωμα να αποφασίσει με δημοψήφισμα για τη λύση που αποδέχεται.

Το ίδιο συμβαίνει και τώρα στις προεδρικές του 2023. Η κυβέρνηση που έκαμε την Κύπρο συνώνυμη με τη διαφθορά, με το πλύσιμο μαύρου χρήματος και την έκδοση διαβατηρίων ευκαιρίας και την αξιοποίηση των «αρίστων» θα ήταν πολύ εύκολο να νττηθεί και να επέλθει η αλλαγή. Όμως και αυτή τη φορά το ΑΚΕΛ υπόσκαψε τη βέβαιη νίκη, δηλώνοντας ότι η βάση του ΑΚΕΛ δεν αποδεχόταν τον Νικόλα Παπαδόπουλο ως κοινό υποψήφιο. Η δήλωση αυτή είναι ύβρις προς τον κόσμο του ΑΚΕΛ, ιδιαίτερα αν σκεφτεί κάποιος, ότι προτείνει στη βάση την υπόδειξη ενός υποψηφίου, που υπήρξε από τους στενότερους συνεργάτες και εκφραστής της πολιτικής του Νίκου Αναστασιάδη, με τον οποίο ουδέποτε διαφώνησε. Μόνο με συνεργασία του με το ΔΗΚΟ και άλλες δυνάμεις του κεντρώου χώρου μπορούσε βάσιμα το ΑΚΕΛ να ελπίζει σε εκλογική νίκη στις προεδρικές. Όμως το βαθύ κόμμα, που ελέγχει την Κ.Ε. φρόντισε έγκαιρα να τορπιλίσει αυτή τη συνεργασία. Ο Γ.Γ. του ΑΚΕΛ, ενεργώντας με εντολή και απόφαση του Π.Γ. απέρριψε πρώτα την υποψηφιότητα του Νικόλα, ως προέδρου του ΔΗΚΟ και ακολούθως κάθε υποψηφιότητα που πρότεινε ή μπορούσε να αποδεχτεί το ΔΗΚΟ. Μετά τον τερματισμό των διαβουλεύσεων για συνεργασία ΑΚΕΛ και ΔΗΚΟ βρέθηκαν σε θέση αδυναμίας να πετύχουν νίκη στις προεδρικές εκλογές. Έτσι το μεν ΔΗΚΟ πειθαναγκάζεται να οδηγηθεί σε ανώμαλες συνεργασίες, είτε να κατέλθει με υποψήφιο τον Νικόλα με μεγάλη πιθανότητα να μην περάσει στο Β' γύρο. Είναι κοινά παραδεκτό, πως κανένα κόμμα, χωρίς συνεργασία με ένα από τα μεγάλα κόμματα, δεν μπορεί να κερδίσει προεδρικές εκλογές.

> *Έτσι το μεν ΔΗΚΟ πειθαναγκάζεται να οδηγηθεί σε ανώμαλες συνεργασίες, είτε να κατέλθει με υποψήφιο τον Νικόλα με μεγάλη πιθανότητα να μην περάσει στο Β' γύρο.*

Αυτή την πραγματικότητα γνωρίζει και το ΑΚΕΛ. Μόνο που αυτό δεν επιδιώκει να περάσει στο Β' γύρο και να διεκδικήσει την προεδρία. Επιδιώκει μόνο την συσπείρωση και την αύξηση των ποσοστών του. Θεωρεί ότι στην αντιπολίτευση ασκεί καλύτερα τον ιδεολογικό του στόχο. Θέλει να υπερασπίζεται αποτελεσματικά τα δικαιώματα των εργαζομένων και να αντιπολιτεύεται τις μεθοδεύσεις του κεφαλαίου. Ασκώντας την εκτελεστική εξουσία, κατανοεί ότι δεν μπορεί να εφαρμόσει, όσα επαγγέλλεται. Από την άλλη η εξουσία έχει δραστηριότητες για τις οποίες δεν διαθέτει τις ικανότητες να φέρει εις πέρας. Και φυσικά δεν μπορεί να συναγωνιστεί τις νεοφιλελεύθερες τάσεις του κεφαλαίου και παραμένει εκτεθειμένο, χάνοντας και την αξιοπιστία του.

Από την άλλη είναι η επίλυση του Κυπριακού. Οι θέσεις και οι απόψεις του ταυτίζονται πλήρως με τις θέσεις του Αβέρωφ και του ΔΗΣΥ. Αλλά προτιμά την ευθύνη της λύσης να φέρει μια κυβέρνηση της δεξιάς και το ίδιο να την στηρίξει με την ελπίδα να την περάσουν στο δημοψήφισμα. Αυτός είναι και ο λόγος που δεν υπήρξε περίπτωση στήριξης του Νικόλα. Το ΑΚΕΛ ξέρει πως το ΔΗΚΟ δεν θα αποδεχτεί τις πρόνοιες του πλαισίου Γκουτέρες και τις συγκλίσεις Χριστόφια και Αναστασιάδη. Ούτε θα αποδεχτεί λύση που υποβιβάζει την Κ.Δ. σε συνιστώσα πολιτεία. Έτσι δεν ήταν δυνατή η συνεργασία ΑΚΕΛ – ΔΗΚΟ για ΠτΔ.

Οι εξελίξεις είναι παράλογες και περιπλεγμένες. Η θέληση των ψηφοφόρων αδιευκρίνιστη προς το παρόν, αλλά παράξενη σύμφωνα με τις δημοσκοπήσεις. Και τα κόμματα φροντίζουν να ταυτίσουν τους στόχους και τις επιλογές τους σύμφωνα με τις δημοσκοπήσεις της κοινής γνώμης. Θα τα καταφέρουν;

ΓεΣΥ: οι προκλήσεις και οι προοπτικές

Τέσσερα πρόσωπα από τον χώρο της υγειονομικής περίθαλψης αξιολογούν τη μεγαλύτερη μεταρρύθμιση

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Τρία χρόνια ζωής έκλεισε το Γενικό Σύστημα Υγείας, μια μεταρρύθμιση η οποία άλλαξε άρδην τα δεδομένα στην παροχή ιατρικών υπηρεσιών στην Κύπρο, για πρώτη φορά από ιδρύσεως του κυπριακού κράτους. Η εισαγωγή του ΓεΣΥ συνέπεσε με την έναρξη της πανδημίας και κατά γενική ομολογία πρόσφερε στην αντιμετώπισή της. Παρά τα οφέλη, κυρίως για τους πολίτες με χαμηλά εισοδήματα εμφανίσθηκαν αδυναμίες και κενά, με το σοβαρότερο να είναι οι ανησυχίες που εκφράζονται για τα οικονομικά του και κατά συνέπεια για τη βιωσιμότητά του. Η «Κ» φιλοξενεί τις απόψεις τεσσάρων προσώπων με άμεση εμπλοκή στο ΓεΣΥ, σκιαγραφώντας το σήμερα και το αύριο του Συστήματος. Όπως τονίζεται κοινή επιδίωξη όλων είναι να πετύχει το ΓεΣΥ.

Τα τρία πρώτα χρόνια ζωής του, βρίσκουν το ΓεΣΥ να έχει εμπεδωθεί στη συνείδηση των πολιτών ως η κορυφαία αλλαγή που βελτίωσε τις προσφερόμενες υπηρεσίες υγείας σε μια δύσκολη περίοδο όπως ήταν η πανδημία.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
Διευθυντής Οργανισμού Ασφάλισης Υγείας

Το ΓεΣΥ έχει μπει μόνιμα στη ζωή μας

–Τι αλλαγές έφερε στο κομμάτι της δημόσιας υγείας το ΓεΣΥ;

–Το ΓεΣΥ έχει επιφέρει σημαντικές αλλαγές στη δημόσια υγεία. Όλος ανεξαιρέτως ο πληθυσμός έχει ιατροφαρμακευτικά ασφαλιστεί ανεξαρτήτως της οικονομικής του κατάστασης. Έχει κάτι πιο σημαντικό από αυτό; Ο κάθε πολίτης έχει τον δικό του προσωπικό ιατρό, την εύκολη πρόσβαση σε φαρμακεία και εργαστήρια της γειτονιάς του, το δικαίωμα επιλογής παρόχου. Ενδεικτικό της επίδρασης των πιο πάνω στη δημόσια υγεία αποτελεί η πρόσφατη έκθεση της Κομισιόν που κατέδειξε ότι έχουν βελτιωθεί όλοι οι σημαντικοί δείκτες λόγω της εφαρμογής του ΓεΣΥ. Αυτό είναι το ουσιαστικό ζητούμενο. Να βελτιώσουμε την ποιότητα ζωής των συμπολιτών μας.

–Μετά από τρία χρόνια το ΓεΣΥ έχει σταθεί στα πόδια του;

–Έχει κανείς αμφιβολία; Θεωρώ ότι ακόμη και ο πιο αυστηρός κριτής αναγνωρίζει ότι το ΓεΣΥ έχει μπει μόνιμα στη ζωή μας. Το ΓεΣΥ εδώ και 14 μήνες παρουσιάζει σταθερότητα στους όγκους κάτι που καταδεικνύει ότι εισέρχεται σε φάση σταθεροποίησης. Την ίδια ώρα, ανεξάρτητη πρόσφατη έρευνα καταδεικνύει ότι οι συμπατριώτες μας κατατάσσουν το ΓεΣΥ πρώτο από όλους τους θεσμούς, σε ικανοποίηση και εμπιστοσύνη.

–Τα οικονομικά του είναι ένα παράγοντας που μπορεί να θέσει σε κίνδυνο τη βιωσιμότητα του Σχεδίου Υγείας;

–Τα οικονομικά του ΓεΣΥ βρίσκονται σε πολύ καλό επίπεδο, παρόλο που περάσαμε την πανδημία και τώρα τον πόλεμο στην Ουκρανία, γεγονότα που επηρεάζουν την κυπριακή οικονομία και κατ' επέκταση τις εισφορές του ΓεΣΥ. Οι προβλέψεις μας, με βάση τις παραμέτρους του Υπουργείου Οικονομικών για την ανάπτυξη της κυπριακής οικονομίας, καταδεικνύουν ότι το ταμείο του ΓεΣΥ θα είναι εύρωστο και για τα επόμενα χρόνια.

Το ΓεΣΥ έχει επιφέρει αλλαγές στη δημόσια υγεία. Όλος ανεξαιρέτως ο πληθυσμός έχει ιατροφαρμακευτικά ασφαλιστεί ανεξαρτήτως της οικονομικής του κατάστασης.

–Οι προκλήσεις που καλείται να αντιμετωπίσει ο ΟΑΥ ποιες είναι;

–Οι προκλήσεις είναι πολλές και σε διαφορετικά επίπεδα. As μην ξεχνάμε ότι το ΓεΣΥ ανέτρεψε τις περισσότερες πρακτικές και συνήθειες του παλαιού συστήματος. Αυτό επιβάλει την αλλαγή κουλτούρας. Πέραν αυτού ο Οργανισμός καλείται να διαχειριστεί την επικοινωνία με παρόχους και δικαιούχους, την προστασία του Συστήματος μέσω εφαρμογής κανόνων και εντατικότερων ελέγχων, τον εμπλουτισμό του πακέτου υπηρεσιών, τη συμμετοχή νέων παροχέων, την περαιτέρω αξιοποίηση νέων τεχνολογιών και πολλά άλλα.

Πρέπει επίσης να δημιουργήσουμε ένα ακόμη πιο φιλικό περιβάλλον για τους ιατρούς και τους άλλους παρόχους μας, ώστε να μπορούν απερίσπαστοι να ασκήσουν το λειτούργημά τους με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

–Μπορεί να εκτιμηθεί ο χρόνος κατά τον οποίο θα μπορεί να ειπωθεί με σιγουριά πως το ΓεΣΥ έχει εδραιωθεί από κάθε απόψεως;

–Έχουμε ήδη περάσει αυτό το στάδιο.

ΠΕΤΡΟΣ ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΥ
Πρόεδρος Παγκύπριου Ιατρικού Συλλόγου

Παραμένουμε προσηλωμένοι στο ΓεΣΥ

–Τρία χρόνια εφαρμογής του ΓεΣΥ. Οι προσδοκίες του ιατρικού κόσμου επαληθεύτηκαν;

–Την αναγκαιότητα να έχουμε ένα σύστημα υγείας δεν την αμφισβητεί κανείς. Άρα θα παραμείνουμε, όπως ήμασταν, βαθιά προσηλωμένοι για να εφαρμοσθεί ένα σύστημα υγείας στην Κύπρο. Περί της ορθότητας του συστήματος τόσο σε επίπεδο σχεδιαστικό, οικονομικό, διοικητικό και νομικό αυτό είναι στο πλαίσιο ενός απολογισμού. Μια μεταρρύθμιση στον χώρο της υγείας δεν μπορεί να έχει κατάληξη ένα σύνθημα ή ένα αφήγημα που λέει είναι ένα ΓεΣΥ. Πρώτα και κύρια οι υπηρεσίες υγείας στον τόπο μας δεν γεννήθηκαν με το ΓεΣΥ. Απλά προσπαθούμε μέσα από μια νέα υποδομή να βελτιώσουμε και να οδηγήσουμε την Κύπρο στη νέα εποχή των ιατρικών υπηρεσιών, της ιατρικής επιστήμης. Αυτό που πρέπει να καταλάβουμε, όλοι, είναι αν θα μιλάμε για εξοικονόμηση στον χώρο της υγείας ή επένδυση στον χώρο της υγείας. Άρα οι απολογισμοί που γίνονται θα πρέπει να είναι σε τρία επίπεδα. Οι απολογισμοί δεν θα αφορούν πόσοι ιατροί εντάχθηκαν στο ΓεΣΥ, πόσοι νοσηλευτές, πόσα νοσηλευτήρια. Οι δείκτες αξιολόγησης θα πρέπει να είναι: Ο δείκτης υγείας στην Κύπρο έχει βελτιωθεί; Η προσβασιμότητα έχει διασφαλιστεί; Η εξυπηρέτηση είναι η απαιτούμενη;

–Τι πρέπει να προσεχθεί προκειμένου το ΓεΣΥ να μην μπει σε περιπέτειες;

–Τρία ζητήματα τα οποία ήταν προβλέψιμα. Διασφάλιση ότι υπάρχει εποπτικός μηχανισμός, ανεξάρτητος, ούτως ώστε να αποφευχθούν οι καταχρήσεις, σε όλα τα επίπεδα. Να διασφαλίσουμε μέσω του εποπτικού μηχανισμού την ποιότητα των υπηρεσιών. Να βεβαιωθούμε ότι έχουμε τέτοια ροή αναβάθμισης ώστε η Κύπρος να αποτελέσει και πραγματικά σημείο αναφοράς για τον ιατρικό τουρισμό.

–Το μέλλον είναι ευοίωνο;

–Αυτό πρέπει να το απαντήσουν όσοι διαχειρίζονται τα οικονομικά και την επάρκεια του σφαιρικού προϋπολογισμού μιας και στηρίζεται στις εισφορές. Άρα προέχει η σωστή κατανομή των οικονομικών πόρων. Υπάρχουν και οι αστάθμητοι παράγοντες όπως το Ουκρανικό ή η παγκόσμια πληθωριστική εικόνα που θα επιφέρει αρκετά προβλήματα. Όλα αυτά πρέπει να μπουν σε μια βάση πραγματικοτήτων. Όταν αξιολογούμε ένα σύστημα πρέπει να εγκαταλείψουμε τις λαϊκίστικες προσεγγίσεις. Όλοι λένε ότι δεν πρέπει

Η κατάκτηση κερδήθηκε εδώ και 30 χρόνια και αποτυπώθηκε στην πραγματική ραγδαία εξέλιξη της ιατρικής και στους δείκτες υγείας που αποκτήσαμε στην Κύπρο.

να αγγιχθεί η φιλοσοφία του ΓεΣΥ. Ποια είναι και ποιος την καθορίζει; Η φιλοσοφία είναι η απουσία επαρκούς ελέγχου; Είναι η ένταξη όλων των υποδομών χωρίς θεσμοθετημένους κανονισμούς και αδιαφανείς διαδικασίες; Είναι η μια ορθολογική διαχείριση των εισφορών των φορολογουμένων; Είναι τα ποιοτικά κριτήρια που δεν υπάρχουν; Άρα πρέπει να φύγουμε από το αφήγημα της κοινωνικής κατάκτησης. Η κατάκτηση κερδήθηκε εδώ και 30 χρόνια και αποτυπώθηκε στην πραγματική ραγδαία εξέλιξη της ιατρικής και στους δείκτες υγείας που αποκτήσαμε στην Κύπρο. Ένα θέμα που δεν συζητείται και ήταν προϋπόθεση είναι η αναδιοργάνωση των δημόσιων νοσηλευτηρίων.

ΣΩΤΗΡΗΣ ΚΟΥΜΑΣ
Πρόεδρος Παγκύπριας Συντεχνίας Κυβερνητικών Ιατρών

Οι προσδοκίες μας δεν έχουν επιβεβαιωθεί

–Μέσα στα τρία χρόνια το σύστημα υπηρεσιών υγείας έγινε καλύτερο με την εφαρμογή του ΓεΣΥ;

–Σίγουρα οι προσδοκίες όλων δεν έχουν επιβεβαιωθεί. Οι προσδοκίες μας είναι προς τη θετική κατεύθυνση. Αυτό που συνεχίζουμε να βιώνουμε υπό το μοντέλο διαχείρισης και διοίκησης του Οργανισμού Κρατικών Υπηρεσιών Υγείας δεν είναι το αναμενόμενο. Ο ΟΚΥπΥ με τα δικά του διοικητικά προβλήματα που τον ταλανίζουν, υπενθυμίζω τον αριθμό αλλαγών σε ηγετικό επίπεδο, έχει επιφέρει ιδιαίτερες επιπτώσεις στη λειτουργία, στον αναμενόμενο εκσυγχρονισμό προκειμένου να δημόσια νοσηλευτήρια να γίνουν η ραχοκοκαλιά του δημόσιου συστήματος υγείας. Το συγκεκριμένο μοντέλο που ονομάζεται να εφαρμοστούν άμεσα διορθωτικές αλλαγές.

–Το εργασιακό περιβάλλον για το ιατρικό προσωπικό των δημόσιων νοσηλευτηρίων βελτιώθηκε σε περιβάλλον ΓεΣΥ;

–Το ΓεΣΥ έχει επιδράσει στο εργασιακό περιβάλλον. Εμείς ως προς το θέμα αυτό έχουμε να κάνουμε με τον διαχειριστή των νοσοκομείων που είναι ο ΟΚΥπΥ. Μετά λύπης μου, θα πρέπει να καταγράψω πως ο ίδιος ο ΟΚΥπΥ παραβιάζει τον νόμο που τον έχει ιδρύσει. Στον νόμο καταγράφεται συνομολόγηση συμβάσεων, απόδοση ταμείου προνοίας. Έχουν παρέλθει πέντε χρόνια από την ίδρυση του ΟΚΥπΥ, δυστυχώς οι συνδικαλιστικές οργανώσεις και οι εργαζόμενοι κυνηγούν το αυτονόητο. Να εφαρμοστεί η νομοθεσία η οποία παραβιάζεται από τον εργοδότη. Από την άλλη ως γιατροί ναι δεν μας ικανοποιεί καθόλου το εργασιακό περιβάλλον. Δημιουργήθηκε κατηγορία γιατρών. Μόνιμοι δημόσιοι υπάλληλοι που έχουν αποσπαστεί, αορίστου δημόσιοι υπάλληλοι και οι νέοι συνάδελφοι με συμβόλαια, τα οποία παρεμπίπτοντος τα πρώτα λήγουν σύντομα. Όλα αυτά θα δημιουργήσουν προβλήματα. Το χειρότερο είναι πως η Πολιτεία προχώρησε με το συγκεκριμένο μοντέλο, γιατί θεωρήθηκε ότι θα εφαρμοσθεί ένα καλύτερο διοικητικό μοντέλο. Το μοντέλο αυτό στα εργασιακά έχει αποτύχει.

–Ποιες είναι οι προκλήσεις που θα αντιμετωπίσει τα επόμενα χρόνια το ΓεΣΥ;

–Είναι αρκετές και σε διάφορα επίπεδα. Η πρώτη αφορά το ίδιο το ΓεΣΥ και τον Οργανισμό Ασφάλισης Υγείας (ΟΑΥ) ο οποίος πρέπει να διαχειριστεί σωστά τους οικονομικούς πόρους του ΓεΣΥ. Επιπλέον όλοι, συμπεριλαμβανομένου και των γιατρών του δημοσίου, πρέπει να αποδείξουμε ότι θέλουμε το ΓεΣΥ ως έχει ψηφιστεί. Θα πρέπει όλοι να αποδείξουν έμπρακτά πως η λέξη ραχοκοκαλιά του ΓεΣΥ δεν είναι κούφια λόγια και υποσχέσεις. Πρέπει έμπρακτα να δώσουν την ευκαιρία στα δημόσια νοσηλευτήρια να εκσυγχρονιστούν και να μη χρησιμοποιούνται ως γέφυρες προς εφαρμογή κάποιων φάσεων του ΓεΣΥ. Θα πρέπει επιτέλους να απαντήσουμε τα θέλουμε ή όχι τα δημόσια νοσηλευτήρια; Δεν μπορεί π.χ. να αναμένουμε από το νοσοκομείο Τροόδους ότι πρέπει να μας δώσει κέρδος. Αν δεν μας δώσει, τι θα κάνουμε, θα το κλείσουμε;

Πρέπει να δώσουν την ευκαιρία στα δημόσια νοσηλευτήρια να εκσυγχρονιστούν και να μη χρησιμοποιούνται ως γέφυρες προς εφαρμογή κάποιων φάσεων του ΓεΣΥ.

ΜΑΡΙΟΣ ΚΟΥΛΟΥΜΑΣ, Πρόεδρος Ομοσπονδίας Ασθενών Κύπρου

Το Γενικό Σύστημα Υγείας αποτελεί ένα μικρό θαύμα

–Πώς αξιολογείτε το ΓεΣΥ στα τρίτα του γενέθλια;

–Η μεγάλη εικόνα είναι πολύ ικανοποιητική. Το ΓεΣΥ έχει καταφέρει να αγκαλιαστεί από τη μεγάλη πλειοψηφία της κοινωνίας μας. Έχει προσφέρει ανεκτίμητες υπηρεσίες, έχει προσφέρει χιλιάδες υπηρεσίες προς τον Κύπριο ασθενή, πραγματικά αποτελεί ένα μικρό θαύμα. Αποτελεί τη μεγαλύτερη μεταρρύθμιση που έχει γίνει στα χρονικά της Κυπριακής Δημοκρατίας και εφαρμόσθηκε εν καιρώ πανδημίας. Συγκρίνοντας με άλλες χώρες της Ευρώπης, με συστήματα δεκαετιών, στην Κύπρο έχουμε κάνει αυτή τη μεγάλη επιτυχία, όχι μόνο να το εφαρμόσουμε αλλά και να αντέξει. Κανένας δεν μπορεί να φανταστεί τι θα συνέβαινε μέσα στην πανδημία εάν δεν υπήρχε το ΓεΣΥ. Θα είχαμε εκατοντάδες απώλειες, εκατοντάδες νεκρούς. Έχει καθιερωθεί το ΓεΣΥ και έχει αγκαλιαστεί.

–Στον τομέα των υπηρεσιών υγείας το ΓεΣΥ αναβάθμισε τις προσφερόμενες υπηρεσίες;

–Έχει βελτιώσει κατά μεγάλο βαθμό την πρόσβαση των ασθενών. Έχει φέρει καλύτερες υπηρεσίες, έχει ενοποιήσει πλέον τον τομέα της υγείας Προηγουμένως υπήρχε αυτό το τείχος μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα όπου συνέβαινε το απαράδεκτο, το 80% να απευθύνεται στον κρατικό τομέα και το 20% στον ιδιωτικό.

–Ποια προβλήματα αντιμετωπίζει το ΓεΣΥ που θα πρέπει να επιλυθούν άμεσα;

–Ένα βασικό πρόβλημα που επηρεάζει την ποιότητα των υπηρεσιών υγείας είναι οι καταχρήσεις. Οι καταχρήσεις που αφορούν το ίδιο το σύστημα, άρα θα πρέπει να εισαχθούν ποιοτικά πρωτόκολλα και θα πρέπει να ενισχυθεί ο έλεγχος. Υπάρχουν οι καταχρήσεις που γίνονται από τους γιατρούς και πρέπει να δούμε πώς εκπαιδεύονται και ελέγχονται οι γιατροί. Υπάρχουν καταχρήσεις και από τους ίδιους τους ασθενείς δικαιούχους, οι οποίοι λόγω νοοτροπίας, δυστυχώς, επηρεάζουν την ποιότητα του ΓεΣΥ. Από εκεί και πέρα θα πρέπει να μιλήσουμε για τα φάρμακα, ένα τεράστιο θέμα. Αντιλαμβανόμαστε ότι δεν είναι μονοδιάστατο ζήτημα, αυτό που απαιτείται είναι η επίλυσή του και ιδιαίτερα στα καινοτόμα φάρμακα. Ο ΟΑΥ θα πρέπει να στηριχθεί και από την κυβέρνηση προκειμένου ο ασθενής να έχει πρόσβαση στο καταλληλότερο φάρμακο. Από εκεί και πέρα υπάρχουν και τα ζητήματα ποιότητας.

–Συμμερίζεστε τις ανησυχίες που εκφράζονται για τη βιωσιμότητα του ΓεΣΥ;

–Όλα αυτά που λέγονται για τη βιωσιμότητα του ΓεΣΥ δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα, διότι το σύστημα βασίζεται σε καλές πρακτικές όπως είναι ο σφαιρικός προϋπολογισμός. Αυτό για το οποίο όλοι πρέπει να μιλούν είναι για την ποιότητα και για τις υπηρεσίες που είναι στο καλάθι του ΓεΣΥ. Η ποιότητα είναι τρεις πυλώνες. Η πρόσβαση, η απόδοση και η αποτελεσματικότητα του συστήματος. Εφόσον πετύχουμε στους τρεις πυλώνες, αν υπάρχει ανάγκη αύξησης του προϋπολογισμού και εφόσον το κράτος στηρίξει περαιτέρω το ΓεΣΥ, αν υπάρχει ανάγκη, ναι θα πρέπει να αυξηθούν και οι εισφορές.

Κανένας δεν μπορεί να φανταστεί τι θα συνέβαινε μέσα στην πανδημία εάν δεν υπήρχε το ΓεΣΥ. Θα είχαμε εκατοντάδες απώλειες, εκατοντάδες νεκρούς.

Ο πόνος είναι κοινός, όπως και ο τόπος

Δύο συγχωριανοί, ένας Τ/κ και ένας Ε/κ, που έχασαν συγγενείς το τυφλό καλοκαίρι του 1974 συναντιούνται για πρώτη φορά

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Το ραντεβού κλείστηκε στο οδόφραγμα της οδού Λήδρας, Σάββατο στις 12 το μεσημέρι, θα συναντούσα τον Χρίστο Λαμπρία, κοινοτάρχη της κατεχόμενης κοινότητας του Νέου Χωρίου Κυθρέας και τον Halil Ozdogan Tahiroglu, Νιοχωρίτη κι αυτός. Κοινός τόπος και των δύο το Νέο Χωρίο Κυθρέας, αλλά εκτός από τον ίδιο γενέθλιο τόπο, οι δύο τους μοιράζονται και κοινό πόνο. Ο αδελφός του Χρίστου Λαμπρίας, Κώστας, σκοτώθηκε από τουρκικές σφαίρες την πρώτη ημέρα της εισβολής (20 Ιουλίου 1974) στην περιοχή Σακκάρια της Αμμοχώστου. Ο πατέρας και η θεία του Halil, ο Mehmet Bo nak και η Nazile Ha an Hüdaverdi δολοφονήθηκαν στις 14 ή 15 Αυγούστου του 1974... Πόνος πολύς και για τους δύο, αλλά το μίσος δεν πότισε τις ψυχές τους...

Ο εξ αριστερών Halil Özdogan Tahiroglu με νεκρούς τον πατέρα του και τη θεία του τον Αύγουστο του 1974 στο Νέο Χωρίο Κυθρέας και ο εκ δεξιών Χρίστος Λαμπρίας, κοινοτάρχης της κατεχόμενης κοινότητας Νέου Χωρίου Κυθρέας με νεκρό τον αδελφό του τον Ιούλιο του 1974 στην περιοχή Σακκάρια της Αμμοχώστου.

Ο Τταχίρης και η Ναζίφη

Ο Halil Ozdogan Tahiroglu γεννήθηκε το 1946 στο Νέο Χωρίο Κυθρέας (ανέκαθεν Minarelikoy στα τουρκικά), έφυγαν από το χωργκόν, όπως μου λέει, με την τουρκική προφορά: «Ήμουν τελειόφοιτος του Γυμνασίου και μια μέρα, μέσα στον Γενάρη του 1964, άνθρωποι της ΤΜΤ μας είπαν να φύγουμε από το χωριό. Μας είπαν να πάμε σε άλλα χωριά, Επηχώ, Μόρα, αν και εμείς δεν θέλαμε να φύγουμε, δυστυχώς… φύγαμε τελικά και εγκατασταθήκαμε οικογενειακώς στη Λευκωσία», όμως ο πατέρας του συνήθιζε να πηγαίνει τακτικά στο χωριό του, κυρίως τα Σαββατοκύριακα. Η θεία του η Ναζίφη με τον σύζυγό της Χασάν μετά το 1964 επιστρέψαν στο χωριό το 1968.

Το πυρακτωμένο καλοκαίρι του 1974 οι βουλές ανθρώπων έπαιξαν στα ζάρια τις ζωές άλλων ανθρώπων... Πώς βρέθηκε στο χωριό ο πατέρα σου εκείνες τις μέρες, ρωτώ τον κ. Halil: «Από τον Ιούλιο του 1974 έμενε στο σπίτι της αδελφής του Ναζίφη, γιατί ο άντρας της νοσηλευόταν στη Λευκωσία. Πριν από τις 14 Αυγούστου 1974, μας τηλεφώνησε, εγώ μίλησα μαζί του στο τηλέφωνο..., μας είπε ότι ήταν καλά και να μην ανησυχούμε. Αφού πέρασαν δύο μέρες από τις 14 Αυγούστου, και δεν ήλθε στη Λευκωσία, ανησυχήσαμε και πήγαμε στο χωριό μαζί με τη γυναίκα μου, τη μητέρα μου και μια θεία μου. Πήγα στο σπίτι της θείας μου, ήταν και οι δύο –ο πατέρας μου και η αδελφή του η Ναζίφη– σκοτωμένοι στο χολ του σπιτιού...

Έσκαψα στον κήπο του σπιτιού έναν λάκκο και τους έθαψα...». Στην ερώτησή μου αν ρώτησε ποτέ ποιος τους σκότωσε, τον κοίταξα στα μάτια... «Ναι... ίσως να τους πυροβόλησαν με τυφέκιο G3...» και εγώ συνεχίζω, δεν έμαθες αν τους σκότωσαν Νιοχωρίτες ή άλλοι Ελληνοκύπριοι; «Δεν ξέρω ίσως ναι, μπορεί να τους σκότωσε ο τουρκικός στρατός ή ίσως μετά το σπάσιμο της γραμμής της Μια Μηλιάς, Ε/κ στρατιώτες που διέφευγαν να τους σκότωσαν...» και επιμένω... «Δεν ξέρω, αυτό που έλεγα σε όλους όταν ήμουν στη Λευκωσία ήταν μη σκοτώσετε Ε/κ, γιατί αν σκοτώσετε, θα σκοτώσουν και αυτοί, ίσως να κρατούν στις φυλακές Τούρκους, αν σκοτώσετε θα σκοτώσουν κι αυτοί». Μετά που ο κ. Halil βρήκε τους συγγενείς του, μού λέει πως άνθρωποι της ΤΜΤ τους συνάντησαν: «Πάντοτε ήμουν υπέρ της ειρήνης, είμαι μέλος του Ρεπουμπλικανικού Τουρκικού Κόμματος. Πολλοί με ρωτούσαν "Γιατί είσαι με αυτούς, ενώ Ε/κ σκότωσαν τον πατέρα σου;"». Πολλά εθνικιστικά και φασιστικά στοιχεία, εκμεταλλευόμενοι τον θάνατο του πατέρα μου, μού άσκησαν αφόρητη πίεση, να αποσυρθώ από το κόμμα». Ο κ. Χαλίλ μού λέει μάλιστα ο πατέρας του και η θεία του ήταν καταχωρημένοι ως αγνοούμενοι, αρνούνταν να τους διαγράψουν, τελικά το πέτυχε μετά από πολλά χρόνια…

> *Κοινός τόπος και των δύο το Νέο Χωρίο Κυθρέας, αλλά εκτός από τον ίδιο γενέθλιο τόπο, οι δύο τους μοιράζονται και κοινό πόνο.*

Θυμάσαι τον αδελφό του Χρίστου, τον Κώστα; τον ρωτώ: «Ναι, βέβαια, τον θυμάμαι, όταν έπαιζε ποδόσφαιρο στην ομάδα του χωριού τον Απόλλωνα πήγαινα και τον παρακολουθούσα»...

Ο Κώστας...

Ο Κώστας Λαμπρίας είχε φύγει από το χωριό... το 1965, και ζούσε με την οικογένειά του στο Βαρώσι, εργαζόταν στο φαρμακείο της ΠΕΟ, έπαιζε ποδόσφαιρο, πολύ ποδόσφαιρο, στις δύο ομάδες του χωριού του, στον «Αυγερινό» και στον «Απόλλωνα», αργότερα το 1960 στον «Ολυμπιακό Λευκωσίας» και από το 1965, όταν εγκαθίσταται στην Αμμόχωστο πήρε μεταγραφή στη «Νέα Σαλαμίνα», όπου αγωνίσθηκε μέχρι το 1972, μού λέει ο κ. Χρίστος... και τον ρωτώ πού τον βρίσκει η είδηση του θανάτου του αδελφού του: «Στην 23 ΕΜΑ, με έδρα την Κοκκινοτριμιθιά, όπου υπηρετούσα την θητεία μου... Την Κυριακή 28 Ιουλίου 1974 αργά το απόγευμα, τηλεφώνησα στο χωριό να μάθω νέα, έμαθα τα άσχημα νέα... Έχασα τη γη κάτω από τα πόδια μου...». «Πήγε ο Τταχίρης, [σ.σ. ο πατέρας του κ. Χαλίλ] και βρήκε τον κοινοτάρχη, που ήταν πεθερός της αδελφής μου, και του είπε: "Μουχτάρη, εμείς στεναχωρεθήκαμε, λυπηθήκαμε πολύ που σκοτώθηκε ο γιος του δασκάλου, αλλά τι φταίμε;"». Ο Κώστας τάφηκε στο κοιμητήριο του Αγίου Μέμνονα, τη Δευτέρα, 22 Ιουλίου 1974. Ο Κώστας άφησε πίσω του, εκτός από τους γονείς και τα αδέλφια του, τη γυναίκα του Αντρούλα και τον εφτάχρονο γιο του Κυριάκο... και όλοι αναμένουν μια επίσκεψη στον Άγιο Μέμνονα... Συγκινημένος ο κ. Χρίστος, τονίζει στον κ. Χαλίλ πως παρόλο ότι έχασε τον αδελφό του, δεν νιώθει μίσος. «Το μίσος δεν είναι καλό πράμα, το μίσος γεννά μίσος, η εκδίκηση γεννά αντεκδίκηση. Σίγουρα λυπήθηκα πολύ, έκλαψα πολύ για το χαμό του αδελφού μου. Όμως με την έχθρα και την κακυποψία δεν έχουμε μέλλον».

Έφυγα από τη συνάντησή μας με την ελπίδα ότι αυτός ο τόπος χωράει πολλούς, και αν αυτοί οι δύο άνθρωποι μπορούν να συζητήσουν και να μοιραστούν τον πόνο τους, τότε και οι νεότερες γενιές μπορούν να οικοδομήσουν ένα διαφορετικό μέλλον για την Κύπρο.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΜΙΧΑΛΗ ΚΟΥΜΙΔΗ**

Υπάρχει ανάγκη σύστασης Επιτροπής Αλήθειας στην Κύπρο;

Μία από τις κεντρικότερες ιδέες που προωθεί εδώ και αρκετό καιρό ο υποψήφιος για την Προεδρία της Δημοκρατίας, γνωστός νομικός σε υποθέσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, Αχιλλέας Δημητριάδης, αποτελεί η σύσταση Επιτροπής Αλήθειας στην Κύπρο, στο πρότυπο λειτουργίας παρόμοιων Επιτροπών σε άλλες χώρες. Η ιδέα για σύσταση Επιτροπών Αλήθειας προέκυψε στη Λατινική Αμερική αρχές της δεκαετίας του 1980 μετά την κατάρρευση πολλών δικτατορικών καθεστώτων, ως αντίδραση στις μαζικές παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η πρώτη τέτοιου είδους Επιτροπή συστάθηκε στην Αργεντινή το 1983. Το 1990 συστάθηκε στη Χιλή η πρώτη Επιτροπή που περιελάμβανε στην ονομασία της τις λέξεις «Αλήθεια» και «Συμφιλίωση».

Η πλέον γνωστή Επιτροπή Αλήθειας και Συμφιλίωσης είναι αυτή της Νότιας Αφρικής, η οποία συστάθηκε το 1996 με πρωτοβουλία του Νέλσον Μαντέλα, με κεντρικό στόχο την εκπόνηση μιας όσο το δυνατό ολοκληρωμένης εικόνας των μαζικών παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά τη διάρκεια του Απαρτχάιντ. Η Επιτροπή, υπό τον Αρχιεπίσκοπο Ντέσμοντ Τούτου, ολοκλήρωσε την εργασία της τον Οκτώβριο 1998. Παρά την έντονη κριτική που δέχθηκε και τα πενιχρά αποτελέσματα, σε σχέση με το εύρος των μαζικών παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων, το έργο της Επιτροπής στη Νότια Αφρική θεωρείται επιτυχημένο και πρότυπο για δημιουργία τέτοιων Επιτροπών σε άλλες χώρες.

Σε παγκόσμιο επίπεδο δημιουργήθηκαν πάνω από 40 Επιτροπές Αλήθειας, οι οποίες είχαν μεν διαφορετική αφετηρία, ενίοτε διαφορετικούς σκοπούς και στόχους, όλες, όμως, είχαν στο επίκεντρο του έργου τους να λάμψει η αλήθεια και να ικανοποιηθεί όσο καλύτερα ήταν δυνατό το αίσθημα δικαίου ανάμεσα στους πολίτες. Μεταξύ άλλων, συστάθηκαν Επιτροπές Αλήθειας στη Λατινική Αμερική, την Αφρική την Ασία, τον Καναδά, το Ανατολικό Τιμόρ, στην πρώην Γιουγκοσλαβία και σε άλλες χώρες.

Υπάρχει ανάγκη σύστασης Επιτροπής Αλήθειας στην Κύπρο; Η ανάγκη για σύσταση μιας Επιτροπής Αλήθειας στην Κύπρο προκύπτει από την ίδια τη σύγχρονη ιστορία της χώρας μας, τα τελευταία περίπου 60 χρόνια: Διακοινοτικές ταραχές, εμφύλιος διχασμός, δολοφονίες και δολοφονικές απόπειρες, εμπρησμοί και άλλης μορφής βία με πολιτικά κίνητρα, με αποκορύφωμα το πραξικόπημα και την τουρκική εισβολή και την τραγωδία των αγνοουμένων. Η ανάγκη γίνεται επιτακτική από το γεγονός ότι ουδέποτε έγιναν σοβαρές προσπάθειες εξιχνίασης των συνθηκών σοβαρών παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων και εγκληματικών πράξεων με πολιτικά κίνητρα, με αποτέλεσμα η κυπριακή κοινωνία να παραμένει ακόμα διχασμένη, ενώ τα διάφορα αφηγήματα, αλλά και οι ψίθυροι και ισχυρισμοί για πολλές και διαφορετικές εγκληματικές περιπτώσεις τείνουν ενίοτε να καταστούν η κυρίαρχη άποψη.

Τα πιο πάνω ισχύουν και για πολλές περιπτώσεις αγνοούμενων προσώπων, για τις οποίες το κράτος, για πολλά χρόνια, δεν έπραξε ό,τι ήταν δυνατό για εξιχνίαση της τύχης τους και ενημέρωση των συγγενών. Είναι γνωστό ότι για μεγάλο διάστημα μετά το πραξικόπημα και την εισβολή, δεν υπήρχε κατάλογος αγνοούμενων προσώπων, ενώ όταν δημοσιεύθηκε ήταν ανακριβής και ελλιπής και αναθεωρήθηκε κάποιες φορές.

Η Επιτροπή Αλήθειας στην Κύπρο θα μπορούσε να έχει ως πρότυπο την Επιτροπή Αλήθειας της Νότιας Αφρικής, με προσαρμογή στις ιδιαίτερες συνθήκες και ανάγκες της χώρας μας. Θα πρέπει να αποτελείται από άτομα αδιαμφισβήτητου κύρους, ακεραιότητας χαρακτήρα, αμεροληψίας και ανεξαρτησίας που να απολαμβάνουν σεβασμό και αναγνώριση από μεγάλο μέρος της κοινωνίας. Τα μέλη της θα πρέπει να προέρχονται από διάφορες κοινωνικές ομάδες, οργανώσεις και θεσμούς, με κύριο κριτήριο επιλογής την ανεξαρτησία και ακεραιότητά τους.

Θα πρέπει να προσδιοριστούν συγκεκριμένες χρονικές περίοδοι για τις οποίες θα διεξαχθούν οι έρευνες της Επιτροπής και οι οποίες να περιλαμβάνουν τις διακοινοτικές ταραχές 1963/64, την πολυτάραχη περίοδο με σχεδόν εμφυλιοπολεμικές συνθήκες 1968-1974, το πραξικόπημα και, φυσικά, την τουρκική εισβολή. Η διάρκεια των εργασιών της Επιτροπής δεν πρέπει να ξεπερνά τους 30 μήνες.

Μέχρι να ωριμάσουν οι συνθήκες για σύσταση Επιτροπής Αλήθειας για ολόκληρη την Κύπρο, κάτι το οποίο συναρτάται με την προώθηση της επίλυσης του Κυπριακού, επιβάλλεται να συσταθεί, σε πρώτο στάδιο, μονοκοινοτική Επιτροπή Αλήθειας για την ελληνοκυπριακή κοινότητα. Με αυτό τον τρόπο δείχνουμε και στην άλλη κοινότητα την ειλικρινή πρόθεσή μας για λύση, επανένωση και συμφιλίωση. Κύριος στόχος πρέπει να είναι η αποκάλυψη των πραγματικών συνθηκών εγκληματικών πράξεων με πολιτικά κίνητρα κατά τις περιόδους που αναφέρονται πιο πάνω, με δυνατότητα παροχής αμνηστίας σε πρόσωπα-θύτες που καταθέτουν στην Επιτροπή. Η Επιτροπή πρέπει να διαθέτει ευρείες αρμοδιότητες και εξουσίες αποτελεσματικής διερεύνησης.

Για το σκοπό αυτό πρέπει να γίνουν τα πιο κάτω βήματα:

1) Πρέπει να δημιουργηθούν εσωτερικοί Κανονισμοί για την εύρυθμη λειτουργία της Επιτροπής. Θα πρέπει να ετοιμαστούν με τέτοιο τρόπο ώστε να διασφαλίζουν ότι το αντάλλαγμα για αμνηστία θα αποτελέσουν η μεταμέλεια, η ειλικρίνεια και η αλήθεια.

2) Πρέπει να τροποποιηθεί ο Νόμος περί Αποδείξεως (Κεφ. 9) με τρόπο ώστε οποιαδήποτε μαρτυρία δοθεί ενώπιον της Επιτροπής να μην μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε οποιαδήποτε ποινική, αστική ή διοικητική διαδικασία ενώπιον οποιουδήποτε Δικαστηρίου.

3) Να θεσμοθετηθεί η ασυλία. Θα πρέπει να προστατευθούν οι μάρτυρες που καταθέτουν στην Επιτροπή, είτε είναι θύτες είτε θύματα.

4) Οι ακροάσεις της Επιτροπής πρέπει να είναι δημόσιες. Με αυτό τον τρόπο αυξάνεται η εμπιστοσύνη των πολιτών έναντι του πολιτικού συστήματος και προωθείται η διαφάνεια.

5) Σε κάθε περίπτωση, το ζητούμενο δεν πρέπει να είναι η τιμωρία, αλλά η διακρίβωση της αλήθειας, μέσα από την κατά το δυνατό ακριβή αποκάλυψη των συνθηκών παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η πρόταση του Αχιλλέα Δημητριάδη για σύσταση Επιτροπής Αλήθειας στην Κύπρο περιλαμβάνεται στο περίγραμμα των θέσεών του που ήδη έχει ανακοινώσει.

Με αυτό τον τρόπο ο Αχιλλέας Δημητριάδης αποδεικνύει ακόμα μια φορά ότι είναι ένας πραγματικά ανεξάρτητος και έντιμος υποψήφιος, ο οποίος έχει θέσει πολύ ψηλά στις προτεραιότητές του το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της διαφάνειας και του κράτους δικαίου.

Ο κ. Μιχάλης Κουμίδης είναι πρώην ανώτερος λειτουργός ΓΤΠ και πρώην σύμβουλος Τύπου της Κ.Δ. στη Βόννη, Βερολίνο και Βρυξέλλες.

Όταν η πολιτική περιορίζεται στην εικόνα

Η πρόεδρος της Βουλής Αννίτα Δημητρίου σε μία από τις πολλές εκδηλώσεις τις οποίες διοργανώνει. Κατά τα άλλα ο ΔΗΣΥ διαμαρτύρεται ότι η πολιτική έχει μετατραπεί σε εικόνα και έχει χάσει την ουσία της.

Η γυάλινη οροφή

Εκνευρισμό προκάλεσε στην επιτροπή Παιδείας της Βουλής, η κίνηση της προέδρου του Σώματος Αννίτας Δημητρίου, να καλέσει την παγκόσμια μέρα του παιδιού 70 παιδιά και να τους αγνοήσει πλήρως, μετατρέποντας την εκδήλωση σε one woman show. Δεν λέμε, σημαντικές οι εκδηλώσεις, οι φωτογραφίσεις, οι selfies, τα μνημόσυνα, οι γάμοι και οι κηδείες, αλλά η θέση της προέδρου της Βουλής έπρεπε να ήταν πιο πολιτική. Αυτά είθισται να τα κάνουν οι πρώτες κυρίες και όχι η δεύτερη τη τάξει. Αλλιώς να μη μιλούμε για σπάσιμο της γυάλινης οροφής, αλλά για συνέχιση των στερεότυπων.

Το πράσινο φως

Επικυρώνεται σήμερα στη συνδιάσκεψη του ΑΚΕΛ η υποψηφιότητα Ανδρέα Μαυρογιάννη και ξεκινά επίσημα τον προεκλογικό του το κόμμα και ο υποψήφιος. Το γεγονός ότι το 80% όσων συμμετείχαν στις κομματικές ομάδες βάσης ενέκριναν την υποψηφιότητα Ανδρέα Μαυρογιάννη προκάλεσε χαμόγελα ανακούφισης στην Εζεκία Παπαϊωάννου, όπως επίσης και η συντριπτική στήριξή του από την Κεντρική Επιτροπή στη συνεδρία που ακολούθησε. Όταν βεβαίως τελειώσει και αυτός ο προεκλογικός, το κόμμα θα πρέπει να προβληματιστεί για τον θεσμό των κομματικών ομάδων βάσης, αφού χρόνο με τον χρόνο μειώνεται η προσέλευση, με αποτέλεσμα το κόμμα της Αριστεράς να μην παίρνει τον παλμό μιας μεγάλης μερίδας των ψηφοφόρων που ανήκουν στη νεότερη γενιά.

Το «όχι» της Ελένης

Συνολικά, 94 άτομα εντός της Κεντρικής Επιτροπής ήταν υπέρ της υποψηφιότητας Μαυρογιάννη, όπως καταγράφηκε στην ανακοίνωση του κόμματος. Εναντίον της υποψηφιότητας Μαυρογιάννη τάχθηκε μόνο η Ελένη Μαύρου, η οποία ακόμα και στις κομματικές ομάδες βάσης που κλήθηκε να παρουσιάσει τη θέση της Κεντρικής Επιτροπής έδειχνε πως δεν ήταν ιδιαίτερα θερμή με αυτή την απόφαση. Μάλιστα, στην τελική συνεδρία απέφυγε να τοποθετηθεί. Έτσι λοιπόν εξηγείται και η... διακριτική στάση που τήρησε η «Χαραυγή» την επομένη της απόφασης στο πρωτοσέλιδο, όπου απέφυγε τους πανηγυρισμούς και απλώς κατέγραψε την επικύρωση Μαυρογιάννη.

Οι προϋποθέσεις του Τάκη

Ενδιαφέρον πάντως προκαλεί το άρθρο του πρώην ευρωβουλευτή του ΑΚΕΛ Τάκη Χατζηγεωργίου στην «Κ», ο οποίος θέτει συγκεκριμένα ερωτήματα στους υποψηφίους, τα οποία και θέλει να απαντηθούν για να καταλήξει στο τι θα ψηφίσει. Από τα ερωτήματα προκύπτουν και ενδιαφέρουσες προτάσεις που θα συζητηθούν. «Ενώ λοιπόν η λύση του Κυπριακού φαίνεται μάλλον να απομακρύνεται, την ίδια στιγμή είναι υποχρέωσή μας να ενισχύουμε τις δυνάμεις όσων πιστεύουν στη συμβίωση σε μια κοινή πατρίδα. Είναι γι' αυτό που θεωρώ αναγκαία την εγκαθίδρυση και λειτουργία διακοινοτικών σχολείων» αναφέρει χαρακτηριστικά. Ο πρώην ευρωβουλευτής του ΑΚΕΛ δεν θέτει μόνο ζητήματα που αφορούν το Κυπριακό, αλλά ακόμα και το θέμα συγκοινωνίας. Το σίγουρο είναι πως ο προεκλογικός για τον Ανδρέα Μαυρογιάννη δεν θα είναι εύκολος, δεδομένου ότι τα ΑΚΕΛικά στελέχη και ο κόσμος του είναι ιδιαίτερα απαιτητικά αυτή τη φορά από τον υποψήφιο που επέλεξαν τα συλλογικά σώματα.

Η επίσκεψη Dorrian

Η επίσκεψη της δικαστού του Ανωτάτου Δικαστηρίου της Σκωτίας Lady Dorrian στην Κύπρο είχε την δική της σημασία, έστω κι αν πέρασε στα ψηλά από τα ΜΜΕ καθώς προωθείται πλέον η αλλαγή μεταχείρισης των παιδιών που είναι θύματα σεξουαλικής κακοποίησης σε ό,τι αφορά τη λήψη και την αξιολόγηση της μαρτυρίας τους. Αυτό που επιχειρείται είναι να γίνεται η οπτικογραφημένη κατάθεση του παιδιού από εξειδικευμένο άτομο της Αστυνομίας, στην παρουσία εξειδικευμένου προσωπικού και στην περίπτωση που η δίκη διεξαχθεί μετά από καιρό, τότε το παιδί θα μπορεί να καταθέσει την μαρτυρία του ξανά οπτικογραφημένα παρά να παρευρίσκεται στο δικαστήριο. Μάλιστα, το δικαστήριο θα ελέγχει τις ερωτήσεις των δικηγόρων, προτού δοθούν στα θύματα ούτως ώστε να αποφεύγεται η διαχείριση των παιδιών σαν να είναι ενήλικες. Σημαντικό είναι πως τόσο το Ανώτατο Δικαστήριο όσο και η Γενική Εισαγγελία είδαν θετικά αυτές τις τροποποιήσεις, ενώ πρότειναν στη Lady Dorrian να εκπαιδεύσει αναλόγως τους δικαστές για να ανταποκριθούν σε αυτές τις αλλαγές. Για την επίσκεψή της εργάστηκε η σχολή δικαστών Κύπρου με τη «Φωνή». Μιλώντας πάντως για τη «Φωνή» εντείνονται τα ερωτήματα στα κομματικά πηγαδάκια για το τι σκέφτεται η Αναστασία Παπαδοπούλου γύρω από τις προεδρικές εκλογές του 2023. Η ίδια έβλεπε θετικά την υποψηφιότητα Παμπορίδη, ωστόσο μετά την απόσυρση του ονόματός του δεν την είδαμε να λαμβάνει μέρος είτε δημοσίως είτε παρασκηνιακά στην διαδικασία επιλογής υποψηφίου για το ΔΗΚΟ. Αξίζει πάντως να σημειωθεί πως στον προεκλογικό του 2018, η Αναστασία Παπαδοπούλου είχε ενεργό ρόλο, καθώς ανέλαβε τον ρόλο της επικεφαλής του προεκλογικού προγράμματος. Αναμένεται να διαφανεί αν θα λάβει κάποιο ρόλο και σε αυτή την εκλογική μάχη, όταν βεβαίως επικυρωθεί η σύμπλευση ΔΗΚΟ με τον Νίκο Χριστοδουλίδη.

Οι πρώτες κυρίες

Η παρουσία του Σάκη Ρουβά στο δείπνο αγάπης του κυπριακού Ερυθρού Σταυρού που έγινε στην οικία της προέδρου του Ερυθρού Σταυρού Φωτεινής Παπαδοπούλου, είχε το δικό της πολιτικό ενδιαφέρον. Όχι μόνο για την παρουσία του γνωστού τραγουδιστή, αλλά και για το ποιες παρευρέθηκαν σε αυτήν. Η Φιλίππα Καρσερά ήταν παρούσα εκπροσωπώντας και τον σύζυγό της και υποψήφιο για την Προεδρία της Κυπριακής Δημοκρατίας Νίκο Χριστοδουλίδη. Παρούσα όμως ήταν και η σύζυγος του Αβέρωφ Νεοφύτου Μαρία Σελίπα. Το ενδιαφέρον με την κυρία Σελίπα είναι ότι την προσκάλεσαν δύο στελέχη του ΔΗΚΟ, περνώντας έτσι και το μήνυμα στην οικογένεια Παπαδοπούλου για τις προτιμήσεις τους σε ό,τι αφορά τον προεκλογικό.

Ο Κύπριος Έλιοτ Νες

Ο Κώστας Κληρίδης συνεχίζει να ζηλεύει τη φήμη του συναδέλφου του Έλιοτ Νες ο οποίος κατάφερε να βάλει πίσω από τα κάγκελα των Αλ Καπόνε. Σε αντίθεση με τον Νες, ο ίδιος δεν μπορεί να ξεπεράσει το τραύμα της αστοχίας του του να βάλει πίσω από τα κάγκελα τα εδώ λαμόγια. Κάποιος πρέπει να πει στον πρώην γενικό εισαγγελέα ότι η αθώωση όλων όσοι κατηγορήθηκαν για την κατάρρευση της οικονομίας αποτελεί άθλο για τον ίδιο. Αυτό θα έπρεπε να τον προβληματίζει παρά να περιφέρεται στο συνέδριο του ΟΑΣΕ και να ολοφύρεται ότι τον πολεμούσαν όσο ήταν γενικός εισαγγελέας. Απέφυγε επιμελώς να τους πει βεβαίως ότι μετέτρεψε τη Νομική Υπηρεσία σε παραμάγαζο της Μόσχας και το μόνο που ήξερε να κάνει ήταν να διατάσσει ποινικές ανακρίσεις σε όσους τολμούσαν να του ασκήσουν κριτική.

Η απουσία Κενεβέζου

Αίσθηση προκάλεσε στα πηγαδάκια πως για πρώτη φορά στα εννέα χρόνια θητείας του ο πρέσβης της Κύπρου στην Αθήνα δεν υποδέχτηκε τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας κατά την άφιξη του στην πρωτεύουσα της Ελλάδας. Ο λόγος βεβαίως ήταν χαρμόσυνος, καθώς η σύζυγος του Μαρία έφερε στο κόσμο το πρώτο τους κοριτσάκι. Πολύχρονη λοιπόν και υγιής.

Γράφει ο **ΙΑΝΟΣ**

ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Γιαννάκης Γιαννάκη

Ο Γιαννάκης Γιαννάκη, ο οποίος κατηγορείται και για τρίτη περίπτωση πλαστογραφίας, επιβεβαιώνοντας ότι σε αυτό το κράτος, ο καθένας ό,τι δηλώσει είναι, χωρίς να αμφισβητηθεί ή τέλος πάντων να ελεγχθεί.

ΑΥΘΟΡΜΗΤΩΣ / *Γράφει ο* **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**

Το πτωχόν της Κύπρου

Αυτό με το χαλλούμι πρέπει να το καταγράψουμε στα τραγελαφικά της κτηνοτροφικής μας παραγωγής. Μας πήρε καιρό να το κατοχυρώσουμε ως ΠΟΠ, χάσαμε φακέλους, προθεσμίες, έγιναν έρευνες με το μαχαίρι να φτάνει στην πυτιά που λέει ο λόγος, πήγαμε στις Βρυξέλλες, διαμαρτυρηθήκαμε και μόλις το κατοχυρώσαμε, δεν τα βρίσκουμε μεταξύ μας, αιγοπροβατοτρόφοι, αγελαδοτρόφοι, τυροκόμοι, έμποροι και κοντσόρτσια που λέει και ο ποιητής, όχι ο Καβάφης, αυτός είναι για το Κυπριακό, ο Καρυωτάκης... Πάντως, ένας άλλος ποιητής, ο Βιζυηνός είπε: «Καλέ μου συ, αφεντικό / με την χρυσή καδένα! / Λυπήσου με κ' εμένα, πούμαι γυμνό και νηστικό!» και συνεχίζει: «Χαλούμι και ψωμάκι, κ' ευθύς εγείνηκα θεριό!». Πιστεύω πως οι υπουργοί μας, η κυβέρνησή μας, και το Προεδρικό ολάκερο θα τη βρούνε την άκρη, λίγο γάλα αγελάδας και λίγο απ' τ' άλλο, λίγο έτσι και λίγο γιουβέτσι και να σου η συνταγή η παραδοσιακιά.

- - - - - - - - -

Ο,τι πληρώθηκε, πληρώθηκε

Άξιος ο μισθός πραγματικά του κυρίου Γιαννάκη, του τέως Επιτρόπου Εθελοντισμού. Τι κι αν λάμβανε μισθό με ψευδή έγγραφα, με πλαστογραφίες και άλλα τέτοια μικροπράγματα, μια άτυχη στιγμή ήταν, στο κάτω-κάτω Επίτροπος Εθελοντισμού ήταν, όχι τίποτε σπουδαίο θεσμικά, να πεις ότι μας εξέθεσε σε φίλους στο εξωτερικό. Ο κ. Γιαννάκη δούλεψε σκληρά και δικαίως δικαιούται τα δεδουλευμένα του. Συγγνώμη κιόλας, αλλά σε όλους μας μπορεί να συμβεί να δώσουμε ένα ψεύτικο ή παραποιημένο έγγραφο και να μας προσλάβουν στη δουλειά, και να παίρνουμε τη μισθάρα μας, μέχρι να μας ανακαλύψουν, μετά θα πούμε εγώ εν τζαι, θα μιτσοκαμμίσουμε με νόημα, και όλα καλά, και μπορεί να μας κάνουν και αφιέρωμα μετά τηλεοπτικό, διότι θα έχουμε σωφρονιστεί, θα έχουμε μάθει από τα λάθη μας. Ποτέ δεν ξέρεις, οπότε αδίκως φωνάζουμε, αφού γνωμάτευσε ο βοηθός γενικός εισαγγελέας εμείς οι υπόλοιποι τι θέλουμε; Κράτος δικαίου έχουμε, οπότε να είστε σίγουροι και σίγουρες ότι θα αποδοθούν τα του Καίσαρος τω Καίσαρι.

Μετά την απομάκρυνση από το Ταμείο ουδεμία ευθύνη... έχει ούτε ο δίδων ουτε ο παραλαβών.

- - - - - - - - -

Δημοτικό Θέατρο του ...grad

Παρακολουθώ εδώ και κάμποσο καιρό τις δραστηριότητες του Παττίχειου Θεάτρου Λεμεσού και σκέφτομαι πως είναι κρίμα που στην ιστοσελίδα τους δεν έχουν και γλώσσα στα ρωσικά... Εντάξει, στα σοβαρά τώρα θα πρέπει στον Δήμο Λεμεσού να δουν πώς θα αξιοποιήσουν καλύτερα τις δυνατότητες του θεάτρου τους, πώς θα το κάνουν πιο ελκυστικό στο κοινό, και πώς θα συνομιλήσει με τις άλλες πολιτιστικές δομές της πόλης και πώς ο Δήμος Λεμεσού θα το χρησιμοποιήσει προς όφελος των δημοτών του, διότι έτσι όπως γίνεται σήμερα το πράγμα δεν δουλεύει. Και αυτό θα πρέπει να το κάνουν και άλλοι δήμοι, οι οποίοι δεν αξιοποιούν τις πολιτιστικές τους δομές όπως θα ήταν επωφελές.

- - - - - - - - -

Να μη φυσάμε και τον χυλό

Άραγε πώς πάνε τα έργα στις καμένες περιοχές της ορεινής Λάρνακας και Λεμεσού; Ικανοποιούνται οι αιτούντες αποζημίωση; Τα έργα αντιπλημμυρικά, αντιδιαβρωτικά, αντικατολισθητικά προχωρούν; Οι κοινότητες έχουν ανανεώσει τα πρωτόκολλά τους; Τμήμα Δασών και Πυροσβεστική έχουν προβεί στις απαραίτητες ενέργειες; Ελπίζω πως ναι! Διότι η στήλη άκουσε, και όρκο δεν παίρνει βέβαια, πως για τις αποζημιώσεις τα πράγματα δεν είναι απλά, ιδίως για εκείνους τους ιδιοκτήτες που δεν είχαν τίτλους. Καλό θα είναι να μην υπάρχουν εκκρεμότητες τέτοιου είδους, αν μη τι άλλο εκλογές έρχονται, ας ασχοληθούν οι υποψήφιοι πρόεδροί μας με τα μικρά, μιας και με τα μεγάλα, βλ. Κυπριακό, δεν τα πολυκαταφέρνουν.

- - - - - - - - -

Τα λένε πια και τα βιβλία

Και μιας και λέμε για Κυπριακό, την περασμένη Πέμπτη στη Δημοσιογραφική Εστία έγινε η παρουσίαση του βιβλίου του Νικόλα Κυριάκου «10+1 μύθοι για το Κυπριακό». Ο συγγραφέας έδωσε τον λόγο σε τρεις κυρίες για να μιλήσουν για το βιβλίο του, η καθεμία από τη δική της σκοπιά και ομολογουμένως οι ομιλίες είχαν έκαστη το ενδιαφέρον της. Πέραν των όσων ενδιαφερόντων ακούστηκαν από τις κυρίες Μαρίνα Οικονομίδου, η διευθύντρια της «Καθημερινής» Κύπρου, Σταύρη Καλοψιδιώτου, Μυρτάνη Πιερή και Νάσια Χατζηγεωργίου, εξαιρετικής σημασίας είχε ότι στο πάνελ ήταν μόνο γυναίκες. Δεν είναι αυτονόητο, ξέρετε, τέτοιου είδους επιλογές, και είμαι βέβαιος, αν και δεν γνωρίζω τον κ. Νικολάου, ότι τις επέλεξε για τον λόγο τους και τη ματιά τους, όχι απλώς επειδή είναι γυναίκες. Όπως και να 'χει και οι τρεις έθεσαν τους μύθους του Κυπριακου επί των τύπων των ήλων και ο έχων ώτα ακούειν ακουέτω... ιδίως αν είναι υποψήφιος πρόεδρος...

Οφείλουν να λογοδοτήσουν

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Κάποια στιγμή το ΑΚΕΛ θα πρέπει να λογοδοτήσει για την απόφαση του να μην επιλέξει την υποστήριξη του κ. Παμπορίδη για το αξίωμα του προέδρου. Η ατολμία και η στενομυαλιά του να κάνει την υπέρβαση που υπαγορεύει το καλό του τόπου, υποστηρίζοντας ένα πολιτικό που απέδειξε περίτρανα πως προτεραιότητά του είναι το δημόσιο συμφέρον, ναι, χρήζει λογοδοσίας απέναντι στον λαό.

Γιατί; Διότι οφείλει τόσο το ΑΚΕΛ όσο και η υπόλοιπη αντιπολίτευση να εξηγήσουν γιατί ενώ θα μπορούσαν να ενώσουν δυνάμεις και να παραμερίσουν τις διαφορές τους για το καλό της χώρας, υποστηρίζοντας ένα άνθρωπο, ο οποίος απέδειξε έμπρακτα πως έχει τις ικανότητες, τη θέληση, τις γνώσεις, το όραμα, τις κοινωνικές ευαισθησίες αλλά και το θάρρος να πολεμήσει τα διαπλεκόμενα συμφέροντα προς όφελος του δημοσίου συμφέροντος, προτίμησαν να βγάλουν την ουρά τους απέξω και να παραμείνουν στα τετραγωνικά των μικροκομματικών τους συμφερόντων και της «έξωθεν καλής μαρτυρίας».

Και αν είναι με αυτό τον τρόπο που θεωρούν πως θα πείσουν ότι κόπτονται να γυρίσει ο τόπος σελίδα, τότε ναι, οφείλουν, να εξηγήσουν γιατί παραμέρισαν τόσο εύκολα την επιλογή του κ. Παμπορίδη, ο οποίος κατάφερε στην πράξη ό,τι οι ίδιοι καταφέρνουν μέχρι τώρα, μόνο στα λόγια. Μήπως τελικά αυτό για το οποίο κόπτονται πρωτίστως είναι να γίνουν χαλίφηδες στην θέση του χαλίφη;

Ο ίδιος ο κ. Παμπορίδης, μιλώντας τις προάλλες στο podcast Legal Matters, ομολόγησε ευθαρσώς ότι συναντήθηκε τον προηγούμενο Σεπτέμβριο με τον κ. Στεφάνου και του είπε ότι αν εκείνος αναλάβει πρωτοβουλία για μια νέα τάξη πραγμάτων, η οποία θα στοχεύει στην πλήρη μεταρρύθμιση του τόπου χωρίς να αποκλείεται κανένας, ο ίδιος είναι πρόθυμος να βάλει υποψηφιότητα για πρόεδρος. Μια παρόμοια συνάντηση είχε και με τον κ. Νικόλα Παπαδόπουλο.

Και τι έγινε στην συνέχεια; Τίποτα απολύτως. Βγήκε η κ. Χαραλαμπίδου για να διαβάλει τον κ. Παμπορίδη με τον χείριστο τρόπο, εστιάζοντας σε γεγονότα τα οποία δεν καταδεικνύουν πολιτική ωριμότητα αλλά συντήρηση βολικών αγκυλώσεων, υποβαθμίζοντας εσκεμμένα και με ιδιοτέλεια το μεγαλύτερο επίτευγμα που κατόρθωσε ποτέ πολιτικός, δηλαδή το ΓεΣΥ. Ας μη γελιόμαστε. Αν δεν ήταν ο κ. Παμπορίδης με την ιδιοσυγκρασία που διαθέτει, το πείσμα, την επιμονή, την ευφυΐα, τη διορατικότητα και την αποφασιστικότητά του, τότε οι πολέμιοι του ΓεΣΥ, οι οποίοι ως επί το πλείστον ανήκαν στο κυβερνών κόμμα, ίσως και να κατάφερναν να αλλοιώσουν τη φιλοσοφία του εις βάρος και πάλι του κόσμου και για χάρη των ολίγων.

Ο κ. Παμπορίδης αποκάλυψε πως ο κ. Νεοφύτου, ενώπιόν του, είπε στον Πρόεδρο Αναστασιάδη, πως τα νομοσχέδια που κατάρτισε ο ίδιος για το ΓεΣΥ ήταν απαράδεκτα γιατί ήταν κουμμουνιστικά (!). Και είναι μέσα από τις μάχες που νυχθημερόν έδινε ο κ. Παμπορίδης που δεν κατόρθωσε ο κ. Νεοφύτου να κερδίσει την πλειοψηφία στη Βουλή και να τα απορρίψει ως τέτοια. «Έκανα βίωμά μου» είπε ο κ. Παμπορίδης «το ενώνουμε δυνάμεις. Χρησιμοποίησα και καρότο αλλά και μαστίγιο για να πετύχω τη μέγιστη πολιτική συναίνεση για το καλό του τόπου». Και πράγματι αυτό έκανε.

Απόδειξη ότι έχουμε σήμερα ΓεΣΥ και πριν μου αντιτάξετε τα προβλήματα που αντιμετωπίζει, υπογραμμίζω πως το ΓεΣΥ θέλει χρόνο και πρέπει να του το δώσουμε, βελτιώνοντας τα λάθη του και όχι αλλάζοντας τη φιλοσοφία του. Όταν λοιπόν υπάρχει ένας τέτοιος πολιτικός που απέδειξε πως μπορεί να συνενώνει δυνάμεις, αποσκοπώντας όχι στην καρέκλα αλλά στο καλό του τόπου, δηλώνοντας πρόθυμος να κατέλθει ως ανεξάρτητη υποψηφιότητα και να δρομολογήσει ουσιαστικές μεταρρυθμίσεις και με πρώτιστη έγνοια το κυπριακό πρόβλημα, τότε είναι πραγματικά απορίας άξιον ποιο ακριβώς ήταν το κώλυμα της αντιπολίτευσης να τον υποστηρίξει; Μήπως τελικά το γεγονός και μόνο ότι είχαν κώλυμα αποτελεί αμάχητο τεκμήριο πως η αντιπολίτευση δεν διαθέτει την πολιτική μαγκιά να κάνει τις υπερβάσεις που απαιτεί η πολύ κρίσιμη εποχή που διανύουμε;

elenixenou11@gmail.com

EPA/MELI PETERSSON ELLAFI

Διαδηλωτές στο κέντρο της Στοκχόλμης στο πλαίσιο των εκδηλώσεων «Παρασκευές για το κλίμα». Στη σουηδική πρωτεύουσα διεξάγεται η σύνοδος κορυφής Stockholm+50 για το κλίμα.

Το φορτίο της αξιοπιστίας

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Την εβδομάδα που πέρασε, ανώνυμος λογαριασμός στο facebook, ενημέρωνε πως η ομάδα στήριξης του υποψήφιου για την Προεδρία «δέχτηκε στοχευμένη και οργανωμένη επίθεση με στόχο τη φίμωση του γκρουπ». Είχε βεβαίως αποφύγει να αναφέρει πως το εν λόγω γκρουπ που μετρούσε 27.000 μέλη υπό την ονομασία «Νέα της Κύπρου» μετονομάστηκε ξαφνικά «Ομάδα υποστήριξης του Νίκου Χριστοδουλίδη». Δεν είχε υπολογίσει λοιπόν πως όταν ανακοίνωνε στα ανίδεα εκείνα μέλη πως ο καθένας μπορεί να αναρτήσει οτιδήποτε «αφορά και βοηθά» την υποψηφιότητα Χριστοδουλίδη και παράλληλα τους προειδοποιούσε πως όσοι υπερβαίνουν τους όρους θα διαγράφονται συνοπτικά, κάποιοι αντιδρώντας κατήγγειλαν την εν λόγω ομάδα μαζικά.

Όμως μεταξύ κατεργαρέων, καλό είναι να υπάρχει ειλικρίνεια. Γιατί όσο φαιδρή κι αν είναι αυτή η ιστορία του περιβόητου group στήριξης Χριστοδουλίδη, εύκολα μπορεί να εξαγάγει κάποιος το συμπέρασμα ότι ανάμεσα στην πληθώρα των καταγγελιών ήταν και αρκετοί «καλοθελητές» του ΔΗΣΥ. Και μπορεί να το συμπεράνει ο καθένας, καθώς στελέχη τα οποία κατά άλλα θεωρούνται σοβαρά, κατακλύζουν εδώ και μέρες τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης με σχόλια που επιχειρούν να αποδείξουν ότι ο Νίκος Χριστοδουλίδης δεν έχει ήθος, δεν δέχεται την κριτική και επιχειρεί φίμωση. Εξαιτίας μιας σελίδας που δημιουργήθηκε στο facebook. Ένας προεκλογικός που επικεντρώνεται σε λαϊκισμό και φαιδρότητα. Ένας υποψήφιος που δεν βρίσκει τον χρόνο να αποκτήσει δικό του όραμα, μπαίνοντας στη μάχη με κλεμμένο όραμα. Ένας άλλος που χρησιμοποιεί τον κομματικό οδοστρωτήρα για να τον αποδομήσει με μικρότητες. Και ένας άλλος που καταγγέλλει ανυπόστατα ότι ο ανθυποψήφιος του παίρνει διπλούς μισθούς.

Δυστυχώς, μας κατακλύζουν όλα αυτά τα μικρά τη στιγμή που εκτυλίσσονται κατακλυσμιαίες εξελίξεις στο Κυπριακό. Το νέο πρωτόκολλο της Άγκυρας, που δημοσιεύθηκε, καταδεικνύει πως οι Τ/κ βρίσκονται πλέον σε διαδικασία προσάρτησης και παλεύουν για την επιβίωσή τους χωρίς οποιαδήποτε στήριξη. Το Βαρώσι χάνεται, ενισχύοντας την αίσθηση των Βαρωσιωτών πως οι κυβερνώντες έχουν ξεγράψει την περίκλειστη πόλη και περιμένουν τους κατοίκους της να φύγουν από τη ζωή. Νέα τετελεσμένα προκαλεί συνεπώς το παρόν στάτους κβο, όλων αυτών των φανερών και κρυφών θιασωτών της Σχολής Δούντα, ενώ το γεγονός ότι οι ελληνοτουρκικές σχέσεις βρίσκονται στο κόκκινο επιβαρύνει την δική μας θέση. Τα τετελεσμένα αφήνουν αδιάφορους τους υποψηφίους και όχι τυχαία, καθώς βάσει των δημοσκοπήσεων και των focus group που διενεργούν τα επιτελεία, το Κυπριακό ως κριτήριο και ως προτεραιότητα για τι θα ψηφίσεις ολοένα και υποχωρεί.

Θέλουμε όμως ηγέτες που θα άγονται και θα φέρονται από τα αποτελέσματα των focus group ή ηγέτες με τολμηρό πλάνο διακυβέρνησης; Ηγέτες που εκπαιδεύουν τους πολίτες τους ή που ενισχύουν τα χειρότερα ένστικτά τους;

Το Κυπριακό έχει μετατραπεί σε κοινοτυπία και η κανονικοποίηση της διχοτομικής του φάσης είναι ό,τι χειρότερο εκτυλίσσεται. Γι' αυτό όσο ποτέ χρειάζεται να παρουσιαστεί συγκεκριμένος σχεδιασμός. Όχι με αοριστολογίες και γενικότητες. Ούτε βεβαίως με το να αναλωθούν στο αν πρέπει να γυρίσουμε εκεί που μείναμε στο Κραν Μοντανά, αν συμφωνούμε ή όχι με το Πλαίσιο Γκουτέρες. Πλέον δεν έχουμε τον χρόνο να περιμένουμε την εκλογή ακόμη ενός Προέδρου που θα διαπιστώσει μόλις καθίσει στον θώκο πως η Τουρκία δεν θέλει λύση.

Θέλουμε συγκεκριμένο σχεδιασμό, καθώς οι κύριοι υποψήφιοι για την Προεδρία δεν έχουν προσγειωθεί στην Κύπρο χθες για να ζητούν την όποια πίστωση χρόνου. Έχουν μερίδιο ευθύνης για το πού έχουν φτάσει τα πράγματα. Κάποιοι έχουν κάνει εξωτερική πολιτική για εσωτερική κατανάλωση. Είχαν υποβαθμίσει τα δεδομένα και απέτυχαν να διαβάσουν τις εξελίξεις όσο βρίσκονταν στο τιμόνι. Κάποιοι έχουν ακούσει «ιδεοθύελλες» για άλλες μορφές λύσης και επέλεξαν να μην αντιδράσουν γιατί «ο ρόλος τους ήταν τεχνοκρατικός». Άλλοι έριχναν κροκοδείλια δάκρυα για το τσουνάμι που έρχεται, τη στιγμή που εξέλεγαν τον άνθρωπο που οδήγησε την Κύπρο ένα βήμα πριν από τη διχοτόμηση. Και διά της ηχηρής τους απουσίας στις Μαλδίβες, την ώρα που άνοιγε το Βαρώσι μας απέδειξαν τις προτεραιότητές τους. Για όλα αυτά θα κριθούν συνεπώς. Και ο καθένας, θα κριθεί όχι μόνο με βάση τις διακηρύξεις, αλλά με το ανάλογο φορτίο των ικανοτήτων του και κυρίως το φορτίο της αξιοπιστίας του.

economidoum@kathimerini.com.cy

Είναι μόνο 30

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Κοίταγα τα κεφάλια τριγύρω για να εντοπίσω ψαρά μαλλιά. Δύσκολο. Τα διαζώματα στο Σκαλί είχαν καταληφθεί από κάθε λογής μαυρομάλληδες. Μέσος όρος ηλικίας 30 υπολόγισα. Αλλά και πάλι μπορεί να κάνω και λάθος. Όσο πέρναγε η ώρα μου φαίνονταν νεότεροι. Αγόρια και κορίτσια, που τραγούδαγαν, αγκαλιάζονταν και παθιάζονταν με στίχους που εύκολους σίγουρα δεν τους λες. Έχει σημασία αυτό γιατί το κοινό της Νατάσσας Μποφίλιου δεν είναι παιδιά που επιπλέουν στον αφρό, επιλέγοντας τα εύπεπτα. Όχι γιατί υπάρχει κάτι κακό στα εύπεπτα, όμως όσο να 'ναι έχει μια διαφορά όταν «κοιτάς απ' το παράθυρο, βλέπεις την κίνηση της πόλης, κόσμος γυρίζει βιαστικός, είσαι μόλις 30 κι εντελώς καθαρός!». Κι ύστερα, με την ορμή των νιάτων σου, ακούς ότι «από κάπου έρχεται μια μακρινή μουσική, σε ξεσηκώνει, θέλεις να βγεις, ν' ακολουθήσεις τη μεγάλη πορεία, νιώθεις πως γράφεται ιστορία…».

Όλο το βράδυ τους παρατηρούσα και σκεφτόμουν ότι είναι τόσο νέοι και το Σύστημα, έτσι όπως στήθηκε από τους παλαιότερους και εξυπηρετείται από τη δική μου γενιά, τους έχει εντελώς γραμμένους. Κανείς δεν καταφέρνει να μιλήσει σε αυτά τα παιδιά. Πλέον αμφιβάλλω κι αν μπορούν έστω να τους ακούσουν, ν' αφουγκραστούν τον παλμό τους, να νιώσουν τα χνώτα τους. Παρά το ότι όλοι μιλούν γι' αυτούς. Και όσο πλησιάζουμε προς τις εκλογές τόσο πιο πολύ θα μιλάνε αλλά φοβάμαι πως και πάλι δεν θα ακούνε.

Γιατί αυτά τα παιδιά δεν είναι μόνο μια γενιά. Έχουν ονοματεπώνυμα που αντιστοιχούν σε πολύ συγκεκριμένες ζωές. Κοστολογημένες δυστυχώς. Με τρόπο που η σούμα δεν βγαίνει κάθε φορά, γιατί δεν αρκεί για τηλέφωνο, βενζίνη, ενοίκιο, ηλεκτρισμό. Αναφέρομαι στους πολλούς πάντα, όχι γι' αυτούς που έχουν την τύχη το μέλλον τους να είναι εξασφαλισμένο, προπληρωμένο και ασφαλές. Κι ούτε βεβαίως για τους «επαναστάτες της πορδής με τα λεφτά του μπαμπά». Λέω για τα χιλιάδες παιδιά που γεμίζουν τις συναυλίες, τα γήπεδα, που δουλεύουν με τον βασικό, που έχουν δύο πτυχία αλλά μισθούς καθηλωμένους, για τα παιδιά που η οικονομική κρίση τους τοποθέτησε στο pause.

Τα παιδιά που θέλουν να προχωρήσουν αλλά πάντα κάτι τα φρενάρει. Εξορθολογισμό της οικονομίας το λένε αυτοί που ιδεολογικοποίησαν τον κυνισμό της ελεύθερης αγοράς. Λένε κι άλλα, χυδαία κατά την άποψή μου, όπως το «λίπος» που πρέπει να αφαιρεθεί για να διασωθεί η «υγιής επιχειρηματικότητα». Άχαρες λέξεις, δυσκοίλια ελληνικά, το λεξιλόγιο των τεχνοκρατών με τα καλά πτυχία και την καθόλου καλή παιδεία. Στην καλλιέργεια δεν αναφέρομαι βεβαίως, γιατί φοβάμαι πως θα θεωρηθώ ασυγχώρητα ρομαντικός. Απ' την άλλη, εάν θέλουμε να καταλάβουμε ή να γνωρίσουμε έστω αυτά τα παιδιά που είναι μόλις 30 (ή μόλις 20 ή κάπου στη μέση τέλος πάντων) θα πρέπει να επιτρέψουμε στον ρομαντισμό να εμφιλοχωρήσει στις βεβαιότητές μας.

Είναι σημαντικό να τα φανταστούμε αυτά τα παιδιά να ερωτεύονται. Και να θέλουν να ζήσουν σε ένα χώρο δικό τους, για να κυκλοφορούν ελεύθερα με τα σώβρακα, βρε αδελφέ, δίχως να μπλέκονται οι γονείς στα πόδια τους. Είναι σημαντικό να φανταστούμε αυτά τα ζευγάρια να φτιάχνουν οικογένεια, ένα δικό τους σπίτι, ένα παιδί, ένα αμάξι ασφαλές αν μη τι άλλο. Κι έπειτα είναι σημαντικό να καταλάβουμε γιατί στην ευημερούσα Κύπρο μας τίποτε από αυτά δεν είναι αυτονόητο. Γιατί δεν βγαίνει έτσι ο μήνας, γιατί οι διακοπές είναι πολυτέλεια, γιατί ακόμα περνούν από το πατρικό τους για να πάρουν τα τάπερ με τα φαγητά της μάνας τους.

Μόνο αν αυτοί που επιδιώκουν να μας κυβερνήσουν καταλάβουν τον παράγοντα τάπερ ενδεχομένως να υπάρξει ελπίδα. Συνήθως όμως λένε κάτι μεγαλόστομα, άλλοι μιλάνε με «όρους της αγοράς» και άλλοι με παρηκμασμένα τσιτάτα περί «φτωχοποίησης». Αλλά το τάπερ της μαμάς που ακόμα κουβαλά το αγόρι που κάθεται δίπλα μου και το κορίτσι που κάθεται μπροστά μου κι όλα αυτά τα άγνωστα παιδιά γύρω μου, δεν είναι παρά υποθηκευμένες ζωές. Και αυτό είναι χειρότερο. Γιατί είναι μόνο 30 κι εντελώς καθαροί.

stavros.christodoulou@gmail.com

Τα ΜΟΕ Αναστασιάδη, το τάιμινγκ, η Βρετανία και οι προεδρικές

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Ήταν ένα απλό πυροτέχνημα; Το οποίο έπαψε να υπάρχει λίγο μετά την πυροδότηση; Ο λόγος για τα ΜΟΕ του Προέδρου Αναστασιάδη, τα οποία κινούνται σε πολύ ρηχά νερά. Αφενός, εστιάζονται σε μια πρόταση με επίκεντρο την επιστροφή της περίκλειστης Αμμοχώστου, η οποία είχε ήδη προ πολλού απορριφθεί, από την τουρκική πλευρά. Αφετέρου, ο Πρόεδρος Αναστασιάδης διάνθισε την πρότασή του για ΜΟΕ με το κοινό ανακοινωθέν του 2014, το οποίο είναι εκτός ακτίνας συζήτησης. Για να το θέσουμε κομψά…

Πού στόχευε λοιπόν ο Πρόεδρος Αναστασιάδης με την επιστολή που απέστειλε προς τον Ερσίν Τατάρ; Ειδικά, αν αναλογιστούμε ότι γνώριζε εκ των προτέρων ότι η τουρκική πλευρά την απέρριπτε ασυζητητί; Αποσκοπούσε όντως στη δημιουργία κινητικότητας στο ζήτημα του Βαρωσιού; Ή είχε απλώς επικοινωνιακή σκοπιμότητα, δεδομένου ότι διακινεί ιδέες που έχουν δημοσίως απορριφθεί; Ποιο από τα δύο ισχύει;

• Το πρώτο που θα πρέπει κάποιος να συνυπολογίσει είναι ότι δεν υπήρξε καμιά προετοιμασία για την υποβολή μιας τέτοιας πρότασης. Την οποία όφειλε να κάνει ένας ηγέτης, εάν πραγματικά επιθυμούσε να την προωθήσει. Δηλαδή, θα ανέμενε κανείς ότι ο Πρόεδρος Αναστασιάδης που άλλαξε σελίδα και από το δόγμα των κυρώσεων, πέρασε στα ΜΟΕ όπως ακριβώς επιθυμούν το Βερολίνο και οι Βρυξέλλες, θα είχε διαβουλευθεί μαζί τους. Και θα είχε εξασφαλίσει ότι αυτή η υποχώρηση ή έστω η αλλαγή στάσης, από τη λογική των κυρώσεων, στα ΜΟΕ, θα τύγχανε θετικής υποδοχής από τα κράτη-μέλη και συνεπώς θα είχε μια ισχυρή πλάτη, ώστε να αποκτήσει προοπτική επιτυχίας. Δυστυχώς, ο Πρόεδρος Αναστασιάδης δεν εξασφάλισε ούτε από το Βερολίνο, ούτε από τις Βρυξέλλες στήριξη για τα ΜΟΕ, με το περιεχόμενο που ο ίδιος τους προσέδωσε στην επιστολή του. Άρα, δεν έγινε καμιά προετοιμασία για ΜΟΕ, όπως βεβαίως –υπενθυμίζουμε– δεν είχε γίνει καμιά προετοιμασία και για το δόγμα των κυρώσεων.

Η μόνη προετοιμασία που έγινε ήταν κάποια ανταλλαγή απόψεων του Προέδρου Αναστασιάδη με τον εκπρόσωπο του Φόρεϊν Όφις Ajay Sharma, ο οποίος ζήτησε και εξασφάλισε ότι η επιστολή για τα ΜΟΕ θα κοινοποιείτο και προς τις εγγυήτριες χώρες. Με προφανή στόχο, να μπορεί η Βρετανία να μεσολαβεί και επισήμως. Αυτό όμως θα ήθελε ο Πρόεδρος Αναστασιάδης; Να ρίξει στο τραπέζι προτάσεις που δεν έχουν καμιά τύχη, επενδύοντας στο «παιχνίδι» που θα κάνει εν συνεχεία το Λονδίνο; Ελπίζω πως όχι. Γιατί, εάν υπάρχει έστω ένας υποτυπώδης συντονισμός μεταξύ Προεδρικού και ΥΠΕΞ, ο Πρόεδρος θα γνωρίζει ήδη από τον Γιανάκη Κασουλίδη ότι ο κ. Sharma πρότεινε, αντί ΜΟΕ, να κάνουμε δώρο στο ψευδοκράτος τη νομιμοποίηση του λιμανιού Αμμοχώστου και του αεροδρόμιου Τύμπου, με αντάλλαγμα την αγορά ελπίδας… Και την προσδοκία ότι «ίσως», μετά τα δώρα αυτά, η τουρκική πλευρά μπορέσει να ξαναδεί το ζήτημα της διζωνικής, δικοινοτικής ομοσπονδίας. Αυτή είναι η βρετανική μεσολάβηση…

• Το δεύτερο που πρέπει κάποιος να σκεφτεί, είναι κατά πόσον η ατυχής, εκ του αποτελέσματος επιστολή του Προέδρου Αναστασιάδη, είχε κάποιου είδους επικοινωνιακή σκοπιμότητα. Για να γίνει όμως ένας τέτοιος συνειρμός, πρέπει πρώτα να δούμε το τάιμινγκ. Δηλαδή, τον ορατό χρονικό μας ορίζοντα, ο οποίος δυστυχώς με βάση τα όσα διαδραματίζονται, έχει σημείο αφετηρίας και σημείο τερματισμού τις επικείμενες προεδρικές εκλογές. Με άλλα λόγια, κάποιος, θα μπορούσε να υποθέσει ότι η επιστολή του Προέδρου Αναστασιάδη στάλθηκε στον βωμό προεκλογικών σκοπιμοτήτων, προκειμένου να αποτελέσει επιχείρημα δήθεν πρωτοβουλιών και προσπαθειών για τη διάσωση της περίκλειστης πόλης της Αμμοχώστου. Επιχείρημα, το οποίο βεβαίως «μπάζει» από παντού, καθώς όπως προαναφέραμε και είναι τοις πάσι γνωστό, τα προεδρικά ΜΟΕ είχαν απορριφθεί πριν καν μπουν στο χαρτί. Και μάλιστα δημοσίως από την τουρκική πλευρά, ενώ δεν έχουν τύχει στήριξης από την Ε.Ε., σε ό,τι αφορά στο περιεχόμενό τους.

Σε κάθε περίπτωση, είτε για λόγους ουσίας, είτε για λόγους προεκλογικών σκοπιμοτήτων, η επιστολή του Προέδρου Αναστασιάδη δεν δείχνει ικανή να υπηρετήσει κανένα εκ των δύο αυτών στόχων. Και είναι κρίμα ένα ολόκληρο κράτος να αναλώνεται σε μια πολιτική προσέγγιση χωρίς καμιά προετοιμασία και συνεπώς χωρίς καμιά προοπτική και τύχη. Άλλωστε, όπως λένε φίλοι της κυβέρνησης στο Λονδίνο, η διπλωματία των επιστολών είναι το τελευταίο οχυρό κάποιου, όταν δεν ξέρει πραγματικά πώς να διαχειριστεί μια κατάσταση.

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Η βία δεν είναι μαγκιά

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Εχετε παρατηρήσει πόσο διαδεδομένη είναι η βία γύρω μας; Κάθε λογής. Από το πώς λύνουμε τις διαφορές μας οδηγώντας στον δρόμο έως το μπούλινγκ, τη ρατσιστική, την οπαδική και την ενδοοικογενειακή βία, το φαινόμενο τείνει να πάρει ανεξέλεγκτες διαστάσεις. Ενα ζήτημα είναι τι φταίει γι' αυτό. Προφανώς, όσα έχει περάσει αυτή η κοινωνία τα τελευταία δέκα χρόνια. Ηλθε η πανδημία μετά τη φτωχοποίηση και μας αποτρέλανε. Είναι πολύ νωρίς για να με-

Ας παραδεχθούμε ότι είναι ένα μείζον πρόβλημα πια και, ναι, ας μιλήσουμε ανοιχτά γι' αυτό.

τρήσουμε το κόστος της πανδημίας για την ψυχική υγεία, αλλά είμαι βέβαιος ότι ο λογαριασμός θα βγει πολύ μεγάλος.

Η βία, όπως θα έγραφε η Χάνα Αρεντ, έχει γίνει όμως μπανάλ. Είναι ρουτίνα πια στη ζωή μας και αυτό είναι πάρα πολύ επικίνδυνο. Μια κοινωνία κυνική, κουρασμένη, αντιμετωπίζει πια τη βία σαν κάτι αναπόδραστο, που δεν σηκώνει και θεραπεία.

Η γλώσσα που χρησιμοποιούμε κρύβει πια επίσης βία. Ολοι μας έχουμε έχει γίνει πιο επιθετικοί στον τρόπο που εκφραζόμαστε. Θυμωμένοι, ή και τρελαμένοι, πολίτες κάθονται μπροστά σε ένα πληκτρολόγιο και βρίζουν, βρίζουν, απειλούν και μετά πάλι βρίζουν στην αρένα των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Είναι μια διέξοδος στην απελπισία και στα αδιέξοδά τους. Ευθύνη έχουν και οι πολιτικοί εκείνοι που νομιμοποίησαν τη βία σαν θεμιτό εργαλείο διαμαρτυρίας και την άφησαν να κυριαρχήσει σε ένα κομμάτι του δημόσιου λόγου.

Καλά όλα αυτά, αλλά τι κάνουμε για να δαμάσουμε λίγο το φαινόμενο της εξάπλωσης της βίας; Πρώτα απ' όλα μιλάμε για το θέμα, γιατί σε πολλούς τομείς το κρύβουμε κάτω από το χαλί. Αφορμή για το σημερινό άρθρο στάθηκε μία συζήτηση που διοργάνωσε η Πολιτιστική Εταιρεία στη Θεσσαλονίκη. Μακάρι να γίνουν ανάλογες συζητήσεις σε όλη την Ελλάδα. Τις χρειαζόμαστε.

Χρειαζόμαστε, όμως, και ένα δίχτυ ασφαλείας για τα εν δυνάμει θύματα της βίας. Οι γυναίκες που νιώθουν στο πετσί τους την οικογενειακή βία, τα θύματα του μπούλινγκ, πρέπει να ξέρουν πού θα βρουν βοήθεια και να ξέρουν ότι μπορούν να στηριχθούν σε καλά εκπαιδευμένους και ευαισθητοποιημένους ειδικούς. Ενα κομμάτι της νέας γενιάς έχει κάνει απίστευτη πρόοδο σε αυτά τα ζητήματα.

Κομμάτι της προσπάθειας κατά της βίας είναι η αλλαγή νοοτροπίας των κρατικών και δικαστικών αρχών. Το «έλα μωρέ, ένα χαστούκι έριξε» θέλει ξερίζωμα. Η μηδενική ανοχή στη βία κάθε είδους είναι ο στόχος.

Οταν με ρώτησε κάποιος τι μπορούμε να κάνουμε επικοινωνιακά για να πολεμήσουμε τη βία, σκέφθηκα ότι το πιο αποτελεσματικό θα ήταν να την απομυθοποιήσουμε. Οχι από άμβωνος, πόσο κακή είναι κ.λπ. Αλλά να της στερήσουμε το στοιχείο της «μαγκιάς», της επιβολής που την κάνει δημοφιλή σε ανθρώπους που δεν έχουν από πού να πιαστούν. Με απλό και νεοελληνικά αποδομητικό, χιουμοριστικό τρόπο να δείξουμε ότι η βία δεν είναι «μαγκιά», αλλά το καταφύγιο των δειλών. Το φαινόμενο δεν θα σβήσει. Ούτε η κοινωνία μας θα θεραπεύσει ποτέ όσα γεννούν βία. Ας παραδεχθούμε, όμως, ότι είναι ένα μείζον πρόβλημα πια και, ναι, ας μιλήσουμε ανοιχτά γι' αυτό. Πριν τον επόμενο Αλκη, την Ελένη ή την Καρολάιν...

Ο «αφανής» παράγων

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΟΡΔΑΝΙΔΗ**

Ο Βρετανός πρωθυπουργός Μπόρις Τζόνσον είναι εν πολλοίς ένας αντισυμβατικός και ριζοσπάστης πολιτικός, από εκείνους που αναδεικνύει ενίοτε το κόμμα των Συντηρητικών. Ανυπόφοροι ριζοσπάστες για το κατεστημένο της εποχής τους υπήρξαν ο Ουίστον Τσώρτσιλ και η Μάργκαρετ Θάτσερ, μεγέθη ασφαλώς διαφορετικού διαμετρήματος και ειδικού βάρους. Πολιτικές «καρικατούρες» θεωρούνταν και για το κατεστημένο της ηπειρωτικής Ευρώπης.

Μόνο που σε μια κρισιμότατη στιγμή εξέφρασαν και οι δύο το «πολεμικό πνεύμα» των Βρετανών – αυτήν την όντως μοναδική ιδιότητα των πολιτών του Ηνωμένου Βασιλείου. Ο Τσώρτσιλ κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο· και η Θάτσερ στον πόλεμο των Φόκλαντ, αλλά και στις συνεδριάσεις των Ευρωπαϊκών Συμβουλίων.

Και φθάνουμε στον τρίτο και έσχατο, τον Μπόρις Τζόνσον, ο οποίος αφού ηγήθηκε της εκστρατείας εξόδου της Βρετανίας από την Ε.Ε., επέτυχε στη συνέχεια μια σαρωτική εκλογική νίκη, ολοκλήρωσε τη συμφωνία εξόδου από την Ενωση και άρχισε να δημιουργείται μια χαοτική κατάσταση.

Αλλά όταν ο πρόεδρος των ΗΠΑ Μπάιντεν αποφάσισε να ηγηθεί μιας εκστρατείας εναντίον της Ρωσίας, με την Ε.Ε. να συμμορφούται εκούσα άκουσα προς τις υποδείξεις της Ουάσιγκτον, με τις οικτρές οικονομικές και άλλες συνέπειες, φαίνεται ότι ήρθε επιτέλους και η μεγάλη στιγμή του Τζόνσον.

Διότι ήταν ο Βρετανός πρωθυπουργός που το 2021 μεθόδευσε – πριν από τον πόλεμο στην Ουκρανία– το σύμφωνο ασφαλείας AUKUS μεταξύ Αυστραλίας, Ηνωμένου Βασιλείου και ΗΠΑ, προκαλώντας την αντίδραση της Κίνας, της μεγαλύτερης αντιπάλου της Ουάσιγκτον στην εποχή μας.

Και ήταν ο Μπόρις Τζόνσον πάλι που εγγυήθηκε διμερώς την ασφάλεια της Φινλανδίας και της Σουηδίας έναντι της Ρωσίας έως ότου ενταχθούν πλήρως στο ΝΑΤΟ, οπότε θα ίσχυε πλέον το άρθρο 5 περί αμέσου στρατιωτικής συνδρομής της Συμμαχίας σε περίπτωση επιθέσεως από τη Μόσχα. Από πολιτική «καρικατούρα» ο Τζόνσον άρχισε σταδιακώς να μεταλλάσσεται σε απαραίτητο, λειτουργικό παράγοντα της μόνης δυτικής υπερδυνάμεως.

Στις μέρες μας, η Βρετανία δεν είναι πλέον η αυτοκρατορία στην οποία ο ήλιος δεν έδυε ποτέ. Αλλά και ως σκιά του παρελθόντος της είναι η μόνη χώρα που άσκησε στο παρελθόν και εξακολουθεί να διατηρεί μνήμη παγκόσμιας διαχειρίσεως. Κάτι που οι Αμερικανοί ακόμη αγνοούν. Ισως γιατί ήταν και παραμένουν πάντα «νεόφερτα παιδιά στη γειτονιά», που έλεγαν οι παλιοί του Η.Β.

Το πνεύμα της ανεξαρτησίας, όμως, παραμένει πάντα. Ετσι, όταν ο λόρδος Φροστ βρισκόταν πρόσφατα στις ΗΠΑ δεν δίστασε να προειδοποιήσει τον πρόεδρο Μπάιντεν να μην ανακατεύεται στο θέμα της Βορείου Ιρλανδίας και της Ε.Ε., τονίζοντας ότι η Βρετανία «δεν έχει ανάγκη από διαλέξεις άλλων».

Επιστρέφουμε στα καθ' ημάς, Στην Ουάσιγκτον, ο πρωθυπουργός Μητσοτάκης ζήτησε την παρέμβαση των ΗΠΑ στο Κυπριακό. Στη Λευκωσία διακινήθηκαν ιδέες περί πρωτοβουλίας στο πλαίσιο της Ε.Ε. Διέλαθε την προσοχή η Βρετανία, εγγυήτρια δύναμη με δύο κυρίαρχες βάσεις στην Κύπρο. Το γεγονός ότι τον Αύγουστο ύπατος αρμοστής στη Λευκωσία αναλαμβάνει ο κ. Irfan Siddiq OBE, μουσουλμάνος στο θρήσκευμα, δημιουργεί νευρικότητα. Τα έχει αυτά η ζωή...

Ποιότητα ζωής κ. πρωθυπουργέ;

Του **ΧΑΡΙΔΗΜΟΥ Κ. ΤΣΟΥΚΑ***

Ενα από τα στοιχεία του πρωθυπουργικού ρόλου είναι αυτό του πωλητή: ο πρωθυπουργός οφείλει να ενεργεί και ως πωλητής της χώρας που εκπροσωπεί. Είναι λογικό: πώς θα προσελκύσεις ξένους επενδυτές ή πώς θα αντιστρέψεις τη διαρροή μορφωμένων Ελλήνων στο εξωτερικό αν δεν εκθειάσεις τα καλά της χώρας σου; Ο Κυριάκος Μητσοτάκης, με το πεπαιδευμένο ένστικτο του πρώην συμβούλου επιχειρήσεων, ασκεί τον ρόλο του με τεχνοκρατικό ζήλο. Μια από τις έννοιες που συχνά χρησιμοποιεί είναι η «ποιότητα ζωής». Ο όρος ευφυώς σηματοδοτεί μετα-υλιστικές αξίες. Απευθυνόμενος πρόσφατα σε φοιτητές και νεαρούς εργαζόμενους, ο κ. Μητσοτάκης είπε: «Η Ελλάδα μπορεί να προσφέρει εξαιρετική ποιότητα ζωής σε ένα κόσμο όπου τα ζητήματα αυτά αποκτούν ολοένα και μεγαλύτερη σημασία. Οπου ο σκοπός πλέον δεν είναι απλά πόσα λεφτά θα βγάλω […] αλλά να βλέπουμε τη ζωή μας λίγο πιο […] ολιστικά». Παρόμοιες παρατηρήσεις έκανε στην επίσκεψή του στην εταιρεία Viva Wallet.

Ως υποψήφιοι αγοραστές είναι φρόνιμο να ακούμε τον πωλητή με κριτική εγρήγορση. Γνωρίζουμε ότι έχει κάθε λόγο να υπερβάλλει. Αν και ο καλός πωλητής δεν ψεύδεται, είναι υποχρεωμένος να κατασκευάσει έναν αληθοφανή, πλην μεροληπτικό, συλλογισμό, στον οποίο αναγκαστικά υπεισέρχονται αξιακά-ιδεολογικά στοιχεία, εφόσον όψεις της πραγματικότητας υπερτονίζονται και άλλες αποσιωπώνται. Γιατί η Ελλάδα διακρίνεται από υψηλή ποιότητα ζωής, σύμφωνα με τον πρωθυπουργό; Διότι «μπορεί να προσφέρει συνολικά καλές δουλειές, καλές απολαβές, οικογένεια, φίλους και ένα εξαιρετικό περιβάλλον στο οποίο να εργάζεται κανείς αλλά και να ζει». Πόσο αληθεύει ο ισχυρισμός του κ. Μητσοτάκη;

Οι έρευνες του ΟΟΣΑ μετρούν το ευ ζην (well-being) με 11 δείκτες: εισόδημα και πλούτος, ποιότητα εργασίας, στέγαση, υγεία, γνώση και δεξιότητες, ποιότητα περιβάλλοντος, υποκειμενική ευημερία, ασφάλεια, ισορροπία εργασίας-ζωής, κοινωνική διασυνδεσιμότητα, ενασχόληση με τα κοινά. Σε σχέση με μέσους όρους (μ.ο.) των χωρών του ΟΟΣΑ, η Ελλάδα υπερτερεί σε μερικούς δείκτες (π.χ. προσδόκιμο ζωής), ενώ σε αρκετούς άλλους υπολείπεται.

Το μέσο καθαρό κατά κεφαλήν διαθέσιμο εισόδημα (20.791 δολ.) και ο μέσος καθαρός πλούτος ανά νοικοκυριό (14.8323 δολ.) είναι αρκετά μικρότερα (30.490 δολ. και 32.3960 δολ. μ.ο., αντιστοίχως)· το 10,8% των ανέργων παραμένουν άνεργοι πάνω από ένα χρόνο (το υψηλότερο στον ΟΟΣΑ)· πάνω από το 50% των πολιτών είναι οικονομικά ανασφαλείς (έναντι 36% μ.ο.)· το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού εκτίθεται σε επικίνδυνη ατμοσφαιρική ρύπανση· οι εκπαιδευτικές επιδόσεις των μαθητών είναι από τις χαμηλότερες· η «εργασιακή δυσφορία» είναι η υψηλότερη (μετά την Τουρκία)· το ποσοστό όσων έχουν κάποιον στον οποίο να προσφύγουν σε ώρα ανάγκης είναι μικρότερο (78% έναντι 91% μ.ο.)· η υποκειμενική ικανοποίηση ζωής είναι χαμηλότερη (5,8 έναντι 6,7 μ.ο.). Τη δεκαετία 2010-2020 η Ελλάδα βίωσε τη μεγαλύτερη πτώση στο μέσο ευ ζην. Η έκθεση του ΟΟΣΑ («How's Life? 2020») αναφέρει τη χώρα ως μια από αυτές στις οποίες η πτώση σχετίζεται με «βαθύτερες ανισότητες». Με βάση τους δείκτες του ΟΟΣΑ, λοιπόν, είναι ιδιαιτέρως αμφίβολο ότι η Ελλάδα είναι χώρα με «καταπληκτική ποιότητα ζωής», όπως είπε ο πρωθυπουργός. Ποιες χώρες είναι; Οι συνήθεις ύποπτοι: οι σκανδιναβικές, η Ελβετία, και η Νέα Ζηλανδία. Τι κοινό έχουν; Μικρότερες ανισότητες. Με άλλα λόγια: θέλεις υψηλή ποιότητα ζωής; Ενίσχυσε την ισότητα. Πώς; Βελτιώνοντας την ποιότητα των δημοσίων αγαθών. Οπως παρατηρεί ο ΟΟΣΑ, οι πλείστοι πόροι που συνεισφέρουν στην ποιότητα ζωής (οικονομικό, φυσικό, ανθρώπινο και κοινωνικό κεφάλαιο) είναι δημόσια αγαθά. Η βελτίωση των δημοσίων αγαθών προϋποθέτει δημόσιες επενδύσεις και υψηλής ποιότητας διακυβέρνηση. Τι από τα δύο έχουμε;

Στην ομιλία του ο πρωθυπουργός, ορθά προέτρεψε το νεανικό ακροατήριό του να σκέπτεται «ολιστικά», όχι στενά οικονομικά. Ουσιώδες στοιχείο της ολιστικής θεώρησης ζωής είναι ένα αξιοκρατικό εργασιακό περιβάλλον, διότι μόνο αυτό σου επιτρέπει να ανθήσεις προσωπικά. Το υπαινίχθηκε ο κ. Μητσοτάκης στην ομιλία του στη Viva Wallet, τονίζοντας ότι «ο κόσμος των startups είναι ένας κόσμος βαθιά αξιοκρατικός». Σωστά. Πιθανότατα γνωρίζει, όμως, ότι η πλειονότητα των υψηλής μόρφωσης Ελλήνων που μετανάστευσαν την τελευταία δεκαπενταετία ανέφεραν την αναξιοκρατία ως πρώτη αιτία αποχώρησης (έρευνα ICAP, 2019). Τι κάνει γι' αυτό η κυβέρνησή του; Κατά πάγια ελληνική συνήθεια, επικεφαλής των περισσότερων δημόσιων νοσοκομείων, της δημόσιας τηλεόρασης, και γενικοί γραμματείς υπουργείων τοποθετήθηκαν πολιτικοί φίλοι. Οταν ο πρωθυπουργός εκθειάζει την «εξαιρετική ποιότητα ζωής» στην Ελλάδα, μιλά σαν τον ευκατάστατο μεσοαστό, ο οποίος απολαμβάνει υψηλότερη από άλλους ποιότητα ζωής, στο μέτρο που έχει την ευχέρεια να αγοράσει ιδιωτικώς μερικά από τα σημαντικότερα αγαθά που την ορίζουν – υγεία, παιδεία, κατοικία, ασφάλεια. Η αντίφαση του κ. Μητσοτάκη είναι ότι αντιλαμβάνεται την ποιότητα ζωής ως ιδιωτικό αγαθό, ενώ αναγνωρίζει ότι αυτή συγκροτείται από κοινωνικές αξίες (π.χ. αξιοκρατία) και πλάθεται σε δημόσιους θεσμούς (π.χ. εκπαίδευση). Αν θέλει να είναι συνεπής «ολιστής», θα πρέπει να προσχωρήσει στο οικοκοινωνιστικό σύστημα αξιών. Λίγο δύσκολο, ομολογουμένως.

* Ο κ. Χαρίδημος Κ. Τσούκας (www.htsoukas.com) είναι καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Κύπρου και ερευνητής καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Warwick.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

Αγνωστη στην πολιτική η τόλμη

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Εχει κάθε ανθρώπινη συλλογικότητα τη δική της κοινή γλώσσα –κώδικα προφορικό και γραπτό για να σημαίνονται πρόσωπα, πράγματα, ενεργήματα, επιθυμίες, στοχεύσεις. Σηματοδοτούμε, με κοινό σε κάθε συλλογική συνύπαρξη κώδικα, ατομικές, μοναδικές και ανόμοιες εμπειρίες αυτεξουσιότητας, αυτοβουλίας, αυτονομίας, αυτενέργειας – κοινοποιούμε το απολύτως ιδιωτικό και ανεπανάληπτο, το κοινωνούμε.

Ποιος θα τολμήσει να ποντάρει στην αξιοκρατία.

Κάποτε ονομάζαμε «δημόσιο» ένα φυσικό αγαθό ή ανθρώπινο τεχνούργημα κοινής ανάγκης και κοινής χρήσης: την ύδρευση, το ηλεκτρικό ρεύμα, τον καλοστρωμένο δρόμο, ένα «πάρκο» στην πόλη. Πληρώναμε φόρους, για να λειτουργούν συλλογικές εξυπηρετήσεις. Ο,τι ήταν «δημόσιο» σήμαινε ότι το συντηρούσαμε με τη συνδρομή μας όλοι, προκειμένου η εξυπηρέτηση να είναι κοινή.

Κοντολογίς, όταν κάποτε χαρακτηρίζαμε κάτι ως «δημόσιο», το θεωρούσαμε αυτονόητα ως έργο ή υπηρεσία «κοινής ωφέλειας», εισπράτταμε το όφελος ως κοινόχρηστο αγαθό. «Δημόσιος» ήταν ο δρόμος, η πλατεία, το πάρκο, τα σχολεία, η εκκλησιά, κάθε τι που όλος ο «δήμος» (κάθε πολίτης) μπορούσε να το χρησιμοποιήσει ελεύθερα, σαν ιδιοκτησία του, χωρίς κόστος, δωρεάν. Σήμερα, για να «πεταχτεί» ο πολίτης από την Αθήνα ως την Ελευσίνα ή τη Θήβα πρέπει να πληρώσει τέσσερις (4) φορές «διόδια», ποσά δυσανάλογα προς τις αποδοχές όχι χειρώνακτα εργάτη, αλλά και πολυσπουδαγμένου επιστήμονα.

Τα διόδια, οι φόροι (άμεσοι και έμμεσοι), τα «τέλη» που καταβάλλει ο πολίτης για κάθε εξυπηρέτησή του από τις τοπικές αρχές ή την κεντρική εξουσία, συναθροιζόμενα όλα καταλήγουν κάποτε να δεσμεύουν τον πολίτη σε σημείο που δεν διαφοροποιείται η πολιτική «ελευθερία» του από την τυραννία της υποταγής σε ξενική δουλεία και κατοχή. Υπάρχουν χώρες όπου όσοι πολίτες επέλεξαν ως πηγή βιοπορισμού τους την εξυπηρέτηση των κοινών αναγκών, αμειβόμενοι από τον κοινό κορβανά, εξελίσσονται νομοτελειακά σε τυράννους των συμπολιτών τους.

Αφετηρία, αλλά και αιτιώδης αρχή αυτής της θλιβερής διαστροφής είναι, κατά τα φαινόμενα, οι αντιφάσεις της πολιτικής: το υψηλό επίπεδο των λόγων, της θεωρίας, και η οδυνηρή (συχνά ακόμα και καταστροφική) ιδιοτέλεια της πράξης, των πολιτικών αποφάσεων, του ηγετικού ήθους. Ο Ροϊδης χλεύασε τη μονότροπη επιδίωξη των ανθρώπων της πολιτικής να μισθοδοτούν την ιδιοτέλεια και την απληστία ψηφοφόρων που ζητάνε μόνο «να ζώσι χωρίς να σκάπτωσι».

Δύο αιώνες τώρα, η δολιότητα και η αυθαιρεσία, στον ελλαδικό πολιτικό βίο, κερδίζουν αδιάκοπα έδαφος εξυμνώντας, θριαμβικά και υποκριτικότατα, τους μεγαλειώδεις συνειρμούς του προγονικού παρελθόντος. Αυτή η αντίφαση, λαμπρού παρελθόντος και ευτελισμένου παρόντος, μας έχει κουράσει τους Ελληνες, δεν αντέχεται άλλο. Λειτουργεί αυτή η αντίφαση σαν οριστικό δεδομένο, αγιάτρευτο κουσούρι του θλιβερού Νέου Ελληνισμού.

Η πλειονότητα του εκλογικού σώματος δηλώνει σιωπηρά την ετοιμότητά της για κάτι καινούργιο στην πολιτική. Δεν διστάζει να στείλει στη Βουλή καινούργια, πρωτοεμφανιζόμενα κόμματα, που τολμούν να αρθρώσουν επαγγελίες πολιτικές, διαφοροποιημένες από το χιλιοφθαρμένο ρεπερτόριο των υπαρχόντων κομμάτων. Θετικό δεδομένο είναι και η πιστοποίηση ότι οι Ελληνες ψηφίζουν πρωτίστως αρχηγό και δευτερευόντως κόμμα, εμπιστεύονται πρόσωπα, όχι ιδέες και διακηρύξεις.

Αλλά και αυτή η τελευταία πιστοποίηση επιδέχεται διαφορετικές αποτιμήσεις. Η ανθρώπινη ποιότητα, για να κριθεί και εκτιμηθεί, απαιτούνταν προϋποθέσεις δυσεύρετες στους διαμορφωτές κοινής γνώμης στην Ελλάδα. Είναι κυριολεκτικά απελπιστική, για το μέλλον της εγχώριας πολιτικής, η στάθμη της ολιγόνοιας, ο ανταγωνισμός σε επιδόσεις λαϊκισμού, η χυδαιότητα που ακυρώνει κάθε πολιτική αξιοπρέπεια.

Ανεξίτηλες εικόνες ευτέλειας στην πολιτική μας μνήμη συνοδεύουν τη διαδρομή του βίου μας, τη μία και ανεπανάληπτη. Στην Ελλάδα σχεδόν κάθε πολίτης κουβαλάει δυσβάσταχτο φορτίο ντροπής για το επίπεδο του πολιτικού βίου της χώρας. Δεν πρόκειται για δυσαρέσκεια, πρόκειται για αναπηρία. Γι' αυτό και η ελπίδα ίασης, αν υπάρξει, δεν θα προκύψει από ιδεολογίες, αλλά μόνο από ανυποχώρητα τολμηρές θεσμικές μεταρρυθμίσεις.

«Πέτρα-Ψαλίδι-Χαρτί»

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Στην πολιτική, όπως και στη ζωή, η τήρηση της ισορροπίας υπάγεται στους κανόνες του σπουδαίου μαθηματικού Τζον Νας (1928-2015) που τυποποίησε θεωρητικά –και πήρε και Νόμπελ γι' αυτό– τη γνωστή «Ισορροπία Νας» (Nash Equilibrium). Ο Νας ουσιαστικά μας εξήγησε την έννοια της ισορροπίας, αναλύοντας τον ανταγωνισμό δύο παικτών που προσπαθούν να ακολουθήσουν ένα σύνολο στρατηγικών, επειδή ικανοποιούνται από αυτό. Δεν αλλάζεις το παιχνίδι σου δεδομένου του παιχνιδιού του αντιπάλου σου αλλά και του γεγονότος πως αποδίδει. Η έννοια της ισορροπίας συνεπώς στα μαθηματικά είναι «ευσταθής». Όπως και στις εκλογές στην Κύπρο, που στο δεύτερο γύρο οι δύο αντίπαλοι θα αναμετρηθούν. Ένας θα εκλεγεί Πρόεδρος της Δημοκρατίας κι ένας θα πάει σπίτι του. Γιατί οι εκλογές, όπως και τα παίγνια καμιά φορά, είναι μηδενικού αθροίσματος. Κάποιος κερδίζει και κάποιος χάνει.

Υπάρχει όμως ισορροπία στον δρόμο για τον δεύτερο γύρο; Ας αναλογιστούμε τη διαδικασία –πέραν του πολιτικού κυνισμού των δοσοληψιών και της πόλωσης– σαν το κλασικό παιχνίδι του «πέτρα-ψαλίδι-χαρτί»: Έχεις τρεις επιλογές, γνωρίζεις τους κανόνες και αν είσαι παρατηρητικός παίκτης ξέρεις πως πρέπει να μείνεις σταθερός. Γιατί αν παίζεις συνέχεια «πέτρα», ο αντίπαλός σου θα πάει στο «χαρτί» και κατά το κυπριακότερο θα σε τυλίξει σε μια κόλλα του. Άρα θα αναγκαστείς να πας στο ψαλίδι, κοκ. Η ισορροπία ακόμη και σε αυτό το παιχνίδι είναι ευσταθής και κινείται μεταξύ των επιλογών του ενός τρίτου των φορών σε κάθε γύρο. Άρα κάθε παιχνίδι δύο παικτών έχει τουλάχιστον μία ισορροπία. Στην εποχή μας ωστόσο δεν υπάρχει μόνο η αλήθεια των μαθηματικών. Υπάρχει και η πολυπλοκότητα –αυτό δηλαδή που αναζητεί η επιστήμη των υπολογιστών που πήρε την σκυτάλη της από τα μαθηματικά στο τέλος του 20ού αιώνα. Υπό αυτό το πρίσμα, αντί να παρατηρείς αν ο αντίπαλός σου θα πάει στην «πέτρα» ή θα κινηθεί προς το «ψαλίδι», ακριβώς γιατί κι εσύ στράφηκες προς το «χαρτί» καλύτερα παίξε στην τύχη: Μακροπρόθεσμα είναι αήττητη στρατηγική.

Σπουδαίος ο Νας αλλά στα παιχνίδια του πραγματικού κόσμου όπως το παιχνίδι της πολιτικής δεν είναι δεδομένο πως υπάρχουν πάντα οι δύο παίκτες (παρά την τελική αναμέτρηση του δεύτερου γύρου των προεδρικών) κι επίσης δεν είναι δεδομένο πως οι ίδιοι οι συμμετέχοντες φτάνουν πάντα σε ισορροπία. Και επίσης, όπως και με τις αγορές όπου η ισορροπία θεωρείται «ιερή» αλλά δεν βοηθά πάντα την ανάλυση, δεν μπορεί κανείς να προβλέψει πώς θα συμπεριφερθούν και οι ίδιοι οι παίκτες πέραν των πρωταγωνιστών. Στην προκείμενη οι ψηφοφόροι. Οι υπολογιστικές δυσκολίες συνεπώς υπάρχουν τόσο στον Νας όσο και στο ίδιο το εκλογικό σώμα –ειδικά στις εκλογές του 2023 που υπάρχουν πολλές υποψηφιότητες, κατακερματισμένο κομματικό σκηνικό και οι ιδιαιτερότητες της ίδιας της πολιτικής συνθήκης μετά από 10 χρόνια διακυβέρνησης του ΔΗΣΥ. Συνθήκη που δημιουργεί δυσαρέσκεια, λουμπενοποιεί την πολιτική με όρους απολιτίκ και μετακινεί μέρος του εκλογικού σώματος πέρα από τα όρια του κομματικού πατριωτισμού ή –στον αντίποδα– τα συσπειρώνει υπό το βάρος των πελατειακών δικτύων.

Η ισορροπία πάντως στη λογική του 1/3 παραμένει στη στρατηγική που ακολουθούν οι τρεις κύριοι υποψήφιοι μέχρι στιγμής (Νεοφύτου, Μαυρογιάννης, Χριστοδουλίδης). Ο υποψήφιος του ΔΗΣΥ αποδομεί την υποψηφιότητα του προερχόμενου από τον ΔΗΣΥ ανεξάρτητου υποψηφίου με τρόπο ώστε να περιορίσει το κομμάτι εκείνο της κριτικής που αφορά τη συμμετοχή του, εννιά χρόνια, στη διακυβέρνηση Αναστασιάδη. Το ΑΚΕΛ προσπαθεί να αποδομήσει το γεγονός πως οι δύο απέναντι υποψηφιότητες είναι ο ΔΗΣΥ διασπασμένος άρα και η λογική του νομίσματος με δύο όψεις. Κι ο ανεξάρτητος υποψήφιος κινείται μεταξύ συνέχισης της πολιτικής από την οποία προέρχεται και εμπέδωσης του μηνύματος περί ανεξαρτησίας του. Τέλος, οι υπόλοιπες υποψηφιότητες κινούνται στη λογική της αποδόμησης του τρέχοντος συστήματος εξουσίας. Είναι με λίγα λόγια η φάση της προεκλογικής στην οποία όλοι λογαριάζουν να μην αλλάξουν τη στρατηγική τους. Να παίζουν «πέτρα».

Ωστόσο, όσο η προεκλογική περίοδος θα κλιμακώνεται οι βασικοί υποψήφιοι (και η δυναμική των κομματικών υποστηρίξεών τους) θα κινηθούν, αναπόφευκτα, στο να αρχίσουν να κοιτάζουν πιο έντονα τον αντίπαλό τους προκειμένου να μετρήσουν προς το πού θα «παίξει». Και λίγο πριν από την τελική ευθεία για τις κάλπες η στρατηγική πλέον θα κινηθεί στον ορίζοντα της «τύχης» προκειμένου κάθε βασικός υποψήφιος να περάσει στον δεύτερο γύρο, συσπειρώνοντας τους ψηφοφόρους –για να εκκινήσει από εκεί το τελικό παζάρεμα για την εξουσία.

Σε αυτό το παίγνιο «πέτρα-ψαλίδι-χαρτί» των προεδρικών του 2023 η ισορροπία Νας είναι παρούσα. Με τους περιορισμούς ωστόσο που της υπαγορεύει η ίδια η κάλπη. Ο υποψήφιος που θα κινηθεί πιο εύστοχα στη βάση της «ευστάθειας» ως προς την ισορροπία του παιγνίου, πολύ πιθανόν να κερδίσει και τις εκλογές.

ioannoug@kathimerini.com.cy
Twitter: @JohnPikpas

EPA/MARK R. CRISTINO

Στρατιώτης φρουρεί στην πλατεία Τιενανμέν την παραμονή της επετείου διαμαρτυρίας στην πλατεία Τιενανμέν στο Πεκίνο.

Με επιστολές και τεχνάσματα...

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Η επιστολή Αναστασιάδη σε Τατάρ, που αποκάλυψε ο «Φιλελεύθερος», θα μείνει στην ιστορία του Κυπριακού ως μία ακόμα έκφραση φθηνής δημαγωγίας και ασύστολης διαστρέβλωσης πραγμάτων. Λέει ο Ν. Αναστασιάδης ότι «στις 31 Δεκεμβρίου 2020 υπέβαλα νέες προτάσεις στον ΓΓ του ΟΗΕ για την υιοθέτηση τολμηρών ΜΟΕ». Τις υπέβαλε στον γ.γ. στις 31/12/20 αλλά τις στέλνει στον Τατάρ στις 30 Μαΐου 2022! Γιατί τις κρατούσε ενάμιση χρόνο στο συρτάρι; Η επιστολή ουσιαστικά συνιστά «διάλεξη» στο δεδηλωμένο υποστηρικτή των «δύο κρατών», Ε. Τατάρ, γύρω από τη συμφωνία Αναστασιάδη –Έρογλου της 11ης Φεβρουαρίου 2014– την εξέλιξη της οποίας διέλυσε ο ίδιος στις 7 Ιουλίου 2017 στο Κραν Μοντάνα! Γιατί τώρα; Προφανώς αισθάνεται άνετα να κάνει ό,τι θέλει, καθώς υποψήφιοι για την προεδρία είναι ο πρόεδρος του δικού του κόμματος και οι δύο, ως χθες, βοηθοί του στο Κυπριακό! Ο Ν. Αναστασιάδης επιχειρεί σε καθημερινή βάση να κάνει την κοινή γνώμη να πιστέψει ότι τίποτα δεν μπορεί να γίνει. Έμμεσα σπρώχνει προς τα εκεί: να «αγωνιστούμε» για να «φυλάξουμε Θερμοπύλες» στο 60% της νήσου –εκεί όπου η χρυσή κότα πετά και, βέβαια, εκεί που ελέγχει το πέταγμά της. Με συστηματική διάλυση του σκηνικού, ώστε κανένας διεθνής παράγοντας να μην ασχοληθεί ξανά με το Κυπριακό. Η «ακήρυκτη» διχοτόμηση να προκύψει βήμα-βήμα με την καθημερινή αξιοποίηση της δουλικότητας των ΜΜΕ.

Το ΔΗΚΟ, με αφορμή την αποστολή της επιστολής Αναστασιάδη σε Τατάρ (30/5), με σχετική ανακοίνωσή του, ζήτησε «την άμεση σύγκληση του Εθνικού Συμβουλίου εκφράζοντας «σοβαρές επιφυλάξεις» για τα ΜΟΕ». Γιατί ζητείται σύγκληση του Ε.Σ.; Έλυσε ποτέ κάποιο πρόβλημα; Είναι θεσμός με κάποια αξιοπιστία; Το ΔΗΚΟ ασκεί σωστή κριτική πως «μέχρι σήμερα ο ΠτΔ δεν μας έχει πει τι σημαίνει αποκεντρωμένη ομοσπονδία». Μπορεί αυτό να γίνει αύριο, καθώς ο τέως ΥΠΕΞ και υποψήφιος για την προεδρία Ν. Χριστοδουλίδης θα συναντηθεί με το Ε.Γ. του ΔΗΚΟ. Ως εξ απορρήτων του ΠτΔ γνωρίζει. Κατά συνέπεια τα μέλη του Ε.Γ. του ΔΗΚΟ έχουν την ευκαιρία να λύσουν τις απορίες τους. Το ΔΗΚΟ θεωρεί ότι «η σωστή στρατηγική αντιμετώπισης της τουρκικής επιθετικότητας, εδράζεται στην πολιτική πρόκλησης κόστους στο ψευδοκράτος και στην Τουρκία». Είναι δύσκολο να κατανοήσει κάποιος τι ακριβώς σημαίνει η φράση αυτή. Ας θέσουμε όμως το ερώτημα αλλιώς: μήπως την εφάρμοσαν οι προηγούμενοι ηγέτες του ΔΗΚΟ; Αν ναι, ποιο κόστος προκάλεσαν; Δεν φτάνει να ζητάς, χρειάζεται και να πείθεις πως με αυτή ή την άλλη κίνηση προκύπτει μετρήσιμο κόστος.

Έχουμε κάποιο τέτοιο παράδειγμα; Έχουμε όμως παράδειγμα –από την ανάποδη. Δοκίμασε την πολιτική της πρόκλησης κόστους κατά της Τουρκίας ο Ν. Χριστοδουλίδης με την κωδική ονομασία «κυρώσεις». Τι αποτέλεσμα έφερε; Να ακόμα μια ευκαιρία αύριο που θα πάει στο Ε.Γ. του ΔΗΚΟ να δώσει μια διάλεξη επί του θέματος. Για όσους θεωρούν ότι η κριτική έχει αξία μόνο εφόσον συνοδεύεται από άλλα, πειστικά, επιχειρήματα, σημειώνω το εξής: ο τέως ΥΠΕΞ της Τουρκίας Ι. Τζεμ έκανε λόγο για «αντιδράσεις χωρίς όρια αν η Κύπρος ενταχθεί στην Ε.Ε.». Η Κύπρος εντάχθηκε στην Ε.Ε. και καμία αντίδραση δεν υπήρξε. Όποιος μελετήσει καλά την περίοδο εκείνη, θα βρει τις λογικές απαντήσεις και για το σήμερα. Η παραίτηση και η απραξία δεν είναι μια νομοτέλεια.

Ο Ε. Τατάρ την 1η Ιουνίου απέρριψε τα ΜΟΕ που του πρότεινε ο Ν. Αναστασιάδης. Τα θεωρεί ως «προσπάθεια δημιουργίας εντυπώσεων και εξάπλωσης της εξουσίας της ε/κ πλευράς σε ολόκληρο το νησί». Μια προσέγγιση συμβατή με την γενικότερη, ντενκτασική φιλοσοφία του στο Κυπριακό. Για όσους δεν τον γνώριζαν, ο Ε. Τατάρ φρόντισε να συστηθεί νωρίς.

Στις 27/02/2020, οκτώ μήνες πριν από την εκλογική του νίκη, ο Ε. Τατάρ εξήγησε τους στόχους του: «Η βάση της λύσης θα είναι η πολιτική ισότητα με δύο κυρίαρχα κράτη που θα υπάρχουν δίπλα-δίπλα. Πιστεύω ειλικρινά ότι το κείμενο Γκουτέρες μάς αναγκάζει να χάσουμε πολλά. Η άρση του μονομερούς δικαιώματος επέμβασης στις εγγυήσεις της Τουρκίας είναι ένα πλήγμα στο πνεύμα των εγγυήσεων και δεν μπορεί ποτέ να γίνει αποδεκτό εκ μέρους μας» ΚΥΠΕ, 27/02/2020.

Στις 18 Οκτωβρίου 2020 ο Ε. Τατάρ κέρδισε τις εκλογές. Αυτά που είπε στις 27/02/2020 τα διάβασαν όλοι. Ήταν είδηση στο ΚΥΠΕ. Η ε/κ ηγεσία, γνωρίζοντας τι είναι ο Τατάρ, τι θα έπρεπε να κάνει, έστω, μετά τις δημόσιες δηλώσεις του στις 27/02/2020; Λογικά, θα έσπευδε σε συνομιλίες με τον Ακιντζί για να κλειδώσουν το από έξι σημεία Πλαίσιο Γκουτέρες της 30ής Ιουνίου 2017. Έτσι θα μπορούσε να δημιουργηθεί μια ισχυρή πολιτική βάση («είμαστε σε τροχιά λύσης»), πάνω στην οποία θα πατούσε ο Μ. Ακιντζί για να διεκδικήσει την επανεκλογή του, με μεγάλες πιθανότητες νίκης, παρά τις αντιδράσεις της Τουρκίας.

Ο Ν. Αναστασιάδης με τους δύο βοηθούς του στο Κυπριακό, Ν. Χριστοδουλίδη και Α. Μαυρογιάννη, επέλεξαν την απραξία, αποδυναμώνοντας έτσι την εκλογική προσπάθεια Ακιντζί. Είναι πιθανόν οι δύο βοηθοί του Αναστασιάδη (ως δημόσιοι λειτουργοί) να μην έτυχε να διαβάσουν τις δηλώσεις Τατάρ στις 27/02/2020. Αυτό μπορεί να συμβεί. Αλλά από τη στιγμή που αποφασίζουν να διεκδικήσουν την προεδρία, όλα κρίνονται με έναν πιο απαιτητικό τρόπο. Ο Αναστασιάδης επεδίωκε την ήττα Ακιντζί. Οι δύο βοηθοί του ήταν δίπλα του σε όλες τις αποφάσεις του. Αν συμφωνούσαν, είναι συνυπεύθυνοι. Αν διαφωνούσαν, θα έπρεπε να παραιτηθούν. Αν συμφωνούσαν, και τώρα λένε ήξεις αφήξεις, ακόμα χειρότερα.

www.larkoslarkou.org.cy

Ο Κύριλλος, οι μπλόφες, και το ηθικό μας ανάστημα

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ**

Η απόφαση της ουγγρικής αντιπροσωπείας να επαναφέρει το ζήτημα του Πατριάρχη Κύριλλου, στο παρά πέντε της έγκρισης του πακέτου κυρώσεων που καθυστέρησε εβδομάδες ολόκληρες και προκάλεσε εκνευρισμό αντίστοιχο με υπεύθυνο ύλης που αναμένει κείμενο συνεργάτη λίγο πριν από το τυπογραφείο.

Ήταν ίσως μια προσπάθεια του Βίκτορ Ορμπάν να δει... μέχρι πού τον παίρνει, μετά τη νίκη του στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Δευτέρας, όμως δεν φαίνεται να του βγήκε σε καλό. Την Τετάρτη, όταν επανήλθε η απαίτηση της Βουδαπέστης για αφαίρεση του Πατριάρχη από τη λίστα, οι εταίροι κατηγόρησαν την Ουγγαρία πως την επανέφερε την τελευταία στιγμή. Οι Ούγγροι, μέσω δηλώσεων κυβερνητικών αξιωματούχων στα εγχώρια ΜΜΕ, επεσήμαναν πως είχαν θέσει το θέμα στην έναρξη της συζήτησης του έκτου πακέτου. Όμως δεν το είχαν επαναφέρει στη δύσκολη συζήτηση που έγινε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και είχε θετική έκβαση για τη χώρα.

Την Πέμπτη τα υπόλοιπα κράτη μέλη συναίνεσαν, θέλοντας επιτέλους να εφαρμοστεί το εμπάργκο, το οποίο οι Βρυξέλλες τονίζουν θα επηρεάσει τον Πούτιν δεδομένης και της οικειοθελούς απόφασης Γερμανίας και Πολωνίας να σταματήσουν τις εισαγωγές μέσω αγωγών αν και δεν είναι πλέον υποχρεωμένες να το κάνουν. Φαντάζει εύκολο συμπέρασμα το «μπράβο στον Ορμπάν» γιατί επέμεινε μέχρι τέλους για να πάρει αυτό που ήθελε. Αυτό όμως που δεν φαίνεται εύκολο είναι το κόστος αυτής της συμπεριφοράς. Ας συγκρίνουμε με τα δικά μας: Η διαφορά του βέτο της Ουγγαρίας με το υπαρκτό ή θεωρητικό βέτο της Κύπρου την εποχή των κυρώσεων κατά του Λουκασένκο περιέχει δύο συνισταμένες: κυνικά, το μέγεθος της χώρας, και ηθικά, την αξία και το περιεχόμενο των επιχειρημάτων. (Απαραίτητη σημείωση: παρουσιάζω τον «κυνισμό» και την «ηθική» ως εργαλεία: τον «κυνισμό» ως εργαλείο χρήσης της σχετικής δύναμης και μεγέθους σε έναν «ρεαλιστικό» κόσμο όπου ο μεγάλος τρώει τον μικρό, και την «ηθική» ως εργαλείο αξιοποίησης της νομιμότητας και της τήρησης των κοινών αρχών για δημιουργία πολιτικού κεφαλαίου).

Ένα βέτο –ή πιθανό βέτο– της Κύπρου, εκ των πραγμάτων δεν μπορεί να στηριχθεί στο πολιτικό ή οικονομικό μας μέγεθος, εκτός ίσως από κάποιους τομείς, και συνήθως στοιχειοθετείται με κάποια παράμετρο των σχέσεών μας με την Τουρκία ή άλλων ειδικών συνθηκών. Στηρίζεται λοιπόν συνήθως σε μια κάποιου είδους ηθική υπεροχή. Σε εκείνη την περίπτωση, παρά τα όποια επιχειρήματα μπορούσαν να στοιχειοθετήσουν τη στάση μας, είχαμε ήδη αρνητικά αποθέματα ηθικού αναστήματος λόγω των ύποπτων σχέσεών μας με τη Ρωσία, λόγω του σκανδάλου με τα διαβατήρια, και των εντυπώσεων που τα πιο πάνω προκάλεσαν. Η περίπτωση της Ουγγαρίας αποτελεί παράδειγμα του πώς το μέγεθος μιας χώρας ή οι μάτσο μπλόφες (τις οποίες πολλοί Κύπριοι εύχονται να είχαμε ή να αξιοποιούσαμε στις Βρυξέλλες) δεν αρκούν όταν το ηθικό ανάστημα και η καλή διάθεση από τους εταίρους είναι μηδαμινά. Η Ουγγαρία πέτυχε την εξαίρεση των αγωγών, γιατί βασίστηκε σε λογικά και τεχνικά επιχειρήματα που είχαν λογικές λύσεις. Και αν και πέτυχε την εξαίρεση και του Κύριλλου από τις κυρώσεις, κατάλυσε όποια αξιοπιστία της απέμεινε. Τους επόμενους μήνες θα φανεί αν η Ουγγαρία θα πληρώσει το κόστος της στάσης της. Και ο τρόπος για να γίνει αυτό είναι η Κομισιόν και οι εταίροι, ιδιαίτερα οι ισχυροί που έχουν εκνευριστεί ιδιαίτερα, να κρατήσουν παγωμένα τα κονδύλια του Ταμείου Ανάκαμψης για τη χώρα λόγω της κατάστασης του κράτους δικαίου.

Ήδη η Κομισιόν ξεπάγωσε τα κονδύλια για την Πολωνία, παρά το γεγονός πως η χώρα δεν έχει αναστρέψει τα βήματα κατάλυσης της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης στο εσωτερικό της. Και το κάνει βάσει υποσχέσεων για μεταρρυθμίσεις - ορόσημα που θα προηγούνται της αποδέσμευσης κονδυλίων.

Αυτό κατέστη δυνατόν γιατί η Πολωνία έπαιξε έξυπνα τον ρόλο της κατά την έναρξη της ρωσικής εισβολής, συναίνεσε και προώθησε κυρώσεις, αν και συνεχίζει να προκαλεί προβλήματα σε άλλους τομείς (όπως τον κοινό φορολογικό συντελεστή για πολυεθνικές εταιρίες) κάτι που μπορεί να κάνει λόγω μεγέθους και ευρύτερης στάσης. Να λοιπόν ακόμα μια ευκαιρία να αντιληφθούμε τις πραγματικές ισορροπίες μεταξύ μεγέθους και στρατηγικής στην Ε.Ε., πριν αρχίσουμε να ζηλεύουμε τον Βίκτορ Ορμπάν για τις αυτοκαταστροφικές του μπλόφες.

ykakouris@gmail.com

Το κουμπί της ευθανασίας

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

«Η συνέλευση των ποντικών», όπως την κατέγραψαν με περισσή δεξιοτεχνία οι τραγουδοποιοί Πάνος και Χάρης Κατσιμίχας, πάει «γάντι» με την πονεμένη ιστορία της ευθανασίας. Τα δύο αδέλφια έγραψαν στίχους, μελοποίησαν και τραγούδησαν, την απόφαση της συνέλευσης των ποντικών, να δέσουν μια κουδούνα στην ουρά του γάτου, ώστε να προστατευτούν από το φονικό κυνήγι. Ωστόσο, μόνο ένας γέροντας ποντικός διερωτήθηκε ποιος θα δέσει την κουδούνα στην ουρά του γάτου. Αυτός ο οποίος θα τολμούσε, θα κατέληγε στο στομάχι του γάτου. Και το τραγούδι καταλήγει: «Όλες οι λύσεις είναι φίνες και ωραίες / τότε και μόνο όταν είναι εφικτές / άμα δεν έχεις κότσια να τις εφαρμόσεις / άστες καλύτερα καθόλου μην τις λες…».

Η αγορά από την Κυπριακή Δημοκρατία το 1997 του υπερόπλου της εποχής, του ρωσικού πυραυλικού συστήματος S-300, αποτέλεσε την κύρια δύναμη επανεκλογής του Γλαύκου Κληρίδη, στην Προεδρία της Δημοκρατίας, αλλά αποτέλεσε και τη μεγαλύτερη απογοήτευση, για τις δυνατότητες αυτού του νησιού. Το 1998 η αγορά ακυρώθηκε, ύστερα από τις πιέσεις όλης της Δύσης και τις απειλές της Τουρκίας.

Τότε έγιναν ατέλειωτες αναλύσεις για την αλλαγή, για πρώτη φορά στην ιστορία, του ισοζυγίου δυνάμεων με την Τουρκία. Ωστόσο, λέγεται μία ήταν η μελέτη, η οποία ανέτρεψε όλα τα μεγάλα λόγια της εποχής. Έγινε από ένα έμπειρο αξιωματικό, ο οποίος έθεσε το απλό ερώτημα, ποιος θα πατήσει το κουμπί, ποιος θα δώσει τη διαταγή για να φύγει ο πρώτος πύραυλος και να καταρριφθεί το πρώτο τουρκικό αεροσκάφος. Έθεσε βεβαίως και το επόμενο δίλημμα, τι θα γίνει όταν λείψουν οι πύραυλοι των S-300, οι οποίοι ήταν ελάχιστοι σε σχέση με τα αεροπλάνα της Τουρκίας.

Το ίδιο σκεπτικό κατέθεσε στον καφενέ και σοβαρός γιατρός, ο οποίος έλεγε ότι αρνείται να πατήσει το κουμπί, να δώσει εντολή για διακοπή μιας θεραπείας, για να πεθάνει ένας άνθρωπος, έστω και αν ξέρει ότι με μαθηματική ακρίβεια, ότι οι μέρες του ασθενούς είναι μετρημένες. Τότε άρχισε να εξιστορεί περιπτώσεις, κατά τις οποίες έγιναν θαύματα, κυκλοφόρησαν νέα φάρμακα και σώθηκαν πολλοί άνθρωποι. Ξεκίνησε με τους ασθενείς με AIDS, οι οποίοι τα πρώτα χρόνια εντοπισμού της ασθένειας, πέθαιναν απομονωμένοι ένας μετά τον άλλο. Μια μέρα ήρθαν τα νέα φάρμακα και σώθηκαν, ως εκ θαύματος, όσοι υπόφεραν από την ασθένεια. Ακόμη και με τον κορωναϊό, τις πρώτες βδομάδες της ασθένειας, επικρατούσε πανικός και πολλοί ασθενείς ίσως πέθαναν από απελπισία. Τα νέα εμβόλια και τα νέα φάρμακα ήρθαν γρήγορα και η πανδημία κατάντησε μια ασθένεια ρουτίνας. Και στις δύο περιπτώσεις, είχαμε εκκλήσεις από απελπισμένους ασθενείς, ακόμη και για τερματισμό της δύσκολης θεραπείας. Ακολούθως οι άνθρωποι οι οποίοι θεραπεύτηκαν, έκλαιγαν από χαρά, λέγοντας στους γιατρούς, ευτυχώς που δεν μου ακούσατε.

Θεωρητικά είναι λογικές οι προθέσεις βουλευτών να ρυθμίσουν νομοθετικά την ευθανασία, ώστε να μη μεταβαίνουν ασθενείς στο εξωτερικό και να προκύπτουν ενδεχομένως, ένα σωρό άλλες νομικές παρεκτροπές. Μερικοί πιστεύουν ότι ενεργούν και φιλάνθρωπα, αφού θα απαλλάσσεται ένας άνθρωπος από τα βάσανα. Ωστόσο, ηθικά, τόσο οι νομοθέτες όσο και οι γιατροί βρίσκονται στο ίδιο επίπεδο, έστω και αν το κουμπί της ευθανασίας θα κληθεί ίσως, να το πατήσει μια νοσοκόμα. Η ευθανασία είναι μια ενέργεια μη αναστρέψιμη και οι ηθικές συνέπειες, ενδεχομένως να είναι μη αναστρέψιμες και για τους πρωταγωνιστές της διακοπής μιας ζωής.

Η ευθανασία είναι ένα ωραίο ευφυολόγημα για τους υγιείς και νέους ανθρώπους, οι οποίοι δεν σκέφτονται τον θάνατο. Μπορεί να είναι και μια πονηρή σκέψη στους λογιστές των εκάστοτε σχεδίων υγείας. Ωστόσο, όταν τα χρόνια περάσουν και ο φόβος του θανάτου αρχίσει να πλακώνει τις ψυχές των μεγαλύτερων στην ηλικία, τα πράγματα αλλάζουν άρδην. Θυσιάζονται ολόκληρες περιουσίες, θυσιάζονται νέοι άνθρωποι, ακόμη και ολόκληροι λαοί, για να ζήσουν λίγο ακόμη οι μεγαλύτεροι, οι οποίοι πλανώνται και νομίζουν ότι είναι αναντικατάστατοι. Ο θάνατος είναι δώρο του Θεού, για να μην μείνει αθάνατο το κακό, αλλά και η ασθένεια είναι παραχώρηση του Θεού, για να ταπεινώνεται ο άνθρωπος και οι γύρω του.

Όταν η αλαζονεία βασιλεύει, ο άνθρωπος νομίζει ότι είναι ένας μικρός θεός και φτάνει μέχρι το σημείο, όχι μόνο να θυσιάζει την ψυχή του, αλλά και να σκοτώσει με τη δύναμη των ανθρώπινων νόμων.

Και όλα αυτά μέχρι να έλθουν οι τύψεις της συνείδησης και τότε όλα εδώ πληρώνονται, σύμφωνα με τους νόμους της φύσης, αλλά και την αγάπη του Θεού.

kaparispan@yahoo.gr

Αναζητώντας αναγκαίες απαντήσεις

Του **ΤΑΚΗ ΧΑΤΖΗΓΕΩΡΓΙΟΥ**

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini. gr

Τα θέματα που υπάρχουν ανοικτά ενώπιον του νέου προέδρου που θα εκλεγεί είναι τεράστια και πολλά απ' αυτά δισεπίλυτα. Αν όμως χρέος του υποψηφίου προέδρου είναι το πώς και με ποιους τρόπους θα υπερβεί αυτά τα προβλήματα, χρέος του πολίτη είναι να ρωτήσει και να ξέρει τι πραγματικά πρεσβεύει ο υποψήφιος. Και ενώ τα ζητήματα είναι μεγάλα σε όγκο και αριθμό, θα επικεντρωθώ εδώ σε τέσσερα κεφαλαιώδη θέματα στα οποία προσωπικά χρειάζομαι καθαρές κουβέντες.

Αυτά τα κεφαλαιώδη ζητήματα δεν αποτελούν βέβαια το άπαν των προβλημάτων που έχουμε μπροστά μας. Και αυτό γιατί υπάρχει το μέγα ζήτημα της οικονομίας, της δραματικής αύξησης των τιμών, της διαφθοράς κι ακόμα παραπάνω το ζήτημα της ανασφάλειας που αισθάνονται αν όχι όλοι, χιλιάδες Κύπριοι.

Προσωπικά αναζητώ απάντηση και καθαρές κουβέντες σε ζητήματα στα οποία κατέθεσα κόπο και πολλή δουλειά. Χωρίς καθόλου να υποβαθμίζω άλλα θέματα, ίσως και με υπέρτερο βάρος στέκομαι για τον λόγο που ανέφερα στα ακόλουθα.

Θέλω κατ' αρχάς όσον αφορά το κυπριακό ζήτημα αν και εφόσον εξακολουθεί η διζωνική, δικοινοτική ομοσπονδία να αποτελεί στόχο, να μου λεχθεί, να μας λεχθεί, με ποιο τρόπο μπορεί σήμερα αυτή η λύση να επιτευχθεί, ποιες μέθοδοι θα χρησιμοποιηθούν και πώς και με ποιο τρόπο θα ανασχεθεί η εικόνα που ζούμε σήμερα. Αν δεν υπάρχουν πραγματικές ανησυχίες πως σήμερα αυτός ο στόχος δεν είναι επιτεύξιμος τότε θα ήθελα αυτές οι ανησυχίες να μου εκφραστούν καθαρά. Η εποχή των μεγάλων λόγων και των μεγάλων υποσχέσεων θα πρέπει για κάθε σώφρονα πολίτη να ανήκει πια στο παρελθόν. Δεν μπορώ δηλαδή, δεν είναι στις δυνατότητες μου να υποστηρίξω κάποιον που απλώς υποστηρίζει τον τίτλο της επίλυσης χωρίς να είναι σε θέση να διεξέλθει κάθε λεπτομέρεια του τρόπου επίτευξης αυτού του στόχου. Δεν θεωρώ ότι προσωπικά έχω την απάντηση, ωστόσο κάποιος που είναι υποψήφιος οφείλει να την έχει. Δεν θέλω εν ολίγοις να υποψιάζομαι τις απαντήσεις. Θέλω να τις ξέρω.

Ένα δεύτερο ζήτημα που αναζητώ να το δω στις προγραμματικές θέσεις του υποψηφίου είναι το ακόλουθο. Όπως είναι γνωστό εργάστηκα για πάρα πολύ χρόνο και πολύ εντατικά υπέρ της ιδέας εγκαθίδρυσης στην Κύπρο μιας ακόμα έδρας των Ηνωμένων Εθνών. Επιχειρηματολόγησα δε υποστηρίζοντας την άποψη πως η εγκαθίδρυση ενός τέτοιου οργανισμού θα ενισχύσει σε πολύ μεγάλο βαθμό το αίσθημα ασφάλειας των κυπρίων στο ενδεχόμενο λύσης.

Και θα στηρίξει τα επιχειρήματά μας για αποχώρηση όλων των ξένων στρατευμάτων, αλλά και άρση των όποιων εγγυητικών δικαιωμάτων, γιατί ένας τέτοιος οργανισμός πολύ περισσότερο από οτιδήποτε άλλο θα ενισχύσει το αίσθημα της ασφάλειας. Οι στρατοί μάλλον ανασφάλεια προκαλούν. Θυμίζω εδώ ότι όλα τα κόμματα με ανακοινώσεις τους στήριξαν αυτή την ιδέα. Θα θυμίσω δε πως όχι μόνον όλα τα κόμματα στήριξαν, αλλά και οι υποψήφιοι.

Αν κοιτάξει κανείς τον χάρτη θα δει πως όλοι οι διεθνείς οργανισμοί βρίσκονται στη βόρεια Ευρώπη και από εκεί και μπρος μέχρι το πέρας της Αφρικής δεν υπάρχει κανένας τέτοιος μεγάλος διεθνής οργανισμός. Οι θεσμοί, οι μεγάλοι οργανισμοί, παίζουν μεγάλο ρόλο στην υλοποίηση μιας οποιασδήποτε συμφωνίας. Οι βόρειοι της Ευρώπης αναγνωρίζοντας αυτό τον ρόλο αναζήτησαν και εγκαθίδρυσαν στις χώρες τους πολλούς τέτοιους μεγάλους διεθνείς οργανισμούς. Να θυμίσω το Ευρωκοινοβούλιο στις Βρυξέλλες και το Στρασβούργο, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο και πάρα πολλά άλλα.

Όπως άλλωστε το διατύπωσε πάρα πολύ ζηλευτά ο Ζαν Μονέ, «τίποτα δεν είναι δυνατόν χωρίς τον άνθρωπο και τίποτα δεν διαρκεί χωρίς θεσμούς».

Έρχομαι στο υπ' αριθμόν τρία θέμα που βρίσκω θεμελιώδες.

Είναι γνωστό ότι η χώρα μας πάσχει από την έλλειψη βασικών δημόσιων συγκοινωνιών. Κάθε σπίτι πρέπει να έχει δύο ή και τρία αυτοκίνητα για να μπορεί να διακινηθεί η οικογένεια. Με την αύξηση δε, τη δραματική των τιμών στη βενζίνη και το πετρέλαιο, η υποχρέωση του κράτους να δει το θέμα δημόσιες συγκοινωνίες καθίσταται αδήριτη.

Δεν υπάρχει ούτε ένα κράτος στην Ευρώπη που δεν έχει δημόσιες συγκοινωνίες, που δεν έχει ένα τρένο στη διάθεση των πολιτών του. Αρθρογράφησα μερικές φορές υπέρ αυτής της ιδέας. Η Κορσική που είναι ένα νησί, ανάλογο σε μέγεθος με την Κύπρο είναι σπαρμένη με σιδηροτροχιές που καλύπτουν όχι μόνο κάθε πόλη αλλά και κάθε χωριό αυτού του νησιού. Ούτε και βέβαια οι Άγγλοι ήταν βλάκες όταν δημιούργησαν τις πρώτες σιδηροτροχιές στην Κύπρο. Όμως εμείς εδώ πέσαμε θύματα αυτών που κατασκευάζουν δρόμους ή πουλούν αυτοκίνητα, οι οποίοι μάλλον πάντοτε είχαν σχέσεις με όσους έπαιρναν τις πολιτικές αποφάσεις. Πιο χοντρά πολλοί κατά καιρούς υπουργοί Οικονομικών και Συγκοινωνιών, είχαν δούναι και λαβείν με τους κατασκευαστές δρόμων, ή τους εισαγωγείς αυτοκινήτων. Έτσι είναι που καταντήσαμε με μεγάλο αριθμό νεκρών από αυτοκινητιστικά δυστυχήματα, με τόσο πολύ αυξημένους ρύπους, με τόσο χαμένο χρόνο στη διαδρομή από την άκρη της μιας πόλης στο κέντρο. Έκθεση δε του δικού μας υπουργείου Συγκοινωνιών που κατέχω δίδει όλες τις αναγκαίες απαντήσεις. Βιωσιμότητα κ.λπ. Είμαι απόλυτα βέβαιος για να μην πω πως γνωρίζω ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να συνδράμει οικονομικά αυτή την ιδέα. Διοχετεύεται απίστευτο χρήμα από την Ευρωπαϊκή Ένωση υπέρ της εγκαθίδρυσης δημόσιων συγκοινωνιών.

Έρχομαι στο τελευταίο ζήτημα που θέλω να δω τις προγραμματικές θέσεις του υποψηφίου. Είναι ένα ζήτημα για το οποίο επίσης αρθρογράφησα και εργάστηκα για πάρα πολύ καιρό.

Ενώ λοιπόν η λύση του Κυπριακού φαίνεται μάλλον να απομακρύνεται, την ίδια στιγμή είναι υποχρέωσή μας να ενισχύουμε τις δυνάμεις όσων πιστεύουν στη συμβίωση σε μια κοινή πατρίδα. Είναι γι' αυτό που θεωρώ αναγκαία την εγκαθίδρυση και λειτουργία διακοινοτικών σχολείων.

Αναφέρομαι σε σχολεία υψηλών προτύπων, τρίγλωσσα, ελληνικά τούρκικα και αγγλικά, τα οποία θα λειτουργούν σε γεωγραφικά προσβάσιμες περιοχές, και στα οποία θα φοιτούν όσοι πραγματικά το επιθυμούν. Εννοώ δηλαδή ότι κανένας δεν θα υποχρεωθεί να στείλει το παιδί του σε ένα τέτοιο σχολείο, αν δεν είναι δική του απόφαση. Οι πολίτες της Κύπρου που πιστεύουν στη συμβίωση σε μια κοινή πατρίδα, έχουν το δικαίωμα –και πρέπει να το διεκδικήσουν– να φοιτήσουν τα παιδιά τους σε σχολεία υψηλών προτύπων, που θα προάγουν μεν τον ορισμό της εθνικής συνείδησης του καθενός, αλλά ταυτόχρονα και την πίστη στην ιδέα μιας Κύπρου, και ενός κοινού μέλλοντος. Γνωρίζω πως και σε αυτό το ζήτημα η Ε.Ε. μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά.

Προσπάθησα, επειδή ήθελα να θίξω επιγραμματικά τέσσερα ζητήματα, να είμαι συνοπτικός, αφού στον χώρο ενός άρθρου δεν μου επιτρεπόταν να επεκταθώ. Γνωρίζω δηλαδή ότι μπορεί να μην κατέθεσα όλα τα επιχειρήματα που έχω στη διάθεσή μου πάνω σε αυτά τα ζητήματα.

Αν όμως κάποιος το θελήσει, και δη ο υποψήφιος, μπορεί να εντοπίσει εύκολα, όλη την επιχειρηματολογία.

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ**

Φακιόλιο βασιλεύον ή καλύπτρα

Η ιστορία του αντιδυτικισμού στον ελληνικό χώρο, πολύ πριν γίνει υπόθεση κοινωνικο-οικονομικών δογμάτων, ξεκινάει από θεολογικο-πολιτικές έριδες στο Βυζάντιο. Αν η φιλελεύθερη δύση αντιμετώπισε το θεολογικο-πολιτικό της πρόβλημα πολύ νωρίς και με τρόπο δραστικό, η ελληνική ανατολή δεν έχει καν ξεκινήσει να αντιλαμβάνεται το δικό της θεολογικό-πολιτικό αδιέξοδο. Το θεολογικο-πολιτικό πρόβλημα στη Δύση ξεκινάει από τη διπλή στάση της καθολικής Εκκλησίας. Από τη μία πλευρά ο Πάπας δήλωνε αμέτοχος στα κοσμικά δρώμενα, από την άλλη η Ρώμη αξίωνε να έχει λόγο στην καθημερινότητα των υπηκόων ώστε να σώσει την ψυχή τους. Για να αντιμετωπίσει το πρόβλημα αυτό η φιλελεύθερη δημοκρατική δύση ανέπτυξε μια φιλελεύθερη-ρεπουμπλικανική ηθική της εργασίας και της αλληλεγγύης, της κρατικής συγκρότησης και της εθνικής ταυτότητας. Το ρεπουμπλικανικό εθνοκρατικό πολιτικό μοντέλο εναρμόνισε με μεγάλη επιδεξιότητα την αποτελεσματικότητα της νεότερης χρηματο-οικονομίας με την πνευματικότητα μιας ώριμης πανευρωπαϊκής επιστημονικής, φιλοσοφικής και λογοτεχνικής διανόησης. Το αποτέλεσμα ήταν η κοινωνία του Διαφωτισμού, η παραγωγή δηλαδή κοινωνικών αξιών και κανόνων εδραιωμένων στον λόγο. Κακώς κάποιοι καταφέρονται εναντίον του δυτικού λόγου ως αντίθετου στα πάθη, ως εργαλείου ή, ενίοτε, και ως απαξίας. Ο δυτικός λόγος, ο λόγος του Διαφωτισμού, εκπορεύεται αλλά και παράγει με τη σειρά του συλλογικές αξίες, συμπεριφορές, νοοτροπίες και δημοκρατικά πάθη. Ο δυτικός λόγος κατόρθωσε για πρώτη φορά μετά το τέλος της αρχαίας πόλης κράτους να συναρθρώσει σε μια οντότητα γη και ουρανό, την πολιτική δηλαδή αποτελεσματικότητα ενός κράτους με την οιονεί θρησκευτική πνευματικότητα μιας νεοπαγούς κοινωνικής ηθικής. Κάτι τέτοιο δεν στάθηκε δυνατό για την καθ' ημάς Ανατολή. Το θεολογικο-πολιτικό πρόβλημα της ανατολικής Ρώμης, αν και ίδιας φύσης με αυτό της δυτικής, εξέλαβε διαφορετικό ιστορικό χαρακτήρα. Ενώ οι δυτικές κοινωνίες εκκοσμίκευσαν τους θρησκευτικούς θεσμούς τους παράγοντας τη νέα πολιτική τάξη, η κοινωνία του Βυζαντίου στήριζε όλο και περισσότερο τη δική της πολιτική τάξη πάνω στο δόγμα της διαφορετικότητας και της αντίθεσης προς την καθολική Δύση και τον κοσμικό χαρακτήρα του κράτους. Από το σχίσμα του 1054 μέχρι την Άλωση της Πόλης από τους σταυροφόρους το 1204, η απόσταση που χώριζε Ανατολή και Δύση δεν ήταν απλώς πολιτική, αλλά κυρίως πολιτισμική. Η ανατολική χριστιανοσύνη όχι μόνο δεν δημιούργησε κουλτούρα εκκοσμίκευσης του χριστιανικού περιεχομένου, αλλά λειτούργησε αμυντικά, παράγοντας μια κουλτούρα άρνησης της κοσμικής τάξης στο σύνολό της. Το ότι το 1453 οι ανθενωτικοί προτίμησαν να υποτάξουν το κράτος τους για να σώσουν την εκκλησία τους, προτίμησαν δηλαδή να θυσιάσουν το σώμα τους για να σώσουν το ορθόδοξο δόγμα τους και την ψυχή τους, δεν μας εκπλήσσει. Κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας, έχοντας πλέον και εμπειρικά βιώσει τι σημαίνει να διαφεντεύει τους Ρωμιούς Τούρκος Σουλτάνος, η ελληνική ορθόδοξη παράδοση έστρεψε τις ελπίδες της στη Μόσχα και την Αγία Ρωσία ως προστάτιδα των χριστιανών και της ορθοδοξίας. Η φράση «Κρειττότερόν εστίν ειδέναι εν μέση τη πόλει φακιόλιον βασιλεύον Τούρκων ή καλύπτραν λατινικήν», ειπωμένη από τον Δούκα Νοταρά τις παραμονές της Άλωσης της Κωνσταντινούπολης, αντηχεί ακόμη στη σημερινή ελληνική πολιτισμική πραγματικότητα: «Καλύτερα ο Πούτιν παρά η διεφθαρμένη αμερικανική και ευρωπαϊκή Δύση».

Η κουλτούρα της αρνησικοσμίας, η οποία γεννήθηκε ως πολιτισμική αντίθεση στην καθολική Δύση, μετεταλλάπη σε πνευματικό γνώρισμα της ελληνόφωνης ανατολής, η οποία βέβαια ήρθε σε σύγκρουση με τις διαφωτιστικές φωνές της ελληνικής διασποράς στη δυτική Ευρώπη. Το σχίσμα εντός του ελληνικού κόσμου ανάμεσα σε ρωσόφιλους και δυτικόφιλους εκφράστηκε με διαφορετικούς τρόπους τα 200 χρόνια ύπαρξης του νεότερου ελληνικού κράτους. Οι τελευταίοι εκφραστές της σύγκρουσης των πολιτισμικών τεκτονικών πλακών στα σύνορα της Ευρασίας υπήρξαν οι αρνητές και αντεμβολιαστές όλων των αποχρώσεων και εντάσεων κατά τη διάρκεια της πανδημίας, καθώς και οι υποστηρικτές της Ρωσίας του Πούτιν. Οι πιο μετριοπαθείς από τους ρωσόφιλους αναγνωρίζουν τη βαρβαρότητα της ρωσικής επίθεσης, αλλά και πάλι κατηγορούν τη «διεφθαρμένη» δύση. Οι πλέον ακραιφνείς ηδονίζονται στην ιδέα ότι η Ρωσία θα έρθει ως τιμωρός του βρώμικου και ανήθικου «καπιταλιστικού» κόσμου της Δύσης. Για αυτή τη μερίδα το αίμα αθώων και ενόχων είναι θυσία σε μια αυθεντικότερη μορφή ζωής, μακριά από την αναξιοπρέπεια της κοινωνίας του κέρδους και της «πραγμοποίησης» του δυτικού ανθρώπου. Η μεγάλη όμως μερίδα ρωσόφιλων, οι οποίοι είτε δεν το έχουν καν συνειδητοποιήσει είτε δεν πρόκειται ποτέ να παραδεχθούν ότι είναι πράγματι ρωσόφιλοι, είναι εκείνοι οι οποίοι αδιαφορούν για το τι συμβαίνει στην Ουκρανία και ενοχλούνται μόνο από τις επιπτώσεις του πολέμου στην καθημερινότητά τους. Δεν θα ήταν καλύτερα να είχαμε αφήσει τον Πούτιν στην ησυχία του να κάνει ό,τι θέλει και εμείς να συνεχίσουμε τις εμπορικές μας συναλλαγές με τον τύραννο; Με τη στάση μας αυτή, επιχειρηματολογούν, ρίχνουμε τους εαυτούς μας στο στόμα των Αμερικανών. Δεν αντιλαμβάνονται καν την υποκρισία μιας τέτοιας στάσης. Αφενός μεν κατηγορούν την καπιταλιστική Δύση για παράδοση άνευ όρων στο κεφάλαιο, αφετέρου δε την ψέγουν, επειδή επιλέγει να πολεμήσει για τις αξίες της, πληρώνοντας το οποιοδήποτε κόστος και αρνούμενη να αποδεχθεί παθητικά τη νοοτροπία του business as usual. Πλέον το βαθύ ρήγμα της ελληνικής κοινωνίας είναι δύσκολο να καλυφθεί μέσα από την προώθηση της κοινωνικής και πολιτικής δύναμης της μεσαίας τάξης. Αντίθετα γίνεται μοχλός αποδόμησης κάθε φιλελεύθερης πολιτικής ενίσχυσης της μεσαίας τάξης.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής πολιτικής και κοινωνικής φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Η θερινή στρατηγική χρήσης της μάσκας

Τέσσερις γιατροί μιλούν στην «Κ»

Της **ΠΕΝΝΥΣ ΜΠΟΥΛΟΥΤΖΑ**

Αποφασισμένοι να συνεχίσουν να φορούν μάσκες σε κλειστούς χώρους και αεροπλάνα, να τηρούν σχολαστικά τα μέτρα υγιεινής των χεριών, να επισκεφθούν πολυσύχναστους εξωτερικούς χώρους όπως τα σοκάκια των κυκλαδίτικων νησιών τις «ήσυχες» ώρες της ημέρας αλλά και να πάνε σε πανηγύρια δηλώνουν γι' αυτό το καλοκαίρι οι ειδικοί γιατροί, με μία προϋπόθεση: έχοντας μαζί τους προς χρήση τη μάσκα. Σε μια περίοδο κατά την οποία οι υποχρεωτικοί περιορισμοί για την αποφυγή της διασποράς του κορωνοϊού, πλην ελαχίστων εξαιρέσεων, έχουν αρθεί, τέσσερις γιατροί περιγράφουν στην «Κ» πώς θα περάσουν οι ίδιοι το καλοκαίρι και με ποιον τρόπο θα προστατευθούν από την COVID-19, η οποία συνεχίζει να απειλεί την καθημερινότητά μας.

Οι «παγίδες» στα σοκάκια

Ο καθηγητής Καρδιολογίας του ΕΚΠΑ, στην Α΄ Πανεπιστημιακή Καρδιολογική Κλινική στο Ιπποκράτειο, Κωνσταντίνος Τούτουζας, την προηγούμενη εβδομάδα συμμετείχε σε συνέδριο στο Παρίσι με 8.000 συνέδρους. «Δεν υπήρχαν υποχρεωτικά μέτρα. Μπορούσε ο καθένας να μη φοράει μάσκα. Εγώ προσωπικά όταν έμπαινα στις αίθουσες του συνεδρίου, στα μεγάλα αμφιθέατρα ή στο μετρό έβαζα τη μάσκα», επισημαίνει ο κ. Τούτουζας. Περιγράφοντας την καθημερινότητά του σημειώνει ότι «προφανώς στο νοσοκομείο φοράω μάσκα, όπως και στο ιατρείο μου. Είναι ένα μέτρο που θα κρατήσω για αρκετό καιρό, είτε είναι υποχρεωτική είτε όχι». Ο κ. Τούτουζας στο αεροπλάνο θα συνεχίσει να φοράει τη μάσκα.

«Στο πλοίο σε εξωτερικό χώρο δεν θα τη βάλω, εκτός εάν επικρατεί συνωστισμός», επισημαίνει, προσθέτοντας ότι γενικά σε εξωτερικούς χώρους δύσκολα θα φορέσει μάσκα. «Τώρα στα πολύ στενά σοκάκια των Κυκλάδων με τον μεγάλο συγχρωτισμό, εκεί, να σας πω την αλήθεια, θα το σκεφτόμουν. Αλλά θα αποφύγω γενικά να πάω σε έναν τέτοιο χώρο σε ώρες αιχμής. Θα προσπαθήσω να απολαύσω μια ωραία βόλτα στα σοκάκια κάποια στιγμή που δεν θα είναι πηγμένα από κόσμο. Καλύτερα να πάω νωρίς το πρωί να κάνω τη βόλτα μου και να πιω τον καφέ μου, παρά να πάω στις 10 το βράδυ».

Ο κ. Τούτουζας δεν θα αποφύγει φέτος το καλοκαίρι κοινωνικές εκδηλώσεις, όπως γάμους, βαφτίσεις και γιορτές. «Θα προσπαθήσω να προσεγγίσω την προ COVID κοινωνική μου συμπεριφορά σε στενό και ευρύτερο φιλικό περιβάλλον», σημειώνει.

Προστασία και από ιώσεις

«Πιστεύω ότι το να χρησιμοποιούμε τη μάσκα σε κλειστούς χώρους και στα μέσα μαζικής μεταφοράς είναι πολύ σημαντικό. Μας έχει προστατεύσει όχι μόνο από τον κορωνοϊό αλλά και από άλλες ιώσεις», σημειώνει η αναπληρώτρια καθηγήτρια Πνευμονολογίας στην Α΄ Κλινική Εντατικής Θεραπείας του ΕΚΠΑ στον Ευαγγελισμό, Παρασκευή Κατσαούνου, η οποία θα συνεχίσει να φοράει μάσκα μέσα στο αεροπλάνο, σε κλειστούς χώρους, αλλά και σε εξωτερικούς χώρους με πολυκοσμία, τουλάχιστον όσο το επιτρέπει ο καιρός και δεν επικρατούν πολύ υψηλές θερμοκρασίες. Επειτα από ένα ταξίδι ή ύστερα από διακοπές, η κ. Κατσαούνου θα προσέχει τις επαφές της με συγγενείς της μεγαλύτερης ηλικίας ή όσους ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού.

INTIME NEWS

«Στο πλοίο σε εξωτερικό χώρο δεν θα βάλω τη μάσκα, εκτός εάν επικρατεί συνωστισμός», λέει ο καθηγητής Καρδιολογίας Κωνσταντίνος Τούτουζας.

«Ενας συνετός άνθρωπος θα πρέπει να τηρεί τουλάχιστον το μέτρο της μάσκας και της υγιεινής των χεριών και να είναι πολύ προσεκτικός, ειδικά εάν ανήκει σε ευπαθή ομάδα».

«Δεν θα πάω να δω τους γονείς μου την αμέσως επόμενη ημέρα της επιστροφής μου ή, εάν πάω, θα φορέσω μάσκα. Επίσης τώρα που τα παιδιά μου θα δώσουν εξετάσεις προσέχω ιδιαίτερα γυρίζοντας από το νοσοκομείο, γιατί δεν θέλω στην περίπτωση που μεταφέρω κορωνοϊό να κολλήσουν και να στερηθούν τις εξετάσεις», σημειώνει. Η καθηγήτρια εστιάζει και στην υγιεινή των χεριών. «Εγώ προσωπικά τις χειραψίες τις αποφεύγω πλέον. Εάν κάποια στιγμή χρειαστεί να χαιρετίσω κάποιον με χειραψία, φροντίζω μετά να μην πιάνω με τα χέρια μου το πρόσωπο έως ότου χρησιμοποιήσω αντισηπτικό ή τα πλύνω. Η υγιεινή των χεριών έχει γίνει συνήθεια και πιστεύω ότι είναι ένα μέτρο που θα πρέπει να διατηρήσουμε και μετά την πανδημία».

Οι παρανοήσεις

«Ο κόσμος έχει πλέον πάψει να προσέχει σε μεγάλο ποσοστό. Ακουσε με μεγάλη ανακούφιση ότι καταργούνται οι μάσκες, όμως παρεξήγησε το γεγονός και θεωρεί λανθασμένα ότι η πανδημία πηγαίνει προς το τέλος της», σημειώνει στην «Κ» ο παιδίατρος, πρόεδρος της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Ελευθεροεπαγγελματιών Παιδιάτρων Κώστας Νταλούκας και προσθέτει: «Πιστεύω ότι ένας συνετός άνθρωπος θα πρέπει να τηρεί τουλάχιστον το μέτρο της μάσκας και της υγιεινής των χεριών, και θα πρέπει να είναι πολύ προσεκτικός ειδικά εάν ανήκει σε ευπαθή ομάδα του πληθυσμού».

Περιγράφοντας το δικό του καλοκαίρι ο κ. Νταλούκας σημειώνει ότι «τουλάχιστον στις διακοπές δεν θα μπω σε κλειστούς χώρους. Οσο γίνεται θα μένω σε ανοιχτούς χώρους και θα προσπαθήσω να φοράω μάσκα όταν έχει συνωστισμό, όσο κι αν με παρασύρει το γενικότερο κλίμα της χαλάρωσης. Θα καθίσω με φίλους και γνωστούς που ξέρω ότι δεν έχουν COVID-19 γιατί έχουν κάνει τεστ. Και θα προσέξω πολύ τις επαφές μου. Δεν θα ανοίξω πολύ τον κύκλο μου. Δεν θα πάω σε ένα μπαρ με πολυκοσμία, να αρχίσω να μιλάω με όλους και να μη φοράω και μάσκα. Σήμερα θα ταξιδέψω οδικώς για επαγγελματικούς λόγους στην Πάτρα μαζί με άλλους ανθρώπους που δεν είναι στον δικό μου κοινωνικό κύκλο. Αναγκαστικά θα είμαστε 2,5 ώρες στο αυτοκίνητο με μάσκα. Δεν θεωρώ ότι γίνεται υποχόνδριος κάποιος που ακολουθεί αυτή την τακτική. Προστατεύει τον εαυτό του».

Συνωστισμός και πανηγύρια

«Ως γιατρός ξέρω ότι ο ιός είναι εδώ. Δεν έχει φύγει. Επομένως χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή. Το ευχάριστο είναι ότι τώρα το καλοκαίρι κινούμαστε σε εξωτερικούς χώρους, οπότε δεν θα υπάρχει υψηλός κίνδυνος μετάδοσης του ιού. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι τελείωσε η πανδημία», τονίζει στην «Κ» η συντονίστρια διευθύντρια της Γ΄ Παθολογικής Κλινικής του νοσοκομείου «Γ. Γεννηματάς» και πρόεδρος της Ενωσης Ιατρών Νοσοκομείων Αθηνών - Πειραιώς, Ματίνα Παγώνη.
Οπως σημειώνει, «στο νοσοκομείο φυσικά θα συνεχίσω να φοράω τη μάσκα, όπως όλοι θα πρέπει να τη φορούν όταν μπαίνουν σε μονάδες Υγείας. Το ίδιο στα μέσα μαζικής μεταφοράς. Θέλω να προφυλάξω τον εαυτό μου όπως έκανα έως τώρα. Το οφείλω και σε εμένα και στην οικογένειά μου. Το ότι είμαστε ελεύθεροι δεν σημαίνει ότι δεν προσέχουμε. Μετά 2,5 χρόνια ο καθένας μας έχει την εμπειρία να ξέρει πού πρέπει να βάλει τη μάσκα και πού πρέπει να βγάλει τη μάσκα». Η κ. Παγώνη θα κάνει διακοπές στο εξοχικό της στη Λήμνο με φίλους και όπως σημειώνει «δεν ξέχασα τι έχουμε περάσει δυόμισι χρόνια τώρα. Οπως πρόσεχα μέχρι τώρα, θα συνεχίσω να προσέχω και μετά. Σε όποιο μέρος πηγαίνω και υπάρχει συνωστισμός, ανεξαρτήτως εάν είναι εσωτερικός ή εξωτερικός χώρος, εγώ θα φοράω τη μάσκα. Για να το πω απλά, άμα πάω σε πανηγύρι θα βάλω τη μάσκα».

Περιμένουμε καλά νέα για το εμβόλιο κατά του καρκίνου

Η διακεκριμένη καθηγήτρια Μικροβιολογίας και Ανοσοβιολογίας στο Χάρβαρντ, Λόρι Γκλίμσερ, μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στον **ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΛΑΚΑΣΑ**

Η Λόρι Γκλίμσερ είναι πρωτοπόρος στον τομέα της Ογκολογίας τόσο σε επιστημονικό όσο και σε διοικητικό επίπεδο. Καθηγήτρια Μικροβιολογίας και Ανοσοβιολογίας στην Ιατρική Σχολή του Χάρβαρντ των ΗΠΑ, η ερευνητική της δραστηριότητα είχε σημαντική επίδραση στην κατανόηση της βιολογίας του άσθματος, των φλεγμονωδών νόσων του εντέρου, της οστεοπόρωσης και πρόσφατα της ανοσοθεραπείας στον καρκίνο. Το κλινικό της έργο είναι ιδιαίτερα γνωστό και για την ανάπτυξη θεραπειών για την οστεοπόρωση. Από το 2016 είναι πρόεδρος του σημαντικού Dana-Farber Cancer Institute, που ανήκει στην Ιατρική Σχολή του Χάρβαρντ. Σύμφωνα με τον Θάνο Δημόπουλο, καθηγητή Ιατρικής και πρύτανη του Πανεπιστημίου Αθηνών, το Dana-Farber Cancer Institute είναι το πλέον προβεβλημένο αντικαρκινικό ινστιτούτο παγκοσμίως, στο οποίο έχουν ανακαλυφθεί πολλά νέα φάρμακα πριν περάσουν στο στάδιο των δοκιμών και την παραγωγή.

Μάλιστα η κ. Γκλίμσερ είναι η πρώτη γυναίκα πρόεδρος στην ιστορία του Dana-Farber Cancer Institute, όπως και η πρώτη γυναίκα πρόεδρος ιατρικής σχολής στην πολιτεία της Νέας Υόρκης. Το ερευνητικό της έργο έχει αποφέρει πάνω από 550 δημοσιεύσεις σε υψηλού επιπέδου ερευνητικά περιοδικά, όπως Science, Nature, Cell, Nature Immunology, Nature Communications, Nature Medicine κ.ά. Ο αριθμός των βιβλιογραφικών αναφορών της στο Web of Knowledge/ISI είναι 55.000 και ο h-index 124. Προ ημερών η κ. Γκλίμσερ βρέθηκε στην Ελλάδα, καθώς αναγορεύθηκε επίτιμη διδάκτορας του Πανεπιστημίου Αθηνών, ενώ, όπως ανέφερε στην «Κ» ο κ. Δημόπουλος, συζητήθηκαν μορφές συνεργασίας με το ίδρυμα στον τομέα της Ογκολογίας. Επίσης, κατά τη διάρκεια της παρουσίας της στην Ελλάδα συναντήθηκε, μαζί με τον ακαδημαϊκό και καθηγητή του Πρίνστον, Αλέξανδρο Νεχαμά, με τον πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη.

Η πανδημία κατέδειξε πόσο σημαντικό είναι το ανοσοποιητικό σύστημα και ότι χρειάζεται να το κατανοήσουμε και να το ενισχύσουμε για μια σειρά ασθενειών.

Η Λόρι Γκλίμσερ είναι η πρώτη γυναίκα πρόεδρος ιατρικής σχολής στην πολιτεία της Νέας Υόρκης.

– Φοιτήτρια στο 4ο έτος της Ιατρικής Σχολής ανακαλύψατε την πρωτεΐνη Nk1.1 (CD161) στα Τ-κύτταρα φυσικούς φονείς. Για την ανακάλυψή σας αυτή, γίνατε η πρώτη γυναίκα στην Ιστορία που έλαβε το διάσημο βραβείο Soma Weiss Award. Πώς τα καταφέρατε;

– Ερωτεύτηκα την ανοσολογία από τον πρώτο χρόνο της ιατρικής σχολής και είμαι ακόμη ενθουσιασμένη γι' αυτό. Συνειδητοποίησα ότι θέλω να είμαι και βασικός ερευνητής και κλινική γιατρός. Ημουν τυχερή που άρχισα να δουλεύω πολύ νέα σε ένα εργαστήριο που δεν ήταν τυχαίο, αλλά του Dana-Farber Cancer Institute. Και δεν ήμουν μόνο η πρώτη γυναίκα που έλαβα το Soma Weiss Award, αλλά είμαι η πρώτη κόρη που έλαβα το ίδιο βραβείο μετά τον πατέρα μου, που το έλαβε 26 χρόνια πριν από μένα – το 1950 εκείνος και εγώ το 1976. Ο πατέρας ήταν ορθοπεδικός αλλά ενδιαφερόταν και για τη βασική έρευνα.

– Απευθυνόμενη σε έναν φοιτητή σήμερα, ποιο θα λέγατε πως είναι το μυστικό για να προοδεύσει στην επιστήμη του, όπως εσείς στα 22 σας;

– Πρέπει να είναι παθιασμένος γι' αυτό που κάνει, αλλά να έχει και αυτοπεποίθηση. Πολλές φορές οι νέοι έχουν φόβους και αυτό λειτουργεί αποτρεπτικά – δεν χρειάζεται και ειδικά στην Ιατρική. Χρειάζεται σκληρή δουλειά και να απολαμβάνεις το αντικείμενό σου.

– Πόσο βάσιμες είναι οι ελπίδες για κάποιο εμβόλιο για τον καρκίνο;

– Το εμβόλιο κατά του καρκίνου είναι πεδίο εντατικής έρευνας. Βέβαια έχουμε εμβόλια που μας προστατεύουν από διάφορες μορφές καρκίνου, αλλά να σημειώσω πως δεν τα κάνει το 100% των παιδιών, ούτε καν σε αναπτυγμένες χώρες. Μάλιστα, τώρα εμβόλιο για τη θεραπεία των καρκινοπαθών έχει μελετηθεί σε ασθενείς τετάρτου σταδίου (για μελάνωμα, νεφρά, εγκέφαλο, ωοθήκες) που εξαφανίζει τους όγκους. Υπάρχουν άνθρωποι που ζουν έως και 10 χρόνια όταν το κάνουν. Περιμένουμε περισσότερα αποτελέσματα επ' αυτού.

– Μετά τη διετή πανδημία του κορωνοϊού, την Ευρώπη αρχίζει να ανησυχεί η ευλογιά των πιθήκων. Αυτά τα δύο μπορούν να συσχετισθούν;

– Δεν υπάρχει κάποιο δεδομένο που να σχετίζει την ευλογιά των πιθήκων με την πανδημία.

– Τι μας έμαθε η πανδημία;

– Οτι πρέπει να ενεργήσουμε ώστε να είμαστε θωρακισμένοι σε τέτοιες ασθένειες. Το πιο εντυπωσιακό νομίζω πως είναι ότι για να βρεθεί το εμβόλιο χρειάστηκαν μόλις 10 μήνες, ενώ σε άλλες περιπτώσεις 10 χρόνια. Η δημιουργία εμβολίων μας έσωσε από επέλαση κορωνοϊού. Ενα άλλο θετικό που προέκυψε από την πανδημία είναι η αύξηση της εξ αποστάσεως επικοινωνίας και εργασίας. Ενα τρίτο που κατέδειξε η πανδημία σε εμάς τους επιστήμονες είναι πόσο σημαντικό είναι το ανοσοποιητικό μας σύστημα και ότι χρειάζεται να το κατανοήσουμε και να το ενισχύσουμε για μια σειρά ασθενειών.

– Είναι μεμψίμοιρες οι φωνές που λένε ότι οι γυναίκες υποεκπροσωπούνται στον δημόσιο χώρο και στις θέσεις λήψης αποφάσεων; Που ισχυρίζονται πως τους προσφέρονται λιγότερες ευκαιρίες;

– Οχι, παρότι έχει γίνει πρόοδος τα τελευταία 25 χρόνια, δεν νομίζω ότι έχουν άδικο όσοι υποστηρίζουν πως οι γυναίκες υποεκπροσωπούνται στις θέσεις εξουσίας, στις θέσεις με ισχυρό ανταγωνισμό. Για παράδειγμα, έχουμε έλλειψη γυναικών στη βαθμίδα των τακτικών καθηγητών και στις θέσεις διευθυντών εργαστηρίων στα νοσοκομεία και σε όλες τις σχολές επιστημών υγείας. Είμαι τώρα πολύ χαρούμενη που τα τελευταία χρόνια ως πρόεδρος του Dana-Farber Cancer Institute τοποθέτησα γυναίκες στις σχεδόν μισές θέσεις ευθύνης του ινστιτούτου. Παρ' όλο που βλέπουμε ότι στα φοιτητικά έδρανα άνδρες και γυναίκες είναι μοιρασμένοι, το πρόβλημα παρατηρείται στο εργασιακό πεδίο. Συνήθως οι γυναίκες λόγω των οικογενειακών υποχρεώσεων καθυστερούν την καριέρα τους και παίρνουν ρόλους όχι της πρώτης γραμμής. Την περίοδο του κορωνοϊού οι γυναίκες ήσαν οι πιο αδύναμοι κρίκοι, καθώς είχαν τις επαγγελματικές τους υποχρεώσεις, ενώ είχαν αναλάβει το μεγαλύτερο μέρος της φροντίδας της οικογένειας.

Το «εκκρεμές» του χρόνου των εκλογών

Τα δύο σενάρια και τι θα επηρεάσει την απόφαση του πρωθυπουργού

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Αποφάσεις για τον χρόνο που θα διεξαχθούν τελικά οι εκλογές θα πάρει προς το τέλος του καλοκαιριού ο κ. Μητσοτάκης, καθώς από τον Ιούλιο και μετά η κυβέρνηση θα διανύει τον τέταρτο και τελευταίο χρόνο της συνταγματικής της θητείας και θα βρισκόμαστε όχι ατύπως αλλά και ουσιαστικά σε προεκλογική περίοδο. Το ερώτημα που καλείται να απαντήσει ο πρωθυπουργός είναι ποιο είναι το καταλληλότερο χρονικό σημείο για να «πατήσει το κουμπί» και να στηθούν οι επόμενες –διπλές– κάλπες.

Η Ντόρα Μπακογιάννη προσφάτως σε τηλεοπτική της συνέντευξη ερωτηθείσα για το πότε θα γίνουν εκλογές απάντησε πως «ούτε ο Μητσοτάκης ξέρει», αποτυπώνοντας με εύγλωττο τρόπο τη ρευστότητα της κατάστασης. Ευρισκόμενοι στην έναρξη του καλοκαιριού τα βασικά σενάρια είναι δύο: οι εκλογές να διεξαχθούν το 2023, όπως τονίζει με κάθε ευκαιρία και ο ίδιος ο κ. Μητσοτάκης και το δεύτερο σενάριο να γίνουν το ερχόμενο φθινόπωρο.

Εκλογές το 2023: Παρά τα αντιθέτως θρυλούμενα, το σενάριο των εκλογών την άνοιξη του 2023 αποτελεί την πρώτη επιλογή του πρωθυπουργού και τον βασικό σχεδιασμό. Οι υποστηρικτές του σεναρίου αυτού λαμβάνουν υπ' όψιν τα εξής στοιχεία: έως του χρόνου την άνοιξη ο πόλεμος στην Ουκρανία κατά πάσα πιθανότητα θα έχει τελειώσει και η ενεργειακή κρίση θα έχει υποχωρήσει, ρίχνοντας τις τιμές σε πιο διαχειρίσιμα επίπεδα για νοικοκυριά και επιχειρήσεις.

Επιπλέον, η κυβέρνηση προγραμματίζει στις αρχές του επόμενου έτους αύξηση των συντάξεων αλλά και την κατάργηση του τέλους της εισφοράς αλληλεγγύης για όλους. Πρόκειται για δύο ατού που μπορούν να λειτουργήσουν προσθετικά στα όσα έχει ήδη κάνει η κυβέρνηση μειώνοντας φόρους, αυξάνοντας τον κατώτατο μισθό και ενισχύοντας σχεδόν όλες τις κοινωνικές ομάδες κατά τη διάρκεια των πολλαπλών κρίσεων.

Οι υποστηρικτές της διεξαγωγής των εκλογών του χρόνου την άνοιξη προσθέτουν ένα ακόμα επιχείρημα: λένε πως ο Μητσοτάκης έχει πει ουκ ολίγες φορές ότι θα εξαντλήσει την τετραετία και από τη στιγμή που θα το κάνει θα ενισχύσει περαιτέρω το προφίλ του αρχηγού που δεν αλλάζει θέσεις και απόψεις, αλλά κινείται θεσμικά. Υπενθυμίζεται άλλωστε πως τον χειμώνα που μας πέρασε τα σενάρια αλλά και οι εισηγήσεις για νέο lockdown ήταν συνεχή παρά τις διαψεύσεις του Μητσοτάκη και τελικά ο πρωθυπουργός ουδέποτε άλλαξε άποψη και ο χειμώνας βγήκε χωρίς lockdown.

Σταθερή η πρόθεση του κ. Μητσοτάκη για εξάντληση της τετραετίας, ωστόσο υπάρχουν αστάθμητοι παράγοντες που μπορούν να φέρουν κάλπες το φθινόπωρο.

Εκλογές το φθινόπωρο: Ανάλογα με τις εξελίξεις, μπορεί να ενεργοποιηθεί και το σενάριο των εκλογών το ερχόμενο φθινόπωρο. Οι λόγοι που μπορεί να γίνει κάτι τέτοιο και να αποφασίσει ο κ. Μητσοτάκης να αλλάξει τον αρχικό σχεδιασμό είναι δύο: Πρώτον, να μη διαφανεί στον ορίζοντα το τέλος του πολέμου στην Ουκρανία και άρα και η ενεργειακή κρίση να υπάρχει ενδεχόμενο να επιμηκυνθεί έως το 2023. Αυτό σημαίνει πως τα προβλήματα διαχείρισης της κρίσης μπορεί να γίνουν ανυπέρβλητα, ο χειμώνας να είναι πολύ δύσκολος και ως εκ τούτου να πρέπει ο πρωθυπουργός να έχει πρόσφατη λαϊκή εντολή για να τα διαχειριστεί.

Διεθνείς αναλυτές άλλωστε επισημαίνουν πως δεν έχουμε δει ακόμα την κορυφή του παγόβουνου της ενεργειακής κρίσης και αν κάτι τέτοιο επαληθευτεί τον χειμώνα, η κυβέρνηση θα έρθει αντιμέτωπη με πολύ δύσκολες καταστάσεις που μπορεί να της προκαλέσουν πολιτική φθορά.

Ο δεύτερος λόγος έχει να κάνει με την αντιπολίτευση. Εάν τους επόμενους θερινούς μήνες και ειδικά προς το τέλος του καλοκαιριού ΣΥΡΙΖΑ και ΠΑΣΟΚ ανεβάσουν τους αντιπολιτευτικούς τόνους ή πολύ περισσότερο ζητήσουν εκλογές, τότε μπορεί ο κ. Μητσοτάκης να πάρει την απόφαση να οδηγήσει τη χώρα σε κάλπες, καθώς διαφορετικά θα συρθούμε σε μία παρατεταμένη και τοξική προεκλογική περίοδο, διάρκειας 9-10 μηνών, αφού οι επόμενες εκλογές θα είναι διπλές και θα κρατήσουν σχεδόν δύο μήνες.

Για να μπορεί ωστόσο ο πρωθυπουργός να έχει την επιλογή των εκλογών το φθινόπωρο, θα πρέπει το καλοκαίρι να περάσει χωρίς απρόοπτα τα οποία θα δημιουργήσουν πρόβλημα και φθορά στην κυβέρνηση. Στην κορυφή των πιθανών προβλημάτων είναι βεβαίως οι πυρκαγιές, καθώς πιθανή επανάληψη του περυσινού εφιαλτικού Αυγούστου θα απομακρύνει με βεβαιότητα την πιθανότητα εκλογών το φθινόπωρο. Αντίθετα, εάν φέτος το καλοκαίρι κυλήσει ομαλά από άποψη πυρκαγιών, τότε ο Κυριάκος Μητσοτάκης θα έχει ένα έξτρα όπλο στη φαρέτρα του για να οδηγήσει τη χώρα σε κάλπες αρχές του φθινοπώρου.

Ενας ακόμη αστάθμητος παράγοντας είναι τα ελληνοτουρκικά, καθώς στην Αγκυρα ανεβάζουν διαρκώς τη ρητορική του και την προκλητικότητα. Αυτό σε πρώτη φάση ευνοεί την κυβέρνηση, καθώς τα εθνικά θέματα και οι απειλές πάντα συσπειρώνουν ακροατήρια. Υπάρχει όμως και ο αστερίσκος ότι κάτω από μία συνεχή ένταση τα πράγματα μπορεί να παρεκτραπούν.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΠΑΜΗΤΣΟΣ / ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ

Οι υποστηρικτές της διεξαγωγής των εκλογών την άνοιξη του 2023 λένε πως ο Κυριάκος Μητσοτάκης έχει πει ουκ ολίγες φορές πως θα εξαντλήσει την τετραετία και εφόσον το κάνει, θα ενισχύσει περαιτέρω το προφίλ του αρχηγού που δεν αλλάζει θέσεις (φωτ. από την πρόσφατη επίσκεψη στην Αστυπάλαια).

Οχι σε αλλαγή του εκλογικού νόμου

Τα σενάρια περί ανασχηματισμού που ποτέ δεν έγινε έδωσαν τη θέση τους σε νέα σενάρια περί αλλαγής του εκλογικού νόμου. Και σε αυτήν την περίπτωση ο θησαυρός είναι «άνθρακες», καθώς δεν υπάρχει καμία τέτοια πρόθεση από πλευράς Μαξίμου. Πριν από περίπου δύο μήνες άλλωστε ο κ. Μητσοτάκης αναφερόμενος στο θέμα είχε χρησιμοποιήσει σκληρές λέξεις: «Με ρωτάτε αν θα ξαναλλάξω τον εκλογικό νόμο. Αυτά δεν είναι σοβαρά πράγματα. Είμαι ένας υπεύθυνος θεσμικός πολιτικός ο οποίος έχει μάθει να πορεύεται με κανόνες», είχε πει. Η τότε δήλωση δεν αφήνει κανένα περιθώριο περαιτέρω συζήτησης περί αλλαγής. Στο αμιγώς, δε, πολιτικό σκέλος, η Ν.Δ. το τελευταίο διάστημα εμφανίζει μία ανοδική πορεία στις δημοσκοπήσεις και δεν έχει κανέναν λόγο να προχωρήσει σε μία αλλαγή του εκλογικού νόμου που θα αλλάξει την ατζέντα και θα στείλει μήνυμα ηττοπάθειας στον τελευταίο χρόνο πριν από τις κάλπες.

«Αργό θάνατο» στις τάσεις ετοιμάζει ο Αλέξης Τσίπρας

«Θα κάνω όργανα χωρίς συσχετισμούς», τόνισε σε συνεργάτες του – Οι αντιδράσεις «προεδρικών» και «Ομπρέλας»

Του **ΑΝΤΩΝΗ ΑΝΤΖΟΛΕΤΟΥ**

Δημιουργώντας τον «Υδροχόο» ο Μανώλης Ρασούλης το 1984 είχε γράψει πως «όλα τριγύρω αλλάζουνε κι όλα τα ίδια μένουν». Κάπως έτσι θα ένιωσε ο Αλέξης Τσίπρας στην πρώτη συνεδρίαση της Πολιτικής Γραμματείας την Τρίτη. Αρκετά νέα πρόσωπα στο όργανο, αλλά και παλιά μέλη που επανέλαβαν πάνω κάτω τις ίδιες απόψεις. Ενα από τα επίδικα του κόμματος είναι τι θα γίνουν οι τάσεις και κατά πόσον το «περιτύλιγμα» του μετασχηματισμού τους σε «ρεύματα ιδεών» θα αλλάξει τον τρόπο που μέχρι τώρα δραστηριοποιούνται.

Στην «Ομπρέλα» υποστηρίζουν πως ο ΣΥΡΙΖΑ όχι μόνο επιτρέπει την ύπαρξη τάσεων, αλλά είναι αναγκαίες προκειμένου να υπάρχει συνεχής και απρόσκοπτη αναπαραγωγή ιδεών και πολιτικών. Μερίδα των «προεδρικών» είναι δυσαρεστημένοι και αιφνιδιασμένοι υποστηρίζοντας πως η συνεισφορά τους σε επίπεδο γραμμής και λειτουργίας του κόμματος ήταν πολύ σημαντική. «Δεν πορευόμαστε με κονκάρδα "Αλέξης Τσίπρας" μέσα στο κόμμα», δήλωνε χαρακτηριστικά μέλος τους στην «Κ». Νιώθουν πως ο Αλέξης Τσίπρας έχει ανοίξει μέτωπο μαζί τους στο πλαίσιο της ισονομίας που επιθυμεί να υπάρχει στο κόμμα. Προφανώς στα αυτιά του προέδρου έφταναν περιπτώσεις στελεχών που στην περιφέρεια φέρονται πως διατείνονταν, κατά τις προσυνεδριακές διαδικασίες, ότι είναι οι «αυθεντικοί εκπρόσωποί του».

«Θα κάνω όργανα χωρίς συσχετισμούς», τόνισε ο πρόεδρος σε συνεργάτες του και στη χειρότερη περίπτωση επιθυμεί την ανασύνθεση των τάσεων. Στην καλύτερη την αυτοκατάργησή τους. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», αυτό, πέρα από τη συνέντευξη σε ενημερωτική ιστοσελίδα, το τόνισε και κατά τη διάρκεια της πρώτης συνεδρίασης της νέας Πολιτικής Γραμματείας, αιφνιδιάζοντας για ακόμα μία φορά. Η λογική είναι πως οι ομαδοποιήσεις δεν οδηγούν στην εξωστρέφεια και στερούν πολλά «ντεσιμπέλ» από τη δομική αντιπολίτευση που θέλει να κάνει ο ΣΥΡΙΖΑ.

«Δεν υπάρχει ανατροπή στην κοινωνία. Η Ν.Δ. επιστρέφει», τόνισε στέλεχος της «Ομπρέλας» στην πρώτη συνεδρίαση της Πολιτικής Γραμματείας.

Χαρακτηριστική περίπτωση είναι το επεισόδιο με τα χταπόδια. Η ενόχληση του Παύλου Πολάκη για τη μη τοποθέτηση ενός «προεδρικού» στελέχους στη θέση του γραμματέα τον οδήγησε να ασκήσει κριτική στην Κ.Ε. ακόμα και για το πρωτοσέλιδο της «Αυγής». Μια στήλη για τα ζώα, σύμφωνα με τον Χανιώτη βουλευτή, δεν μπορεί να έχει θέση έστω και για ένα μικρό χτύπημα στην πρώτη σελίδα. Παρά το γεγονός πως το κεντρικό θέμα εκείνο το Σάββατο αφορούσε την «αστυνομοκρατία στα ΑΕΙ». Ισως τα πράγματα να ήταν πιο απλά αν ο διευθυντής της «Αυγής», Αγγελος Τσέκερης, δεν του απαντούσε, λένε κάποια στελέχη της Κουμουνδούρου. Ομως οι συγκρούσεις ήταν πάντα στο DNA του ΣΥΡΙΖΑ.

Η ετοιμότητα του ΣΥΡΙΖΑ για προσφυγή στις κάλπες το φθινόπωρο είναι η στόχευση του Αλέξη Τσίπρα, με τις περιοδείες του να λαμβάνουν από εδώ και στο εξής προεκλογικό χαρακτήρα με ανοιχτές συγκεντρώσεις και ομιλίες.

Το στίγμα του, πως οι τάσεις δεν τον αφορούν, ο πρόεδρος το έδωσε με την πρόταση να αναλάβει η Ράνια Σβίγκου (προερχόμενη από τη μειοψηφία) τη θέση της γραμματέως, αλλά και με τη σύνθεση του «πρωινού καφέ» όπου δεν συμπεριέλαβε κανένα μέλος της «Ομπρέλας». Υπήρξαν, άλλωστε, παράπονα για τη μη τοποθέτηση του Ευκλείδη Τσακαλώτου στο όργανο. Η μειοψηφία υποστηρίζει πως στάση ουδετερότητας ο πρόεδρος θα έπρεπε να είχε κρατήσει πριν από δύο χρόνια που συγκεκριμένα στελέχη είχαν στοχοποιηθεί ότι υπονομεύουν τον ΣΥΡΙΖΑ και την ανάκαμψή του.

Τι έγινε στην πρώτη συνεδρίαση της Πολιτικής Γραμματείας; Το κλίμα ήταν ομολογουμένως πολύ καλό. Ο Αλέξης Τσίπρας είναι ο απόλυτος κυρίαρχος του παιχνιδιού και αυτό δεν το αμφισβητεί κανείς. Η μουρμούρα, όμως, για τα δημοσκοπικά ποσοστά δεν έλειψε. «Δεν υπάρχει ανατροπή στην κοινωνία. Η Ν.Δ. επιστρέφει», τόνισε στέλεχος της «Ομπρέλας», σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», προς τον πρόεδρο. «Δεν υπάρχει ανταπόκριση στις δημοσκοπήσεις. Πώς πάμε στις εκλογές;», συμπλήρωσε εκφράζοντας προβληματισμό ότι μπορεί οι συνεδριακές διαδικασίες να ολοκληρώθηκαν και ο Αλέξης Τσίπρας να επιβεβαίωσε την απόλυτη εμπιστοσύνη της βάσης, όμως έπειτα από τρία χρόνια η πρωτιά της γαλάζιας παράταξης υπάρχει κίνδυνος να παγιωθεί.

Αλλο στέλεχος της μειοψηφίας επέμεινε πως δεν έγινε στο σωστό timing η αυτοκριτική, και ότι ακόμα και τώρα είναι ανάγκη να απαντηθούν με θετικό τρόπο τα ζητήματα που ήταν η «αχίλλειος πτέρνα» του ΣΥΡΙΖΑ. Η πλειοψηφία των μελών του οργάνου υποστήριξε το νέο ξεκίνημα που γίνεται με βάση τις καταστατικές αλλαγές που προώθησε ο Αλέξης Τσίπρας.

Εγκωμιαστικές αναφορές

Μέσα στο πνεύμα της αποκήρυξης των τάσεων, καθόλου τυχαίες δεν ήταν την εβδομάδα που πέρασε οι εγκωμιαστικές αναφορές του Αλέξη Τσίπρα στην Εφη Αχτσιόγλου και στον Αλέξη Χαρίτση. Δεν είναι μόνο το νεαρό της ηλικίας και το πολιτικό τους έργο που ήθελε να εξάρει. Αλλά κυρίως το γεγονός πως τα εσωκομματικά μαγειρέματα δεν τους απασχόλησαν ποτέ. Ενδεχομένως να γίνουν κάποιες μικρές αλλαγές το επόμενο διάστημα. Η αίσθηση που υπάρχει είναι πως ο Δημήτρης Τζανακόπουλος ίσως επανέλθει στα προηγούμενα καθήκοντά του, του κοινοβουλευτικού εκπροσώπου.

Η ετοιμότητα του ΣΥΡΙΖΑ για προσφυγή στις κάλπες το φθινόπωρο είναι η στόχευση του Αλέξη Τσίπρα, με τις περιοδείες του να παίρνουν από εδώ και στο εξής προεκλογικό χαρακτήρα, συμπεριλαμβάνοντας σε όλες ανοιχτή συγκέντρωση και ομιλία.

Οι startups, «κλειδί» καινοτομίας

Συνολικά 567 (533 το 2021) σήμερα οι νεοφυείς επιχειρήσεις στην Ελλάδα – Τα κίνητρα και οι παροχές του Elevate Greece

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΛΑΚΑΣΑ**

«Οι startuppers αναζητούν τις λύσεις, είναι της πράξης. Είναι καινοτόμοι, δεν αναλώνονται σε γραφειοκρατικά γρανάζια, πηγαίνουν κατευθείαν στη λύση με πρωτότυπο τρόπο. Είναι δημιουργικοί και μαζί αποτελεσματικοί. Οι startuppers είναι άτομα που δεν διστάζουν να θυσιάσουν πολλά από την προσωπική τους ζωή για να πραγματοποιήσουν το όραμά τους», λέει με ένταση στην «Κ» ο Αιμίλιος Χαλαμανδάρης. Είναι συνιδρυτής και διευθύνων σύμβουλος της Innoetics, της ελληνικής τεχνολογικής εταιρείας που ξεκίνησε ως νεοφυής επιχείρηση στο ερευνητικό κέντρο «Αθηνά» και το 2017 εντυπωσίασε καθώς εξαγοράστηκε από τη Samsung Electronics. Μια επιτυχία-παράδειγμα και κίνητρο για όλους τους φιλόδοξους επιστήμονες που επενδύουν στην καινοτομία, αγαπούν να βρίσκονται πιονέροι των εξελίξεων. Στην Ελλάδα πάνω από 5.000 άνθρωποι σε 533 νεοφυείς επιχειρήσεις δίνουν τον τόνο για να αξιοποιηθεί ο πλούτος της αναδυόμενης καινοτομίας της χώρας μας. Ο Χρίστος Δήμας, αρμόδιος υφυπουργός για την Ερευνα και την Καινοτομία στο υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων, μιλώντας στην «Κ» πιάνει το νήμα του λόγου από τον Αιμίλιο Χαλαμανδάρη, τονίζοντας τη σημασία του εγχειρήματος στήριξης των νεοφυών επιχειρήσεων από την ελληνική κυβέρνηση. «Οι startups είναι το φυτώριο των καινοτόμων επιχειρήσεων που αξιοποιούν τα σπουδαία μυαλά της χώρας μας, και μπορούν να συμβάλουν στην ανάπτυξη της Ελλάδας μέσα από τον εκσυγχρονισμό του παραγωγικού μοντέλου της», λέει ο κ. Δήμας. Την τελευταία τριετία ο αριθμός των νεοφυών επιχειρήσεων έχει αυξηθεί σημαντικά, με την κυβέρνηση να επενδύει σε αυτό το πεδίο, με στόχο να ανυψώσει την Ελλάδα – Elevate Greece ονομάζεται η σχετική πολυεπίπεδη κυβερνητική πρωτοβουλία. Χαρακτηριστικά, μετά την πρώτη χρηματοδότηση νεοφυών επιχειρήσεων του Elevate Greece, η οποία δόθηκε σε συνδυασμό με φορολογικά κίνητρα καθώς και θεσμικά μέτρα, η κυβέρνηση σύμφωνα με ασφαλείς πληροφορίες της «Κ» εξετάζει την οργάνωση ενός νέου γύρου χρηματοδότησης του κεφαλαίου κίνησής τους, με συνολικό ανώτατο όριο επιδότησης, και για τις δύο φάσεις, τα 100.000 ευρώ. Η προσπάθεια για αλλαγή φιλοσοφίας και ουσιαστικά επένδυση στην καινοτομία απαιτεί στοχευμένες ενέργειες σε πολλαπλά επίπεδα, με βάση τη δουλειά που πρέπει να ξεκινήσει από τα θρανία μέσα από την εκπαίδευση των νέων γενιών στην επιχειρηματική αξιοποίηση της έρευνας και της καινοτομίας.

Οπως παρουσιάζει σήμερα η «Κ», στην Ελλάδα μέχρι το τέλος του 2021 είχαν καταγραφεί 533 νεοφυείς επιχειρήσεις με 5.070 απασχολουμένους. Τα στοιχεία προέρχονται από την ποσοτική και ποιοτική καταγραφή που έκανε το υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων μέσω της Γενικής Γραμματείας Ερευνας και Καινοτομίας και του Elevate Greece στις startups. «Μέχρι και πριν από ενάμιση χρόνο, η ελληνική πολιτεία δεν είχε ορισμό για το ποιες επιχειρήσεις δύνανται να χαρακτηριστούν νεοφυείς. Δεν γνώριζε πόσες νεοφυείς επιχειρήσεις υπάρχουν, πού βρίσκονται, σε ποιον τομέα δραστηριοποιούνται, πόσους εργαζομένους απασχολούν, τι κύκλο εργασιών πραγματοποιούν και τι χρηματοδοτήσεις έχουν λάβει. Συνεπώς, όταν η πολιτεία δεν έχει όλα αυτά τα δεδομένα, αδυνατεί στην πραγματικότητα να σχεδιάσει αλλά και να εφαρμόσει αποτελεσματική πολιτική. Σήμερα, μέσω του Elevate Greece για όλα τα παραπάνω ερωτήματα υπάρχουν απαντήσεις, στοιχεία και δεδομένα. Πλέον η πολιτεία έχει τη δυνατότητα να σχεδιάζει πολιτικές με βάση τις ανάγκες του οικοσυστήματος», παρατηρεί ο κ. Δήμας.

Εξετάζεται νέος γύρος χρηματοδότησης του κεφαλαίου κίνησής τους, με συνολικό ανώτατο όριο επιδότησης τα 100.000 ευρώ.

Η δυναμική των νεοφυών επιχειρήσεων καταδεικνύεται από το γεγονός ότι παρά την κορύφωση της κρίσης στην Ελλάδα, από το 2014 και μετά, η δυναμική σύσταση των νεοφυών επιχειρήσεων κινήθηκε ανοδικά σε πείσμα των καιρών και θα μπορούσε να ιδωθεί και ως μια προσπάθεια φυγής προς τα εμπρός των ταλαντούχων και τολμηρών επιχειρηματιών. Οι περισσότερες ιδρύθηκαν το 2019 και την τελευταία τριετία ιδρύθηκε το 44,8% από το 2014 έως και το 2021. Μάλιστα, σύμφωνα με το υπουργείο Ανάπτυξης, το πρώτο πεντάμηνο του έτους εντάχθηκαν στο Εθνικό Μητρώο Νεοφυών Επιχειρήσεων άλλες 34 startups, ανεβάζοντας τον αριθμό από τις 533 στις 567. Με βάση τα στοιχεία και τα δεδομένα του Elevate Greece έως τα τέλη του 2021, οι τομείς στους οποίους δραστηριοποιούνται οι 533 νεοφυείς επιχειρήσεις καλύπτουν ευρύ φάσμα. Ο τομέας των βιοεπιστημών κατέχει την πρώτη θέση με ποσοστό 13,3%. Ακολουθούν οι τομείς του τουρισμού και υπηρεσιών φιλοξενίας (9,4%), του περιβάλλοντος και ενέργειας (8,3%), της αγροδιατροφής (7,7%), της διαφήμισης και μάρκετινγκ (6,6%) και της ανάλυσης δεδομένων - big data (6%).

Οι ιδρυτικές ομάδες των νεοφυών επιχειρήσεων –πάνω από το 65,5% αποτελούνται από δύο ή τρία άτομα– ανδροκρατούνται, καθώς το 80% αποτελείται από άνδρες και μόνο το 20% από γυναίκες. Στις 533 επιχειρήσεις απασχολούνται 5.070 άτομα, οι περισσότεροι στον τομέα των βιοεπιστημών (11,9%), της ανάλυσης δεδομένων - big data (8,6%) και της διαφήμισης (7,6%). Βέβαια στις 567 επιχειρήσεις έως το τέλος Μαΐου, εργάζονταν 5.470 άτομα.Το 72,8% είναι επιχειρήσεις που χρηματοδοτήθηκαν από κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών, το 10% ξεκίνησαν με επιδότηση. Ακολουθούν όσες έλαβαν χρηματοδότηση από «επενδυτικούς αγγέλους» (ιδιώτης επενδυτής ο οποίος εισφέρει χρηματικά κεφάλαια σε νεοφυείς επιχειρήσεις με στόχο την ανάπτυξή τους) και άλλες πηγές, με ποσοστά 8,2% και 7% αντίστοιχα. Μόλις το 1,9% έχει λάβει χρηματοδότηση μέσω δανεισμού.

Μέσω του Elevate Greece παρέχονται εξειδικευμένα κίνητρα στις νεοφυείς επιχειρήσεις, όπως φορολογικές εκπτώσεις για «επενδυτικούς αγγέλους», μετοχές προαίρεσης (stock options), ακόμα και δράσεις ΕΣΠΑ για την ενίσχυση της ρευστότητάς τους λόγω κορωνοϊού. Παράλληλα, το Elevate Greece πλαισιώνεται από ένα σημαντικό δίκτυο επίσημων υποστηρικτών που δραστηριοποιείται στον χώρο της καινοτομίας, των επενδύσεων και της επιχειρηματικότητας, στο οποίο συμπεριλαμβάνονται τράπεζες, πολυεθνικές εταιρείες, ελληνικές επιχειρήσεις αλλά και θεσμικοί υποστηρικτές. «Οι παροχές που προσφέρονται στις startups περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων χρηματικά έπαθλα, πρόσβαση στο παγκόσμιο δίκτυο καινοτομίας που διαθέτουν, υπηρεσίες νέφους, συμβουλευτικές υπηρεσίες, ακόμα και εξειδικευμένα τραπεζικά προϊόντα», λέει ο κ. Δήμας.

«Εχουν γίνει σημαντικά βήματα. Εάν επιτύχει μια νεοφυής επιχείρηση, οι θετικές συνέπειες λειτουργούν πολλαπλασιαστικά. Οι επιτυχημένες startups συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη διότι αποκτούν γρήγορα μεγάλη υπεραξία και μπορούν να αναπτυχθούν διεθνώς» παρατηρεί ο κ. Χαλαμανδάρης. Και τονίζει: «Οι startups βασίζονται σε τολμηρές ιδέες που μπορούν να αποτύχουν, όμως και αυτό έχει την αξία του. Από τα λάθη και τις αποτυχίες μαθαίνεις, και αποτελούν πολύτιμο εφόδιο για να σηκωθείς και να προχωρήσεις μπροστά».

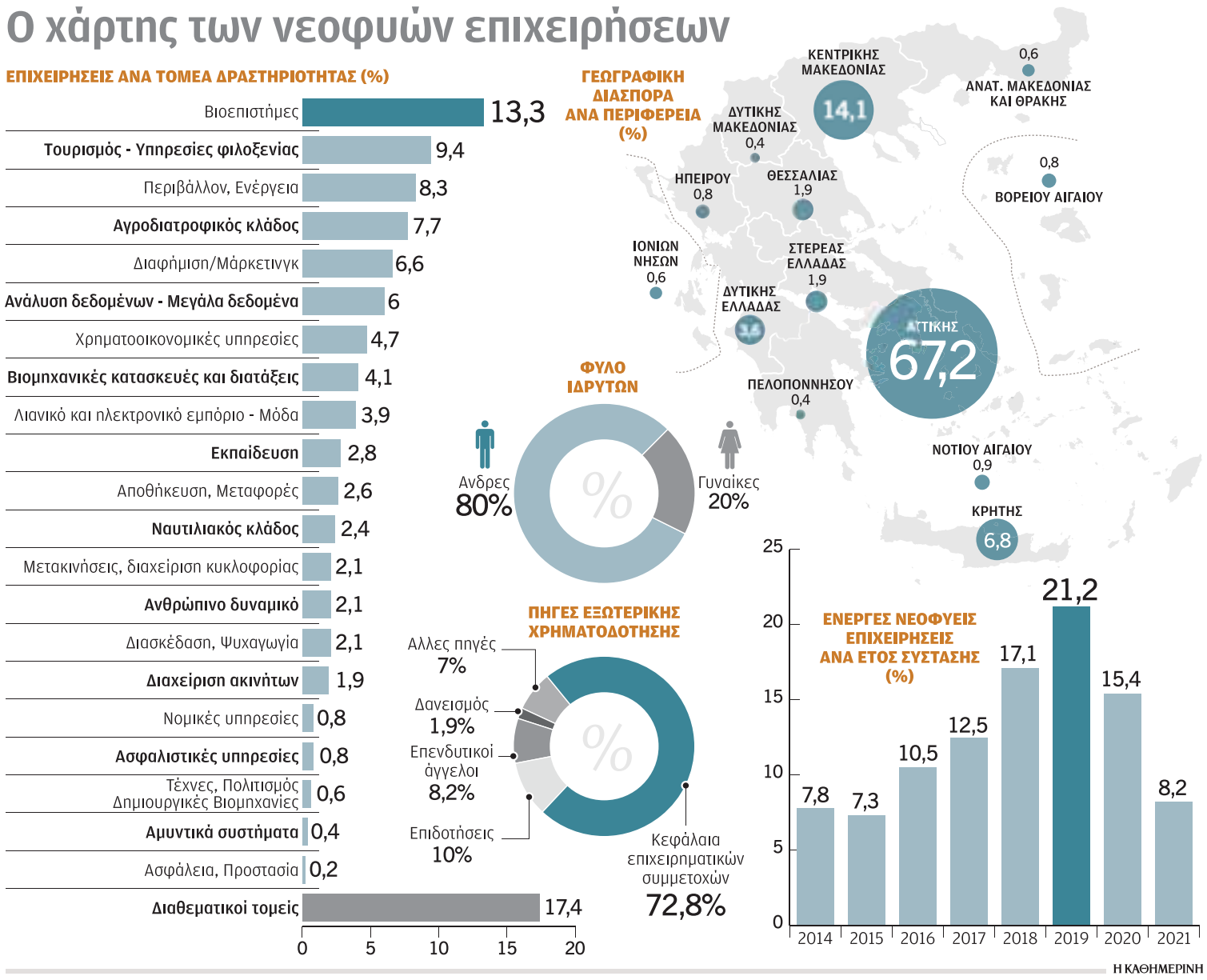

Προσέλκυση ταλέντων και από το εξωτερικό

Η έλλειψη πτυχιούχων πληροφορικής αποτελεί τροχοπέδη για την ανάπτυξη της καινοτομίας στη χώρα μας, αφού καταρτισμένο στην τεχνολογία προσωπικό είναι απαραίτητο για να στελεχωθούν οι καινοτόμες επιχειρήσεις.

Παράλληλα, μέσω των κονδυλίων του Ταμείου Ανάκαμψης θα δοθεί βάρος στον ψηφιακό μετασχηματισμό των υπηρεσιών στη χώρα.

Ετσι, υπολογίζεται πως μέσω του Ταμείου θα δημιουργηθούν περί τις 200.000 θέσεις εργασίας, εκ των οποίων οι περίπου 50.000 θα αφορούν τον ψηφιακό μετασχηματισμό.

Ωστόσο, σύμφωνα με τα στοιχεία της Εθνικής Αρχής Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΘΑΑΕ), η ελληνική τριτοβάθμια εκπαίδευση το ακαδημαϊκό έτος 2020-2021 είχε 794.107 φοιτητές.

Εξ αυτών, το 20,97% σπούδαζε στον κλάδο των μηχανικών και ευρύτερα των κατασκευών –με υψηλή ανεργία– και το 20,66% σπούδαζε οικονομικά ή δίκαιο. Αντίστροφα, στις τελευταίες θέσεις βρίσκονται οι κλάδοι της πληροφορικής με μερίδιο 3,42% και οι τομείς των υπηρεσιών με 2,9%.

Από την άλλη, η ανάπτυξη της καινοτομίας και της νεοφυούς επιχειρηματικότητας θα δημιουργήσει πολλές και καλά αμειβόμενες θέσεις εργασίας και άρα θα ανακοπεί και η διαρροή ταλέντων από την Ελλάδα στο εξωτερικό.

Οπως λέει στην «Κ» ο Χρήστος Ταραντίλης, «πηγαίνοντας ένα βήμα παραπέρα, χρειάζεται να προσελκύσουμε ταλέντα και από το εξωτερικό. Ηδη άνοιξε ο δρόμος για αγγλόφωνα προπτυχιακά προγράμματα σπουδών στα ελληνικά πανεπιστήμια. Επίσης, υπάρχουν προτάσεις για θεσμοθέτηση μιας Startup Visa και για διευκολύνσεις σε ανθρώπους που θέλουν να εργαστούν στη χώρα μας στον τομέα της τεχνολογίας».

10.000 επιστήμονες στην πρώτη γραμμή έρευνας και ανάπτυξης

Βασικό «κλειδί» για την επιχειρηματική αξιοποίηση της έρευνας και της καινοτομίας σε μια χώρα είναι η εκπαίδευση. Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα εμφανίζεται να υπολείπεται στο θέμα, καθώς μόνο συμπληρωματικά των βασικών μαθημάτων υπάρχει σχετικό «μάθημα». «Η εκπαίδευση στην επιχειρηματικότητα συντελεί ώστε να επιτευχθούν δύο βασικοί στόχοι σχετικά με την επιχειρηματική αξιοποίηση της έρευνας και της καινοτομίας: η αλλαγή κουλτούρας και νοοτροπίας ως προς την επιχειρηματικότητα και η απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων για να είναι κανείς σε θέση να κατανοήσει τον κόσμο του επιχειρείν», παρατηρεί στην «Κ» ο Χρήστος Ταραντίλης, πρόεδρος της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Ερευνας και Τεχνολογίας της Βουλής, και καθηγητής στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΟΠΑ).

«Η ελληνική τεχνολογία μπορεί να γίνει προϊόν που θα χρησιμοποιείται παγκοσμίως».

Ειδικότερα, σύμφωνα με τον ίδιο, εντοπίζονται τουλάχιστον τρία καίρια ζητήματα νοοτροπίας που μπορούν να αλλάξουν μέσα από την εκπαίδευση στην επιχειρηματικότητα: α) η προσέγγιση της έννοιας του «λάθους» ως στοιχείου της μαθησιακής διαδικασίας και, επομένως, όχι ως συνώνυμου της αποτυχίας, αλλά –αντίθετα– ως σκαλοπατιού για την επιτυχία, β) η ενθάρρυνση στην ανάληψη ρίσκου που είναι βασικό συστατικό της επιχειρηματικής κουλτούρας, και γ) η άρση της εσφαλμένης αντίληψης ότι η εμπορική αξιοποίηση των ερευνητικών αποτελεσμάτων πλήττει τη βασική έρευνα, καθώς είναι σαφές ότι θεμέλιο της καινοτομίας είναι η βασική έρευνα, από την οποία πηγάζει το πραγματικά νέο και καινοτόμο, που μπορούμε μετά να επεξεργαστούμε, να τροποποιήσουμε και να αξιοποιήσουμε επιχειρηματικά. «Για παράδειγμα, η ίδρυση κεντρικών γραφείων μεταφοράς τεχνολογίας, όπως το πρόσφατο Science Agora, και η προσθήκη μαθημάτων επιχειρηματικότητας στα διδακτορικά προγράμματα σπουδών που σχετίζονται με κάθε είδους τεχνολογία (στην πληροφορική, στις βιοεπιστήμες, στα υλικά, στα τρόφιμα, στο περιβάλλον κ.λπ.), μπορούν να προωθήσουν την επιχειρηματική αξιοποίηση της έρευνας», παρατηρεί ο κ. Ταραντίλης.

Συγκεκριμένα, δύο πανεπιστήμια της χώρας –το ΕΜΠ και το ΟΠΑ– και τρία ερευνητικά ιδρύματα –το Εθνικό Κέντρο Ερευνας Φυσικών Επιστημών «Δημόκριτος», το Ερευνητικό Κέντρο «Αθηνά» και το Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Συστημάτων Επικοινωνιών και Υπολογιστών (ΕΠΙΣΕΥ)– συμπράττουν για την ίδρυση του Κεντρικού Κόμβου Μεταφοράς Τεχνολογίας Science Agora. «Πρόκειται για ένα "πεντάστερο" γραφείο αξιοποίησης της επιστημονικής έρευνας», ανέφερε στην «Κ» ο πρύτανης του ΕΜΠ Ανδρέας Μπουντουβής. «Η ίδρυση του Science Agora αποτελεί ορόσημο που μας πηγαίνει σε μια νέα εποχή», σύμφωνα με τον πρύτανη του ΟΠΑ Δημήτρη Μπουραντώνη. Μέσω του κόμβου Science Agora περισσότεροι από 10.000 επιστήμονες, μέλη ΔΕΠ, ερευνητές, μεταδιδακτορικοί συνεργάτες και υποψήφιοι διδάκτορες θα έχουν τη δυνατότητα να επωφεληθούν από τη σύμπραξη, πρωτοποριακή για τα ελληνικά και τα ευρωπαϊκά δεδομένα, των πέντε ιδρυμάτων. Η δυναμική είναι εξαιρετικά μεγάλη με δεδομένο ότι οι ερευνητικές ομάδες των πέντε μετέχουν την τελευταία πενταετία σε εκατοντάδες διεθνή έργα έρευνας και ανάπτυξης.

Μια εσφαλμένη ιδέα

Βασικός λόγος που λειτουργούσε για χρόνια ανασχετικά στην επιτυχή διασύνδεση της έρευνας με την επιχειρηματικότητα είναι η δαιμονοποίηση της επιχειρηματικότητας. «Πρόκειται για την εσφαλμένη ιδέα πως οτιδήποτε αξιοποιείται επιχειρηματικά δεν έχει ευρύτερο κοινωνικό αντίκτυπο, αντίληψη που διαψεύδεται από τις θέσεις εργασίας που δημιουργούνται, τη μείωση της ανεργίας, την αύξηση των εξαγωγών και τη συνακόλουθη μείωση του ελλείμματος της χώρας», λέει ο κ. Ταραντίλης, προσθέτοντας ότι «και η έλλειψη επιχειρηματικών γνώσεων και κουλτούρας λειτούργησε ως τροχοπέδη. Υψηλού επιπέδου ερευνητικά αποτελέσματα με προοπτική πρακτικής αξιοποίησης σταματούσαν στο επίπεδο της δημοσίευσης σε έγκριτα επιστημονικά περιοδικά και στη διεκδίκηση ανταγωνιστικών ευρωπαϊκών προγραμμάτων, χωρίς να υπάρχει η σκέψη ότι μια ελληνική τεχνολογία θα μπορούσε να γίνει προϊόν που να χρησιμοποιείται παγκοσμίως». Τέλος, ανασταλτικοί παράγοντες είναι η ύπαρξη δυσπιστίας τόσο από την πλευρά του Ελληνα ερευνητή όσο και από την πλευρά του Ελληνα επιχειρηματία, καθώς και ότι δεν υπήρχαν επιτυχημένα παραδείγματα που να δείχνουν τον δρόμο και να εμπνέουν αισιοδοξία. Τώρα, όμως, ο δρόμος άνοιξε.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΛΑΚΑΣΑΣ

Πρόσφυγες στα παράλια μετακινεί η Τουρκία

Προετοιμασμένη για κάθε σενάριο η Αθήνα

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Προετοιμασμένη ακόμα και για το πιο ακραίο σενάριο στο Αιγαίο είναι η Αθήνα, η οποία παρακολουθεί με ψυχραιμία όλα όσα εκτυλίσσονται στην Τουρκία τις τελευταίες ημέρες και εβδομάδες. Στην Αθήνα εξετάζονται με προσοχή και σχολαστικότητα όλα τα δεδομένα που καταφθάνουν από την Τουρκία, είτε άμεσα είτε από συμμαχικές χώρες, που παρακολουθούν όσα συμβαίνουν στην Αγκυρα με ανησυχία για διαφορετικούς λόγους, κυρίως λόγω του ρωσο-ουκρανικού πολέμου και της επαπειλούμενης εισβολής στη βόρεια Συρία.

Τα τελευταία 24ωρα παρατηρείται μια μετακίνηση προσφύγων και μεταναστών στα τουρκικά παράλια, κυρίως στις περιοχές απέναντι από τη Χίο και τη Σάμο, γεγονός το οποίο ευλόγως έχει θορυβήσει την ελληνική πλευρά. Πέρα από τις κινήσεις καταφθάνουν πληροφορίες σχετικά με την αυξανόμενη παρουσία και λέμβων που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν από τους μετανάστες που φθάνουν στα παράλια.

Ούτως ή άλλως οι πρόσφυγες και οι μετανάστες πολλές φορές έχουν αξιοποιηθεί από την Τουρκία ως εργαλείο πίεσης προς την Ελλάδα, η οποία στην περίπτωση αυτή πολλές φορές αντιμετωπίζει όχι μόνο τη γεωπολιτική, αλλά και την ανθρωπιστική διάσταση του ζητήματος.

Η συγκέντρωση προσφύγων και μεταναστών στις μικρασιατικές ακτές, σε συνδυασμό με τη ρητορική αποχαλίνωση των αξιωματούχων της τουρκικής κυβέρνησης έχει οδηγήσει διπλωματικούς και στρατιωτικούς κύκλους στην Αθήνα σε «ξεσκόνισμα» παλαιότερων σεναρίων κρίσης.

Ενδεικτικό είναι εκείνο του ενδεχομένου αποβίβασης μεταναστών σε κάποια νησίδα ή νησί εξ αυτών που η Τουρκία θεωρεί «ακαθορίστου κυριότητας» και της προσπάθειας διάσωσής τους από την τουρκική ακτοφυλακή υπό το πρόσχημα αρχικά της περιοχής ευθύνης έρευνας και διάσωσης (που η Τουρκία θεωρεί ότι της ανήκει στα ανατολικά του 25ου μεσημβρινού έτσι κι αλλιώς).

Υπενθυμίζεται ότι ένα τέτοιο περιστατικό είχε εκτυλιχθεί στις αρχές του 2015, όταν ελληνικές και τουρκικές δυνάμεις έσπευσαν να διασώσουν μετανάστες από πλοιάριο που είχε ναυαγήσει στα Ιμια. Τότε η κρίση είχε επιλυθεί με την απόφαση οι μισοί μετανάστες να μεταφερθούν από το Λιμενικό Σώμα και οι άλλοι μισοί από την τουρκική ακτοφυλακή. Τότε η κρίση είχε λυθεί μέσα στη νύχτα, δίχως να επικρατήσει ένταση και με διαύλους επικοινωνίας οι οποίοι λειτούργησαν, παρά το γεγονός ότι η τότε νέα κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ είχε μόλις αναλάβει τη διακυβέρνηση της χώρας. Είναι πασιφανές ότι η επανάληψη ενός τέτοιου σεναρίου υπό τις σημερινές συνθήκες, δηλαδή τη μεσολάβηση εδώ και έναν χρόνο της επισημοποίησης του νέου δόγματος της Αγκυρας για σύνδεση της αποστρατιωτικοποίησης των νησιών του Ανατολικού Αιγαίου με την κυριαρχία τους και την πρόσφατη απόφαση για ρητορική αποχαλίνωση, θα μπορούσε να έχει δυνητικά πολύ διαφορετικά αποτελέσματα.

Οι Ενοπλες Δυνάμεις στο Ανατολικό Αιγαίο έχουν εντολή να κινούνται με αυξημένο βαθμό επιφυλακής και ετοιμότητας προκειμένου να αντιδράσουν άμεσα εφόσον χρειαστεί.

Για τον σκοπό αυτό οι Ενοπλες Δυνάμεις στο Ανατολικό Αιγαίο εξακολουθούν να κινούνται με βάση έναν αυξημένο βαθμό επιφυλακής και ετοιμότητας, προκειμένου να αντιδράσουν εφόσον χρειαστεί. Πάντως μέχρι στιγμής η βασική στρατιωτική δραστηριότητα των τουρκικών ενόπλων δυνάμεων, δηλαδή η άσκηση «Efes 2022» εκτυλίσσεται με τρόπο υποδειγματικό, εντός των ορίων των τουρκικών χωρικών υδάτων και δίχως παρενοχλήσεις, κατ' ορισμένους λόγω και της αμερικανικής συμμετοχής σε αυτήν με πλοίο και ειδικές δυνάμεις.

ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΝΑΥΤΙΚΟ

Το προσεχές διάστημα θα οριστικοποιηθεί και το πρόγραμμα αναβάθμισης των υφισταμένων φρεγατών τύπου ΜΕΚΟ (φωτ. η φρεγάτα «Σαλαμίς») του Πολεμικού Ναυτικού, προκειμένου αυτά τα πολεμικά πλοία να αποκτήσουν τη δυνατότητα να υπηρετούν ακόμα 15 χρόνια.

Τέσσερις «μνηστήρες» για τις κορβέτες

Η αναβαπτισμένη τουρκική επιθετικότητα έστειλε στις ελληνικές καλένδες και την –όποια– συζήτηση υπήρχε για το ενδεχόμενο περιορισμού των εξοπλιστικών δαπανών λόγω και της δημοσιονομικής πίεσης που ασκεί η πολύπλευρη κρίση. Στο πλαίσιο αυτό, τις επόμενες ημέρες αναμένεται να οριστικοποιηθούν οι αποφάσεις για την προμήθεια κορβετών, μέσα από μια ποικιλία προτάσεων και σχεδίων που έχουν προταθεί από τη Γαλλία, το Ηνωμένο Βασίλειο, την Ιταλία και την Ολλανδία. Επίσης, θα οριστικοποιηθεί και το πρόγραμμα αναβάθμισης των υφιστάμενων φρεγατών τύπου ΜΕΚΟ του Πολεμικού Ναυτικού, προκειμένου αυτά τα πολεμικά πλοία να αποκτήσουν τη δυνατότητα να υπηρετούν για ακόμα 15 χρόνια. Τις επόμενες ημέρες θα ενταθούν και οι συζητήσεις για την ανταλλαγή τεθωρακισμένων οχημάτων μάχης (TOMA) BMP-1 με τα γερμανικά Marder, ενώ προχωρούν και μια σειρά από μικρότερα αλλά εξίσου σημαντικά προγράμματα όπως η αναβάθμιση των F-16 Block 50 και η προμήθεια UAV τύπου MQ-9.

Η διπλωματία των χαρτών

Την ίδια στιγμή στην Αθήνα έχει ληφθεί μια απόφαση που ήδη υλοποιείται σε πολλά επίπεδα, για την προώθηση των ελληνικών θέσεων και την κατάδειξη της τουρκικής επιθετικότητας μέσω χαρτών. Ηδη την Τετάρτη η «Κ» παρουσίασε ορισμένους από τους 16 χάρτες που έχουν διανεμηθεί σε πρεσβείες και μόνιμες αντιπροσωπείες ανά την υφήλιο, οι οποίοι παρουσιάζουν την αλληλουχία των τουρκικών μονομερών προκλήσεων και αμφισβητήσεων που οδήγησαν από το στάτους κβο του 1972 στις τουρκικές απαιτήσεις για επέκταση της επιρροής σε… παραπάνω από το μισό Αιγαίο το 2022, προφανώς σε πλήρη αντίθεση με όλα όσα προβλέπει το διεθνές δίκαιο και το δίκαιο της θάλασσας. Ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης παρουσίασε τον χάρτη της «Γαλάζιας Πατρίδας» στον Γερμανό καγκελάριο Ολαφ Σολτς, όπως και στους Αμερικανούς αξιωματούχους με τους οποίους ο ίδιος και η αντιπροσωπεία που τον συνόδευε συναντήθηκαν κατά την επίσκεψη στην Ουάσιγκτον. Ο ίδιος χάρτης, αλλά και η διαχρονική πορεία των τουρκικών προκλήσεων θα παρουσιαστεί από τον υπουργό Εξωτερικών Νίκο Δένδια στη Γερμανίδα ομόλογό του Αναλένα Μπέρμποκ, η οποία αναμένεται στην Αθήνα την ερχόμενη Πέμπτη 9 Ιουνίου. Φυσικά η επίσκεψη της υπουργού Εξωτερικών της Γερμανίας στην Αθήνα έχει πολύ ευρύτερη σημασία, πέρα από τη συγκυρία των ελληνοτουρκικών, καθώς η Ε.Ε. αντιμετωπίζει ουσιαστικές προκλήσεις στην προσπάθεια διατήρησης μιας συνεκτικής πολιτικής προς τρίτους, μετά το ξέσπασμα του πολέμου στην Ουκρανία. Για την Ελλάδα είναι ιδιαίτερα σημαντική η στήριξη της Γερμανίας στην προσπάθεια που κάνει για τη μετατροπή σε ενεργειακό κόμβο και, όπως είναι γνωστό, τα συμφέροντα Βερολίνου και Αθηνών σπάνια βρέθηκαν να ταυτίζονται στο συγκεκριμένο θέμα. Επιπλέον, Ελλάδα και Γερμανία συνομιλούν πλέον εντατικά και για τη συνεργασία στο θέμα των εξοπλισμών, μάλιστα με το ενδεχόμενο και της συμπαραγωγής αρμάτων μάχης.

Σύντομα το εμβόλιο ευρύτερης κάλυψης

Ο Νούμπαρ Αφέγιαν, ιδρυτής της Moderna, μιλάει στην «Κ» για τις προκλήσεις της επιστήμης σε καιρό πανδημίας

Συνέντευξη στην **ΤΑΣΟΥΛΑ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ**

Εκείνος ήταν στο σπίτι του στη Βοστώνη κι εγώ στην Αθήνα. Μέσα από την οθόνη του υπολογιστή, ο 59χρονος Νούμπαρ Αφέγιαν, ένας από τους ταγούς της διεθνούς βιοτεχνολογίας, φαινόταν χαλαρός και ευδιάθετος. Στα εξήντα και πλέον λεπτά που διήρκεσε η «συνάντησή» μας στο Zoom μιλήσαμε εφ' όλης της ύλης: για τα παιδικά του χρόνια στη Βηρυτό και τη νέα αρχή που έκανε η οικογένειά του στο Μόντρεαλ μετά το ξέσπασμα του εμφυλίου στον Λίβανο, για τις αρμενικές ρίζες του, για την αγάπη του για την Ελλάδα την οποία επισκέπτεται συχνά και, φυσικά, για τη Flagship Pioneering, την εταιρεία που ίδρυσε το 2000.

Τα προϊόντα της είναι εταιρείες βιοτεχνολογίας με δεσπόζουσα θέση στην αγορά. Ανάμεσά τους και η Moderna, που το φθινόπωρο αναμένεται να έχει έτοιμο προς διάθεση ένα νέο, ανασχεδιασμένο, εμβόλιο κατά της COVID-19, ώστε να παρέχει ευρύτερη προστασία απέναντι στις μεταλλάξεις. «Η πανδημία δεν έχει τελειώσει. Ο ιοί δεν έχουν εγκέφαλο, αλλά είναι προγραμματισμένοι να επιβιώνουν. Και το επιτυγχάνουν δημιουργώντας συνεχώς μεταλλάξεις – όχι μία αλλά χιλιάδες», είπε στην «Κ» ο κ. Αφέγιαν. «Γι' αυτό και συνεχίζουμε να δημιουργούμε μια ασπίδα προστασίας με αντισώματα, εμβόλια και αντιικά φάρμακα. Ομως, μόνο προβλέποντας πού θα πάει ο ιός και περιμένοντάς τον εκεί, όχι κυνηγώντας τον, ίσως μπορέσουμε να τον νικήσουμε...».

> *Ηδη από το 2015 είχαμε δοκιμάσει τη χορήγηση mRNA σε ανθρώπους. Γι' αυτό και δημιουργήσαμε το εμβόλιο σε μόλις 42 ημέρες αφότου λάβαμε τη γενετική ακολουθία του νέου ιού.*

> *Να προβλέψουμε πού θα πάει ο ιός και να τον περιμένουμε εκεί, όχι να τον κυνηγήσουμε. Μόνο με αυτόν τον τρόπο ίσως μπορέσουμε να τον νικήσουμε.*

«Τον Οκτώβριο του 2010 μπήκαμε στο εργαστήριο και την επόμενη χρονιά είδαμε ότι με κάποιες χημικές τροποποιήσεις στο mRNA, που δεν είχαν γίνει ποτέ πριν, θα τα καταφέρναμε. Ετσι γεννήθηκε η Moderna», λέει ο Νούμπαρ Αφέγιαν.

– Ζούμε τη «χρυσή εποχή» της βιοτεχνολογίας, κύριε Αφέγιαν;

– Ναι, τουλάχιστον στις ΗΠΑ. Σύντομα αυτό θα ισχύει και για την Ευρώπη. Είναι ένα συναρπαστικό ταξίδι και όσο περισσότερα αναζητούμε στη διάρκειά του, τόσο περισσότερα θα βρίσκουμε. Μερικές φορές σκέφτομαι πως η δουλειά μας είναι σαν αρχαιολογική ανασκαφή. Μόνο που εμείς, αναπτύσσοντας φάρμακα και θεραπείες, δεν ανακαλύπτουμε το παρελθόν αλλά το μέλλον.

– Να μιλήσουμε για τη Flagship Pioneering, που δημιούργησε τη Moderna. Τι ακριβώς είναι και τι την κάνει διαφορετική;

– Προέκυψε ως απάντηση σε δύο ερωτήματα. Πρώτον: μπορούμε να κάνουμε ρηξικέλευθες επιστημονικές ανακαλύψεις με συστηματικό τρόπο; Και δεύτερον: μπορούμε να δημιουργούμε εταιρείες με έναν επίσης συστηματικό τρόπο; Ναι, είπαμε, και το 2000 ιδρύσαμε τη Flagship Pioneering, μια εταιρεία που παράγει εταιρείες – αυτά είναι τα προϊόντα της. Είναι πρωτοποριακή και μοναδική στο είδος της, στον χώρο της βιοτεχνολογίας. Σε αυτά τα 22 χρόνια έχουμε μάθει πολλά από αυτή την εμπειρία, γιατί όλα στη Flagship γίνονται διαφορετικά: από το πώς λαμβάνονται οι αποφάσεις μέχρι τις διαδικασίες παρασκευής των φαρμάκων.

Πώς ξεκινάμε κάθε φορά; Από το... τίποτα. Εννοώ ότι φτιάχνουμε εταιρείες που δεν βασίζονται πάντα σε υπάρχουσες επιστημονικές ανακαλύψεις, αλλά σε αυτό που εγώ αποκαλώ «άλμα της πίστης». Με πίστη απέναντι σε όσα κάποιοι άλλοι ίσως θεωρούν αβέβαια ή αδύνατα πορευόμαστε εμείς. Εχουμε μια ιδέα και περνάμε από πολλά στάδια μέχρι να δούμε αν είναι βιώσιμη ή όχι. Η πρώτη φάση είναι η εξερεύνηση: συζητούμε και πειραματιζόμαστε για να διαπιστώσουμε αν η ιδέα μας έχει πράγματι ενδιαφέρον. Στη δεύτερη φάση φτιάχνουμε την «πλατφόρμα» παραγωγής του φαρμάκου και στην τρίτη αναπτύσσουμε την εταιρεία.

– Τι σχέση έχουν όλα αυτά με την πίστη;

– Πίστη είναι να πιστεύεις χωρίς αποδείξεις. Και δεν το λέω μόνο με τη θρησκευτική έννοια. Οταν λέμε σε κάποιον «πιστεύω σε εσένα» σημαίνει ότι θεωρούμε πως μπορεί να κάνει πράγματα χωρίς όμως να έχουμε αποδείξεις γι' αυτό. Το ίδιο ισχύει και στην επιστήμη. Στην αρχή δεν έχουμε πολλά δεδομένα που να υποστηρίζουν αυτό που ισχυριζόμαστε ή αυτό που πρέπει να γίνει για τη δημιουργία ενός νέου φαρμάκου ή εμβολίου. Βασιζόμαστε στην πίστη μας, λοιπόν, και στη φαντασία μας, κουβεντιάζουμε με πάρα πολλούς επιστήμονες –είναι ατέρμονες οι συζητήσεις κάθε φορά– και αρχίζουμε να επαναδιατυπώνουμε την ιδέα μας, μερικές φορές σε τέτοιο βαθμό που να παίρνει άλλη μορφή, εντελώς διαφορετική τελικά. Αλλά αυτό σημαίνει ότι δεν ήταν σωστή. Κι έτσι, όταν ξεκινά η συλλογή των δεδομένων, περνάμε από την αφηρημένη πίστη στη χειροπιαστή, στη σιγουριά που δίνουν οι εργαστηριακές και κλινικές μελέτες. Και αυτό το νεφελώδες, ίσως, που είχαμε στο μυαλό μας γίνεται πραγματικότητα.

– Η Moderna πώς δημιουργήθηκε;

– Να σας εξηγήσω πρώτα το εξής: Μέχρι να βεβαιωθούμε ότι οι εταιρείες μας είναι βιώσιμες, δεν τους δίνουμε ονόματα, χρησιμοποιούμε μόνο αριθμούς, γιατί αν χρειαστεί να τις «σκοτώσουμε», μας είναι πιο εύκολο – για συναισθηματικούς λόγους, δηλαδή. Το 2010 ξεκινήσαμε ένα τέτοιο πρότζεκτ, το No 18, με τη σκέψη: τι θα γινόταν αν είχαμε τη δυνατότητα να εισαγάγουμε στο ανθρώπινο σώμα μόρια mRNA, δηλαδή μικροσκοπικά κομμάτια γενετικού κώδικα, που θα έδιναν εντολή στα κύτταρα να παραγάγουν πρωτεΐνες οι οποίες θα είχαν θεραπευτικό ρόλο ή θα ενίσχυαν το ανοσοποιητικό μας σύστημα; Θα μπορούσαμε έτσι να αποτρέψουμε ή και να αντιμετωπίσουμε μια σειρά ασθενειών;

Εκείνη την εποχή η τεχνολογία mRNA είχε ήδη αρχίσει να αναπτύσσεται, όμως οι περισσότεροι επιστήμονες έβλεπαν σε αυτήν μόνο τα μειονεκτήματα. Γιατί όταν μπαίνουν στον οργανισμό μας τα μόρια με τη γενετική πληροφορία, αυτός τα αντιλαμβάνεται ως ιό και αντιδρά. Παράγει αντισώματα, γίνεται πραγματική μάχη εντός μας. Οι παρενέργειες που έχουμε από τα εμβόλια mRNA –συμπτώματα συνήθως όπως εκείνα της γρίπης– είναι επειδή το σώμα μας προσπαθεί να αμυνθεί απέναντι σε αυτό που βλέπει ως ιό. Επρεπε να βρούμε τρόπους να ξεπεράσουμε αυτά τα εμπόδια. Τον Οκτώβριο του 2010 μπήκαμε στο εργαστήριο και την επόμενη χρονιά είδαμε ότι με κάποιες χημικές τροποποιήσεις στο mRNA, που δεν είχαν γίνει ποτέ πριν, θα τα καταφέρναμε. Ετσι γεννήθηκε η Moderna.

– Σε ποιον αριθμό έχουν φτάσει σήμερα οι εταιρείες σας;

– Τώρα δουλεύουμε τις ιδέες 91 και 92 και μέχρι το τέλος της χρονιάς θα έχουμε κατά πάσα πιθανότητα φτάσει στο 100. Η Flagship είναι σαν τη ζωγραφική: μπορείς να ζωγραφίζεις έναν πίνακα κάθε φορά ή να ζωγραφίζεις πολλούς ταυτόχρονα – αυτό κάνουμε εμείς. (Γέλια)

– Είχατε ποτέ σκεφτεί το ενδεχόμενο μιας πανδημίας όπως αυτήν που βιώνουμε;

– Η αλήθεια είναι ότι δεν το θεωρούσα πολύ πιθανό να συμβεί. Μάλλον κανείς δεν περίμενε μια τέτοια καταστροφή. Ακόμη και σήμερα, μολονότι η πανδημία δεν έχει τελειώσει, οι άνθρωποι προσπαθούν να τη σβήσουν από τη μνήμη τους. Είναι επώδυνες αυτές οι αναμνήσεις, σαν να θυμάσαι μια γενοκτονία ή τις καταστροφές από το τσουνάμι στην Ταϊλάνδη – τέτοιες εφιαλτικές καταστάσεις. Από την άλλη, για να επιστρέψω στην ερώτησή σας, οι πλατφόρμες της Moderna είναι σχεδιασμένες ώστε να δημιουργούν δεκάδες φάρμακα και εμβόλια, όλα ταυτόχρονα. Πριν ακόμη εμφανιστεί ο SARS-CoV2, είχαμε στη διάθεσή μας περίπου 20 φάρμακα και εμβόλια στο στάδιο των κλινικών δοκιμών σε ανθρώπους. Εννέα από αυτά ήταν εμβόλια. Ηδη από το 2015 είχαμε δοκιμάσει τη χορήγηση mRNA σε ανθρώπους. Γι' αυτό και δημιουργήσαμε το εμβόλιο σε μόλις 42 ημέρες αφότου λάβαμε τη γενετική ακολουθία του νέου ιού. Εμείς, λοιπόν, ήμασταν προετοιμασμένοι σε μεγάλο βαθμό. Δεν μπορώ να πω το ίδιο για τις περισσότερες κυβερνήσεις...

– Εχετε επανασχεδιάσει το εμβόλιο της Moderna ώστε να παρέχει ισχυρότερη ανοσία απέναντι και σε άλλες μεταλλάξεις, όπως η «Ομικρον»; Πρέπει να επανασχεδιαστεί το εμβόλιο;

– Πιστεύουμε πως ναι, τουλάχιστον με τα υπάρχοντα δεδομένα. Αυτός ο κορωνοϊός μεταδίδεται γρήγορα, κερδίζει ολοένα και περισσότερο έδαφος, ιδιαίτερα στις ευπαθείς ομάδες. Ο λόγος που βλέπουμε τόσες μεταλλάξεις είναι επειδή τον πολεμάμε, και με τα εμβόλια και με το ανοσοποιητικό μας σύστημα. Παρεμπιπτόντως, ο ιός γίνεται σταδιακά ανθεκτικός και στα φάρμακα που χορηγούνται για την COVID. Γιατί αυτό κάνουν οι ιοί: δεν έχουν εγκέφαλο, αλλά είναι προγραμματισμένοι να επιβιώνουν. Και το επιτυγχάνουν δημιουργώντας συνεχώς μεταλλάξεις, όχι μία αλλά χιλιάδες. Νομίζω, λοιπόν, ότι χρειαζόμαστε μεγαλύτερη κάλυψη.

Εμείς έχουμε ήδη δοκιμάσει δύο νέα εμβόλια, ένα για το αρχικό στέλεχος της Γουχάν και ένα για τη μετάλλαξη «Δέλτα». Τώρα δουλεύουμε πάνω στην «Ομικρον», γιατί αυτή η μετάλλαξη φαίνεται πως θα είναι η βάση για πολλές «γενιές» μεταλλάξεων. Το φθινόπωρο θα είμαστε έτοιμοι να προσφέρουμε ευρύτερη κάλυψη. Κάποιοι είχαν την άποψη ότι έπρεπε να εστιάσουμε στην «Ομικρον», αλλά εμείς γνωρίζουμε ότι το ανοσοποιητικό μας σύστημα λειτουργεί καλύτερα όταν του δίνουμε πολλές αναφορές και έτσι δημιουργεί μεγαλύτερο φάσμα προστασίας. Και κάτι ακόμη: ακούστηκαν πολλά για το εργαστήριο της Γουχάν, όπου υποτίθεται ότι κατασκευάστηκε ο ιός, και ελάχιστοι καταλαβαίνουν ότι εκατομμύρια άνθρωποι κυκλοφορούν σε όλο τον κόσμο, σαν εργαστήρια, μεταφέρουν και μεταδίδουν τον ιό. Ο SARS-Cov2 δεν χρειάζεται τα κινεζικά εργαστήρια, έχει το ανθρώπινο σώμα.

– Πώς θα τον αντιμετωπίσουμε, λοιπόν;

– Δημιουργώντας μια ασπίδα προστασίας με αντισώματα, εμβόλια και αντιγόνα. Προβλέποντας πού θα πάει ο ιός και περιμένοντάς τον εκεί, όχι κυνηγώντας τον. Μόνο με αυτόν τον τρόπο ίσως μπορέσουμε να τον νικήσουμε.

Η Ελλάδα

«Εχοντας αρμενικές ρίζες, αγαπώ τους Ελληνες γιατί μοιάζουμε. Χώρες όπως η Ελλάδα, η Τουρκία, η Αρμενία μπορούν να συνυπάρξουν μέσα από κοινές αξίες, πίστη και προσανατολισμό στην επιχειρηματική δραστηριότητα. Φτάνει να βλέπουμε τις ομοιότητες, όχι τις διαφορές. Η Ιστορία έχει δείξει ότι κάθε φορά που ανταποκρινόμαστε σε τέτοιες προκλήσεις πετυχαίνουμε πολλά. Στην Ελλάδα θαυμάζω το πόσο αγωνίστηκε για να μπορέσει να ορθοποδήσει, να ενταχθεί στην Ευρωπαϊκή Ενωση, να κατακτήσει την ευημερία. Διοργανώσατε εξαιρετικούς Ολυμπιακούς Αγώνες, έχετε βιομηχανία (ασχέτως αν υπάρχουν εξάρσεις και υφέσεις) και προσφέρετε αριστεία. Και, βέβαια, η γεωγραφική θέση σας είναι δώρο από τον Θεό για τον λαό σας και για όσους έχουμε την τύχη να επισκεπτόμαστε τη χώρα σας».

Δίνεις στους ανθρώπους τον θεό και δεν θέλουν να τον χρησιμοποιήσουν

– Το εμβολιαστικό πρόγραμμά σας για τη γρίπη προχωράει;

– Στη Moderna έχουμε αναπτύξει δύο εμβόλια mRNA για τη γρίπη. Στις κλινικές δοκιμές το ένα έχει αποδειχθεί πιο αποτελεσματικό για τις μεγαλύτερες ηλικίες· το άλλο ήταν αποτελεσματικό για κάποιες μεταλλάξεις και για κάποιες άλλες όχι. Πιστεύουμε, λοιπόν, πως η καλύτερη ιδέα είναι να φτιάξουμε ένα συνδυαστικό εμβόλιο και όχι να επιλέγονται διαφορετικά κατά περίπτωση. Θα ήταν ιδανικό επίσης να έχουμε ένα κοινό εμβόλιο για την COVID-19 και για τη γρίπη, σε μία δόση. Πιστεύουμε ότι αυτό θα κυριαρχήσει στο τέλος. Φτάνει να συμφωνεί και με τις πολιτικές των κυβερνήσεων. Θα το δούμε...

– Τις προηγούμενες δεκαετίες, έγιναν μαζικοί εμβολιασμοί στην Ευρώπη και στην Αμερική –για την πολιομυελίτιδα, την ευλογιά κ.ά.– και υπήρχε συναίνεση από την πλευρά των πολιτών. Γιατί ήταν τόσο έντονη η αντίδραση για το εμβόλιο κατά της COVID-19;

> *Θα ήθελα να μάθω τι είδους αλλαγές σκοπεύουν να κάνουν οι χώρες της Δύσης ώστε να είμαστε έτοιμοι για την επόμενη πανδημία. Δεν νομίζω ότι γίνεται κάπου τέτοιος διάλογος.*

– Υπήρχε συναίνεση για εμβολιασμούς κατά ασθενειών που ταλάνιζαν ήδη τους ανθρώπους, η COVID-19 είναι νέα νόσος. Και, βέβαια, στο παρελθόν ούτε Facebook υπήρχε ούτε Twitter... Ο βασικός λόγος, όμως, είναι ότι στις κοινωνίες δεν υπάρχει μεγάλη εμπιστοσύνη απέναντι στους κυβερνώντες και στην εξουσία. Ο σκεπτικισμός, λοιπόν, πηγάζει από πολλές κατευθύνσεις. Ολες αυτές οι παράμετροι καθιστούν τη διαχείριση της δημόσιας υγείας τεράστια πρόκληση. Το αποτέλεσμα είναι ένα: όλοι πιστεύουν ότι ξέρουν τα πάντα· τους δίνεις τον... θεό και δεν θέλουν να τον χρησιμοποιήσουν.

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, ο πραγματικός αριθμός των θανάτων σε όλο τον κόσμο από COVID-19 ξεπερνά τα 15 εκατομμύρια. Πολλοί από αυτούς θα μπορούσαν να είχαν αποφευχθεί. Το λέω ως άνθρωπος, όχι ως στέλεχος της Moderna. Και κανείς δεν φαίνεται να ενδιαφέρεται, λες και δεν υπήρχε κανένας τρόπος να αντιδράσουμε. Οι περισσότερες κυβερνήσεις συμπεριφέρονται σαν να χτύπησε μετεωρίτης της Γη. Δεν μοιράζω ευθύνες, αλλά θα ήθελα να μάθω τι είδους αλλαγές σκοπεύουν να κάνουν οι χώρες της Δύσης ώστε να είμαστε έτοιμοι για την επόμενη πανδημία. Δεν νομίζω ότι γίνεται κάπου τέτοιος διάλογος. Και, φυσικά, υπάρχει το θέμα της long-COVID, για το οποίο επίσης δεν μιλάμε όσο θα έπρεπε. Από τη μια πλευρά, λοιπόν, χαίρομαι για τις επιστημονικές επιτυχίες των τελευταίων τριών ετών και από την άλλη στενοχωριέμαι για το πώς ελήφθησαν και εξακολουθούν να λαμβάνονται οι αποφάσεις. Είναι οδυνηρό και ανησυχητικό.

– Για να έρθουμε στην προσωπική σας ιστορία, πώς επηρέασε την πορεία σας το ότι ως παιδί βιώσατε την προσφυγιά;

– Η προσφυγική εμπειρία με έχει διαμορφώσει σε μεγάλο βαθμό. Ξεριζώθηκα από τον Λίβανο και με «φύτεψαν» στον Καναδά, σε ένα σχολείο όπου δεν είχα φίλους, δεν ήξερα τους δασκάλους, για όλους ήμουν ξένος και έπρεπε να προσαρμοστώ. Για μένα, η ικανότητα να προσαρμόζομαι ήταν το δεύτερο πιο πολύτιμο απόκτημά μου μετά τη συσσώρευση γνώσης. Εμαθα να ζω με την αβεβαιότητα και τον φόβο, κι έτσι έγινα πιο δυνατός. Το 1987 πήγα στη Βοστώνη για διδακτορικό στη βιοχημική μηχανική και έφτιαξα την πρώτη μου εταιρεία βιοτεχνολογίας σε ηλικία μόλις 24 χρόνων. Μέχρι σήμερα δεν μπορώ να καταλάβω πώς έγινε: Εκείνη την εποχή δεν υπήρχε περίπτωση να δώσουν χρήματα ή έστω μία ευκαιρία σε κάποιον που δεν ήταν 45χρονος, Αμερικανός, με προϋπηρεσία τουλάχιστον 20 ετών. Και όμως, έτσι ξεκίνησα. Ηταν μεγάλο, ακραίο ρίσκο. Αλλά δεν ένιωθα καθόλου άβολα με τις ακραίες καταστάσεις γιατί είχα ήδη ζήσει ακραίες καταστάσεις. Γι' αυτό και αντιλαμβάνομαι την προσφυγιά και τη μετανάστευση όχι ως φυσική κατάσταση, αλλά ως νοοτροπία. Το να είσαι πρόθυμος να μεταναστεύσεις «με τη σκέψη» σε νέα, άγνωστα μέρη, σημαίνει ότι γνωρίζεις να αγωνίζεσαι και έχεις την επιμονή και την ανθεκτικότητα που απαιτούνται για να πετύχεις στη ζωή σου.

Ερχεται η ώρα των κρίσιμων αποφάσεων στο Ουκρανικό

Σημείο καμπής η ρωσική προέλαση

A.P. PHOTO / ALEXEI ALEXANDROV

Φιλορώσοι αυτονομιστές στο Ντονέτσκ ετοιμάζονται να βάλουν κατά ουκρανικών θέσεων. Η επαρχία Λουγκάνσκ έχει περάσει ήδη υπό τον έλεγχο των Ρώσων και αν συμβεί το ίδιο και στη γειτονική επαρχία Ντονέτσκ, τότε ολόκληρο το Ντονμπάς, η βιομηχανική καρδιά της Ουκρανίας, θα βρίσκεται στα χέρια τους.

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Μέχρι πρόσφατα, η πεποίθηση ότι η Ρωσία θα τιμωρούνταν αργά ή γρήγορα, και μάλλον γρήγορα, με μια ταπεινωτική ήττα για την εισβολή της στην Ουκρανία ήταν ευρέως διαδομένη στο Κιέβο, στην Ουάσιγκτον και στο Λονδίνο. Η απώθηση των εισβολέων από τα περίχωρα του Κιέβου και του Χάρκοβο, των δύο μεγαλύτερων ουκρανικών πόλεων, είχε δημιουργήσει την πεποίθηση ότι ο ουκρανικός στρατός ήταν σε θέση όχι μόνο να αποκρούσει τη ρωσική επίθεση, αλλά και να ανακαταλάβει τις περιοχές του Ντονμπάς που είχε χάσει το 2014, ή ακόμη και την Κριμαία. «Η Ρωσία χάνει», έγραφε στις 16 Μαΐου το κύριο άρθρο της Washington Post, εκτιμώντας ότι «δεν είναι η ώρα για μια συμφωνημένη κατάπαυση του πυρός, όπως προτείνουν Γαλλία, Γερμανία και Ιταλία». Οχι, τότε ήταν η ώρα για το τσάκισμα του ρωσικού στρατού, όπως δήλωνε ο Αμερικανός υπουργός Αμυνας Λόιντ Οστιν ή και για την ανατροπή του Πούτιν, όπως εννοούσε ο Τζο Μπάιντεν όταν χαρακτήριζε τον Ρώσο πρόεδρο «χασάπη», ο οποίος «δεν μπορεί να μείνει στην εξουσία». Την περιρρέουσα ατμόσφαιρα συμπύκνωσε η πρεσβευτής των ΗΠΑ στον ΟΗΕ Τζούλιαν Σμιθ, πρώην βοηθός του Μπάιντεν σε θέματα εθνικής ασφάλειας: «Αυτό που επιδιώκουμε είναι μια στρατηγική ήττα της Ρωσίας».

Καθώς συμπληρώνονταν 100 ημέρες από την έναρξη της ρωσικής εισβολής, η απαισιοδοξία άλλαζε στρατόπεδο. Οι Ρώσοι έχουν σχεδόν θέσει υπό τον έλεγχό τους το Σεβεροντονέτσκ, την τρίτη στρατηγικής σημασίας πόλη που καταλαμβάνουν, μετά τη Χερσώνα και τη Μαριούπολη. Πρακτικά ολόκληρη η επαρχία Λουγκάνσκ έχει περάσει υπό τον έλεγχό τους και αν τις επόμενες εβδομάδες συμβεί το ίδιο και στη γειτονική επαρχία Ντονέτσκ, τότε ολόκληρο το Ντονμπάς, η βιομηχανική καρδιά της Ουκρανίας, θα βρίσκεται στα χέρια τους. Ηδη, οι Ρώσοι ελέγχουν πάνω από το 20% του ουκρανικού εδάφους –έκταση μεγαλύτερη από εκείνη της Ελλάδας– και περισσότερο από το 80% των ακτών της χώρας, η οικονομία της οποίας έχει συρρικνωθεί κατά το ήμισυ. Το μεγαλύτερο πυρηνικό εργοστάσιο της Ευρώπης και το λιμάνι της Μαριούπολης ξανάρχισαν να λειτουργούν για τους Ρώσους και τους ρωσόφωνους συμμάχους τους. Ρεπορτάζ που δημοσιεύθηκε στους New York Times της Τετάρτης περιέγραφε τις πολύ μεγάλες απώλειες και τα φαινόμενα κατάρρευσης του ηθικού στις τάξεις του ουκρανικού στρατού. Με δυο λόγια, η λογική της παράτασης του πολέμου για την πάση θυσία ταπείνωση της Ρωσίας και του Πούτιν κινδυνεύει να έχει ως παράπλευρη απώλεια πρώτα απ' όλα την ίδια την Ουκρανία και τον λαό της.

Στρατηγικές απώλειες

Είναι αλήθεια ότι η βασανιστική προέλαση του ρωσικού στρατού στο Ντονμπάς δεν προσφέρεται για θριαμβολογίες από την πλευρά της Μόσχας. Τα όποια (ασταθή και αμφισβητήσιμα) εδαφικά κέρδη της στην Ουκρανία είναι πολύ αμφίβολο αν θα ισοσταθμίζουν τις στρατηγικές της απώλειες στον διεθνή στίβο, όπως η επικείμενη ένταξη Σουηδίας και Φινλανδίας στο ΝΑΤΟ, η συρρίκνωση της ρωσικής οικονομίας περίπου κατά 10%, η αποκοπή της από τη δυτική τεχνολογία και αγορά ενέργειας, αλλά και η τεράστια απώλεια ηθικού κεφαλαίου λόγω του κατακτητικού πολέμου που εξαπέλυσε. Ολα αυτά, όμως, ελάχιστα θα παρηγορούν το Κιέβο και την Ουάσιγκτον εάν ο Πούτιν πανηγυρίζει σε λίγο καιρό ότι ξανάφερε στους Μεγαλορώσους το μεγαλύτερο μέρος της Νοβοροσίγια, δηλαδή των εύφορων, μέχρι χθες ουκρανικών εδαφών, που κατάκτησε η Μεγάλη Αικατερίνη πολεμώντας τους Οθωμανούς.

Η παράταση της σύγκρουσης θέτει σε δεινή δοκιμασία την ενότητα της Δύσης καθώς οι επιπτώσεις γίνονται αφόρητες.

Μια τέτοια εξέλιξη θα ήταν πολύ επώδυνη και για το διεθνές κύρος της Αμερικής, η οποία προετοιμαζόταν γι' αυτή τη «σύγκρουση μέσω πληρεξουσίων» με τη Ρωσία εδώ και χρόνια: το 2016, ο τότε πρόεδρος Μπαράκ Ομπάμα, με αντιπρόεδρο και διαχειριστή της ουκρανικής του πολιτικής τον Τζο Μπάιντεν, είχε στείλει στο Κιέβο τον Τζον Αμπιζαΐντ, πρώην επικεφαλής των αμερικανικών, κατοχικών δυνάμεων στο Ιράκ, ως ειδικό απεσταλμένο του στο ουκρανικό υπουργείο Αμυνας με αποστολή την αναδιοργάνωση του ουκρανικού στρατού. Αλλά όλα τα σχέδια κρίνονται στο πεδίο της μάχης. Προκειμένου να αποτραπούν τα χειρότερα, για την ουκρανική κυριαρχία και το αμερικανικό γόντρο, ο Μπάιντεν αποφάσισε αυτή τη βδομάδα να στείλει στην Ουκρανία τα εξελιγμένα συστήματα πυροβολικού HIMARS (πολλαπλούς εκτοξευτές με βεληνεκές 80 χιλιομέτρων και δορυφορική καθοδήγηση), μεγεθύνοντας τον κίνδυνο άμεσης ρήξης με τη Ρωσία.

Ο Αμερικανός πρόεδρος έχει μπροστά του μια δύσκολη κούρσα ταχύτητας, καθώς όσο παρατείνεται ο πόλεμος, τόσο οι ρωγμές στο Δυτικό στρατόπεδο κινδυνεύουν να γίνουν τεκτονικά ρήγματα. Κι αυτό ισχύει ειδικά στην Ευρώπη, η οποία, σε αντίθεση με την Αμερική, πληρώνει τεράστιο τίμημα – και μόνο το γεγονός ότι στη Γερμανία ο πληθωρισμός φτάνει το 8% ξυπνώντας φαντάσματα του μεσοπολέμου, λέει πολλά. Ηδη Γαλλία, Ιταλία και ως ένα βαθμό Γερμανία πιέζουν για άμεση κατάπαυση του πυρός, παίρνοντας αποστάσεις από τις ΗΠΑ, με τον Ντράγκι να καταθέτει σχέδιο ειρήνευσης και τους Σολτς και Μακρόν να σηκώνουν τα τηλέφωνα για να συζητήσουν με τον Πούτιν, προκαλώντας έκρηξη οργής του Πολωνού πρωθυπουργού Ματέους Μοραβιέτσκι, ο οποίος τους ρώτησε δηκτικά αν θα συζητούσαν και με τον Χίτλερ, τον Στάλιν ή τον Πολ Ποτ.

Αλλά και μέσα στην Αμερική, η πίεση στον Μπάιντεν για πιο ρεαλιστικές προσεγγίσεις αρχίζει να ανεβαίνει. Στα 99 του χρόνια, ο Χένρι Κίσινγκερ είχε το ελεύθερο να πει δημοσίως, στο Νταβός, αυτό που πολλοί σκέφτονται, όταν καλούσε σε κάποιο συμβιβασμό για τον τερματισμό του πολέμου με επιστροφή στο status quo ante του 2014. Η σύνταξη των New York Times έγραψε ότι η στρατιωτική συντριβή της Ρωσίας είναι και μη ρεαλιστική και ανεπιθύμητη. Η «κούραση του ουκρανικού πολέμου» αρχίζει να καταβάλει και την Αμερική, όπου η δημοτικότητα του Μπάιντεν φθείρεται και οι Δημοκρατικοί ανησυχούν για τις επιπτώσεις της ακρίβειας στις εκλογές του φθινοπώρου για το Κογκρέσο. Ενδεχομένως κάτω από τις πιέσεις που δέχεται, ο Μπάιντεν έγραψε αυτή τη βδομάδα στην ίδια εφημερίδα ότι δεν επιδιώκει την ανατροπή του Πούτιν, δεν εννοεί να παρατείνει τον ουκρανικό πόλεμο και ότι τα όπλα που δίνει στους Ουκρανούς δεν πρόκειται να χρησιμοποιηθούν σε επιθέσεις εναντίον ρωσικών εδαφών. Ακόμη και ο Οστιν υποχρεώθηκε να τα γυρίσει και μίλησε με τον Ρώσο υπουργό Αμυνας Σεργκέι Σοϊγκού, ζητώντας του άμεση κατάπαυση του πυρός.

Θολό τοπίο

Με δεδομένο ότι τα αναβαθμισμένα οπλικά συστήματα που στέλνουν οι Αμερικανοί στην Ουκρανία θα χρειαστούν κάποιες εβδομάδες για να χρησιμοποιηθούν στο πεδίο της μάχης, δεν είναι σαφές αν θα καταφέρουν να ανακόψουν τη ρωσική προέλαση στο Ντονμπάς ή απλώς βοηθήσουν στη σταθεροποίηση των ουκρανικών θέσεων, ενόψει των διπλωματικών διαπραγματεύσεων που θα έρθουν, κάποια στιγμή, για την κατάπαυση του πυρός. Αν δεχθούμε ότι οι Ρώσοι έχουν παραιτηθεί πλέον, την ανάγκη φιλοτιμίαν ποιούμενοι, από τις βλέψεις τους για την Οδησσό και το Χάρκοβο, ότι οι Ουκρανοί πολύ δύσκολα θα μπορέσουν να κηρύξουν γενική αντεπίθεση και ότι η πίεση για τερματισμό του πολέμου μέσα από την Ευρώπη και τις ΗΠΑ θα ενισχύεται, τότε η στιγμή των κρίσιμων αποφάσεων μάλλον δεν θα αργήσει. Το ερώτημα είναι τι είδους ειρήνευση θα μπορούσε να προσδοκά κανείς, όταν οι θέσεις των αντιμαχομένων είναι τόσο αγεφύρωτες: ο Ζελένσκι θα αυτοκτονούσε αν δεχόταν νέο εδαφικό ακρωτηριασμό της χώρας του, ενώ είναι δύσκολο να φανταστούμε τον Πούτιν να επιστρέφει τα κέρδη που με τόσο μεγάλο τίμημα θα έχει αποκομίσει. Το πιο αισιόδοξο σενάριο θα ήταν να συμβιβαστεί ο Ζελένσκι με την ιδέα ότι η Κριμαία είναι αμετάκλητα ρωσική και η Ουκρανία ουδέτερη, να συμφωνηθεί (και να εφαρμοστεί αυτή τη φορά) κάτι σαν καινούργιο Μινσκ για το Ντονμπάς, να παραιτηθεί ο Πούτιν από εδάφη με αντάλλαγμα την άρση δυτικών κυρώσεων και να δρομολογηθεί κάτι σαν ένα νέο Ελσίνκι ανάμεσα σε μια Ρωσία και μια Δύση που, βέβαια, δεν θα γίνουν φίλοι, αλλά και δεν θα ετοιμάζονται για παγκόσμιο πόλεμο. Για την ώρα, όλα αυτά ακούγονται σαν όνειρα θερινής νυκτός, σε ένα πικρό καλοκαίρι που έχει ακόμη να θερίσει πολλούς και πολλά.

Νικητής ο Ορμπαν στο «μπρα ντε φερ» με την Ε.Ε.

Του ανταποκριτή μας στις ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ
ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ

Η περασμένη εβδομάδα θα αναδειχθεί σε ορόσημο στις σχέσεις της Ουγγαρίας με την Ευρωπαϊκή Ενωση. Ο συμβιβασμός που επετεύχθη σε επίπεδο ηγετών στη Σύνοδο Κορυφής για το έκτο πακέτο κυρώσεων αναγνωρίστηκε ευρέως ως διπλωματική νίκη του Βίκτορ Ορμπαν. Παρ' ολ' αυτά, στη συνέχεια, σε επίπεδο μονίμων αντιπροσώπων, η Βουδαπέστη ζήτησε –και εν μέρει έλαβε– νέες παραχωρήσεις. Οπως ο Ταγίπ Ερντογάν στο ΝΑΤΟ, έτσι και ο Ορμπαν στην Ε.Ε. αναδεικνύεται σε αδύναμο κρίκο της δυτικής συμμαχίας απέναντι στον Βλαντιμίρ Πούτιν. Στη Σύνοδο Κορυφής τη Δευτέρα, το ζήτημα του έκτου πακέτου κυρώσεων κυριάρχησε – κάτι το οποίο σχεδόν όλοι ήθελαν να αποφύγουν. Σε αυτούς συμπεριλαμβανόταν και ο ίδιος ο Ορμπαν, ο οποίος με επιστολή του στον Σαρλ Μισέλ στις 24 Μαΐου είχε ταχθεί κατά της συμπερίληψης του θέματος στην ατζέντα. «Η συζήτηση του ζητήματος των κυρώσεων μεταξύ των ηγετών απουσία συναίνεσης θα ήταν αντιπαραγωγική», έγραφε, ζητώντας πιο σαφείς δεσμεύσεις για το ύψος και τα χρονοδιαγράμματα χρηματοδότησης της αναγκαίας προσαρμογής των ουγγρικών ενεργειακών υποδομών.

Παράλληλα, οι διαδοχικές συμβιβαστικές προτάσεις της Κομισιόν προσέκρουαν σε τείχος άρνησης από τη Βουδαπέστη, ενώ η δυνατότητα εξαγοράς της συναίνεσης του Ορμπαν μέσω των πόρων του REPowerEU σκόνταφτε στην ανοιχτή εκκρεμότητα του κράτους δικαίου. Η βασική πηγή χρηματοδότησης για την απεξάρτηση από τα ρωσικά ορυκτά καύσιμα θα είναι το RRF και η Κομισιόν δεν έχει εγκρίνει το ουγγρικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, λόγω σοβαρών επιφυλάξεων για τις μεθόδους της κυβέρνησης Ορμπαν και την αρνητική τους επίδραση στη χρηστή διαχείριση των κοινοτικών κονδυλίων.

Η Ουγγαρία εξασφάλισε εξαίρεση από τις κυρώσεις του πετρελαίου που εισάγει από τη Ρωσία μέσω αγωγών.

Ετσι, η πρωτοβουλία πέρασε στον πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, ο οποίος επέλεξε να παρακάμψει τον συγκεκριμένο σκόπελο προτείνοντας αυτό που η Ουγγαρία είχε ζητήσει στην πρώτη της αντίδραση μετά την παρουσίαση των προτάσεων της Κομισιόν για το έκτο πακέτο (4 Μαΐου): την εξαίρεση του ρωσικού πετρελαίου που μεταφέρεται στην Ε.Ε. μέσω αγωγών. Ο Σαρλ Μισέλ βολιδοσκόπησε σειρά ηγετών μέσω τηλεδιασκέψεων για τη νέα προσέγγιση προτού τη θέσει στον Ορμπαν. Οι αντιδράσεις επί της αρχής ήταν θετικές, αλλά υπήρχε μεγάλη ανησυχία πως αν επιχειρείτο η επίτευξη συμφωνίας στη σύνοδο και αποτύχαινε, σχεδόν ένα μήνα αφότου παρουσιάστηκαν οι νέες κυρώσεις, το πλήγμα για την εικόνα της ευρωπαϊκής ενότητας θα ήταν βαρύ. Οι πρέσβεις, εν τω μεταξύ, σε δύο συνεδριάσεις την Κυριακή και τη Δευτέρα, απέτυχαν να καταλήξουν σε συμφωνία. Ως αποτέλεσμα, το θέμα έφτασε τελικά στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, όπου, παρά τις δυσοίωνες δηλώσεις του Ορμπαν κατά την άφιξή του, επετεύχθη πολιτική συμφωνία. Η Ουγγαρία εξασφάλισε εξαίρεση του πετρελαίου που εισάγεται από τη Ρωσία μέσω αγωγών χωρίς συγκεκριμένη ημερομηνία λήξης. Επιπλέον, έλαβε εγγυήσεις ότι σε περίπτωση διακοπής της ροής μέσω του νότιου τμήματος του αγωγού Druzhba (που διέρχεται από την Ουκρανία), θα μπορεί να συνεχίσει να προμηθεύεται ρωσικό αργό με δεξαμενόπλοια.

EPA / OLIVIER HOSLET

Το χειροφίλημα του Βίκτορ Ορμπαν στην πρωθυπουργό της Εσθονίας, Κάγια Κάλας, υπό το βλέμμα του Μάριο Ντράγκι, στη σύνοδο για το Ουκρανικό. Ο Ούγγρος πρωθυπουργός έκλεισε για άλλη μια φορά το μάτι στη Μόσχα.

Και όμως την Τετάρτη, ο Ούγγρος πρέσβης στην Ε.Ε. απαίτησε νέες αλλαγές: την αφαίρεση του Πατριάρχη Μόσχας Κυρίλλου από τη λίστα των υπό κύρωση ατόμων και τριετή εξαίρεση από την απαγόρευση εξαγωγών πετρελαιοειδών που προέρχονται από την επεξεργασία φθηνού ρωσικού πετρελαίου. Τελικά η συμφωνία επετεύχθη σε δεύτερη συνεδρίαση την Πέμπτη, με την Ουγγαρία να υποχωρεί για τις εξαγωγές, αλλά να πετυχαίνει την εξαίρεση του Κυρίλλου.

Προαναγγελθείσα ρήξη

Οπως αναφέρει η Wall Street Journal, ο Ορμπαν είχε ήδη προειδοποιήσει στην άτυπη σύνοδο των Βερσαλλιών (10-11 Μαρτίου) ότι το εμπάργκο στο ρωσικό πετρέλαιο αποτελούσε κόκκινη γραμμή για την κυβέρνησή του. Παρότι έχει στηρίξει τα πέντε πρώτα πακέτα κυρώσεων, έχει αρνηθεί να στείλει στρατιωτική βοήθεια στην Ουκρανία, αλλά και να επιτρέψει τη διέλευσή της από το έδαφος της χώρας του. Η στάση του στο ζήτημα του πετρελαίου, στον απόηχο της άνετης επανεκλογής του στις αρχές Απριλίου, σφράγισε τη ρήξη στις σχέσεις του με τη μέχρι πρότινος ομοϊδεάτισσα πολωνική κυβέρνηση, που έχει αναδειχθεί σε ηγέτιδα του στρατοπέδου της μέγιστης πίεσης στη Ρωσία.

Η Κομισιόν δέχθηκε κριτική ότι προχώρησε βιαστικά στην παρουσίαση του έκτου πακέτου, χωρίς επαρκή επεξεργασία των τεχνικών δυσκολιών που συνεπάγεται η άμεση (εντός του έτους) απεξάρτηση από το ρωσικό πετρέλαιο και τα προϊόντα του. Ωστόσο, είναι σαφές –ειδικά με τη νέα εμπλοκή που σημειώθηκε μετά τη σύνοδο– ότι ο Ορμπαν παίζει ένα διαφορετικό παιχνίδι από τις υπόλοιπες χώρες. «Πρόκειται για μία πολιτική ομηρίας», όπως το θέτει στην «Κ» Ευρωπαίος διπλωμάτης. Η κοινή εκτίμηση των κρατών-μελών είναι ότι οι υπόλοιπες χώρες που έλαβαν κάποια μορφή εξαίρεσης (Γερμανία, Πολωνία, Τσεχία, Σλοβακία, Βουλγαρία, Κροατία) είχαν οι περισσότερες βάσιμα τεχνικά επιχειρήματα και –το κυριότερο– είναι όλες πολιτικά δεσμευμένες να μηδενίσουν τις εισαγωγές από τη Ρωσία το ταχύτερο δυνατόν.

Ο Ούγγρος πρωθυπουργός, στη δήλωση που ανάρτησε στο Facebook τα ξημερώματα της Δευτέρας προς την Τρίτη, πανηγύρισε ότι «πετύχαμε νίκη εις βάρος του σχεδίου της Κομισιόν να απαγορεύσει τη χρήση ρωσικού πετρελαίου από την Ουγγαρία», το οποίο χαρακτήρισε «το πλέον διεστραμμένο». Δεν υπήρχε στη δήλωσή του καμία αναφορά σε πρόθεση απεξάρτησης από τα ρωσικά ορυκτά καύσιμα. Συνεχίζοντας να κλείνει το μάτι στη Μόσχα, παγιώνει την απομόνωσή του στις τάξεις της Ε.Ε.

Η Κίνα ρίχνει άγκυρα στον Ειρηνικό

Το Πεκίνο προηγείται με μεγάλη διαφορά της Αμερικής στην κούρσα για επιρροή στην ευρύτερη περιοχή

Του **ΝΤΕΪΜΙΕΝ ΚΕΪΒ**
THE NEW YORK TIMES

FIJI GOVERNMENT / A.P.

Ο Κινέζος υπουργός Εξωτερικών Ουάνγκ Γι (αριστερά) με τον πρωθυπουργό των Φίτζι, Φρανκ Μπαϊνιμαράμα, στη σύνοδο της Δευτέρας μεταξύ Κίνας και δώδεκα κρατών του Ειρηνικού. Σε όλη την ευρύτερη περιοχή, τα σχέδια του Πεκίνου έχουν γίνει πιο φιλόδοξα τα τελευταία χρόνια.

Η κινεζική επενδυτική σφραγίδα είναι εμφανής στη Σούβα, την πρωτεύουσα των Φίτζι, όπου πραγματοποιήθηκε τη Δευτέρα η σύνοδος των υπουργών Εξωτερικών της Κίνας και δώδεκα κρατών του Ειρηνικού. Κινεζικής κατασκευής γέφυρα χρηματοδοτημένη με κινεζικά δάνεια, που εγκαινιάσθηκε από τον πρωθυπουργό και τον Κινέζο πρέσβη, δεσπόζει στη μία πλευρά της πόλης. Από την άλλη, στη λεωφόρο Βασίλισσας Ελισάβετ, το οδόστρωμα επισκευάστηκε μπροστά στην κινεζική πρεσβεία από κινεζική κρατική κατασκευαστική εταιρεία.

Οκτώ χρόνια μετά την επίσκεψη του Σι Τζινπίνγκ στα Φίτζι, όπου προσέφερε την ευκαιρία στις χώρες της περιοχής να «πάρουν θέση στον κινεζικό αναπτυξιακό σιδηρόδρομο», το Πεκίνο έχει εδραιώσει τη θέση του, παρά τις αντιδράσεις μερίδας του τοπικού πληθυσμού. Αυτή είναι μία κούρσα στην οποία η Ουάσιγκτον υστερεί σημαντικά. Σε όλη την περιοχή του Ειρηνικού, τα σχέδια του Πεκίνου έχουν γίνει πιο φιλόδοξα, πιο οφθαλμοφανή και πιο διχαστικά. Η Κίνα δεν αναζητεί πια απλώς ευκαιρίες στα νησιωτικά αυτά κράτη· το Πεκίνο επιδιώκει να συνάψει δεσμευτικές συμφωνίες με στόχο την πρόσβαση στα εδάφη, στα χωρικά ύδατα και στις ψηφιακές υποδομές, υποσχόμενο σε αντάλλαγμα ανάπτυξη, υποτροφίες σπουδών και εκπαιδευτικά προγράμματα. Κινεζικοί αλιευτικοί στόλοι κυριαρχούν ήδη στις θάλασσες μεταξύ των 30.000 νησιών, μεταδίδοντας ενίοτε και πληροφορίες για τις κινήσεις του αμερικανικού πολεμικού ναυτικού. Αν η Κίνα μπορέσει να κατασκευάσει λιμάνια, αεροδρόμια και σταθμούς αναμετάδοσης δορυφορικών επικοινωνιών, θα είναι ικανή να υποκλέπτει τηλεπικοινωνίες, να αποκλείει θαλάσσιες οδούς, ακόμη και να εξαπολύσει επιθέσεις από το Διάστημα.

Η Κίνα έχει ήδη αποδείξει την ικανότητά της να γοητεύει τις ελίτ σε χώρες με μικρό πληθυσμό, μεγάλες αναπτυξιακές ανάγκες και ηγέτες που συνηθίζουν να φιμώνουν τα τοπικά μέσα ενημέρωσης. Παρότι ο Κινέζος υπουργός Εξωτερικών, Ουάνγκ Γι, δεν εξασφάλισε αυτή τη φορά τις συμφωνίες που επιδίωκε, σημείωσε ήδη σειρά μικρών επιτυχιών. Στα Νησιά του Σολομώντα, ο Ουάνγκ υπέγραψε πολλές νέες συμφωνίες, συμπεριλαμβανομένου και συμφώνου ασφαλείας, που παραχωρεί στην Κίνα το δικαίωμα να αναπτύσσει δυνάμεις ασφαλείας προκειμένου να αντιμετωπίσουν ταραχές, να προστατεύσουν κινεζικές επενδύσεις ή να κατασκευάσουν εκτάκτως αεροδρόμιο ή λιμάνι. Κινέζοι αξιωματούχοι διαψεύδουν την ύπαρξη τέτοιων σχεδίων. Η συμφωνία, όμως, όπως και άλλες στον Σολομώντα και στο Κιριμπάτι, που δεν έχουν δημοσιοποιηθεί, υπεγράφησαν εν μέρει χάρη στην αμερικανική απουσία ή αργοπορημένη παρουσία στην περιοχή του Ειρηνικού. Για πολλούς παρατηρητές, ο σημερινός Νότιος Ειρηνικός προσφέρει σαφή εικόνα της υποχώρησης της αμερικανικής επιρροής. Παρότι αξιωματούχοι της Ουάσιγκτον προσπαθούν τώρα να διορθώσουν την κατάσταση, παραμένουν αναποτελεσματικοί, θεωρώντας εσφαλμένα πως τα ευχολόγια και οι ομιλίες μεταφράζονται σε επιρροή.

> *Η Κίνα επιδιώκει πρόσβαση σε εδάφη, χωρικά ύδατα και ψηφιακές υποδομές, υποσχόμενη σε αντάλλαγμα ανάπτυξη, υποτροφίες σπουδών και εκπαιδευτικά προγράμματα.*

Οι Αμερικανοί ήταν κάποτε πιο παραγωγικοί, λένε πολλοί. Πολλά από τα αεροδρόμια και τα νοσοκομεία που λειτουργούν σήμερα στον Ειρηνικό κατασκευάστηκαν από τις ΗΠΑ στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Ο καθηγητής Ρίτσαρντ Χερ, σύμβουλος σε χώρες του Ειρηνικού από τη δεκαετία του 1970, αναρωτιέται γιατί το αεροδρόμιο Χέντερσον στη Σούβα, κατασκευασμένο από το αμερικανικό ναυτικό το 1942, δεν ανακαινίστηκε με αμερικανική τεχνογνωσία. «Οι ΗΠΑ δεν διαθέτουν σημαντική παρουσία στον Ειρηνικό, παρά τις ψευδαισθήσεις της Ουάσιγκτον περί του αντιθέτου», λέει η Αννα Πάουλς, καθηγήτρια Διεθνών Σχέσεων στο Πανεπιστήμιο Μάσεϊ της Νέας Ζηλανδίας. Αμερικανοί αξιωματούχοι αντιτείνουν ότι οι ΗΠΑ διαθέτουν μεγάλη στρατιωτική βάση στο Γκουάμ, αλλά και στενές σχέσεις με κράτη, όπως οι Νήσοι Μάρσαλ. Τον Φεβρουάριο, ο Αντονι Μπλίνκεν έγινε ο πρώτος Αμερικανός υπουργός Εξωτερικών που επισκέφθηκε τα Φίτζι ύστερα από 36 χρόνια. Ο υπηρεσιακός πρωθυπουργός των νήσων, Αγιάζ Σαέντ Χαϊγούμ, χαρακτήρισε την αμερικανική επάνοδο «ισχυρή φιλοσοφική δέσμευση».

Ασάφεια και ευχολόγια

Το ερώτημα παραμένει, όμως, εάν αυτό είναι αρκετό. Η κυβέρνηση Μπάιντεν χρειάστηκε περισσότερο από ένα χρόνο για να ανακοινώσει τη στρατηγική της για την περιοχή Ινδίας - Ειρηνικού, που διακρίνεται κυρίως για την ασαφή γλώσσα και τα ευχολόγια.

Η νέα αμερικανική πρεσβεία στα Νησιά του Σολομώντα φιλοξενείται σε δύο ορόφους κτιρίου γραφείων με δύο χαμηλόβαθμους διπλωμάτες και πέντε άτομα γηγενές βοηθητικό προσωπικό. Η κινεζική πρεσβεία στα Φίτζι στεγάζεται σε μεγάλο ιδιόκτητο κτίσμα, στο κέντρο της πρωτεύουσας και με πολυάριθμο προσωπικό, που μιλάει άπταιστα αγγλικά και εμφανίζεται συχνά στα τοπικά μέσα ενημέρωσης. Αντιθέτως, η αμερικανική πρεσβεία, που θυμίζει φρούριο, βρίσκεται σε προάστιο της Σούβα και δεν διαθέτει μόνιμο πρέσβη. Η πρεσβεία εκπροσωπεί τα αμερικανικά συμφέροντα σε πέντε κράτη του Ειρηνικού (Φίτζι, Κιριμπάτι, Ναούρου, Τόνγκα και Τουβαλού). Μέλη μη κυβερνητικών οργανώσεων στα Φίτζι λένε ότι, παρά τις προσκλήσεις τους, η αμερικανική πρεσβεία έστειλε μόνο μία φορά στέλεχός της σε εκδήλωση.

Τα περισσότερα νησιωτικά κράτη του Ειρηνικού δεν επιθυμούν νέα αντιπαράθεση μεταξύ υπερδυνάμεων. «Δεν θέλουμε να είμαστε το χορτάρι που πατιέται όταν μαλώνουν οι ελέφαντες», λέει ο Μάθιου Ουέιλ, επικεφαλής της αντιπολίτευσης στα Νησιά του Σολομώντα. Αυτό που επιθυμούν, ωστόσο, είναι συστηματικές επενδύσεις μεγάλης κλίμακας, κάτι το οποίο το Πεκίνο μοιάζει ικανό να προσφέρει. Την ώρα που ΗΠΑ, Αυστραλία και Νέα Ζηλανδία προσφέρουν ανθρωπιστική βοήθεια μετά το πέρασμα τυφώνα, η Κίνα παρέχει χιλιάδες υποτροφίες για εκπαίδευση στην αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών.

«Η Κίνα πάντα πίστευε στην ισότητα μεταξύ μικρών και μεγάλων χωρών. Ανεξάρτητα από τις διακυμάνσεις της διεθνούς συγκυρίας, η Κίνα θα είναι πάντα καλός φίλος», ανέφερε σε μήνυμά του τη Δευτέρα ο Κινέζος πρόεδρος Σι Τζινπίνγκ. Τα νησιωτικά κράτη του Ειρηνικού καλούνται τώρα να επιλέξουν εάν θα αποδεχθούν ή θα απορρίψουν την πρόταση αυτή, με το Πεκίνο να εμφανίζεται αποφασισμένο να συνεχίσει τις επενδύσεις σε υποδομές και τις υποσχέσεις για ευημερία, απαιτώντας σε αντάλλαγμα λογοκρισία στα μέσα ενημέρωσης, πρόσβαση σε πρώτες ύλες και εγγυήσεις ασφάλειας. Το ερώτημα τώρα είναι: Τι εννοούν οι ΗΠΑ όταν κάνουν λόγο για φιλία;

Σαγκάη, επιστροφή στην κανονικότητα, αλλά υπό όρους

Του **ΚΡΙΣ ΜΠΑΚΛΕΪ**
THE NEW YORK TIMES

EPA / ALEX PLAVEVSKI

Φτου ξελευθερία! Οι κάτοικοι της Σαγκάης ξεχύθηκαν στους δρόμους της πόλης την Τετάρτη.

Σαν τουρίστες, μεθυσμένοι από νέους τόπους και την αίσθηση της ελευθερίας, οι κάτοικοι της Σαγκάης βγήκαν στους δρόμους της πόλης την Τετάρτη και έκαναν ποδήλατο και βόλτες. Επιβιβάστηκαν στα πλοιάρια, διέσχισαν τον ποταμό Χουάνγκ Που και έφτασαν στη φημισμένη προβλήτα Γουάι Ταν, ορόσημο της οικονομικής καρδιάς της Κίνας. Εκεί το πλήθος παρακολούθησε επίδειξη πυροτεχνημάτων, ενώ τα οχήματα που διέρχονταν κόρναραν δαιμονισμένα.

Καθώς η οικονομική καρδιά της Κίνας εξήλθε από ένα από τα σκληρότερα απαγορευτικά που εφαρμόστηκαν ποτέ από την αρχή της πανδημίας, πολλοί από τα 25 εκατομμύρια των κατοίκων άδραξαν την ευκαιρία για να γιορτάσουν την ελευθερία τους. Η οργή που τους πλημμύριζε τους τελευταίους μήνες των περιορισμών, των ελλείψεων σε τρόφιμα και φάρμακα, και της απάνθρωπης εφαρμογής της καραντίνας εξανεμίστηκε δίνοντας τη θέση της στην ανακούφιση. Κατά τη διάρκεια της ημέρας όλοι οι κάτοικοι, που υποχρεωτικά φορούν μάσκα, ξαναγνώρισαν τις απλές απολαύσεις της καθημερινότητας που σχεδόν είχαν λησμονήσει: τις συναντήσεις με φίλους και συγγενείς, τον περίπατο στο πάρκο, την οδήγηση στους δρόμους που παρέμεναν έρημοι από τις αρχές Απριλίου. Στα κομμωτήρια, όπως συνέβη σε πολλές πόλεις μετά το lockdown, υπήρχε κοσμοσυρροή, ενώ ο υπόγειος σιδηρόδρομος, παρότι λειτουργούσε, παρέμεινε έρημος.

Η Τανγκ Σιαντσούνγκ, κάτοικος Σαγκάης, λέει ότι «όλο αυτόν τον καιρό είχαμε ανυπέρβλητα προβλήματα και είχαμε εξοργιστεί. Καθημερινά ένιωθα απόλυτη αδυναμία γιατί τα τρόφιμα ήταν δυσεύρετα και οι άνθρωποι με χρόνια νοσήματα δεν μπορούσαν να πάνε στο νοσοκομείο, με ολέθρια αποτελέσματα. Ολα αυτά επιλύθηκαν και σήμερα νιώθουμε καλά επειδή αίρονται οι περιορισμοί. Εχω ενθουσιαστεί γιατί θα ξανασυναντήσω φίλους και συγγενείς και θα τα πούμε από κοντά. Αυτό, η προσωπική επαφή, μου έλειψε περισσότερο απ' όλα».

Την ίδια στιγμή, το απαγορευτικό έπληξε υπέρμετρα την οικονομία της Σαγκάης και οι Αρχές της πόλης καταβάλλουν προσπάθειες να δώσουν τάχιστα το «φιλί της ζωής» στον επιχειρηματικό κόσμο. Η άρση του «απαγορευτικού», ωστόσο, δεν σημαίνει ότι δεν υφίστανται πλέον μέτρα. Αντιθέτως. Παραμένουν σημαντικοί περιορισμοί στη μετακίνηση, ενώ εξακολουθεί η λειτουργία των σημείων ελέγχου στις εισόδους των οικιστικών συγκροτημάτων. Η κινεζική ηγεσία, άλλωστε, εμμένει στην εφαρμογή της στρατηγικής μηδενικής ανοχής στην COVID-19 μέχρις ότου εξαλειφθεί ολοκληρωτικά ο κορωνοϊός.

Οι νέες συνθήκες δημιουργούν εύλογες απορίες στους κατοίκους. «Τι σημαίνει επιστροφή στην κανονικότητα;», διερωτώνται, και κυρίως «πόσο θα διαρκέσει η υπόλοιπη ελευθερία μας;». Η Σάμερ Ουάνγκ, μεταπτυχιακή φοιτήτρια στη Σαγκάη, πιστεύει ότι «η ζημιά που προκάλεσαν τα μέτρα κατά της πανδημίας είναι χειρότερα από αυτή που μπορούσε να κάνει ο κορωνοϊός. Κοντέψαμε να παραφρονήσουμε δύο μήνες κλεισμένοι στα διαμερίσματά μας. Ομως εγώ πήρα το μάθημά μου και θέλω να έχω στα ντουλάπια μου προμήθειες για δύο μήνες ώστε να νιώθω ασφαλής».

> *Το σκληρό απαγορευτικό ήρθη, αλλά οι κινεζικές αρχές επιμένουν στην πρακτική της μηδενικής ανοχής στην COVID-19.*

Ανησυχία στο ΚΚΚ

Η δυστοπική πραγματικότητα του απαγορευτικού στη Σαγκάη αποτέλεσε αφορμή για μικρής κλίμακας διαμαρτυρίες αλλά και εναντίωση των πολιτών προς την κυβέρνηση και τις δημοτικές αρχές. Αυτό το κλίμα προκάλεσε μεγάλη ανησυχία στους αξιωματούχους του Κομμουνιστικού Κόμματος, που πάντα επαγρυπνούν για το παραμικρό ίχνος αντιφρονούντων. Πολλοί κάτοικοι προσπάθησαν να εκφράσουν την οργή τους κατά τη διάρκεια του απαγορευτικού χτυπώντας κατσαρόλες και τηγάνια, άλλοι ανάρτησαν βίντεο στα οποία καταγράφονταν τα δεινά τους, κάποιοι τσακώθηκαν με αστυνομικούς και υγειονομικούς στους δρόμους. Ακαδημαϊκοί και νομικοί, επίσης, κατήγγειλαν δημοσίως κάτι εξαιρετικά σπάνιο για την κινεζική πραγματικότητα, τα μέτρα ως αντισυνταγματικά, καλώντας την κινεζική ηγεσία να επανεξετάσει τη στρατηγική μηδενικής ανοχής στην COVID-19 που εφαρμόζει. Καμία, όμως, από αυτές τις λαϊκές αντιδράσεις δεν εξελίχθηκε σε κάτι μαζικότερο. Τι πραγματικά επιφυλάσσει το μέλλον για τους κάτοικους της Σαγκάης δεν μπορεί να το προβλέψει κανείς.

Μαραθώνιος...

Παρά τις ενθουσιώδεις ανακοινώσεις των Αρχών περί άρσης του απαγορευτικού στη Σαγκάη, εκατοντάδες χιλιάδες κάτοικοι παραμένουν κλεισμένοι στα διαμερίσματά τους εξαιτίας της ύπαρξης λίγων κρουσμάτων στις γειτονιές τους. Ακόμη όμως και εκείνοι που μπορούν να μετακινηθούν ελεύθερα, αντιμετωπίζουν δυσκολίες. Οφείλουν να υποβάλλονται σε διαγνωστικά τεστ όποτε θέλουν να εισέλθουν σε δημόσια κτίρια ή να χρησιμοποιήσουν τα μέσα μαζικής μεταφοράς. Αυτές οι συνθήκες προβληματίζουν ιδιαίτερα τους εμπόρους και τον επιχειρηματικό κόσμο καθώς θεωρούν πρακτικά αδύνατη την αποκατάσταση της πλήρους λειτουργίας καταστημάτων και επιχειρήσεων όταν παραμένουν τα εμπόδια στην ελεύθερη μετακίνηση των εργαζομένων και των αγαθών, τόσο μέσα στην πόλη όσο και έξω από αυτήν. Οπως λέει ο Γιανγκ Μπεν Λι, ιδιοκτήτης αλυσίδας καφέ, «νιώθουμε ότι τρέχουμε ένα μαραθώνιο. Πλησιάζουμε στον τερματισμό και αιφνίδια ανακαλύπτουμε ένα ακόμη βουνό μπροστά μας. Οι προμηθευτές μας δεν μπορούν να παραδώσουν τα προϊόντα που χρειαζόμαστε για να λειτουργήσουμε. Για ποια κανονικότητα μιλάμε;».

Μαύρη χρονιά για το μέλλον του πλανήτη

Οπισθεν ολοταχώς σε όλες τις δράσεις και τα μέτρα για την προστασία του

Της **ΕΥΡΥΔΙΚΗΣ ΜΠΕΡΣΗ**

Σήμερα συμπληρώνεται μισός αιώνας από τη Διάσκεψη της Στοκχόλμης, την πρώτη διεθνή σύνοδο κορυφής με αντικείμενο την προστασία του περιβάλλοντος, αλλά δεν υπάρχει καθόλου κέφι για εορτασμούς, ούτε για αναδρομές στην ιστορία των περιβαλλοντικών κατακτήσεων από την εποχή του Ολαφ Πάλμε και της Ιντιρα Γκάντι έως σήμερα. Ο πόλεμος στην Ουκρανία έχει επισκιάσει κάθε ενδιαφέρον για την οικολογική κρίση, και η πορεία συνοψίζεται ως όπισθεν ολοταχώς.

Οι αντίπαλοι της προστασίας του περιβάλλοντος, όσοι μιλούν για αειφορία και πράσινους στόχους αλλά στην ουσία ωφελούνται από το τωρινό μη βιώσιμο μοντέλο υπερεκμετάλλευσης της φύσης, έχουν βρει το τέλειο πρόσχημα. Επενδύσεις που είχαν μπει στον πάγο ως αντιπεριβαλλοντικές τώρα επανέρχονται στο προσκήνιο, μέτρα ρύθμισης έτοιμα προς ψήφιση αναβάλλονται, επιτρέποντας τη συνέχιση του πάρτι εις βάρος του κοινού μέλλοντος του πλανήτη.

Πρόεδροι και πρωθυπουργοί που εξελέγησαν με περιβαλλοντική πλατφόρμα, πολιτικές ηγεσίες που θα έπρεπε να εστιάζουν την προσοχή και τις δυνάμεις τους στην ανάπτυξη ενός νέου μοντέλου, αφιερώνουν όλο τους το ενδιαφέρον στη διαχείριση του πολέμου στην Ουκρανία και των επιπτώσεών του για την οικονομία και την κοινωνία. Ακριβώς τη στιγμή που οι ισχυρές χώρες καλούνταν να κινητοποιήσουν σημαντικούς οικονομικούς πόρους για να αποτρέψουν την επιταχυνόμενη πορεία προς την οικολογική καταστροφή, ανοίγουν διάπλατα οι κρουνοί της χρηματοδότησης για όπλα, πολεμικό υλικό και πάσης φύσεως άλλα έξοδα σχετιζόμενα με τον πόλεμο.

Η οικολογική κρίση λαμβάνει δύο βασικές μορφές, την κλιματική κρίση και την κρίση της βιοποικιλότητας. Βιοποικιλότητα είναι, με απλά λόγια, η ασύλληπτη ποικιλία των μορφών ζωής στον πλανήτη, αυτή η πλούσια βιβλιοθήκη της ζωής που, σύμφωνα με την πιο παραστατική περιγραφή, καταστρέφεται πριν προλάβουμε να διαβάσουμε τις πρώτες σελίδες του πρώτου βιβλίου.

Η διατήρηση της ποικιλίας των ειδών δεν έχει νόημα μόνο για τους μελετητές εντόμων με τους μεγεθυντικούς φακούς, αλλά για κάθε άνθρωπο που ενδιαφέρεται για τη συνέχιση της ζωής στον πλανήτη. Κάθε φορά που ένα οικοσύστημα δέχεται πιέσεις (και οι πιέσεις στις μέρες μας είναι πάρα πολλές),

Το κόστος της ενέργειας και των αγροδιατροφικών προϊόντων χρησιμοποιείται ως Δούρειος Ιππος αντιπεριβαλλοντικών πολιτικών.

η τεράστια ποικιλία των ειδών φροντίζει ώστε να υπάρξει κάποιο είδος που αντέχει και το οποίο συνεχίζει να προσφέρει τις υπηρεσίες του χωρίς να διαταραχθεί ο κύκλος της φύσης.

Το φθινόπωρο, ο ΟΗΕ διοργανώνει στην Κίνα διεθνή σύνοδο για τη βιοποικιλότητα, με στόχο να πιεστούν οι χώρες του πλανήτη να υιοθετήσουν δεσμευτικά μέτρα για την προστασία της. Είναι ένα ζήτημα κορυφαίας σημασίας που περνάει στα ψιλά, ενώ η φωνή οικολογικών οργανώσεων και ευαισθητοποιημένων πολιτών αγνοείται μπροστά στα επείγοντα ζητήματα που θέτει η διαχείριση του πολέμου. Ακόμη και τα «πράσινα» κόμματα μοιάζουν αυτή την περίοδο να ενδιαφέρονται περισσότερο για το πώς θα νικηθεί ο Πούτιν παρά για το πώς θα προωθηθεί η πράσινη ατζέντα.

SHUTTERSTOCK

SHUTTERSTOCK

SHUTTERSTOCK

Η βιοποικιλότητα πλήττεται ανεπανόρθωτα. Επιστήμονες προβλέπουν πως η ανθρώπινη απληστία μπορεί να οδηγήσει στην εξαφάνιση του 50% των ειδών του πλανήτη έως το τέλος του αιώνα. Το φθινόπωρο, ο ΟΗΕ διοργανώνει στην Κίνα διεθνή σύνοδο για τη βιοποικιλότητα.

Οι πετρελαϊκές

Στις συνθήκες αυτές, δεν είναι μόνον οι βιομηχανίες οπλικών συστημάτων που τρίβουν τα χέρια τους με την επ' αόριστον παράταση των συγκρούσεων στην Ουκρανία. Η πετρελαϊκή βιομηχανία, ο βασικός υπαίτιος για την κλιματική κρίση, καταγράφει φέτος κέρδη-ρεκόρ και βάζει υποθήκη για ακόμη περισσότερες εξορύξεις στο μέλλον, καθώς τα μορατόριουμ στις νέες εξορύξεις, που είχαν τεθεί σε ισχύ σε σειρά χωρών, καταρρίπτονται το ένα μετά το άλλο. Η βιομηχανία γεωργικών φαρμάκων, που πλουτίζει από τη διασπορά δηλητηρίων στο έδαφος και στο νερό, πέτυχε τον Μάρτιο να αναβληθεί η κατάθεση του πακέτου νομοθετικών πρωτοβουλιών της Ε.Ε. για τη φύση, που περιλαμβάνει μέτρα για να περιοριστεί η αλόγιστη χρήση γεωργικών φαρμάκων.

Και στις δύο περιπτώσεις, ένα άμεσο πρόβλημα (η εκτόξευση του κόστους της ενέργειας και των αγροδιατροφικών προϊόντων σήμερα) χρησιμοποιείται για να υιοθετηθούν, υπό το κράτος εκτάκτου ανάγκης, υποτιθέμενες λύσεις που όχι μόνον είναι σε εντελώς λάθος κατεύθυνση από περιβαλλοντικής σκοπιάς, αλλά και δεν πρόκειται να αποδώσουν παρά μόνον ύστερα από χρόνια. Με λίγα λόγια, οι εταιρείες βρίσκουν πάτημα στην απόγνωση που προξενούν οι αυξήσεις των τιμών σήμερα για να διαμορφώσουν το αύριο με βάση τα δικά τους συμφέροντα. Για την Ευρώπη, το ζητούμενο πλέον δεν είναι η απεξάρτηση από το αέριο ή το πετρέλαιο γενικώς, αλλά η απεξάρτηση από το ρωσικό αέριο και πετρέλαιο ειδικώς. Αυτό συνεπάγεται νέες επενδύσεις σε υποδομές ορυκτών καυσίμων, για εισαγωγές ενέργειας από τις ΗΠΑ, τον Περσικό και από τα νέα κοιτάσματα της Αφρικής.

Η αγρανάπαυση

Ως προς τα αγροτικά προϊόντα, η έκτακτη άδεια να καλλιεργηθούν οι εκτάσεις σε αγρανάπαυση και να ξεριζωθούν οι φυσικοί φράχτες ανάμεσα στα χωράφια με το σκεπτικό της αύξησης της παραγωγής έχει επικριθεί από σειρά οργανώσεων ως άνευ ουσιαστικής σημασίας για τη διατροφική ασφάλεια. Είναι όμως ένα μέτρο αρεστό στη χημική βιομηχανία, το οποίο οι κυβερνήσεις έλαβαν προκειμένου οι υπουργοί Γεωργίας να είναι σε θέση να ανακοινώσουν ότι κάτι κάνουν.

Η ανάγκη να υποστηριξει δημοσίως ότι λαμβάνει μέτρα φαίνεται ότι καθοδηγεί και τον Αμερικανό πρόεδρο Τζο Μπάιντεν, ο οποίος πήρε πίσω τις προεκλογικές υποσχέσεις για πλούσιο πακέτο στήριξης κλιματικών δράσεων. Οταν κατηγορήθηκε πως ανοίγει και πάλι δημόσια γη σε εξορύξεις, ενώ είχε δεσμευθεί ότι δεν θα το κάνει, απάντησε επισημαίνοντας ότι αυτή τη φορά είναι διαφορετικά, απλώς και μόνο γιατί τα δικαιώματα που θα εισπράττει το δημόσιο θα αυξηθούν από το 12,5% στο 18,75%.

(Και) περιβαλλοντικά εγκλήματα στα πεδία των ουκρανικών μαχών

Αποτιμώντας το περιβαλλοντικό κόστος των πρώτων 100 ημερών του πολέμου στην Ουκρανία, θα μπορούσε κανείς να ξεκινήσει από τα καλά νέα. Δεν έχουν εκτοξευθεί πυρηνικά όπλα, δεν έχουν πληγεί πυρηνικά εργοστάσια και δεν έχει βομβαρδιστεί το γιγάντιο εργοστάσιο αζωτούχων λιπασμάτων κοντά στην Οδησσό.

Το αποθετήριο σπόρων κοντά στο Χάρκοβο, που φιλοξενεί 150.000 ποικιλίες τοπικών σπόρων, παραμένει ανέπαφο, παρά τον πρόσφατο βομβαρδισμό εργαστηρίου που συνδέεται με αυτό. Και κάποιοι ουκρανικοί περιβαλλοντικοί φορείς, όπως ο φορέας διαχείρισης του εθνικού πάρκου του Δέλτα του Τούζλα, εξακολουθούν να λειτουργούν.

Κάπου εδώ τελειώνουν τα καλά νέα, γιατί οι επιστήμονες του φορέα αυτού μόλις προχώρησαν σε μια ανατριχιαστική διαπίστωση. Χιλιάδες δελφίνια έχουν χάσει τη ζωή τους στη Μαύρη Θάλασσα τους τελευταίους μήνες, υφιστάμενα το κόστος του πολέμου.

Αντίστοιχα ευρήματα έχουν αναφερθεί από επιστήμονες στη Βουλγαρία και την Τουρκία. «Κάποια δελφίνια έφεραν τραύματα από βόμβες ή νάρκες, δεν μπορούσαν να προσανατολιστούν και φυσικά ούτε να αναζητήσουν τροφή», είπε στους «Τάιμς της Νέας Υόρκης» ο περιβαλλοντολόγος από τον φορέα της Τούζλα, Ιβαν Ρούσεφ.

Τα πανίσχυρα σόναρ των πολεμικών πλοίων αποπροσανατολίζουν τα δελφίνια, που βασίζονται στην ακοή τους για να αναζητήσουν τροφή, οι νάρκες σε παράκτιες περιοχές τις οποίες επισκέπτονται για να τραφούν μπορεί να τα σκοτώσουν ή να τα τραυματίσουν, οι διαρροές καυσίμων και τοξικών χημικών από βυθισμένα καράβια, όπως η ναυαρχίδα του ρωσικού

Χιλιάδες νεκρά δελφίνια έχουν ξεβραστεί στις ακτές της Μαύρης Θάλασσας σύμφωνα με Ουκρανούς, Βούλγαρους και Τούρκους ερευνητές.

στόλου «Μόσκβα», επιβαρύνουν το θαλάσσιο περιβάλλον (θεωρείται πιθανό ότι το «Μόσκβα», που χτυπήθηκε από ουκρανικό πύραυλο με αμερικανική καθοδήγηση και βρίσκεται στον βυθό της Μαύρης Θάλασσας τον Απρίλιο, να έφερε και πυρηνικούς πυραύλους. Δεν υπάρχουν πληροφορίες για την κατάστασή τους).Οι ερευνητές δεν είναι σε θέση να προσδιορίσουν ποιοι από όλους αυτούς τους παράγοντες ευθύνονται για τους χιλιάδες θανάτους και αναμένουν το τέλος του πολέμου για να προχωρήσουν σε νέα καταμέτρηση του πληθυσμού δελφινιών της Μαύρης Θάλασσας, τα οποία προπολεμικά αριθμούσαν 253.000 άτομα. Τον Μάρτιο, το Τουρκικό Ιδρυμα Θαλασσίων Ερευνών ανέφερε επίσης μια «εντελώς ασυνήθιστη αύξηση» του αριθμού νεκρών δελφινιών στις τουρκικές ακτές της Μαύρης Θάλασσας. Στην ξηρά, οι περιβαλλοντικοί κίνδυνοι του πολέμου είναι πολλαπλοί. Τα εκατομμύρια τόνοι πυρομαχικών που εξαπολύονται στις πόλεις, τις βιομηχανικές υποδομές και την αγροτική γη περιέχουν τοξικά μέταλλα, ενώ από τις εκρήξεις προκύπτουν βλαβερές ουσίες όπως υδροκυάνιο και οξείδια του αζώτου, που προξενούν όξινη βροχή.

«Ξεχάστε τα πηγάδια»

Ρεπορτάζ του CNN από τον Απρίλιο ανέφερε ότι η κατάρριψη ρωσικού πυραύλου από τον ουκρανικό στρατό, τον Απρίλιο, σε αγροτική περιοχή οδήγησε τις Αρχές να εκδώσουν επείγουσες οδηγίες προς τους πολίτες να μην πίνουν το νερό από τα πηγάδια, λόγω των τοξικών ουσιών που σκορπίστηκαν στην περιοχή. Νεκρά ψάρια εντοπίστηκαν σε ποτάμι σε απόσταση πολλών χιλιομέτρων.

«Τώρα και στο μέλλον, τα βαρέα μέταλλα θα βρίσκονται στο υπέδαφος και στα υπόγεια νερά μας», είπε στο δίκτυο Global Citizen η επικεφαλής της οργάνωσης Ecoaction, Εβγκενία Ζασιάντκο. Αποθήκες καυσίμων και πυρομαχικών έχουν πληγεί κατ' επανάληψη όχι μόνο στην Ουκρανία αλλά και μέσα στη Ρωσία, στις πόλεις Περμ και Μπριάνσκ, προξενώντας και στις δύο περιπτώσεις γιγάντιες στήλες καπνού και τοξικές αναθυμιάσεις. Επιπλέον, τον Μάρτιο οι κάτοικοι της πόλης Νοβοσελίτσια της βόρειας Ουκρανίας υποχρεώθηκαν να μείνουν στα σπίτια τους λόγω διαρροής αμμωνίας από χημικό εργοστάσιο που βομβαρδίστηκε. Η ανατολική Ουκρανία είναι η βιομηχανική καρδιά της χώρας και ταυτόχρονα η περιοχή που διεξάγονται οι περισσότερες μάχες, συνδυασμός δραματικός ως προς τα περιβαλλοντικά αποτελέσματα.

Καύση σκουπιδιών

Στη διάρκεια του πολέμου, υπηρεσίες όπως η αποκομιδή απορριμμάτων καταρρέουν εντελώς, με αποτέλεσμα τη μαζική καύση σκουπιδιών σε ανοικτούς χώρους που παράγει διοξίνες. Επιπλέον, η κινητοποίηση των στρατιωτικών οχημάτων, πλοίων και αεροσκαφών καταναλώνει γιγάντιες ποσότητες καυσίμων, επιδεινώνοντας την κλιματική κρίση. Αμερικανοί ερευνητές υπολόγισαν ότι στη διάρκεια του «πολέμου κατά της τρομοκρατίας» οι αμερικανικές δυνάμεις εξέπεμψαν ρύπους ίσους με τις εκπομπές 257 εκατομμυρίων αυτοκινήτων.

NEW YORK TIMES, CNN

Η συνεχής άνοδος του διοξειδίου του άνθρακα

Φυσαλίδες αέρα εγκλωβισμένες στον πάγο επιτρέπουν τον προσδιορισμό των συγκεντρώσεων διοξειδίου του άνθρακα στην ατμόσφαιρα του παρελθόντος

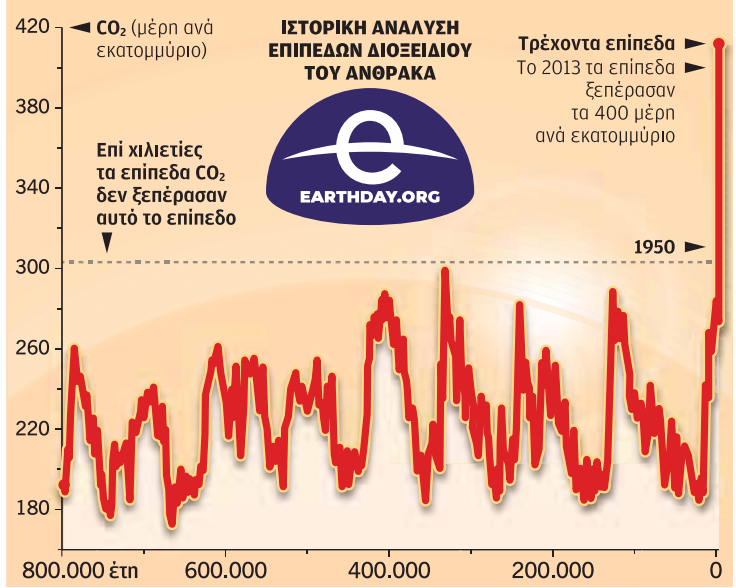

ΠΗΓΕΣ: NASA Global Climate Change, Earth Day, Graphic News

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Stoiximan

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
ΚΥΡΙΑΚΗ 5 ΙΟΥΝΙΟΥ 2022

Stoiximan

Ο πρωταθλητής Απόλλωνας θα αρχίσει τις ευρωπαϊκές του υποχρεώσεις, από τον τρίτο προκριματικό γύρο του Champions Leagueστις 2-3 Αυγούστου και η δευτεραθλήτρια ΑΕΚ θα αρχίσει τις ευρωπαϊκές της υποχρεώσεις από τον δεύτερο προκριματικό γύρο του Champions League στις 19-20 Ιουλίου.

Η προοπτική των 5 Ευρωπαίων

Εξαιρετικά καλές οι προϋποθέσεις για τους εκπροσώπους μας στις τρεις διοργανώσεις

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΤΤΙΧΗ**

Ως μεγάλη πρόκληση με πολλά ισχυρά κίνητρα αντιμετωπίζουμε την φετινή εκπροσώπησή μας στις τρεις Ευρωπαϊκές διοργανώσεις. Το δέλεαρ για τους πέντε εκπροσώπους μας είναι πολύ μεγάλο από όλες τις απόψεις.

Ο πρωταθλητής Απόλλωνας θα αρχίσει τις ευρωπαϊκές του υποχρεώσεις, από τον τρίτο προκριματικό γύρο του Champions League, στις 2-3 Αυγούστου και θα μάθει αντίπαλο στην κλήρωση της 18ης Ιουλίου. Οι «κυανόλευκοι» δεν θα έχουν το άγχος της πρόκρισης στην φάση των ομίλων καθώς εάν αποκλειστούν στον τρίτο γύρο της κορυφαίας ευρωπαϊκής διοργάνωσης, θα πάνε στα πλέι οφ του Europa League κι αν δεν καταφέρουν να προκριθούν ούτε εκεί, τότε θα μπουν στην κληρωτίδα για τους ομίλους του Conference League.

Η δευτεραθλήτρια ΑΕΚ θα αρχίσει τις ευρωπαϊκές της υποχρεώσεις από τον δεύτερο προκριματικό γύρο του Champions League στις 19-20 Ιουλίου. Η ομάδα της Λάρνακας, θα μάθει τον αντίπαλό της στην κλήρωση της 15ης Ιουνίου. Αν οι «κιτρινοπράσινοι» αποκλειστούν, θα συνεχίσουν στον Γ' προκριματικό γύρο του Europa.

Εξαιρετικά είναι τα δεδομένα για την κυπελλούχο Ομόνοια η οποία θα αρχίσει τις ευρωπαϊκές της υποχρεώσεις, από τα πλέι οφ του Europa League, στις 18 Αυγούστου και θα μάθει τον αντίπαλο της την 1η Αυγούστου. Η Ομόνοια έχει εξασφαλισμένη την παρουσία της στους ομίλους του Conference League, όπως και ο πρωταθλητής Απόλλωνας.

Η τρίτη και η τέταρτη ομάδα στο Πρωτάθλημά μας, ο ΑΠΟΕΛ και ο Άρης αντίστοιχα, θα ξεκινήσουν το ευρωπαϊκό τους ταξίδι, από τον δεύτερο προκριματικό γύρο του Conference League, στις 21 Ιουλίου. Οι δύο ομάδες μας θα μάθουν το αντίπαλό τους στην κλήρωση της 15ης Ιουνίου.

Είναι πολλά τα λεφτά

Υπενθυμίζουμε ότι η παρουσία στους ομίλους του Europa Conference League δίνει μπόνους 2.940.000 ευρώ, η πρόκριση στους ομίλους του Europa League προσφέρει 3.630.000 ευρώ, ενώ η πρόκριση στους ομίλους του Champions League ισοδυναμεί με έμβασμα 15.640.000 ευρώ στα ταμεία.

Ας δούμε αναλυτικότερα το τι ισχύει για τους εκπροσώπους μας στις τρεις Ευρωπαϊκές διοργανώσεις:

✔ Απόλλων: Με το όνειρο των «χρυσοφόρων» ομίλων

Ο πρωταθλητής Απόλλων θ' αρχίσει από τον 3ο προκριματικό γύρο του Champions League, με τους διπλούς αγώνες να έχουν οριστεί για τις 2-3 Αυγούστου και 9 του ίδιου μήνα. Στις 18 Ιουλίου θα πραγματοποιηθεί η κλήρωση και ο Απόλλωνας θα ξέρει ποιος θα είναι ο αντίπαλός του.

Μάλιστα, έχουν γίνει ήδη γνωστοί οι πιθανοί αντίπαλοι των κυανόλευκων (στην παρένθεση ο προκριματικός γύρος από τον οποίο αρχίζουν): Ντιναμό Ζάγκρεμπ (2ο), Ερυθρός Αστέρας, Ολυμπιακός Πειραιώς (2ο), Βικτόρια Πλζεν (2ο), Καραμπάχ (1ο), Μάλμο (1ο). Σε περίπτωση που αποκλειστούν από κάποιο γύρο μέχρι τον 3ο, τότε θα αντικατασταθούν με τις νικήτριες ομάδες. Αυτή τη στιγμή, είναι τα φαβορί για να βρεθούν στον προκριματικό που συμμετέχει ο Απόλλωνας.

Υπενθυμίζουμε πως η ομάδα της Λεμεσού έχει εξασφαλίσει ήδη παρουσία τουλάχιστον στους ομίλους του Europa Conference League. Αν όμως περάσει στα πλέι οφ του Champions League, τότε θα σφραγίσει εισιτήριο για τους ομίλους του Europa League. Φυσικά, αν περάσει και από τα πλέι οφ της κορυφαίας διασυλλογικής διοργάνωσης, τότε μπαίνει στους χρυσοφόρους ομίλους της με τα αρχικά έσοδα της να ξεπερνούν τα 15 εκατομμύρια!

✔ ΑΕΚ: Στους ομίλους με μια πρόκριση!

Η ΑΕΚ θα αρχίσει την ευρωπαϊκή της προσπάθεια από τον Β' Προκριματικό γύρο του Champions League, στο μονοπάτι των μη πρωταθλητών. Η ομάδα της Λάρνακας έχει το προνόμιο, όπως είναι δομημένες οι ευρωπαϊκές διοργανώσεις, με μια πρόκριση από το δεύτερο προκριματικό του Champions League να κλείσει θέση για τους ομίλους του Europa League. Αυτό γιατί δεν θα χρειαστεί να αγωνιστεί στα πλέι οφ, αλλά πάει απευθείας ομίλους της δεύτερης τη τάξει ευρωπαϊκής διοργάνωσης.

Οι «κιτρινοπράσινοι» θα έχουν ως αντίπαλους την Ντιναμό Κιέβου ή την Μίντιλαντ. Αν μάλιστα αποκλείσουν τους ισχυρούς Ουκρανούς, θα πάρουν την θέση τους στους «ισχυρούς» στον Γ' προκριματικό γύρο του Champions League! Αν η ΑΕΚ αποκλειστεί από το Champions League, τότε μεταφέρεται στον Γ' Προκριματικό του Europa League κι αν αποκλειστεί και τότε, θα συνεχίσει στα πλέι οφ του Europa Conference League. Επί της ουσίας με μία πρόκριση θα βρίσκεται σε ομίλους. Χρυσή ευκαιρία και δεν πρέπει να πάει χαμένη.

✔ Ομόνοια: Είναι πολλά τα οφέλη

Με την κατάκτηση του κυπέλλου η Ομόνοια κέρδισε πολλά περισσότερα από τα αναμενόμενα. Οι «πράσινοι» με τον τρόπαιο «κλείδωσαν» παρουσία σε ομίλους για τρίτη συνεχόμενη χρονιά, μιας και θα αρχίσουν από τα play-off του Europa League, κερδίζοντας παράλληλα και την άνεση χρόνου, ενώ θα βάλουν ξανά, πολλά εκατομμύρια στα ταμεία τους. Στο χειρότερο σενάριο η Ομόνοια έχει εξασφαλισμένη θέση στους ομίλους του Europa Conference League και εγγυημένα έσοδα 3.000.000 ευρώ.

✔ Χωρίς «δεύτερη ευκαιρία» ΑΠΟΕΛ και Άρης

ΑΠΟΕΛ και Άρης θα ξεκινήσουν το ευρωπαϊκό τους ταξίδι, από τον δεύτερο προκριματικό γύρο του Conference League. Οι δύο ομάδες μας θα μάθουν τον αντίπαλό τους στην κλήρωση της 15ης Ιουνίου. Οι αγώνες τους στον 2ο γύρο θα διεξαχθούν στις 21 και 28 Ιουλίου. Για να μπουν στους ομίλους θα πρέπει να κάνουν τρεις προκρίσεις. Πολύ θετικό για τον ΑΠΟΕΛ είναι πως σε όλες τις κληρώσεις της νεοσύστατης διοργάνωσης, δηλαδή από τον 2ο προκριματικό μέχρι και τα πλέι οφ, θα βρίσκεται στους ισχυρούς. Με 18.000 βαθμούς διαθέτει έναν από τους πιο υψηλούς συντελεστές! Πολύ δυσκολότερες θα είναι οι κληρώσεις του πρωτάρη στην Ευρώπη, Άρη.

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

ΑΝΟΡΘΩΣΗ: Απόλυτος κυρίαρχος πλέον ο Χρίστος Πουλλαΐδης στην Ανόρθωση. Το παίρνει πάνω του και με δικές του αποφάσεις, σε διοικητικό και οργανωτικό επίπεδο, στην ουσία ηγείται της προσπάθειας, στη νέα εποχή της Ανόρθωσης και με ξεκάθαρο στόχο την επιστροφή στην κορυφή. Την ίδια ώρα, ως απόλυτος υπεύθυνος, είτε θα πιστωθεί το μεγαλύτερο μερίδιο ενδεχόμενης επιτυχίας, είτε θα χρεωθεί το μεγαλύτερο ποσοστό ευθύνης για τις σημαντικές αποφάσεις του φετινού καλοκαιριού...

ΜΕΤΑΓΡΑΦΕΣ: Τελειωμένη μεταγραφή είναι μόνο αυτή που περιλαμβάνει τις σχετικές υπογραφές σε κανονικό συμβόλαιο. Άλλο ενδιαφέρον, άλλο πρόταση και άλλο η επικυρωμένη συμφωνία. Υπάρχει μεγάλη απόσταση – διαφορά, από το να προταθεί ένας ποδοσφαιριστής σε μια ομάδα, μέχρι το να αξιολογηθεί θετικά και να υποβληθεί η σχετική πρόταση. Και το πιο σημαντικό, άλλο η επιτυχημένη μεταγραφή με βάση το βιογραφικό, τα στιγμιότυπα στο youtube ή και το κόστος αγοράς ή συμβολαίου και άλλο η πετυχημένη μεταγραφή, με βάση την εικόνα και απόδοση του ποδοσφαιριστή στον αγωνιστικό χώρο...

ΖΙΟΡΝΤΙ ΓΚΟΜΕΘ: Πολλοί Ομονοιάτες στεναχωρήθηκαν για την αποχώρηση του Ζιόρντι Γκόμεθ. Μέτρησε η ηλικία –μένει και ο Φώτης Παπουλής που είναι και αυτός κάποιας ηλικίας και είναι δύσκολο να υπάρχουν δυο ..υπερήλικες στο δυναμικό- αλλά και ο σοβαρός τραυματισμός του. Μορφή για την Ομόνοια και κόσμημα για το ποδόσφαιρό μας αυτός ο τεράστιος ποδοσφαιριστής.

ΕΝΟΠΟΙΗΣΗ: Υπάρχει πρόθεση ενοποίησης των ανδρικών τμημάτων ποδοσφαίρου των ομάδων Αχυρώνα Λιοπετρίου και Ονήσιλου Σωτήρας. Όπως μαθαίνουμε οι επαφές μεταξύ των σωματείων είναι αρκετά προχωρημένες ενώ περιλαμβάνουν και την ΚΟΠ για την παροχή πληροφοριών επί νομικών και διαδικαστικών θεμάτων.

NATIONS LEAGUE: Το ενδιαφέρον των ποδοσφαιριστών όλων των ομάδων για τα ματς του Nations League που γίνονται μέσα σε αυτό το διάστημα είναι... το να μην τραυματιστούν. Γενικότερο σχόλιο. Όπως το πάνε οι διοικούντες το ποδόσφαιρο θα φθάσουμε σε κάποιο στάδιο που θα καταργηθεί ο χρόνος ξεκούρασης των ποδοσφαιριστών.

ΝΤΕ ΒΙΝΣΕΝΤΙ: Τα έβαψαν μαύρα οι οπαδοί του ΑΠΟΕΛ με την αποχώρηση του Τόμας ντε Βινσέντι. Ήταν τόσο πολύτιμη η προσφορά του που θα λείψει πολύ από την ομάδα. Τόσο πολύτιμη, που ήταν πολύ κοντά στο... τίποτα.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Παράδειγμα, ερώτηση - απάντηση

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Κανένα δεν ενδιαφέρει, ουδείς νοιάζεται και κανείς δεν φροντίζει για την εξασφάλιση της νομιμότητας. Ας είμαστε επιτέλους ειλικρινείς σ' αυτό το νησί. Ξεκινώντας από το δημοσιογραφικό συνάφι, μέχρι τις διωκτικές αρχές, την Εισαγγελία, την Επιτροπή Δεοντολογίας, το κράτος γενικότερα... σε κανένα δεν καίγεται καρφί. Ούτε φυσικά και των οπαδών - πολιτών. Η απαίτηση εκ μέρους της πλειοψηφίας για την επιβολή της τάξης και της νόμιμης λειτουργίας, ξεκινά και σταματά έως ότου αγγίξει κανείς τα συμφέροντα της ομάδας του καθενός, του κόμματος, του ηγέτη ή όπου τέλος πάντων υποτάσσεται ο καθένας. Όσο η πάταξη της νομιμότητας αγγίζει άλλους, είναι επιθυμητό. Άμα λάχει και στραφεί προς τη δική μας μεριά, τ' αντίθετο. Για να πείσουμε περί της ορθότητας της πιο πάνω επισήμανσης ας παραθέσουμε ένα παράδειγμα. Ας υποθέσουμε ότι αύριο ξημερώνει μια μέρα, εις την οποία η Κύπρος μεταμορφώνεται σ' ένα σύγχρονο κράτος, με ακέραιους πολιτικούς, αδιάφθορες υπηρεσίες και πλήρως επαγγελματικές. Σε τούτη την ουτοπική Κύπρο, διαπιστώνεται μετά από ενδελεχή και μακροχρόνια έρευνα της αστυνομίας σε συνεργασία με τις δικαστικές αρχές, που διεξήχθη υπό πλήρη μυστικότητα και χωρίς ουδείς να γνωρίζει το παραμικρό, ότι πρόεδρος μεγάλης ομάδας συνεργάζεται με τον υπόκοσμο, διακινεί εκατομμύρια χωρίς να δηλώνει ούτε και σεντ, διαπραγματεύεται με παίκτες για στήσιμο αγώνων, ποντάρει πακτωλό χρημάτων στο στοίχημα και εξασφαλίζει κάλυψη μέσα από τις γνωριμίες του με πολιτικούς και διεφθαρμένους αστυνόμους και λειτουργούς. Στη συνέχεια ας υποθέσουμε ότι ο εν λόγω πρόεδρος, συλλαμβάνεται και ακολούθως η ομάδα υποβιβάζεται στην Δ' κατηγορία.

Νοουμένου ότι ξημερώνουμε την επόμενη μέρα των συλλήψεων και της απόφασης για διαβάθμιση της ομάδας και τα δεδομένα επανέρχονται όπως ακριβώς είχαν προ «μεταμορφώσεως»; Ποια άραγε θα ήταν η αντίδραση των οπαδών της βλέποντας την ομάδα τους να πλήττεται ανεπανόρθωτα; Πόσο αντικειμενική θα ήταν η κάλυψη των γεγονότων νοουμένου ότι οι δημοσιογράφοι ήταν κοντά στην ομάδα και το επιτελείο της; Με ποιο τρόπο η αστυνομία θα έβαζε το μαχαίρι στο κόκκαλο για να καταπολεμήσει το έγκλημα στην ρίζα του, όταν ο πρόεδρος άπλωσε τα πλοκάμια του εντός του σώματος; Πόσο αμέριμνοι θα ήταν οι δικαστές νοουμένου ότι η ισχύς του προέδρου έφτανε μέχρι τα γραφεία τους; Και ποια στάση θα διατηρούσαν οι πολιτικοί όταν πιθανή τιμωρία της ομάδας θα τους προκαλούσε ανεπανόρθωτο πολιτικό κόστος;

Ερωτήσεις κάνουμε... μήπως και ξύσουμε λίγο το κεφάλι μας, καλοκαίρι που είναι.

Καλύτερη προσθήκη, χειρότερης περιόδου

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΔΗ**

Λένε πως στο σπίτι του κρεμασμένου δεν μιλάνε για σχοινί. Και στο... σπίτι του κυπριακού ποδοσφαίρου, σε μια περίοδο που η κυπριακή διαιτησία αδιαμφισβήτητα έχει φθάσει στο τέλμα, δεν θα έπρεπε να μιλάνε για ορθές αποφάσεις, ως προς την επιλογή του προέδρου της Επιτροπής Διαιτησίας. Δεν θα έπρεπε να χαρακτηρίζεται η πρόσληψη Μίλορατ Μάζιτς ως η καλύτερη προσθήκη που έκανε ποτέ η ΚΟΠ, ακόμη και αν το πιστεύει, σε τέτοιο βαθμό, ο πρόεδρος Γιώργος Κούμας. Δεν είναι θέμα ικανοτήτων, ούτε εμπειρίας στο χώρο. Είναι θέμα αποτελεσμάτων. Και στη διετία της θητείας Μίλορατ Μάζιτς στην ΚΟΠ και την κυπριακή διαιτησία, δεν υπάρχει κάτι που να αξιολογείται ως θετικό ή έστω σημάδι βελτίωσης. Οι ίδιοι περίπου, λίγοι διαιτητές, σήκωσαν το βάρος, υπέπεσαν ξανά και ξανά σε σοβαρά και πολλές φορές ανεξήγητα λάθη. Άρα για ποια σταδιακή ανανέωση μιλάμε, παρά τις κατά καιρούς αντίθετες εξαγγελίες, τόσο από τον κύριο Μάζιτς όσο και από τους αξιωματούχους της ΚΟΠ. Ανεξήγητη και η ανοχή που επέδειξε ο κύριος Μάζιτς σε ορισμούς συγκεκριμένων διαιτητών, παρά τα συχνά φάλτσα σφυρίγματα τους. Και δυστυχώς υπάρχουν και χειρότερα. Γιατί η αποτυχία βελτίωσης της κατάστασης καταγράφεται πλέον και στην εποχή του VAR! Η χρήση της τεχνολογίας, περισσότερο εκτεθειμένη άφησε την κυπριακή διαιτησία, παρά τη βοήθησε, έστω και αν καταγράφηκε καλύτερο ποσοστό ορθών αποφάσεων κατά τη διάρκεια ενός αγώνα.

Επειδή στην Κύπρο ζούμε και στο κυπριακό ποδόσφαιρο κάποια πράγματα δύσκολα αλλάζουν, στη σφαίρα του (πολύ) ρομαντικού κατατάσσεται κάποιος, αν πιστεύει πως ο Μίλορατ Μάζιτς μόνος του αποφάσιζε, παρεμβάσεις δεν δεχόταν και απόλυτα υπεύθυνος ήταν για τις σημαντικές αποφάσεις. Δεν παύει, ωστόσο, να έχει τις δικές του ευθύνες, ακόμη και για το βαθμό ανοχής του σε όλα αυτά. Απ' εκεί και πέρα, αν οι εκτιμήσεις περί καθόδου ξένων διαιτητών, από το ξεκίνημα της επόμενης αγωνιστικής περιόδου επιβεβαιωθούν, θα είναι μία ακόμη απόδειξη πως κάθε άλλο παρά πετυχημένη μπορεί να χαρακτηρισθεί η θητεία του. Η οποιαδήποτε τοποθέτηση περί ορθής απόφασης ή καλύτερης προσθήκης για την κυπριακή διαιτησία, τέτοια περίοδο, καλύτερα να αποφεύγεται. Όπως αχρείαστη ήταν η ανάδειξη και βράβευση κορυφαίου διαιτητή για τη φετινή αγωνιστική περίοδο. Όταν χωρίς ξένους διαιτητές, δεν μπορούσε να ολοκληρωθεί πρωτάθλημα και κύπελλο, ο τίτλος κορυφαίος κύριος διαιτητής, το λιγότερο προκαλεί...

EUROBANK
Cyprus

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΚΥΡΙΑΚΗ 5 ΙΟΥΝΙΟΥ 2022

EUROBANK
Cyprus

Μεταβολές εβδομάδας		Dow Jones	Nasdaq	Nikkei	Dax	FTSE 100	Πετρέλαιο	€/$
Χ.Α.Κ. 4,42%	Χ.Α. 0,61%	-0,74%	-0,81%	3,66%	1,78%	0,14%	1,99%	0,20%

ΙΣΠΑΝΙΑ
Αλμα 140% στα τιμολόγια φυσικού αερίου από 1η Ιουλίου
Σελ. 10

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ

Αγόρασαν λιγότερα, πλήρωσαν περισσότερα

Τον Μάρτιο οι Ελληνες καταναλωτές αγόρασαν λιγότερα κατά 1,3% προϊόντα από τα σούπερ μάρκετ σε σχέση με τον Μάρτιο 2021, αλλά δαπάνησαν έως και 5,5% περισσότερα χρήματα. Αντιστοίχως, αγόρασαν περισσότερα καύσιμα κατά 12,7%, αλλά έδωσαν κατά 45,5% περισσότερα χρήματα. **Σελ. 6**

ΑΥΞΗΣΗ ΚΑΤΑ 237%

Πρώτη σε ζήτηση για Airbnb η Ελλάδα

Εκρηκτική αύξηση κατά 237% σε σχέση με πέρυσι καταγράφει η ζήτηση για καταλύματα βραχυχρόνιας μίσθωσης τύπου Airbnb. Είναι μάλιστα η υψηλότερη μεταξύ 20 ευρωπαϊκών χωρών. Εκτιμάται ότι φέτος οι βραχυχρόνιες μισθώσεις θα αυξηθούν κατά 16% σε σχέση με το καλοκαίρι του 2019. **Σελ. 8**

ΕΛΛΑΔΑ

Οι κατασκευαστές γυρίζουν στα ακίνητα

Σημαντικά κέρδη από τον κλάδο του real estate θεωρούν ότι μπορούν να αποκομίσουν οι μεγάλοι κατασκευαστικοί όμιλοι στην Ελλάδα, που επιστρέφουν δυναμικά. Βασικοί μοχλοί είναι η επιστροφή της ζήτησης και η αίσθηση ότι είναι ευκολότερη η εύρεση αγοραστών σε υψηλές τιμές. **Σελ. 12**

Σφίγγει η θηλειά της ακρίβειας

Οι καταναλωτές τη νοιώθουν στην τσέπη τους, με τις αυξήσεις να μειώνουν την αγοραστική δύναμη

Η ακρίβεια σφυροκοπά ολοένα και περισσότερο τα νοικοκυριά και τα πορτοφόλια των καταναλωτών. Η αύξηση των τιμών σε καύσιμα και βασικά αγαθά άρχισε από τα τέλη της πανδημίας, αλλά μετά την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία έχει εκτοξευθεί και οι επιπτώσεις είναι φανερές. Η βενζίνη 95 οκτανίων σε διάστημα τριών εβδομάδων από τώρα θα φτάσει στα 2 ευρώ το λίτρο, όπως δήλωσε χαρακτηριστικά ο εκπρόσωπος των πρατηριούχων Χριστόδουλος Χριστοδούλου. Πρόσθεσε πως πλέον οι τιμές αυξάνονται σχεδόν κάθε εβδομάδα, με το πετρέλαιο κίνησης να βρίσκεται πάνω από 1,80 ευρώ το λίτρο, ενώ η τιμή της βενζίνης να είναι γύρω στο 1,70 ευρώ το λίτρο. Το κοκτέιλ της ακρίβειας δεν φαίνεται να αντιμετωπίζεται επαρκώς, σίγουρα δεν εξαλείφεται με ό,τι μέτρα και να ληφθούν από τα κράτη. Συγκριτικά με τον Μάιο του 2021, τα τελευταία στοιχεία δείχνουν πως οι μεγαλύτερες μεταβολές παρατηρήθηκαν στις κατηγορίες Στέγαση, Ύδρευση, Ηλεκτρισμός και Υγραέριο (22,3%), Μεταφορές (20,0%) και Τρόφιμα και μη Αλκοολούχα Ποτά (8,6%). **Σελ. 3**

Γύρω στις 200.000 τουρίστες φέρνει φέτος η κρουαζιέρα

Χρονιά ανάκαμψης για τον τομέα της κρουαζιέρας το 2022. Γύρω στις 200.000 αφίξεις επιβατών αναμένονται φέτος στα λιμάνια της Κύπρου, αύξηση 321,37% σε σχέση με το 2020. Το σύνολο των προσεγγίσεων κρουαζιερόπλοιων στη Λεμεσό αυξήθηκε στις 157. Στη Λάρνακα, μέχρι το τέλος του 2022, έχουν κλείσει 21 κρουαζιέρες από Αίγυπτο και Ισραήλ, χωρητικότητας 1.000 επιβατών. Στο αγκυροβόλιο της Πάφου, αναμένονται φέτος έξι αφίξεις κρουαζιερόπλοιων μεσαίου μεγέθους. Η λειτουργία της μαρίνας Αγίας Νάπας φαίνεται ότι άνοιξε την πόρτα για να κερδίσει και η ελεύθερη Αμμόχωστος το δικό της μερίδιο από τον τουρισμό κρουαζιέρας. **Σελ. 5**

Αναζητούν αίσιο τέλος στο σήριαλ με το χαλλούμι

Τα ΠΟΠ και τα αποθέματα

Οκτώ μήνες μετά την ημερομηνία εφαρμογής της κατοχύρωσής του ως ΠΟΠ, το χαλλούμι παραμένει μια ανοικτή πληγή για την κυβέρνηση. Ούτε η γνωμάτευση της Νομικής Υπηρεσίας ξεκλειδώνει την παραγωγή ΠΟΠ, ζητά την συμβολή δικών του νομικών συμβούλων ο Σύνδεσμος Τυροκόμων. Συνάντηση αύριο του Προέδρου Αναστασιάδη με το Σύνδεσμο Τυροκόμων. **Σελ. 3**

Προσπάθεια για να ξεκλειδώσουν τα 85 εκατ. ευρώ

Στη Βουλή αύριο ο ΥΠΟΙΚ

Στην Επιτροπή Οικονομικών θα βρεθεί αύριο ο ΥΠΟΙΚ σε μια προσπάθεια να εξευρεθεί μία λύση στα επίμαχα δύο νομοσχέδια για τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια, τα οποία συνθέτουν το 14ο και τελευταίο προαπαιτούμενο για να «απεγκλωβιστεί» η πρώτη δόση από το Ταμείο Ανάκαμψης των 85 εκατ. ευρώ. **Σελ. 4**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	**2,71%**	**0,01%**
Γερμανία	1,23%	0,24%
Γαλλία	1,79%	0,32%
Ιταλία	3,27%	0,37%
Ισπανία	2,36%	0,31%
Ιρλανδία	1,84%	0,29%
Ελλάδα	3,66%	0,14%
Ην. Βασίλειο	2,15%	0,19%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακροπρόθεσμο Χρέος	Βραχυπρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Bal	NP
S&P	BBB-	A-3

ΑΝΑΛΥΣΗ / *Των* **ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ** *και* **ΟΜΗΡΟΥ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ**

Κρατική χρεωκοπία - Το παράδειγμα της Σρι Λάνκα

Με την προσοχή στραμμένη στον πόλεμο στην Ουκρανία, είναι εύκολο να παραβλέψουμε άλλες κρίσεις, ιδιαίτερα σε περιοχές όπου οι επιπτώσεις για την παγκόσμια ασφάλεια των τροφίμων και της ενέργειας είναι περιορισμένες. Μια τέτοια περίπτωση αφορά την οικονομία της Σρι Λάνκα, η οποία σήμερα διαθέτει σχεδόν μηδενικό ξένο συνάλλαγμα, ελάχιστα αποθέματα βενζίνης και εξαιρετικά χαμηλές προμήθειες φαρμάκων και τροφίμων.

Αν και τα αίτια της κρίσης είναι περίπλοκα, αξίζει να αναφερθούμε στους βασικότερους λόγους, η αλληλεπίδραση των οποίων βύθισε την οικονομία της Σρι Λάνκα.

Ο κυριότερος λόγος αφορά την οικονομική κακοδιαχείριση και διαφθορά της χώρας από τους αδελφούς Rajapaksa. Από το 2004, όταν ο Mahinda Rajapaksa εκλέγηκε πρωθυπουργός, η κυβέρνηση διαχρονικά επέδειξε ευνοιοκρατία σε τάξεις επιχειρηματιών με πολιτικές διασυνδέσεις, αδιαφορώντας για τις μακροπρόθεσμες συνέπειες και επιτρέποντας τη δημιουργία πολυδάπανων, αλλά αμφίβολης χρησιμότητας, έργων υποδομής.

Παράλληλα, η κυβέρνηση απέτυχε ως προς τη φοροεισπρακτική της ικανότητα. Παρά τα άδεια ταμεία, οι αρχές επικεντρώθηκαν σε λαϊκίστικα μέτρα τα οποία δεν συνέβαλλαν στην οικονομική ανάπτυξη. Παράδειγμα αποτελεί η προσπάθεια για αγροτική μεταρρύθμιση, η οποία οδήγησε σε επισιτιστική κρίση.

Η αδιέξοδη οικονομική πολιτική οδήγησε σε ραγδαία αύξηση του δημόσιου χρέους, με επακόλουθο το 90% του νέου χρέους, την περίοδο 2015-2019, να χρησιμοποιείται για αποπληρωμή τοκοχρεολυσίων προηγούμενων δανείων. Παρόλα αυτά, η Σρι Λάνκα συνέχισε να βρίσκει πρόθυμους δανειστές (π.χ. Κίνα, Ινδία, Ιαπωνία) και το δημόσιο χρέος έφτασε το 120% του ΑΕΠ.

Η πανδημία έδωσε τη χαριστική βολή: με την κατάρρευση του τουρισμού, η κυβέρνηση προχώρησε σε σαρωτικές φορολογικές περικοπές, περιορίζοντας ακόμη περισσότερο τα κρατικά έσοδα. Στις 12 Απριλίου, με το συνολικό κυβερνητικό χρέος να ξεπερνά τα $51 δισ., η κυβέρνηση ανέστειλε τις πληρωμές των δανειακών της υποχρεώσεων προς ξένους δανειστές. Εν μέσω αυξανόμενων προειδοποιήσεων και διαμαρτυριών, η κυβέρνηση της χώρας προσέγγισε τελικά το ΔΝΤ.

Με υψηλή ανεργία και πληθωρισμό στο 30%, τα επόμενα βήματα θα είναι δύσκολα, εφόσον σε χώρες όπως η Σρι Λάνκα, με ιστορικό εκτροπής της εξωτερικής οικονομικής βοήθειας, το ΔΝΤ θα πρέπει να διασφαλίσει ότι οι κρατικές δαπάνες διοχετεύονται με διαφανή και υπεύθυνο τρόπο.

Μακροπρόθεσμα, η Σρι Λάνκα θα απαιτήσει, πιθανότατα, αναδιάρθρωση χρέους. Πέραν της αναστολής αποπληρωμών, οι πιστωτές θα πρέπει να αναμένουν συνολικές μειώσεις χρέους, σε συνδυασμό με ένα ρεαλιστικό σχέδιο οικονομικής αναδιάρθρωσης.

Το παράδειγμα της Σρι Λάνκα αναδεικνύει τον κίνδυνο παρομοίων κρίσεων σε άλλες αναπτυσσόμενες χώρες και την ανάγκη έγκαιρης λήψης διορθωτικών μέτρων, περιλαμβανομένων και γενναιόδωρων αναδιαρθρώσεων χρεών για να αποφευχθούν τα χειρότερα.

Σημειώνεται ότι, στην παρούσα φάση, 14 αναπτυσσόμενες οικονομίες έχουν αποδόσεις χρέους άνω 1.000 μονάδων βάσης σε σχέση με τα ομόλογα των ΗΠΑ, που θεωρείται το όριο για προβληματικά ομόλογα. Οι προκλήσεις, λοιπόν, δεν περιορίζονται στη Σρι Λάνκα και ο ΟΗΕ έχει ήδη προειδοποιήσει ότι περίπου 1,7 δισεκατομμύρια άνθρωποι αντιμετωπίζουν σοβαρό κίνδυνο τροφίμων, καυσίμων και οικονομικής ανασφάλειας.

Ο Ανδρέας Χαραλάμπους είναι οικονομολόγος και πρώην διευθυντής στο Υπουργείο Οικονομικών.
Ο Όμηρος Πισσαρίδης είναι διευθύνων σύμβουλος της PricewaterhouseCoopers Investment Services.

pwc

The New Equation.
Οι άνθρωποί μας αναζητούν &
σας προσφέρουν καινοτόμες λύσεις.

Μάθετε περισσότερα στο *www.pwc.com.cy/en/the-new-equation.html*

ΑΝΑΛΥΣΗ

Της ΛΑΪΖΑ ΓΙΟΥΚΑ / REUTERS BREAKINGVIEWS

Το εμπάργκο στο πετρέλαιο θα κοστίσει πιο πολύ στη Μόσχα

Η Ευρωπαϊκή Ενωση, μετά τους κάποιους δισταγμούς της, αποφάσισε να απαγορεύσει την πλειονότητα των εισαγωγών πετρελαίου από τη Ρωσία. Η αντικατάσταση του ρωσικού αργού με πιο ακριβό πετρέλαιο τύπου Brent θα προκαλέσει ακόμη περαιτέρω διόγκωση του επαχθούς προϋπολογισμού για τις ενεργειακές δαπάνες της Ε.Ε. Ακόμη κι έτσι όμως, η κίνησή της αυτή θα πλήξει την πιο κερδοφόρο πηγή εσόδων της Μόσχας και θα συνδράμει στο να κλονιστεί η πολεμική μηχανή του Πούτιν. Η δέσμη μέτρων της Ε.Ε. προβλέπει απευθείας διακοπή στο 75% των εισαγωγών ρωσικού αργού, ποσοστό το οποίο σταδιακά θα αυξηθεί στο 90% έως τα τέλη του έτους. Το μερικό εμπάργκο αυτό έχει σκοπό να δώσει το περιθώριο σε αρνήτριες χώρες, όπως η Ουγγαρία, και άλλες ηπειρωτικές της Ευρώπης να εξακολουθήσουν να προμηθεύονται ρωσικό πετρέλαιο διαμέσου αγωγού.

Σε πρώτη φάση, η Ρωσία θα χάνει περί τα 3,4 δισ. δολάρια κάθε μήνα από την Ε.Ε.

Η ανομοιόμορφη εφαρμογή των ισχυρότερων κυρώσεων της Ευρώπης είναι ένα έκτρωμα. Αυτές θα οδηγήσουν επίσης σε ακριβότερη ενέργεια για τους καταναλωτές, οι οποίοι ήδη βρίσκονται σε δεινή κατάσταση. Η Ε.Ε. εισάγει από 3 έως 3,7 εκατ. βαρέλια ρωσικού πετρελαίου σε καθημερινή βάση, σύμφωνα με τα στοιχεία της Rystad Energy. Η αντικατάσταση του 75% της ποσότητας αυτής με το Brent, το οποίο κοστίζει περίπου 120 δολάρια το βαρέλι, θα επιβαρύνει επιπλέον τον μηνιαίο λογαριασμό με τουλάχιστον 2 δισ. δολάρια. Παρά ταύτα, το πετρελαϊκό εμπάργκο έχει τη σημασία του.

Οι ρωσικές εξαγωγές αργού και ελαφρού πετρελαίου αποτιμώνται σε 110 δισ. δολάρια, ήτοι άνω του 1/5 του συνόλου όσων αποκόμισε η Μόσχα από τις εξαγωγές στα εμπορεύματά της αθροιστικά κατά το 2021. Αν και ο «μαύρος χρυσός» μπορεί ευκολότερα να μεταφερθεί σε άλλες κατευθύνσεις εν συγκρίσει με το φυσικό αέριο, η Ρωσία θα δυσκολευτεί να αντικαταστήσει πλήρως τις απολεσθείσες εξαγωγές της προς την Ευρώπη. Η Ινδία, βέβαια, αγοράζει τεράστιες ποσότητες ρωσικού αργού σε φθηνή τιμή, αλλά ήδη τα διυλιστήριά της έχουν υπερβεί τα όρια της επίσημης παραγωγικής τους ικανότητας, όπως αναφέρουν αναλυτές της RBC.

Η Κίνα ακόμη δεν έχει τονώσει τις εισαγωγές της, αλλά η οικονομία της δεν αναπτύσσεται ιδιαίτερα δυναμικά λόγω των παρατεταμένων μέτρων του κορωνοϊού. Οι ημερήσιες εξαγωγές 3 εκατομμυρίων βαρελιών ρωσικού αργού στην Ε.Ε. με τις σημερινές τιμές αποδίδουν κάθε μήνα σχεδόν 8,1 δισ. δολάρια στη Μόσχα. Οπως λένε οι αναλυτές της Rystad, ίσως να μπορεί να κατευθύνει σε άλλον προορισμό το 1 εκατομμύριο βαρέλια από αυτά, στην καλύτερη περίπτωση. Σύντομα οι εξαγωγές της προς την Ε.Ε. θα ελαττωθούν σε 1,75 εκατομμύριο βαρέλια, συνεπώς, θα υπάρξει σε μηνιαία βάση απώλεια τουλάχιστον 3,4 δισ. δολαρίων στην πρώτη φάση του εμπάργκο, ήτοι του 40% των πρώην εσόδων από την Ε.Ε.

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Βιώσιμο χρέος

Καθώς βρισκόμαστε σε αναμονή για αλλαγή του καθεστώτος των επιτοκίων αφήνοντας πίσω ίσως και για πάντα τα αρνητικά επιτόκια, αξίζει τον κόπο να αναλογιστούμε τι έχει προσφέρει αυτή η ιδιαίτερη συνθήκη. Κατά την διάρκεια της τελευταίας 20ετίας επετράπη σε χώρες με παραδοσιακά ψηλούς δανεισμούς ως ποσοστό του ΑΕΠ, να επαναχρηματοδοτήσουν το χρέος τους σε βάθος χρόνου δημιουργώντας συνθήκες βιωσιμότητας στον συνολικό δανεισμό ακόμη και αν σήμερα είναι ψηλότερος σε απόλυτους αριθμούς σε σχέση με πριν. Ως αποτέλεσμα, η επικείμενη αύξηση των επιτοκίων δεν θα επηρεάσει άμεσα το κόστος δανεισμού αυτών των χωρών βγάζοντας από το τραπέζι τον κίνδυνο μιας νέας κρίση χρέους στο προβλεπτό μέλλον.

Λεζάντα: Οι καταναλωτές θα πρέπει να συμφιλιωθούν με την ακρίβεια εφαρμόζοντας το πολύ σημαντικό και αποτελεσματικό όπλο του εξοικονομώ.

Καθαρή λύση

Στην στήλη της προηγούμενης εβδομάδας σημειώσαμε πως πλησιάζει το τέλος των κυρώσεων κατά της Ρωσίας. Αυτό επιβεβαιώθηκε προχθές με την απόφαση, μετά από ένα μήνα, για την απαγόρευση του ρωσικού πετρελαίου που εισάγεται διά θαλάσσης την ίδια στιγμή που οι αγωγοί προμήθειας πετρελαίου θα συνεχίσουν να «ρέουν» προς την Ευρώπη ανενόχλητοι. Η συγκεκριμένη απόφαση επιβεβαιώνει με τον πλέον εμφατικό τρόπο ότι η επιβολή κυρώσεων στο πολύ σημαντικό ρωσικό φυσικό αέριο δεν βρίσκεται ούτε καν στον ορίζοντα αφού δεν έχει γίνει κατορθωτό να βρεθεί μια καθαρή λύση για το πετρέλαιο.

Αναπλήρωση δυναμικότητας

Η εκτίμηση ότι η Ρωσία θα μειώσει την παραγωγή λόγω κυρώσεων προκάλεσε την αντίδραση της Σαουδικής Αραβίας, η οποία δήλωσε ετοιμότητα να αυξήσει την παραγωγή πετρελαίου προκειμένου να αναπληρώσει την δυναμικότητα που ενδεχομένως να χαθεί. Η είδηση είχε ως αποτέλεσμα η τιμή του αργού στις διεθνείς αγορές να σημειώσει πτώση. Με βάση το κείμενο που συμφωνήθηκε για τις ευρωπαϊκές κυρώσεις, η πρόθεση των κρατών είναι να μειωθεί κατά 90% η χρήση ρωσικού πετρελαίου μέχρι το τέλος του έτους.

Κροατικά εύσημα

Στην έκθεση που συντάσσει η ΕΚΤ για την κατάσταση των ευρωπαϊκών οικονομιών που δεν συμμετέχουν στην ευρωζώνη επισημαίνεται η πρόοδος που έχει καταγράψει η Κροατία σε σύνολο επτά υπό εξέταση χωρών. Η έκθεση, που δημοσιεύεται ανά διετία, παρατηρεί σημαντικές υστερήσεις σε όλες τις χώρες πλην της Κροατίας. Η αξιολόγηση εστιάζεται στο επίπεδο του πληθωρισμού, την διακύμανση των εθνικών νομισμάτων σε σχέση με το ευρώ, την δημοσιονομική ισορροπία και το νομικό σύστημα.

Δυνατή ανάκαμψη

Μετά την πανδημία του κορωνοϊού και την υποχώρηση της τουριστικής βιομηχανίας, οι παράγοντες της αγοράς ποντάρουν σε μια δυνατή ανάκαμψη. Ενδεικτικό και το γεγονός ότι την περίοδο του αποκλεισμού και των lockdowns δεκάδες νέες αερογραμμές έχουν συσταθεί με στόχο να εκμεταλλευτούν το άνοιγμα της αγοράς μετά από δύο χρόνια που εκτιμάται ότι θα φέρει αυξημένη ζήτηση. Οι νέες αερογραμμές προτίθενται να ανταγωνιστούν στα ίσα τα μεγαθήρια του κλάδου ποντάροντας σε μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα που θα επιτρέψει καλύτερες και φθηνότερες υπηρεσίες στους ταξιδιώτες.

«Διατροφικό» ποντάρισμα

Η άνοδος στις τιμές των τροφίμων και η εκτίμηση για διατήρηση της τάσης μεσοπρόθεσμα έχει προκαλέσει το ενδιαφέρον αρκετών επενδυτών. Μόλις σε ένα μήνα το «ποντάρισμα» των επενδυτών στις πρώτες ύλες της διατροφικής αλυσίδας έχει υπερκαλύψει σε όγκο συναλλαγών πέντε φορές τον ετήσιο τζίρο προηγούμενων ετών. Η δραστηριότητα αυτή προκαλεί ανησυχίες καθώς ενδέχεται να έχει αρνητικές επιπτώσεις στις τιμές επιβαρύνοντας περαιτέρω το κόστος.

Μυθικές αποτιμήσεις

Η εκτίμηση για ύφεση που ίσως προκαλέσουν οι κεντρικές τράπεζες, αναγκάζει τις εταιρείες επιχειρηματικού κεφαλαίου (venture capitalists) να συνιστούν στις νεοφυείς επιχειρήσεις (startups) που βρίσκονται στα χαρτοφυλάκιά τους να περιορίσουν τα έξοδα λειτουργίας τους, μειώνοντας θέσεις εργασίας. Η εξέλιξη έρχεται μετά από ένα ιδανικό 2021 για τον τομέα με δεκάδες εισαγωγές στα χρηματιστήρια (IPOs) και μυθικές αποτιμήσεις.

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Δεδουλευμένος Τόκος

CYPRUS INSTITUTE of MARKETING THE CYPRUS BUSINESS SCHOOL

Δεδουλευμένος τόκος καλείται ο τόκος που αναλογεί σε ένα γραμμάτιο/ομόλογο/άλλο χρεόγραφο, και ο οποίος υπολογίζεται από την ημερομηνία έκδοσης του γραμματίου/ομολόγου/άλλου χρεογράφου ή από την τελευταία ημερομηνία πληρωμής τοκομεριδίων μέχρι σήμερα ή μέχρι την ημερομηνία πώλησης του χρεογράφου.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

Το μεγαλύτερο φυτόκλωνος στον κόσμο

Της ΚΕΪΤ ΓΚΟΛΕΜΠΙΕΦΣΚΙ

Ο πυθμένας του ωκεανού στο Σαρκ Μπέι της δυτικής Αυστραλίας καλύπτεται από ένα καταπράσινο χαλί από θαλάσσιο γρασίδι. Λικνίζεται από τα ρεύματα και συνιστά έναν υπέροχο μεζέ για τις αλλικορίδες, τα συμπαθέστατα ντούγκονγκ. Πρόσφατη μελέτη διαπίστωσε ότι τα θαλάσσια χορτάρια είναι κλώνοι ενός μοναδικού φυτού που κλωνοποιεί τον εαυτό του επί 4.500 χρόνια. Το θαλάσσιο χορτάρι, που ανήκει στο είδος αυστραλιανή ποσειδωνία, έχει ομοιότητες με το φρέσκο κρεμμύδι, σημειώνει η Τζέιν Εντζλο, υποψήφια διδάκτωρ του Πανεπιστημίου της Δυτικής Αυστραλίας, η οποία υπογράφει τη μελέτη στην επιθεώρηση Proceedings of The Royal Society B. Η Εντζλο και οι συνεργάτες της έκαναν την ανακάλυψη τυχαία, καταγράφοντας τα είδη ποσειδωνίας του Σαρκ Μπέι. Αφού τα συνέλεξαν από τον βυθό, τα ανέλυσαν γενετικά και συνέκριναν το DNA τους. Ετσι διαπίστωσαν ότι η γενετική ταυτότητα αυτών των φαινομενικά ξεχωριστών βλαστών είναι πανομοιότυπη. Στην πραγματικότητα, δηλαδή, ο γιγαντιαίος υποθαλάσσιος χλοοτάπητας είναι ένα μοναδικό φυτό. Στις βορειότερες περιοχές του Σαρκ Μπέι, τα χορτάρια αναπαράγονται σεξουαλικά. Στις υπόλοιπες, όμως, η ποσειδωνία κλωνοποιεί τον εαυτό της δημιουργώντας νέους βλαστούς που ξεπηδούν από το ριζικό της σύστημα. Με βάση την ηλικία του Σαρκ Μπέι και την ταχύτητα ανάπτυξης της θαλάσσιας χλόης, οι επιστήμονες εκτιμούν ότι ο κλώνος χρονολογείται πριν από 4.500 χρόνια. Τα χορτάρια είναι υβρίδια δύο επιμέρους ειδών και διαθέτουν δύο ολοκληρωμένα γονιδιώματα, ένα γενετικό φαινόμενο που ονομάζεται πολυπλοειδία. Σήμερα, μάλιστα, εξαιτίας των εξελικτικών της προνομίων, η ποσειδωνία του Σαρκ Μπέι είναι ο μεγαλύτερος ζωντανός οργανισμός του κόσμου.

Το θαλάσσιο χορτάρι στον ωκεανό της Αυστραλίας έχει ομοιότητες με το φρέσκο κρεμμύδι.

Η ποσειδωνία του Σαρκ Μπέι εκτιμάται ότι εμφανίστηκε πριν από 4.500 χρόνια.

Ποιος εξαφάνισε τον Μεγαλόδοντα

Της ΒΕΡΟΝΙΚ ΓΚΡΙΝΓΟΥΝΤ

Πριν από 20 εκατομμύρια χρόνια κυριαρχούσε στους ωκεανούς της Γης ένας πελώριος θηρευτής, με στόμα σαν βαγόνι τρένου και δόντια μεγάλα όσο η παλάμη μας.

Ο Καρχαρόδων ο Μεγαλόδων, με μήκος περίπου 20 μέτρων, ήταν ο μεγαλύτερος καρχαρίας που έζησε ποτέ στον πλανήτη. Υπήρξε απόλυτος κυρίαρχος επί εκατομμύρια χρόνια, προτού τελικά εξαφανιστεί. Η εξέλιξη αυτή αποτέλεσε αντικείμενο θερμής αντιπαράθεσης μεταξύ των επιστημόνων. Μια νέα μελέτη, που δημοσιεύθηκε στο περιοδικό Nature Communications, υποδεικνύει ότι για τον αφανισμό του Μεγαλόδοντα ευθύνεται ο μεγάλος λευκός καρχαρίας. Τα δύο είδη συνυπήρξαν και τρέφονταν με τα ίδια θηράματα. Αν αυτή η θεώρηση ανταποκρίνεται πράγματι στην αλήθεια, τότε αποδεικνύεται πως το μέγεθος του θηρευτή δεν διαδραματίζει ρόλο στην επικράτησή του στο οικοσύστημα.

Νέα μελέτη υποδεικνύει ότι για τον αφανισμό του ευθύνεται ο μεγάλος λευκός καρχαρίας.

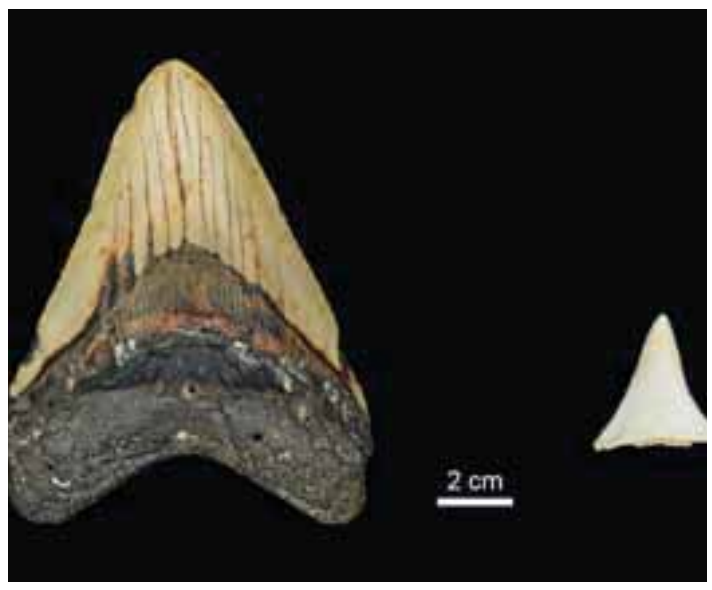

Ο Καρχαρόδων ο Μεγαλόδων, με μήκος περίπου 20 μέτρων, ήταν ο μεγαλύτερος καρχαρίας που έζησε ποτέ στον πλανήτη, ενώ υπήρξε απόλυτος κυρίαρχος επί εκατομμύρια χρόνια. Το μέγεθός του φαίνεται από τη σύγκριση του δοντιού του με εκείνο σύγχρονου λευκού καρχαρία.

Μελέτη δοντιών

Ο γεωλόγος Τζέρεμι Μακόρμακ, του Ινστιτούτου Εξελικτικής Ανθρωπολογίας Μαξ Πλανκ της Γερμανίας, που συνυπογράφει τη μελέτη, κατάφερε να ανακαλύψει τη διατροφική αλυσίδα των καρχαριών εκείνης της περιόδου, μελετώντας κύτταρα από τα δόντια τους. Τα επίπεδα του ισοτόπου του ψευδαργύρου σε αυτά παραπέμπουν στη θέση του ζώου στη διατροφική πυραμίδα. Οσο πιο χαμηλά είναι τόσο υψηλότερα βρίσκεται το ζώο στη διατροφική πυραμίδα.

Οι ερευνητές, αναλύοντας δόντια 100 περίπου καρχαριών, εκείνων που ζουν σήμερα αλλά και εξαφανισμένων ειδών, διαπίστωσαν ότι τα επίπεδα των ισοτόπων του ψευδαργύρου αποκαλύπτουν και τη θέση του ζώου στο οικοσύστημα. Οι καρχαρίες που τρέφονται με μικρά ψάρια έχουν υψηλότερες τιμές συγκριτικά με εκείνους που τρέφονται με φάλαινες και βρίσκονται υψηλότερα στη διατροφική πυραμίδα.

Ισότοπα ψευδαργύρου

Κάνοντας συγκριτικές αναλύσεις, οι ερευνητές κατέγραψαν τα ίδια επίπεδα ισοτόπων ψευδαργύρου στους Μεγαλόδοντες και τους λευκούς καρχαρίες που συνυπήρχαν στην ίδια τοποθεσία. «Πρόκειται για ένα εντυπωσιακό συμπέρασμα», υπογραμμίζει ο δρ Μακόρμακ. «Παρά τη διαφορά μεγέθους, προφανώς αμφότερα τα είδη τρέφονταν με τα ίδια θηράματα, κάτι που ίσως να έκαναν και άλλα, μικρότερα είδη. Ο ανταγωνισμός για την τροφή, συνδυαστικά με άλλους παράγοντες, όπως η κλιματική αλλαγή, ενδέχεται να συνέβαλε στον ολοκληρωτικό αφανισμό του Μεγαλόδοντα».

Τα οικοσυστήματα

Σήμερα οι ερευνητές προσπαθούν να ανακατασκευάσουν οικοσυστήματα, όπως ήταν πριν από πολλά εκατομμύρια χρόνια.

Τα επίπεδα των ισοτόπων του ψευδαργύρου αποκαλύπτουν και τη θέση του ζώου στο οικοσύστημα.

Η μέτρηση των επιπέδων ισοτόπου του ψευδαργύρου είναι ένα χρήσιμο εργαλείο για τη συμπλήρωση των επιστημονικών κενών, επισημαίνει ο δρ Μακόρμακ.

«Πρόκειται για μια καινούργια ιδέα, αλλά εφόσον καταφέρουμε να συγκεντρώσουμε δεδομένα και από άλλα όντα του απώτατου παρελθόντος, ενδέχεται να ανακαλύψουμε τι επακριβώς συνέβη με τα είδη που εξαφανίστηκαν».

Η ακρίβεια σφυροκοπά την τσέπη των Κυπρίων

Οι καταναλωτές τη νοιώθουν ήδη στο πετσί τους, με τις αυξήσεις να μειώνουν συνεχώς την αγοραστική τους δύναμη

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Η ακρίβεια χτυπάει ολοένα και περισσότερο τα νοικοκυριά και τα πορτοφόλια των καταναλωτών. Η αύξηση των τιμών σε καύσιμα και προϊόντα άρχισε στα τέλη της πανδημίας, αλλά από την έλευση του πολέμου η ακρίβεια έχει εκτοξευθεί και οι επιπτώσεις είναι φανερές. Μέρα με την ημέρα οι καταναλωτές παραπονιούνται για συνεχείς αυξήσεις στα προϊόντα, τα καύσιμα, το ρεύμα. Η βενζίνη 95 οκτανίων σε διάστημα τριών εβδομάδων από τώρα θα φτάσει στα 2 ευρώ το λίτρο, όπως δήλωσε χαρακτηριστικά ο εκπρόσωπος των πρατηριούχων, Χριστόδουλος Χριστοδούλου στο ΣΠΟΡ FM και στην εκπομπή «Διασπορά Ειδήσεων».

Η βενζίνη 95 οκτανίων σε διάστημα τριών εβδομάδων από τώρα θα φτάσει στα 2 ευρώ το λίτρο.

Πρόσθεσε, πως πλέον οι τιμές αυξάνονται σχεδόν κάθε εβδομάδα, με το πετρέλαιο κίνησης να βρίσκεται πάνω από 1,80 ευρώ το λίτρο, ενώ η τιμή της βενζίνης να είναι γύρω στο 1,70 ευρώ το λίτρο. Το κοκτέιλ της ακρίβειας δεν φαίνεται να αντιμετωπίζεται επαρκώς, σίγουρα δεν εξαλείφεται με ό,τι μέτρα και να ληφθούν από τα κράτη. Η Κύπρος για παράδειγμα έλαβε την απόφαση να συνεχίσει τα μέτρα απορρόφησης του ΦΠΑ στο ρεύμα στο 9% από 19% και μείωση του φόρου κατανάλωσης κατά 8,3 σεντ. του ευρώ στο λίτρο. Τα εν λόγω μέτρα σίγουρα βοηθούν τα νοικοκυριά και τους πολίτες, ωστόσο απλά λειτουργούν ως «παυσίπονα». Η ανάπτυξη, επίσης, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις, θα μειωθεί για το 2022. Η ακρίβεια φέρνει με τη σειρά της νέες μειώσεις στην ανάπτυξη για την Κύπρο, με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο να αναφέρει πως για τη χώρα θα περιοριστεί από τις συνέπειες του πολέμου στην Ουκρανία και προβλέπεται γύρω στο 2%. Το ΔΝΤ σημειώνει ότι οι προοπτικές παραμένουν εξαιρετικά αβέβαιες με κινδύνους από παρατεταμένη διάρκεια του πολέμου και των κυρώσεων, από πληθωρισμό και από σοβαρές εστίες του κορωνοϊού. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας Κύπρου, ο Δείκτης Τιμών Καταναλωτή τον Μάιο 2022 αυξήθηκε κατά 1,01 μονάδες και έφτασε στις 111,37 μονάδες σε σύγκριση με 110,36 μονάδες τον Απρίλιο 2022. Ο πληθωρισμός τον Μάιο 2022 αυξήθηκε με ρυθμό 9,1%, ενώ για την περίοδο Ιανουαρίου-Μαΐου 2022, ο ΔΤΚ σημείωσε αύξηση 7,4% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περσινή περίοδο. Οι μεγαλύτερες μεταβολές στις οικονομικές κατηγορίες συγκριτικά με τον Μάιο του 2021 καταγράφηκαν στον ηλεκτρισμό με ποσοστό 40,9%, στα Πετρελαιοειδή με ποσοστό 37,0% και στα Γεωργικά Προϊόντα με ποσοστό 10,9%. Σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα, η μεγαλύτερη μεταβολή παρουσιάστηκε στα Πετρελαιοειδή με ποσοστό 6%. Οι τιμές των 805 ειδών και υπηρεσιών, που περιλαμβάνονται στον ΔΤΚ παρακολουθούνται και καταγράφονται μια φορά κάθε μήνα, εκτός από κάποια εποχικά προϊόντα (π.χ. λαχανικά και φρούτα), τα κρέατα και τα καύσιμα, των οποίων οι τιμές συλλέγονται κάθε βδομάδα (κάθε Πέμπτη).

Η ανάπτυξη, επίσης, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις, θα μειωθεί για το 2022, συγκεκριμένα στο 2%.

Μέτρα που απαλύνουν

Είναι κοινώς αποδεκτό πλέον πως η κρίση είναι εισαγώμενη, αλλά και δύσκολα εξαλείφεται ο πληθωρισμός. Μόνο μέτρα ανακούφισης μπορούν να δοθούν, με τους ευάλωτους να βιώνουν τις περισσότερες επιπτώσεις. Τέτοια μέτρα, αφορούν οριζόντια μείωση του ΦΠΑ για το ρεύμα και του φόρου κατανάλωσης για τα καύσιμα. Το δεύτερο πακέτο που ανακοινώθηκε γι' αυτά τα δύο μέτρα (ΦΠΑ ρεύμα και φόρος καυσίμων), θα έχει κόστος 24 εκατ. ευρώ στο κράτος (18 για το ρεύμα και 6 για τα καύσιμα), ενώ το πρώτο πακέτο από τις αρχές του έτους είχε κόστος 45 εκατ. ευρώ για το ρεύμα και 18 εκατ. για τα καύσιμα. Πάντως, το ΔΝΤ στην έκθεσή του υπογραμμίζει πως ο πληθωρισμός θα αυξηθεί περαιτέρω πριν υποχωρήσει μεσοπρόθεσμα, ενώ η αργή ανάκαμψη θα εμποδίσει τη δημοσιονομική εξυγίανση για το τρέχον έτος. Γίνεται αντιληπτό λοιπόν πως η ακρίβεια θα παραμείνει και θα πρέπει να αντιμετωπιστεί.

Στις μεταφορές η μεγαλύτερη αύξηση

Συγκριτικά με τον Μάιο του 2021, τα τελευταία στοιχεία δείχνουν πως οι μεγαλύτερες μεταβολές παρατηρήθηκαν στις κατηγορίες Στέγαση, Ύδρευση, Ηλεκτρισμός και Υγραέριο (22,3%), Μεταφορές (20,0%) και Τρόφιμα και μη Αλκοολούχα Ποτά (8,6%). Σε σχέση με τον Απρίλιο του 2022, η μεγαλύτερη μεταβολή σημειώθηκε στην κατηγορία Μεταφορές (2,9%).

Για την περίοδο Ιανουαρίου - Μαΐου 2022 σε σύγκριση με την αντίστοιχη περσινή περίοδο, οι μεγαλύτερες μεταβολές παρουσιάστηκαν στις κατηγορίες Στέγαση, Ύδρευση, Ηλεκτρισμός και Υγραέριο (17,5%), Μεταφορές (16,1%) και Τρόφιμα και μη Αλκοολούχα Ποτά (8,1%). Τη μεγαλύτερη επίδραση στη μεταβολή του ΔΤΚ του Μαΐου 2022 σε σχέση με τον Μάιο του 2021 είχαν οι κατηγορίες Μεταφορές (3,05), Στέγαση, Ύδρευση, Ηλεκτρισμός και Υγραέριο (2,75) και Τρόφιμα και μη Αλκοολούχα Ποτά (1,66). Τη μεγαλύτερη επίπτωση στη μεταβολή του ΔΤΚ σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα είχαν οι κατηγορίες Μεταφορές (0,51) και Στέγαση, Ύδρευση, Ηλεκτρισμός και Υγραέριο (0,20).

Τη μεγαλύτερη επίπτωση στη μεταβολή του ΔΤΚ του Μαΐου 2022 σε σύγκριση με το δείκτη του Μαΐου 2021 είχαν τα Πετρελαιοειδή (3,02) και ο Ηλεκτρισμός (1,48). Τέλος, τα Πετρελαιοειδή (0,67) είχαν την μεγαλύτερη θετική επίδραση στη μεταβολή του ΔΤΚ του Μαΐου 2022 σε σχέση με τον αντίστοιχο δείκτη του προηγούμενου μήνα.

Νέα επεισόδια στο σήριαλ χαλλούμι

Ούτε η γνωμάτευση της Νομικής Υπηρεσίας ξεκλειδώνει την παραγωγή ΠΟΠ - Νομικές συμβουλές ζητούν οι Τυροκόμοι

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Δέκα χρόνια μετά την έναρξη της προσπάθειας κατοχύρωσης, οκτώ μήνες μετά την ημερομηνία εφαρμογής της κατοχύρωσης του ως προϊόν προστατευόμενης ονομασίας προέλευσης, το χαλλούμι εξακολουθεί να παραμένει μια ανοικτή πληγή για την κυβέρνηση. Η προσπάθεια του Υπουργείου Γεωργίας επικεντρώνεται από τον Οκτώβρη και μετά, στην εξεύρεση τρόπων ώστε να ξεκινήσει μαζικά η παραγωγή του προϊόντος, αφού είναι γνωστό ότι μέχρι στιγμής, τα μεγάλα τυροκομεία συνεχίζουν να παράγουν χαλλούμι εκτός προτύπου, χρησιμοποιώντας το παράθυρο του εμπορικού σήματος. Πλέον, με την γνωμάτευση της Νομικής Υπηρεσίας κάτι τέτοιο δεν μπορεί να συνεχιστεί. Όπως τονίζει το Υπουργείο Γεωργίας, η γνωμάτευση του νομικού συμβούλου του κράτους, ήταν σαφής ως προς το ότι είτε το προϊόν κυκλοφορεί με την σήμανση ΠΟΠ, είτε με την σήμανση του εμπορικού σήματος, θα πρέπει να ακολουθεί τις προδιαγραφές ΠΟΠ. Επί της ουσίας αυτό σημαίνει ότι αν το κράτος εφαρμόσει άμεσα το περιεχόμενο της γνωμάτευσης, τότε θα ξεκινήσουν άμεσα έλεγχοι στις υπεραγορές και στα λιμάνια και όσα προϊόντα δεν πληρούν τις προδιαγραφές ΠΟΠ, δεν θα διατίθενται ούτε στην εγχώρια αγορά, αλλά ούτε και για εξαγωγές. Μένει να εξακριβωθεί, όπως αναφέρουν από το Υπουργείο Γεωργίας, ο τρόπος και το πότε θα εφαρμοστεί αυτή η απόφαση. Το μεσημέρι της Παρασκευής πραγματοποιήθηκε σύσκεψη του συνδέσμου Τυροκόμων με τον Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Γεωργίας Ανδρέας Γρηγορίου, η οποία δεν έδωσε σαφή μηνύματα για την επόμενη μέρα στο θέμα. Πιο ξεκάθαρη εικόνα θα πρέπει να αναμένεται από την αυριανή συνάντηση του Συνδέσμου Τυροκόμων με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, όπου και θα γίνει προσπάθεια να γεφυρωθούν οι διαφορές. Τουλάχιστον αυτός είναι ο στόχος.

Κι άλλοι νομικοί σύμβουλοι

Τις επιφυλάξεις του για την ερμηνεία της γνωμάτευσης διατηρεί ο Σύνδεσμος Τυροκόμων, ο οποίος είναι ήδη σε επικοινωνία με τους δικούς του νομικούς συμβούλους, ώστε να ερμηνεύσουν το περιεχόμενο αυτής, και να αποφασίσουν το ποιες θα είναι οι επόμενες ενέργειες τους επί του θέματος. Σε δηλώσεις του στην «Κ» ο πρόεδρος του Συνδέσμου Γιώργος Πέτρου, ανέφερε ότι σε κάθε περίπτωση, όπως και να αποφασίσει να κινηθεί η κυβέρνηση, θα πρέπει να προηγηθεί μια περίοδος προσαρμογής, ενώ δεν αποκλείεται να κινηθούν νομικά και να διεκδικήσουν αποζημιώσεις.

Η συνάντηση Προέδρου Αναστασιάδη με Σύνδεσμο Τυροκόμων θα πρέπει να ξεκαθαρίσει το πεδίο και τις επόμενες ενέργειες στο θέμα.

Η επάρκεια γάλακτος

«Είμαστε ανοικτοί για εξεύρεση λύσης που να προϋποθέτει ότι δεν θα χυθεί ούτε ένα λίτρο γάλα και δεν θα χαθεί ούτε ένα κιλό από τις εξαγωγές» ανέφερε σχετικά στην «Κ» ο πρόεδρος του Συνδέσμου Τυροκόμων Γιώργος Πέτρου, δήλωση η οποία καταδεικνύει την δυσκολία γεφύρωσης των διαφορετικών προσεγγίσεων του θέματος και της επίτευξης λύσης. Διότι είναι δεδομένο, αναφέρουν πηγές στην «Κ» ότι την εφαρμογή του ΠΟΠ θα ακολουθήσει μείωση της παραγωγής του προϊόντος, καταρχήν, αφού δύσκολα θα καταφέρουν οι κτηνοτρόφοι να παράξουν γάλα από τις συγκεκριμένες φυλές που προνοεί ο κανονισμός. Γύρω στο 60% των γαλακτοφόρων ζώων στην Κύπρο, είναι εκτός προδιαγραφών του ΠΟΠ. Από την άλλη, όπως προκύπτει από καταγεγραμμένα στοιχεία, η παραγωγή αιγοπρόβειου γάλακτος αγγίζει στην καλύτερη περίπτωση το 34% ενώ μεταξύ Οκτωβρίου- Ιανουάριου είναι κάτω του 10%. Άρα το θέμα της επάρκειας του γάλακτος παραμένει ένα αντικειμενικό και δισεπίλυτο πρόβλημα, με το κύμα ακρίβειας στις ζωοτροφές να μην είναι ευνοϊκή προϋπόθεση για την αύξηση ζώων και παραγωγής.

Βάσει της γνωμάτευσης της Νομικής Υπηρεσίας, το χαλλούμι θα πρέπει να ακολουθεί τις προδιαγραφές του κανονισμού ΠΟΠ, ακόμα και αν κυκλοφορεί υπό το καθεστώς του εμπορικού σήματος. Δηλαδή, δεν μπορούν να κυκλοφορούν στην αγορά δύο ή περισσότερα είδη χαλλουμιού.

Το relabeling

Έντονη ανησυχία και προβληματισμό εκφράζει από την πλευρά του το ΚΕΒΕ- μέλος του ο οποίου είναι ο Σύνδεσμος Τυροκόμων. Μιλώντας στην «Κ», ο διευθυντής βιομηχανικής ανάπτυξης του ΚΕΒΕ Αντρέας Αντρέου, απαρίθμησε τους κινδύνους και τις αρνητικές συνέπειες στις πωλήσεις, στην απασχόληση στον κλάδο και την αξιοπιστία μας ως χώρα σε εμπορικό επίπεδο, σε περίπτωση που αποσυρθούν άμεσα τα αποθέματα που είναι τώρα στην αγορά. Σημείωσε επίσης ότι το relabeling του χαλλουμιού το οποίο έχει αναφερθεί ως μια πιθανή λύση, θα επιφέρει τεράστιο κόστος στους παραγωγούς και τελικά, σημείωσε ότι βιώσιμη λύση είναι να προχωρήσουν αλλαγές στον φάκελο. Υπενθυμίζεται ότι σχετικές διαβουλεύσεις είχαν γίνει προ μερικών μηνών για την προώθηση αλλαγών ήσσονος σημασίας στις προδιαγραφές, ωστόσο δεν προχώρησαν αφού δεν κατέστη δυνατό να συμφωνηθεί η χρυσή τομή στο θέμα της ποσόστωσης του γάλακτος.

Άμεση λύση

Άμεσα και όχι μεσοπρόθεσμα θα πρέπει να λυθεί το ζήτημα με τα αποθέματα χαλλουμιού εκτός προδιαγραφών, τα οποία έχουν παραχθεί μετά την εφαρμογή της νομοθεσίας του προτύπου, επισημαίνει ο Φώτης Παπαδήμας, αναπληρωτής καθηγητής στο εργαστήριο γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων του τμήματος γεωπονικών επιστημών, βιοτεχνολογίας και επιστήμης τροφίμων στο ΤΕΠΑΚ. Ο κ. Παπαδήμας, ο οποίος είχε συμβουλευτικό ρόλο σε τεχνικές επιτροπές του Υπουργείου Γεωργίας για την κατοχύρωση του χαλλουμιού, αναφέρει ότι αυτά τα προϊόντα θα πρέπει είτε να αποσυρθούν είτε να μετονομαστούν. «Πρέπει να βρουν το χαλλούμι που παράχθηκε από τον Οκτώβριο και μετά το οποίο είναι εκτός προδιαγραφών, είτε για ποσοστό γάλακτος είτε υγρασία και να αποσυρθούν, να μετονομαστούν, έτσι ώστε να ξεκινήσει η παραγωγή από το μηδέν και να κλείσουν νέες συμφωνίες για εξαγωγές του χαλλουμιού, επίσημα πια ως ΠΟΠ». Αυτή η μετάβαση θα είναι δαπανηρή αλλά αναγκαία, όπως επισημαίνει.

Αιγοπροβατοτρόφοι vs Αγελαδοτρόφοι

Δικαιωμένοι οι αιγοπροβατοτρόφοι από την γνωμάτευση της Νομικής Υπηρεσίας, δηλώνει ο πρόεδρος του συνδέσμου Σωτήρης Καδής και ζητά εφαρμογή του περιερχομένου της νομικής γνωμάτευσης. Αυτό θα θέσουν και στην συνάντηση που θα έχουν με τον Πρόεδρο Αναστασιάδη, το πιθανότερο εντός της εβδομάδας.

Είναι γνωστό ότι ο κλάδος αντιμετωπίζει θέματα βιωσιμότητας, τα οποία έχουν επιδεινωθεί με τις αυξήσεις στις τιμές των ζωοτροφών και των καυσίμων. Αναμένουν ότι η εφαρμογή του ΠΟΠ θα αυξήσει την ζήτηση του αιγοπρόβειου γάλακτος και τελικά και την τιμή του, κάτι που θα αποβεί σωτήρια εξέλιξη για τον κλάδο.

Στον αντίποδα ο σύνδεσμος Αγελαδοτρόφων με τον Νίκο Παπακυριακού Γενικό Διευθυντή του ΠΟΑ να χαρακτηρίζει την γνωμάτευση διάτρητη. «Εάν η κυβέρνηση υποχρεώσει στην παραγωγή του ΠΟΠ, ο καθένας θα έχει τις συνέπειες οι οποίες θα είναι καταστροφικές στην τυροκομία και την κτηνοτροφία του τόπου.

Αναφέρει επίσης ότι αναλόγως του τι θα αποφασιστεί την Δευτέρα θα δουν από την πλευρά τους τις επόμενες τους ενέργειες.

Υπήρχε και πριν από τον πόλεμο η ακριβή ενέργεια

Η μετάβαση σε ένα νέο οικονομικό μοντέλο μπορεί να είναι λιγότερο επώδυνη από ό,τι πιστεύεται

Τα μέτρα θα μπορούσαν να είναι στοχευμένα στη μείωση της ακρίβειας και είτε θα μειώνεται είτε θα αυξάνεται ο ΦΠΑ ανάλογα με την περίσταση, αναφέρει ο Ζαν - Φιλίπ Μπουσό.

Συνέντευξη στον **ΜΑΡΙΟ ΧΡΙΣΤΟΦΗ**

Την Πέμπτη, 19 Μαΐου, το Ινστιτούτο Κύπρου διοργάνωσε την Αναμνηστική Διάλεξη του Hubert Curien για το 2022 με τίτλο «Οικονομικές & Χρηματοοικονομικές Κρίσεις: Μια (Στατιστική) Άποψη Φυσικού». Ομιλητής ήταν ο πρωτοπόρος της οικονομίας και ο παγκοσμίου φήμης στατιστικός φυσικός Jean Philippe Bouchaud (Ζαν - Φιλίπ Μπουσό), καθηγητής στην École Normale Supérieure και ιδρυτής και πρόεδρος του Capital Fund Management (CFM).

Σε συνέντευξή του στην «Κ» ο φυσικός, Ζαν - Φιλίπ Μπουσό σχολιάζει το χάσμα των πλουσίων και φτωχών εν μέσω οικονομικών πιέσεων που δέχονται οι πολίτες λόγω πανδημίας και πολέμου, εκφέρει την άποψή του για τα μέτρα στήριξης των κυβερνήσεων και εστιάζει στην ενεργειακή κρίση.

- Πως η διεύρυνση του χάσματος μεταξύ πλούσιων και φτωχών που προϋπήρχε και επιτείνει η ακρίβεια επηρεάζει την κοινωνική συνοχή και πολιτική σταθερότητα;

- Θα πρέπει να διευκρινισθεί τι σημαίνει χάσμα μεταξύ πλουσίων και φτωχών. Αν μιλάει κάποιος για τη διαφορά μεταξύ πλούσιων και φτωχών χωρών που είναι ένας παράγοντας που μπορεί να δημιουργήσει εντάσεις, ή εάν είναι ένταση που δημιουργείται μεταξύ πλουσίων και φτωχών στην ίδια χώρα. Κατά την άποψή μου, αυτό που είναι εξαιρετικά δύσκολο είναι να βρούμε σωστές μετρήσεις για αποδεκτά ή αποτελεσματικά ή βέλτιστα κατά μία έννοια τα κενά μεταξύ πλουσίων και φτωχών. Αφενός τα μεγάλα κενά είναι μη αποδεκτά και δημιουργούν κοινωνική αναταραχή, αφετέρου τα πολύ μικρά κενά προκαλούν τα δικά τους προβλήματα.

Υποθέτω ότι ως προς την καινοτομία στην ανάπτυξη, τα κίνητρα οδηγούν σε μια άλλη τροφοδοσία της ανισότητας με έναν τρόπο. Θα έπρεπε να υπάρχουν τα κατάλληλα εργαλεία για να καταναοηθεί ακριβώς τι είδους κενά θα έπρεπε να στοχεύσουμε για να δημιουργήσουμε κοινωνικά συνεκτικές και σταθερές κοινωνίες. Τόσο πολιτικά, όσο και κοινωνικά, αυτό που θα έλεγα είναι ότι οι πολιτικοί στερούνται αυτά τα εργαλεία επειδή υπάρχει πλήρης έλλειψη συμφωνίας στην ακαδημαϊκή κοινότητα σχετικά με τον τρόπο μέτρησης των ανισοτήτων και την εξεύρεση μετρήσεων που καθοδηγούν τις πολιτικές προκειμένου να τις ρυθμίσουν. Έτσι, δυστυχώς, πολλά από αυτά τα ζητήματα σχετίζονται με τον τρόπο που αντιλαμβάνονται την πραγματικότητα και όχι με το τι είναι η πραγματικότητα. Νομίζω ότι κατά μία έννοια, είναι εδώ που σταματά η επιστήμη και που αρχίζει η πολιτική, ή ακόμη και η θρησκεία μερικές φορές. Νομίζω ότι η κατάσταση είναι διαφορετική ανάλογα με τις χώρες, οπότε αν μιλήσω για τη Γαλλία, η οποία είναι η δική μου χώρα, θα έλεγα ότι αν κοιτάξετε τους αριθμούς, υπήρξε πολύ καλός

> Ίσως χρειάζεται να καταναλώνουμε λιγότερα υλικά πράγματα και περισσότερα άυλα.

έλεγχος των ανισοτήτων, που δεν έχει εξελιχθεί τόσο πολύ και τόσο γρήγορα όσο στις άλλες χώρες. Τώρα, ποιο είναι σωστό και πώς τιμωρείται η γαλλική οικονομία, είναι ανοιχτό προς συζήτηση.

- Γίνεται μεγάλος λόγος για στόχευση των μέτρων στήριξης στις ευάλωτες ομάδες χωρίς όμως να είναι ξεκάθαρο κατά πόσο αυτή η διάκριση είναι αποτελεσματική;

- Υποθέτω ότι εδώ το ερώτημα αφορά το πιο πρόσφατο μέτρο που ελήφθη σε όλο τον κόσμο για να βοηθήσει τους ανθρώπους να αντιμετωπίσουν το αυξανόμενο κόστος ενέργειας. Έτσι καταλαβαίνω την ερώτηση. Νομίζω ότι έχουμε ένα εργαλείο που είναι ο ΦΠΑ που κατά μία έννοια είναι πολύ άδικο. Μπαίνουμε σε μια κατάσταση με τις ηλεκτρονικές πληρωμές όπου η κατανάλωση των ανθρώπων μπορεί να ελεγχθεί και να παρακολουθείται σε πραγματικό χρόνο και η πρότασή μου θα ήταν να προσπαθήσουμε για να εξατομικευτεί ο ΦΠΑ. Νομίζω πως ένας τρόπος για να μειωθεί το χάσμα μεταξύ πλουσίων και φτωχών και να βελτιωθεί η αντίληψη των ανθρώπων που χρήζουν βοηθείας κατά μία έννοια, είναι ίσως μέσω της εξατομίκευσης του ΦΠΑ. Χρειάζεται περισσότερο χρόνο από δυο λεπτά για να εξηγηθεί πώς θα λειτουργούσε αυτό, ίσως είναι δυνατό τεχνικά να δημιουργηθεί ένα σύστημα, έτσι ώστε οι άνθρωποι να πληρώνουν ΦΠΑ ανάλογα με το εισόδημά τους ή τον πλούτο τους. Ίσως η περιουσία – πλούτος να είναι περίπλοκος για να εφαρμοστεί το εν λόγω σύστημα, αλλά τουλάχιστον το εισόδημα μπορεί να γίνει εφαρμόσιμο.

Πιστεύω ότι ο τρόπος με τον οποίο μπορεί κανείς να προσαρμόσει τον ΦΠΑ σε πραγματικό χρόνο στην οικονομική κατάσταση της ποικιλομορφίας του εισοδήματος του πληθυσμού θα ήταν ένας καλός τρόπος για να γίνει διάκριση μεταξύ των αναγκών των ανθρώπων. Πρόσθετα, όντας ευέλικτο, θα μπορούσε να καταστούν αυτά τα μέτρα προσωρινά και να είναι στοχευμένα στη μείωση της ακρίβειας και είτε θα μειώνεται είτε θα αυξάνεται ο ΦΠΑ ανάλογα με την περίσταση

Οικονομική ευημερία

- Πόσο εύκολο είναι για τον πολίτη στις σύγχρονες δυτικές κοινωνίες να προσαρμοστεί στα νέα δεδομένα που παραπέμπουν σε ένα νέο πρότυπο λιγότερης κατανάλωσης από πριν;

- Αυτό είναι ένα μεγάλο ερώτημα και για μένα. Ενα από τα κύρια ζητήματα είναι πώς να επαναπροσδιορίσουμε την οικονομική ευημερία, πώς να επαναπροσδιορίσουμε την οικονομική ανάπτυξη και να κρατηθεί ψηλά η κατανάλωση. Νομίζω ότι ίσως χρειάζεται να καταναλώνουμε λιγότερα υλικά πράγματα και περισσότερα άυλα. Με αυτόν τον τρόπο η πράσινη μετάβαση και γενικότερα η μετάβαση σε ένα νέο οικονομικό μοντέλο μπορεί να είναι λιγότερο επώδυνη από ό,τι πιστεύουν οι άνθρωποι. Αυτό συμβαίνει ήδη κατά μία έννοια. Οι άνθρωποι ξοδεύουν πολύ χρόνο βλέποντας ταινίες και καταναλώνουν άυλα πολιτιστικά αντικείμενα αντί υλικά βαριά πράγματα που χρειάζονται πολλή ενέργεια για να παραχθούν.

Λοιπόν, ναι, αν φανταστούμε ότι έχουμε τον ίδιο τύπο προτιμήσεων με τη δεκαετία του '60 και ξαφνικά μειώσουμε τον αριθμό των ιατρικών προϊόντων που μπορούν να καταναλώσουν οι άνθρωποι θα είναι πολύ δύσκολο. Η εντύπωσή μου είναι ότι ο κόσμος έχει ήδη προχωρήσει και υπάρχουν είδη κατανάλωσης που μπορεί και να μην είναι απαραίτητα, αλλά που οι άνθρωποι θα ήταν ανένδοτοι να μην έχουν. Αυτό που σκέφτομαι είναι η υγεία. Νομίζω ότι η υγεία και η περίθαλψη είναι κάτι που πρέπει να εισέλθει στο ΑΕΠ με διαφορετικό τρόπο από ό,τι τώρα.

«Σοκ προσφοράς»

- Ο οικονομικός αντίκτυπος του πολέμου αποτυπώνεται καλύτερα από αυτό που οι οικονομολόγοι αποκαλούν «σοκ προσφοράς», το οποίο είναι ένα σοκ που ωθεί ταυτόχρονα τον πληθωρισμό και μειώνει την ανάπτυξη. Συμφωνείτε;

- Θα συμφωνήσω εν μέρει με την έννοια ότι αυτό που βιώνουμε αυτή τη στιγμή ενισχύεται φυσικά από τον πόλεμο στην Ουκρανία, αλλά ξεκίνησε πιο πριν. Υπήρχε η τάση για αύξηση της τιμής της ενέργειας και πριν από τον πόλεμο στην Ουκρανία, ενώ υπήρχαν και προβλήματα με την αλυσίδα εφοδιασμού. Νομίζω ότι ξεχνάμε πολύ γρήγορα ότι πριν από τον πόλεμο στην Ουκρανία, ο COVID οδήγησε σε διακοπή των αλυσίδων εφοδιασμού και σε παγκόσμια αύξηση της αποταμίευσης. Οπότε θα έλεγα ότι το σοκ ζήτησης ήταν το πρώτο αρνητικό σοκ. Την ίδια ώρα, επειδή οι άνθρωποι είχαν σταματήσει να καταναλώνουν, να βγαίνουν έξω, εξοικονομούσαν τα χρήματα που έχουν διοχετευθεί στην οικονομία, δημιούργησαν ένα τεράστιο σοκ ζήτησης.

Έχουμε επίσης ένα πρόβλημα έντασης στην αγορά εργασίας. Επομένως θα έλεγα ότι σαφώς υπάρχει ένα σοκ προσφοράς που ωθεί τον πληθωρισμό και ένα ενεργειακό πρόβλημα που ίσως σχετίζεται επίσης με μια υποσυνείδητη ανάγκη για μετάβαση σε έναν κόσμο χωρίς COVID που προκαλεί υποσυνείδητα σοκ στην αγορά ενέργειας. Θα έλεγα σωρευτικά πως υπάρχει σοκ προσφοράς, σοκ ζήτησης και πρόβλημα στην αγορά εργασίας.

Προς το παρόν δεν υπάρχει πραγματική σύζευξη μεταξύ του ενεργειακού πληθωρισμού και του πληθωρισμού, αλλά φοβάμαι ότι με την ένταση στην αγορά εργασίας και τα επίπεδα των μισθών μπορεί να αρχίσει να δημιουργείται φαύλος κύκλος. Αυτή τη στιγμή για μένα είναι ξεκάθαρο ότι υπάρχει κίνδυνος και δεν είναι ξεκάθαρο ότι τα εργαλεία που έχουν στη διάθεσή τους οι Κεντρικές Τράπεζες θα καταφέρουν να αποσοβήσουν τη δύσκολη κατάσταση που βιώνουμε. Φυσικά, ελπίζω το πρόβλημα να ελεγχθεί, αλλά γνωρίζουμε από προηγούμενες εμπειρίες πως όταν ο κύκλος μεταξύ μισθών και τιμών αρχίσει να κλιμακώνεται και με τις προσδοκίες να είναι «χ», μπορεί να εμφανιστούν περίοδοι υψηλού πληθωρισμού.

Στοχευμένες επιδοτήσεις

- Για την αντιστάθμιση των βραχυπρόθεσμων επιπτώσεων των υψηλότερων τιμών της ενέργειας και των κυρώσεων, οι εθνικές δημοσιονομικές πολιτικές διαθέτουν μια σειρά εργαλείων που πρέπει να εφαρμόσουν, όπως φορολογικές περικοπές και επιδοτήσεις. Είναι εντάξει ως εργαλεία που πρέπει να εφαρμοστούν;

- Αυτό που νιώθω είναι ότι οι κυβερνήσεις δεν έχουν πραγματικά άλλη επιλογή, υπάρχει κίνδυνος κοινωνικής αναταραχής και εδώ πάλι μιλάω για τη Γαλλία. Οι κυβερνήσεις πρέπει να χρησιμοποιήσουν κάποιο είδος επιδοτήσεων, αντίστοιχες με αυτές που εφαρμόστηκαν για τον χειρισμό του προβλήματος της διάδοσης του Covid. Η ενέργεια ήταν φθηνή τα τελευταία περίπου 50 χρόνια. Σήμερα όμως τα πράγματα αλλάζουν. Κατά μία έννοια οι άνθρωποι θα πρέπει να μάθουμε και να είμαστε προετοιμασμένοι να πληρώνουμε αυτό το τίμημα. Ίσως θα έπρεπε να χρησιμοποιήσουμε αυτήν την κατάσταση ως αφετηρία για περισσότερη παιδαγωγική προσπάθεια. Πάντως, η μετάβαση είναι πολύ δύσκολη και δεν μπορεί να γίνει από τη μια μέρα στην άλλη. Τέλος, οι κυβερνήσεις θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν την ευελιξία του ΦΠΑ για να στοχεύσουν σε ειδικές τιμές για ευάλωτους πολίτες και όχι να μπουν οριζόντια μέτρα.

Προσπάθεια για ξεμπλοκάρισμα των 85 εκατ.

Το Υπουργείο Οικονομικών ενώπιον της Επιτροπής Οικονομικών τη Δευτέρα για να βρεθούν συγκλίσεις

Προσπάθεια ξεμπλοκαρίσματος των 85 εκατομμυρίων από το Ταμείο Ανάκαμψης θα επιχειρηθεί τη Δευτέρα στην Επιτροπή Οικονομικών. Ο Υπουργός Οικονομικών θα επισκεφθεί την Επιτροπή, προσπαθώντας να βρεθεί μία λύση στα επίμαχα δύο νομοσχέδια για τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια, τα οποία συνθέτουν το 14ο και τελευταίο προαπαιτούμενο για να «απεγκλωβιστεί» η πρώτη δόση από το Ταμείο Ανάκαμψης των 85 εκατ. ευρώ. Τα επίμαχα νομοσχέδια αφορούν τον «περί αγοραπωλησίας πιστωτικών διευκολύνσεων και συναφών θεμάτων (τροποποιητικός) νόμος του 2021», ο οποίος θέτει τους διαχειριστές μη εξυπηρετούμενων δανείων υπό ρύθμιση και εποπτεία από την Κεντρική Τράπεζα και νομοσχέδιο με δύο «ουρές» που τιτλοφορούνται ως ο «περί ακίνητης ιδιοκτησίας (διακατοχή, εγγραφή και εκτίμηση) (τροποποιητικός) νόμος του 2021», ο οποίος παρέχει πρόσβαση στο κτηματολόγιο για τους διαχειριστές μη εξυπηρετούμενων δανείων και τις εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων και ο «περί αποδείξεως (τροποποιητικός) νόμος του 2020», ο οποίος εναρμονίζει τις απαιτήσεις κοινοποίησης σε περίπτωση αγοράς δανείου από εταιρεία εξαγοράς πιστώσεων.

> Το εκτιμώμενο συνολικό κόστος του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Κύπρου ανέρχεται σε 1,2 δισ.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν ενέκρινε τις αλλαγές επί των νομοσχεδίων που προχώρησαν οι βουλευτές και τώρα θα πρέπει να βρεθεί η χρυσή τομή.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν ενέκρινε τις αλλαγές επί των νομοσχεδίων που προχώρησαν οι βουλευτές και τώρα θα πρέπει να βρεθεί η χρυσή τομή. Εάν συνεχίσει η ίδια κατάσταση, δηλαδή να μην βρίσκεται σύγκλιση μεταξύ βουλευτών και Υπουργείου για τα εν λόγω νομοσχέδια, τότε όχι μόνο δεν θα αποδεσμευθούν τα 85 εκατ., αλλά θα καθυστερήσουν «αλυσιδωτά» και οι επόμενες εκταμιεύσεις που συνδέονται με μεταρρυθμίσεις.

Το εκτιμώμενο συνολικό κόστος του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Κύπρου ανέρχεται σε 1,2 δισεκατομμύρια ευρώ και θα δοθούν μόνο αν οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις πραγματοποιηθούν βάσει των οροσήμων που έχουν οριστεί. Στη συνεδρία έχουν κληθεί οι υπουργός Οικονομικών, ο γενικός διευθυντής του Υπουργείου, ο γενικός διευθυντής της Γενικής Διεύθυνσης και Ανάπτυξης, ο Χρηματοοικονομικός Επίτροπος, η Νομική Υπηρεσία και από την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου. Η Κύπρος έχει λάβει μόνο την προκαταβολή του Σεπτεμβρίου του 2021 ύψους 157 εκατομμυρίων ευρώ που αντιστοιχεί στο 13% των συνολικών της χρημάτων που δικαιούται.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΡΟΥΓΚΑΛΑΣ

Επιστρέφει δυναμικά ο τουρισμός κρουαζιέρας

Γύρω στις 200.000 αφίξεις επιβατών αναμένονται φέτος στα λιμάνια, αύξηση 321,37% σε σχέση με το 2020

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Χρονιά ανάκαμψης για τον τομέα της κρουαζιέρας το 2022, μετά από δύο χρόνια μέσα στα οποία ο κλάδος είχε δεχθεί μεγάλο πλήγμα, και παρά την αρνητική επίδραση που επιφέρουν ο πόλεμος στην Ουκρανία και οι πληθωριστικές τάσεις σε υπηρεσίες και αγαθά, παγκοσμίως. Σύμφωνα με στοιχεία του CLIA (Cruise Lines International Association), 86 χώρες έχουν ανοίξει για κρουαζιέρες, πάνω από 60%

Το σύνολο των προσεγγίσεων κρουαζιερόπλοιων στη Λεμεσό αυξήθηκε στις 157, ενώ ο αριθμός των επιβατών που θα περάσουν από το τερματικό της DP World θα ξεπεράσει τις 200.000.

Στη Λάρνακα, μέχρι το τέλος του 2022, έχουν κλείσει 21 κρουαζιέρες από Αίγυπτο και Ισραήλ, χωρητικότητας 1.000 επιβατών.

των επιχειρήσεων του κλάδου προχωρεί σε προσλήψεις, ενώ πάνω από το 75% των μελών του στόλου έχουν επανέλθει. Την ίδια ώρα εκτιμήσεις από την Statista κάνουν λόγο για τζίρο γύρω στα 20 δισεκατομμύρια δολάρια το 2022 και ετήσια αύξηση της τάξης του 16%, και μέχρι το 2026 η συγκεκριμένη αγορά θα φτάσει τους 32,3 εκατ. επιβάτες και θα αγγίξει τα 36 δισεκατομμύρια δολάρια. Η αισιοδοξία για τις φετινές επιδόσεις του κλάδου αποτυπώνεται και στην Κύπρο. Σύμφωνα με στοιχεία της έκθεσης MED CRUISE ASSOCIATION (2020 VS 2021- EAST AND WEST MED PORTS PERFORMANCE), το 2020 διακινήθηκαν στα κυπριακά λιμάνια 12.086 επιβάτες και έγιναν 24 προσεγγίσεις από κρουαζιερόπλοια. Το 2022, καταγράφεται αύξηση 321,37% σε σχέση με το 2020 με την Κύπρο να συνδέεται μέσω της κρουαζιέρας, με ελληνικά νησιά όπως η Ρόδος και η Κρήτη, Αθήνα, και Ισραήλ. Όπως ανέφερε στην ραδιοφωνική εκπομπή «Διασπορά Ειδήσεων», του SPOR RM 95, ο υφυπουργός Τουρισμού Σάββας Περδίος, τα στοιχεία δείχνουν ότι ο τομέας της κρουαζιέρας όχι μόνο θα επανέλθει το 2022 αλλά θα συνεχίσει να ενισχύεται. Φέτος, αναμένονται 200.000 προγραμματισμένες αφίξεις επιβατών και 150 κρουαζιερόπλοια, σε σχέση με 100 κρουαζιερόπλοια, που ήταν ο αρχικός προγραμματισμός για το 2020, προτού ξεσπάσει η πανδημική κρίση. Το 2023, αυτός ο αριθμός αναμένεται αυξημένος, αφού ήδη έχει γίνει αναφορά από πλευράς της εταιρείας Kition Ocean Holdings, για αύξηση στις αφίξεις κρουαζιερόπλοιων στην Λάρνακα. Ενίσχυση στον ναυτικό τουρισμό εκτιμάται ότι θα δώσει και η ακτοπλοϊκή σύνδεση Κύπρου - Ελλάδας, για την οποία το ενδιαφέρον του επιβατικού κοινού δείχνει να είναι αυξημένο. Ήδη έχουν πωληθεί 5.000 εισιτήρια για την περίοδο Ιουνίου- Σεπτεμβρίου με την ζήτηση να παραμένει σε ψηλά επίπεδα.

Στο λιμάνι Λεμεσού

Τον πρώτο λόγο στις κρουαζιέρες έχει η Λεμεσός. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Υφυπουργείου, από τις 98 προσεγγίσεις πλοίων που σημειώθηκαν το 2021 στο λιμάνι Λεμεσού και τους 49.000 επιβάτες, φέτος, το σύνολο των προσεγγίσεων αυξήθηκε στις 157, ενώ ο αριθμός των επιβατών που θα περάσουν από το τερματικό Λεμεσού θα ξεπεράσει τις 200.000. Οι κρουαζιέρες είναι προγραμματισμένες μέχρι τον Δεκέμβρη, πιο δυνατός μήνας είναι ο Οκτώβρης, με 29 προσεγγίσεις κρουαζιερόπλοιων, ενώ κινητικότητα καταγράφει και ο Σεπτέμβρης. Μιλώντας στην «Κ» ο εμπορικός διευθυντής DP World Limassol Λάζαρος Χαραλάμπους, τόνισε ότι το τερματικό της εταιρείας στο λιμάνι Λεμεσού προσελκύει πλέον κολοσσούς στον τομέα της κρουαζιέρας όπως η Royal Caribbean, η MSC Cruises και η Celestyal Cruises, ενώ βλέπει παρόμοια αυξητική τάση και το 2023.

Στην Λάρνακα

Στην περίπτωση της Λάρνακας, ο τομέας της κρουαζιέρας φαίνεται να είναι ψηλά στη λίστα των προτεραιοτήτων τόσο του δήμου και της ΕΤΑΠ όσο και της Kition Ocean Holdings Ltd (η οποία ανέλαβε το έργο της ενιαίας ανάπτυξης λιμανιού και μαρίνας Λάρνακας). Γύρω στα μέσα Μάϊου σημειώθηκε η πρώτη άφιξη στο λιμάνι της πόλης για την φετινή περίοδο. Επρόκειτο για το πλοίο Crown Iris, το οποίο μετέφερε συνολικά 1000 επιβάτες. Το συγκεκριμένο κρουαζιερόπλοιο θα πραγματοποιήσει συνολικά 15 προγραμματισμένες αφίξεις στο Λιμάνι Λάρνακας κατά την περίοδο Μαΐου-Νοεμβρίου 2022, ενώ θετικό είναι το γεγονός ότι τις πλείστες φορές θα διανυκτερεύει εντός του λιμένα. Υπολογίζεται ότι θα μεταφέρει στη Λάρνακα καθ' όλη τη διάρκεια της σεζόν γύρω στους 20.000 επιβάτες. Αφίξεις προγραμματίζουν εντός του έτους και τα κρουαζιερόπλοια Clio καθώς και το La Belle De L' Adriatique, αυξάνοντας έτσι περαιτέρω την επιβατική κίνηση που εκτιμάται ότι θα κυμανθεί στις 30.000 επιβάτες για το τρέχον έτος. Αυτό που ξεκαθαρίζεται από τους αρμόδιους φορείς της περιοχής είναι ότι η Λάρνακα επιδιώκει να αυξήσει στο μέγιστο βαθμό, το μερίδιο της στον τουρισμό κρουαζιέρας. Μιλώντας στην «Κ» ο Πάνος Αλεξάνδρου, CEO της εταιρείας, ανέφερε ότι αυτή την περίοδο η εταιρεία επικεντρώνεται στις συμφωνίες της επόμενης σεζόν. Μέχρι το τέλος του 2022 έχουν κλείσει 21 κρουαζιέρες από Αίγυπτο και Ισραήλ, που θα μεταφέρουν γύρω στους 1000 επιβάτες το καθένα, ενώ τόνισε και την συμβολή της ΕΤΑΠ Λάρνακας, η οποία ετοιμάζει θερμή υποδοχή στους επιβάτες, ενισχύοντας την τουριστική εμπειρία του επισκέπτη.

Πάφος και Αγία Νάπα

Στο αγκυροβόλιο της Πάφου, αναμένονται φέτος έξι αφίξεις κρουαζιερόπλοιων μεσαίου μεγέθους, χωρητικότητας 600 επιβατών, με την ζήτηση να αυξάνεται μεν, με αργούς ρυθμούς δε. Νέα ώθηση στον ναυτικό τουρισμό της Πάφου, εκτιμάται ότι θα δώσει η μαρίνα της Πάφου, έργο το οποίο παραμένει σε εκκρεμότητα την τελευταία δεκαετία. Πάντως, η λειτουργία της μαρίνας στην περίπτωση της Αγίας Νάπας, φαίνεται ότι άνοιξε την πόρτα για να κερδίσει και η ελεύθερη Αμμόχωστος το δικό της μερίδιο από τον τουρισμό κρουαζιέρας. Ήδη την περασμένη Κυριακή έφτασε στην μαρίνα το πρώτο κρουαζιερόπλοιο C/V SEADREAM II, από την Χάιφα του Ισραήλ, που εκτελεί κρουαζιέρες στη Μεσόγειο.

ΕΙΔΙΚΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ

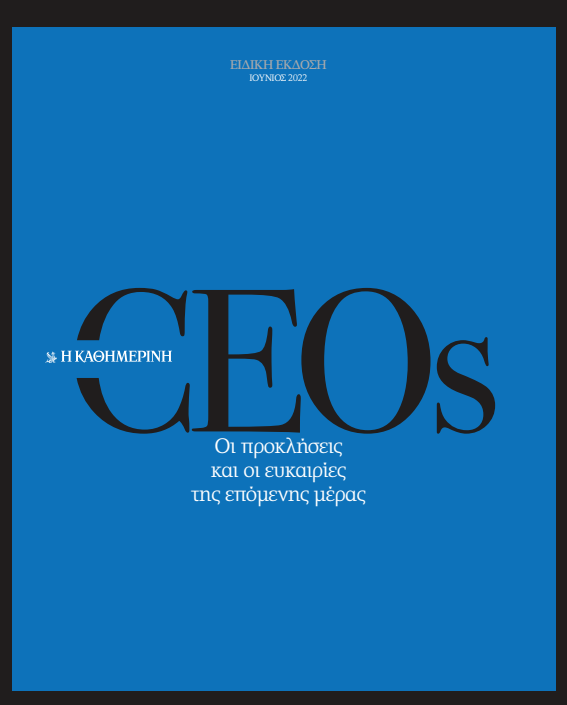

Την Κυριακή 12 Ιουνίου μαζί με την ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Οι προκλήσεις και οι ευκαιρίες της επόμενης μέρας

Λιγότερα προϊόντα με περισσότερα χρήματα αγοράσαμε τον Μάρτιο

Μείωση όγκου πωλήσεων 1,3%, αύξηση αξίας 5,5% στα είδη σούπερ μάρκετ

Της **ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ**

Εξέλιξη εναρμονισμένου δείκτη τιμών καταναλωτή σε Ελλάδα και Ευρωζώνη

	Ελλάδα	Ευρωζώνη
Μάιος 2021	-1,2%	2,0%
Δεκέμβριος 2021	4,4%	5,0%
Ιανουάριος 2022	5,5%	5,1%
Φεβρουάριος 2022	6,3%	5,9%
Μάρτιος 2022	8,0%	7,4%
Απρίλιος 2022	9,1%	7,4%
Μάιος 2022 (εκτίμηση)	10,7%	8,1%

ΠΗΓΗ: Eurostat

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Νέο άλμα έκανε ο πληθωρισμός στην Ελλάδα και συνολικά στην Ευρωζώνη τον Μάιο, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Eurostat, εντείνοντας την ανησυχία για τις επιπτώσεις στην εθνική οικονομία και τους οικογενειακούς προϋπολογισμούς, ειδικά μάλιστα καθώς δεν υπάρχουν ενδείξεις αποκλιμάκωσης ούτε των τιμών σε ενεργειακά προϊόντα και πρώτες ύλες ούτε του πολέμου Ρωσίας - Ουκρανίας.

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Eurostat, ο εναρμονισμένος δείκτης τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα διαμορφώθηκε σε 10,7% τον Μάιο από 9,1% τον Απρίλιο, κάτι που δεν αποκλείεται να σημαίνει ότι ο εθνικός δείκτης τιμών καταναλωτή που θα ανακοινωθεί από την ΕΛΣΤΑΤ την επόμενη Πέμπτη 9 Ιουνίου θα κυμανθεί στα επίπεδα του 11%, από 10,2% τον Απρίλιο.

Η εκτίμηση της Eurostat για τον πληθωρισμό στην Ευρωζώνη τον Μάιο είναι ότι διαμορφώθηκε σε 8,1%, σημειώνοντας νέο ιστορικό ρεκόρ, λόγω των πολύ μεγάλων ανατιμήσεων σε ενέργεια (39,2%), τρόφιμα (7,5%), βιομηχανικά μη ενεργειακά προϊόντα (4,2%), αλλά ακόμη και στις υπηρεσίες (3,5%).

Η εκτίναξη του εναρμονισμένου δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα στο 10,7%, την καθιστά κράτος-μέλος της Ευρωζώνης με τον πέμπτο υψηλότερο πληθωρισμό τον Μάιο. Εσθονία, Λιθουανία και Λετονία εξακολουθούν να βρίσκονται στις πρώτες θέσεις με πληθωρισμό που εκτιμάται σε 20,1%, 18,5% και 16,4% αντιστοίχως, ακολουθεί η Σλοβακία με 11,8% και στη συνέχεια η Ελλάδα.

Τον περασμένο Μάρτιο ο όγκος πωλήσεων καυσίμων αυξήθηκε 12,3% και η αξία πωλήσεων 20,2%.

Το πόσο ακριβότερα πλέον πληρώνουμε προϊόντα και υπηρεσίες φέτος σε σύγκριση με έναν χρόνο πριν, αλλά και κατά πόσο το κύμα ακρίβειας αρχίζει να προκαλεί μείωση της κατανάλωσης αποτυπώνεται στα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ για τον τζίρο του λιανεμπορίου τον Μάρτιο του 2022. Τα στοιχεία δείχνουν φυσικά αύξηση της αξίας και του όγκου πωλήσεων για το σύνολο του λιανεμπορίου, εξέλιξη αναμενόμενη δεδομένου ότι τον Μάρτιο του 2021 τα εμπορικά καταστήματα –πλην των κλάδων τροφίμων, καυσίμων και φαρμάκων– ήταν κλειστά λόγω κορωνοϊού. Ωστόσο, αν και ο όγκος πωλήσεων (κύκλος εργασιών σε σταθερές τιμές) αυξήθηκε κατά 12,3%, η αξία πωλήσεων αυξήθηκε κατά 20,2%.

Σε κάποιες μάλιστα επιμέρους κατηγορίες η αύξηση της αξίας πωλήσεων είναι τρεις φορές και πλέον μεγαλύτερη από την αύξηση του όγκου πωλήσεων. Πλέον χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι τα καύσιμα. Αν και αγοράσαμε τον φετινό Μάρτιο κατά 12,7% περισσότερα καύσιμα σε σύγκριση με τον Μάρτιο του 2021, πληρώσαμε 45,5% περισσότερα χρήματα. Ας σημειωθεί δε ότι τον Μάρτιο του 2022 η τιμή της βενζίνης δεν είχε φτάσει στις τιμές - ρεκόρ που βρίσκεται σήμερα.

Τα στοιχεία δείχνουν επίσης ότι οι πολύ μεγάλες ανατιμήσεις οδηγούν σε μείωση της κατανάλωσης, ακόμη και για είδη σούπερ μάρκετ. Έτσι, τον φετινό Μάρτιο καταγράφηκε μείωση του όγκου πωλήσεων κατά 1,3% σε σύγκριση με τον Μάρτιο του 2021, με την αξία των πωλήσεων την ίδια ώρα να αυξάνεται κατά 5,5%.

Κατά 79,8% αυξήθηκε ο όγκος πωλήσεων στον κλάδο ένδυσης - υπόδησης, κλάδος που είχε δεχθεί μεγάλο πλήγμα από την αναστολή λειτουργίας των φυσικών καταστημάτων. Η αξία πωλήσεων, πάντως, αυξήθηκε κατά 92%, καθώς στον κλάδο έγιναν επίσης ανατιμήσεις έπειτα από μια δεκαετία όπου οι τιμές παρέμεναν σε σχεδόν σταθερά επίπεδα.

Ο όγκος πωλήσεων στα πολυκαταστήματα αυξήθηκε κατά 24,9% και η αξία πωλήσεων κατά 28,5%. Στα καταστήματα επίπλων, ηλεκτρικών ειδών και οικιακού εξοπλισμού ο όγκος πωλήσεων αυξήθηκε κατά 22% και η αξία πωλήσεων κατά 28,3%, ενώ στα βιβλιοχαρτοπωλεία καταγράφηκε μεγαλύτερη αύξηση του όγκου πωλήσεων (38,8%) από την αύξηση της αξίας πωλήσεων (38,5%).

Προειδοποίηση ΕΦΚΑ προς 25.000 μεγαλοοφειλέτες

«Προειδοποιητικό μήνυμα» από την ΑΑΔΕ και τον ΕΦΚΑ θα λάβουν μεταξύ 3 και 6 Ιουνίου περίπου 25.000 φυσικά ή νομικά πρόσωπα με οφειλές προς τον ΕΦΚΑ άνω των 150.000 ευρώ, με το οποίο θα καλούνται εντός 15 ημερών να ρυθμίσουν ή να ξοφλήσουν το χρέος τους.

Σε διαφορετική περίπτωση, ο ΑΦΜ και το όνομά τους θα δημοσιοποιηθούν. Αυτό ξεκαθαρίζει με έγγραφό του το Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών, σε συνέχεια εγκυκλίου του ΕΦΚΑ, σύμφωνα με την οποία οι από κοινού δημοσιευθείσες από το 2017 καταστάσεις ληξιπρόθεσμων οφειλών φυσικών και νομικών προσώπων προς το ελληνικό Δημόσιο και τον ΕΦΚΑ δημοσιοποιούνται εκ νέου επικαιροποιημένες την 30ή Ιουνίου 2022. Οι επικαιροποιημένες καταστάσεις δημοσιοποιούνται διακριτά για τα φυσικά και τα νομικά πρόσωπα με ηλεκτρονική ανάρτησή τους στον ιστότοπο της ΑΑΔΕ.

Υπενθυμίζεται ότι η διαδικασία αυτή πραγματοποιήθηκε πρώτη φορά το 2017 κι έκτοτε έχουν πραγματοποιηθεί άλλες δύο ετήσιες επικαιροποιήσεις κατά τα έτη 2018 και 2019. Ωστόσο, λόγω της πανδημίας δεν πραγματοποιήθηκε νεότερη επικαιροποίηση.

Στις εν λόγω καταστάσεις περιλαμβάνονται οι ληξιπρόθεσμες ασφαλιστικές οφειλές προς τον e-ΕΦΚΑ, οι οποίες υπερβαίνουν σε κύρια εισφορά (κεφάλαιο) τις 150.000 ευρώ και η καταβολή τους βρίσκεται σε καθυστέρηση μεγαλύτερη του ενός έτους, δηλαδή ανάγονται σε χρονική περίοδο ασφάλισης προγενέστερη του ημερολογιακού έτους που προηγείται της ημερομηνίας δημοσιοποίησης. Σύμφωνα με πληροφορίες, πρόκειται για περίπου 25.000 φυσικά ή νομικά πρόσωπα, καθώς από τη δημοσιοποίηση εξαιρούνται οι ρυθμισμένες οφειλές, οι οφειλές που τελούν υπό αναστολή καταβολής με προσωρινή διαταγή, δικαστική απόφαση, πράξη διοικητικού οργάνου ή εκ του νόμου, οι ανεπίδεκτες

Εάν δεν ρυθμίσουν τα χρέη τους έως τις 21 Ιουνίου θα δημοσιοποιούνται τα στοιχεία τους.

είσπραξης, οι οφειλές αποβιωσάντων ή ανηλίκων, καθώς και οι οφειλές των νομικών προσώπων εντός του στενού ή ευρύτερου δημόσιου τομέα.

Πριν από τη δημοσιοποίηση οφειλών, κατά το χρονικό διάστημα από 3 έως 6 Ιουνίου, τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα θα λάβουν ηλεκτρονική ειδοποίηση, με περιθώριο τακτοποίησης έως τις 21 Ιουνίου 2022. Αλλωστε, προβλέπεται και δυνατότητα διόρθωσης, άρσης ή διαγραφής των δημοσιοποιούμενων στοιχείων, είτε αυτεπάγγελτα είτε κατόπιν αιτήσεως του φυσικού ή νομικού προσώπου. Τα αιτήματα αυτά θα προωθούνται στις αρμόδιες υπηρεσίες μόνο εφόσον από τον διενεργηθέντα έλεγχο προκύπτει η ύπαρξη των απαιτούμενων προϋποθέσεων.

ΡΟΥΛΑ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

Το νέο τοπίο εργασιακών σχέσεων για τηλεργασία, ψηφιακές πλατφόρμες

Της **ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ**

Η τηλεργασία συμφωνείται μεταξύ εργοδότη και εργαζομένου κατά την πρόσληψη ή με τροποποίηση της σύμβασης εργασίας, ενώ το ωράριο καθώς και η αναλογία τηλεργασίας και εργασίας στις εγκαταστάσεις του εργοδότη δηλώνονται στο σύστημα «Εργάνη».

Η τηλεργασία αφορά εξαρτημένη σχέση εργασίας, σε αντίθεση με την εργασία μέσω ψηφιακών πλατφορμών, που η σχέση –είτε αφορά σύμβαση εξαρτημένης εργασίας είτε σύμβαση ανεξάρτητων υπηρεσιών έργου– τεκμαίρεται υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις. Τις εργασιακές σχέσεις μεταξύ εργοδότη και εργαζομένου με τηλεργασία και ψηφιακών πλατφορμών με παρόχους υπηρεσιών, και κατά συνέπεια τον διαφορετικό τρόπο ασφάλισης ξεκαθαρίζει εγκύκλιος του ΕΦΚΑ που εκδόθηκε χθες, με στόχο την όσο το δυνατόν ευκολότερη και σωστότερη ασφαλιστική αντιμετώπιση των σύγχρονων μορφών απασχόλησης. Ερχεται, δε, σε συνέχεια του τελευταίου εργασιακού νόμου Χατζηδάκη (Ν. 4808/2021), με τον οποίο επιχειρήθηκε να μπει ένα όριο στην καταχρηστική χρήση των συγκεκριμένων μορφών απασχόλησης.

Ετσι, ο ΕΦΚΑ, με την εγκύκλιο ξεκαθαρίζει την εργασιακή σχέση και κατ' επέκταση τον τρόπο ασφάλισης για δύο κατηγορίες απασχολουμένων:

α) Των εργαζομένων εξ αποστάσεως, δηλαδή με τηλεργασία.

β) Των παρόχων υπηρεσιών που συνδέονται με ψηφιακές πλατφόρμες.

Στην περίπτωση μάλιστα της τηλεργασίας ξεκαθαρίζεται ότι ο νόμος ρητώς ορίζει ότι αφορά εξαρτημένη σχέση εργασίας, καθώς και ότι ο χαρακτηρισμός της απασχόλησης (πλήρους, μερικής, εκ περιτροπής ή άλλης μορφής) δεν αλλοιώνεται από τον συγκεκριμένο τρόπο που εκτελείται, αλλά προκύπτει από τη σύμβαση εργασίας. Η τηλεργασία μπορεί να παρέχεται κατά πλήρη, μερική ή εκ περιτροπής απασχόληση, αυτοτελώς ή σε συνδυασμό με απασχόληση στις εγκαταστάσεις του εργοδότη. Συμφωνείται, δε, μεταξύ εργοδότη και εργαζομένου κατά την πρόσληψη ή με τροποποίηση της σύμβασης εργασίας, ενώ το ωράριο καθώς και η αναλογία τηλεργασίας και εργασίας στις εγκαταστάσεις του εργοδότη δηλώνονται στο σύστημα «Εργάνη».

Εγκύκλιος του ΕΦΚΑ ξεκαθαρίζει πότε αφορά εξαρτημένη σχέση εργασίας και κατ' επέκταση τον τρόπο ασφάλισης των εργαζομένων.

Οσον αφορά τη σύμβαση μεταξύ ψηφιακής πλατφόρμας και παρόχου υπηρεσιών, η εγκύκλιος ξεκαθαρίζει ότι για να μη θεωρηθεί σύμβαση εξαρτημένης εργασίας πρέπει σωρευτικά να συντρέχουν οι εξής προϋποθέσεις για τον πάροχο υπηρεσιών:

1) Να χρησιμοποιεί υπεργολάβους ή υποκατάστατους για να παρέχουν τις υπηρεσίες που έχει αναλάβει να προσφέρει. Η προϋπόθεση αυτή πληρούται, ακόμα και αν η ψηφιακή πλατφόρμα αξιώνει οι υπεργολάβοι και οι υποκατάστατοι που θα χρησιμοποιήσει ο πάροχος υπηρεσιών να έχουν υποβληθεί σε εκπαίδευση ή να φέρουν στολή.

2) Να επιλέγει τα διάφορα έργα που η ψηφιακή πλατφόρμα τού προτείνει να αναλάβει ή να θέτει μονομερώς ο ίδιος τον μέγιστο αριθμό τέτοιων έργων που εκάστοτε θα αναλαμβάνει.

3) Να παρέχει τις ανεξάρτητες υπηρεσίες του προς οποιονδήποτε τρίτο ή να εκτελεί έργα για οποιονδήποτε τρίτο, συμπεριλαμβανομένων ανταγωνιστών της ψηφιακής πλατφόρμας.

4) Να καθορίζει ο ίδιος τον χρόνο παροχής των υπηρεσιών του.

Εφόσον ισχύει κάτι τέτοιο, οι πάροχοι αντιμετωπίζονται ασφαλιστικά ως μη μισθωτοί.

Αντίθετα, κριτήρια για τον χαρακτηρισμό της εργασίας ως εξαρτημένης αποτελούν η προσωπική εργασία, η διευθυντική εξουσία του εργοδότη απέναντι στον εργαζόμενο, η απασχόληση για λογαριασμό και προς όφελος άλλου προσώπου, καθώς και η οικονομική εξάρτηση του εργαζομένου από τον εργοδότη.

Η εγκύκλιος ξεκαθαρίζει πως σύμβαση έργου συνάπτεται όταν ένα πρόσωπο αναλαμβάνει την υποχρέωση να εκτελέσει ορισμένο έργο για λογαριασμό άλλου φυσικού ή νομικού προσώπου αντί καταβολής συμφωνημένου μισθού σε καθορισμένο ή όχι χρονικό διάστημα.

Αντιστοιχα, σύμβαση παροχής ανεξάρτητων υπηρεσιών συνάπτεται όταν υπάρχουν ελευθερία και πρωτοβουλία από τον εργαζόμενο προκειμένου να καθορίζει ο ίδιος τις συνθήκες εργασίας του, χωρίς να υπόκειται στον έλεγχο του εργοδότη.

Προσοχή όμως. Σε καμία από τις περιπτώσεις δεν υπάρχει η δυνατότητα απασχόλησης και ασφάλισης με βάση τους τίτλους κτήσης (αποδείξεις δαπάνης).

Μόλις το 24% των μικρομεσαίων επιχειρήσεων διαθέτει e-shop

Της **ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ**

Τέσσερις στις δέκα επιχειρήσεις πραγματοποιούν μέσω του eshop τους πάνω από το 10% των συνολικών πωλήσεών τους.

Μόλις μία στις τέσσερις μικρομεσαίες επιχειρήσεις διαθέτει ηλεκτρονικό κατάστημα ή φιλοξενείται σε πλατφόρμα ηλεκτρονικού εμπορίου (marketplace), παρά το γεγονός ότι κατά τη διάρκεια των πρώτων δύο ετών με την πανδημία, αυτός ήταν σχεδόν ο μοναδικός τρόπος για την πραγματοποίηση αγορών για μεγάλα χρονικά διαστήματα. Μπορεί το ποσοστό να είναι σαφώς υψηλότερο από αυτό μετά το πρώτο lockdown του 2020 (17%) και αυτό του 2019 (14%), όμως το ψηφιακό χάσμα μεταξύ μικρών και μεγάλων επιχειρήσεων, καθώς και μεταξύ ελληνικών και ευρωπαϊκών μικρομεσαίων παραμένει σημαντικά μεγάλο.

Αλλωστε, σύμφωνα με τον δείκτη ψηφιακής ετοιμότητας που καταρτίζει το Εργαστήριο Ηλεκτρονικού Εμπορίου (ELTRUN) του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, μόνο μία στις πέντε μικρομεσαίες επιχειρήσεις βρίσκεται σε προχωρημένο στάδιο ψηφιακής ετοιμότητας, ενώ μία στις δύο βρίσκεται στα αρχικά στάδια. Ο ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων στις νέες συνθήκες που έχουν δημιουργηθεί, κάθε άλλο παρά πολυτέλεια είναι. Είναι μάλλον «ζήτημα επιβίωσης η μετάβαση στην ψηφιακή εποχή», όπως χαρακτηριστικά επισήμανε χθες ο Θάνος Φαλάγγας, διευθυντής Enterprise Business Marketing και CRM του ομίλου ΟΤΕ, κατά την παρουσίαση της έρευνας του ELTRUN για την ψηφιακή ετοιμότητα των ΜμΕ.

Σύμφωνα με την έρευνα, τα βασικά ευρήματα της οποίας παρουσίασε χθες σε συνέντευξη Τύπου ο καθηγητής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών Γιώργος Δουκίδης, πλέον το 78% των μικρομεσαίων έναντι 70% το 2020 διαθέτει ιστοσελίδα. Ηλεκτρονικό κατάστημα διαθέτει το 24% των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (17% διαδικτυακό του και 7% φιλοξενείται σε marketplace). Μάλιστα, τέσσερις στις δέκα επιχειρήσεις που διαθέτουν ηλεκτρονικό κατάστημα πραγματοποιούν μέσω του e-shop πάνω από το 10% των συνολικών πωλήσεών τους. Το 59% χρησιμοποιεί τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και μάλιστα φέτος είναι πολύ πιο αυξημένη η παρουσία στο Instagram (65% των επιχειρήσεων έναντι 49% το 2020). Το 48% των ΜμΕ πραγματοποιεί πλέον ψηφιακές καμπάνιες προώθησης, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό το 2020 ήταν 36%. Σε 63% από 52% το 2020 αυξήθηκε το ποσοστό των ΜμΕ που διαθέτουν τηλεφωνικό κέντρο, κάτι που έχει ιδιαίτερη σημασία για την εξυπηρέτηση των πελατών τους, αλλά και για την αύξηση των πωλήσεων, καθώς μία στις δύο ΜμΕ με τηλεφωνικό κέντρο είδε τις τηλεφωνικές παραγγελίες να ενισχύονται. Μικρότερη είναι η πρόοδος των ΜμΕ –λόγω χαμηλής εξοικείωσης– με την τεχνολογία IoT (Internet of Things) και με την ανάλυση δεδομένων (data analytics). Μόλις το 15% γνωρίζει τον όρο IoT και μόλις 4% χρησιμοποιεί κάποια εφαρμογή με αυτή την τεχνολογία. Επιπλέον, μία στις δύο επιχειρήσεις γνωρίζει τον όρο data analytics, στην ουσία όμως το 25% χρησιμοποιεί τα google analytics.

Το 78% διαθέτει ιστοσελίδα, σύμφωνα με την έρευνα του ELTRUN για την ψηφιακή ετοιμότητα των ΜμΕ.

Με βάση τα παραπάνω, προκύπτει ότι ο μέσος όρος του δείκτη ψηφιακής ετοιμότητας των ΜμΕ αυξήθηκε κατά 10% από το 2020 και διαμορφώθηκε σε 4,49 από 4,06. Το 53% των επιχειρήσεων βρίσκεται στο αρχικό ή βασικό στάδιο ψηφιακής ετοιμότητας, ποσοστό ίδιο με αυτό του 2020, το 28% βρίσκεται στο μεσαίο στάδιο (από 34% το 2020), ενώ αυξήθηκε σε 19% από 12% το 2020 το ποσοστό των ΜμΕ που βρίσκονται στο προχωρημένο ή ιδεατό στάδιο.

Επιπτώσεις στο κόστος καυσίμων στην Ελλάδα από τις νέες κυρώσεις

Πόσο επηρεάζονται ο ασφαλής εφοδιασμός της αγοράς και η ελληνική ναυτιλία

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Σημαντικές επιπτώσεις, τόσο για το κόστος των καυσίμων στην Ελλάδα όσο και για την ελληνική ναυτιλία, αναμένεται να έχει μεσοπρόθεσμα το έκτο πακέτο κυρώσεων που επέβαλε η Ευρωπαϊκή Ενωση στη Ρωσία και ειδικότερα στις εισαγωγές ρωσικού πετρελαίου.

Ναι μεν ο ασφαλής εφοδιασμός των ελληνικών διυλιστηρίων σε αργό πετρέλαιο είναι εγγυημένος, αφού δύναται να υποκατασταθεί από άλλους προμηθευτές –αν και με αυξημένο κόστος μεταφορικών–, πλην όμως η προμήθεια ημιεπεξεργασμένων πετρελαιοειδών (feedstock), που τώρα εισάγονται κατά κόρον από τη Ρωσία και χρησιμοποιούνται ως πρώτη ύλη από τα ελληνικά διυλιστήρια για ειδικούς, αλλά κρίσιμους τύπους καυσίμων, όπως τα αεροπορικά, είναι μια απαιτητική και αβέβαιη προσπάθεια. Αυτό εξηγούν μιλώντας στην «Κ» κορυφαία στελέχη του ελληνικού ενεργειακού και ναυτιλιακού κλάδου.

Αλλες πηγές προσθέτουν, μάλιστα, πως ήδη εδώ και πολλές εβδομάδες έχει δημιουργηθεί ένα γκρίζο καθεστώς που αφορά συγκεκριμένους Ρώσους προμηθευτές αλλά και λιμενικούς τερματικούς σταθμούς φόρτωσης υδρογονανθράκων, με αποτέλεσμα όλο και λιγότεροι Ελληνες πλοιοκτήτες να θέλουν να πάρουν φορτία από τη Ρωσία.

Τις γκρίζες αυτές ζώνες που έχει δημιουργήσει η ασάφεια των ευρωπαϊκών οδηγιών δεν έχει καταφέρει μέχρι στιγμής να ξεκαθαρίσει το υπουργείο Ναυτιλίας, που είναι ο αρμόδιος ελληνικός φορέας για τον έλεγχο και την εφαρμογή των κυρώσεων, σημειώνουν ναυτιλιακές πηγές.

> **Πολύ μεγαλύτερη από τα πετρελαϊκά σοκ της δεκαετίας του 1970 θα είναι η τρέχουσα ενεργειακή κρίση και πρόκειται να διαρκέσει περισσότερο.**

Καθώς τους επόμενους μήνες θα μπαίνουν σταδιακά σε ισχύ οι νέες απαγορεύσεις για τους ρωσικούς υδρογονάνθρακες, οι ελληνικές ναυτιλιακές εταιρείες θα αποσύρονται πλήρως από τις συγκεκριμένες ρότες, εξηγούν οι ίδιοι κύκλοι. Τη θέση των ελληνικών ναυτιλιακών όμως θα αντικαταστήσουν, υπογραμμίζουν κύκλοι της ελληνικής ναυτιλιακής βιομηχανίας, χώρες που δεν δεσμεύονται από τις κυρώσεις, όπως η Τουρκία, η Κίνα ή και η Ινδία. Θα χάσει δηλαδή η ελληνική, και μαζί και η ευρωπαϊκή, ναυτιλία σημαντικά μερίδια ή και εξ ολοκλήρου τη συμμετοχή της σε σημαντικές αγορές για μεγάλο διάστημα και μετά την κρίση στην Ουκρανία.

Από την άλλη πλευρά επισημαίνεται ότι η προμήθεια αργού πετρελαίου και πετρελαιοειδών της Ευρώπης από άλλες αγορές, πιο απομακρυσμένες από τη Ρωσία (αφού η Λιβύη δύσκολα μπορεί να καλύψει το κενό), αυξάνει τους χρόνους των ταξιδιών (ton-miles) και περιορίζει έτσι την προσφορά διαθέσιμης προς ναύλωση χωρητικότητας στην αγορά, η οποία με τη σειρά της θα οδηγήσει υψηλότερα τους ναύλους των πλοίων.

Την απειλή για τον εφοδιασμό της ελληνικής αγοράς αλλά και της λειτουργίας της ελληνικής ναυτιλίας περιπλέκει περαιτέρω η κατάσταση που έχει δημιουργηθεί τα τελευταία εικοσιτετράωρα με το Ιράν, αφού πλέον τα υπό ελληνική σημαία δεξαμενόπλοια εκτιμάται πως θα αποφεύγουν ολοένα και περισσότερο δρομολόγια στον Περσικό Κόλπο υπό τον κίνδυνο της κατάσχεσης από την Τεχεράνη.

Επομένως η συγκυρία διαμορφώνει συνθήκες σημαντικής μετατόπισης των θαλάσσιων οδών εμπορίου του πετρελαίου, πόσο μάλλον για τα στοχοποιημένα στην τρέχουσα φάση από το Ιράν ελληνικά δεξαμενόπλοια. Σε μια ευρύτερη θεώρηση, πάντως, οι προοπτικές για τη ναυλαγορά των δεξαμενοπλοίων παραμένουν, σύμφωνα με οίκους όπως η Clarksons Research, θετικές: προβλέπει για το 2023 αύξηση της συνολικής ζήτησης δεξαμενόπλοιων κατά 4% σε όρους νεκρού βάρους. «Οι μακροοικονομικές προκλήσεις παραμένουν σαφείς, όπως και οι συνεχείς μετατοπίσεις στα μοτίβα εμπορίου πετρελαίου προς μακρινές διαδρομές», αναφέρει, προσθέτοντας όμως ότι η μικρή αύξηση του στόλου, κάτω του 1% το επόμενο έτος, παραμένει σημαντικό θετικό για τον κλάδο. Οι επιπτώσεις των περιβαλλοντικών κανονισμών θα μπορούσαν επίσης να προσφέρουν κάποια στήριξη, καθώς τα παλαιότερα πλοία επιβραδύνουν για να επιτύχουν τους στόχους απόδοσης. Τα δεξαμενόπλοια αργού θα δουν τη ναυλαγορά τους να υποστηρίζεται και από τη χαλάρωση των περικοπών της παραγωγής του ΟΠΕΚ καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, μαζί με την αύξηση της προσφοράς από τις ΗΠΑ, σύμφωνα με την Clarksons

Πολύ μεγαλύτερη από τα πετρελαϊκά σοκ της δεκαετίας του 1970 θα είναι η τρέχουσα ενεργειακή κρίση και πρόκειται να διαρκέσει περισσότερο, με την Ευρώπη να αντιμετωπίζει κίνδυνο ελλείψεων καυσίμων μέσα στο καλοκαίρι.

Στις δυσοίωνες αυτές προειδοποιήσεις προέβη ο επικεφαλής της Διεθνούς Υπηρεσίας Ενέργειας, Φατίχ Μπιρόλ, μόλις λίγες ώρες μετά τη συμβιβαστική συμφωνία στην οποία κατέληξαν οι Ευρωπαίοι για την απαγόρευση εισαγωγών ρωσικού πετρελαίου διά θαλάσσης. Μιλώντας στο γερμανικό περιοδικό Der Spiegel, ο κ. Μπιρόλ υπογράμμισε πως «τότε το πρόβλημα ήταν μόνο το πετρέλαιο, ενώ τώρα έχουμε κρίση πετρελαίου, κρίση φυσικού αερίου και κρίση ηλεκτρικής ενέργειας». Προειδοποίησε, άλλωστε, πως «όταν θα ξεκινάει η κύρια περίοδος των θερινών διακοπών στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ θα αυξηθεί η ζήτηση για καύσιμα και τότε ενδέχεται να δούμε ελλείψεις σε ντίζελ, βενζίνη ή κηροζίνη, και ιδιαιτέρως στην Ευρώπη».

Η πορεία των ημερήσιων ναύλων των δεξαμενοπλοίων μεταφοράς αργού πετρελαίου

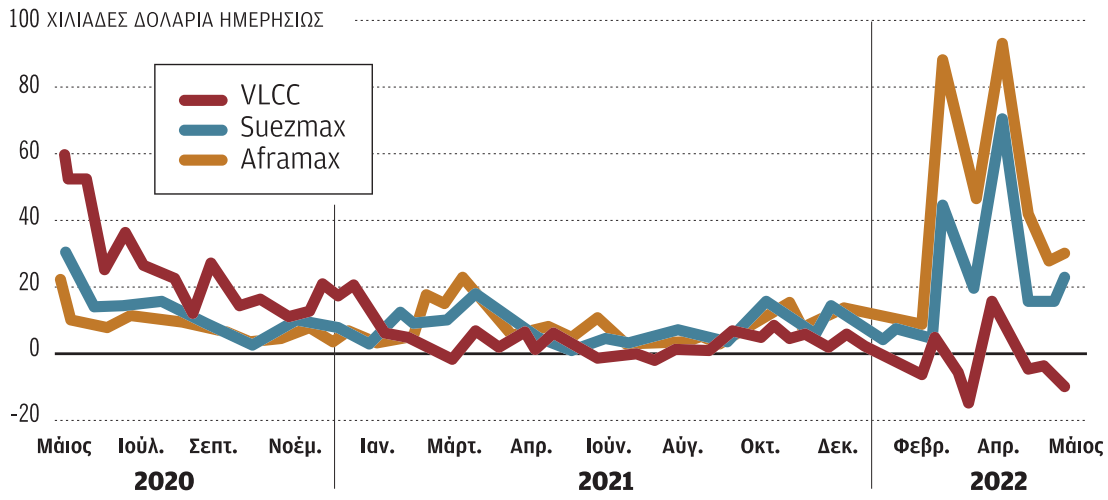

ΠΗΓΗ: Clarksons Research

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΑΝΑΛΥΣΗ

Η εξέλιξη του πληθωρισμού στη Γερμανία

Του **ΣΑΛΟΜΟΝ ΦΙΝΤΛΕΡ***

Ο πληθωρισμός στη Γερμανία (βάσει του εναρμονισμένου δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ε.Ε.) εκτινάχθηκε στο 8,7% σε ετήσια βάση τον Μάιο από το 7,8% τον Απρίλιο, δηλαδή υπερέβη κατά πολύ την πρόβλεψή μας για το 8,2% και το 8,0%, του μέσου όρου των αναλυτών του ειδησεογραφικού πρακτορείου Ρόιτερς. Ο εναρμονισμένος δείκτης τιμών καταναλωτή καθιστά τα ποσοστά πληθωρισμού συγκρίσιμα μεταξύ των χωρών της Ε.Ε.

Βάσει των δεδομένων της Γερμανίας σε εθνική βάση, ο δείκτης ενισχύθηκε στο 7,9% σε ετήσια βάση τον Μάιο από το 7,4% τον Απρίλιο, υψηλότερος από τον μέσο όρο των αναλυτών του 7,6%, αν και πλησίον της δικής μας πρόβλεψης για 7,8%. Οι τιμές της ενέργειας παρέμειναν ο κύριος παράγοντας ο οποίος διογκώνει τον πληθωρισμό, δεδομένου μάλιστα πως σημείωσαν άνοδο 38,3% σε ετήσια βάση τον Μάιο από 35,3% τον Απρίλιο. Η μετακύλιση των υψηλότερων τιμών χονδρικής στους καταναλωτές συνεχίζεται στη Γερμανία και οι τιμές των καυσίμων κίνησης αυξήθηκαν επίσης τον Μάιο. Οι δε τιμές των τροφίμων ανήλθαν έτι περαιτέρω και ήταν 11,1% υψηλότερες τον Μάιο από ό,τι πριν από ένα χρόνο έναντι του 8,6% σε ετήσια βάση τον Απρίλιο. Αυτό είναι πιθανότατα το αποτέλεσμα διαταραχών που σχετίζονται με το διεθνές εμπόριο από τον πόλεμο του Πούτιν, εφόσον τόσο η Ρωσία όσο και η Ουκρανία είναι σημαντικοί εξαγωγείς γεωργικών προϊόντων.

Ωστόσο, οι αυξήσεις των τιμών για τις υπηρεσίες μετριάστηκαν στο 2,9% σε ετήσια βάση τον Μάιο από 3,2% τον Απρίλιο, παρόλο που η συνήθως πολύ σταθερή συνιστώσα των ενοικίων εκτινάχθηκε περαιτέρω στο 1,7% σε ετήσια βάση τον Μάιο από 1,6% τον Απρίλιο. Συνεκτιμώντας την άνοδο του πληθωρισμού στην Ισπανία (8,5% σε ετήσια βάση τον Μάιο από 8,3% τον Απρίλιο) και στο Βέλγιο (9,0% σε ετήσια βάση τον Μάιο από 8,3% τον Απρίλιο), τα γερμανικά στοιχεία υποδηλώνουν ότι ο πληθωρισμός της Ευρωζώνης τον Μάιο θα είναι αισθητά υψηλότερος από τον ετήσιο 7,4% του Απριλίου.

Ο βασικός πληθωρισμός θα μπορούσε τώρα να βρίσκεται στην κορύφωσή του ή να την προσεγγίζει στη Γερμανία. Ωστόσο, ίσως χρειασθεί να αναμένουμε έως το τέταρτο τρίμηνο, μέχρι να αρχίσει να αποκλιμακώνεται ο πληθωρισμός σε σταθερή βάση. Κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού οι ανοδικές και καθοδικές πιέσεις στον πληθωρισμό ενδέχεται να εξισορροπηθούν, εμφανίζοντας κάποια αστάθεια από μήνα σε μήνα στους ετήσιους ρυθμούς. Οι παράγοντες που συμβάλλουν σε υψηλότερο πληθωρισμό αφορούν τη συνεχή μετακύλιση των υψηλότερων τιμών χονδρικής στους καταναλωτές, η οποία διαρκεί περισσότερο στη Γερμανία από ό,τι σε άλλες χώρες της Ευρωζώνης.

Εν μέρει αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι γερμανικές εταιρείες κοινής ωφελείας φαίνεται να λαμβάνουν ένα σχετικά μεγάλο μερίδιο του φυσικού αερίου τους μέσω πιο μακροπρόθεσμων συμβολαίων, προστατευόμενες έως ένα βαθμό από τις αυξήσεις στην αγορά σποτ. Οι δε τιμές των τροφίμων είναι πιθανό να αυξηθούν περαιτέρω λόγω πολέμου. Παράγοντες που πιθανώς θα συγκρατήσουν τον πληθωρισμό είναι το πακέτο ελάφρυνσης της γερμανικής κυβέρνησης κατά τους θερινούς μήνες (μείωση φόρου καυσίμων και εισιτηρίου ΜΜΜ), καθώς και το ότι από τον Ιούλιο και μετά η ειδική προσαύξηση υπέρ των ΑΠΕ θα αφαιρεθεί από τις τιμές ρεύματος – αντ' αυτού η κυβέρνηση θα καταβάλει τις επιδοτήσεις ανανεώσιμων πηγών ενέργειας μέσω του προϋπολογισμού. Οι εταιρείες κοινής ωφελείας, τέλος, υποτίθεται ότι θα μετακυλίσουν αμέσως αυτή τη μείωση στα νοικοκυριά, γεγονός που ενδέχεται να μειώσει τον πληθωρισμό κατά 0,3 της ποσοστιαίας μονάδας σε ετήσια βάση.

* Ο κ. Σάλομον Φίντλερ είναι οικονομολόγος της Berenberg Bank.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

ΕΚΤΑΚΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΛΙΜΙΤΕΔ

Πληροφορούνται οι Μέτοχοι της Ελληνικής Τράπεζας Δημόσιας Εταιρείας Λίμιτεδ (η «Τράπεζα») ότι η Έκτακτη Γενική Συνέλευση της Τράπεζας, με σκοπό να εξετασθούν και αν κριθεί σκόπιμο να ψηφιστούν τροποποιήσεις στο Καταστατικό της Τράπεζας, θα πραγματοποιηθεί στο Εγγεγραμμένο Γραφείο της Τράπεζας στη Γωνία Λεωφ. Λεμεσού & Λεωφ. Αθαλάσσας 200, Στρόβολος, 2025 Λευκωσία, Κύπρος, την Πέμπτη 23 Ιουνίου 2022 στις 11:00 π.μ.

Η Τράπεζα παρακολουθεί την κατάσταση σε σχέση με την πανδημία του Κορωνοϊού (COVID-19) και θα ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα ώστε να τηρούνται τα διατάγματα και τα υγειονομικά πρωτόκολλα που θα ισχύουν κατά τη δεδομένη στιγμή. Σε περίπτωση που οποιαδήποτε τέτοια μέτρα ή/και περιορισμοί αναμένεται να ισχύουν για την Έκτακτη Γενική Συνέλευση, θα παρασχεθούν στους Μετόχους πρόσθετες πληροφορίες από την Τράπεζα σε εύθετο χρόνο.

Το πλήρες κείμενο της Ειδοποίησης Σύγκλησης της Έκτακτης Γενικής Συνέλευσης καθώς και όλα τα συνοδευτικά έγγραφα έχουν αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας https://www.hellenicbank.com (επιλέξετε Σχέσεις Επενδυτών / Ανακοινώσεις στο ΧΑΚ-ΕΚ ή Σχέσεις Επενδυτών / Πληροφορίες Μετόχων (προχωρήστε κάτω) / Πληροφορίες Γ.Σ.).

Αντίγραφα της Ειδοποίησης Σύγκλησης της Έκτακτης Γενικής Συνέλευσης καθώς και όλων των συνοδευτικών εγγράφων, είτε σε ηλεκτρονική είτε σε έντυπη μορφή, είναι επίσης διαθέσιμα, χωρίς χρέωση, στην Υπηρεσία Μετοχών & Χρεογράφων, Γωνία Λεωφ. Λεμεσού & Λεωφ. Αθαλάσσας 200, Στρόβολος, 2025 Λευκωσία, Κύπρος (Τηλέφωνα: 22500650 / 22500794, Φαξ: 22500065, Ηλεκτρονική Διεύθυνση: shares@hellenicbank.com).

Υπενθυμίζεται ότι:
(α) Το Πληρεξούσιο Έγγραφο πρέπει να αποσταλεί δεόντως στην Τράπεζα τουλάχιστο 48 ώρες πριν από το χρόνο έναρξης της Έκτακτης Γενικής Συνέλευσης.

(β) Οι Μέτοχοι και/ή οι αντιπρόσωποί τους που θα παραστούν στην Έκτακτη Γενική Συνέλευση θα πρέπει να προσκομίσουν την πολιτική τους ταυτότητα ή οποιοδήποτε άλλο αποδεικτικό ταυτότητας.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ

HELLENIC BANK

Καλύτερα και από το 2019 το Airbnb φέτος στην Ελλάδα

Αλμα 237% της ζήτησης για βραχυχρόνιες μισθώσεις κατοικιών σε σχέση με πέρυσι

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Ανάκαμψη της τάξεως του 237,3% σε σχέση με πέρυσι και σε επίπεδα υψηλότερα ακόμα και από αυτά του 2019 εμφανίζει η διεθνής ζήτηση για βραχυχρόνιες μισθώσεις κατοικιών στην Ελλάδα φέτος το καλοκαίρι. Τα στοιχεία αυτά, που προκύπτουν από τα στατιστικά της AirDNA η οποία παρακολουθεί τον κλάδο, μαρτυρούν όχι μόνο τη δημοφιλία της χώρας αλλά και τη μετατόπιση ενός μεγάλου μέρους της αγοράς φιλοξενίας από την παραδοσιακή ξενοδοχία στις νέου τύπου μορφές διαμονής, όπως είναι οι βραχυχρόνιες μισθώσεις. Παράλληλα εξηγούν και την αυξημένη είσοδο νέων καταλυμάτων στην αγορά των βραχυχρόνιων μισθώσεων, συχνά δε με μαζικό τρόπο που ανταγωνίζεται ευθέως, και αθέμιτα κατά τους ξενοδόχους, τον ξενοδοχειακό κλάδο.

Σύμφωνα με στοιχεία του Ινστιτούτου του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων του 2019, οι διαθέσιμες στην Ελλάδα κλίνες προς ενοικίαση μέσω των βραχυχρόνιων μισθώσεων ανέρχονταν στα επίπεδα των 800.000, μέγεθος σχεδόν παρόμοιο με τα 870.000 κρεβάτια που είναι διαθέσιμα σε ελληνικά ξενοδοχεία σύμφωνα με το Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος.

Κατά το 2021 ο ελληνικός τουρισμός εν γένει εκτιμάται ότι ανέκτησε το περίπου 50% της δραστηριότητας του 2019, τελευταίο έτος πριν ενσκήψει η πανδημία που οδήγησε σε βαθιά ύφεση τον τομέα. Ειδικά όμως οι βραχυχρόνιες μισθώσεις υπολογίζεται πως ανέκτησαν μεγαλύτερο ποσοστό, της τάξης του 60%, καθώς προτιμήθηκαν λόγω της ιδιωτικότητας που εξασφαλίζουν σε σχέση με τη μαζικότερη φιλοξενία σε ξενοδοχεία.

ΠΡΩΤΗ Η ΕΛΛΑΔΑ

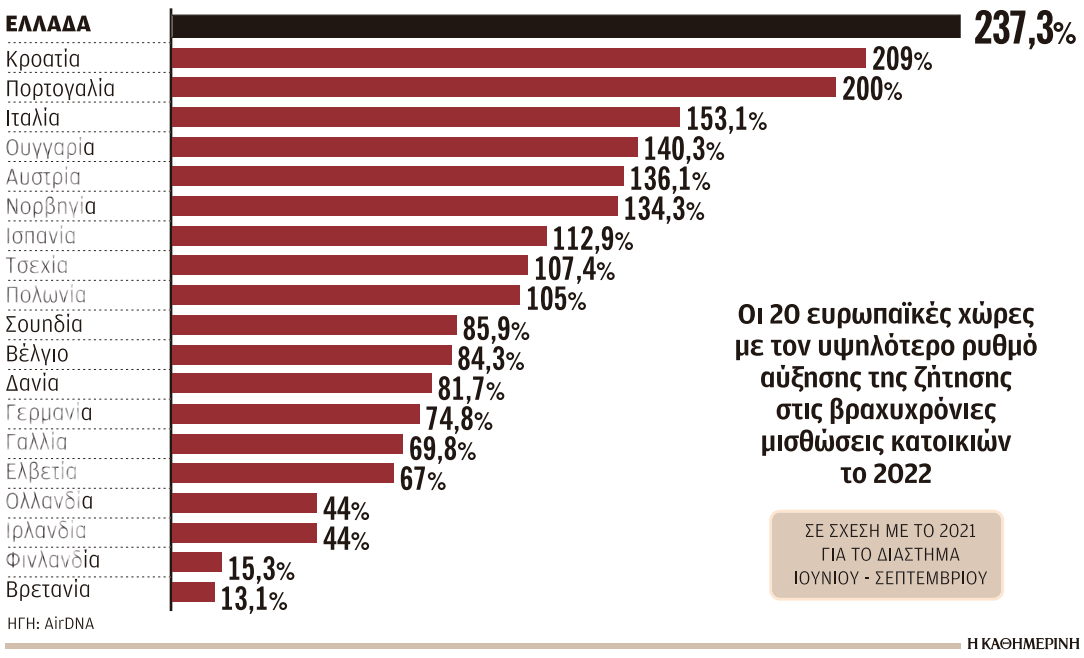

ΗΓΗ: AirDNA

Οι 20 ευρωπαϊκές χώρες με τον υψηλότερο ρυθμό αύξησης της ζήτησης στις βραχυχρόνιες μισθώσεις κατοικιών το 2022

ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ 2021 ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΙΟΥΝΙΟΥ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Πρωτιά της Ελλάδας μεταξύ 20 μεγάλων ευρωπαϊκών αγορών – Στην 7η θέση η Αθήνα.

Επομένως, αφού η ζήτηση αυξάνεται κατά 237,3% φέτος, συνάγεται πως το φετινό καλοκαίρι οι βραχυχρόνιες μισθώσεις θα αυξηθούν κατά περίπου 16% σε σχέση με το καλοκαίρι του 2019.

Οσον αφορά την κατάταξη των πόλεων που εμφανίζουν τα μεγαλύτερα ποσοστά ζήτησης, η Αθήνα βρίσκεται στην έβδομη θέση με αύξηση 367,9% φέτος σε σχέση με το καλοκαίρι του 2021, ενώ στην πρώτη θέση είναι το Πόρτο της Πορτογαλίας και ακολουθούν η Βενετία, η Φλωρεντία, η Νάπολη, το Ντουμπρόβνικ και η Λισσαβώνα.

Μελέτη της Grant Thornton υπολόγισε πως πριν από την κρίση της πανδημίας οι βραχυχρόνιες μισθώσεις –η πλειονότητα των οποίων έχει πάψει να γίνεται με μεμονωμένα ακίνητα ιδιωτών και έχει περάσει πλέον σε οργανωμένες επιχειρήσεις– ανέρχονταν στο 10% της ετήσιας τουριστικής δαπάνης, ενώ η μεγέθυνση αυτής της αγοράς σε όρους μεριδίων συνεχίστηκε κατά την πανδημία.

Ανάλογα ευρήματα κατέγραψε και έρευνα του Ινστιτούτου του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΙΝΣΕΤΕ). Σε οικονομικό αποτέλεσμα αυτά τα μεγέθη μεταφράζονται σε ετήσιο τζίρο που προσέγγισε τα 2 δισ. ευρώ το 2019, τελευταίο έτος πριν από την πανδημία.

Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της AirDNA, που αφορούν δεδομένα τα οποία συγκεντρώθηκαν μετά την πρώτη εβδομάδα του Μαΐου, μετά την Ελλάδα, που είναι πρώτη μεταξύ των 20 ευρωπαϊκών χωρών με τη μεγαλύτερη αύξηση ζήτησης για βραχυχρόνιες μισθώσεις αυτό το καλοκαίρι, έρχεται η Κροατία με ρυθμό αύξησης 209%, και ακολουθούν η Πορτογαλία με 200%, η Ιταλία με 153,1%, η Ουγγαρία με 140,3%, η Αυστρία με 136,1%, η Νορβηγία με 134,3%, η Ισπανία με 112,9%, η Τσεχία με 107,4% και η Πολωνία με 105% στη δέκατη θέση.

Ζουν σαν κάτοικοι

Η αναβάθμιση της ποιότητας των διατιθέμενων για βραχυχρόνιες μισθώσεις ακινήτων σε συνδυασμό με τον περιορισμένο σε σχέση με τη ζήτηση αριθμό τους, αλλά και η τάση των ταξιδιωτών να δαπανούν περισσότερα χρήματα για να έχουν τη «γνήσια» εμπειρία διαμονής που επιθυμούν, δηλαδή την εμπειρία να ζουν σαν κάτοικοι του προορισμού, αναφέρονται μεταξύ των λόγων μεγέθυνσης της συγκεκριμένης αγοράς.

Αυξήσεις έως και 84% στα μισθώματα

Το εισόδημα που εξασφαλίζουν στους ιδιοκτήτες τους οι βραχυχρόνιες μισθώσεις συγκριτικά με τις συμβατικές είναι ο βασικός λόγος που ολοένα και περισσότερα σπίτια, διαμερίσματα, εξοχικά ή και απλά δωμάτια μπαίνουν στην αγορά. Σύμφωνα με τα σχετικά στοιχεία, ένα μέσο διαμέρισμα τρίτου ορόφου, επιφάνειας 75 τ.μ., σε πολυκατοικία του 1980, αλλά πλήρως ανακαινισμένο, μπορεί να εξασφαλίσει μηνιαία έσοδα της τάξεως των 2.000 ευρώ. Το ποσό αυτό προϋποθέτει την εξασφάλιση πληρότητας της τάξεως των 24 ημερών ανά μήνα και τη μέση τιμή στα επίπεδα των 85 ευρώ την ημέρα. Τα μεγέθη αυτά αποτελούν μέσο όρο έτους, καθώς τους θερινούς μήνες, και ιδίως την περίοδο από τις αρχές Ιουνίου έως και τα τέλη Σεπτεμβρίου, οι τιμές είναι υψηλότερες. Επιπλέον, σε περιοχές υψηλής ζήτησης όπως στο κέντρο της Αθήνας τα έσοδα είναι ακόμα μεγαλύτερα.

Οι υψηλότερες τιμές εντοπίζονται στα καταλύματα της περιοχής της Ακρόπολης, με 165,8 ευρώ ανά διανυκτέρευση.

Σύμφωνα με στοιχεία που επεξεργάστηκε για λογαριασμό της «Κ» η εταιρεία ερευνών βραχυχρόνιων μισθώσεων AirDNA, κατά το φετινό καλοκαίρι οι υψηλότερες τιμές εντοπίζονται στα καταλύματα της περιοχής της Ακρόπολης, με 165,8 ευρώ/διανυκτέρευση, αύξηση κατά 84% σε σχέση με το 2019 και κατά 54% από πέρυσι. Δηλαδή, αν αυτό το ακίνητο εξασφαλίσει πληρότητα για το 80% των διαθέσιμων ημερών κατά τους θερινούς μήνες, θα αποφέρει μηνιαία έσοδα της τάξεως των 4.000 ευρώ.

Η ακρίβεια οφείλεται και στους υψηλούς έμμεσους φόρους, λέει το ΚΕΦiΜ

Υψηλοί έμμεσοι φόροι, χαμηλή παραγωγικότητα, χαμηλό κατά κεφαλήν εισόδημα που έχει ως αποτέλεσμα να είναι πιο ακριβά τα αγαθά από τις υπηρεσίες, αλλά και στρεβλώσεις στη λειτουργία της αγοράς αποτελούν σύμφωνα με μελέτη του Κέντρου Φιλελεύθερων Μελετών (ΚΕΦiΜ) Μάρκος Δραγούμης τις βασικές αιτίες για την ακρίβεια στην Ελλάδα.

Οπως επισημαίνεται στη μελέτη, παρότι η Ελλάδα διατηρεί κατά κεφαλήν ΑΕΠ που υπολείπεται του ευρωπαϊκού μέσου όρου (στο 75,9% του ευρωπαϊκού μέσου όρου το 2020 σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat) και ενώ οι τιμές των περισσότερων υπηρεσιών υπολείπονται αντίστοιχα του ευρωπαϊκού μέσου όρου τιμών, με ορισμένες εξαιρέσεις, οι τιμές των αγαθών κινούνται κοντά στον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Δηλαδή, πολλά αγαθά και κατηγορίες αγαθών «έχουν ευρωπαϊκές τιμές», ενώ την ίδια ώρα το κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε όρους ισοδύναμης αγοραστικής δύναμης

Ενώ κατά την είσοδο της Ελλάδας στο ευρώ ο βασικός συντελεστής ΦΠΑ ήταν από τους χαμηλότερους (18%), πλέον έχει έναν από τους υψηλότερους (24%).

υπολείπεται σταθερά του ευρωπαϊκού μέσου όρου, ειδικά μετά την καθοδική προσαρμογή στο πλαίσιο της «εσωτερικής υποτίμησης» των προγραμμάτων προσαρμογής. Καθώς η «ακρίβεια» είναι σχετικό μέγεθος, προκύπτει ότι πολλές κατηγορίες αγαθών στην Ελλάδα πράγματι είναι, αναλογικά, «ακριβές». Μάλιστα, σε σχέση ειδικά με την εξέλιξη του ΑΕΠ φαίνεται ότι τα χρόνια της κρίσης δεν απάλυναν αυτό το φαινόμενο, αλλά αντίθετα και ειδικά σε ορισμένες κατηγορίες αγαθών το ενέτειναν. Οι τιμές των τροφίμων ήταν το 2020 7,8% πάνω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, οι τιμές στην ένδυση περίπου στα ίδια επίπεδα με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, ενώ και στα αλκοολούχα ποτά υπολείπονταν μόλις κατά 3,3% του ευρωπαϊκού μέσου όρου.

SHUTTERSTOCK

Οι τιμές των τροφίμων ήταν το 2020 7,8% πάνω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, αναφέρει η μελέτη του Κέντρου Φιλελεύθερων Μελετών.

Ενας από τους λόγους που στα χρόνια της κρίσης οι τιμές δεν έπεσαν ήταν οι διαδοχικές αυξήσεις έμμεσων φόρων, κυρίως ΦΠΑ και ΕΦΚ, στο πλαίσιο των μέτρων δημοσιονομικής προσαρμογής. Ετσι, ενώ κατά την είσοδο της Ελλάδας στο ευρώ ο βασικός συντελεστής ΦΠΑ ήταν από τους χαμηλότερους (18%), πλέον έχει έναν από τους υψηλότερους (24%). Επιπλέον έχει συρρικνωθεί η ομάδα των προϊόντων που ανήκουν στον χαμηλό συντελεστή, καθώς πολλά αγαθά μετατάχθηκαν –ειδικά το 2015– στον βασικό συντελεστή και μάλιστα χωρίς ποτέ τελικά να επιστρέψουν στον χαμηλό συντελεστή ΦΠΑ. Επίσης έγιναν διαδοχικές αυξήσεις στον ειδικό φόρο κατανάλωσης σε αλκοολούχα ποτά και καύσιμα, ενώ επιβλήθηκε ΕΦΚ και στον καφέ.

Ως αιτία για την ακρίβεια αυτή καθαυτή αλλά και για την αίσθηση της ακρίβειας η μελέτη θεωρεί και το γεγονός ότι η αύξηση των εισοδημάτων δεν στηρίχθηκε σε αυξημένη παραγωγικότητα ή/και στην ύπαρξη διεθνώς ανταγωνιστικού κλάδου εμπορεύσιμων αγαθών ή υπηρεσιών. Σε σημαντικό βαθμό η αύξηση των εισοδημάτων και κατ' επέκταση της ζήτησης στηρίχθηκε σε εισροή κοινοτικών κονδυλίων και δανειακών κεφαλαίων τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα. Σε αυτή την περίπτωση αφενός μεγαλώνει το μερίδιο της κοινωνίας που βλέπει να αυξάνονται το ΑΕΠ και οι τιμές, αλλά όχι το εισόδημά του. Επιπλέον, όταν εκλείψουν τα κοινοτικά κονδύλια και τα δάνεια, οι τιμές μπορεί να παραμένουν υψηλές, αλλά όχι το εισόδημα.

Τέλος, σύμφωνα με τη μελέτη, αν και την τελευταία δεκαετία έγιναν πολλά βήματα και μεταρρυθμίσεις για τη διευκόλυνση του επιχειρείν και τη βελτίωση της λειτουργίας των αγορών, η θέση της Ελλάδας παραμένει χαμηλή σε ό,τι αφορά την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας.

Η μελέτη αποτελεί μέρος πανευρωπαϊκής έρευνας του δικτύου EPICENTER που μελετάει την ακρίβεια στην Ελλάδα, τη Γερμανία, την Πολωνία, την Ιταλία και τη Ρουμανία και απαντάει στο ερώτημα ποιες φορολογικές και ρυθμιστικές πολιτικές επηρεάζουν τις τιμές αγαθών και υπηρεσιών.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Ο τουρισμός θα μειώσει το έλλειμμα ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών

Στον τουρισμό στηρίζονται οι ελπίδες για αποκλιμάκωση του ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, που σημειώνει ρεκόρ δεκαετίας, σύμφωνα με ανάλυση της Alpha Bank στο εβδομαδιαίο δελτίο της.

Το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών κατά το πρώτο τρίμηνο του έτους ήταν 6,4 δισ. ευρώ, έναντι ελλείμματος 2,6 δισ. ευρώ το ίδιο διάστημα του 2021. Ηταν το υψηλότερο έλλειμμα πρώτου τριμήνου από το 2011, ενώ η αξία των εισαγωγών, τόσο των καυσίμων όσο και των αγαθών εκτός καυσίμων και πλοίων, ήταν η μεγαλύτερη που έχει σημειωθεί σε πρώτο τρίμηνο έτους από το 2002.

Οπως σημειώνει στο δελτίο της η Alpha Bank, οι δύο βασικοί παράγοντες που θα καθορίσουν την εξέλιξη του ισοζυγίου του εξωτερικού τομέα κατά το τρέχον και το επόμενο έτος, είναι η εξέλιξη των τιμών της ενέργειας και οι επιδόσεις του τουριστικού τομέα. Με άλλα λόγια, ο βαθμός στον οποίο το πλεονασματικό ισοζύγιο υπηρεσιών θα χρηματοδοτήσει το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου.

Η ανάλυση επικαλείται τις ανοιξιάτικες προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σύμφωνα με τις οποίες το ισοζύγιο του εξωτερικού τομέα της χώρας θα παραμείνει έντονα ελλειμματικό κατά το τρέχον έτος, στα επίπεδα περίπου του 2021, ως ποσοστό του ΑΕΠ (6% έναντι 5,9% το 2021). Αυτό θα προκύψει ως αποτέλεσμα των πληθωριστικών πιέσεων στις τιμές της ενέργειας –καθώς η χώρα είναι καθαρός εισαγωγέας– αλλά και της αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ της Ελλάδας, που πιθανότατα να οδηγήσει σε αύξηση των εισαγόμενων καταναλωτικών και κεφαλαιουχικών αγαθών.

Το 2023, το έλλειμμα αναμένεται να υποχωρήσει στο 4% του ΑΕΠ, παραμένοντας, πάντως, υψηλότερο από το 2019.

Οι εισπράξεις υπηρεσιών εκτιμάται ότι θα αντισταθμίσουν μερικώς τις αρνητικές επιπτώσεις του εμπορικού ισοζυγίου στις εξωτερικές συναλλαγές το 2022, ενώ θα στηρίξουν την ανάκαμψή του το 2023.

«Οι αναμενόμενες καλές επιδόσεις των υπηρεσιών, δηλαδή του τουρισμού και των μεταφορών, κατά το τρέχον και το επόμενο έτος, η άνοδος των εξαγωγών αγαθών, η οποία εκτιμάται ότι θα διατηρηθεί, οι επιχορηγήσεις από την Ευρωπαϊκή Ενωση (Ταμείο Ανάκαμψης, Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο 2021-2027, ΕΣΠΑ 2021-2027 κ.λπ.), οι άμεσες ξένες επενδύσεις οι οποίες αναμένεται να κινητοποιηθούν από τη χρηματοδότηση που θα λάβει η Ελλάδα από τα ευρωπαϊκά ταμεία και από τις ιδιωτικοποιήσεις, αλλά και οι επιδράσεις βάσης (base effects) που θα εξομαλύνουν την επίδραση του πληθωρισμού στον εξωτερικό τομέα, από το δεύτερο εξάμηνο του 2022, εκτιμάται ότι θα οδηγήσουν σταδιακά και στην αποκλιμάκωση του ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών», εκτιμούν οι αναλυτές της Alpha Bank.

Στο πρώτο τρίμηνο διαμορφώθηκε στα 6,4 δισ. και είναι το υψηλότερο για α΄ τρίμηνο έτους από το 2011.

INTIME

Τουρισμός και ενέργεια θα καθορίσουν την πορεία του ισοζυγίου τόσο για το τρέχον όσο και για το επόμενο έτος.

«Ξεχειλίζουν» τα κρατικά ταμεία της Ρωσίας παρά τις κυρώσεις

Αύξηση εσόδων από τις εξαγωγές αερίου και πετρελαίου φέτος σε σχέση με πέρυσι

ΑΠΕ

Ακόμη και τώρα που πολλές χώρες είτε διακόπτουν πλήρως είτε περιορίζουν τις αγορές ενέργειας από τη Ρωσία, τα έσοδά της από τις εξαγωγές πετρελαίου και φυσικού αερίου αναμένεται να φτάσουν φέτος τα 285 δισ. δολ., ποσό υψηλότερο κατά τουλάχιστον 29% σε σχέση με τα αντίστοιχα έσοδα του 2021.

Στις αρχές Μαρτίου, όταν οι ΗΠΑ και οι σύμμαχοί τους επέβαλαν το πρώτο κύμα κυρώσεων κατά της Ρωσίας, ο Αμερικανός πρόεδρος Τζο Μπάιντεν δήλωσε πως ζητούμενο είναι «να καταφέρουμε καίριο πλήγμα στην πολεμική μηχανή του Πούτιν». Τώρα, όμως, ο πόλεμος στην Ουκρανία πλησιάζει τις 100 ημέρες και η πολεμική μηχανή είναι απολύτως λειτουργική, αποδεικνύοντας μάταιες τις κυρώσεις. Η Ρωσία ενισχύεται από μαζικές εισροές κεφαλαίων που κυμαίνονται κατά μέσον όρο στα 800 εκατ. δολάρια την ημέρα. Γιατί τόσα εισπράττει από τις εξαγωγές πετρελαίου και φυσικού αερίου η υπερδύναμη της ενέργειας και των πρώτων υλών.

Εχει τα πάντα...

Επί χρόνια και χρόνια, η Ρωσία αποτελούσε ένα τεράστιο σούπερ μάρκετ εμπορευμάτων που πωλούσε όσα χρειάζεται η ακόρεστη παγκόσμια οικονομία: όχι μόνον ενέργεια, αλλά και σιτηρά, νικέλιο, αλουμίνιο και παλλάδιο. Η εισβολή στην Ουκρανία ανάγκασε τις ΗΠΑ και την Ε.Ε. να επανεξετάσουν τη σχέση τους αυτή με τη Ρωσία. Η Ρωσία δεν έχει μείνει αλώβητη από τις κυρώσεις που τη μετατρέπουν σε παρία του ανεπτυγμένου κόσμου. Την εγκαταλείπουν μαζικά οι επιχειρηματικοί κολοσσοί της Δύσης και η οικονομία της οδεύει προς βαθύτατη ύφεση. Προς το παρόν, όμως, ο Πούτιν έχει τη δυνατότητα να αγνοεί αυτή τη ζημία, καθώς τα ταμεία της Ρωσίας «ξεχειλίζουν» από τα έσοδα των εμπορευμάτων της. Και οι πωλήσεις αυτών των εμπορευμάτων έχουν γίνει πολύ πιο προσοδοφόρες από ποτέ επειδή οι τιμές τους έχουν εκτοξευθεί στα ύψη, εν μέρει και εξαιτίας του πολέμου στην Ουκρανία. Ακόμη και τώρα που πολλές χώρες είτε διακόπτουν πλήρως είτε περιορίζουν τις αγορές ενέργειας από τη Ρωσία, τα έσοδά της από τις εξαγωγές πετρελαίου και φυσικού αερίου αναμένεται να φτάσουν φέτος στα 285 δισ. δολάρια, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Bloomberg Economics βάσει στοιχείων του ρωσικού υπουργείου Οικονομικών. Πρόκειται για ποσό κατά τουλάχιστον 29% υψηλότερο από τα αντίστοιχα έσοδα του περασμένου έτους. Και αν συμπεριλάβει κανείς τις πωλήσεις των άλλων εμπορευμάτων, τότε τα έσοδα της Ρωσίας από τις εξαγωγές καλύπτουν

Η εκτίναξη των τιμών ενισχύει προς το παρόν τη Μόσχα – Κάθε μέρα η Ρωσία εισπράττει 800 εκατ. δολ. από τις πωλήσεις ενέργειας και πρώτων υλών.

άνετα τα 300 δισ. δολάρια από τα συναλλαγματικά της διαθέσιμα, που παραμένουν «παγωμένα» εξαιτίας των κυρώσεων.

Οι Ευρωπαίοι ηγέτες γνωρίζουν πως θα έπρεπε να διακόψουν τις εισαγωγές από τη Ρωσία, που έμμεσα χρηματοδοτούν τον ολέθριο πόλεμο στην πόρτα της Ευρώπης. Οσο κι αν έχουν, όμως, αυτή τη φιλοδοξία, γνωρίζουν πως κάτι τέτοιο συνεπάγεται επιπτώσεις στις δικές τους οικονομίες. Και μόνον έπειτα από εβδομάδες διενέξεων και διαφωνιών συμφώνησαν σε μια μερική απαγόρευση στις εισαγωγές ρωσικού πετρελαίου, προλειαίνοντας το έδαφος για το έκτο πακέτο κυρώσεων. «Υπάρχουν πάντα πολιτικής φύσεως περιορισμοί όταν μια χώρα επιχειρεί να επιβάλει κυρώσεις», σχολιάζει σχετικά ο Τζέφρι Σκοτ, συνεργάτης του Ινστιτούτου Πέτερσον στην Ουάσιγκτον. Οπως τονίζει ο ίδιος, «προσπαθεί μια χώρα να μεγιστοποιήσει τις συνέπειες για τη χώρα-στόχο και να ελαχιστοποιεί εκείνες για το εσωτερικό της, όμως δυστυχώς αυτό λέγεται εύκολα αλλά επιτυγχάνεται δύσκολα».

Η Δύση καθυστερεί

Στις ΗΠΑ, τα στελέχη της κυβέρνησης αναζητούν τρόπους για να εντείνουν την πίεση στη Ρωσία, ενδεχομένως επιβάλλοντας ανώτατο όριο στην τιμή του ρωσικού πετρελαίου ή επεκτείνοντας τις κυρώσεις σε όποια χώρα ή εταιρεία εξακολουθεί να συναλλάσσεται με ρωσικές επιχειρήσεις. Υπάρχουν, όμως, πολύ έντονες διαφωνίες για αυτού του είδους τις κυρώσεις, που άλλωστε μπορούν να υπονομεύσουν τις σχέσεις της υπερδύναμης με τρίτες χώρες. Οι ΗΠΑ έχουν επιβάλει απαγόρευση στις εισαγωγές ρωσικού πετρελαίου, αλλά η Ευρώπη προχωράει αργά στον σχεδιασμό της ενεργειακής απεξάρτησής της.

Δίνει έτσι στη Μόσχα τον χρόνο να βρει άλλες αγορές, όπως, για παράδειγμα, τις ενεργοβόρες Κίνα και Ινδία, που χρειάζονται παράλληλα και τα άλλα εμπορεύματά της. Της δίνει δηλαδή τον χρόνο που χρειάζεται για να ελαχιστοποιήσει τη μείωση των εσόδων της από τις εξαγωγές και να εξακολουθήσει να χρηματοδοτεί τον πόλεμο. Εν ολίγοις όλα αυτά τα χρήματα που διοχετεύονται στους λογαριασμούς της Ρωσίας αποτελούν για τη Δύση συνεχή υπενθύμιση της ανάγκης για δραματική αλλαγή.

Και εξαγωγές σιτηρών

Σύμφωνα με τη Διεθνή Υπηρεσία Ενέργειας, μόνον τα έσοδα της Ρωσίας από τις εξαγωγές πετρελαίου έχουν αυξηθεί φέτος κατά 50% σε σύγκριση με τα επίπεδα του περασμένου έτους. Η SberCIBInvestment Research υπολογίζει πως το πρώτο τρίμηνο οι μεγαλύτερες πετρελαϊκές της Ρωσίας είχαν τα μεγαλύτερα κέρδη των τελευταίων σχεδόν 10 ετών. Και βέβαια η Ρωσία εξακολουθεί να εξάγει τα σιτηρά της και μάλιστα σε υψηλότερες τιμές, καθώς κανείς δεν έχει διανοηθεί να επιβάλει κυρώσεις στον αγροτικό της τομέα δεδομένου ότι ο κόσμος όλος έχει ανάγκη το σιτάρι της. Το πλεόνασμα τρεχουσών συναλλαγών της Ρωσίας υπερτριπλασιάστηκε τους πρώτους τέσσερις μήνες του έτους, φτάνοντας σχεδόν στα 96 δισ. δολάρια.

Πρόκειται για το υψηλότερο πλεόνασμα τρεχουσών συναλλαγών που έχει σημειώσει από το 1994, αν όχι και παλαιότερα, και αντανακλά την εκτόξευση των τιμών των εμπορευμάτων. Συνηγόρησε, βέβαια, και η μείωση των εισαγωγών που προκάλεσαν οι κυρώσεις.

BLOOMBERG

Αλμα 140% στα οικιακά τιμολόγια φυσικού αερίου στην Ισπανία

Η Iberdrola, η μεγαλύτερη εταιρεία της χώρας, αυξάνει τις τιμές από 1ης Ιουλίου

SHUTTERSTOCK

Η τιμή για την κιλοβατώρα στα τιμολόγια της Iberdrola αναμένεται να διαμορφωθεί από 1ης Ιουλίου σε 0,183 ευρώ προ φόρων εν συγκρίσει με το 0,071 ευρώ που ήταν πριν.

Ο μεγαλύτερος όμιλος κοινής ωφελείας στην Ισπανία, με κριτήριο τη χρηματιστηριακή του αξία, η Iberdrola, αποφάσισε να προχωρήσει σε αύξηση της τιμής του φυσικού αερίου για ιδιώτες καταναλωτές σχεδόν κατά 140%, διότι επιδιώκει να μετακυλίσει σε αυτούς το κόστος από τη διεθνώς ακριβότερη ενέργεια, όπως αναφέρει σε δημοσίευμά του το ειδησεογραφικό πρακτορείο Bloomberg. Κατά τους υπολογισμούς της, η τιμή για την κιλοβατώρα αναμένεται να διαμορφωθεί από την 1 Ιουλίου σε 0,183 του ευρώ προ φόρων, εν συγκρίσει με το 0,071 του ευρώ προηγουμένως, όπως αναφέρεται σε επιστολή προς το καταναλωτικό κοινό, η οποία περιήλθε σε γνώση του Bloomberg. Μια ξεχωριστή πάγια χρέωση, εν τω μεταξύ, που καταβάλλεται από τους χρήστες, αναμένεται να μειωθεί σε μηνιαία βάση από τα 6,08 ευρώ στα 5,75 ευρώ. Σύμφωνα με την επιστολή, αυτή η αύξηση του 140% θα καθορίσει την τιμή υπό τις παρούσες συνθήκες, οπότε δεν μπορεί να συνεκτιμηθεί η οποιαδήποτε μεταβολή ανακύψει στην αγορά χονδρικής σε ορίζοντα 12 μηνών, γεγονός που σημαίνει ότι ενδεχομένως να προκύψει και περαιτέρω αύξηση. Πρόκειται για πρόταση της εταιρείας στην πελατεία της, όταν τα συμβόλαιά τους λήγουν και θα θελήσουν πιθανώς να τα ανανεώσουν. Οι χρήστες επιλέγουν αν θα μείνουν ή όχι. Πέραν της Iberdrola, φυσικό αέριο και ηλεκτρικό ρεύμα παρέχουν στα ισπανικά νοικοκυριά και οι Endesa και Naturgy Energy Group.

Υπό διαβούλευση ακόμη τα σχέδια της ισπανικής κυβέρνησης για ανώτατο όριο στην τιμή του φυσικού αερίου, το οποίο χρησιμοποιείται για την παραγωγή ηλεκτρικού ρεύματος.

Από τη δική της πλευρά η ισπανική κυβέρνηση του Πέδρο Σάντσεθ επεξεργάζεται σχέδια για να θέσει ένα ανώτατο όριο στην τιμή του φυσικού αερίου, το οποίο χρησιμοποιείται από τους ομίλους κοινής ωφελείας και παρόχους για την παραγωγή ηλεκτρικού ρεύματος. Ωστόσο, το ανώτατο όριο δεν αφορά το φυσικό αέριο, το οποίο χρησιμοποιείται από καταναλωτές στην αγορά λιανικής. Σημειωτέον, όμως, ότι μεγάλο τμήμα των νοικοκυριών της Ισπανίας κάνουν χρήση του συγκεκριμένου καυσίμου τόσο για τη θέρμανση όσο και για το ζεστό νερό. Πέραν της Ισπανίας και η γειτονική της Πορτογαλία ενέκρινε τη λήψη μέτρων για να μειώσει το βάρος των υψηλών λογαριασμών ενέργειας, ενώ οι πρωτοβουλίες αμφοτέρων θεωρούνται οι δραστικότερες εντός Ε.Ε. για να συγκρατήσουν την ανοδική πορεία των τιμών ενέργειας, που επιδεινώθηκε και λόγω Ουκρανίας. Οι δύο χώρες της Ιβηρικής Χερσονήσου θα έχουν τη δυνατότητα να κινηθούν εκτός των ορίων της ενιαίας αγοράς της Ε.Ε. και να παρέμβουν στον καθορισμό των τιμών, κατόπιν προκαταρκτικής συμφωνίας τους με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Οπως είχε τονίσει η αντιπρόεδρος της κυβέρνησης και αρμόδια για την ενεργειακή πολιτική της Ισπανίας, Τερέσα Ριμπέρα, «τα μέτρα θα μειώσουν σε μεγάλο βαθμό τα έκτακτα κέρδη των ομίλων κοινής ωφελείας», αλλά δεν έθιξε το θέμα της χρηματοδότησής τους. Εκτιμάται πως η μέση τιμή φυσικού αερίου θα ελαττωθεί στα 130 ευρώ η μεγαβατώρα, εν συγκρίσει με τα 210 ευρώ. Στη δε Πορτογαλία, ο αρμόδιος υπουργός Περιβάλλοντος, Ντουάρτε Κορντέιρο, ανέφερε πως οι καταναλωτές που είναι ευάλωτοι από τις μεταβολές των τιμών στην αγορά, θα ευνοηθούν από τις μειώσεις, οι οποίες θα είναι μεγαλύτερες από το κόστος των ίδιων των μέτρων. Οι δε καταναλωτές με πάγιες χρεώσεις ηλεκτρικού ρεύματος δεν θα επιβαρυνθούν με πρόσθετες χρεώσεις. Πάντως, η εφαρμογή των ελαφρύνσεων ακόμα καθυστερεί λόγω διαβούλευσης για το πώς θα λειτουργήσει το όλο σύστημα και πώς θα χρηματοδοτηθεί.

BLOOMBERG

Η Γερμανία κινδυνεύει να γίνει και πάλι «ο ασθενής της Ευρώπης»

Της **ΓΙΑΝΑ ΡΑΝΤΟΟΥ / BLOOMBERG**

Η οικονομία της Γερμανίας κινδυνεύει να γίνει ξανά «ο ασθενής της Ευρώπης», επιστρέφοντας στην κατάσταση στην οποία βρισκόταν πριν από δύο δεκαετίες και ως ένα βαθμό ευθύνεται η μεγάλη ενεργειακή εξάρτησή της από τη Ρωσία. Βασίστηκε για τη λειτουργία των βιομηχανιών της και για τη μεγάλη ανάπτυξή της στη φτηνή ρωσική ενέργεια και τώρα αναγκάζεται σε μια πολιτική στροφή που φαίνεται πως θα της κοστίσει ακριβά.

Επί χρόνια εξήγε τα βιομηχανικά της προϊόντα στην Κίνα και οικοδομούσε ένα ενεργειακό ειδύλλιο με τη Ρωσία, και σήμερα έρχεται αντιμέτωπη με ένα δηλητηριώδες κοκτέιλ κινδύνων. Η μεγάλη εξάρτηση της οικονομίας της από τον μεταποιητικό τομέα την καθιστά πολύ πιο ευάλωτη από τους εταίρους της στην Ε.Ε. στη διακοπή της ενέργειας από τη Ρωσία και στα εμφράγματα που εμποδίζουν το διεθνές εμπόριο. Κινδυνεύει, έτσι, άμεσα από ύφεση, ενώ η άνοδος των τιμών ασκεί πιέσεις στους Γερμανούς καταναλωτές. «Η Γερμανία βρίσκεται σε μια καταστροφική οικονομική κατάσταση», σχολιάζει η Αλίν Σιούλινγκ, οικονομολόγος της ABN Amro, που χαρακτηρίζει «απολύτως δικαιολογημένες» τις σχετικές ανησυχίες και προβλέπει πως το γερμανικό ΑΕΠ θα συρρικνωθεί το β΄ τρίμηνο. Την ίδια στιγμή, οικονομολόγοι της Bank of America Merrill Lynch και της Banco Santander συμμερίζονται την άποψή της, αν και οι οικονομολόγοι του Bloomberg επιμένουν πως και πάλι θα σημειώσει ανάπτυξη 0,4%. Η Κομισιόν, άλλωστε, προβλέπει πως φέτος από όλες τις χώρες της Ε.Ε. μόνον η Εσθονία θα έχει μικρότερη οικονομική ανάπτυξη από τη Γερμανία εξαιτίας της στενής σχέσης της με τη Ρωσία.

Αιτία η μεγάλη εξάρτησή της από τη φθηνή ρωσική ενέργεια – Προβλέψεις για συρρίκνωση του ΑΕΠ της το β΄ τρίμηνο.

Γίνονται ήδη ορατές οι πιέσεις στο εσωτερικό της γερμανικής οικονομίας. Το 77% των βιομηχανιών παραπονούνται ότι οι ελλείψεις πρώτων υλών και εξοπλισμού έχουν πλήξει τη δραστηριότητά τους. Το ποσοστό αυτό είναι μεγαλύτερο από τα αντίστοιχα σε όλες τις άλλες χώρες της Ευρώπης. Οι βιομηχανίες που παράγουν μηχανολογικό εξοπλισμό υποβάθμισαν προσφάτως την πρόβλεψη για ανάπτυξη στο πενιχρό 1% από την προηγούμενη εκτίμηση για 4%.

EPA

Τα δεινά της Γερμανίας πηγάζουν από την τάση της να αγνοήσει τους γεωπολιτικούς κινδύνους προκειμένου να ενισχύσει τον μεταποιητικό της τομέα. Τόσο η Αγκελα Μέρκελ όσο και ο προκάτοχός της Γκέρχαρντ Σρέντερ αναβάθμισαν την ενεργειακή της εξάρτηση από τη Ρωσία, ενώ παράλληλα ενθάρρυναν τις γερμανικές επιχειρήσεις να δραστηριοποιηθούν στην Κίνα.

Τα δεινά της Γερμανίας πηγάζουν από την τάση της να αγνοήσει τους γεωπολιτικούς κινδύνους προκειμένου να ενισχύσει τον μεταποιητικό τομέα που, σε συνδυασμό με τη ριζική μεταρρύθμιση της αγοράς εργασίας, βοήθησε τη χώρα να βγει από την επιβράδυνση των αρχών της δεκαετίας του 2000. Τόσο η Αγκελα Μέρκελ όσο και ο προκάτοχός της Γκέρχαρντ Σρέντερ αναβάθμισαν την ενεργειακή της εξάρτηση από τη Ρωσία, ενώ παράλληλα ενθάρρυναν τις γερμανικές επιχειρήσεις να δραστηριοποιηθούν στην Κίνα. Οπως επισήμανε προ ημερών στο Νταβός ο μεγαλοεπενδυτής Τζορτζ Σόρος, «έτσι, η Γερμανία εξελίχθηκε στην ισχυρότερη οικονομία της Ευρώπης αλλά τώρα το τίμημα είναι βαρύ». Ο καγκελάριος Ολαφ Σολτς δείχνει να αντιλαμβάνεται το πρόβλημα και δηλώνει ότι «κάποιοι ήσαν απρόσεκτοι στο παρελθόν», ενώ μιλώντας στο Νταβός τόνισε πως η Γερμανία πρέπει να διαφοροποιήσει επειγόντως τις εφοδιαστικές της αλυσίδες και τις αγορές για τις εξαγωγές της. Οπως τόνισε, «πολλές επιχειρήσεις θα αναγκαστούν να αντιμετωπίσουν τις συνέπειες του λάθους που έκαναν όταν έβαλαν όλα τα αυγά τους σε ένα καλάθι». Και σαν να μη φτάνουν όλα αυτά, οι Γερμανοί ετοιμάζονται να δαπανήσουν στις διακοπές τους στις μεσογειακές χώρες, Ισπανία, Ιταλία και Ελλάδα, μεγάλη μερίδα από όσες αποταμιεύσεις τους έχουν μείνει. Μόλις το 37% των μετακινήσεων για περισσότερο από 5 ημέρες αφορούσε ταξίδια στο εσωτερικό της Γερμανίας το περασμένο έτος. Αυτό βέβαια ενδέχεται να αλλάξει, δεδομένου ότι η κυβέρνηση προσφέρει τώρα ένα μηνιαίο εισιτήριο για το καλοκαίρι αξίας μόλις 9 ευρώ.

Σε Ινδία και Κίνα εξάγει πετρέλαιο η Ρωσία

Η Ρωσία δεν περίμενε καν τη συμφωνία μεταξύ Ευρωπαίων ηγετών για την επιβολή εμπάργκο στο ρωσικό πετρέλαιο. Εχει στραφεί σε άλλες αγορές από την αρχή της εισβολής στην Ουκρανία και κατά κύριο λόγο στις ενεργοβόρες οικονομίες της Ινδίας και της Κίνας. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις οικονομικών αναλυτών, το πόσο από το πετρέλαιό της θα καταφέρει να πουλήσει θα καθορίσει και τις τιμές του «μαύρου χρυσού». Σχολιάζοντας σχετικά ο Μιχαήλ Ουλιάνοφ, μόνιμος εκπρόσωπος της Ρωσίας στους διεθνείς οργανισμούς στη Βιέννη, τόνισε πως «η Ρωσία θα βρει άλλους αγοραστές». Οπως, άλλωστε, επισημαίνει η Ελίμα Κροφτ, στέλεχος της RBC Capital Markets, σε επιστολή της προς την πελατεία της επενδυτικής, «το κατά πόσον το ρωσικό πετρέλαιο θα καταλήξει στην Ινδία, στην Κίνα και στην Τουρκία θα εξαρτηθεί από το αν η Ε.Ε. θα αποφασίσει τελικά να θέσει στο στόχαστρό της τις υπηρεσίες φόρτωσης και ασφάλισης και από το αν η Ουάσιγκτον θα αποφασίσει να επιβάλει ένα ακόμη κύμα κυρώσεων του είδους που έχει επιβάλει κατά του Ιράν». Μέχρι στιγμής, πάντως, οι αγορές αυτές απορροφούν μεγάλο μέρος του ρωσικού πετρελαίου και αυξάνουν σημαντικά τις εισαγωγές τους, καθώς η Μόσχα τους προσφέρει μεγάλες εκπτώσεις. Παρατηρητές της αγοράς εκτιμούν πως η τάση θα συνεχιστεί. Η Ινδία, για παράδειγμα, παραδοσιακά εισάγει πολύ μικρή μερίδα του πετρελαίου της από τη Ρωσία, της τάξης του 2% έως 5%. Τους τελευταίους μήνες, όμως, έχει αυξήσει σημαντικά τις εισαγωγές της. Στη διάρκεια του Μαρτίου αγόρασε 11 εκατ. βαρέλια ρωσικό πετρέλαιο, τον Απρίλιο άλλα 27 εκατ. βαρέλια και τον Μάιο 21 εκατ. βαρέλια. Εν ολίγοις, σε τρεις μήνες οι εισαγωγές της σε ρωσικό αργό έφτασαν τα 59 εκατ. βαρέλια, όταν το περασμένο έτος δεν ξεπέρασαν παρά τα 12 εκατ. βαρέλια. Σε ό,τι αφορά την Κίνα, στο ίδιο χρονικό διάστημα, που ήταν προ πολλού η πρώτη σε εισαγωγές ρωσικού αργού, έχει σημαντικά αυξήσει τις αγορές της. Στο διάστημα από τον Μάρτιο μέχρι και τον Μάιο αγόρασε 14,5 εκατ. βαρέλια πετρελαίου, ποσό τριπλάσιο σε σύγκριση με εκείνο την αντίστοιχη περίοδο του περασμένου έτους. Σύμφωνα, άλλωστε, με την εταιρεία δεδομένων Windward, η Ρωσία μετέρχεται και άλλων μεθόδων προκειμένου να προωθεί το πετρέλαιό της στις ενδιαφερόμενες χώρες. Από την αρχή του πολέμου έχουν αλλάξει το ιδιοκτησιακό τους καθεστώς 180 ρωσικά τάνκερ και εμφανίζονται ως άλλης εθνικότητας προκειμένου να παρακάμπτουν τις κυρώσεις.

CNBC

Από την αρχή του πολέμου, 180 ρωσικά τάνκερ εμφανίζονται ως άλλης εθνικότητας προκειμένου να παρακάμπτουν τις κυρώσεις.

Οι ποσότητες πετρελαίου που θα καταφέρει να πουλήσει η Ρωσία θα κρίνουν σε μεγάλο βαθμό την πορεία της τιμής διεθνώς, εκτιμούν αναλυτές.

Ασφαλή λιμάνια για Ρώσους ολιγάρχες, Τουρκία και ΗΑΕ

Μεταφέρουν στις δύο χώρες υπερπολυτελή γιοτ και επιχειρήσεις που ελέγχουν

Ο Αντρέι Μελνιτσένκο, ένας από τους πλουσιότερους άνδρες της Ρωσίας, βρισκόταν σε αδιέξοδο ενώπιον των κυρώσεων της Δύσης (ΗΠΑ και Ε.Ε.), που στόχο έχουν τους ομίλους του. Χρειαζόταν μια ασφαλή επιλογή για να προστατεύσει τις επιχειρήσεις του και τη βρήκε στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, όπως σχετικώς αναφέρει δημοσίευμα του ειδησεογραφικού πρακτορείου Bloomberg. Η εταιρεία παραγωγής άνθρακα SUEK με έδρα τη Μόσχα και η ελβετική εταιρεία λιπασμάτων EuroChem με έδρα την Τσουγκ, ιδρυθείσες από τον Μελνιτσένκο, ανοίγουν τοπικά παραρτήματα στα ΗΑΕ, σύμφωνα με πέντε άτομα που γνωρίζουν καλά το θέμα. Ο 50χρονος μεγιστάνας παραιτήθηκε από τα διοικητικά τους συμβούλια λόγω κυρώσεων της Ε.Ε. για τους υποτιθέμενους δεσμούς του με το Κρεμλίνο. Οι ελβετικές αρχές δήλωσαν τον Μάιο ότι θα αποδεσμεύσουν τους λογαριασμούς της EuroChem μετά τη μεταβίβαση της ιδιοκτησίας του Ρώσου ολιγάρχη στη σύζυγό του. Περνώντας ήδη περισσότερο χρόνο στο Ντουμπάι, ο Μελνιτσένκο μετέφερε εκεί την υπερθαλαμηγό του, Motor Yacht A των 300 εκατ. δολαρίων, τον Δεκέμβριο, όπου και παρέμεινε έως τις αρχές Μαρτίου, σύμφωνα με σχετικά στοιχεία του Bloomberg. Το άλλο γιοτ του κατασχέθηκε από την Ιταλία τον Μάρτιο.

REUTERS

Περνώντας ήδη περισσότερο χρόνο στο Ντουμπάι, ο Αντρέι Μελνιτσένκο μετέφερε εκεί την υπερθαλαμηγό του, Motor Yacht A των 300 εκατ. δολαρίων, τον Δεκέμβριο, όπου και παρέμεινε έως τις αρχές Μαρτίου.

Τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα είναι ένα από τα κράτη-μαγνήτες για τους πλούσιους της Ρωσίας μετά την εισβολή στην Ουκρανία.

Εκπρόσωπος του Αντρέι Μελνιτσένκο, μετά την επιβολή των κυρώσεων εις βάρος της Ρωσίας και του περιβάλλοντος του προέδρου της Βλαντιμίρ Πούτιν για την εισβολή στην Ουκρανία, τόνισε ότι δεν έχει συγκεκριμένες πολιτικές πεποιθήσεις και ότι τα μέτρα είναι αδικαιολόγητα. Κυβερνητικός αξιωματούχος είπε στο Bloomberg ότι τα ΗΑΕ θεωρούν πως είναι σοβαρός ο ρόλος τους στην προστασία του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος και συνεργάζονται στενά με τον ιδιωτικό τομέα για την εφαρμογή στοχευμένων οικονομικών κυρώσεων και την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής σύμφωνα με τις διεθνείς υποχρεώσεις τους. Τα ΗΑΕ είναι ένα από τα κράτη-μαγνήτες για τους πλούσιους της Ρωσίας μετά την εισβολή στην Ουκρανία. Ηδη δημοφιλής είναι και η Τουρκία και, σε μικρότερο βαθμό, το Ισραήλ. Τα ΗΑΕ αρνήθηκαν στον ΟΗΕ να καταδικάσουν την εισβολή της Ρωσίας, ενώ μαζί με το Ισραήλ επικρίνουν την κυβέρνηση του Αμερικανού προέδρου Τζο Μπάιντεν να ανανεώσει την πυρηνική συμφωνία του 2015 με το Ιράν, την οποία και οι δύο χώρες βλέπουν ως απειλή για την ασφάλεια. Η Τουρκία, αν και χώρα-μέλος του ΝΑΤΟ, είναι η ίδια ο στόχος των αμερικανικών κυρώσεων για την αγορά ρωσικών όπλων. Η Ουάσιγκτον, βέβαια, θέλει να αποκαταστήσει την παρουσία της στη Μέση Ανατολή, αλλά ως μία άλλη ένδειξη φθίνουσας επιρροής, δεν έπεισε τους συμμάχους της στον Κόλπο να συμβάλουν στην αποκλιμάκωση των τιμών του αργού.

Ενώ ορισμένες από τις μεγαλύτερες τράπεζες της Ρωσίας αποκόπηκαν από το διεθνές σύστημα πληρωμών SWIFT λόγω κυρώσεων, Ρώσοι επιχειρηματίες κατόρθωσαν να μεταφέρουν χρήματα μέσω μικρότερων τραπεζών στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα και στην Τουρκία, σύμφωνα με τραπεζίτες, δικηγόρους και αξιωματούχους με γνώση των κινήσεων. Τέλος, αναφέρεται πως ακόμη και πριν από τον πόλεμο στην Ουκρανία, τα ΗΑΕ και η Τουρκία είχαν αξιολογηθεί ως χώρες που δεν κάνουν αρκετά για να αντιμετωπίσουν τη ροή «μαύρου» χρήματος.

BLOOMBERG

Στα επίπεδα του 2019 κινείται ο τουρισμός φέτος στην Ιταλία

Αν για κάτι μπορεί να χαρεί η γειτονική Ιταλία, παρά την εκτίναξη του πληθωρισμού και την ακριβή καθημερινότητα, είναι η άνθηση του τουρισμού της το τρέχον έτος. Μάλιστα, σύμφωνα με τις προβλέψεις των ειδικών και των αναλυτών του κλάδου, η κίνηση στον κλάδο εκτιμάται πως θα αποκατασταθεί σε επίπεδα προ πανδημίας. Ειδικότερα, ο γεωργικός σύνδεσμος Coldiretti, ο οποίος παρακολουθεί την κατανάλωση ντόπιων προϊόντων και την αύξηση των πωλήσεων, θεωρεί ότι φέτος η χώρα μπορεί να φιλοξενήσει και πάλι τουλάχιστον 33 εκατομμύρια ξένους τουρίστες, όπως ακριβώς είχε συμβεί το 2019, την τελευταία χρονιά πριν από την κρίση δημόσιας υγείας, όπως επισημαίνει η Deutsche Welle.

Πέρυσι, λόγω του κορωνοϊού, από τον Ιούνιο μέχρι τον Σεπτέμβριο οι αφίξεις από το εξωτερικό στην Ιταλία μειώθηκαν κατά 55%. Σε μια δύσκολη περίοδο και με ορατό τον κίνδυνο μιας ύφεσης, η οικονομία της Ιταλίας θα μπορούσε να τονωθεί σε σημαντικό βαθμό. Και αυτό μεταφράζεται σε «ένεση ρευστού» της τάξεως των 40 δισ. ευρώ σε συνολικό κύκλο εργασιών, βάσει δημοσιευμάτων στις ιταλικές εφημερίδες. Στην ανοδική πορεία των αφίξεων συμβάλλει και το γεγονός πως από χθες, 1η Ιουνίου, δεν θα θεωρείται αναγκαίο το να επιδεικνύει κανείς πράσινη κάρτα εμβολιασμού ώστε να του καταστεί επιτρεπτή η είσοδος στη χώρα.

Οι λεγόμενες πόλεις της τέχνης, από τη Ρώμη μέχρι τη Νάπολη και τη Βενετία, έχουν ήδη γεμίσει με ξένους επισκέπτες, ενώ και στα γνωστότερα θέρετρα, όπως αυτά της Σαρδηνίας και της Απουλίας, οι εστιάτορες και οι ξενοδόχοι άρχισαν και πάλι να χαμογελούν. Παράλληλα, σύμφωνα με το Πανεπιστήμιο Κατόλικα, σε έρευνα η οποία διεξήχθη στην ίδια την Ιταλία, την Ισπανία, τη Γαλλία, τη Βρετανία και τη Γερμανία, οι συμμετέχοντες στην ερώτηση ποιος θα είναι ο πρώτος ευρωπαϊκός προορισμός που θα επέλεγαν, σε ποσοστό 60% απάντησαν η Ιταλία. Υπάρχει, βέβαια, το πρόβλημα των αυξήσεων. Ενώσεις καταναλωτών έκαναν γνωστό ότι στις διάφορες παραλίες της χώρας οι αυξήσεις για την ενοικίαση ξαπλώστρας και ομπρέλας κυμαίνονται από 5% μέχρι και 18%, αν και γίνονται πιο αισθητές στους ακριβότερους προορισμούς. Σε αρκετά θέρετρα κοντά στη Ρώμη μέχρι τα τέλη Ιουνίου θα βρίσκουν οι λουόμενοι ομπρέλα και ξαπλώστρα με 12 ευρώ, όπως αναφέρει η DW.

A.P.

Οι λεγόμενες πόλεις της τέχνης, από τη Ρώμη μέχρι τη Νάπολη και τη Βενετία, έχουν ήδη γεμίσει με ξένους επισκέπτες.

Συν τοις άλλοις, και στην Ιταλία, τέλος, καταγράφεται σοβαρή έλλειψη εργαζομένων στον τουριστικό τομέα. Χρειάζονται άμεσα 350.000 εργαζόμενοι, σύμφωνα με υπολογισμούς. Η κυβέρνηση του Μάριο Ντράγκι θα αναζητήσει προσωρινή λύση, δίνοντας το πράσινο φως για την είσοδο εργατικού δυναμικού από χώρες εκτός Ε.Ε.

Το περιοδικό Forbes δεν μπαίνει στο χρηματιστήριο

Το περιοδικό που συλλέγει και αξιολογεί τα περιουσιακά στοιχεία των δισεκατομμυριούχων και τους κατατάσσει σε ετήσια βάση και σε διεθνή κλίμακα, Forbes, ανακοίνωσε ότι ακυρώνει τα σχέδιά του για την εισαγωγή του στο χρηματιστήριο. Στόχος του αρχικά ήταν να εισαχθεί στο χρηματιστήριο με κεφαλαιοποίηση 630 εκατομμυρίων δολαρίων και διαμέσου εταιρείας ειδικού σκοπού (SPAC) και με επένδυση 200 εκατ. δολαρίων από το χρηματιστήριο κρυπτογραφημένων νομισμάτων Binance. Το εν λόγω περιοδικό και η Forbes Global Media Holdings παρέχουν υπηρεσίες στους πιο ισχυρούς πηγέτες και επιχειρηματίες του κόσμου, οι οποίοι μετασχηματίζουν τον κόσμο των εταιρειών και επιφέρουν αλλαγές στον κόσμο, όπως αναφέρεται στον ιστότοπο της εταιρείας. Εχει ακροατήριο και αναγνωστικό κοινό 150.000.000 ανθρώπων διεθνώς με τοπικές εκδόσεις σε 80 χώρες, ενώ οργανώνει και ποικίλες εκδηλώσεις και συνέδρια.

Κατά το παρελθόν έτος, η εταιρεία ανακοίνωσε έσοδα-ρεκόρ αυξημένα κατά 51%, στα 94 εκατομμύρια δολάρια, ενώ τα καθαρά της έσοδα το δ΄ τρίμηνο ήταν της τάξεως των 18 εκατ. δολαρίων εν συγκρίσει με τα 10 εκατ. δολάρια την ίδια περίοδο το 2020 – όπως επισημαίνουν αναλυτές, η απόφασή της να μην εισέλθει στο χρηματιστήριο δεν φαίνεται να συνδέεται με την οικονομική της κατάσταση, αλλά με τις αντιξοότητες στην αγορά. Αρχικά, πάντως, η συμφωνία, την οποία είχε κλείσει η Forbes με την εταιρεία ειδικού σκοπού Magnum Opus Acquisition με έδρα στο Χονγκ Κονγκ, είχε ανακοινωθεί πέρυσι τον Αύγουστο και αφορούσε την εισαγωγή της στο χρηματιστήριο μέσω συγχώνευσης με τη δεύτερη – τα σχετικά αναφέρει σε δημοσίευμά της η εφημερίδα New York Times. Αξίζει να αναφερθεί πως αυτές οι λεγόμενες εταιρείες ειδικού σκοπού είναι εισηγμένες εταιρείες-βιτρίνες, οι οποίες εξευρίσκουν κεφάλαια για την άμεση εισαγωγή μιας εταιρείας στο χρηματιστήριο. Οι επενδυτές είχαν τον τελευταίο καιρό επιδείξει ζωηρό ενθουσιασμό για τη δράση τους, ο οποίος κορυφώθηκε στις αρχές του 2021. Ωστόσο, γρήγορα εξανεμίστηκε, διότι αρκετές από τις εταιρείες ειδικού σκοπού (ή λευκών επιταγών) δεν κατόρθωσαν να ανταποκριθούν στις προσδοκίες που είχαν εκθρέψει οι επενδυτές. Οι αρμόδιες ρυθμιστικές αρχές, μεταξύ των οποίων και ο πρόεδρος της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς των ΗΠΑ, Γκάρι Γκένσλερ, είχαν επιτείνει τις έρευνες με επίκεντρο τις εν λόγω εταιρείες. Παράλληλα, οι μετοχές πολλών επιχειρήσεων, οι οποίες μέσω εταιρειών λευκών επιταγών είχαν εισαχθεί, έχουν καταβυθιστεί.

Η Forbes είναι μια εταιρεία από τον χώρο των ΜΜΕ, που ήλπιζε να εκμεταλλευθεί την αγορά των οντοτήτων ειδικού σκοπού, για να τονώσει την ανάπτυξή της. Ωστόσο, ο επενδυτικός όμιλος Axios σε έκθεσή του σχετική με τις προοπτικές εισαγωγής της Forbes μέσω SPAC είχε επισημάνει πως δεν είναι ευοίωνες. Χαρακτηριστικά αναφέρει το δημοσίευμα των NYT ότι η τιμή της μετοχής της εταιρείας ΜΜΕ, BuzzFeed, η οποία εισήχθη πέρυσι τον Δεκέμβριο με τη μέθοδο αυτή, έχει απολέσει άνω του 50% της αξίας της, ενώ ανάλογα σχέδια απέρριψε η πλατφόρμα Vice, η οποία επέλεξε ιδιώτες επενδυτές ως εναλλακτική.

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΠΑΦΟΥ

ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΣ

Την Πέμπτη 16 Ιουνίου, 9:30πμ, η Αστυνομική Διεύθυνση Πάφου θα διεξάγει Δημόσιο Πλειστηριασμό που θα περιλαμβάνει 17 οχήματα (Βολκσβάγκεν, TOYOTA, MITSUBISHI, MAZDA Διπλοκάμπινο και διάφορα άλλα) και 4 μοτοσυκλέτες, όλα για εξαρτήματα/καταστροφή (δεν επιτρέπεται η Εγγραφή).

Οι ενδιαφερόμενοι αγοραστές μπορούν να εξετάσουν τα οχήματα που βρίσκονται στο χώρο της Αστυνομικής Διεύθυνσης Πάφου την Τρίτη 14/6 και Τετάρτη 15/6/22 μεταξύ 8πμ-12μ καθώς και το πρωί του πλειστηριασμού.

Για περισσότερες πληροφορίες και καταλόγους απευθύνεστε στους Δημοπράτες:

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ ΛΤΔ
Τ. Παπαδόπουλου 6,
Άγιος Δομέτιος, Λευκωσία
(Απέναντι από ξενοδοχείο "ΑΣΤΥ")

ΤΗΛ.: 99639733, 22778751

ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΑΦΟΥ

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ

Γνωστοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 25 του Περι Ακινήτου Ιδιοκτησίας Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμηση) Νόμου Κεφ. 224, ότι συμφωνήθηκε να πωληθεί το μερίδιο ή συμφέρον στα ακίνητα που αναφέρονται πιο κάτω.
Δήλωση Μεταβίβαση: 6/Π/1539/2022
Πωλητής/τές:
ΚΑΠΠΕΤΖΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΑΝΕΜΩΝΗΣ 213, 8560 ΔΗΜΟΣ ΠΕΓΕΙΑΣ, ΠΑΦΟΣ
Αγοραστής:
WINWIN DEVELOPERS LTD
ΛΑΠΗΘΟΥ 1, 2412 ΔΗΜΟΣ ΕΓΚΩΜΗΣ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ
Ακίνητο:
Αρ. Εγγραφής: 4/20
Φύλλο/Σχέδ./Τμήμα/Τεμ./Κλίμ.: 44/15Ε/4/20/4
Είδος Ακινήτου: ΧΩΡΑΦΙ
Υποϊδιοκτησίες: ΛΑΚΚΟΣ
Εμβαδό τ.μ.: 7246
Γεωγραφική Περιοχή: ΠΑΦΟΣ ΔΗΜΟΣ ΠΕΓΕΙΑΣ
Τοποθεσία: ΠΕΤΡΕΣ ΤΟΥ ΒΑΘΥ
Μεταβιβ. Μερίδιο στο Ακιν.: 4573/14492
Ποσό Πώλησης: €120.000,00
ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Τα ακίνητα ενδέχεται να υπόκεινται σε Φ.Π.Α., ο οποίος δεν συμπεριλαμβάνεται στο ποσό πώλησης.

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΓΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΣΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥ/ΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ/ΝΤΡΙΑΣ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΡΚΙΝΟΥ ΚΥΠΡΟΥ (CCRI)

Το Ινστιτούτο Έρευνας Καρκίνου Κύπρου (CCRI), ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός, με έδρα τη Λευκωσία, αποτελεί κοινοπραξία του Πανεπιστημίου Κύπρου, του Καραϊσκάκειου Ιδρύματος και του Ογκολογικού Κέντρου Τράπεζας Κύπρου. Το Ινστιτούτο στοχεύει να καταστεί ένα κορυφαίο ερευνητικό Κέντρο Έρευνας Καρκίνου, δημιουργώντας γέφυρες επικοινωνίας και μεταφοράς γνώσεων με αντίστοιχα Κέντρα Αριστείας στο εξωτερικό και συνέργειες με άλλα κέντρα στην Κύπρο ενώ επιδίωξή του είναι και η προσφορά ευκαιριών εκπαίδευσης και κατάρτισης νέων επιστημόνων.

Μέσω των σύγχρονων εγκαταστάσεων που θα δημιουργηθούν, του εξοπλισμού υψηλής τεχνολογίας που θα αποκτηθεί αλλά κυρίως βάσει μιας ισχυρής διεπιστημονικής ερευνητικής ομάδας, το Ινστιτούτο στοχεύει να δημιουργήσει ένα εθνικό δίκτυο Ερευνητικής Αριστείας σε θέματα καρκίνου, αναδεικνύοντας, με τον τρόπο αυτό, την Κύπρο σε κέντρο έρευνας για τον καρκίνο και φροντίδας των ασθενών, καθώς και σε ένα εκκολαπτήριο νέων επιστημόνων.

Για επίτευξη των πιο πάνω στόχων, το CCRI ανακοινώνει την προκήρυξη της θέσης του/της Επιστημονικού/ής Διευθυντή/ντριας του Ινστιτούτου, ο/η οποίος/α θα είναι υπεύθυνος/η για τη διοίκηση του Ινστιτούτου, κυρίως όσον αφορά θέματα έρευνας, όπως ο σχεδιασμός και η υλοποίηση του στρατηγικού σχεδίου έρευνας του Ινστιτούτου. Πέραν από τις απολαβές του/της, ο/η Επιστημονικός/ή Διευθυντής/ντρια θα λαμβάνει ετήσια χρηματοδότηση ώστε να ηγηθεί της δικής του/της ερευνητικής ομάδας.

Η θέση του/της Επιστημονικός/ής Διευθυντή/ντριας του Ινστιτούτου Έρευνας Καρκίνου Κύπρου, είναι ανοικτή σε υποψήφιους/ες τόσο από την Κύπρο όσο και από το εξωτερικό.

Λεπτομέρειες όσον αφορά την προκήρυξη της θέσης και τα προσόντα των υποψηφίων μπορείτε να βρείτε στην ιστοσελίδα του CCRI (www.ccri.org.cy) στη διεύθυνση:

https://www.ccri.org.cy/careers/ - "CALL FOR APPLICATIONS - CCRI SCIENTIFIC DIRECTOR".

Οι αιτήσεις πρέπει να υποβληθούν το αργότερο μέχρι τις 17 Ιουνίου 2022.

Για οποιαδήποτε πληροφορία σχετικά με τη θέση, μπορείτε να επικοινωνείτε με το Τμήμα Ανθρώπινου Δυναμικού του Ινστιτούτου μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου hr@ccri.org.cy ή τηλεφώνου +357 22 894376

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Real Estate
ΚΥΡΙΑΚΗ 5 ΙΟΥΝΙΟΥ 2022

Οι κατασκευαστικές επιστρέφουν στην αγορά του real estate

Νέες αναπτύξεις σχεδιάζουν Reds, Avax Development και Intrakat

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Εσοδα και σημαντικά κέρδη από τον κλάδο του real estate θεωρούν ότι μπορούν να αποκομίσουν οι μεγάλοι κατασκευαστικοί όμιλοι. Επειτα από σχεδόν μία δεκαετία κατά τη διάρκεια της οποίας, ως επί το πλείστον, απείχαν από την αγορά ακινήτων, το τελευταίο διάστημα καταγράφονται σημαντικές κινήσεις επιστροφής των τεχνικών εταιρειών σε μια αγορά που ανέκαθεν αποτελούσε φυσική προέκταση των δραστηριοτήτων τους. Η ανάκαμψη των αξιών και η επιστροφή της ζήτησης για διάφορες κατηγορίες ακινήτων, κυρίως όμως η αίσθηση ότι πλέον είναι ευκολότερη υπόθεση η εύρεση επενδυτών και αγοραστών για το τελικό προϊόν και μάλιστα σε υψηλές τιμές, αποτελούν τους βασικούς κινητήριους μοχλούς της εξέλιξης αυτής.

Ανάκαμψη τιμών και ισχυρό επενδυτικό ενδιαφέρον οδηγούν στην επανενεργοποίηση των μεγάλων ομίλων.

Η Reds, θυγατρική του ομίλου Ελλάκτωρ, αποτελεί σήμερα βασικό σκέλος της στρατηγικής για την ενίσχυση της κερδοφορίας της εισηγμένης, έπειτα από μια ιδιαίτερα «ταραχώδη» περίοδο. Μετά την ανάληψη της νέας διοίκησης υπό τον κ. Γιώργο Κωνσταντινίδη, πριν από έναν και πλέον χρόνο, έχει αρχίσει να δημιουργείται μια κρίσιμη «μαγιά» νέων επενδύσεων που θα παράγουν αξιόλογα και, το σημαντικότερο, επαναλαμβανόμενα έσοδα για την εταιρεία και τον όμιλο σε βάθος χρόνου. Αυτά θα προέλθουν από την εκμετάλλευση της μαρίνας Αλίμου και από την ανάπτυξη της έκτασης στην πρώην αεροπορική βάση στις Γούρνες του Ηρακλείου της Κρήτης, όπου ουσιαστικά δρομολογείται ένα «μίνι Ελληνικό», καθώς θα συνδυάζονται τουριστικές χρήσεις (ξενοδοχείο, μαρίνα κ.τ.λ.) με τη λειτουργία καζίνο.

Το έργο της ανάπλασης και αναβάθμισης της μαρίνας Αλίμου θα ξεκινήσει τον Μάρτιο του 2023, με ορίζοντα ολοκλήρωσης στα μέσα του 2025.

Σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα, το έργο της ανάπλασης και αναβάθμισης της μαρίνας Αλίμου αναμένεται να ξεκινήσει τον Μάρτιο του 2023, με ορίζοντα ολοκλήρωσης στα μέσα του 2025. Πρόκειται για συνολική επένδυση της τάξεως των 50 εκατ. ευρώ, ενώ μαζί με το τίμημα που καταβλήθηκε στο ΤΑΙΠΕΔ για την εξασφάλιση της παραχώρησης του ακινήτου για περίοδο 40 ετών (με δικαίωμα επέκτασης για επιπλέον 10 χρόνια), το συνολικό κόστος θα αγγίξει τα 100 εκατ. ευρώ. Αντίστοιχα, στις Γούρνες της Κρήτης θα απαιτηθεί περίοδος της τάξεως των πέντε έως επτά ετών έως ότου ωριμάσει η επένδυση, με τη διοίκηση της Reds να εκτιμά ότι θα είναι εφικτή η ολοκλήρωση των σχετικών έργων μέχρι το 2027-2028.

Αμεσότερη χρονικά αναμένεται να είναι η επένδυση για την ανάπτυξη των πρώην κτημάτων Καμπά στην Κάντζα της Παλλήνης, έπειτα από σχεδόν δύο δεκαετίες πολεοδομικής ωρίμανσης. Το «φιλέτο» των 315 στρεμμάτων αναμένεται να ξεκινήσει να υλοποιείται από το δεύτερο εξάμηνο του τρέχοντος έτους και μετά. Πρόσφατα ολοκληρώθηκε από την Deloitte η επικαιροποίηση της μελέτης για το επιχειρησιακό σχέδιο ανάπτυξης του ακινήτου, χωρίς αλλαγές σε σχέση με τον αρχικό σχεδιασμό. Ετσι, από τα 89.000 τ.μ. δομήσιμων επιφανειών που θα κατασκευαστούν, τα 51.000 τ.μ. πρόκειται να αφορούν «πράσινα» κτίρια γραφείων, ένα μικρό ξενοδοχείο 20 δωματίων, εμπορικούς χώρους και καταστήματα εστίασης επιφάνειας 16.400 τ.μ., καθώς και 25.000 τ.μ. πολιτιστικών χώρων, όπως μουσεία. Ενα επιπλέον 60% της έκτασης θα αφορά κοινόχρηστους χώρους πρασίνου και 22% θα καλυφθεί από χώρους στάθμευσης. Από τα συνολικά 138 στρέμματα που θα αξιοποιηθούν για τις ανάγκες της επένδυσης, προβλέπονται 53 στρέμματα υπαίθριων χώρων και πλατειών, ενώ το υπόλοιπο τμήμα της έκτασης θα γίνει πάρκο πρασίνου. Το ύψος της επένδυσης για το Cambas Project αναμένεται να ξεπεράσει τα 200 εκατ. ευρώ.

Μεγάλες επενδύσεις σε πολυτελείς κατοικίες και τουριστικά ακίνητα

Στην πιο ενεργό παρουσία της στην αγορά ακινήτων έχει στραφεί τον τελευταίο χρόνο και η «Αβαξ», η οποία είχε υλοποιήσει σημαντικές αναπτύξεις ακινήτων κατά τη δεκαετία του 2000, μεταξύ των οποίων και ένα συγκρότημα εξοχικών κατοικιών στις Σπέτσες. Σήμερα η εισηγμένη, μέσω της θυγατρικής της, Avax Development, σχεδιάζει την αξιοποίηση ιδιόκτητου οικοπέδου επιφάνειας 2,2 στρεμμάτων στο Ελληνικό. Συγκεκριμένα, έχουν ξεκινήσει οι εργασίες για την ανέγερση συγκροτήματος 16 πολυτελών διαμερισμάτων, συνολικής επιφάνειας 2.500 τ.μ. Η εισηγμένη έχει σε εξέλιξη μία ακόμα επένδυση στην αγορά κατοικίας, καθώς δρομολογεί την ανάπτυξη μιας ακόμα ιδιόκτητης έκτασης στην περιοχή των Χανίων. Εκεί θα κατασκευαστεί συγκρότημα παραθεριστικών κατοικιών. Η Avax Development έχει επενδύσει και στην εταιρεία 3V, η οποία πρόκειται να αναπτύξει έκταση 18,7 στρεμμάτων (πρώην ΒΕΛΚΑ) στην παλιά βιομηχανική ζώνη του Φαλήρου. Στο ακίνητο αυτό σχεδιάζεται μια μεικτή ανάπτυξη κατοικιών και γραφείων, συνολικής επιφάνειας 57.500 τ.μ. (επιμερισμένη σε επτά διαφορετικά κτίρια), με το συνολικό ύψος της επένδυσης να υπολογίζεται σε 100 εκατ. ευρώ. Στην 3V συμμετέχουν επίσης το σχήμα Dimand - EBRD με ποσοστό 55%, όπως επίσης και ο ίδιος ο Χρ. Ιωάννου, μεγαλομέτοχος και διευθύνων σύμβουλος της «Αβαξ», ενώ 10% διαθέτει και η κ. Δήμητρα Δαυίδ.

Αντιστοιχα, η Intrakat έχει αναδείξει τον τομέα του real estate και συγκεκριμένα των τουριστικών ακινήτων σε έναν από τους βασικούς πυλώνες της δραστηριότητάς της. Στο πλαίσιο αυτό, από το τέλος του 2021 η εταιρεία εκμεταλλεύεται το ξενοδοχείο Milos στο κέντρο της Αθήνας, καθώς μισθώνει το ακίνητο από το Μετοχικό Ταμείο Στρατού. Επίσης, στις αρχές του 2024 δρομολογεί την ολοκλήρωση επένδυσης για την ανέγερση ξενοδοχείου 200 κλινών στη Μύκονο, ενώ τον προσεχή Σεπτέμβριο αναμένεται να λειτουργήσει το νέο «πράσινο» κτίριο γραφείων που η εταιρεία ανακατασκευάζει στην οδό Ιπποκράτους. Πρόκειται για ακίνητο που έχει μισθωθεί για περίοδο 20 ετών (με δικαίωμα ανανέωσης της σύμβασης για άλλα 20 χρόνια) από το Συνεγγυητικό Κεφάλαιο Εξασφάλισης Επενδυτικών Υπηρεσιών. Στο κτίριο των εννέα ορόφων έχει ήδη συμφωνήσει να εγκατασταθεί ως μισθωτής η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, καταλαμβάνοντας περίπου το 80% της συνολικής επιφάνειας των 7.300 τ.μ. Σημαντικό ενδιαφέρον καταγράφεται και για την ενοικίαση των υπόλοιπων χώρων του κτιρίου. Το ύψος της επένδυσης για την ανακατασκευή του ακινήτου και την υλοποίηση εργασιών ενεργειακής αναβάθμισης ανέρχεται σε 4,5 εκατ. ευρώ.

Κινητικότητα καταγράφεται και στην ανάπτυξη συγκροτημάτων μεικτής χρήσης και «πράσινων» γραφείων.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Οι κτηματικές επιδόσεις του Μαΐου

Ομολογουμένως περιμέναμε με αγωνία το τι μας επεφύλασσε ο Μάιος σε ό,τι αφορά στις κτηματικές συναλλαγές, επειδή με όλη αυτή την χαοτική περιρρέουσα ατμόσφαιρα όποιο και να ήταν το αποτέλεσμα δύσκολα θα μπορούσες να το χαρακτηρίσεις σωστό ή λάθος. Θα μπορούσες όμως άνετα να το χαρακτηρίσεις εξαρχής σημαντικό. Και είναι σημαντικό επειδή δείχνει πώς αντιδρά ο κόσμος σε μια κατάσταση που ίσως και να μην έζησε ποτέ στο παρελθόν ή που μπορεί να βίωσε εν μέρει πριν από 30 – 40 χρόνια. Και αναφέρομαι φυσικά στην κατάσταση του αυξανόμενου πληθωρισμού σε συνδυασμό με την αβεβαιότητα που επικρατεί λόγω πολλών διαφορετικών παραγόντων. Άρα είναι συναρπαστικό να δούμε πώς συμπεριφέρεται το επενδυτικό κοινό κάτω από αυτές τις – για πολλούς πρωτόγνωρες – συνθήκες.

Παρά τα όσα ακούγονται, οι παραλιακές πόλεις είχαν ένα εκρηκτικό επενδυτικό ενδιαφέρον που σε συνδυασμό με την σταθερότητα της Λευκωσίας έφεραν θετικά αποτελέσματα στον κτηματικό χάρτη.

Τον Μάιο του 2022 σημειώθηκαν συνολικά 1.727 πωλήσεις (μεταβιβάσεις) ακινήτων. Σε σχέση με τις 1.255 πωλήσεις του περασμένου Απριλίου, είναι αυξημένες κατά 37,6%. Σε σχέση δε με τις 1.161 πωλήσεις του Μάη του 2021 είναι αυξημένες κατά 48,8%. Αν συγκρίνουμε από το 2019 και μπρος, ο φετινός Μάιος είναι ο καλύτερος σε επίπεδο αριθμού συναλλαγών. Σε επίπεδο πωλητηρίων εγγράφων (μελλοντικές μεταβιβάσεις συναλλαγών που έγιναν), η παγκύπρια εικόνα είναι εξαιρετική αφού τον Μάιο κατατέθηκαν συνολικά 1.143 πωλητήρια έγγραφα, γεγονός που συνιστά 50% αύξηση σε σχέση με τον περσινό Μάιο. Αυτή η επίδοση αντέστρεψε την αναιμική αύξηση του Απριλίου και επανέφερε το κοντέρ πίσω στα δυνατά νούμερα του πρώτου τριμήνου. Οι συνολικές αξίες συναλλαγών τον Μάιο κυμάνθηκαν πέριξ των €348 εκ. Συγκρινόμενες με τον Μάιο του 2021 όπου οι αξίες ήταν πέριξ των €292 εκ., συνιστούν μια αύξηση της τάξης του 19,2%. Αξιοσημείωτο είναι πως σε σχέση με πριν ένα μήνα, αυτές είναι αυξημένες κατά €100 εκ. περίπου. Ήταν δε και οι πιο ψηλές από το 2019 και μπρος.

Πώς κατανέμεται αυτή η συνολική απόδοση του μήνα μεταξύ των επαρχιών;

Η Λευκωσία κατέγραψε 540 πωλήσεις με συνολικό όγκο συναλλαγών πέριξ των €84,2εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Μαΐου 31,3% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 24,2% επί της αξίας συναλλαγών. Τον Μάιο πέρσι είχε καταγράψει 413 συναλλαγές συνολικής αξίας πέριξ των €70,9 εκ. Επιπλέον η Λευκωσία κατέγραψε και 219 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 7% μειωμένα σε σχέση με τον Μάιο του 2021. Η συνολική φετινή χρονιά μέχρι τώρα (Ιανουάριος – Μάιος) είναι οριακά καλύτερη σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο πέρσι (επιπλέον 4 πωλητήρια έγγραφα).

Η Λεμεσός κατέγραψε 442 πωλήσεις με συνολικό όγκο συναλλαγών πέριξ των €127,3εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Μαΐου 25,6% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 36,6% επί της αξίας συναλλαγών. Τον Μάιο πέρσι είχε καταγράψει 302 συναλλαγές συνολικής αξίας πέριξ των €66,1εκ. Επιπλέον η Λεμεσός κατέγραψε και 410 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 74% αυξημένα σε σχέση με τον Μάιο του 2021. Η συνολική φετινή χρονιά μέχρι τώρα (Ιανουάριος – Μάιος) είναι κατά 62% αυξημένη σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο πέρσι.

Με συγκρατημένη αισιοδοξία βλέπουμε το επενδυτικό κοινό να δείχνει εμπιστοσύνη στα ακίνητα σαν μια θωράκιση και σαν ένα βαρύ πυροβολικό εναντίον του πληθωρισμού.

Η Λάρνακα κατέγραψε 319 πωλήσεις με συνολικό όγκο συναλλαγών πέριξ των €57,4εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Μαΐου 18,5% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 16,5% επί της αξίας συναλλαγών. Τον Μάιο πέρσι είχε καταγράψει 217 συναλλαγές συνολικής αξίας πέριξ των €34,9εκ. Επιπλέον η Λάρνακα κατέγραψε και 227 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 96% αυξημένα σε σχέση με τον Μάιο του 2021. Η συνολική φετινή χρονιά μέχρι τώρα (Ιανουάριος – Μάιος) είναι κατά 58% αυξημένη σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο πέρσι.

Η Πάφος κατέγραψε 320 πωλήσεις με συνολικό όγκο συναλλαγών πέριξ των €62,8εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Μαΐου 18,5% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 18% επί της αξίας συναλλαγών. Τον Μάιο πέρσι είχε καταγράψει 139 συναλλαγές συνολικής αξίας πέριξ των €23,7εκ. Επιπλέον η Πάφος κατέγραψε και 243 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 79% αυξημένα σε σχέση με τον Μάιο του 2021. Η συνολική φετινή χρονιά μέχρι τώρα (Ιανουάριος – Μάιος) είναι κατά 80% αυξημένη σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο πέρσι.

Η Αμμόχωστος κατέγραψε 106 πωλήσεις με συνολικό όγκο συναλλαγών πέριξ των €16,4εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Μαΐου 6,1% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 4,7% επί της αξίας συναλλαγών. Τον Μάιο πέρσι είχε καταγράψει 90 συναλλαγές συνολικής αξίας πέριξ των €16,7εκ. Επιπλέον η Αμμόχωστος κατέγραψε και 44 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 16% αυξημένα σε σχέση με τον Μάιο του 2021. Η συνολική φετινή χρονιά μέχρι τώρα (Ιανουάριος – Μάιος) είναι κατά 13% αυξημένη σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο πέρσι.

Η πιο πάνω ανάλυση καταλήγει στο συμπέρασμα πως παρά τα όσα ακούγονται, οι παραλιακές πόλεις είχαν ένα εκρηκτικό επενδυτικό ενδιαφέρον που σε συνδυασμό με την σταθερότητα της Λευκωσίας έφεραν θετικά αποτελέσματα στον κτηματικό χάρτη. Με συγκρατημένη αισιοδοξία βλέπουμε το επενδυτικό κοινό να δείχνει εμπιστοσύνη στα ακίνητα σαν μια θωράκιση και σαν ένα βαρύ πυροβολικό εναντίον του πληθωρισμού που καλπάζει αυτή τη στιγμή. Οι μειώσεις στην προσφορά αυξάνονται, το κατασκευαστικό κόστος επίσης αυξάνεται και με αυτά τα δεδομένα θα βιώσουμε ένα κύκλο αυξήσεων στις τιμές πώλησης και στα ενοίκια.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

RCB
25 ΧΡΟΝΙΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΖΩΗ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ • ΕΠΙΣΤΗΜΗ • ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ
ΚΥΡΙΑΚΗ 5 ΙΟΥΝΙΟΥ 2022

RCB
25 ΧΡΟΝΙΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

«Στην έκθεση δείχνουμε ότι οι διαχωρισμοί του φυσικού και του εικονικού κόσμου δεν έχουν σημασία. Αυτό που αναρωτιόμαστε είναι εάν η τεχνολογία μπορεί να μας βοηθήσει να επαναπροσδιορίσουμε τον εαυτό μας».

Το σώμα σε έναν τεχνολογικό κόσμο

Η Ειρήνη Μιρένα Παπαδημητρίου, επιμελήτρια της έκθεσης «Πλάσματα» της Στέγης, μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στον **ΠΑΥΛΟ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟ**

Οταν ήταν έφηβη τη δεκαετία του '90, η Ειρήνη Μιρένα Παπαδημητρίου έφευγε από το σπίτι της στου Γκύζη και πήγαινε με τους φίλους της δυο βήματα πιο κάτω, στο Πεδίον του Αρεως, όπου έκαναν όνειρα να πετάξουν στο εξωτερικό και να χτίσουν ένα δικό τους μέλλον, πέρα από τα στενά ελληνικά πρότυπα. Σήμερα η Μιρένα, καταξιωμένη επιμελήτρια τέχνης στη Μεγάλη Βρετανία, επιστρέφει στο αγαπημένο της Πεδίον του Αρεως έπειτα από πρόσκληση της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών και οργανώνει την έκθεση «Πλάσματα».

– Μιλήστε μας για τη διαδρομή σας. Πώς έγινε η συνεργασία σας με τη Στέγη;

– Ασχολούμαι με την τέχνη και την τεχνολογία από το 2004 κάνοντας επιμέλεια εκθέσεων, μετά την αποφοίτησή μου από το Goldsmiths του Πανεπιστημίου του Λονδίνου. Αφού πέρασα περίπου 10 χρόνια στο V&A (στον ρόλο της Digital Programmes Manager) και στο Watermans (στον ρόλο της Head of New Media Art Development) στο Λονδίνο, εντάχθηκα στο FutureEverything ως η νέα διευθύντρια. Το FutureEverything είναι ένας μη κερδοσκοπικός καλλιτεχνικός οργανισμός με έδρα το Μάντσεστερ από το 1995. Το επίκεντρο της δουλειάς στο FutureEverything είναι πως η τέχνη και ο πολιτισμός μπορούν να διαμορφώσουν την κοινωνία, να ανοίξουν νέες προοπτικές και να θέσουν δύσκολα ερωτήματα. Το 2020 η Στέγη με κάλεσε να επιμεληθώ το «You and AI», το οποίο τελικά παρουσιάστηκε στο Πεδίον του Αρεως λόγω της πανδημίας, κάτι που αποδείχτηκε πραγματικά σπουδαία κίνηση, οπότε για τη φετινή έκθεση «Πλάσματα» ήταν λογικό να επιστρέψουμε στον ίδιο χώρο.

Η Ειρήνη Μιρένα Παπαδημητρίου.

– Ποια ήταν η αφορμή και ποια είναι η κεντρική ιδέα για τα «Πλάσματα»;

– Η έκθεση κατά κάποιον τρόπο ακολουθεί τη συζήτηση από την περυσινή, «You and AI». Ενώ το «You and AI» εξερεύνησε πώς τα τεχνολογικά και αλγοριθμικά συστήματα επηρεάζουν την κοινωνία και την αντίληψή μας για τον κόσμο, τα «Πλάσματα» εξερευνούν το σώμα σε έναν τεχνολογικό κόσμο. Από ανθρώπινο και μη, οργανικό, άυλο ή μηχανικό, υβριδικό, συλλογικό ή πλανητικό, η έκθεση μας προσκαλεί να εξερευνήσουμε το σώμα που δημιουργούμε σήμερα μέσω των τεχνολογιών μας. Μέσω τεχνολογιών και τεχνολογικών διεπαφών επιθυμούμε και φανταζόμαστε τρόπους να γίνουμε κάτι άλλο, να αλλάξουμε την ανθρώπινη υπόστασή μας, να συγχωνευθούμε με άλλες οντότητες ή να ζήσουμε νέους κόσμους, ακόμη και να ξεφύγουμε από τη θνητότητά μας. Ωστόσο, η τεχνολογία δεν είναι ουδέτερη. Στην έκθεση κοιτάμε πέρα από τις λαμπερές εμφανίσεις των τεχνολογικών συστημάτων και τις –ενίοτε βρώμικες– πλευρές τους. Βλέπουμε πώς αυτές οι τεχνολογίες επαναλαμβάνουν τις κοινωνικές προκαταλήψεις, γίνονται μισαλλόδοξες και ξενοφοβικές, και εκτιμούν ορισμένα σώματα περισσότερο από άλλα. Πώς μέσω αυτών των τεχνολογιών τα σώματά μας αστυνομεύονται, επιτηρούνται, αντικειμενοποιούνται και ποσοτικοποιούνται.

«Το Πεδίον του Αρεως, ως δημόσιο πάρκο και χώρος αναψυχής, αποτελεί κάτι το φυσικό αλλά και τεχνητό. Δεν θα μπορούσαμε να έχουμε πιο κατάλληλο μέρος για να θέσουμε τις ερωτήσεις και προκλήσεις γύρω από τα θέματα της έκθεσης».

– Τι σημαίνει η φράση «Διαδίκτυο των σωμάτων» που αναφέρετε στην έκθεση; Πιστεύετε ότι οι λέξεις «σώμα» και «πλάσμα» αποκτούν νέο νόημα στην ψηφιακή εποχή;

– Με τον όρο «Διαδίκτυο των σωμάτων» εννοούμε σώματα ως δεδομένα. Καθώς η τεχνολογία μάς διαποτίζει, αναπνέουμε δεδομένα, ζούμε ως δεδομένα, έχουμε γίνει δεδομένα. Βασιζόμαστε στην τεχνολογία με τρόπο που ο φυσικός και ο εικονικός κόσμος είναι σχεδόν αχώριστοι. Αυτό το συνειδητοποιούμε μόνον όταν βρισκόμαστε εκτός σύνδεσης. Το πιο απλό παράδειγμα είναι το smartphone ή το smartwatch, ψηφιακή συσκευή που κουβαλάμε πάντα μαζί μας και μέσω της οποίας βιώνουμε τον κόσμο: πλοήγηση, συνομιλία με ανθρώπους κ.λπ. Η τεχνολογία μας δημιουργεί, μας πλάθει, όσο και εμείς την πλάθουμε. Επεκτείνει το σώμα μας, βιώνουμε τον κόσμο μέσα από αυτό, αλλά και μας περιέχει και μας ελέγχει.

Η τεχνολογία μας δημιουργεί, μας πλάθει, όσο και εμείς την πλάθουμε. Επεκτείνει το σώμα μας, βιώνουμε τον κόσμο μέσα από αυτό, αλλά και μας ελέγχει.

Η έκθεση μιλάει για σώματα και πλάσματα ως μέρος μιας μεγαλύτερης, πλανητικής οντότητας, που απειλείται από περιβαλλοντική καταστροφή.

– Είναι άλλη η αίσθηση του σώματός μας σήμερα από αυτή που ήταν πριν από 30 χρόνια;

– Ναι, τα σώματά μας –που έχουν πλέον διαμορφωθεί από την τεχνολογία– είναι σίγουρα διαφορετικά από αυτά που ήταν πριν από 30 χρόνια. Στην έκθεση δείχνουμε ότι οι διαχωρισμοί του φυσικού και του εικονικού κόσμου δεν έχουν σημασία. Αυτό που αναρωτιόμαστε είναι εάν η τεχνολογία, η οποία μας δίνει τη δυνατότητα να βιώσουμε κόσμους πέρα από τα όρια του φυσικού χώρου, μπορεί να μας βοηθήσει να επαναπροσδιορίσουμε τον εαυτό μας, την ταυτότητά μας και την ανθρωπιά μας. Αν μπορεί να μας βοηθήσει να επικεντρωθούμε στη συλλογικότητα, στην πολλαπλότητα και στη συμπόνια.

– Ποια ιστορία θέλετε να διηγηθείτε μέσα από τη δημιουργία μιας «αφηγηματικής διαδρομής» μέσα στο Πεδίον του Αρεως;

– Τα «Πλάσματα» μας καλούν να δούμε το σώμα ως τόπο υποκειμενικότητας, ταυτοτικής, πολιτικής και κοινωνικής σύγκρουσης, καθώς και ως πυρήνα ύπαρξης, απόλαυσης και πόνου. Η έκθεση εξερευνά επίσης το σώμα όπως διαμορφώνεται μέσα από τεχνολογίες, ψηφιακούς κόσμους και ψηφιακές γραφειοκρατίες. Και φυσικά, μιλάει για σώματα και πλάσματα ως μέρος μιας μεγαλύτερης, πλανητικής οντότητας, που απειλείται από περιβαλλοντική καταστροφή.

Το Πεδίον του Αρεως, ως δημόσιο πάρκο και χώρος αναψυχής, αποτελεί κάτι το φυσικό αλλά και τεχνητό. Ως δημόσιος χώρος και κοινότητα ανθρώπων έχει υλικότητα, αλλά αποτελεί και κοινωνική κατασκευή. Επίσης, το πάρκο από μόνο του αποτελεί ένα ζωντανό σύστημα συμπεριλαμβανομένων ανθρώπινων και φυσικά μη ανθρώπινων πλασμάτων – φυτά, έντομα, πουλιά και άλλα όντα.

Επομένως, δεν θα μπορούσαμε να έχουμε πιο κατάλληλο μέρος για να θέσουμε τις ερωτήσεις και προκλήσεις γύρω από τα θέματα της έκθεσης.

Πλάσματα: Ψηφιακή Τέχνη στο Πεδίον του Αρεως. Εως τις 10/7.

"Ευχαριστούμε
για την εμπιστοσύνη σας για πάνω από 25 χρόνια.
Ευγενική υπενθύμιση όπως τερματίσετε
την μεταξύ μας τραπεζική σχέση."

Μετά λύπης & χαιρετισμών,
RCB ~~Bank~~

RCB

Ατζέντα

ΕΠΙΛΟΓΕΣ

5.6 - 11.6.22

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
louil@kathimerini.com.cy

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

«Αθαλάσσα» Κώστα Λυμπουρή

Συζήτηση για το μυθιστόρημα «Αθαλάσσα» του εκπαιδευτικού και συγγραφέα Κώστα Λυμπουρή διοργανώνεται με δεκάλεπτες προσεγγίσεις των Ανδρέα Καραγιάν, Βαλεντίνας Σαλτέ, Κούλας Στυλιανού και Γιάννου Σωκράτους. Τη συζήτηση θα συντονίζει ο διευθυντής Μέσης Εκπαίδευσης και αναπληρωτής διευθυντής των Πολιτιστικών Υπηρεσιών δρ Κυπριανός Λούης. Δευτέρα, 6 Ιουνίου, ώρα 7:30 μ.μ. Οίκημα ΟΕΛΜΕΚ, Κωνσταντίνου Σπυριδάκι 3-5, Λευκωσία.

ΘΕΑΤΡΟ

«Η Μαύρη γαλότσα» ταξιδεύει

Η «μαύρη γαλότσα», η κωμωδία της Βάσιας Αργέντη, μετά τη μεγάλη επιτυχία της πρεμιέρας και των παραστάσεων στη Λευκωσία, ταξιδεύει από αύριο για Λεμεσό και πιο συγκεκριμένα στις 6, 7 και 8 Ιουνίου θα είναι στο Παττίχειο θέατρο Λεμεσού. Την Πέμπτη 9 Ιουνίου στο θέατρο «Σκάλα» στη Λάρνακα και την Παρασκευή 10 Ιουνίου κάνει φινάλε στο «Μαρκίδειο θέατρο» της Πάφου. Ένα ζευγάρι καθημερινό. Ένα ζευγάρι που ακροβατεί μεταξύ απόλυτης αγάπης και έρωτα από τη μία και αντικειμενικών προβλημάτων από την άλλη. Εφτά χρόνια αναμονής για την πολυπόθητη πρόταση γάμου. Ζήλιες, ασυνεννοησίες και ό,τι άλλο έχει «κληρονομήσει» ο Λευτέρης από την οικογένεια του το φέρνει στη σχέση του με την Αλκυόνη. Με κορυφαία κυριολεκτική προσθήκη στη σχέση τους, που παίρνει σάρκα και οστά.... Τη μαμά του! Πρωταγωνιστούν οι Μίρκα Παπακωνσταντίνου, Κρίστη Παπαδοπούλου και ο Λευτέρης Ζαμπετάκης. **Εισιτήρια από το tickethour.com.cy και ACS Courier.**

ΜΟΝΟΛΟΓΟΣ

«Άγγελε μου» του Χένρι Νέιλορ

Το θέατρο Αντίλογος παρουσιάζει, σε σκηνοθεσία Αλεξίας Παπαλαζάρου, τον συγκλονιστικό μονόλογο «Άγγελε μου» του Χένρι Νέιλορ βασισμένο σε πραγματικά γεγονότα, με την Μυρσίνη Χριστοδούλου επί σκηνής στο Δημοτικό Μουσείο Χαρακτικής Χαμπή. Το «Άγγελέ μου» είναι ένας συγκλονιστικός μονόλογος, με πρωταγωνιστικό πρόσωπο ένα νεαρό κορίτσι από το Κουρδιστάν. Τη λένε Ρεχάνα, αλλά οι γονείς της την φωνάζουν «Άγγελέ μου» και μεγαλώνει σε ένα αγρόκτημα με φυστικόδεντρα σε ένα χωριουδάκι κοντά στο Κομπάνι στη Βόρεια Συρία. Μας αφηγείται την ιστορία της παιδικής της ηλικίας, μας μιλά για τον πατέρα της που πάντα ονειρευόταν την εποχή που οι γυναίκες θα ήταν ισότιμες με τους άντρες, για τις βαθιά ριζωμένες μέσα της ειρηνιστικές πεποιθήσεις και για την επιθυμία της να γίνει μια μέρα δικηγόρος. Μουσείο Χαρακτικής Χαμπή, οδός Αμμοχώστου 55-59, Παλιά Λευκωσία. Σάββατο 11- Κυριακή 12 Ιουνίου, στις 9:00 μ.μ. **Προπώληση Soldouttickebox & καταστήματα Stephanis**

ΣΟΛΟ ΠΕΡΦΟΡΜΑΝΣ

LANDSCAPE της Έλενας Αντωνίου

Το 23ο Φεστιβάλ Σύγχρονου Χορού Κύπρου συνεχίζεται με την παράσταση LANDSCAPE της Έλενας Αντωνίου, η οποία έχει επιλεγεί ως η κυπριακή συμμετοχή στη διοργάνωση. Στη σόλο περφόρμανς LANDSCAPE, η Έλενα Αντωνίου θέτει αναπολογητικά τον εαυτό της στην ανάδειξη του προσωπικού βιώματος ως ένα συλλογικό τοπίο. Υπερεκθέτει το θηλυκό σώμα με απόλαυση και εξαντλεί το όριο της θεαματικότητας, προσκαλώντας με επιτήδευση το βλέμμα των θεατών. Ταυτόχρονα, δημιουργεί τον χώρο στο πολιτικό σώμα να υπάρξει ως βαθιά τραυματισμένο, αλλά και ελευθέρα σεξουαλικό. Κατάλληλο για άνω των 16 ετών. Θέατρο Ριάλτο, Δευτέρα 6 Ιουνίου, ώρα 8:30 μ.μ. **E-ticket: www.rialto.com.cy, Rialto App, Ταμείο: 77777745.**

ΕΚΘΕΣΗ

Βαρβάρας Γεωργίου στην Alpha C.K. Art Gallery

Ο Σύνδεσμος Μωρά Θαύματα ανακοινώνει ότι η Alpha C.K. Art Gallery φιλοξενεί από τις 3 έως τις 18 Ιουνίου, την έκθεση της Κύπριας γλύπτριας, Βαρβάρας Γεωργίου. Στην έκθεση θα παρουσιαστούν έργα κεραμικής από τη νέα συλλογή της καλλιτέχνιδας. Η γνωστή γλύπτρια παρουσιάζει την πρώτη της ατομική έκθεση μετά από δέκα χρόνια. Η νέα της δουλειά συμπεριλαμβάνει σειρά επιτοίχιων έργων κεραμικής και επιδαπέδια γλυπτά. Η Βαρβάρα Γεωργίου έχοντας ως μέσο τον πηλό δημιουργεί γλυπτά, σύμβολα ανάτασης, ταξιδιού και ελευθερίας. Γλυπτά – φόρμες σε αφαιρετικά σχήματα, εμπνευσμένα από την κίνηση του νερού και των κυμάτων, των σμηνών των πουλιών και των ψαριών που διαγράφουν σχήματα και ρυθμούς στις θάλασσες και τους ουρανούς. Alpha C.K. Art Gallery, λεωφόρος Μακαρίου & Παπανικολή 3, Λευκωσία. Διάρκεια έκθεσης έως τις 18 Ιουνίου. **Πληροφορίες 22 751325.**

ΜΟΥΣΙΚΗ

Pianofest 2

Ενάντια σε κάθε είδους διχασμό και μίσος και υπέρ της διαφύλαξης της ειρήνης και της αγάπης, η τέχνη ενώνει. Το LMS παρουσιάζει, από τις 31 Μαΐου μέχρι και τις 14 Ιουνίου, την 2η έκδοση PIANOFEST στο Δημοτικό θέατρο Στροβόλου και φιλοξενεί τέσσερις δεξιοτέχνες Κύπριους πιανίστες: τον Χρίστο Γιάλλουρο, τον Ανδρέα Ιωαννίδη, τον Γιώργο Μαννούρη και τον Νικόλα Κωσταντίνου. Το LMS και οι τέσσερις διακεκριμένοι πιανίστες του PIANOFEST2, αντιστέκονται σθεναρά σε κάθε μορφή διαχωρισμού και αποξένωσης και επιμένουν στην προώθηση διαχρονικών αξιών, στοχεύοντας σε μια καλύτερη, ειρηνικότερη πραγματικότητα, όπου οι άνθρωποι δύνανται να ευδοκιμούν αρμονικά. Το Pianofest συνεχίζει με τον Γιώργο Μαννούρη, ο οποίος κάνει το επαγγελματικό του ντεμπούτο σε σόλο ρεσιτάλ στην Κύπρο. Έχοντας ήδη σπουδές στην Ανώτατη Σχολή Μουσικής Βασιλίσσης Σοφίας στη Μαδρίτη, στο Κονσερβατουάρ της Νέας Αγγλίας και το Brandeis University στη Βοστόνη, ο Γιώργος έχει εμφανιστεί σε μερικές εκ των σημαντικότερων σκηνών της Ευρώπης και της Βορείου Αμερικής. Δημοτικό Θέατρο Στροβόλου, την Τρίτη 7 Ιουνίου 2022, στις 8:00 μ.μ. Στροβόλου 100 Λευκωσία.

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Τα καλοκαίρια που δεν έφυγαν

«**Στη σελίδα 18** σκόνταψ' η καρδιά μου...» Κάπως έτσι «ξανασυνάντησα» τον Δάκη της εφηβείας μου «μες στο μπλε βιβλίο». Αφού έφυγε από τη ζωή πριν από λίγες ημέρες, σε ηλικία 79 ετών, όρμησε η δεκαετία του '70 ατιθάσευτη και έκανε κατάληψη για 48 ώρες στη δική μου ζωή. Άκουσα, σχεδόν εμμονικά, τραγούδησα και χόρεψα, σχεδόν βουρκωμένη, όλα τα «ποπ χιτάκια» που εκείνος ερμήνευε με κομψότητα και φινέτσα, παρά το κιτς της εποχής, τρυφερός, ευγενής και απόμακρος, με αυτήν την αύρα αστικού σπιτιού στην παρουσία του.

Παρακολούθησα στο YouTube ό,τι συνεντεύξεις είχε δώσει, τις περισσότερες τα τελευταία τέσσερα χρόνια, σε τηλεοπτικές εκπομπές. Άκουσα το μεγάλης λεπτότητας και ευαισθησίας podcast του Στάθη Τσαγκαρουσιάνου «Δάκη, γλυκό μου αγόρι» (Lifo), είχα δει την τελευταία (;) τηλεοπτική του εμφάνιση στο εξαιρετικό «Μουσικό κουτί» του Νίκου Πορτοκάλογλου (ΕΡΤ). Διάβασα τον ξεχωριστό τρόπο με τον οποίο τον είδε και τον «ξανασύστησε» η Γιώτα Συκκά στη συνέντευξη στην «Κ» (03/2014). Αυτό λοιπόν το αγόρι «που κάθε μαμά ήθελε για γιο και κάθε γιαγιά για εγγονό», όπως σχολίαζε γελώντας, όμορφο, με μια ανεμελιά, θαλασσινή ανοιχτωσιά στο χαμόγελό του, ένα πολυεθνικό κράμα (Αλεξανδρινός, με ρίζες από την Κρήτη και τη Σμύρνη), δεν ήταν μόνο τα «τόσα καλοκαίρια» μας.

Βυθίστηκα στη ζωή του, όλο και πιο βουλιμικά, διαπιστώνοντας ότι παρότι επαναλάμβανε τα στοιχεία του βίου του, το έκανε, απαντώντας στις ερωτήσεις των δημοσιογράφων, σα να ήταν η πρώτη φορά. Εβρισκε έναν τρόπο ειλικρινή και άμεσο για να αφηγηθεί τα 57 χρόνια καλλιτεχνικής πορείας, χορτάτος και προσγειωμένος, συνεργάσιμος («από τους πιο βολικούς»), ανεξάρτητος μοναχικός αλλά όχι μόνος. «Ποτέ δεν σκεφτόμουν πού θα μπει το όνομά μου, πόσα λεφτά θα έπαιρνα ή πόσα τραγούδια θα έλεγα, αρκεί να τραγουδούσα», έλεγε και ξανάλεγε. Οπως και ότι μικρός, στην Αλεξάνδρεια, τραγουδούσε στο μπάνιο, όπως και ότι απέφευγε να ερωτεύεται, ότι τον άγχωνε η διασημότητα, ότι δεν κάπνιζε, δεν έπινε, δεν έτρωγε τηγανητά (μαγείρευε τα πάντα στον ατμομάγειρα), ότι δουλεύοντας «πέρασε μια ζωή και δεν το κατάλαβε», ότι δεν πρόλαβε να παντρευτεί, ότι ταξίδευε πολύ, αγόραζε αντίκες και ρούχα για τις εμφανίσεις του (όχι για την καθημερινότητά του, τόνιζε). Τον εξόργιζε «η αγένεια, η ημιμάθεια, η απλυσιά».

Ολοι επαινούσαν το πόσο καλά φαινόταν, παρά την ασθένεια που τον ταλαιπωρούσε (οι γιατροί τού έδιναν έξι μήνες ζωή), το χαμόγελο που δεν έχασε ποτέ, τον χρόνο που άφηνε ελάχιστα σημάδια στην πάντα γοητευτική όψη του...

Και «μια καλή πρωία...», όπως τον άκουσα να ξεκινάει μια ιστορία, ο Δάκης έφυγε από το πάρτι, κλείνοντας την πόρτα πίσω του. Στο πάρτι αυτό πήγαμε με «τα καλά μας» και παρότι κόντυναν τα μανίκια, στένεψαν τα ρούχα, τα πρόσωπα και τα σώματα πλαδάρεψαν, τα μαλλιά λιποθύμησαν, κρατήσαμε το χαμόγελο και μια, ακόμη μεγαλύτερη, ευσυγκινησία (της ηλικίας). Ισως και ευλυγισία... Οχι, βέβαια, όπως της Μαίρης Χρονοπούλου, με το πορτοκαλί αέρινο φόρεμα, που χορεύει τα «τόσα καλοκαίρια» (στο «Γοργόνες και μάγκες», 1967) ακροπατώντας στα λιθόστρωτα σοκάκια της Υδρας, αγγίζοντας με ηδυπάθεια τους τοίχους, με παρτενέρ τον Λάκη Κομνηνό. Οχι. Απέχουμε πολύ από τη χορογραφία εκείνη, από το μιούζικαλ του Δαλιανίδη, το φλερτ με την αιωνιότητα. Τα ενστάντανέ του '70, με εκκωφαντικές καμπάνες και σούπερ μίνι, με «Μανίνες» και «Κατερίνες» να στοιβάζονται δίπλα μας, έχοντας εξώφυλλα τον Δάκη, ξεμάκρυναν και κλείστηκαν στα μπαούλα του υποσυνείδητου. Ηρθαν οι επιστρώσεις των φοιτητικών χρόνων, των διαφορετικών επιλογών και αναγκών.

Ωσπου οι πρώτοι ήχοι από το «Monsieur Cannibale» διαπέρασαν τις ηλεκτρονικές «επιστρώσεις» και έφτασαν στα βάθη του πικάπ. Λικνιστήκαμε, πιο βαρείς αλλά όχι ασήκωτοι... Ο Δάκης τραγουδάει υπέροχα Σασά Ντιστέλ, πιο νέος από ποτέ, πιο ανέγγιχτος από ποτέ: «Monsieur Cannibale, je n'veux pas mourir/ Monsieur Cannibale laissez-moi partir...» Τελικά, «ο κύριος Κανίβαλος» τον άφησε. Και έφυγε.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | *Του* **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Θεατρικές... διαχρονικότητες

Είναι πολύ σημαντικό θεωρώ να μπορεί ένας σκηνοθέτης του θεάτρου να επιλέξει ένα έργο, το οποίο να μπορεί να μιλήσει στον θεατή ξεκάθαρα, να τον κάνει να αισθανθεί ωραία, ή να τον βάλει σε σκέψεις, να του δημιουργήσει προβληματισμούς και ερωτηματικά. Κλασικοί και καταξιωμένοι θεατρικοί συγγραφείς υπάρχουν πολλοί, ο καθένας και η καθεμία έγραψε ή γράφει στην εποχή του, έθιξε ή θίγει κακώς κείμενα που τον περιβάλλουν. Μπορεί να υμνήσει, να αφουγκραστεί τον καιρό του, αλλά και να στηλιτεύσει πράγματα και καταστάσεις της εποχής του, με χιούμορ ή και όχι. Όμως, όπως αλλάζουν οι εποχές, έτσι αλλάζει και το χιούμορ ή και ο τρόπος στηλίτευσης, και εδώ έρχεται ο σύγχρονος δημιουργός, ο σκηνοθέτης του 2022, να μπορέσει να αναγνώσει το καθιερωμένο έργο με τους όρους της εποχής του. Μερικά έργα δεν παλαιώσαν σωστά, είναι αν θέλετε επίφοβα, αφού κρύβουν παγίδες, στις οποίες μπορεί να πέσει ο δημιουργός, και να αυτοτραυματιστεί, ασχέτως αν κρύβουν μία διαχρονικότητα. Μάλιστα, μπορεί οι προθέσεις να είναι υπέρ το δέον αγαθές και να μην υπάρχει διάθεση πρόκλησης. Εδώ είναι λοιπόν που πρέπει ο καλλιτέχνης να βάλει τη σφραγίδα του, αν επιλέξει ένα έργο που γράφτηκε για άλλους καιρούς.

Αυτές είναι οι σκέψεις που έκανα αφότου έφυγα από την παράσταση του Θεάτρου Ένα «Τι είδε ο υπηρέτης» του Τζο Όρτον, σε σκηνοθεσία Ανδρέα Χριστοδουλίδη, προσπαθώντας ειλικρινά αρκετά να αντιληφθώ τη χρησιμότητα του εν λόγω ανεβάσματος και το τι νέο πρόσφερε. Μπορεί στον καιρό του το έργο να είχε νόημα.

Οπωσδήποτε αυτά που έγραφε ο συγγραφέας του 1969 ίσως να σόκαραν τον θεατή, ο συγγραφέας ήθελε να στηλιτεύσει την υποκρισία των καιρών του, να αναδείξει ζητήματα ταμπού, τα οποία τουλάχιστον δημόσια δεν συζητούντο παρά ελάχιστα. Όμως, εν έτει 2022 κείμενα όπως αυτό του Όρτον αντικρίζονται εντελώς διαφορετικά, άλλαξαν οι εποχές, άλλαξε το χιούμορ, άλλαξε ο κόσμος. Οπωσδήποτε, πολλά απ' όσα αναφέρει το έργο δεν έχουν λυθεί, ιδιαίτερα στις δικές μας κλειστές κοινωνίες, οι οποίες παραμένουν υποκριτικές σε μεγάλο βαθμό, και γι' αυτό είτε πας μετωπικά με τον τρόπο του 2022, ή βρίσκεις άλλες οδούς για να αναδείξεις τις κοινωνικές παθογένειες που ακόμα μας ταλανίζουν ως κοινωνίες.

Προσοχή, δεν μιλώ περί ηθικής, ούτε περί πολιτικής ορθότητας, δεν με ενδιαφέρει μια παράσταση να είναι «ορθή» για την κοινωνία και για το comme il faut, αλλά από την άλλη έννοιες όπως ο βιασμός, η σεξουαλική κακοποίηση και παρενόχληση, η «τρέλα» στην εποχή μας πια αντιμετωπίζονται εντελώς διαφορετικά απ' ό,τι το 1969, διαφορετικά και από το 2000.

Δεν νοείται κατά την άποψή μου να γελάς σήμερα με την απόπειρα βιασμού, με τη σεξουαλική παρενόχληση, με την/τον τάχα μου ψυχασθενή, διότι δεν είναι αστείο, τόσο απλά, ακόμα και αν κάποτε ήταν αστείο, που δεν είμαι σίγουρος ότι ποτέ ήταν.

Δέχομαι ότι στην εποχή του το έργο ήταν μια καταγγελία εναντίον της υποκρισίας για τα θύματα βιασμού, για το ότι οι βιαστές μπορεί να είναι ευυπόληπτοι άνδρες, που δεν τους βάζει ο νους σου. Τη δεκαετία του 1960 οι ψυχικές διαταραχές ήταν σε άλλο επίπεδο μελέτης, άλλως πως τις έβλεπε το κοινό, αλλά και η ίδια η ψυχιατρική. Όλα αυτά το 2022 είναι εντελώς διαφορετικά, ο βιασμός και η παρενόχληση αν παρασταθούν θα πρέπει να είναι με τρόπο που δεν θα είναι καρικατουρίστικος ή αντικρισμένος ελαφρά τη καρδία.

Κοντολογίς, αν έπρεπε για οποιονδήποτε λόγο να ανέβει το έργο, θα ήταν καλό να είχε βρεθεί πώς το ανέβασμα αυτό μπορεί να μιλήσει στον θεατή/τρια του 2022. Μια διασκευή του έργου ίσως να είχε ενδιαφέρον, ίσως να μπορούσε να οδηγήσει το κοινό σε διαφορετικά μονοπάτια και όχι απλώς να γελάς με μία κατάσταση που είναι άβολη.

Και για να μην παρεξηγηθώ δεν υποστηρίζω σε καμία περίπτωση ότι ένα έργο δεν πρέπει να ανέβει στη σκηνή, γιατί δεν είναι σωστό, γιατί το θεωρώ παρωχημένο ή προκλητικό, αυτό που λέω είναι πως όταν επιλέγονται τέτοια έργα θα ήταν χρήσιμο να αναδεικνυόταν η διαχρονικότητα των μηνυμάτων που μπορεί να έχουν, να φαινόταν με τρόπο δημιουργικό και επωφελές πώς τα πράγματα έχουν ή δεν έχουν προχωρήσει. Να αναδειχθούν τα μηνύματα περασμένων δεκαετιών με όρους σύγχρονους, να μπορέσεις να βρεις τη χρυσή τομή μεταξύ γέλιου με μια άβολη/δύσκολη στιγμή και ταυτόχρονα να θίξεις το θέμα που απασχολεί τον συγγραφέα.

Ίσως είμαι υπερβολικός, αλλά δυσκολεύομαι να καταλάβω πώς γίνεται νεαρές γυναίκες μπορούν να γελάσουν με τη σεξουαλική παρενόχληση και τη νυμφομανία, δυσκολεύομαι να αντιληφθώ ότι η ψυχασθένεια είναι κατατονία και ασταθές βάδισμα, ζουρλομανδύες και ενέσεις... Δεν παλιώνουν όλα τα κρασιά καλά, αν το βαρέλι δεν είναι σε κατάλληλες συνθήκες θα βγάλεις ξύδι και το ξύδι δεν πίνεται.

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΕΚΘΕΣΗ

Εχουμε ξορκίσει τη θηλυκότητά μας

Στην «Κ» μίλησε η καλλιτέχνις Στέλλα Καπεζάνου για την καινούργια της έκθεση «Let them stare» στη The Edit Gallery

Συνέντευξη στη **ΛΟΥΙΖΑ ΛΟΥΗ**

«Διερευνώ περισσότερο την ίδια τη γυναίκα, ως αυτόνομη παρουσία μέσα στους πίνακές μου και προσπάθησα να βρω πιο ευαίσθητες, πιο εσωτερικές ιδιότητες, πράγματα τα οποία εμείς οι ίδιες μπορεί να μην τα συζητάμε καν», λέει η καλλίτεχνις στην «Κ».

Στη νέα ατομική έκθεση της Στέλλας Καπεζάνου, που θα παρουσιαστεί στην γκαλερί The Edit Gallery της Λεμεσού, με τίτλο «Let them Stare», είναι απούσα η ανδρική φιγούρα, ερωτώμενη η καλλιτέχνις για την απουσία αυτή λέει με χιούμορ «άφησέ τους να κοιτάνε». Η εικαστικός σε αυτή της την έκθεση παρουσιάζει μία πολύ ενδιαφέρουσα θεματική, ανοίγοντας διάλογο με το κοινό για το γυναικείο φύλο, και κατά πόσο μέσα σε αυτά τα χρόνια η γυναίκα, προσπαθώντας να αποδείξει πόσο δυνατή είναι, ίσως να έχασε κάτι από τη θηλυκότητά της. Η κα Καπεζάνου λέει πως ως γυναίκες έχουμε βρεθεί από το ένα άκρο στο άλλο από το αδύναμο θηλυκό στο πολύ δυνατό θηλυκό και σαν να έχουμε ξορκίσει τη θηλυκότητά μας.

–«Let Them Stare», εξηγήστε μου την επιλογή του τίτλου σας για την έκθεση...

–Το όνομα της έκθεσης βγήκε σε μια τηλεφωνική συζήτηση με την Έλενα Ιωαννίδου την γκαλερίστα μου στην Κύπρο, όταν μιλάγαμε για τα έργα και λέγαμε ότι στα υπάρχει σχεδόν πλήρης απουσία της αντρικής φιγούρας και έτσι στην κουβέντα διερωτηθήκαμε «οι άντρες τι ρόλο παίζουν, τι κάνουν σε αυτή την έκθεση;» και λέω εγώ «άφησέ τους να κοιτάνε» στα αγγλικά «let them stare». Αυτό μας θύμισε την περίφημη φράση της Μαρίας Αντουανέτα «αφού δεν έχουν ψωμί, ας φάνε παντεσπάνι». Έτσι και εμείς κάνουμε ένα λογοπαίγνιο με αυτή τη φράση.

–Τι θα δούμε στην έκθεση;

–Όλα τα έργα είναι καινούργια, φτιαγμένα το 2021 και το '22, είναι πολύ φρέσκια δουλειά, είναι figurative art, είναι μεγάλα έργα και απεικονίζουν ευαίσθητες γυναικείες στιγμές, είναι πιο εσωστρεφής αυτή η δουλειά. Είναι γυναίκες που βρίσκονται μεταξύ τους, είναι γυναίκες που είναι μόνες, γυναίκες οι οποίες είναι γυμνές, αγκαλιά με τις γάτες τους, γυναίκες στην κουζίνα, γυναίκες που απλώνουν μπουγάδα. Με αυτά τα έργα επίσης, θα είναι η πρώτη φορά που θα παρουσιάσω τα κεραμικά. Είναι απόλυτα θηλυκό το μοτίβο επάνω στα κεραμικά, έχει να κάνει με γυμνά γυναικεία στήθη, είναι τρία πολύ μεγάλα βάζα, τα οποία είναι περίτεχνα στη ζωγραφική και στην τεχνική τους, περίτεχνα, πολύπλοκα και ευαίσθητα όπως είναι και μια γυναίκα. Επίσης, είναι μια σειρά από κεραμικά πιάτα, τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν και ως πιάτα αλλά και να κρεμαστούν ως έργο τέχνης στον τοίχο και σε όλα τα κεραμικά αυτής της σειράς έχει και χρυσό πάνω, 24 καρατιών, που τα κάνει πολύτιμα όπως μια γυναίκα.

–Γιατί επιλέξατε να αφαιρέσετε την ανδρική φιγούρα;

–Δεν το επέλεξα, απλώς συνέβη, ήταν απλώς η συνέχεια της προηγουμένης μου δουλειάς, στην οποία εξερευνούσα τις σχέσεις γενικότερα, αλλά και συγκεκριμένα τη σχέση ανάμεσα στον άντρα και τη γυναίκα. Άρα αυτή η δουλειά ήταν μία φυσική συνέχεια αυτών των σχέσεων και πήγε από μόνη της, έγινε πιο εσωστρεφής και άρχισα να διερευνώ περισσότερο την ίδια τη γυναίκα, ως αυτόνομη παρουσία μέσα στους πίνακές μου και προσπάθησα να βρω πιο ευαίσθητες, πιο εσωτερικές ιδιότητες, πράγματα τα οποία εμείς οι ίδιες μπορεί να μην τα συζητάμε καν.

–Τι σημαίνει γυναίκα για εσάς;

–Είναι τόσο δύσκολη αυτή η ερώτηση, που κάποιος μπορεί να απαντήσει με διάφορους τρόπους όπως το ότι η γυναίκα είναι μητέρα, φίλη, σύζυγος, κτλ. αλλά εξίσου μπορεί να απαντηθεί εντελώς μεταφυσικά λόγω της σπανιότητας και της πολυπλοκότητας της γυναικείας φύσης. Η γυναίκα είναι η σελήνη, γυναίκα είναι η θάλασσα, γυναίκα φυσικά είναι η μητέρα, γυναίκα είναι η αυταρέσκεια, γυναίκα είναι η ενσυναίσθηση, η διαίσθηση. Όπως όλες αυτές οι έννοιες είναι δύσκολες στην ερμηνεία τους, έτσι είναι και η γυναίκα.

«Αυτό που αναζητώ στη ζωγραφική μου και στη ζωή μου ως γυναίκα είναι όλο και περισσότερη ελευθέρια, όλο και λιγότερη κριτική, όλο και μεγαλύτερο celebration της θηλυκότητάς μας»

–Τι είναι αυτό που ανακαλύψατε μέσα από αυτές τις σειρές των εκθέσεων

–Αρχικά μέσα από τη δουλειά κάνω ψυχοθεραπεία στον εαυτό μου, όποια θέματα με απασχολούν πηγαίνω στο στούντιο και τα ζωγραφίζω αλλά αυτό που αναζητώ στη ζωγραφική μου και στη ζωή μου ως γυναίκα είναι όλο και περισσότερη ελευθέρια, όλο και λιγότερη κριτική, όλο και μεγαλύτερο celebration της θηλυκότητάς μας. Βρεθήκαμε από το ένα άκρο στο άλλο, από το αδύναμο θηλυκό στο πολύ δυνατό θηλυκό. Πρέπει να παίξουμε τόσους πολλούς και διάφορους ρόλους και να αποδείξουμε τόσο πολύ δυνατές είμαστε, το οποίο το έχουμε αποδείξει περίτρανα, αλλά κάπως σαν να ξορκίσαμε τη θηλυκότητά μας, λες και η ευαισθησία μας, η ευαλωτότητα, η ομορφιά μας είναι κάτι που θα μας κακο-χαρακτηρίσει.

Πληροφορίες: «Let them stare», The Edit Gallery, Αγίας Ζώνης 1, 23 Nicolaou Business Center, Λεμεσός. Εγκαίνια Πέμπτη 9 Ιουνίου. Διάρκεια έως 10 Ιουλίου.

«Εγιώ έκαμα έναν χαρακτικόν έξι μέτρων, με τίτλον «Η Κύπρος μετά την Ανεξαρτησίαν», τι έζησε τούτος ο τόπος ο βασανισμένος 'που το 1960 ώς το 1974. Δεκατέσσερα μαύρα χρόνια»... λέει ο Χαμπής για το έργο του που ήταν η διπλωματική εργασία του στην Ακαδημία «Σούρικωβ» στη Μόσχα. Η Κύπρος μετά την Ανεξαρτησίαν, αριστερόν τριπτύχου, σελ. 5 και σελ.4 δεξίν τριπτύχου.

Εμέναν η καρκιά μου εκτύπαν στην Κύπρον

Ο Χαμπής ο Χαράκτης μιλάει στην «Κ», με αφορμή την έκθεση στο Μουσείο Χαρακτικής, για τα πρώτα χρόνια δημιουργίας του

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

«Όσα λλία ξέρεις τόσα παραπάνω νομίζεις ότι ξέρεις» μού λέει ο Χαμπής, όταν τον συνάντησα στο Δημοτικό Μουσείο Χαρακτικής Λευκωσίας, για τη συνέντευξή μας για την έκθεση «Χαμπής - Από τη Ζωγραφική στη Χαρακτική, 1970 -1982». Πάντα μια συνάντηση με τον Χαμπή τον Χαράκτη είναι απόλαυση, διότι συνδυάζεται η ωφέλιμη συζήτηση με τη θέαση τέχνης, και συγκεκριμένα της τέχνης της χαρακτικής, την οποία ο Χαμπής υπηρετεί πιστά από τα μαθητικά του χρόνια... ασχέτως αν τη σπούδασε αργότερα. Έκανε τα πρώτα του μαθήματα στο πλάι του σπουδαίου χαράκτη Τάσσου στην Αθήνα, για είκοσι μέρες και όπως λέει: «άλλαξεν η ζωή μου. Εστράφηκα στην Κύπρον τζαι έθελα να γινώ μόνον χαράκτης, τίποτε άλλον». Η κουβέντα μας έγινε υβριδικά, αν μου επιτρέπεται η λέξη, εγώ στα νέα ελληνικά και ο Χαμπής στα κυπριακά, του υποσχέθηκα ότι αν και Καλαμαράς θα προσπαθήσω όταν απομαγνητοφωνήσω τη συνέντευξή μας να την κάνω στα κυπριακά, στη γλώσσα του, όπως και έγινε. Φυσικά, χρειάστηκα τη βοήθειά του στην ορθή απόδοση, μου την πρόσφερε απλόχερα. Μόνο τα κατσουνούθκια δεν βάλαμε, Χαμπή!

–Η έκθεση ξεκινάει με τα πρώτα χαρακτικά έργα σου, που είναι τα ζωγραφικοξυσμένα...

–Εζωγράφιζα με σπάτουλαν τζαι μια φοράν προσπαθώντας να φύω λλίον χρώμαν, επήεν η σπάτουλαν λλίον πιο βαθκιά... είπα «το μαυρογέριμον εχάλασά το... τι κάμω τωρά;». Έξυσα άλλο λλίον τζαι στο τέλος άρεσεν μου τζαι έκαμα μιαν σειράν ζωγραφικοξυσμένα έργα... το 1970. Στο πρώτον 'που τα τρία ζωγραφικά της έκθεσης, εν μια κοπέλλα που θωρεί 'που το παράθυρόν της την Σαλαμίναν... το δεύτερον εν το «Τα πεζοδρόμια γεμάτες σάρκες», τζαι το τρίτον, το «Ερωτικόν - ξιπαρθένεμαν», για τούτον εν το κότσινον χρώμαν δαμαί! Ύστερα έρκουνται τα ζωγραφικοξυσμένα έργα, που εν διαμαρτυρίες... Ήταν ο τζαιρός της κούντας τότε. Έν τζι έδειξεν μου κανένας, έρκετουν μόνον του... αρέσκει μου...

–Ως τότε ποια ήταν η σχέση σου με τη χαρακτική;

–Καμμιά. Η μόνη σχέση που είχα ήταν στο δημοτικόν με την πατατοτυπίαν. Εκόφκαμεν πατάτες, εχαράσσαμεν αυλακούθκια πάνω τους, εβάλλαμεν πογιάν στα αχάρακτα σημεία τζι ετυπώναμεν στάμπες. Άρεσκεν μου πολλά, επέλλανα με την πατατοτυπίαν.

–Ποιος ήταν ο δάσκαλος σου στο δημοτικό;

–Ο Αντρέας Παπαδόπουλλος. Τζείνος μας έμαθεν καλλιγραφίαν, τζείνος μας έμαθεν την πατατοτυπίαν... που εν τα δκυο βασικά των γραφικών τεχνών. Ούλλα τούτα ακολούθησα τα ώς το τέλος.

–Και πώς μπήκες στον κόσμο της χαρακτικής;

–Ήταν η τύχη μου. Άμαν εξεκίνησα το 1970 να χαράσσω τα ζωγραφικά μου, έβαλα τα σε μιαν έκθεσην αυτοδίδακτων ζωγράφων στη Λευκωσίαν. Είδεν τα έργα μου ο Γιώργος Κυριακού, ο γλύπτης, τζι είπεν μου, «εσύ πρέπει να χαράξεις». Ερώτησα τον «είντα'ν που εν η χαρακτική» τζαι σε λλίες μέρες έφερεν μου τρία κομμάθκια λάινο τζι έναν σετ μαθητικά κοπίδκια

Ύστερα έρκουνται τα ζωγραφικοξυσμένα έργα, που εν διαμαρτυρίες... Ήταν ο τζαιρός της κούντας τότε. Έν τζι έδειξεν μου κανένας, έρκετουν μόνον του... αρέσκει μου...

τζι είπεν μου «όπου χαράσσεις θα φκαίννει άσπρον, όπου δεν χαράσσεις εν να 'ν μαύρον». Ίπου τούτον εξεκίνησα τζι έκαμα το πρώτον μου χαρακτικόν. Τα πρώτα μου χαρακτικά έχουν την υπογραφήν μου «Χαραλάμπους», που ήταν τότε το επίθετον μου.

–Και στο πλάι του Τάσσου πώς βρέθηκες;

–Ήταν η τύχη της ζωής μου. Τζείνην την εποχήν, το 1970-1971, στην γκαλερί του Χίλτον ερκούνταν 'που την Ελλάδαν, κυρίως, σπουδαίες εκθέσεις. Εγιώ πάντα επήαννα τζζι εθώρουν τες. Επήα να δω τζαι την έκθεσην του Τάσσου. Ήταν μόλις αρκίνησα τζι εχάρασσα. Αντροπιάρης πολλά εγιώ, δεν υπήρχεν περίπτωση να του μιλήσω, αλλά η τύχη μου ήταν ότι άμαν επήα να δω την έκθεσην νύρα τζειαμαί έναν σπουδαίον δημοσιογράφον, τον Σοφιανόν Χρυσοστομίδη, φίλον τζαι συνάδελφόν μου, τζαι φίλον του Τάσσου. Εσύστησεν με στον Τάσσον, ως χαράκτην, ενώ εγιώ είχα μόνον εννιά χαρακτικά! Ο Τάσσος είπεν μου «Θα χαρώ να δω δουλειά σου». Σε δκυο μέρες εσύναξα τα χαρακτικά μου, ετύλιξα τα εις την μασκάλην μου, έβαλα τζαι τες μήτρες στην σκάλαν του ποδηλάτου μου τζι επήρα τα στο Χίλτον... Θωρεί τα ο Τάσσος τζαι λαλεί μου: «Είσαι καλός. Χρειάζεται να 'ρθεις λίγο καιρό κοντά μου».

Έξυσα άλλο λλίον τζαι στο τέλος άρεσεν μου τζαι έκαμα μιαν σειράν ζωγραφικοξυσμένα έργα... το 1970. Στο πρώτον 'που τα τρία ζωγραφικά της έκθεσης, εν μια κοπέλλα που θωρεί 'που το παράθυρόν της την Σαλαμίναν. (Γυναίκα στο παράθυρον, λαδοπογιά, 1970).

–Πώς ένιωσες όταν σου είπε για ότι θέλει να δει δουλειά σου; Είχες μόνο εννέα έργα...

–Να σου πω. Άμαν εγιώ είδα την έκθεσή του εποθαυμάστηκα, είπα αμάν τι πράμαν εν η χαρακτική, πόσον συγκλονιστικά τζαι αληθινά εν τα έργα του! Θυμούμαι τον Επιτάφιον 'που τες «λεπτομέρειες εμφυλίου πολέμου», τους θεριστές τζαι τους αγρότες του, «Το μαρτύριο της Ηλέκτρας Αποστόλου», τζι που υπήρχεν για τους Καλαμαράες στην Κύπρο τότε. Εγιώ δεν νύρα άλλον άθρωπον που να με δεχτεί με τέθκοιον φιλικόν τζαι φιλόξενον τρόπον. Να με εμπιστευτεί!

–Τι πήρες από αυτές τις είκοσι μέρες που έμεινες με τον Τάσσο;

–Ο Τάσσος με είχε στον πάγκο του τζι εδούλευκα μιτά του ώς τες 11 την νύχταν τζι έμαθεν μου τα πρώτα πράματα της χαρακτικής. Η αγάπη που επήρα ήταν πρωτόγνωρη για μένα.

–Η αγάπη που έλαβες από τον Τάσσο αποτυπώθηκε στην τέχνη σου;

–Πλήρως. Μέσα σε τζείνα που έμαθα, εν τζαι τα ακούσματα 'που τον Τάσσον, τι μου ελάλεν, τι παρατζελλιές μου εδίαν, ποια ήταν η φιλοσοφία του, εν τούτα τα πράγματα που με εδιαμορφώσαν.

–Με ποιον τρόπο;

–Με τον τρόπον που σκέφτουμαι. Όπως μου εσυμπεριφέρτηκεν, νομίζω σκέφτουμαι το ίδιον. Ό,τι μου εφύσησεν άρπαξα το.

...εις τα πρώτα έργα

–Επιστρέφεις στην Κύπρο και πώς συνεχίζεις;

–Αρκινώ τζαι κάμνω χαρακτικά βίρα, ξυλογραφίες. Έκοψεν κάτι κυπαρίσσια 'που το περβόλιν μας ο τζύρης μου τζι εχάραξα τα ξύλα τους. Έναν 'που τα πρώτα έργα εν οι μαθητές του Παγκυπρίου Γυμνασίου πάνω στην στέγην της

«Εγιώ έν έθελα να κάμω τον εαυτόν μου για να πω «δέτε είντα ωραίον παιδίν που είμαι», έθελα να δείξω τα αισθήματα μου, την οργήν μου, τον πόνον μου...»

Σεβερείου Βιβλιοθήκης που πετάσσουν πέτρες στους Εγγλέζους («Ο λιθοβολισμός του δυνάστη»), ο εμφύλιος στην Ελλάδαν, οι βομβαρδισμοί στην Τυλληρκάν, η δικτατορία στην Ελλάδαν. Επίσης, τότε έκαμα το πρώτον μου έγχρωμον χαρακτικόν, που σήμερα εν σε ιδιωτικήν συλλογήν στην Αθήναν.

–Εκθέτεις και την αυτοπροσωπογραφία σου... Μίλησέ μου γι' αυτό.

–Είχαμεν άσκησην στην Σχολήν, στο τρίτο έτος, να κάμουμεν την αυτοπροσωπογραφίαν μας έγχρωμην με τέσσερις πλάκες. Εγιώ έν έθελα να κάμω τον εαυτόν μου για να πω «δέτε είντα ωραίον παιδίν που είμαι», έθελα να δείξω τα αισθήματα μου, την οργήν μου, τον πόνον μου, είμαι εγιώ ο πρόσφυγας. Είπα λοιπόν να κάμω την αυτοπροσωπογραφίαν του Χαμπή του πρόσφυγα. Εφρόντισα να το δείχνει η έκφραση του προσώπου μου, αλλά τζαι το πατρικόν μου στην Κοντέαν στο φόντο, με συρματοπλέγματα μπροστά τζαι ξεριζωμένα δέντρα...

–Τι σου άφησε η εποχή που παρουσιάζεται στην έκθεση; Επέστρεψες;

–Στρέφουμαι πολλά εις τα πρώτα έργα, τα ζωγραφικο-ξυσμένα τζαι στα πρώτα χαρακτικά, όι όσα ήταν στη Μόσχαν που τα έχω καλά χωνεμένα. Σε τζείνα τα πρώτα στρέφομαι τζαι δέν τα χορτάννω, επειδή πολλά τζείνης της εποχής εν χαμένα στην εισβολήν... Λείπουν αρκετά 'που τούτα. Πάντα στρέφομαι σ' τούτην την εποχήν, με την ελπίδαν ότι κάποτε, ίσως μπορεί, να...

–Επιστροφή στη γενέθλια γη λοιπόν...

–Τούτον εν μόνιμον! Τελευταία μου επιθυμία εννα πάω στο χωρκόν μου... στην τελευταίαν μου κατοικίαν, αλλά μάλλον θα είμαι 'που τους άτυχους.

Εμερακλωθήκαν πολλοί

–Χαμπή, θα ξαναγινόσουν χαράκτης;

–Θα το ξανάκαμνα 'που την αρχήν το ταξίδιν. Μακάρι να είχα δυνάμεις να μάθω τζαι τα υπόλοιπα πάρα πολλά στην χαρακτικήν που έν ιξέρω.

–Υπάρχουν πράγματα που δεν ξέρεις στη χαρακτική;

–Αμέτρητα. Ξέρω πόσα έν ιξέρω. Όσα λλία ξέρεις τόσα παραπάνω νομίζεις ότι ξέρεις. Έκαμα ό,τι εμπόρουν, ευτυχώς η χαρακτική αναπτύχθηκεν πολλά τα τελευταία χρόνια τζαι έσει πολλούς που θα συνεχίσουν τζαι θα φέρουν νέαν πνοήν στην χαρακτικήν τζαι γεννικά στην Τέχνην. Ο καθένας φέρνει τα δικά του. Έτσι πλουσιεύκει η τέχνη. Εμερακλωθήκαν πολλοί.

–Πώς βλέπεις την εξέλιξη της χαρακτικής στην Κύπρο; Είσαι αισιόδοξος;

–Πάρα πολλά, γιατί εμερακλωθήκαν πολλοί, εσπουδάσαν πολλοί. Σαίρουμαι πολλά για την δικήν μας Σχολήν, που την ίδρυσα στην μνήμην του δασκάλου μου του Τάσσου το 1995 για να κάμνω δωρεάν μαθήματα σε όσους τζαι όσες θέλουν, όπως μου έκαμνεν εμέναν ο Τάσσος, τότε που έκρουζα να μάθω.

• Συνέχεια στη σελ. 5

Εκφράζω στα έργα μου όσα εν γυρόν μου

• Συνέχεια από τη σελ. 4

–Και οι σπουδές στη Μόσχα πώς ήλθαν;

–Επήα εντελώς τυχαία. Πάντα εβούραν με η τύχη... Έδωσεν παραίτησην τότε ο ανταποκριτής της «Χαραυγής» στην Μόσχαν, Σάββας Ιωάννου, τζαι δεν έθελεν κανένας να πάει να τον αντικαταστήσει. Εγιώ, εγίνηκα δημοσιογράφος κατά λάθος, τζι επροχώρησα σε υποβολήν παραίτησης 'που την εφημερίδαν επειδή έθελα να σπουδάσω. Η τύχη μου άλλαξεν την πορείαν μου τζι έπεψεν με το 1972 ανταποκριτήν στην Μόσχαν, με προοπτικήν να σπουδάσω. Επήα πετώντα! Τα πρώτα χρόνια που ήμουν στην Σοβιετικήν Ένωσην εγνώρισα Έλληνες πολιτικούς πρόσφυγες, εφίλεψα μιτά τους, άκουσα σίλλια πράματα για τον εμφύλιον τζι ένιωσα την ανάγκην τζι έκαμα έναν έργον για τον Εμφύλιον στην Ελλάδαν, που το εκθέτουμεν τωρά στην έκθεσην. Το 1973, εσυνέχισα τζι εχάραξα έργα για τους βομβαρδισμούς της Τυλληρκάς, που με συγκλονίσαν τότε, τζαι λόγω των ποιημάτων του Τεύκρου Ανθία. Εχάρασσα πάνω στα ποιήματά του. Το 1976, άμαν εμπήκα στην Ακαδημίαν «Σούρικωβ» στην Μόσχαν αλλάξαν ούλλα!

–Πριν μπεις στην Ακαδημία το 1976 δημιουργούσες έργα...

–Εδημιουργούσα έργα, βέβαια. Έρτεν το πραξικόπημαν, η εισβολή τζαι αρκίνησα τζι έκαμνα έργα για το πραξικόπημαν, την εισβολήν, την προσφυγιάν, το έναν μετά το άλλον, εβασανιούμουν... έκαμνα πολλές παραλλαγές.

–Το είχες ανάγκη;

–Ήταν το κλάμαν μου, η διαμαρτυρία μου... Το ότι έχω πολλές παραλλαγές σημαίνει ότι εγιώ δεν ικανοποιούμουν. Δεν έκαμνα έργα για να πουλήσω, δεν κάμνω έργα για τους άλλους, κάμνω έργα για να πω τι έχω μέσα μου, να πω την διαμαρτυρίαν μου, την χαράν μου. Έχω τζαι ζωγραφικά έργα, δαμαί στην έκθεσην. Έβαλα μόνον μερικά που εν το πέρασμαν εις την χαρακτικήν.

–Στην Ακαδημία τι άλλαξε;

–Είδα τον κόσμον άλλως πως, όταν εμπήκα να σπουδάσω, γιατί εμπήκα να ζυαστώ σε άλλα επίπεδα... Οι ξένοι ήμαστιν σε άλλον επίπεδον, πιο χαμηλόν... Οι Κυπραίοι φίλοι μας που εθωρούσαν τα έργα που εκάμναμεν στες σπουδές μας, εθεωρούσαν τα πολλά σπουδαία. Εν τούτον που λαλούμεν «Απ' όν είδεν βουνά τζαι κάστρη είδεν τον φούρνον τζι εποθαυμάστην»! Ο στόχος μου πάντα ήταν η χαρακτική, αν τζαι η κατεύθυνσή μου ήταν οι γραφικές τέχνες τζαι η ειδικότητά μου αφίσα!

–Επέμενες στη χαρακτική εσύ...

–Το αποκορύφωμαν ήταν ότι ενώ η διπλωματική μου έπρεπεν να ήταν έξι αφίσες, ούλλοι εθωρούσαν πως ήμουν πελλός με τη χαρακτικήν, τζαι ο προφέσσορας μου επήεν στον καθηγητήν μου

«Το 1973, εσυνέχισα τζι εχάραξα έργα για τους βομβαρδισμούς της Τυλληρκάς, που με συγκλονίσαν τότε, τζαι λόγω των ποιημάτων του Τεύκρου Ανθία. Εχάρασσα πάνω στα ποιήματά του».

Δεν έκαμνα έργα για να πουλήσω, δεν κάμνω έργα για τους άλλους, κάμνω έργα για να πω τι έχω μέσα μου, να πω την διαμαρτυρίαν μου, την χαράν μου.

της χαρακτικής, τον Μιχαήλ Αβακούμωφ, τζαι είπεν του: «Πε του να κάμει ό,τι θέλει αρκεί να έσει κάποιαν σχέσην με αφίσαν». Εγιώ έκαμα έναν χαρακτικόν έξι μέτρων, με τίτλον «Η Κύπρος μετά την Ανεξαρτησίαν», τι έζησε τούτος ο τόπος ο βασανισμένος 'που το 1960 ώς το 1974. Δεκατέσσερα μαύρα χρόνια! Τούτον έδωσεν μου την ευκαιρίαν τζαι έβαλα στο χαρακτικόν αληθινά συνθήματα 'που τες διαδηλώσεις, τίτλους εφημερίδων της Κύπρου.

–Πώς είδαν την εργασία σου αυτή οι καθηγητές σου;

–Την είδαν σαν καλλιτεχνική δουλειά, αλλά τζαι ως έργον ενός Κύπριου που αγαπά την πατρίδαν του. Στην αποφοίτησην ούλλοι εσυνδυάζαν το έργο με την ευαισθησία του φοιτητή, ο οποίος έκφρασεν τον τόπον του με έτσι τρόπον.

Για λλόου μου τα έκαμα

–Και πώς φεύγεις από τη Μόσχα;

–Άμαν ετέλειωσα τες σπουδές μου, εν έθελα να μείνω «ούτε λεπτόν» στην Μόσχαν. Ενώ θα είχα ούλλα τα πολιτιστικά καλά αν εμείνισκα. Σαν καλλιτέχνης θα είχα όφελος, εμέναν όμως η καρκιά μου εχτύπαν στην Κύπρον!

–Χαμπή, παρατηρώντας την έκθεσή σου βλέπω ότι ξεκίνησες με έργα ερωτικά, αλλά στη συνέχεια στρέφεσαι στα καθαρά πολιτικά έργα, και το 1980 πάλι ένα ερωτικό χαρακτικό...

–Ως σήμερα εκφράζω στα έργα μου όσα εν γυρόν μου, όσα ζω, όσα με συγκινούν ή με πονούν. Εξεκίνησα με τους πρώτους μου έρωτες, αλλά την ίδιαν εποχήν ήταν η χούντα στην Ελλάδαν, λίον πριν οι βομβαρδισμοί της Τηλλυρκάς. Εν τζαι είπεν μου κανένας «κάμε τα», για λλόου μου τα έκαμα!

«Χαμπής - Από τη Ζωγραφική στη Χαρακτική, 1970 -1982». Δημοτικό Μουσείο Χαρακτικής Χαμπή, 3 Ιουνίου 2022 – Ιανουάριος 2023.

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

NATIONAL GALLERY OF IRELAND

ΔΟΥΒΛΙΝΟ
Εθνικοί ποιητές

Στην Εθνική Πινακοθήκη της Ιρλανδίας, η πτέρυγα με τις προσωπογραφίες απέκτησε νέα εμφάνιση. Το κοινό μπορεί να περιηγηθεί ανάμεσα στις μορφές των ποιητών, πεζογράφων και θεατρικών συγγραφέων της Ιρλανδίας, και να δει και ένα νεοαποκτηθέν πορτρέτο του Σάμιουελ Μπέκετ που είχε ζωγραφίσει ο Ρέτζιναλντ Γκρέι το 1961. Στη φωτογραφία, η προσωπογραφία του ποιητή Μάικλ Λόνγκλεϊ (γ. 1939), έργο του Κόλιν Ντέιβιντσον (γ. 1968).

CHRYSLER MUSEUM

ΝΟΡΦΟΛΚ
Μεγάλη δωρεά

Το Μουσείο Κράισλερ στο Νόρφολκ της Βιρτζίνια στις ΗΠΑ ανακοίνωσε τη μεγάλη δωρεά που έλαβε από την Τζόαν Μπροκ, ύψους 34 εκατ. δολαρίων, εκ μέρους της συλλογής Μέικον και Τζόαν Μπροκ με 40 έργα τέχνης κορυφαίων ζωγράφων του 19ου και του 20ού αιώνα. Ανάμεσά τους και το εικονιζόμενο «Τοπίο της Κέρκυρας» από τον Τζον Σάρτζεντ Σίνγκερ. Η δωρεά περιλαμβάνει επίσης τη στήριξη δύο οργανικών θέσεων, καθώς και έργα επέκτασης.

WIKIMEDIA COMMONS

ΑΝΑΔΡΟΜΕΣ
Ο Δίας της Ολυμπίας

Στο London Review of Books, σε άρθρο του Τζέιμς Ρομ για την Ολυμπία, δημοσιεύεται η αναπαράσταση του κολοσσιαίου αγάλματος του Διός, έργου του Φειδία. Το σχέδιο είναι του Γάλλου ιστορικού τέχνης Κατρεμέρ ντε Κουινσί (1755-1849), από τους πρώτους που είχαν μιλήσει για τη πολυχρωμία της κλασικής αρχιτεκτονικής. Το άγαλμα του Διός παρέμεινε ανέπαφο επί 900 χρόνια. Μεταφέρθηκε στην Κωνσταντινούπολη, όπου καταστράφηκε από πυρκαγιά.

THADDEAUS ROPAC

ΛΟΝΔΙΝΟ
Μάρτα Γιούνγκβιρτ

Στην αίθουσα τέχνης του Thaddeus Ropac στο Λονδίνο παρουσιάζεται η νέα δουλειά της 82χρονης Αυστριακής ζωγράφου Μάρτα Γιούνγκβιρτ. Είναι όλα λάδια στο χαρακτηριστικό ύφος της, ανάμεσα στην αφαίρεση και στην παραστατικότητα, με έμπνευση από τα ταξίδια της, την ελληνική μυθολογία και αγαπητά πρόσωπα του περιβάλλοντός της, όλα με ζωηρές χειρονομίες ενός ιδιότυπου ιμπρεσιονισμού και έντονη αίσθηση κίνησης.

ASHMOLEAN

ΟΞΦΟΡΔΗ
Μουσείο 339 ετών

Το Μουσείο Ασμόλεαν στην Οξφόρδη ιδρύθηκε το 1683. Ηταν το πρώτο δημόσιο μουσείο στη Βρετανία και το πρώτο μουσείο συνδεδεμένο με πανεπιστήμιο. Στην υδατογραφία (φωτ.) του Φρέντερικ Μακένζι εικονίζεται το Ασμόλεαν όπως ήταν το έτος 1848. Για την επέτειο των 339 ετών, το μουσείο ζήτησε από το κοινό να μοιραστεί μνήμες από μία επίσκεψη. Στις 15 Ιουλίου θα εγκαινιαστεί η νέα έκθεση με υδατογραφίες και σχέδια προραφαηλιτών ζωγράφων.

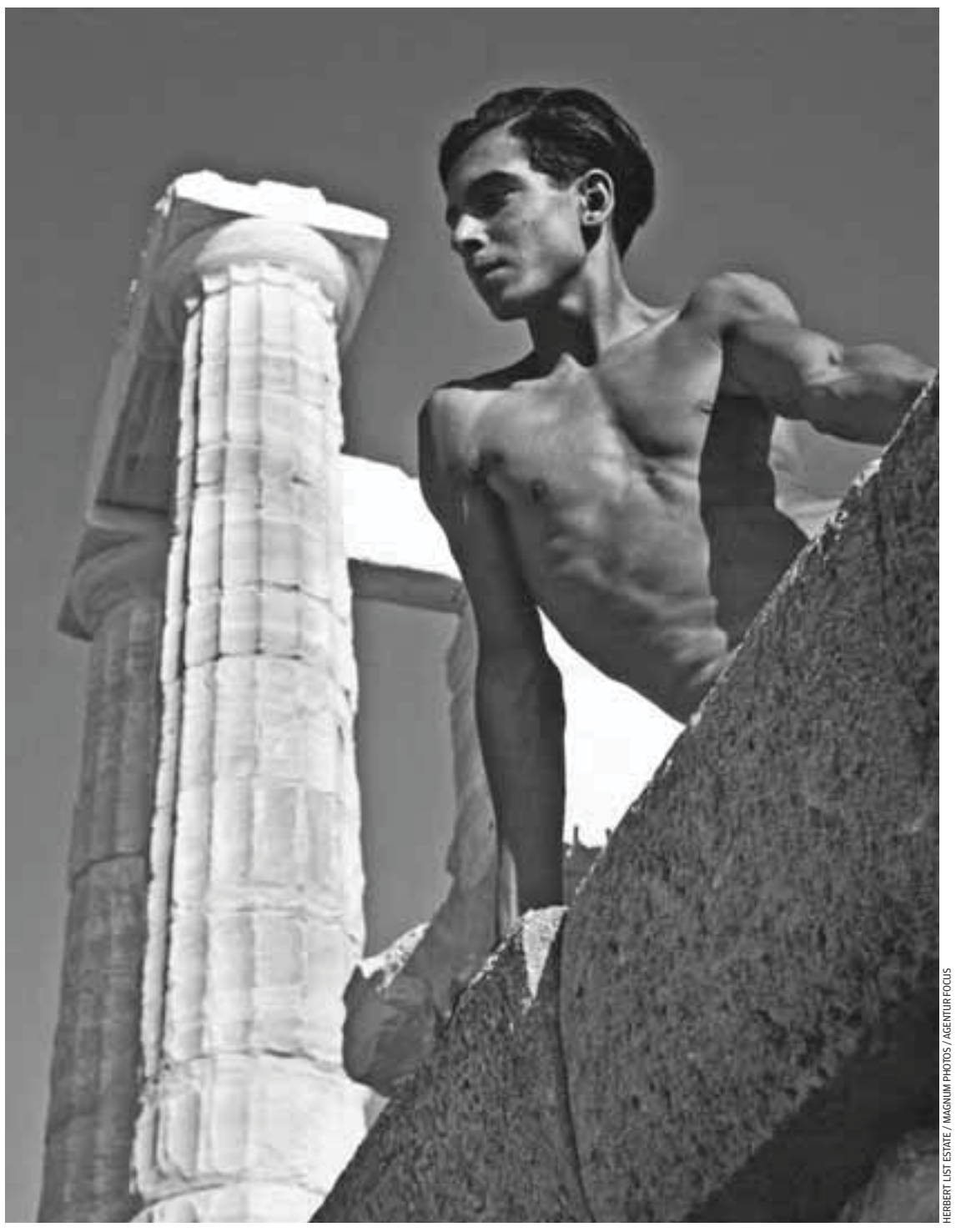
HERBERT LIST ESTATE / MAGNUM PHOTOS / AGENTUR FOCUS

Φωτογραφία του Χέρμπερτ Λιστ, με ένα από τα μοντέλα του στο Σούνιο, το 1937.

Ο ιδεαλιστικός ερωτισμός του Χέρμπερτ Λιστ στο Αμβούργο

Ολο το καλοκαίρι θα διαρκέσει η έκθεση φωτογραφιών του Χέρμπερτ Λιστ (1903-1975) με 240 πρωτότυπες φωτογραφίες, αντιπροσωπευτικές της μακράς πορείας του. Ο Λιστ είχε χτίσει έναν δικό του κόσμο, μαυρόασπρο, μυστικιστικό, ομοερωτικό, αισθαντικό, με τη λατρεία στο ωραίο και στο κλασικό να αποτελούν το σήμα κατατεθέν της δημιουργίας του από το 1930, όταν άρχισε να ασχολείται σοβαρά με τη φωτογραφία, έως το τέλος της ζωής του. Λάτρης της Ελλάδας και της Ιταλίας, αλλά και της Καραϊβικής, του Μεξικού, της Ισπανίας και της Γαλλίας, ο Χέρμπερτ Λιστ εφηύρε μια νεοπαγανιστική αποθέωση του φωτός και του ανδρικού σώματος, των αρχαίων θραυσμάτων και της μοντερνιστικής έλξης προς τη λιτότητα του κλασικού. Η έκθεση στο Αμβούργο γίνεται σε συνεργασία με τους κληρονόμους και διαχειριστές του έργου του Χέρμπερτ Λιστ καθώς και του Μουσείου της Πόλης του Μονάχου. Στο Μόναχο ο Χέρμπερτ Λιστ έζησε για πολλά χρόνια στις δεκαετίες του 1940 και του 1950 και μετά τον πόλεμο φωτογράφισε την ερειπωμένη από τους βομβαρδισμούς πόλη. Ηδη από το 1951, με πρόσκληση του Ρόμπερτ Κάπα, ο Λιστ ήταν φωτογράφος του «Μάγκνουμ» και σε όλη την υπόλοιπη ζωή του συνεργάστηκε με τα μεγαλύτερα περιοδικά και έκανε εκθέσεις, όπως και φωτορεπορτάζ. Σταδιακά όμως κρατούσε αποστάσεις από τη φρενίτιδα των περιοδικών του μεταπολεμικού κόσμου, το περιβάλλον της μόδας και των σχεδιαστών, καθώς και από τις επιταγές της αγοράς. Ο Λιστ καλλιέργησε έναν δικό του κόσμο, εμπνεόμενος τόσο από το κλασικό ιδεώδες όσο και από την επανεφεύρεση του σώματος και της κουλτούρας του γυμνού στη διάρκεια του 20ού αιώνα. Σε απόκλιση από το ναζιστικό καθεστώς (άλλωστε ο ίδιος είχε εβραϊκή καταγωγή), ο Λιστ δεν ακολούθησε την εικονολατρία του σώματος όπως την προωθούσαν οι εθνικοσοσιαλιστές, αλλά ακολούθησε μια περισσότερο εσωτερική πορεία προς την εσωτερική αναγέννηση. Τα πολλά ταξίδια του στην Ελλάδα άρχισαν ήδη από τη δεκαετία του 1930 και εντάθηκαν στις δεκαετίες του 1950 και του 1960. Η Μεσόγειος με την κλασική κληρονομιά, τα διάσπαρτα αρχιτεκτονικά μέλη του κλασικού παρελθόντος, το γυμνό πάνω στα αρχαία θραύσματα, αλλά και η μοντερνιστική εμμονή στη λεπτομέρεια και η καλλιέργεια του μαυρόασπρου φωτός, διατρέχουν το έργο του από την αρχή έως το τέλος. Ο Λιστ επηρέασε γενιές φωτογράφων αλλά και τη φωτογραφία μόδας ή ακόμη και τη διαφήμιση και εν γένει την οπτική κουλτούρα, ακόμη και μετά τον θάνατό του.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Ο παράξενος, και λίγο αστείος, πόλεμος του Νταν

Ο φίλος μου ο Νταν υπηρέτησε στο Βιετνάμ το 1967. Τοποθετήθηκε παρατηρητής σε ένα προκεχωρημένο φυλάκιο μέσα στη ζούγκλα.

Του έδωσαν μια καλύβα για να στεγαστεί. Προτού εγκατασταθεί, στρατιώτες του υγειονομικού άπλωσαν ένα πυκνό, ανθεκτικό δίχτυ λίγο πιο χαμηλά από το ταβάνι. Το έδεσαν καλά μέχρι να τεντώσει. Εστησαν ένα ράντζο εκστρατείας, ένα τραπεζάκι, κάνα δυο καρέκλες. Αυτός θα ήταν ο πόλεμος του Νταν. Ενας παράξενος πόλεμος.

Επειτα, ψέκασαν με μεταλλικά φλιτ όλο το δωμάτιο, ρίχνοντας κυρίως προς το ταβάνι. «Δεν βλέπω να συμβαίνει τίποτα», τους είπε απορημένος ο Νταν. «Οταν αρχίσει να πιάνει το φάρμακο, θα δεις», του είπαν αυτοί γελώντας.

Τη νύχτα, ο Νταν έπεσε να κοιμηθεί, αλλά η ζέστη και η υγρασία δεν τον άφηναν να ηρεμήσει. Ισως να μην ήταν μόνον η ζέστη και η υγρασία.

Ο Νταν μου είπε ότι μέχρι να ξημερώσει τραγουδούσε το «Season of the Witch» του Ντόνοβαν.

Οταν κάποτε, βαθιά μέσα στη νύχτα, γλάρωσε, τον ξύπνησε μια σειρά από ήχους – γδούποι ήταν περισσότερο παρά ήχοι.

Αρπαξε το πιστόλι του και περίμενε. Κατάλαβε πως δεν ήταν ήχοι ανθρώπων. Αναψε τον φακό του. Είδε το δίχτυ από πάνω του να ταλαντεύεται σαν μεμβράνη τραμπολίνου.

Ηταν σαν μια μαύρη βροχή μέσα στο δωμάτιο. Τα νεκρά έντομα έπεφταν πάνω στο δίχτυ. Οσα ζούσαν ακόμη αργοπέθαιναν ταλαντευόμενα πάνω στο ανθεκτικό πλεκτό έως ότου ακινητοποιούνταν.

A.P.

Βιετνάμ, περιοχή Ντα Νανγκ, 30 Απριλίου 1967. Στο μεταξύ, στην Αμερική ο Ντόνοβαν τραγουδούσε το «Season of the Witch».

Ο Νταν ξάπλωσε πάλι και χάζεψε το θέαμα. «Πού ήσαστε όλη αυτή την ώρα κρυμμένα;» είπε και γέλασε.

Στο ύψος του προσώπου του, έτσι όπως ήταν ξαπλωμένος, είδε κάποια στιγμή να προσγειώνεται πάνω στο δίχτυ ένα πελώριο, συμπαγές αντικείμενο με τρίχες και οκτώ μακριά πόδια. Στην πτώση του, το δίχτυ ταλαντεύτηκε βίαια.

«Son of a bitch!» αναφώνησε ο Νταν (έτσι μου είπε).

Το πράγμα έκανε μερικές αργές κινήσεις, αλλά γρήγορα σαν να ζάρωσε, μάζεψε στον κορμό του τα οκτώ μακριά πόδια με τα τριχίδια και κάθε κίνηση έπαψε.

Πολύ σύντομα, η καλύβα βυθίστηκε στη σιωπή της νύχτας.

Ο Νταν μου είπε ότι μέχρι να ξημερώσει τραγουδούσε το «Season of the Witch» του Ντόνοβαν κοιτάζοντας το αραχνοειδές να κείτεται νεκρό και παγωμένο πάνω από το κεφάλι του.

Μου διηγούνταν αυτή την ιστορία το 2013 σε ένα μπαρ του Αμστερνταμ. Είχα να τον δω επτά χρόνια, από τότε που με ξενάγησε στον τόπο του, στη Νότια Ντακότα.

Θυμάμαι τη γυναίκα του Νταν. «Οταν γύρισε από το Βιετνάμ», είπε γελώντας, «τον πρώτο καιρό ο Νταν υπέφερε από το PTSD». Μετατραυματικό σύνδρομο άγχους.

Ο Νταν ήπιε την μπίρα του και μου έκλεισε πονηρά το μάτι. Από τα ηχεία του μαγαζιού ακουγόταν το «Season of the Witch» του Ντόνοβαν.

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του ΣΤΑΥΡΟΥ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ

Η ορατότητα του αοράτου

Το τελευταίο τεύχος του διμηνιαίου καθολικού περιοδικού «Communio» (τχ. 280, Μάρτιος - Απρίλιος 2022) είναι αφιερωμένο στο θέμα «Le Christ, icône du Dieu invisible» («Ο Χριστός, εικόνα του αόρατου Θεού»), με εξαιρετικά κείμενα θεολόγων και φιλοσόφων. Το τεύχος ανοίγει με εκτενές εισαγωγικό κείμενο (σ. 8-17) του Ζαν-Λικ Μαριόν, του μεγαλύτερου εν ζωή σήμερα φιλοσόφου της γαλλικής γλώσσας, και από τα ιδρυτικά μέλη του περιοδικού, στο οποίο ουσιαστικά εκθέτει συμπυκνωμένα τη χριστολογία του. Το θέμα της σχέσης ορατού και αοράτου είναι προσφιλές στον Μαριόν και έχει επανειλημμένως ασχοληθεί με αυτό.

Η χριστιανική πίστη, μια πίστη η οποία σκέφτεται αυτό που πιστεύει –αυτή είναι και η κεντρική γραμμή του περιοδικού–, αρχίζει, κατά τον Μαριόν, από τη στιγμή που δέχεται (και άρα κατανοεί) ότι ο Ιησούς διεκδίκησε τον τίτλο του Χριστού, του Μεσσία, επειδή παρουσιάστηκε και παρουσιάζεται πάντα ως Υιός του Πατρός: «εγὼ εν τω πατρὶ και ο πατὴρ εν εμοὶ ἐστιν» (Ιω. 14:10). Η ταυτότητα του Χριστού συνίσταται στην ταύτισή του με έναν άλλον, με τον Πατέρα – αντίθετα προς την κλασική μεταφυσική αρχή που ορίζει ότι τίποτε δεν μπορεί να είναι διαφορετικό από τον εαυτό του και αντίθετα προς τις τρέχουσες αντιλήψεις περί ταυτότητος. Χάρις σε αυτήν ακριβώς την ταυτότητα διά της κοινωνίας (communio), ο Υιός φανερώνει τον Πατέρα: «ο εωρακὼς εμέ εώρακε τον πατέρα» (Ιω. 14:9), αρκεί βεβαίως να θελήσει ο άνθρωπος να δει αυτό που του χαρίζεται να δει – γιατί μπορεί και να αρνηθεί.

Το γεγονός ότι ο Χριστός είναι «εικών του Θεού» (2 Κορ 4:4), «εικών του Θεού του αοράτου» (Κολ 1:15), ότι στο πρόσωπό του γίνεται ορατός ο Πατήρ, δεν μπορεί να κατανοηθεί παρά μόνο από την τριαδική ταύτιση του Χριστού προς τον Πατέρα. Για τον Μαριόν είναι αδιανόητη μια χριστολογία κλειστή στον εαυτό της, αποκομμένη από το τριαδολογικό θεμέλιο, εξ ου και η αντίθεσή του στη χριστολογία του Καρλ Ράνερ και του Μορίς Μπλοντέλ. Σε όλο το κείμενο ο Μαριόν κάνει λόγο για εικόνα, μεταφράζοντας το «εικών» του Παύλου ως icône. Θα εξηγηθεί: «Ας μην παραξενέψει που αποδίδουμε εδώ το ‘‘εικών’’ ως icône, αντί να κρατήσουμε, όπως οι περισσότερες μεταφράσεις, την τρέχουσα απόδοση image. Μια πρώτη απάντηση βασίζεται στο γεγονός ότι η image, όπως την εννοούμε στην καθημερινή χρήση της, αναπαράγει (λιγότερο ή περισσότερο πιστά) αυτό που παρουσιάζεται ήδη στην ορατότητα, ενώ, στην περίπτωση του Χριστού, πρόκειται να παρουσιάσουμε μέσα στην ορατότητα όχι το ορατό, αλλά το αόρατο, τον Θεό, εκείνον που ‘‘ουδείς εώρακε πώποτε’’, αλλά τον οποίο μόνο ‘‘ο μονογενὴς υιὸς [...] εξηγήσατο’’ (Ιω. 1:18). Δεν υπάρχει επομένως, υπό αυστηρή έννοια, image του αοράτου. Αρα, αν πρέπει το αόρατο να είναι ορατό, τότε οφείλουμε να εννοήσουμε τη λέξη eikôn με μια σημασία τόσο εξαιρετική όσο και το παράδοξο το οποίο πραγματώνει, την ορατότητα του αοράτου, την ανθρώπινη φανέρωση του Θεού. Μπορούμε επίσης, μάλλον είμαστε υποχρεωμένοι, να ονομάζουμε, όσο πιο κοντά στο ελληνικό κείμενο, τούτη τη φανέρωση icône. Αυτή η κυριολεκτική μεταγραφή από τα ελληνικά μπορεί να φαίνεται ασυνήθιστη, μια εξαίρεση, αλλά ταιριάζει ακριβώς στην περίπτωση –εξαιρετική επίσης– όπου πρόκειται να κάνουμε ορατό το αόρατο και όχι, ως συνήθως, να [ανα]παραγάγουμε την ορατότητα του ήδη ορατού» (σ. 10-11). Ναι, αλλά πώς γίνεται αυτό; Πώς είναι δυνατόν να βλέπει κανείς το αόρατο στο ορατό; Ο Μαριόν δεν θα σταθεί μόνο στην εικονομαχική έριδα και στην Ζ΄ Οικουμενική Σύνοδο, αλλά θα στραφεί στον τριαδολογικό πυρήνα της συζήτησης, στο πλαίσιο άλλωστε της οποίας διατυπώθηκε και η περίφημη φράση του Μεγάλου Βασιλείου («η της εικόνος τιμή επί το πρωτότυπον διαβαίνει», PG 32, 149C), μερικούς αιώνες πριν από την εικονομαχική έριδα, στο έργο του «Περί του Αγίου Πνεύματος». Ολα, μα εντελώς όλα, όσα λέει ο Μαριόν εν προκειμένω τα στηρίζει ρητά σε όσα γράφει ο Μέγας Βασίλειος λίγες αράδες πριν από τη διάσημη φράση: «Θεόν γαρ εκ Θεού προσκυνούντες, και το ιδιάζον των υποστάσεων ομολογούμεν, και μένομεν επί της μοναρχίας, εις πλήθος απεσχισμένον την θεολογίαν μη σκεδαννύντες [χωρίς να διαλύουμε τη θεολογία (δηλαδή την Τριάδα) σε πολλά μέρη αποκομμένα μεταξύ τους], διὰ το μίαν εν Θεὼ Πατρὶ και Θεὼ μονογενεί την οικείαν μορφὴν θεωρείσθαι, τω απαραλλάκτω της θεότητος ενεικονιζομένην. Υιὸς γαρ εν τω Πατρὶ, και Πατὴρ εν τω Υιῶ· επειδή και ούτος τοιούτος, οίος εκείνος, κακείνος οίοσπερ ούτος· και εν τούτω το εν. Ωστε κατά μεν την ιδιότητα των προσώπων εις και εις, κατά δε το κοινόν της φύσεως εν οι αμφότεροι». Ο Χριστός είναι εικών του Θεού, επειδή φανερώνει μέσα στην ανθρώπινη ορατότητα τον αόρατο Πατέρα ως Υιός του. Στον Χριστό και διά του Χριστού το αόρατο γίνεται ορατό. Ο Χριστός «ὠφθη», σύμφωνα με το ρήμα των πασχάλιων εμφανίσεων, και όποιος τον ομολογεί ακριβώς ως Χριστό βλέπει στο πρόσωπό του το αόρατο, δηλαδή τον Θεό Πατέρα, ο οποίος είναι και παραμένει αόρατος.

Εχω επίγνωση ότι δεν είναι ζητήματα αυτά για επιφυλλίδες. Τα έγραψα ωστόσο απλώς και μόνο για να υποδηλώσω ότι εξακολουθούν να υπάρχουν στοχαστές, σε πολλές γωνιές του κόσμου (περιοδικά, εκδοτικές σειρές κ.λπ.), που δεν έχουν πάψει να συζητούν ορισμένα από τα ζητήματα που συγκλόνισαν επί αιώνες την ευρωπαϊκή σκέψη και για τα οποία γράφτηκαν πολύ μεγάλα έργα.

SHUTTERSTOCK

Αγιογραφία του Χριστού στην Αγία Σοφία Τραπεζούντας. Ο Χριστός είναι εικών του Θεού, επειδή φανερώνει μέσα στην ανθρώπινη ορατότητα τον αόρατο Πατέρα ως Υιός του.

Υπάρχουν στοχαστές, σε πολλές γωνιές του κόσμου, που δεν έχουν πάψει να συζητούν ορισμένα από τα ζητήματα που συγκλόνισαν επί αιώνες την ευρωπαϊκή σκέψη.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΧΡΗΣΤΟ ΒΕΡΝΑΡΔΟ

Ο Χρήστος Βερνάρδος γεννήθηκε το 1978 στην Αθήνα. Σπούδασε στη Θεσσαλονίκη στη Σχολή Νομικών και Οικονομικών Επιστημών και στο Aston University του Μπέρμιγχαμ και από το 2010 ζει και εργάζεται στο Λονδίνο. Από μικρή ηλικία γράφει ποιήματα, πεζά και τραγούδια. Το νέο βιβλίο του, «Συμβουλές για αναίμακτα διαζύγια - Εγχειρίδιο πρόπλυσης σκέψεων», κυκλοφόρησε τον Απρίλιο 2022 από τις εκδόσεις Αρμός.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
Εχω πάντα πολλά βιβλία συντροφιά και πιάνουν όλο τον χώρο... στο κομοδίνο και στο πάτωμα. Θα διαλέξω τρία που είναι στην κορυφή της στοίβας. «Sapiens - Η Γέννηση του ανθρώπου» του Γιουβάλ Νώε Χαράρι, «Οταν η ψυχή διαταράσσει το σώμα» της Κατερίνας Μαγγανά και «The Storyteller» του Ντέιβ Γκρολ.

Ποιος ήρωας/ηρωίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;
Ο Ροβινσώνας Κρούσος για να αφοσιωθώ απερίσπαστα στη συγγραφή!

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους συγγραφείς καλείτε, ζώντες και τεθνεώτες;
Τον Ιρβιν Γιάλομ, τον Φρίντριχ Νιτσε και τον Τσαρλς Μπουκόφσκι για ένα υπαρξιακό μενού.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;
Ο τρόπος που ο Γκαμπόρ Ματέ συνοψίζει σε μερικές γραμμές τι χρειάζεται για να έχουμε συναισθηματική δεξιότητα (και η έννοια της συναισθηματικής δεξιότητας).

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
Την «Πανούκλα» του Αλμπέρ Καμύ.

Και ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;
«Ενας γέρος που διάβαζε ιστορίες αγάπης» τους Λουίς Σεπούλδεβα.

Υπάρχουν αναίμακτα διαζύγια;
Ισως εκείνα που κοιμάσαι σε όλη τη διάρκεια της σχέσης και του διαζυγίου και όταν ξυπνάς όλα μοιάζουν σαν ένα μακρινό κακό όνειρο. Κάθε απώλεια επαφής έχει ένα τίμημα. Εξαρτάται με τι είναι αυτό που διακόπτεται η επαφή. Μπορεί να πάρουμε διαζύγιο από πολλά διαφορετικά πράγματα, πρόσωπα και καταστάσεις. Αυτό που συνήθως λείπει είναι η σύνδεση με τον εαυτό μας και τους άλλους.

Υπάρχει ένα κοινό στοιχείο που να συνδέει τα 24 αυτά διηγήματα;
Η συγγραφή τους ήταν... αναίμακτη, έστω και αν τα πρώτα πήραν ζωή σε αίθουσα αναμονής στα Επείγοντα.

Ενα σχόλιο για τον υπότιτλο της συλλογής, «Εγχειρίδιο πρόπλυσης σκέψεων»;
Ο κόσμος είναι ένα τεράστιο πλυντήριο που χωρά όλες τις σκέψεις, βρώμικες και μη, χρωματιστές, λευκές, σκονισμένες, λεκιασμένες και ξεθωριασμένες μαζί. Εγχειρίδιο πρόπλυσης σκέψεων χωρίς μαλακτικό για δύσκολους λεκέδες, με οικολογικό απορρυπαντικό για να μην ξεθωριάζουν οι εγκέφαλοι από τις συνεχείς πλύσεις. Είκοσι τέσσερις ιστορίες για τις 24 ώρες που χρειάζεται το γαλάζιο πλυντήριο με τις σκέψεις μας για να γυρίσει γύρω από τον εαυτό του.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Παραμυθίας αφηγήσεις

«Ο παππούς μου είναι... από την Κυθρέα»
Κείμενο: Χρυσόθεμη Παπακωνσταντίνου
εικονογράφηση: Χριστίνα Καρεκλά
εκδ. Δήμος **Κυθρέας**

Της γιαγιάς και του παππού τα παραμύθια κι οι ιστορίες είναι από τις πιο γλυκές αναμνήσεις που μπορεί να έχει ένα παιδί, ιστορίες που πολλές φορές δεν ξέρεις τι είναι αλήθεια και τι όχι, τι λέγεται προς τέρψιν του ακροατή και τι λέγεται προς παραμυθία του ίδιου του αφηγητή. Σε ό,τι αφορά την ειδική περίπτωση των κατεχόμενων χωριών και πόλεων τα πράγματα μοιάζουν να είναι λίγο διαφορετικά, το ίδιο το παραμύθι γίνεται η παραμυθία των παλαιότερων, όσων έζησαν τα παιδικά τους χρόνια στις σημερινές κατεχόμενες περιοχές.

Τον παραπάνω διττό ρόλο παίζει και το βιβλίο που εξέδωσε ο Δήμος Κυθρέας πριν από λίγους μήνες με τίτλο «Ο παππούς μου είναι… από την Κυθρέα», σε κείμενο της Χρυσόθεμης Παπακωνσταντίνου και εικονογράφηση της Χριστίνας Καρεκλά. Στο βιβλίο, μεγάλου σχήματος, η συγγραφέας περιγράφει όλα όσα θυμάται ο παππούς από τη ζωή του στην καταπράσινη Κυθρέα, με τον περίφημο Κεφαλόβρυσο. Ποιες ήταν οι συνήθειες εκείνου και των συγχωριανών του, σε κάθε εποχή του χρόνου, ποιες ήταν οι ασχολίες της γιαγιάς και των άλλων γυναικών της Κυθρέας, ασχολίες και συνήθειες που πόρρω απέχουν από τις σημερινές, και οι οποίες φαντάζουν ξένες και αδιανόητες στις σημερινές γενιές... Αυτή η αλλοτινή καθημερινότητα περιγράφεται με απλό τρόπο στα κείμενα της Παπακωνσταντίνου και εμπλουτίζεται από την πολύ ενδιαφέρουσα εικονογράφηση της Καρεκλά. Η πρώτη εικόνα είναι ενδεικτική της λογικής αυτού του παιδικού βιβλίου, δείχνοντας πώς η εγγονή Αριάδνη παρακινεί τον παππού της να ξεκλειδώσει τη μνήμη του, και να γυρίσει τον χρόνο πίσω, ώστε να μπορέσει να μάθει και εκείνη ποια ήταν η ζωή του παππού και της γιαγιάς πριν από τον Αύγουστο του 1974, αλλά και πώς βίωσε τον ξεριζωμό και την απώλεια της αγαπημένης γης του, της Κυθρέας.

Η επίγνωση της καταγωγής και η γνωριμία με τον τόπο είναι ένας τρόπος να μην ξεχάσουμε και να ελπίζουμε.

Η Κυθρέα, κεφαλοχώρι της πεδιάδας της Μεσαρκάς, της Μεσαορίας, που σήμερα πολλοί νέοι βλέπουν από τα ψηλώματα της Αγλαντζιάς, ή από άλλα σημεία της Λευκωσίας... Πλούσια κωμόπολη η Κυθρέα, ευλογία τα νερά της, που εκτός από τον αρδευτικό τους σκοπό, ήταν και πηγή ψυχαγωγίας και ψαρέματος. Το δε εύφορο χώμα της έδινε στους Κυθρεώτες πάσης φύσης γεωργικά προϊόντα, ελιές και σιτηρά, λαχανικά και άλλα κηπευτικά. Η γη είχε για όλους, αρκεί να ήξερες να της μιλήσεις... ο παππούς μόλις δέκα χρονών όταν έγινε το κακό... παιδί τότε, παππούς σήμερα και αυτό που περιμένει είναι η επιστροφή... Οι διηγήσεις του παππού και οι ερωτήσεις της Αριάδνης φτάνουν ως τον Ιούλιο του 1974, τότε που ο παππούς έφυγε άρον-άρον από τον γενέθλιο τόπο, χωρίς να έχει πάρει τίποτε μαζί του, τίποτε που να τον συνδέει με το αθώο παρελθόν του... Αλλά όλα είναι καταγεγραμμένα βαθιά στη μνήμη του, και αυτό που πολλές φορές χρειάζεται είναι το κλειδί που θα την ξεκλειδώσει. Το κλειδί αυτό υπάρχει παντού στην εικονογράφηση της Καρεκλά, η οποία χρησιμοποιεί ζωηρά χρώματα, με κυρίαρχα το μπλε και τις αποχρώσεις του, το πράσινο και το κόκκινο με τις παραλλαγές τους... Νερό, ελαιώνες, φλόγες και φυσικά το γκρίζο, το οποίο φέρνει στο μυαλό τις σκοτεινές ημέρες του καλοκαιριού του 1974.

Στόχος του βιβλίου, όπως λένε οι συντελεστές, είναι η γνωριμία των παιδιών προσχολικής και σχολικής ηλικίας, με τον γενέθλιο τόπο του παππού και της γιαγιάς, και συνειδητοποίηση ότι και η δική τους απώτερη καταγωγή είναι από κάποιο χωριό ή κωμόπολη, από την Κυθρέα. Η επίγνωση της καταγωγής και η γνωριμία με τον τόπο είναι ένας τρόπος να μην ξεχάσουμε και να ελπίζουμε.

ΨΗΦΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

από τη Read LIBRARY

JORIS CHAMBLAIN, AURELIE NEYRET
«Τα Ημερολόγια της Σερίζ»
Graphic novel
εκδ. Μικρός Ήρως, σελ. 84

«Μια φορά κι έναν καιρό ήταν... Όταν ήμουν μικρή, υποσχέθηκα στον εαυτό μου ότι εάν μια μέρα είχα ένα προσωπικό ημερολόγιο, θα ξεκίναγε κάπως έτσι. Μια φορά κι έναν καιρό ήταν... εεε... εγώ, η Σερίζ! Είμαι έντεκα ετών και το όνειρό μου είναι να γίνω μυθιστοριογράφος. Το κόλπο που χρησιμοποιώ για να διηγούμαι ιστορίες είναι να παρατηρώ τους ανθρώπους, να φαντάζομαι τη ζωή τους, τα μυστικά τους...» Η Σερίζ είναι ένα μικρό 11χρονο κορίτσι που ζει μόνο με τη μητέρα του. Ονειρεύεται να γίνει μυθιστοριογράφος. Το αγαπημένο της θέμα: τα άτομα και πιο συγκεκριμένα: οι ενήλικες. Της αρέσει να τους παρατηρεί και να ανακαλύπτει τα μυστικά τους. Η Σερίζ αντιλαμβάνεται τον κόσμο μέσα από τη συμπεριφορά των ενηλίκων. Αντιλαμβάνεται ότι το λεξιλόγιο είναι το καλύτερο όπλο στη ζωή των ανθρώπων. Το να διαβάζεις σημαίνει να ανακαλύπτεις, να ταξιδεύεις, αλλά και να μαθαίνουμε τη σημασία των λέξεων και κυρίως πώς να τις χρησιμοποιείς. Στον πρώτο αυτό τόμο η Σερίζ ηγείται της έρευνας μιας παρέας παιδιών που θέλουν να ανακαλύψουν την ταυτότητα ενός μυστηριώδους άνδρα που βλέπουν να βγαίνει από το δάσος κάθε Σαββατοκύριακο για να ζωγραφίσει έναν εγκαταλειμμένο ζωολογικό κήπο, προσπαθώντας να του ξαναδώσει ζωή. Μέσα από υπέροχα σκίτσα και μια ιστορία που είναι ταυτόχρονα πυκνή, συγκινητική και μαγευτική. Αναδεικνύεται το υπέροχο αίσθημα του καθήκοντος, όπως τουλάχιστον τον αντιλαμβάνονται τα παιδιά. Μέσα από τρυφερούς διαλόγους και εικόνες η μικρή Σερίζ παίρνει τα πρώτα μαθήματα ζωής. Η ζωή άλλωστε είναι ένας δρόμος πάνω στον οποίο κρατιόμαστε από το χέρι.

Το βιβλίο διανέμεται ψηφιακά, σε μορφή pdf, από την εφαρμογή Read Library.
Επισκεφθείτε τον ιστότοπο https://www.read-library.com/ για περισσότερα βιβλία.lasithiotakisa@sppmedia.com

Ανδρονίκη Λασηθιωτάκη
lasithiotakisa@sppmedia.com

Η κατασκοπεία και η συγγραφή μυθιστορημάτων μοιάζουν!

Ο Μπεν Μακιντάιρ μιλάει στην «Κ»

SHUTTERSTOCK

Εκρηξη από βομβαρδισμό πολεμικού πλοίου ανοιχτά της Σικελίας το 1943, στο πλαίσιο της «Επιχείρησης Κιμάς».

Συνέντευξη στη **ΣΙΣΣΥ ΑΛΩΝΙΣΤΙΩΤΟΥ**

1943. Μια οικογένεια εργολάβων κηδειών, ένας ιατροδικαστής, ένας χρυσοθήρας, ένας επενδυτής, ένας κυβερνήτης υποβρυχίου, ένας Αγγλος χειριστής κατασκόπων που ντυνόταν γυναίκα, ένας οδηγός αγώνων, μια όμορφη γραμματέας, ένας οξύθυμος ναύαρχος που του άρεσε το ψάρεμα με δόλωμα μύγες, ένας εύπιστος ναζί, ένας νεκρός Ουαλλός άστεγος αλήτης και ένας λαμπρός δικηγόρος, ο Γιούεν Μόνταγκιου, υπό την ηγεσία του οποίου μια ομάδα κατασκόπων συλλαμβάνει και εκτελεί το θεαματικό κόλπο «Επιχείρηση Κιμάς». Ενα πτώμα που ξεβράζεται στις ακτές της Ισπανίας έχει πάνω του μια δερμάτινη τσάντα γεμάτη απόρρητα σχέδια για μια σημαντική συμμαχική εισβολή. Κατασκευασμένα, παραπλανητικά σχέδια με τελικό αποδέκτη τη γερμανική αντικατασκοπεία και στόχο να υποδείξουν ως τόπο της επικείμενης απόβασης των συμμαχικών δυνάμεων την Ελλάδα, αντί της πραγματικής που είναι η Σικελία.

Η επίθεση –η μεγαλύτερη αμφίβια απόβαση που είχε ποτέ επιχειρηθεί μέχρι τότε– σχεδιαζόταν για μήνες και παρότι οι μάχες ήταν σφοδρές, οι απώλειες των συμμάχων ήταν περιορισμένες. Από τους 160.000 στρατιώτες που παίρνουν μέρος στην εισβολή και κατάκτηση της Σικελίας, σκοτώνονται λιγότεροι από 7.000 μέχρι το τέλος της επιχείρησης. Η επιβίωση τόσο πολλών στρατιωτών οφείλεται στην παραπλάνηση που ξεκίνησε σε ένα υπόγειο του Λονδίνου, ταξίδεψε στη Σκωτία, στην Ισπανία και στη Γερμανία πριν καταλήξει στο γραφείο του Χίτλερ στέλνοντας τα γερμανικά στρατεύματα να βολοδέρνουν σε λάθος κατευθύνσεις. Οφείλεται –μεταξύ άλλων– και στην «Επιχείρηση Κιμάς».

Η ταινία «Επιχείρηση Κιμάς» που προβάλλεται στο Netflix (αν και όχι στο ελληνικό μέχρι τη στιγμή που γράφονται αυτά), βασίζεται στο ομώνυμο βιβλίο του Μπεν Μακιντάιρ που κυκλοφορεί στα ελληνικά από τις εκδόσεις Κλειδάριθμος μαζί με τα «Ολεγκ Γκορντιέφσκι: Κατάσκοπος ή προδότης» και «Πράκτορας Σόνια: Η κατάσκοπος που έκλεψε τα σχέδια της ατομικής βόμβας». Στο τελευταίο, εν είδει αφιέρωσης, υπάρχει η φράση: Tinker tailor soldier sailor (γανωματής ράφτης στρατιώτης ναύτης) με την οποία –όπως και στον τίτλο του βιβλίου για τον διπλό πράκτορα Γερμανίας - Βρετανίας, Εντι Τσάπμαν, «Πράκτορας Ζιγκζαγκ: Lover, Betrayer, Hero, Spy»

> *Μια «Επιχείρηση Κιμάς» θα ήταν αδύνατη στις μέρες μας. Οι δορυφόροι, για αρχή, θα καθιστούσαν αδύνατο να συγκαλυφθεί τι έκαναν οι συμμαχικοί στρατοί.*

> *Η CIA μάλλον έχει μια πιο στρατιωτικού τύπου παράδοση, ενώ η βρετανική αντικατασκοπεία έχει να κάνει με τη ζωή του μυαλού, την εξαπάτηση, την παραπληροφόρηση και τη διανοητική μάχη.*

(Εραστής, προδότης, ήρωας, κατάσκοπος)– ο Μακιντάιρ κάνει αναφορά στο περίφημο βιβλίο του Τζον Λε Καρέ «Tinker, Tailor, Soldier, Spy».

Δεν διστάζει λοιπόν καθόλου, στη συζήτηση που είχαμε μαζί του με αφορμή την ταινία, να δηλώσει ότι «ο Τζον Λε Καρέ, φυσικά, εξακολουθεί να είναι ο μεγαλύτερος συγγραφέας κατασκοπικών μυθιστορημάτων όλων των εποχών. Ο Ντέιβιντ Κόρνγουελ ήταν φίλος μου και μεγάλος υποστηρικτής μου καθ' όλη τη διάρκεια της συγγραφικής μου ζωής. Ηθελα να του αποτίσω έναν μικρό φόρο τιμής και ξέρω ότι τον διασκέδασε. Μου είχε κάνει εντύπωση, κατά κάποιον τρόπο, το γεγονός ότι τα επαγγέλματα στον τίτλο του είναι κατά βάση ανδρικά, ενώ το επίτευγμα της Σόνιας ήταν να συνδυάσει την κατασκοπεία και τη στρατιωτική δράση με τη μητρότητα. Είμαι επίσης μεγάλος θαυμαστής του Τσαρλς Κάμινγκ, κατά πολλούς τρόπους διαδόχου του, κατά τη γνώμη μου, για το ψυχολογικό βάθος της απεικόνισης του κατασκοπικού κόσμου».

Ενός κόσμου που όπως είναι φανερό από τα θέματα των βιβλίων αλλά και από αυτά που γράφει στη στήλη του στους βρετανικούς Times, ασκεί μεγάλη γοητεία έχοντας κατακτήσει το ενδιαφέρον του συγγραφέα και πολλών αναγνωστών ανά τον κόσμο. Οπως λέει: «Η κατασκοπεία και η συγγραφή μυθιστορημάτων μοιάζουν αρκετά: ονειρεύεσαι έναν παράλληλο, τεχνητό, αλλά πιστευτό κόσμο και προσπαθείς να παρασύρεις τους άλλους σε αυτόν. Νομίζω ότι όλοι θέλουν να φαντάζονται ότι ζουν μια διπλή ζωή, όσο κι αν απολαμβάνουν την πραγματική, και ιδίως αν δεν την απολαμβάνουν. Η κατασκοπεία προσελκύει μυθιστοριογράφους, αλλά στην πραγματικότητα προσελκύει και φαντασιόπληκτους».

JUSTINE STODDART

Ο Μπεν Μακιντάιρ θυμίζει ότι διάσημοι συγγραφείς κατασκοπευτικών μυθιστορημάτων έχουν δουλέψει σε μυστικές υπηρεσίες.

Η παραπλάνηση των ναζί ξεκίνησε σε ένα υπόγειο του Λονδίνου. Τα υπόλοιπα στο βιβλίο...

– Παρακολούθησα ένα ντοκιμαντέρ στο Netflix για τη Μοσάντ, και κατά διαστήματα πρώην αξιωματούχοι της CIA βγαίνουν σε άλλα ντοκιμαντέρ και κάνουν «αποκαλύψεις». Πώς σχετίζεται η ουσία μιας μυστικής υπηρεσίας με την «αποκάλυψη»; Πρόκειται για κάποιου είδους πρόκληση/πρόσκληση της υπηρεσίας προς το κοινό προκειμένου να δημιουργήσουν μια «αχλύ μύθου» γύρω από τις συγκεκριμένες υπηρεσίες; Και γιατί οι μυστικές υπηρεσίες (CIA, Μοσάντ, MI5/MI6) τελικά μυθοποιούνται;

– Ας πούμε ότι η σχετική λογοτεχνία βοηθάει προς την κατεύθυνση της μυθολογίας, όπως επίσης το γεγονός ότι αρκετοί διάσημοι συγγραφείς κατασκοπευτικών μυθιστορημάτων έχουν δουλέψει σε μυστικές υπηρεσίες – Σόμερσετ Μομ, Τζον Λε Καρέ, Γκράχαμ Γκριν, Ιαν Φλέμινγκ... Τώρα, ως προς τις αποκαλύψεις, η MI6 δεν δημοσιεύει ποτέ τα αρχεία της, και αυτό είναι μέρος της μυθολογίας – η MI5 το κάνει μετά από 50 χρόνια, και αυτό είναι μέρος της διαδικασίας απομυθοποίησης που την έχει καταστήσει μια εξαιρετικά αποτελεσματική σύγχρονη υπηρεσία ασφαλείας. Η μυστικότητα βοηθάει στη στρατολόγηση, επειδή οι άνθρωποι έλκονται από τη μυστικότητα, αλλά τελικά ενσωματώνει επίσης την ιδέα ότι πρόκειται για μυστικές οργανώσεις που κάνουν άσχημα πράγματα...

– Μια και αναφέρετε αυτούς τους Βρετανούς συγγραφείς, οι ιστορίες όπου εμπλέκεται η CIA γίνονται κυρίως κινηματογραφική αφήγηση/εικόνα με δράση, σε αντίθεση με τις βρετανικές ιστορίες κατασκοπείας που φαίνεται να έχουν ίντριγκες ψυχολογικές και εσωτερικές, ψυχολογικές συγκρούσεις που δίνουν καλύτερο υλικό για βιβλία. Είναι έτσι ή μου φαίνεται;

– Συμφωνώ! Ετσι είναι! Η CIA μάλλον έχει μια πιο στρατιωτικού τύπου παράδοση, με πιο ανοιχτή δράση, ενώ η βρετανική αντικατασκοπεία (ρυθμός Τζέιμς Μποντ) έχει να κάνει με τη ζωή του μυαλού, την εξαπάτηση, την παραπληροφόρηση και τη διανοητική μάχη.

– Κοιτάζοντας τις φωτογραφίες από την υλοποίηση όλης της διαδικασίας στο βιβλίο «Επιχείρηση Κιμάς», αναρωτιέται κανείς αν μια παρόμοια επιχείρηση θα ήταν δυνατή στις μέρες μας με την απόλυτη δικτύωση...

– Νομίζω ότι θα ήταν εντελώς αδύνατο. Οι δορυφόροι, για αρχή, θα καθιστούσαν αδύνατο να συγκαλύψουν τι έκαναν οι συμμαχικοί στρατοί. Ωστόσο, υπάρχει ένα σύγχρονο αντίστοιχο: η δημιουργία μιας ψεύτικης ταυτότητας –όπως αυτής του νεκρού υποτίθεται αξιωματικού το 1943– είναι ακόμη πιο σημαντική στην ψηφιακή εποχή. Για να εμφανιστείς ως κάποιος άλλος, πρέπει να δημιουργήσεις μια ολόκληρη ιστορία, όπως ακριβώς οι πρωταγωνιστές στο Operation Mincemeat, αλλά εικονικά: ένα άτομο πρέπει να είναι πιστευτό στο Facebook, στο Instagram, στο κείμενο και με πολλούς άλλους τρόπους. Τα "σκουπίδια τσέπης" (pocket litter) είναι πλέον online, στα τηλέφωνά μας. Η GCHQ, το βρετανικό κέντρο κυβερνοχώρου, έχει μάλιστα ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα με τίτλο "Επιχείρηση Κιμάς", όπου οι κατάσκοποι μαθαίνουν να δημιουργούν ψεύτικους ανθρώπους. Να σημειώσουμε ότι η ταινία γυρίστηκε σε μια εποχή που ένας άλλος πόλεμος στην Ευρώπη φαινόταν αδιανόητος. Ομως και αυτός ο πόλεμος στην Ουκρανία, όπως όλοι οι πόλεμοι, αφορά εν μέρει και την εξαπάτηση, τις ψευδείς σημαίες (false flag), την παραπλάνηση του εχθρού, τις ψευδείς ειδήσεις και όλα τα άλλα κόλπα που είναι τόσο εμφανή στην Operation Mincemeat και σε άλλες τέτοιου είδους "εξαπατήσεις" του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Η σύγκρουση στην Ουκρανία επίσης λαμβάνει χώρα σε μια "έρημο από καθρέφτες" (wilderness of mirrors)».

Ο Μόνταγκιου

Ο Γιούεν Μόνταγκιου, ο λαμπρός δικηγόρος και από τους βασικούς σχεδιαστές της «Επιχείρησης Κιμάς», είχε ήδη γράψει ένα βιβλίο σχετικό που αποτέλεσε τη βάση για την ταινία του 1956, «The Man Who Never Was». Οι υπηρεσίες ασφαλείας δεν έδωσαν στον Μόνταγκιου πλήρη ελευθερία να αποκαλύψει επιχειρησιακές λεπτομέρειες και ο ίδιος φρόντισε να αποκρύψει «την ιδέα ενός οργανωμένου προγράμματος στρατηγικών εξαπάτησης», με το Mincemeat να παρουσιάζεται ως ένα μοναδικό κόλπο. Ελεύθερος από όλα αυτά και με τα αρχεία των υπηρεσιών αποχαρακτηρισμένα αλλά και με τα προσωπικά αρχεία του Μόνταγκιου στη διάθεσή του, ο Μπεν Μακιντάιρ διηγείται με κάθε λεπτομέρεια ό,τι συνέβη τότε.

Ερημος από καθρέφτες, η σημασία όρων των μυστικών επιχειρήσεων

Ψευδής σημαία (false flag): Κίνηση αντιπερισπασμού. Μια επιχείρηση ψευδούς σημαίας είναι μια πράξη που διαπράττεται με σκοπό να συγκαλύψει την πραγματική πηγή ευθύνης και να επιρρίψει την ευθύνη σε ένα άλλο μέρος. Η τακτική αυτή χρησιμοποιήθηκε από τον 16ο αιώνα αρχικά από πειρατές και ιδιώτες για να εξαπατήσουν άλλα πλοία ώστε να τους επιτρέψουν να πλησιάσουν πριν τους επιτεθούν. Ο όρος σήμερα επεκτείνεται και σε χώρες που οργανώνουν επιθέσεις εναντίον τους και κάνουν τις επιθέσεις να φαίνονται ότι προέρχονται από εχθρικά έθνη ή τρομοκράτες, δίνοντας έτσι στο έθνος που υποτίθεται ότι δέχθηκε την επίθεση ένα πρόσχημα για εσωτερική καταστολή ή ξένη στρατιωτική επίθεση. Στην εποχή της παραπληροφόρησης χρησιμοποιείται κατά κόρον από συνωμοσιολόγους για να «επισημανθεί» ότι ένα γεγονός είναι ψευδές (π.χ. ο κορωνοϊός) και δημιουργήθηκε προκειμένου να αποπροσανατολιστεί η κοινωνία από το «πραγματικό» πρόβλημα, το οποίο προσπαθούν να μας κρύψουν και να μας κάνουν να κοιτάξουμε προς τη λάθος κατεύθυνση.

> *Η τακτική ψευδούς σημαίας είναι μια πράξη που διαπράττεται με σκοπό να συγκαλύψει την πραγματική πηγή ευθύνης και να επιρρίψει την ευθύνη αλλού.*

Σκουπίδια τσέπης (pocket litter): Τα απορρίμματα τσέπης είναι ένας όρος για το υλικό, συμπεριλαμβανομένων σημειώσεων γραμμένων σε κομμάτια χαρτιού, που μαζεύουμε όλοι στις τσέπες μας. Μπορεί να περιλαμβάνει ταυτότητες, εισιτήρια μεταφοράς, προσωπικές φωτογραφίες και διάφορα τέτοια. Ο όρος χρησιμοποιήθηκε ήδη από το 1973, από τον συνωμότη του «Γουότεργκέιτ» Χάουαρντ Χαντ. Στην πραγματική κατασκοπεία και βέβαια στις ταινίες, είναι και τα διάφορα αντικείμενα στην τσέπη ενός κατασκόπου (π.χ. αποκόμματα εισιτηρίων, κέρματα) που πιστοποιούν την κατασκευασμένη ταυτότητα.

Μια έρημος από καθρέφτες (wilderness of mirrors): Οταν μια κατασκοπευτική επιχείρηση είναι τόσο πολύπλοκη ή γίνεται υπερβολικά πολύπλοκη ώστε είναι πολύ δύσκολο ή αδύνατο να διακρίνουμε τα ψέματα από τα γεγονότα. Είναι το αδιευκρίνιστο σημείο στο οποίο μια επιχείρηση πληροφοριών/μυστικής επιχείρησης φτάνει σε μια κρίσιμα ασταθή κατάσταση, όπου η αλήθεια και η εξαπάτηση δεν είναι πλέον διακριτές ή ο φίλος και ο εχθρός αναγνωρίσιμοι. Λόγω της δυναμικής φύσης αυτών των τύπων επιχειρήσεων, ένα εγγενώς υπερβολικά περίπλοκο σχέδιο ή μια επιχείρηση που εξελίσσεται σε υπερβολικά περίπλοκη –όπως ήταν η «Επιχείρηση Κιμάς»– θα μπορούσε να καταστεί μη βιώσιμη και με υπερβολικά αμφίβολη την επιτυχία.

Να κατοικείς μέσα σου, αυτό μετράει

Η Νικόλ Κράους μιλάει για έναν κόσμο όπου όλοι αναζητούν την ταυτότητά τους

SHUTTERSTOCK

Η Κράους δεν θέλει να ορίσει το ανδρικό. Θέλει να μιλήσει για έναν κόσμο όπου οι γυναίκες όσο και οι άνδρες αναζητούν την ταυτότητά τους, και σε κάθε ηλικία, σε κάθε εποχή, σε κάθε φάση της ζωής, αυτή η ταυτότητα επαναορίζεται.

Το βιβλίο αποτελεί μια συλλογή δέκα διηγημάτων, με το τελευταίο να δίνει τον τίτλο και σε όλη την έκδοση.

NICOLE KRAUSS
Τι σημαίνει να είσαι άνδρας
μτφρ. Ιωάννα Ηλιάδη
εκδ. Μεταίχμιο, **σελ.** 316

Της **ΜΑΡΙΑΛΕΝΑΣ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Τι σημαίνει να είσαι άνδρας; Ο τίτλος και μόνο ελκύει το αναγνωστικό κοινό, γυναίκες συνήθως οι περισσότερες, που επιθυμούν να ρίξουν μια ματιά στην κλειδαρότρυπα της ανδρικής ψυχής, και το μόνο που μένει είναι να μυηθούν στα διηγήματα της Αμερικανίδας Νικόλ Κράους. Η Κράους δεν μεταφράζεται πρώτη φορά στα ελληνικά. Είναι σημαντική Αμερικανίδα συγγραφέας, παντρεμένη από το 2004 έως το 2014 με τον επίσης διακεκριμένο συγγραφέα Τζόναθαν Σάφραν Φόερ, αμφότεροι εβραϊκής καταγωγής, κάτι που φαίνεται και μέσα από τα διηγήματά της. Το ελληνικό κοινό τη γνώρισε για πρώτη φορά το 2005 με την «Ιστορία ενός έρωτα». Ακολούθησαν άλλα δύο, μπεστ σέλερ και τα δύο, «Δάσος σκοτεινό» και «Οταν όλα καταρρέουν».

Το παρόν είναι μια συλλογή δέκα διηγημάτων, με το τελευταίο να δίνει τον τίτλο και σε όλη την έκδοση. Τι σημαίνει όμως να είσαι άνδρας; Σε κάθε εποχή; Ή σε αυτήν ειδικά; Πώς μπορεί μια γυναίκα συγγραφέας να προσεγγίσει την ανδρική φύση, μιλώντας για μια σειρά από ευαίσθητα θέματα ίσως και ανοίκεια, διακινδυνεύοντας τελικά να μιλήσει για εκείνη, για τη γυναικεία φύση. Αν κάποια/κάποιος περιμένει απαντήσεις, θα απογοητευθεί, η καλή λογοτεχνία σε πείσμα των καιρών ανθίσταται στις εύκολες απαντήσεις, στην καθοδήγηση που προσφέρουν μια σειρά οδηγών αυτοβοήθειας ή και λογοτεχνίζουσες απόπειρες.

Συχνά αρέσκομαι να επαναλαμβάνω ότι η γραφή για τη γυναίκα είναι μια φαλλική διαδικασία σε αντίθεση με τον άνδρα συγγραφέα. Εκείνος μάλλον αγκαλιάζει ή υιοθετεί πιο πολύ μητρικές ιδιότητες της γέννησης του καινούργιου κόσμου, μυούμενος και ίσως μιμούμενος τη γυναικεία φυσική δυνατότητα της γέννησης. Η γυναίκα όμως χρειάζεται να περιορίσει την αυτονόητη έγνοια της/φροντίδα του περιβάλλοντος, συνυφασμένη με τη μητρική της λειτουργία, για να καταθέσει ένα γραπτό έργο. Αυτό μάλλον αφορά και άλλες τέχνες, όπως για παράδειγμα τη γλυπτική. Χρειάζεται να καρφώσει τις λέξεις πάνω στο χαρτί, όπως οι άνδρες καρφώνουν τη δύναμή τους στον κόσμο διαχρονικά. Χρειάζεται να ενδυναμώσει μέσα της το στοιχείο της επιθυμίας να αφήσει στο πέρασμά της και ενδεχομένως και στην αιωνιότητα έργα συμβολικά, όχι μόνον φυσικά όπως είναι τα παιδιά.

Η σταθερότητα που φανταζόμαστε απλώς δεν υπάρχει, όπως δεν υπάρχει και η δύναμη, με τον τρόπο τουλάχιστον που την είχαμε στον νου μας.

Οι λέξεις, οι ήρωες, οι ιστορίες της Κράους καρφώνονται και μένουν στο υπογάστριο του αναγνώστη. Δείχνει μέσα από τη δική της φύση να γνωρίζει πολύ καλά τι σημαίνει να είσαι άνδρας, και το γνωρίζει κυρίως μέσα από τις ηρωίδες της. Δεν είναι τυχαίο ότι τα περισσότερα διηγήματα είτε έχουν κεντρική ηρωίδα μια γυναίκα ή πραγματεύονται ζητήματα σχέσεων όπου καταλήγει το θέμα να είναι η γυναίκα ή παίζει με το φως και τη σκιά, όπως η μέρα εναλλάσσεται με τη νύχτα και τίποτα δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς το άλλο. Ο πρωτότυπος τίτλος είναι δυνατός, ενεργητικός, υπαρξιακός. Καρφώνεται στον νου σου. «To be a man», γράφει η Κράους μέσα σε σύνολο είκοσι χρόνων διηγήματα, μικρά μυθιστορήματα, με τη χάρη και τη μαεστρία μιας άλλης σημαντικής γυναίκας, βραβευμένης με Νομπέλ για τα διηγήματά της, την Αλις Μονρό. Τα διηγήματα της Κράους είναι σύνθετοι κόσμοι, αποσιωπούν περισσότερα από όσα λένε αλλά ανοίγουν το κάδρο στην ύπαρξη ενός κόσμου μεγαλύτερου από τις σελίδες του.

Και τι λέει; Μέσα από τις τόσο διαφορετικές της ιστορίες, διαφορετικών χρονικών περιόδων, πραγματεύεται εξαιρετικά βαθιά την ανδρική ψυχοσύνθεση του σαδιστή άνδρα, του απόντος, του ηλικιωμένου που δεν αντέχει τον ευνουχισμό της ηλικίας, του άνδρα φαντάσματος, του άνδρα που βυθίζεται μέσα στις αρχαιολογικές του ανακαλύψεις αλλά χάνει τον προσωπικό του κόσμο. Αναδεικνύει στις πίσω γραμμές αυτούς τους άνδρες, βάζοντας μπροστά και μια σειρά από άλλες τόσες γυναίκες που αλληλεπιδρούν μαζί τους, που αφήνονται, που πειραματίζονται, που χάνονται, που τους μοιάζουν. Η Κράους δεν θέλει να ορίσει το ανδρικό. Δεν θέλει να εξάρει ούτε καν τη σημασία του. Θέλει να μιλήσει για έναν κόσμο όπου οι γυναίκες όσο και οι άνδρες αναζητούν την ταυτότητά τους, και σε κάθε ηλικία, σε κάθε εποχή, σε κάθε φάση της ζωής, αυτή η ταυτότητα επανατοποθετείται, επαναορίζεται. Η σταθερότητα που φανταζόμαστε απλώς δεν υπάρχει, όπως δεν υπάρχει και η δύναμη, με τον τρόπο τουλάχιστον που την είχαμε στον νου μας. Ανδρας ή γυναίκα, ήρωες ενός μικρού ή μεγάλου δράματος, το σημαντικό είναι να είσαι στη ζωή σου, κάθε φορά. Να κατοικείς μέσα σου.

Η Κράους έχει σίγουρα αυτή τη δύναμη. Να μας προσφέρει με τις λέξεις της ένα σπίτι, όπως άλλωστε είναι και το φύλο για τους ανθρώπους.

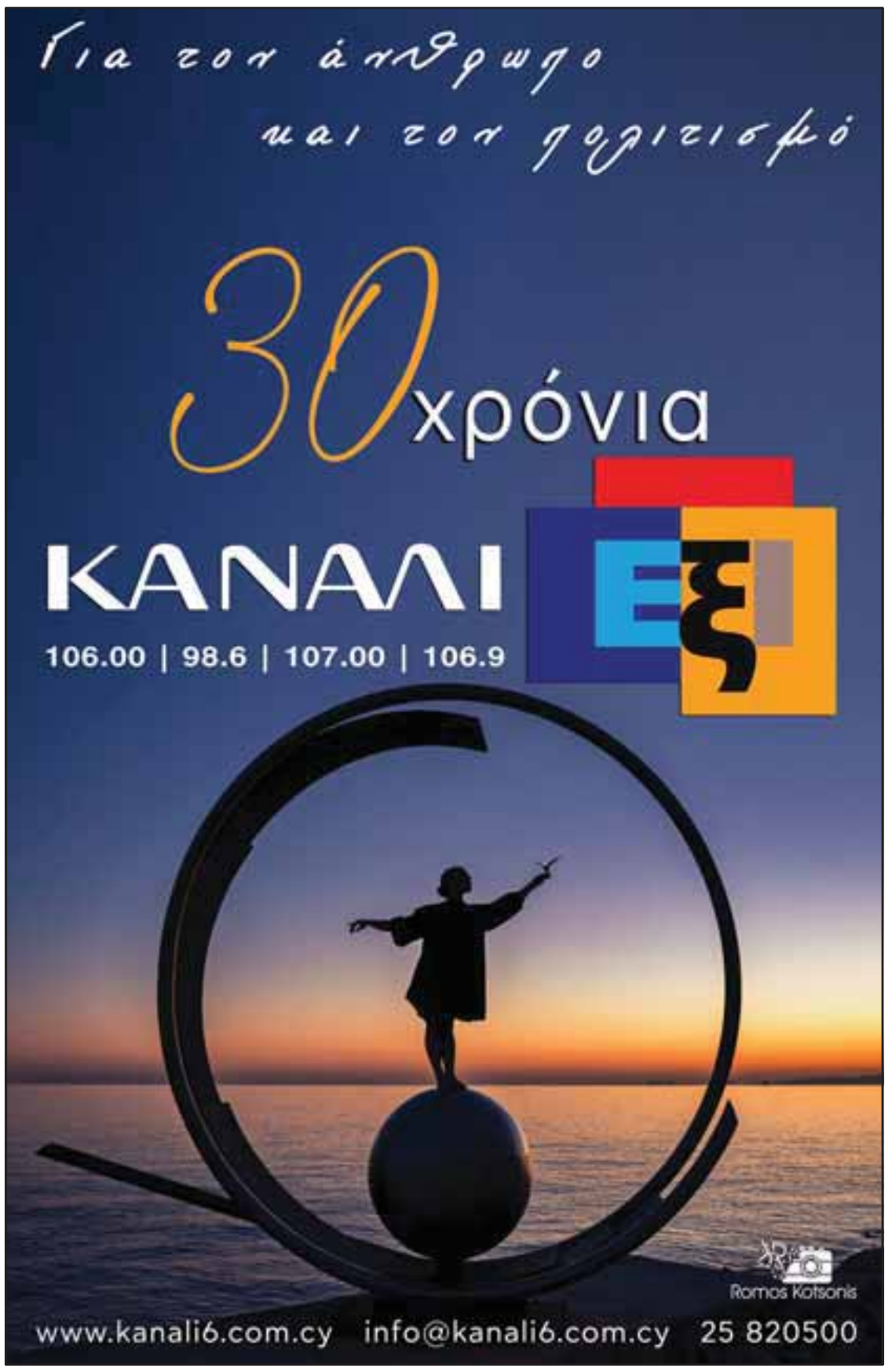

Εγκλωβισμένη στα «δεσμά» της κοινωνίας

Πώς μια ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη έγινε εφιάλτης στη Γαλλία του 1963

Το Γεγονός ★★★½
ΔΡΑΜΑ (2021)
Σκηνοθεσία: Οντρέ Ντιγουάν
Ερμηνείες: Αναμαρία Βαρτολομέι, Αννα Μουγκλαλίς

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Ο περυσινός Χρυσός Λέων της Βενετίας έρχεται και στις ελληνικές αίθουσες. Η Γαλλίδα Οντρέ Ντιγουάν συγκίνησε το κοινό αλλά και τους κριτικούς της Μόστρα με μια ιστορία που μας γυρνάει πίσω στο 1963, διαθέτει όμως και σύγχρονο αντίκρισμα. Πρωταγωνίστρια είναι η Αν, μια νεαρή φοιτήτρια φιλολογίας, η οποία έχει μια ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη. Στη Γαλλία της εποχής ωστόσο η άμβλωση είναι παράνομη και σύντομα η Αν θα βρεθεί σε τραγικό αδιέξοδο, καθώς η κατάσταση απειλεί να καταστρέψει όλα τα σχέδια και τις φιλοδοξίες της αν δεν βρει άμεσα λύση.

Το ζήτημα της αυτοδιάθεσης και της ελευθερίας του ατόμου σε σχέση με το σώμα του ήταν ανέκαθεν σημαντικό και είναι ξανά επίκαιρο.

Το ζήτημα της αυτοδιάθεσης και της ελευθερίας του ατόμου σε σχέση με το σώμα του είναι από μόνο του σημαντικό και γίνεται ακόμα περισσότερο στις μέρες μας, καθώς συγκεκριμένες πολιτείες της Αμερικής αλλά και χώρες της Ευρώπης επαναφέρουν την απαγόρευση των εκτρώσεων. Η Ντιγουάν πάντως επιλέγει ως πρότυπο το ομότιτλο βιβλίο της Αvι Ερνό, στο οποίο η Γαλλίδα συγγραφέας περιγράφει δικές της εμπειρίες πέντε δεκαετίες πριν, προφανώς διότι την ενδιαφέρει και η ίδια η χρονική περίσταση.

Προερχόμενη από την εργατική/αγροτική τάξη, η Αν είναι η πρώτη της οικογένειάς της που δοκιμάζει να κυνηγήσει κάτι διαφορετικό μέσω των σπουδών. Το δε πανεπιστημιακό περιβάλλον ανοίγει από τη μια νέες, συναρπαστικές προοπτικές και από την άλλη ενσωματώνει έναν μπουρζουά συντηρητισμό που καταπνίγει τα πραγματικά φιλελεύθερα πνεύματα. Παρ' όλα αυτά το διακύβευμα είναι πολύ μεγάλο, το ίδιο και η αγωνία της ηρωίδας, η οποία επιπλέον βλέπει έναν έναν τους υποτιθέμενους συμμάχους της να την εγκαταλείπουν ή, ακόμα χειρότερα, να προσπαθούν να την εκμεταλλευθούν.

Από ένα σημείο και έπειτα πράγματι η ιστορία εκτυλίσσεται σαν θρίλερ με το σασπένς να ανεβάζει στροφές και την Αν να καταβάλλει απέλπιδες προσπάθειες, αρνούμενη να παραδοθεί. Στο επίκεντρο όλων αυτών η πρωταγωνίστρια, Αναμαρία Βαρτολομέι, η οποία αποδεικνύεται ατρόμητη, παίζοντας κυριολεκτικά σε κάθε πλάνο της ταινίας και μη διστάζοντας να εκτεθεί με οποιονδήποτε τρόπο, προκειμένου να ερμηνεύσει την ηρωίδα της.

Η σκηνοθέτις από την πλευρά της σημειώνει: «Από τα πρώτα κιόλας δοκιμαστικά βρήκα ότι είχε την κατάλληλη εμφάνιση. Αλλά και κάτι ακόμη, κάτι μυστηριώδες και δυνατό: το διάφανό της δέρμα, το εσωτερικευμένο της όραμα για τον κόσμο, που είναι ταυτόχρονα δυσανάγνωστο και σαγηνευτικό. Της επαναλάμβανα διαρκώς ότι η Αν είναι σαν στρατιώτης, έτοιμη πάντα να τα βάλει με τον κόσμο. Αισθάνεται ότι τα μάτια όλων είναι πάνω της, ότι η κοινωνία τη βαραίνει. Η Αναμαρία έχτισε με πολύ έξυπνο τρόπο την πανοπλία που χρειαζόταν ο χαρακτήρας».

Η πρωταγωνίστρια, Αναμαρία Βαρτολομέι (δεξιά), αποδεικνύεται ατρόμητη, παίζοντας κυριολεκτικά σε κάθε πλάνο της ταινίας και μη διστάζοντας να εκτεθεί με οποιονδήποτε τρόπο προκειμένου να ερμηνεύσει την ηρωίδα της.

HOME CINEMA

Ιστορίες φαντασίας με ρεαλιστικά μηνύματα

Επάνω, η Μίλι Μπόμπι Μπράουν πρωταγωνιστεί στον τέταρτο κύκλο της σειράς του Netflix «Stranger Things». Κάτω, σκηνή από την ταινία «Monos» που είναι διαθέσιμη στο Cinobo.

Stranger Things (4ος κύκλος)
ΦΑΝΤΑΣΙΑΣ (2016)
Δημιουργοί: Αδελφοί Ντάφερ
Ερμηνείες: Μίλι Μπόμπι Μπράουν, Γουινόνα Ράιντερ, Ντέιβιντ Χάρμπουρ

Η πιο πολυαναμενόμενη επιστροφή στην πλατφόρμα του Netflix είναι γεγονός, με την αγαπημένη σειρά φαντασίας να έρχεται με τον τέταρτο, καθαρά κινηματογραφικό πλέον, κύκλο της. Επτά επεισόδια, άνω της μιας ώρας το καθένα, μας στέλνουν ξανά στο Χόκινς της δεκαετίας του 1980, όχι όμως μόνο εκεί. Ηδη από το τέλος της προηγούμενης σεζόν, η παρέα των ηρώων μας έχει χωριστεί, με την οικογένεια των Μπάιερς να μετακομίζει στην Καλιφόρνια, μαζί με την Ελ. Πίσω στο Χόκινς ωστόσο, μια καινούργια εφιαλτική απειλή ξεπηδά μέσα από τον «ανάποδο κόσμο» και οι πάντες θα πρέπει να ενώσουν δυνάμεις προκειμένου να την αντιμετωπίσουν.

Επειτα από ένα μάλλον εισαγωγικό πρώτο επεισόδιο, πέφτουμε με τα μούτρα στην κανονική δράση, η οποία μάλιστα αυτή τη φορά διαδραματίζεται σε αρκετά διαφορετικά σκηνικά. Το βελνεκές και η παραγωγή της σειράς είναι ξεκάθαρα μεγαλύτερα από ποτέ, όμως πια σχετικά αλλαγμένο είναι και το ύφος. Και είναι λογικό. Τα παιδάκια του δημοτικού των πρώτων κύκλων βρίσκονται πλέον στο κατώφλι της ενηλικίωσης και οι δημιουργοί του «Stranger Things» (σοφά) τους ακολουθούν. Συγκεκριμένα, ο τέταρτος κύκλος είναι πολύ πιο σκοτεινός, με στοιχεία καθαρού τρόμου, τα οποία πάντως δεν περιορίζονται μόνο στα ψηφιακά τέρατα που απειλούν τους ήρωες· αντιθέτως υπάρχουν εδώ αναφορές στην κατάθλιψη, στον σχολικό εκφοβισμό, στη βουλιμία/ανορεξία και άλλους πολύ πραγματικούς εφιάλτες που ταλαιπωρούν τους νέους σε ολόκληρο τον κόσμο. Η σεζόν ολοκληρώνεται στις αρχές Ιουλίου με δύο ακόμα επεισόδια.

Monos ★★★
ΔΡΑΜΑ (2019)
Σκηνοθεσία: Αλεχάντρο Λαντές
Ερμηνείες: Σοφία Μποναβεντούρα, Τζούλιαν Τζιράλντο, Κάρεν Κιντέρο

Από την πλατφόρμα του Cinobo επιλέγουμε την τελευταία δημιουργία του ταλαντούχου Αλεχάντρο Λαντές («Porfirio»), ένα πολύ ιδιαίτερο φιλμ πάνω στην παράνοια του πολέμου, που αντλεί έμπνευση και από το «Αποκάλυψη, Τώρα!». Σε κάποια κορυφογραμμή της Κολομβίας, σε ένα μισοδιαλυμένο μπούνκερ, μια χούφτα νεαρών παιδιών-πολεμιστών στέκεται φύλακας μιας Αμερικανίδας ομήρου και μιας σημαντικής... αγελάδας. Σύντομα πάντως τα πράγματα θα πάρουν άσχημη τροπή και τα παιδιά θα καταλήξουν να συμμετέχουν σε ένα άγριο κυνηγητό στα βάθη της παρθένας λατινοαμερικανικής ζούγκλας.

Με κινηματογραφικά κάδρα και εικόνες που σε αφήνουν με το στόμα ανοιχτό στο πρώτο μέρος και ατμόσφαιρα που ανακαλεί τον Χέρτσογκ στο δεύτερο, ο Λαντές κινείται κάπου ανάμεσα στην ωμή πραγματικότητα και στις παραισθήσεις, βάζοντας αρκετά θέματα στο τραπέζι. Η ιστορία του μπορεί να διαβαστεί τόσο αυτούσια όσο και ως αλληγορία του σκληρού σημερινού κόσμου, παρόλο που αυτή η μεταιχμιακή κατάσταση είναι ίσως και η μόνη σοβαρή αδυναμία της.

ΠΙΚ1 ΤΗΛ.: 22862000

21.30 Παραδοσιακή βραδιά
07.30 Θεία λειτουργία
10.30 Σπίτι στη φύση - (Ε) Περιβαλλοντική εκπομπή.
11.00 Κοίτα με στα μάτια, ΙΙΙ Εκπομπή για τα ζώα.
11.30 Χρυσές συνταγές Εκπομπή μαγειρικής με τη Μαριλένα Ιωαννίδου.
12.00 Brand News Ενημερωτική εκπομπή με τον Νικόλα Μαρκαντώνη.
14.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
14.30 Αμύνεσθαι περί πάτρης Ενημερωτική εκπομπή.
15.00 Μουσικό ραντεβού - (Ε)
15.30 Προσωπογραφίες, V
16.30 Χρονογράφημα, IV
17.00 Εκείνη & εκείνοι Με την Αθηνά Χάλκου.
17.50 Πολιτιστικό ημερολόγιο
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
18.20 Τα καλύτερά μας χρόνια Σειρά εποχής.
19.20 Ειρήνη Πάσι Κωμωδία εποχής.
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
21.00 Αθλητική Κυριακή
21.30 Παραδοσιακή βραδιά Ψυχαγωγική εκπομπή με την Άντρη Καραντώνη.
23.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
23.05 The old man & the gun Δραματική ταινία, με τους Ρόμπερτ Ρέντφορντ, Κέισι Άφλεκ.
00.30 Προσωπογραφίες, V - (Ε)
01.15 Εκείνη & εκείνοι - (Ε)
02.15 Επαναλήψεις

ΠΙΚ2 ΤΗΛ.: 22862000

21.30 Dropping the soap
07.30 Μαγικός κόσμος - (Ε) Παιδικό πρόγραμμα
08.45 Παιδική ζώνη
α. Ο μικρός Χνουδωτός
β. Μπόμπι και Μπιλ
γ. Γκάρφιλντ
δ. Αστυνόμος Σαΐνης
ε. Mini Pet Pals
στ. Ο σούπερ μπαμπάς
ζ. Ο Μπο ταξιδεύει
η. Τα Στρουμφάκια
11.00 Στη χώρα του Γιατί - (Ε)
11.30 Παιδική ζώνη - (Ε)
16.00 Μανώλης και Κατίνα (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
16.30 Ιστορίες του χωρκού (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
17.00 Baywatch, IX - (Ε) Περιπετειώδης σειρά.
17.45 Κοίτα με στα μάτια Εκπομπή για τα ζώα.
18.30 Σε προσκυνώ γλώσσα Εκπομπή για θέματα που άπτονται της γλωσσικής παιδείας και την ελληνική γλώσσα.
18.45 UEFA Nations' League Κύπρος-Βόρεια Ιρλανδία
21.05 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική)**
21.15 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική)**
21.30 Dropping the soap Κωμική τηλεταινία, με τους Τζέιν Λιντς, Μίσι Πάιλ, κ.ά.
23.00 Εκείνη & εκείνοι - (Ε)
00.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** - (Ε)
00.20 Brand News - (Ε)
02.20 Επαναλήψεις

ALPHA ΤΗΛ.: 22212400

21.00 X-Factor
06.00 60΄ Ελλάδα - (Ε) Οδοιπορικό.
07.00 Roomies Ψυχαγωγική εκπομπή με τις Κατερίνα Ζαρίφη, Ντορέττα Παπαδημητρίου και Μαρία Σολωμού.
08.00 Αστέρας Ραχούλας - (Ε) Κωμική σειρά.
09.00 24 ώρες - (Ε)
09.50 Σ/Κ με τον Μάνεση Ενημερωτική εκπομπή.
13.00 The Chase - (Ε) Τηλεπαιχνίδι γνώσεων.
14.00 Το σόι σου - (Ε)
14.45 Άσε μας ρε μαμά Κωμική σειρά.
15.40 The Λούις Night Show Σατιρική εκπομπή,
17.25 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα (Ε) Κωμική σειρά.
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
18.10 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα (Ε) (Συνέχεια)
18.45 ΤΕΤ-Α-ΤΕΤ Talk show.
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
21.00 X-Factor Talent show.
00.50 Συμπεθέροι απ' τα Τίρανα Κωμική σειρά.
01.45 ΤΕΤ-Α-ΤΕΤ στον Alpha - (Ε) Talk show, με τον Τάσο Τρύφωνος.

ANT1 ΤΗΛ.: 22200200

21.15 Johnny English Reborn
06.30 Ο κόσμος να χαλάσει (Ε)
08.00 Mamma Mia (Ε)
08.30 Το πιο γλυκό μου ψέμα (Ε) Κωμική σειρά.
09.00 Δείξε μου τον φίλο σου (Ε) Κωμική σειρά.
09.30 La Pasta Pomilώri - (Ε) Κωμική σειρά.
11.10 Daddy cool - (Ε) Κωμική σειρά.
12.00 Υγεία πάνω απ' όλα Ενημερωτική εκπομπή.
12.50 Θα βρεις τον δάσκαλό σου
14.30 Casa De Mikel, III - (Ε) Σατιρική εκπομπή.
16.00 Ο πόλεμος των άστρων - (Ε) Ελληνική σειρά.
17.40 5 Χ 5 - (Ε) Τηλεπαιχνίδι.
18.00 **Τα νέα του ANT1 σε 10΄**
18.15 5 Χ 5 (Συνέχεια)
18.40 ROUK ZOUK Special Τηλεπαιχνίδι.
20.15 **Τα νέα του ANT1**
21.15 Johnny English Reborn Κωμική περιπέτεια με τους Ρόουαν Άτκινσον, Ρότζερ Μπάρκλεϊ, κ.ά.
22.45 The Informer Aka: 3 Seconds Αστυνομικό θρίλερ, με τους Τζόελ Κινάμαν, Ρόζαμουντ Πάικ, κ.ά.
01.10 Εγκλήματα - (Ε)
02.00 Δούρειος ίππος - (Ε)
02.50 Έρωτας κλέφτης - (Ε)

OMEGA ΤΗΛ.: 22477777

21.15 Police Academy 4
05.30 Τώρα ό,τι συμβαίνει Ενημερωτική εκπομπή με τη Φαίη Μαυραγάνη.
09.50 OPEN Weekend Ψυχαγωγική εκπομπή με την Ελένη Τσολάκη.
13.00 Τροχός της τύχης - (Ε) Τηλεπαιχνίδι με τον Πέτρο Πολυχρονίδη.
15.15 Green Kitchen by Madame Ginger Εκπομπή μαγειρικής, με τη Μαριλού Παντάκη.
16.15 Έρωτας με διαφορά - (Ε) Ελληνική σειρά.
17.15 Επιπλογκουρμεδιές, ΙΙ Εκπομπή μαγειρικής. Ο Σταυρής Γεωργίου μοιράζεται τα μυστικά του για γευστικές γκουρμεδιές, παρέα με ξεχωριστούς καλεσμένους.
18.00 **OMEGA NEWS**
18.10 Σ' αγαπάω μεν... αλλά Κωμική σειρά.
19.10 Ρίξε μια ζαριά Τηλεπαιχνίδι γνώσεων
20.10 **OMEGA NEWS**
21.15 Police Academy 4 Κωμωδία, με τους Στιβ Γκούτενμπεργκ, Μπούμπα Σμιθ, κ.ά.
23.00 Ένα τραγούδι ακόμα (Ε) Μουσική εκπομπή με τον Γιώργο Θεοφάνους.
01.00 ΤΑΧΙ Τηλεπαιχνίδι.
02.00 Επαναλήψεις

ΣΙΓΜΑ ΤΗΛ.: 22580100

21.00 Surviror
06.00 Οι Αδιάφθοροι - (Ε) Κωμική σειρά.
06.30 Love It - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή με την Ιωάννα Μαλέσκου.
07.30 Θεία Λειτουργία Απευθείας μετάδοση.
09.50 Ώρα για φαγητό - (Ε) Εκπομπή μαγειρικής με την Αργυρώ Μπαρμπαρίγου.
10.40 Dot., V Ψυχαγωγική εκπομπή, με τη Νάντια Μπουλέ και τον Μίνωα Θεοχάρη.
11.40 Βουράτε γειτόνοι - (Ε) Κωμική σειρά.
13.20 Κάτι ξαναψήνεται - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
16.00 BBQ Stories Εκπομπή μαγειρικής.
17.00 Όλα Γκουντ Ψυχαγωγική εκπομπή με τους Γρηγόρη Γκουντάρα και Ναταλί Κάκκαβα.
18.00 **Γεγονότα σε συντομία**
18.10 Όλα Γκουντ Συνέχεια.
19.10 Η πεθερά Κωμική σειρά.
20.00 **Τομές στα γεγονότα**
21.00 Surviror Παιχνίδι επιβίωσης με τον Γιώργο Λιανό.
00.30 **Γεγονότα σε τίτλους**
00.40 Happy Traveller (Ε)
01.30 Όλα Γκουντ (Ε)
03.30 Dot., V (Ε)
04.30 Ήρθε κι έδεσε - (Ε)

CAPITAL ΤΗΛ.: 25577577

06.50 Τηλεαγορά
08.00 Το ράλι του θανάτου
09.25 Τετράποδοι μάγοι Οικογενειακή ταινία.
13.00 Μπετόβεν και μπουζούκι Ελληνική ταινία.
15.15 Ο κράχτης Ελληνική ταινία.
19.00 Από τα πλούτη στο τίποτα Ξένη ταινία.
21.00 Ξένη ταινία
23.00 Ξένη ταινία

PLUS ΤΗΛ.: 22259000

07.50 Παιδικό παραμύθι.
09.00 Cook Eat - (Ε)
11.00 Τηλεαγορά
14.00 Αυτό είναι Σ/Κ
16.35 Τηλεαγορά
18.30 Αόρατος φακός
19.00 Ταξίδι γεύσεων, ΙΙΙ - (Ε)
19.55 Αόρατος φακός
20.15 Ο καιρός
20.20 Για πάντα νέοι - (Ε)
21.30 Το ταξίδι της ζωής, V
22.25 Ξένη ταινία
00.05 Ξένη ταινία
01.40 Ξένες σειρές

EXTRA ΤΗΛ.: 25715111

10.20 Κορίτσια ο Μάρκουλης
12.30 Ελιές Θρούμπες
13.00 Έξυπνες αγορές
14.00 Ασημένια φεγγάρια
15.35 Έξυπνες αγορές
16.05 Κινημ/φικές επιτυχίες
16.10 Έξυπνες αγορές
16.40 **Δελτίο Ειδήσεων**
17.15 Αόρατος φακός
18.05 Ελληνική ταινία
19.45 **EXTRA News**
20.20 Ελληνική ταινία
23.45 Ξένη ταινία

MOVIES BEST

21.00 By The Grace Of God
06.45 Whitney
08.30 All Of My Heart: The Wedding
10.15 Saint Judy
12.15 Giulietta Degli Spiriti Juliet Of The Spirits
14.45 Death Of A Cheerleader
16.30 Le Virgen De Agusto The August Virgin
18.45 Carrington
21.00 By The Grace Of God
23.30 Hometown Killer
01.15 La Dolce Vita

GREEK CINEMA

21.20 Και οι 14 ήταν υπέροχοι
07.20 Και οι 14 ήταν υπέροχοι
09.10 Θύελλα σε παιδική καρδιά
10.30 Ερωτικές ιστορίες
12.05 Στον ίλλιγγο της ζωής
13.30 Η λίμνη των πόθων
15.05 Οργή
17.00 Φτωχός εκατομμυριούχος
18.25 Αγάπη και αίμα
20.00 Εφοπλιστής με το ζόρι
21.20 Και οι 14 ήταν υπέροχοι
23.10 Αιχμάλωτοι του μίσους
00.55 Ριζότο
02.30 Ορατότης μηδέν
04.30 Το ανθρωπάκι

ΑΡΧΕΙΟ ΔΗΜΗΤΡΗ Α. ΜΑΥΡΙΔΗ

«Η Σμύρνη παρανάλωμα του πυρός τη 29η Αυγούστου 1922».

ΑΡΧΕΙΟ ΔΗΜΗΤΡΗ Α. ΜΑΥΡΙΔΗ

Μικρασιατικό μέτωπο, Φεβρουάριος 1922. Η περίοδος του καταστροφικού τέλματος του στρατού.

ΑΡΧΕΙΟ ΔΗΜΗΤΡΗ Α. ΜΑΥΡΙΔΗ

Καταυλισμός μονάδας του ελληνικού πυροβολικού.

Σώζοντας την Ιστορία από τα σκουπίδια

Η Μικρασιατική Εκστρατεία και η Καταστροφή αναβιώνουν μέσα από τη μοναδική συλλογή του Δημήτρη Α. Μαυρίδη

Του **ΗΛΙΑ ΜΑΓΚΛΙΝΗ**

«Λίγα χρόνια μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή, γαλλικό πλοίο έφτασε στο λιμάνι της Θεσσαλονίκης», διηγείται ο Δημήτρης Α. Μαυρίδης. Καθόμαστε στο σαλόνι του σπιτιού του στην Κηφισιά μαζί με τον ιστορικό Τάσο Σακελλαρόπουλο, υπεύθυνο των ιστορικών αρχείων του Μουσείου Μπενάκη. «Το πλοίο ερχόταν από τη Σμύρνη», συνεχίζει την αφήγησή του ο κ. Μαυρίδης. «Κάποτε, ένα πλήθος από Μικρασιάτες πρόσφυγες συγκεντρώθηκε στο λιμάνι, με άγριες διαθέσεις. Το πλοίο αναχώρησε εσπευσμένα για Μασσαλία για να αποφύγει τα χειρότερα». Γιατί όμως οι πρόσφυγες κινήθηκαν εναντίον του γαλλικού πλοίου; «Είχε κυκλοφορήσει η φήμη πως το φορτίο του περιλάμβανε αλεσμένα οστά σφαγιασθέντων Ελλήνων της Μαγνησίας. Τους πιάσανε και τους σφάξανε σε μια χαράδρα. Μετά οι Τούρκοι ξέθαψαν τα πτώματα, πήραν τα κόκαλα και τα άλεσαν. Και άρχισαν να τα πουλάνε στους Γάλλους, οι οποίοι τα χρησιμοποιούσαν για τη λεύκανση της ζάχαρης».

Μάλιστα, έχει γραφεί ότι τα οστά πεσόντων Ελλήνων στρατιωτών των μαχών του Σαγγάριου είχαν χρησιμοποιηθεί για λίπασμα από Τούρκους αγρότες, αλλά αυτό περί εμπορίου με τη Γαλλία μάλλον ήταν άγνωστο. «Μα τα Τουρκόπουλα έκαναν αυτή τη δουλειά από την Καλλίπολη», παρεμβαίνει, «με τα οστά των πεσόντων της Βρετανικής Κοινοπολιτείας. Τα πουλούσαν για τέτοιους σκοπούς και βιοπορίζονταν έτσι». Στα ογδόντα του, ο κ. Μαυρίδης είναι καθηλωμένος σε αναπηρικό αμαξίδιο, αλλά διατηρεί ακέραιη τη διάθεσή του, κυρίως για όλα όσα αγαπά και τον γοητεύουν. Όπως οι παλιές φωτογραφίες. Δεινός συλλέκτης από τα γυμνασιακά του χρόνια, αφιέρωσε όλη του τη ζωή στη συλλογή φωτογραφιών της ιδιαίτερης πατρίδας του, της Θράκης, αλλά και της Μικρασιατικής Εκστρατείας και Καταστροφής. Καθώς μιλάμε, πέφτουμε πάνω σε μια χαρακτηριστική τέτοια

«Είχαν αρχίσει να πεθαίνουν οι παλαίμαχοι της εκστρατείας και οι οικογένειές τους πετούσαν τα πράγματά τους στα σκουπίδια».

φωτογραφία: σε μιαν απέραντη, αχνιστή ερημιά, στην εκστρατεία για την Αγκυρα, έφιπποι Ελληνες στρατιωτικοί αγοράζουν νερό από ντόπιους Τούρκους. «Κοιτάξτε πώς είναι συγκεντρωμένοι», σχολιάζει ο Τάσος Σακελλαρόπουλος· «σαν πιάτσα ταξί είναι».

Πριν από μερικά χρόνια, ο κ. Μαυρίδης ταξίδεψε στον τόπο καταγωγής των γονιών του, στη Ραιδεστό της Ανατολικής Θράκης, και βρήκε το σπίτι τους (ο ίδιος γεννήθηκε στη Φλώρινα το 1942, όπου

ΑΡΧΕΙΟ ΔΗΜΗΤΡΗ Α. ΜΑΥΡΙΔΗ

Υπαξιωματικοί σε χαρακτηριστική αναμνηστική πόζα. Το κλασικό «Ενθύμιον Μικράς Ασίας» έφτανε στους συγγενείς πίσω στην πατρίδα. Πολύ συχνά οι ίδιοι οι φωτογραφιζόμενοι, όχι.

ζούσαν οι πρόσφυγες γονείς του). Τότε, έκανε συμφωνία με τις τοπικές τουρκικές αρχές ώστε το σπίτι να γίνει μουσείο με φωτογραφίες της παλαιάς Ραιδεστού από τη συλλογή του. «Μαθητής γυμνασίου ακόμη, πήγαινα στο Μοναστηράκι», λέει ο κ. Μαυρίδης. «Μια μέρα, βρήκα σε έναν παλιατζή μια στοίβα με φωτογραφίες από τη Μικρασιατική Εκστρατεία. Ετσι έγινε η αρχή. Τότε, σιγά σιγά, είχαν αρχίσει να πεθαίνουν οι παλαίμαχοι της εκστρατείας και οι οικογένειές τους πετούσαν τα πράγματά τους στα σκουπίδια. Φωτογραφίες, καρτ πο-

«Φωτογραφίες, καρτ ποστάλ, επιστολές, ημερολόγια, παράσημα, διπλώματα ηθικών αμοιβών, κειμήλια. Δεν μπορείτε να φανταστείτε τι υλικό βρέθηκε».

στάλ, επιστολές, ημερολόγια, παράσημα, διπλώματα ηθικών αμοιβών, κειμήλια. Δεν μπορείτε να φανταστείτε τι υλικό βρέθηκε στα σκουπίδια. Οι παλιατζήδες παράγγελναν από τους τσιγγάνους στο Σχιστό να πηγαίνουν στις χωματερές και στις πολτοποιήσεις και να διασώζουν ό,τι τέτοιο υλικό έβρισκαν. Το χρυσοπλήρωνα. Τριψήφιο νούμερο για πενήντα φωτογραφίες. Και το υλικό ατελείωτο! Φανταστείτε, στη Μικρά Ασία υπηρέτησαν πάνω από 220.000 κόσμος. Τι έφεραν πίσω μαζί τους όσοι επέζησαν, αλλά και τι έστελναν από εκεί ακόμα και όσοι δεν γύρισαν ποτέ. Ολο αυτό το υλικό βρέθηκε στα σκουπίδια. Στα αζήτητα».

Θράκη, Μικρά Ασία, αλλά και Απω Ανατολή της Μπελ Επόκ είναι μερικές από τις κατηγορίες που ενδιέφεραν τον κ. Μαυρίδη, ο οποίος, ακάματος και επιτυχημένος επιχειρηματίας κατά τα άλλα (απόφοιτος του ΕΜΠ), έχει δεκατρία σχετικά βιβλία στο ενεργητικό του και πολλές εκθέσεις. Ιδιαίτερα έχει σταθεί στην έρευνα και στη μελέτη των συνθηκών παράδοσης της Ανατολικής Θράκης το 1923, το οποίο, όπως πιστεύει, είναι «ένα αφανές τραύμα στην τρίτη γενεά των προσφύγων». Τελευταίος καρπός αυτής της συστηματικής και μεθοδικής εργασίας αρχειοθέτησης είναι το ογκώδες φωτογραφικό, και ιδιαίτερα φροντισμένο, λεύκωμα «Από το Θριάμβο στην Καταστροφή. 100 χρόνια από τη Μικρασιατική Εκστρατεία και τη Μικρασιατική Καταστροφή», που εξέδωσε πολύ πρόσφατα στην Κομοτηνή η Ιερά Μητρόπολις Μαρωνείας και Κομοτηνής.

«Το ενδιαφέρον μου ήταν πατριωτικό και, θα έλεγα, ρομαντικό», τονίζει ο κ. Μαυρίδης. «Ξέρετε, οι συλλέκτες είμαστε παράξενα όντα. Σπανίως έρχομαι σε επαφή με άλλους συλλέκτες. Ωστόσο, μέσα από όλη αυτή την ενασχόληση, νιώθω πια ότι ήμουν κι εγώ εκεί· στη Μικρά Ασία». «Νομίζω σε αυτό στοχεύατε, κύριε Μαυρίδη», σχολιάζει ο Τάσος Σακελλαρόπουλος. Ο κ. Μαυρίδης χαμογελάει με νόημα.

Μια ελεγεία στον ευγενικό πατριωτισμό και στο δράμα του πολέμου

Του **ΤΑΣΟΥ ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΥ***

Οι φωτογραφίες απευθύνονται θεωρητικά μόνο στην αίσθηση της όρασης και ίσως της αφής εάν αυτές είναι χάρτινες. Η θερμοκρασία απουσιάζει, ο ήχος και η οσμή επίσης. Παρά την έλλειψη καθοριστικών αισθήσεων, οι φωτογραφίες καταφέρνουν και τις ενεργοποιούν όλες.

Μας βάζουν σε χρόνο παρελθόντα, μας ανανεώνουν εμπειρίες που είχαμε, μας φωτίζουν δεδομένα που μας είχαν διαφύγει. Οταν όμως ξεφύγουμε από την προσωπική και από την οικογενειακή μας ζωή, η φωτογραφία μάς γνωρίζει με κόσμους ολόκληρους. Τότε ο παλιός κόσμος γίνεται το στημόνι και η ευαισθησία μας, το νήμα, το υφάδι. Ωστόσο, η εύρεση μερικών μόνο φωτογραφικών στιγμιοτύπων από το παρελθόν δεν καταφέρνει να αναπαραστήσει ούτε να δημιουργήσει συναισθήματα για το χθες. Δεν είναι οι λίγες φωτογραφίες, που μας γνωρίζουν το άγνωστο, που καταφέρνουν να γεννήσουν νοσταλγία για εποχές μακρινές που δεν γνωρίσαμε. Ενας κόσμος για να ξαναφτιαχτεί σε εικόνες, θέλει αριθμούς μεγάλους, θέλει θεματικές διαιρέσεις, θέλει τήρηση χρονολογικής εξέλιξης, θέλει τον εντοπισμό ικανών φωτογράφων που διασώζουν με επιτυχία και αποδίδουν τη μαγεία και το βάθος της κάθε φωτογραφημένης στιγμής.

Ενας κόσμος για να ξαναφτιαχτεί σε εικόνες, θέλει αριθμούς μεγάλους, θέλει θεματικές διαιρέσεις, θέλει τον εντοπισμό ικανών φωτογράφων.

Τότε μόνον οι παλιοί κόσμοι ξαναστήνονται, τότε μόνον όλες οι αισθήσεις ενεργοποιούνται, τότε μόνον έχουμε στα μάτια μας, στην σκέψη και στην ψυχή μας, κάτι απτό, παρότι σήμερα ανύπαρκτο.

Τότε λοιπόν έρχεται το μεράκι του συλλέκτη, το πάθος του, η «ιερή τρέλα» που αψηφά κάθε κόστος και λογική προκειμένου να βρει τα «δύσκολα», όπως λένε οι συλλέκτες. Δηλαδή, αφενός, αυτά που δεν έχουν οι άλλοι συλλέκτες, αλλά και αυτά που απεικονίζουν σπάνιες και έντονες ιστορικές στιγμές, δυσεύρετες, ίσως και άγνωστες στην απεικόνισή τους. Ωστόσο, συλλέκτης κατά μία λογική είναι αυτός που δεν δείχνει, πόσο μάλλον δίνει σε άλλους τον πλούτο της συλλογής του. Αυτός που την κρατάει μόνο για τον εαυτό του, στην προσπάθεια να κάνει τους άλλους συλλέκτες ή μη, να θαυμάσουν τη συλλογή.

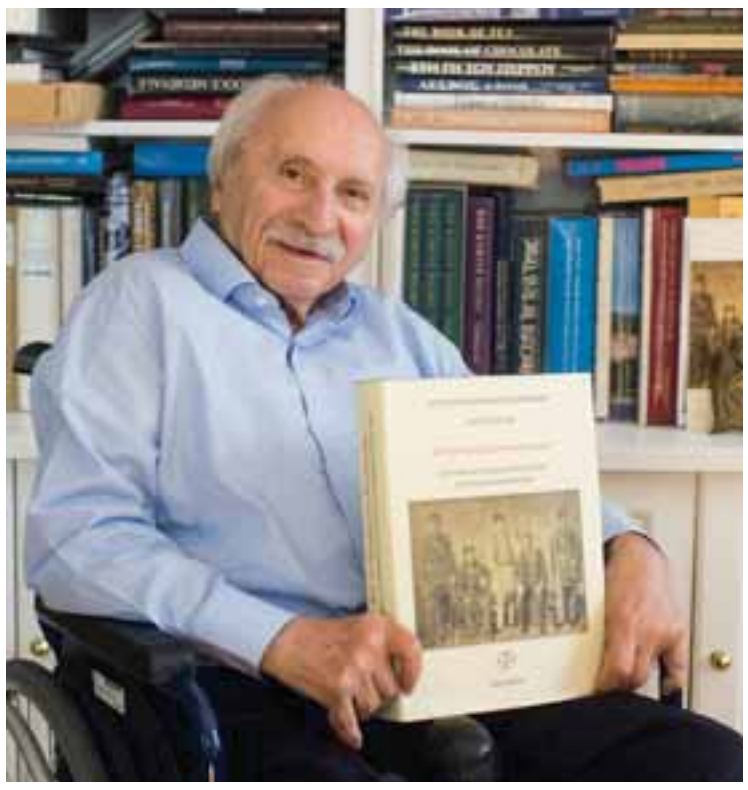

ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΜΩΡΑΚΗ

Ο Δημήτρης Μαυρίδης κρατάει το ιδιαίτερα φροντισμένο λεύκωμα «Από τον Θρίαμβο στην Καταστροφή - 100 χρόνια από τη Μικρασιατική Εκστρατεία και τη Μικρασιατική Καταστροφή», που εξέδωσε πολύ πρόσφατα στην Κομοτηνή η Ιερά Μητρόπολις Μαρωνείας και Κομοτηνής.

Η περίπτωση του Δημήτρη Μαυρίδη είναι το αντίθετο αυτού. Είναι ο συλλέκτης που δημοσιεύει τα τεκμήρια της συλλογής του, που βοηθά την έρευνα, που αναζητά κάθε τρόπο για να εκθέσει, δημόσια, σπάνια τεκμήρια του παρελθόντος. Με καταγωγή από τη Ραιδεστό της Ανατολικής Θράκης, συγκεντρώνει μεθοδικά εδώ και δεκαετίες ό,τι υπάρχει σε φωτογραφία, τόσο για τη Θράκη όσο όμως και για τη Μικρά Ασία.

Οπως αναζητάει εικόνες από την οικονομική, κοινωνική και εκπαιδευτική προκοπή των ελληνικών κοινοτήτων της Ανατολικής Θράκης, από τους εργάτες που ψήνουν τούβλα στο Μυριόφυτο της Ανατολικής Θράκης που θα στέγαζαν τις κοινότητες μετά τον διωγμό των Ελλήνων στη Θράκη το 1915, άλλο τόσο αναζητά τις απερίγραπτες λεπτομέρειες της Μικρασιατικής Εκστρατείας, της αιματηρής και δραματικής προσπάθειας να επεκταθεί η Ελλάδα στη γη της Ιωνίας. Είναι εκ μέρους του Δημήτρη Μαυρίδη, μια εξαιρετική σύνθεση μόχθου, δαπανών, επιμονής, πείσματος, αγάπης για τον τόπο του και μεγάλου θαυμασμού για την κολοσσιαία πολεμική προσπάθεια του ελληνισμού.

Μια σταθερή πολυετής προσπάθεια που αποτυπώνεται σε χιλιάδες φωτογραφίες, που αφήνει γοητευμένο και άφωνο τον τυχερό επισκέπτη που θα ξεναγηθεί από τον ίδιο στη συλλογή. Μια συλλογή που αποτελεί ελεγεία στον ευγενικό πατριωτισμό, στην ανθρώπινη προσπάθεια, όπως και στις ελπίδες και στο δράμα του πολέμου.

* Ο κ. Τάσος Σακελλαρόπουλος είναι υπεύθυνος των ιστορικών αρχείων του Μουσείου Μπενάκη.

ΒΡΑΒΕΙΑ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

ΚΥΠΡΟΣ 2021

γαστρονόμος

ΠΕΡΗΦΑΝΟΣ ΧΟΡΗΓΟΣ

Τράπεζα Κύπρου

Κοινό Κυπρίων

16 06 2022

Τα βραβεία

ΒΡΑΒΕΙΟ ΧΑΛΛΟΥΜΙΟΥ

ΒΡΑΒΕΙΟ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΙΟΝΤΟΣ

ΒΡΑΒΕΙΟ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ

ΒΡΑΒΕΙΟ ΕΡΥΘΡΟΥ ΟΙΝΟΥ

ΒΡΑΒΕΙΟ ΛΕΥΚΟΥ ΟΙΝΟΥ

ΒΡΑΒΕΙΟ ΡΟΖΕ ΟΙΝΟΥ

ΒΡΑΒΕΙΟ ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

ΒΡΑΒΕΙΟ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΚΟΥΖΙΝΑΣ

ΒΡΑΒΕΙΟ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΤΙΜΗΤΙΚΟ ΒΡΑΒΕΙΟ

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΟΠΑΠ ΚΥΠΡΟΥ

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗΣ ΚΥΠΡΙΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ

ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗΣ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

epic

ΣΤΗΡΙΖΕΙ

ΔΗΜΟΣ ΣΤΡΟΒΟΛΟΥ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ